

Regeringens proposition

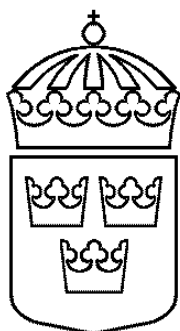
2005/06:100

2006 års ekonomiska vårproposition

Förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken samt tilläggsbudget m.m.

Regeringens proposition 2005/06:100

2006 års ekonomiska vårproposition

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 6 april 2006

Göran Persson

Pär Nuder
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken samt förslag till tilläggsbudget för 2006. Regeringen redovisar även en bedömning av kommunsektorns ekonomiska utveckling. I bilaga 1 presenterar regeringen sin bedömning av hur den svenska ekonomin kommer att utvecklas under de närmaste åren.

Innehållsförteckning

1	Finansplan – Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken....	13
1.1	Alla ska få vara med och bygga framtidens Sverige	13
1.2	Stark tillväxt	14
1.3	Sunda offentliga finanser	17
1.4	Fler jobb - lägre arbetslöshet.....	20
1.5	Sverige ska bli världens bästa land att åldras i	26
1.6	Satsning på ungdomar – en investering för framtiden.....	29
1.7	Satsningar för bättre integration	32
1.8	Rättvisa och trygghet.....	35
1.9	Investera i kommande generationers miljö	37
1.10	Mer välfärd för varje skattekrona.....	40
1.11	Reformer för hållbar tillväxt och rättvisa sedan 1994.....	43
2	Förslag till riksdagsbeslut	59
3	Lagförslag.....	67
3.1	Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).....	67
3.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:761) om bostads- tillägg till pensionärer m.fl.....	69
3.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2003:113) om elcertifikat	70
3.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:30) om kreditering på skattekonto av stöd för investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor	71
3.5	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:1247) om kreditering på skattekonto av stöd för konvertering från oljeuppvärmnings- system i bostadshus	72
3.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:000) om ändring i lagen (2003:113) om elcertifikat	73
4	Budgetpolitiska mål samt statens och den offentliga sektorns finanser	77
4.1	Budgetpolitiska mål	77
4.1.1	Utgiftstak för staten	78
4.1.2	Överskott i den offentliga sektorns finanser	79
4.2	Utgifts- och inkomstförändringar	81
4.3	Statsbudgetens utveckling	86
4.3.1	Statsbudgetens utfall 2005.....	86
4.3.2	Statsbudgetens inkomster	87
4.3.3	Statsbudgetens utgifter.....	88
4.3.4	Statsbudgetens saldo, statens finansiella sparande och statsskulden	89
4.4	Kommunsektorns finanser	94
4.5	Ålderspensionssystemet	95

4.6	Den offentliga sektorns finanser	96
5	Inkomster	99
5.1	Sammanfattning	99
5.2	Förutsättningar för prognosen	100
5.2.1	Makroekonomiska förutsättningar	100
5.2.2	Ändrade skatteregler	101
5.2.3	Sammanfattning av ändrade skatteregler 1999–2008	102
5.2.4	Osäkerheter i prognoserna	104
5.3	Offentliga sektorns skatteintäkter och statsbudgetens inkomster	104
5.3.1	Skatt på arbete	104
5.3.2	Skatt på kapital	108
5.3.3	Skatt på konsumtion och insatsvaror	111
5.3.4	Restförda och övriga skatter	114
5.3.5	Tillkommande inkomster	114
5.3.6	Avräkningar	114
5.3.7	Periodiseringar	115
5.3.8	Övriga inkomster	115
5.4	Jämförelse med beräkningen till budgetpropositionen för 2006	116
5.5	Skattekvoten	118
5.6	Gällande skatteregler	119
5.6.1	Skatt på arbete	119
5.6.2	Skatt på kapital	120
5.6.3	Skatt på konsumtion och insatsvaror	122
6	Utgifter	127
6.1	Inledning	127
6.2	Makroekonomiska förutsättningar	127
6.3	Utgiftsprognos 2006	129
6.3.1	Takbegränsade utgifter 2006	129
6.4	Utgifter fram till och med 2008 och förändringar jämfört med BP06	135
6.4.1	Utgifter per utgiftsområde	135
6.4.2	Utgiftsförändringar jämfört med budgetpropositionen för 2006 till följd av förslag och aviseringar	138
6.4.3	Övriga utgiftsförändringar jämfört med budgetpropositionen för 2006	149
6.5	Analys av utgiftsutvecklingen 1997–2008	152
6.6	Ändrad fördelning av ändamål och verksamheter på utgifts- områden	158
7	Tilläggsbudget	163
7.1	Förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för 2006	163
7.2	Tilläggsbudget per utgiftsområde	163
7.2.1	Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	163
7.2.2	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	165
7.2.3	Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution	168
7.2.4	Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	168
7.2.5	Utgiftsområde 5 Internationell samverkan	168
7.2.6	Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	169

7.2.7	Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	169
7.2.8	Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar	170
7.2.9	Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	173
7.2.10	Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	175
7.2.11	Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad.....	176
7.2.12	Utgiftsområde 14 Arbetsliv.....	178
7.2.13	Utgiftsområde 15 Studiestöd	179
7.2.14	Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.....	180
7.2.15	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	182
7.2.16	Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.....	183
7.2.17	Utgiftsområde 19 Regional utveckling.....	184
7.2.18	Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	185
7.2.19	Utgiftsområde 21 Energi.....	186
7.2.20	Utgiftsområde 22 Kommunikationer	191
7.2.21	Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	193
7.2.22	Utgiftsområde 24 Näringsliv.....	197
7.2.23	Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	197
7.3	Redovisning av viss inkomst på statsbudgeten	198
8	Kommunal ekonomi.....	201
8.1	Inledning.....	201
8.2	Utvecklingen under 2005	202
8.3	Utvecklingen 2006–2008	203
8.4	Beräkning av ramen för allmänna bidrag till kommuner	204
8.5	Andra bidrag och ersättningar.....	206
8.6	Övriga frågor	206
<i>Bilagor</i>		
<i>Bilaga 1</i>	<i>Svensk ekonomi</i>	
<i>Bilaga 2</i>	<i>Redovisning av skatteutgifter</i>	
<i>Bilaga 3</i>	<i>Fördelningspolitisk redogörelse</i>	

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 april 2006

Tabellförteckning

1.1 BNP-tillväxt och KPI	14
1.2 Försörjningsbalans	14
1.3 Bidrag till BNP-tillväxt	15
1.4 Nyckeltal.....	16
1.5 Finansiellt sparande i EU	17
1.6 Offentliga finanser	18
1.7 Kommunsektorns finanser	19
1.8 Vissa statliga bidrag till kommunsektorn jämfört med 2004.....	19
1.9 Sysselsättning, arbetslöshet, löne- och produktivitetsutveckling	23
1.10 Satsningar på äldre.....	28
1.11 Satsningar på integration.....	34
1.12 Satsningar till följd av tillfällig asyllag.....	35
1.13 Gröna nyckeltal	40
1.14 Kostnad för ett bostadslån.....	43
1.15 Nyckeltal, högskolan	45
2.1 Specifikation av ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag 2006.....	62
4.1 Fastställda utgiftstak och utfall 2001–2005	78
4.2 Den offentliga sektorns finansiella sparande.....	78
4.3 Av riksdagen beslutade årsvisa budgetpolitiska mål.....	78
4.4 Prognos för den offentliga sektorns finansiella sparande samt budgeteringsmarginalen.....	78
4.5 Utgiftstak för staten 2004–2008.....	79
4.6 Finansiellt sparande i offentlig sektor	80
4.7 Nu föreslagna och aviserade utgifts- och inkomstförändringar.....	82
4.8 Budgeteffekter i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar	84
4.9 Statsbudgetens utfall 2005	86
4.10 Statsbudgetens inkomster 2005–2008.....	87
4.11 Statsbudgetens utgifter 2005–2008	88
4.12 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år	89
4.13 Statsbudgetens saldo 2005–2008	90
4.14 Statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande.....	92
4.15 Statsbudgetens saldo samt justering för större engångseffekter	93
4.16 Statsskuldens förändring 2005–2008	94
4.17 Kommunsektorns finanser	94
4.18 Ålderspensionssystemet	95
4.19 Den offentliga sektorns finanser.....	96
5.1 Totala skatteintäkter, offentliga sektorns inkomster och statsbudgetens inkomster.....	99
5.2 Totala skatteintäkter och statsbudgetens inkomster – skillnader jämfört med budgetpropositionen för 2006	100

5.3	Antaganden och förändringar jämfört med budgetpropositionen för 2006	101
5.4	Regeländringar, bruttoeffekter i förhållande till föregående år	103
5.5	Skattepliktiga inkomster 2004–2008	105
5.6	Kommunernas skatteunderlag	105
5.7	Offentliga sektorns skatteintäkter och statsbudgetens inkomster	106
5.8	Kommunernas skatteintäkter, faktisk och underliggande utveckling	107
5.9	Intäkter från statlig inkomstskatt	107
5.10	Skattereduktioner	108
5.11	Energi och koldioxidskatt	113
5.12	Underliggande utveckling av energi- och koldioxidskatt	113
5.13	Utgifter som ges via skattekrediteringar på budgetens inkomstsida.....	114
5.14	Uppbördsförskjutningar	115
5.15	Betalningsförskjutningar	115
5.16	Övriga inkomster.....	115
5.17	Aktuell prognos jämfört med budgetpropositionen för 2006	117
5.18	Skattekvot	119
5.19	Grundavdrag vid inkomstbeskattningen.....	119
5.20	Inkomstskatt för olika årslöner 2006 vid 31,60 procent kommunalskattesats	119
5.21	Arbetsgivaravgifter och egenavgifter m.m.	120
5.22	Skattesatser för olika slag av fastigheter.....	121
5.23	Förmögenhetsskatt.....	122
5.24	Skattesatser för olika tobaksslag	122
5.25	Skattesatser för olika alkoholslag	122
5.26	Urval av skattesatserna	123
5.27	Vissa fordonsskattesatser	123
6.1	Makroekonomiska förutsättningar.....	128
6.2	Statsbudgetens utgifter 2006.....	129
6.3	Takbegränsade utgifter 2006	129
6.4	Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2006	132
6.5	Utgifter 2005 och 2006.....	134
6.6	Utgifter per utgiftsområde 2005–2008.....	136
6.7	Förändring av beräknade utgiftsramar 2007 och 2008 jämfört med budgetpropositionen för 2006.....	137
6.8	Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med budgetpropositionen för 2006	138
6.9	Regeringens samlade åtgärder för äldre 2006–2008.....	140
6.10	Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar.....	147
6.11	Volym 2004–2008	151
6.12	Utgifter 1997–2008.....	154
6.13	Utgifternas procentuella andel av takbegränsade utgifter 1997–2008.....	156
8.1	Resultaträkning 2003–2005	202
8.2	Kommunsektorns finanser 2005–2008.....	203
8.3	Förändring av kommunsektorns skatteunderlag 2004–2008	203
8.4	Resultaträkning 2005–2008	204
8.5	Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	204
8.6	Anslaget 48.1 Kommunalekonomisk utjämning	205

Diagramförteckning

1.1 Real BNI per capita 1995-2004.....	15
1.2 Bostadsräntor.....	16
1.3 Utgiftstak.....	18
1.4 Sysselsättningsgrad 2004.....	20
1.5 Antal sjukpenningdagar	25
1.6 Den offentliga sektorns nettoförmögenhet.....	43
1.7 Reallöneutveckling	44
1.8 Öppen arbetslöshet	44
1.9 Antal nystartade företag	46
1.10 Antal personer i behov av socialbidrag	47
1.11 Påbörjade lägenheter	52
1.12 Antal 1-3-placeringar i Lissabonstrategin	54
1.13 Antal extremt fattiga i världen.....	55
1.14 Planerat bistånd som andel av BNI 2006	55
4.1 Statsskuld i miljarder kronor och som andel av BNP 1990–2008	93
5.1 Löner i privat och offentlig sektor	104
5.2 Sjukpenning och arbetslöshetsersättning	105
5.3 Intäkts- och utgiftsräntor samt kapitalvinster som andel av BNP.....	109
5.4 Kapitalvinster.....	109
5.5 Inkomstskatt bolag	109
5.6 Bolagens inkomstskatt i relation till BNP	110
5.7 Fastighetsskatt uppdelad efter fastighetsslag	110
5.8 Förmögenhetsskatt	110
5.9 Mervärdesskatt uppdelad på sektorer 2005.....	111
5.10 Utveckling av intäkter från mervärdesskatt uppdelad efter sektorer 2004–2008	111
5.11 Dekomponering av utgående mervärdesskatt 1999–2005	111
5.12 Konsumtion av tobak.....	112
5.13 Alkoholskatt per produktslag.....	112
5.14 Privatinförsel av sprit 2001–2005	112
5.15 Skatt på energi	113
5.16 Marginalskatt vid olika inkomstnivå	120
6.1 Skillnad mellan utgiftsprognos för 2006 och anvisade medel i statsbudgeten för 2006.....	130

1

Finansplan

Riktlinjer för den ekonomiska politiken
och budgetpolitiken

1 Finansplan

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

1.1 Alla ska få vara med och bygga framtidens Sverige

Att pressa tillbaka arbetslösheten och öka sysselsättningen är en huvuduppgift för regeringen. Sedan 1994 har sysselsättningen ökat med cirka 300 000 personer. Men det räcker inte. Regeringens långsiktiga mål är full sysselsättning.

Den svenska ekonomin utvecklas starkt. År 2005 blev tillväxten högre än förväntat och de offentliga finanserna visade större överskott än prognostiserat. Dessutom vände utvecklingen på arbetsmarknaden under andra halvåret 2005.

Förutsättningarna ser goda ut för en fortsatt stark ekonomisk utveckling. Den internationella konjunkturen är god, de svenska hushållen väntas öka sin konsumtion ytterligare och investeringstillväxten är hög. Sammantaget bedöms tillväxten bli 3,6 procent 2006 och 3,0 procent 2007. Även de offentliga finanserna utvecklas starkt. Under 2006 väntas statsskulden minska såväl i kronor som andel av bruttonationalprodukten (BNP).

Arbetsmarknaden fortsätter att utvecklas positivt. Cirka 80 000 fler personer bedöms vara sysselsatta 2006 jämfört med 2005, och mer än hälften av ökningen väntas i privat sektor. Men det är inte bara sysselsättningen som ökar – det gör även utbudet av arbetskraft. Många av dem som har varit arbetslösa en längre tid kan fortfarande ha svårt att finna ett arbete. Därför krävs det fortsatta åtgärder för att minska arbetslösheten. Dessutom måste den goda tidens ekonomiska problem, med begynnande brist på

arbetskraft i vissa branscher och sektorer, förebyggas.

Vårpropositionen innehåller nya åtgärder för att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen. Med dessa väntas den öppna arbetslösheten falla till cirka 4,5 procent i slutet av 2006. Det innebär att arbetslöshetsmålet, enligt Statistiska centralbyråns tidigare beräkningsmetoder, nås i slutet av 2006.

Det goda ekonomiska läget ska användas till att rusta Sverige inför framtiden. I denna proposition föreslås nya satsningar på äldre, ungdomar, integration, tandvård, bostäder, miljö och företagande. Välfärden ska byggas ut så att klyftorna kan minska. Arbetet för att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle ska intensifieras. Alla ska få vara med och bygga framtidens Sverige. Den svenska modellen ska utvecklas – inte avvecklas.

Finansplanen innehåller förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken på kort och lång sikt. Därmed skapas underlag för en övergripande diskussion om den ekonomiska politiken.

Vårpropositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

1.2 Stark tillväxt

Fortsatt stark global tillväxt

Trots höga oljepriser under 2005 fortsatte den internationella ekonomin att växa i god takt, huvudsakligen till följd av en stark industrikonjunktur. Under 2006 väntas ännu fler länder och regioner visa stark tillväxt.

I Förenta staterna har den inhemska efterfrågan drivit tillväxten under en längre tid. Tillväxtutsikterna ser goda ut också för 2006, trots att den mindre expansiva penningpolitiken väntas dämpa husprisutvecklingen och bidra till att bostadsbyggandet avtar. Tillväxten väntas dock bli något lägre under andra hälften av 2006 och under 2007.

I Japan har ekonomin fortsatt att stärkas efter många år av lågkonjunktur. Tillväxten uppgick till 2,7 procent 2005, och utsikterna ser fortsatt goda ut. Arbetsmarknaden förbättras successivt, hushållen blir allt mer optimistiska om framtiden, företagssektorn visar goda vinster och priserna har börjat stiga. Samtidigt är valutan svag och penningpolitiken expansiv.

Tabell 1.1 BNP-tillväxt och KPI

Procentuell förändring, om inget annat anges

	2005	2006	2007
Bruttonationalprodukt (BNP)			
Världen	4,4	4,5	4,1
Förenta staterna	3,5	3,5	2,9
Japan	2,7	3,2	2,6
Euroområdet	1,3	2,1	1,9
Storbritannien	1,8	2,2	2,5
Norge	2,3	2,8	2,5
Danmark	3,4	2,7	2,0
Finland	2,1	3,4	2,7
Sverige	2,7	3,6	3,0
Konsumentpriser (KPI)			
Förenta staterna	3,4	2,8	2,4
Euroområdet	2,1	2,0	2,1
Japan	-0,3	0,3	0,6
Sverige	0,5	1,4	2,2

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Under andra halvan av 2005 stärktes tillväxten i euroområdet betydligt. En fortsatt stark investeringskonjunktur driver tillväxten framöver. De framåtblickande indikatorerna tyder på en stark tillväxt under inledningen av 2006. Konsumtionen väntas öka i takt med att

läget på arbetsmarknaden ljusnar. I Tyskland bedöms tillväxten bli 1,7 procent 2006.

Hög svensk tillväxt

Den svenska ekonomin utvecklas starkt. Hushållen ökar sin konsumtion till följd av stigande inkomster, god förmögenhetsställning, låga räntor och ökad sysselsättning. Exporten fortsätter att öka till följd av en god utveckling på svenska exportmarknader. Världsmarknadstillväxten väntas bli 7,8 procent 2006 och 7,2 procent 2007.

Ett högt kapacitetsutnyttjande tillsammans med en god lönsamhet i företagssektorn gör att investeringstillväxten är fortsatt hög under de närmaste åren, även om investeringarna inte väntas utvecklas lika starkt som under 2005. Den kommunala konsumtionen förutses öka, bland annat till följd av regeringens satsning på plusjobb.

Tabell 1.2 Försörjningsbalans

Procentuell förändring

	2005	2006	2007
Hushållens konsumtionsutgifter	2,4	3,4	3,2
Offentliga konsumtionsutgifter	1,1	1,8	1,0
Statliga	-0,3	1,9	-0,3
Kommunala	1,6	1,8	1,5
Fasta bruttoinvesteringar	8,3	5,6	4,0
Lagerinvesteringar ¹	-0,2	0,0	0,1
Export	6,4	8,2	6,7
Import	7,4	8,6	6,9
BNP, faktisk	2,7	3,6	3,0
BNP, kalenderkorrigerad²	2,7	3,9	3,1

¹ Bidrag till BNP-tillväxten, procentenheter.

² Att den beräknade faktiska BNP-tillväxten 2006 är lägre än den underliggande kalenderkorrigerade beror på att detta år innehåller färre vardagar än 2005. Att den beräknade faktiska BNP-tillväxten 2007 är lägre än den underliggande kalenderkorrigerade beror på att detta år innehåller färre vardagar än 2006.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Sammantaget leder en allt starkare inhemska konsumtion, en fortsatt god investeringstillväxt, en stark export och en högre offentlig konsumtion till att BNP beräknas öka med 3,6 procent 2006 och 3,0 procent 2007. Om hänsyn tas till kalenderjustering beräknas tillväxten bli 3,9 procent 2006 och 3,1 procent 2007.

Trots en hög sysselsättningsökning under 2006 och 2007 bedöms det fortfarande finnas lediga resurser i den svenska ekonomin i slutet av 2007. I förhållande till bedömningen i

budgetpropositionen för 2006 revideras tillväxtprognosen upp för både 2006 och 2007.

Svensk ekonomi har under de senaste åren utvecklats väl. Sverige har haft en ekonomisk tillväxt som varit högre än genomsnittet i såväl EU som OECD mellan 1995 och 2005. Sveriges reala bruttonationalinkomst (BNI) per capita har ökat mer än genomsnittet i de femton tidigare EU-länderna och i samma takt som i Förenta staterna mellan 1995 och 2004. Sverige har också lägre inflation, högre sysselsättningsgrad, lägre arbetslöshet och lägre räntor än genomsnittet i EU.

Tabell 1.3 Bidrag till BNP-tillväxt

Procentenheter

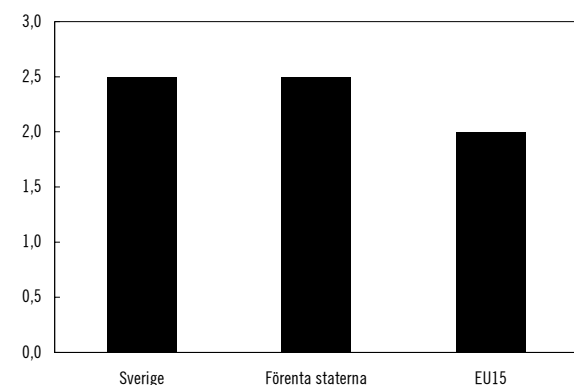
	2005	2006	2007
Hushållens konsumtionsutgifter	1,2	1,6	1,5
Offentliga konsumtionsutgifter	0,3	0,5	0,3
Fasta bruttoinvesteringar	1,3	0,9	0,7
Lagerinvesteringar	-0,2	0,0	0,1
Netto utrikeshandel	0,1	0,5	0,4
BNP	2,7	3,6	3,0

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Till följd av aktiva beslut har Sverige gått igenom en rad strukturella och institutionella förändringar under det senaste decenniet. Konjunkturinstitutet bedömer att den potentiella produktivitetsökningen till följd av dessa förändringar kommer att öka till i genomsnitt 2,2 procent per år från 2005 till och med 2015.

Diagram 1.1 Real BNI per capita 1995-2004

Genomsnittlig årlig förändring i procent

Källor: Konjunkturinstitutet, OECD och Statistiska centralbyrån.

Statistikens kvalitet är av avgörande betydelse för de ekonomisk-politiska beslut som fattas, både nationellt och inom EU. I dag finns kvalitetsbrister inom den ekonomiska statistiken

som måste åtgärdas. Det gäller särskilt nationalräkenskaperna. Det finns också andra områden där statistik behöver utvecklas. Regeringen föreslår i denna proposition en satsning för att förbättra kvaliteten i den ekonomiska statistiken och i materialflödesstatistiken.

Stabila priser

Låg och stabil inflation är en förutsättning för god tillväxt och full sysselsättning. Riksdagen har lagt fast att den övergripande uppgiften för penningpolitiken är prisstabilitet. Riksbanken bedriver på denna grund penningpolitiken självständigt. Riksbanken definierar prisstabilitet som att ökningen av konsumentprisindex ska begränsas till 2 procent per år med en tolerans på 1 procentenhet uppåt och nedåt. Regeringen stödjer penningpolitikens inriktning och står bakom inflationsmålet.

Inflationen har under 2004 och 2005 hållits tillbaka av en hög produktivitetstillväxt, måttliga löneökningar, en relativt svag inhemsk konsumtion och ökad konkurrens. I början av 2006 har inflationen fortsatt att vara låg, men den väntas öka gradvis under året och 2007 då sysselsättningen och efterfrågan stiger. Ökningen väntas dock dämpas av låga hyresökningar, starkare krona och sjunkande oljepris.

På uppdrag av Riksbanken beräknar Statistiska centralbyrån ett mått för den underliggande inflationen, UND1X, som exkluderar de direkta effekterna av ändrade räntor, skatter och subventioner. Den underliggande inflationen väntas stiga måttligt under 2006 och 2007. UND1X-inflationen beräknas vara cirka 1,7 procent i slutet av 2007. Inflationen mätt med konsumentprisindex (KPI) stiger något snabbare eftersom KPI till skillnad från UND1X påverkas av bostadsräntornas utveckling.

Riksdagens finansutskott beslutade enhälligt i maj 2005 att göra en utvärdering av Riksbankens penningpolitik 1995 till 2005 mot bakgrund av att inflationsmålet har varit i kraft i tio år. Regeringen välkomnar denna utvärdering.

En väl fungerande lönebildning möjliggör lägre arbetslöshet, högre sysselsättning och växande produktion. Arbetsmarknadens parter har under senare år tagit ett betydande ansvar.

Sedan mitten av 1990-talet har den nominella löneökningstakten varit ungefär hälften så hög som under 1980-talet, samtidigt som reallöneutvecklingen har varit betydligt bättre.

Tabell 1.4 Nyckeltal

Procentuell förändring om inte annat anges

	2005	2006	2007
KPI ¹	0,5	1,4	2,2
Timlön	3,2	3,4	3,9
Öppen arbetslöshet ^{2,3}	6,0	4,9	4,5
Arbetsmarknadspolitiska program ²	2,7	3,5	3,5
Antal sysselsatta	0,8	1,8	1,0
Real disponibel inkomst	1,8	3,0	2,3
Hushållens nettosparkvot, nivå ⁴	4,0	3,7	2,9
Bytesbalans ⁵	6,1	6,5	7,1
Tysk ränta, 10-årig statsobligation ¹	3,4	3,7	4,1
Svensk ränta, 10-årig statsobligation ¹	3,4	3,7	4,1
TCW-index ¹	128,3	127,5	124,4

¹ Årsgenomsnitt.

² Procent av arbetskraften.

³ Siffrorna avser Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökning efter omläggningen av statistiken.

⁴ Exklusive sparande i avtalspensioner.

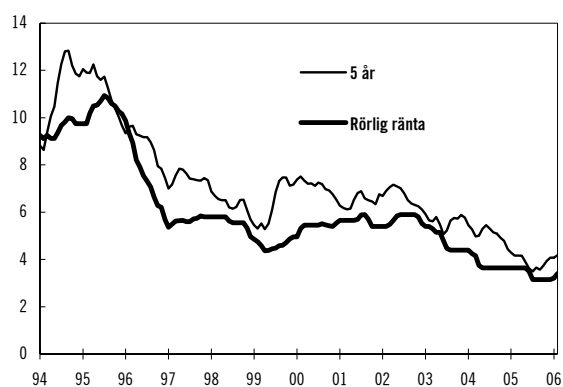
⁵ Procent av BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen, Riksbanken och Finansdepartementet.

Obligationsräntorna vände upp efter sommaren 2005 och har därefter fortsatt att stiga till följd av höjda styrräntor. Ränteuppgången har varit ungefär lika stor i Förenta staterna, euroområdet och i Sverige. I Förenta staterna fortsätter centralbanken att höja styrräntan, och i Europa inledde Europeiska centralbanken (ECB) en åtstramning av penningpolitiken under hösten.

Diagram 1.2 Bostadsräntor

Procent

Källa: EcoWin.

Sammantaget har ECB höjt sin styrränta till 2,5 procent. I Sverige höjde Riksbanken styrräntan med 0,25 procentenheter i januari, och med

ytterligare 0,25 procentenheter till 2,0 procent i februari. Ränteuppgången har bidragit till att både rörliga och bundna boräntor har stigit, dock från historiskt låga nivåer.

Stigande vinster i de börsnoterade företagen och ett lågt ränteläge har gynnat aktiemarknaden. Stockholmsbörsen, börserna i euroområdet och i Japan har sedan i höstas haft en stark utveckling. Även börserna i Förenta staterna har stigit, men i betydligt mindre grad.

Kronan försvagades under en stor del av 2005. Bidragande var det låga ränteläget i Sverige jämfört med omvärlden. På sikt förväntas dock en stark utveckling i den svenska ekonomin och en minskad ränteskillnad mot omvärlden bidra till att kronan stärks.

1.3 Sunda offentliga finanser

Sverige ska fortsätta att ha sunda offentliga finanser. Det är en förutsättning för uthållig tillväxt och stabil välfärd. Genom överskott i goda tider förhindras nedskärningar i sämre tider, då välfärden behövs som mest. Sunda offentliga finanser är även en fråga om rättvisa mot kommande generationer.

Regeringen har två övergripande budgetpolitiska mål: överskottsmålet för de offentliga finanserna och utgiftstaket för staten.

Överskottsmålet klaras

Överskottsmålet innebär att de offentliga finanserna ska visa ett överskott på 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Överskottsmålet infördes år 2000 för att minska den offentliga sektorns nettoskuld, skapa en buffert för att möta den demografiska utvecklingens kommande påfrestningar på de offentliga välfärdssystemen och bidra till en betryggande marginal till gränsen på 3 procent av BNP i underskott i EU:s stabilitets- och tillväxtpakt.

Den offentliga sektorn består av staten, kommunsektorn och det allmänna pensionssystemet. Överskotten i de offentliga finanserna har medfört att statsskulden har minskat som andel av BNP samtidigt som stora tillgångar har byggts upp i pensionssystemet. Under 2006 beräknas statsskulden minska såväl i kronor som andel av BNP.

Sedan överskottsmålet infördes 2000 och fram till och med 2008 beräknas den offentliga sektorns finansiella sparande i genomsnitt uppgå till 2,0 procent av BNP. Därmed klaras överskottsmålet.

Utifrån det övergripande överskottsmålet anger regeringen varje år ett preciserat överskottsmål för nästkommande budgetår. Målet bestäms med hänsyn till resursutnyttjandet i ekonomin. Ett lägre finansiellt sparande i lågkonjunktur bidrar till att mildra konjunktursvackor och ett högre sparande i högkonjunktur dämpar risken för överhettning.

För 2005 sattes överskottsmålet till minst 0,5 procent av BNP, vilket överträffades med bred marginal. Det finansiella sparandet uppgick till 2,7 procent av BNP 2005. De främsta

förklaringarna till detta goda resultat var högre skatteinkomster, lägre statliga utgifter och ett högre finansiellt sparande i kommunsektorn än förväntat. För 2006 är överskottsmålet satt till minst 0,5 procent av BNP. Enligt nuvarande prognoser kommer även det målet att överträffas med bred marginal. Det finansiella sparandet beräknas uppgå till 2,0 procent 2006.

Tabell 1.5 Finansiellt sparande i EU

Procent av BNP

	2005	2006
Belgien	0,0	-0,3
Danmark	3,7	3,0
Finland	1,9	1,9
Frankrike	-3,2	-3,5
Grekland	-4,5	-3,8
Irland	-0,4	-0,3
Italien	-4,3	-4,2
Luxemburg	-2,3	-2,0
Nederländerna	-1,8	-1,9
Portugal	-6,0	-5,0
Spanien	0,2	0,1
Storbritannien	-3,4	-3,3
Sverige	2,7	2,0
Tyskland	-3,9	-3,7
Österrike	-1,9	-1,8
Totalt EU15	-2,7	-2,7
Totalt EU25	-2,7	-2,7

Anmärkning: För Sverige redovisas regeringens prognos för 2005 och 2006.

För övriga länder redovisas Europeiska kommissionens prognos.

Källor: Europeiska kommissionen och Finansdepartementet.

Jämfört med andra EU-länder är det offentliga finansiella sparandet högt i Sverige. År 2005 låg det genomsnittliga finansiella sparandet i EU på -2,7 procent av BNP, medan det i Sverige uppgick till 2,7 procent.

År 1997 beslutade EU:s statistikorgan Eurostat att sparandet i det svenska premiepensionssystemet skulle klassificeras som offentligt sparande. Nu har Eurostat ändrat sitt beslut. Från och med 2007 räknas inte sparandet i premiepensionssystemet in i det offentliga sparandet. Regeringen återkommer med förslag i budgetpropositionen för 2007 för hur denna förändring ska hanteras.

Tabell 1.6 Offentliga finanser

Procent av BNP

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Utgiftskvot	67,1	64,1	62,1	60,0	57,8	57,2	54,2	53,7	55,3	55,4	53,8	53,6	53,4	52,5	51,7
Inkomstkvot	57,9	57,2	59,3	59,0	59,7	59,5	59,2	56,4	54,8	55,3	55,4	56,3	55,4	54,7	54,5
Skattekvot inkl. EU	49,0	49,0	51,5	52,1	52,7	53,3	53,4	51,4	49,7	50,1	50,5	51,1	50,2	49,7	49,5
Finansiellt sparande	-9,2	-6,9	-2,8	-1,0	1,9	2,3	5,0	2,6	-0,5	-0,2	1,6	2,7	2,0	2,2	2,8
Nettoskuld	20,2	25,0	25,5	22,8	19,9	9,1	1,2	-2,9	3,0	-1,5	-5,7	-12,4	-14,5	-16,2	-18,3
Konsoliderad bruttoskuld	73,2	73,0	73,0	71,4	68,8	62,2	52,3	53,8	52,0	51,8	50,5	50,3	45,9	42,9	39,9

Källa: Finansdepartementet.

Utgiftstaken klaras

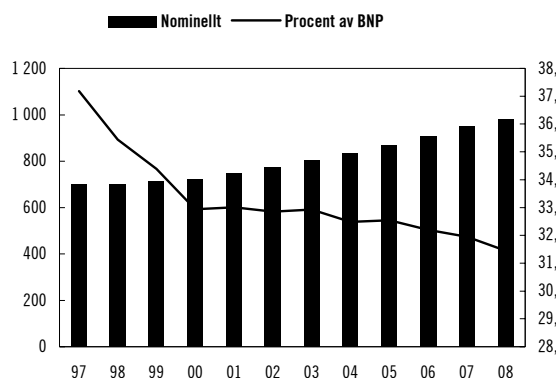
För att förhindra att tillfälligt högre inkomster används för att finansiera varaktigt högre utgifter infördes 1997 ett system med utgiftstak för staten. Sedan systemet infördes har utgiftstaken klarats samtliga år och bidragit till en stram budgetpolitik och sunda offentliga finanser. År 2005 klarades utgiftstaket med en marginal på 5,7 miljarder kronor.

För 2006 och 2007 uppgår utgiftstaket till 907 respektive 949 miljarder kronor. Med förslagen i denna proposition uppgår marginalen till utgiftstaket till 2,9 miljarder kronor 2006 respektive 9,7 miljarder kronor 2007. Förslag om utgiftstakets nivå för 2008 och 2009 kommer att lämnas i budgetpropositionen för 2007. Regeringens bedömning i budgetpropositionen för 2006 var att den ekonomiska utvecklingen medger ett utgiftstak på 982 miljarder kronor för 2008.

Diagram 1.3 Utgiftstak

Miljarder kronor

Procent av BNP

Källa: Finansdepartementet.

I budgetpropositionen för 2005 aviserade regeringen att den övervägde att införa en särskild sysselsättningsmarginal. I budgetpropositionen för 2006 vidtog regeringen en rad

åtgärder för ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet inom ramen för det nuvarande budgetpolitiska ramverket. I samma proposition bedömde regeringen att de möjligheter som finns att bedriva en aktiv finanspolitik inom ramen för dagens finanspolitiska regelverk måste utvärderas närmare innan en särskild sysselsättningsmarginal kan föreslås.

En starkare ekonomi i kommunsektorn

En god ekonomi i kommunsektorn är avgörande för välfärden. Under det senaste året har det ekonomiska resultatet i kommunsektorn avsevärt förbättrats, bland annat till följd av medvetna statliga satsningar och ett aktivt arbete för att förbättra ekonomin i många kommuner och landsting.

År 2005 visade 94 procent av alla kommuner överskott. Det är en förbättring jämfört med de fyra åren dessförinnan, då andelen kommuner med överskott legat mellan 61 och 68 procent. Även landstingens ekonomi har förbättrats. Av 20 landsting redovisade 17 positiva ekonomiska resultat 2005.

Regeringen bedömer att det ekonomiska resultatet för kommunsektorn som helhet kommer att stärkas ytterligare under 2006. Detta beror på höjda skatteintäkter, ökade statsbidrag och riktade sysselsättningsåtgärder. Även sysselsättningen i kommunsektorn väntas öka till följd av en stark underliggande ekonomisk utveckling och sysselsättningspaketet som ingick i budgetpropositionen för 2006.

Kommuner och landsting behöver långsiktigt stabila planeringsförutsättningar. I budgetpropositionen för 2006 föreslogs därför att de generella statsbidragen för kommunsektorn skulle höjas för 2007 och 2008.

Tabell 1.7 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor om inte annat anges

	2005	2006	2007	2008
Inkomster	627	663	694	719
Skatter och statsbidrag	539	572	600	620
Övriga inkomster	88	90	94	99
Utgifter	613	645	675	707
Konsumtion	527	555	583	612
Volymförändring %	1,6	1,8	1,5	1,2
Övriga utgifter	86	90	92	95
Finansiellt sparande	14	18	19	12
Procent av BNP	0,5	0,6	0,6	0,4
Resultat före extraordinära poster	13	19	17	10

Anmärkning: Statsbidrag och skatter redovisas tillsammans eftersom effekten av reformer som påverkar skatteunderlaget neutraliseras genom justeringar av statsbidragen.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Lika lön för likvärdigt arbete i offentlig sektor

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har i sin överenskommelse för samverkan, det så kallade 121-punktsprogrammet som ingicks den 4 oktober 2002, uttryckt behovet av att se över lönerna i den offentliga sektorn på följande sätt: "Lönenivån är alltför låg på flera håll i den offentliga sektorn. Lönenivån i kvinnodominerade yrken behöver höjas. De samverkande partierna finner det angeläget att det skapas ekonomiskt utrymme för att minska löneskillnaderna. För att klara detta och för att anställa fler kommer kommuner och landsting att ges ökade resurser för de kommande åren. Det är viktigt att arbetsmarknadens parter använder utrymmet för att höja lönerna i kvinnodominerande yrken. Arbetsgivare i kommuner och landsting har ett särskilt ansvar för att höja lönerna i kvinnodominerande yrken. Detta måste ske inom ramen för en sund lönebildning." Kommunsektorn tillförs ytterligare resurser under de närmaste åren. Överläggningar kommer att ske med Sveriges Kommuner och Landsting i god tid inför nästkommande avtalsförhandlingar för att klargöra förutsättningarna för att bland annat minska lönegapet mellan kvinnor och män.

Tabell 1.8 Vissa statliga bidrag till kommunsektorn jämfört med 2004

Miljoner kronor, periodiserade belopp

	2005	2006	2007
Generella bidrag och sysselsättningsstöd ¹	7 320	9 640	10 770
varav vårdgaranti	700	500	500
Personalförstärkning förskola	1 000	2 000	2 000
Personalförstärkning skola ²	1 000	1 500	1 500
Miljöinvesteringar i offentliga lokaler ¹		300	380
Utbildning av personal i äldreomsorgen och sjukvården (Kompetensstegen) ¹	450	300	300
Stöd till missbrukarvård, psykiatri, m.m.	660	410	260
Anhörigstöd för omsorg av äldre		110	110
Anställningsstöd inklusive plusjobb och utbildningsvikariat ¹	200	4 200	6 000
Ohälsosatsning ⁴		1 000	1 000
Utvecklingsplan för äldre ³		600	1 660
Integrationsattsatsning ³		50	190
Ungdomssatsning ³		60	470
Stimulans, tillfälliga asyllagen ³		610	
Totalt	10 630	20 780	24 640

¹ För skatteutgifter anges Finansdepartementets prognos om framtida utbetalningar. Det gäller sysselsättningsstöd fram till och med 2006, stöd till miljöinvesteringar i offentliga lokaler, anställningsstöd, plusjobb, utbildningsvikariat och Kompetensstegen.

² Satsningen på personalförstärkning i skolan uppgår till 5 miljarder kronor läsåret 2005/06 i förhållande till nivån läsåret 2001/02. Från och med läsåret 2006/07 ingår hela bidraget i det generella statsbidraget till kommunsektorn.

³ Avser nya satsningar i denna proposition.

⁴ Treårig satsning där insatser inleds 2006 med första utbetalning 2007.

Källa: Finansdepartementet.

1.4 Fler jobb - lägre arbetslöshet

På kort sikt är regeringens mål är att pressa tillbaka den öppna arbetslösheten till 4 procent och höja den reguljära sysselsättningsgraden till 80 procent. På lång sikt är målet full sysselsättning.

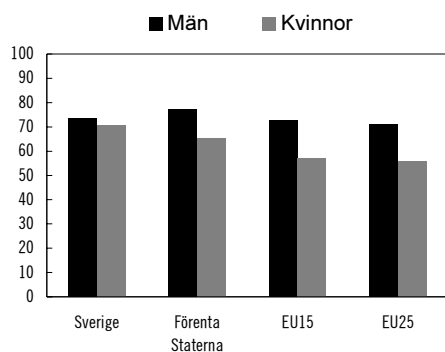
I budgetpropositionen för 2006 lanserade regeringen ett brett sysselsättningspaket som ger upp till 55 000 personer möjlighet till arbete, praktik eller utbildning. Detta paket, som bland annat innehåller plusjobb, praktikplatser, utbildningsvikariat och fler platser i kvalificerad yrkesutbildning, genomförs nu på arbetsmarknaden.

Hittills har kommuner, landsting och statliga myndigheter anmält att de vill anställa totalt cirka 20 000 plusjobb. Av dessa har cirka en fjärdedel påbörjat sin anställning.

Till följd av en starkare inhemsk konjunktur vände sysselsättningen uppåt under hösten 2005. Den positiva utvecklingen har sedan fortsatt under vintern. Indikatorer pekar på att sysselsättningsökningen kommer att fortsätta; antalet nyanmälda platser med mer än 10 dagars varaktighet vid landets arbetsförmedlingar och antalet lediga jobb enligt Statistiska centralbyråns vakansstatistik ökar. Dessutom visar Konjunkturinstitutets kvartalsbarometer på positiva anställningsplaner.

Diagram 1.4 Sysselsättningsgrad 2004

Procent av befolkningen, 15 till 64 år

Anmärkning: Sysselsättningsgrad enligt EU:s definition.

Källor: OECD och Eurostat.

Sysselsättningen beräknas öka med omkring 80 000 personer 2006 och cirka 40 000 personer 2007, varav cirka 65 procent i privat sektor. Sysselsättningsgraden i Sverige ligger bland de högsta i EU och OECD. Inom EU:s sysselsättningsstrategi är målet en sysselsättningsgrad på 70 procent.

Under 2005 har Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökning genomgått en större omläggning. Arbetslöshetsbegreppet har omdefinierats och undersökningsmetoderna förändrats. Detta medför att arbetslöshetstalet har stigit utan att den reella arbetslösheten har påverkats. En öppen arbetslöshet på 4,5 procent motsvarar uppskattningsvis cirka 4,0 procent enligt den tidigare definitionen. Hänsyn till dessa förhållanden måste tas när regeringens arbetslöshetsmål utvärderas.

I denna proposition föreslår regeringen satsningar för att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen. Med dessa väntas den öppna arbetslösheten falla till cirka 4,5 procent i slutet av 2006. Det innebär att arbetslöshetsmålet, enligt Statistiska centralbyråns tidigare beräkningsmetoder, nås i slutet av 2006.

Nya satsningar på fler jobb och lägre arbetslöshet

Regeringen föreslår kompletteringar till höstens sysselsättningspaket. Trots att sysselsättningen väntas fortsätta att stiga under 2006 bedömer regeringen att dessa kompletteringar är nödvändiga. Bakgrunden är att utbudet av arbetskraft stiger parallellt med att sysselsättningen ökar - sjukskrivna kommer tillbaka i arbete och många studenter söker sig ut på arbetsmarknaden. Det innebär att det fortfarande kan vara svårt för arbetslösa att få jobb, trots att det finns fler arbeten att söka. Därför krävs fortsatta åtgärder för att minska arbetslösheten, särskilt med inriktning på långtidsarbetslösa, ungdomar, svenskar med invandrarbakgrund och funktionshindrade. Därutöver måste en rad åtgärder redan nu börjas vidtas för att förebygga den goda tidens ekonomiska problem. För att högkonjunkturen inte ska brytas i förtid måste risken för framtida arbetskraftsbrist minimeras, till exempel genom bättre matchning och ökad rörlighet på arbetsmarknaden.

Satsningar på företag och tillväxt

För att stärka företagsklimatet, särskilt bland småföretagen, föreslås ett antal åtgärder:

- *ALMI Företagspartner AB:s grundfinansiering säkras.* För att stärka utvecklingen av små-

och medelstora företag tillför regeringen en resursförstärkning på 70 miljoner kronor från och med 2007 till ALMI Företagspartner AB.

- *Förstärkt innovationssatsning.* Regeringen har under de senaste åren satsat stort på innovationsstödjande åtgärder. ALMI Företagspartner AB och Innovationsbron AB har ett gemensamt ansvar för att tillhandahålla finansiering och rådgivning till alla former av innovationer. För att ytterligare stärka detta arbete tillför regeringen 10 miljoner kronor per år 2007 och 2008 till ALMI Företagspartner AB.
- *Ökad satsning på forskning och utveckling i små och medelstora företag.* Regeringen föreslår att resurserna till Vinnova förstärks med 100 miljoner kronor från och med 2007. Dessa medel ska användas till programmet "Forska & Vax" som riktar sig till små och medelstora företag. I budgetpropositionen för 2006 redovisades att en femårig satsning mellan 2006 och 2010 på totalt 900 miljoner kronor ska göras på forskning och utveckling i de små och medelstora företagen.
- *Riktade företagssatsningar.* För att förbättra möjligheterna för invandrade svenskars företagande föreslås en satsning på 20 miljoner kronor per år till ALMI Företagspartner AB och Internationella företagarföreningen (IFS).
- *Satsning på industriella utvecklingscentra.* Regeringen föreslår att Nutek tilldelas ytterligare 10 miljoner kronor per år 2007 och 2008 för att stödja industriella utvecklingscentra (IUC). Dessa och tidigare beslutade medel används för produktutveckling i små och medelstora företag.
- *Främja utveckling i hela landet.* Regeringen vill fortsätta att bedriva en ambitiös landsbygdsolitik som skapar tillväxt och sysselsättning i hela landet. Omfattningen på nästa program för 2007 till 2013 kommer att vara större än innevarande program. Sverige kommer att tilldelas mer medel från EU-budgeten. Dessutom är regeringens avsikt att, utöver den nödvändiga svenska medfinansieringen, tillföra ytterligare nationella medel för att öka programmets omfattning. Det förslag som ska skickas till EU-kommissionen kommer bland annat att innehålla insatser för energi och miljö, som exempelvis betesmarker och ekologiskt lantbruk, förnyelsebar energi, landsbygdsfrämjande åtgärder samt satsningar riktade till småföretag. Innehållet i programmet kommer att beredas inom Regeringskansliet under våren 2006. Regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen för 2007 angående nya program för 2007 till 2013 för såväl Europeiska socialfonden och Europeiska regionala utvecklingsfonden som Europeiska fiskerifonden.
- *Strategiska utvecklingsprogram för svensk industri.* Sverige är ett av världens främsta länder för kunskapsintensiv industriproduktion. För att stärka Sveriges goda utgångsläge har regeringen tillsammans med näringsliv och fackliga organisationer tagit fram strategier för ett antal svenska nyckelbranscher: skog och trä, metallurgi, fordon, flyg och rymd, läkemedel och bioteknik samt IT/telekom. Dessa branscher bidrar till över 80 procent av näringslivets satsningar på forskning och utveckling. Satsningen på programmen omfattar för statens del totalt 1 miljard kronor mellan 2006 och 2010. Regeringen överväger att utvidga denna satsning till fler branscher. Först till hands ligger i så fall besöksnäringen och övriga tjänstesektorn. Regeringen avser att återkomma till denna fråga i budgetpropositionen för 2007.
- *Export av ekologiska livsmedel.* För att främja exporten av ekologiska livsmedel tillförs 2,5 miljoner kronor årligen 2007 och 2008.
- *Förmögenhetsskatt i onoterade bolag.* Under senare tid har förmögenhetsvärderingen av aktier i onoterade bolag uppmärksamats. Flera skattebeslut kring överskottslikviditet i onoterade aktiebolag har överklagats och Skatteverket har gått ut med information. För att förhindra skatteplanering måste det finnas regler som gör att privata förmögenheter inte ska kunna läggas i bolag för att undgå förmögenhetsskatt. Samtidigt kan det nuvarande regelverket behöva utvärderas. Denna fråga bör dock ses i ett större sammanhang och ingå i den större skatteöversyn som tidigare har aviserats. Regeringen anser emellertid att det redan nu kan finnas skäl att beakta den latent skatteskulden vid förmögenhetsvärderingen

av ägares aktier i onoterade bolag. Regeringen kommer därför att utreda denna fråga särskilt. Därutöver kommer regeringen att ge Skatteverket i uppdrag att ytterligare tydliggöra sin information kring överskottslikviditet i onoterade aktiebolag för att underlätta tillämpningen av gällande lagstiftning.

- *Konkurrens på lika villkor.* Frågan om konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor har varit föremål för diskussion under ett flertal år. För att säkerställa att åtgärder som vidtas på området är lämpliga och väl avvägda är det av största vikt att beredningsunderlaget är aktuellt, relevant och så heltäckande som möjligt. Vid riksdagens senaste behandling av frågan har nya aspekter tillförts (bet. 2004/05:NU16, rskr. 2004/05:297). Regeringen bedömer att hela frågan om konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor måste behandlas i ett sammanhang. Regeringen avser därför att tillsätta en särskild utredare för att göra en sådan analys.

Ökad rörlighet och bättre matchning

När konjunkturen på arbetsmarknaden tar fart är det viktigt att öka rörligheten så att matchningen blir så effektiv som möjligt och flaskhalsar undviks. Arbetskraftens rörlighet har stor betydelse för hur snabbt ekonomin kan växa. Det är viktigt att kravet på ett ökat yrkesmässigt och geografiskt sökornråde efter 100 ersättningsdagar i arbetslöshet tillämpas systematiskt och enhetligt i hela landet. Arbetet för att bryta könssegregeringen bidrar också till att främja rörligheten på arbetsmarknaden.

- *Sökanderesor för ungdomar.* Ungdomar mellan 20 och 24 år ska, om de inte kan få jobb på hemorten, få ersättning för resekostnader i samband med anställningsintervjuer, så kallade sökanderesor.
- *Ökad satsning på förmedlingsinsatser.* Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2006 en satsning på såväl bättre förmedlingsinsatser i form av hjälp både till arbetssökande och till arbetsgivare som ökad kontroll. Arbetsmarknadsstyrelsen har dessutom fått i uppdrag att under 2006

pröva en ny modell där ansvaret för att ifrågasätta arbetslöshetsersättning flyttas till en central funktion inom arbetsförmedlingen.

Ökade satsningar på mer välutbildad arbetskraft

I syfte att göra människor bättre rustade att ta de nya jobben som nu kommer på arbetsmarknaden föreslås och aviseras följande åtgärder:

- *1 000 fler platser i kvalificerad yrkesutbildning.* Satsningen på fler platser i kvalificerad yrkesutbildning, KY, förlängs med ytterligare 1 000 platser från och med hösten 2007 till och med våren 2009. Regeringen har även föreslagit att kvalificerad yrkesutbildning ska kunna bedrivas som uppdragsutbildning från den 1 juli 2006.
- *11 000 fler platser i arbetsmarknadspolitiska program 2007 och 2008.* I syfte att säkerställa att alla som har varit arbetslösa en längre tid får hjälp att ta sig tillbaka till arbetsmarknaden aviserar regeringen en ökning av volymerna i de arbetsmarknadspolitiska programmen 2007 och 2008, jämfört med den bedömning som gjordes i budgetpropositionen för 2006. Samtidigt har regeringen beredskap för att förändra de arbetsmarknadspolitiska insatserna vid behov.
- *Satsning på arbetsmarknadsutbildning mot bristyrken.* De utökade satsningarna på arbetsmarknadspolitiska program ger utrymme för fler platser i arbetsmarknadsutbildning. Därutöver görs en ytterligare ambitionshöjning genom att befintliga resurser omprioriteras. Arbetsmarknadsutbildning prioriteras framför förberedande utbildningar. Vidare anser regeringen att övergången från förberedande utbildning till arbetsmarknadsutbildningen är alltför låg. Fler kvinnor och män måste ges möjlighet att börja en arbetsmarknadsutbildning. Arbetsmarknadsutbildningen ska anpassas utifrån nationella och regionala behov och ges inom de områden där det finns brist på arbetskraft eller där det finns risk för att brist kan uppstå. Även deltidsarbetslösa, där kvinnor är överrepresenterade, kan behöva stöd och insatser.

Tabell 1.9 Sysselsättning, arbetslöshet, löne- och produktivitet utveckling

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Antal sysselsatta ^{1,5}	3 944	4 002	3 979	3 937	3 979	4 086	4 175	4 257	4 263	4 250	4 228	4 263	4 339	4 380
<i>Näringslivet</i> ^{1,6}	2 633	2 697	2 698	2 695	2 735	2 805	2 888	2 969	2 960	2 941	2 925	-	-	-
<i>Offentliga myndigheter</i> ^{1,6}	1 290	1 287	1 263	1 223	1 240	1 260	1 264	1 262	1 278	1 288	1 284	-	-	-
Reguljär sysselsättningsgrad ²	74,8	75,4	75,1	74,3	74,6	76,2	77,5	78,6	78,4	77,9	77,2	77,4	77,8	78,2
Öppen arbetslöshet ³	8,6	8,3	8,7	8,6	6,5	6,0	5,0	4,3	4,3	5,3	6,0	6,0	4,9	4,5
Konjunkturberoende arbetsmarknads politiska program ³	5,4	4,5	4,6	4,4	4,1	3,3	2,6	2,5	2,6	2,1	2,4	2,7	3,5	3,5
Timlön ⁴	2,4	3,3	6,0	4,5	3,8	3,4	3,7	4,4	4,1	3,5	3,3	3,2	3,4	3,9
Produktivitet utveckling i näringslivet ⁴	3,0	3,2	2,1	4,7	2,7	2,0	4,0	0,3	4,5	4,3	3,9	2,4	3,2	2,9

Anmärkning: Utfallen gällande sysselsatta, öppet arbetslösa och reguljär sysselsättningsgrad kan skilja sig mot Statistiska centralbyråns nuvarande publicerade utfall för perioden 1994-1999. Detta eftersom siffrorna i tabellen justerats till följd av AKU-omläggningen med hjälp av länkade serier från Konjunkturinstitutet. Då länkade serier inte finns att tillgå på sektornivå summerar inte siffrorna för näringslivet respektive offentliga myndigheter med antalet totalt sysselsatta.

¹ Tusental personer.

² Reguljärt sysselsatta i åldern 20-64 år i procent av befolkningen i den åldersgruppen.

³ I procent av arbetskraften.

⁴ Årlig procentuell förändring.

⁵ Enligt Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökning.

⁶ Enligt Statistiska centralbyråns nationalräkenskaper.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen, Medlingsinstitutet och Finansdepartementet.

– *Bättre arbetsmarknadsutbildning.* För att förbättra effektiviteten i arbetsmarknadsutbildningen kommer regeringen att tillsätta en utredning under första halvåret 2006.

Fler nya jobb

För att öka efterfrågan på arbetskraft föreslår regeringen i denna proposition att regeringens sysselsättningspaket från budgetpropositionen för 2006 kompletteras med följande åtgärder:

- *Ytterligare 250 anställningar för generationsväxling i staten.* Intresset från statliga myndigheter för ett särskilt bidrag för att kunna tidigarelägga nyanställningar inför kommande generationsväxlingar och på så sätt kunna föra över kompetens mellan generationerna har varit stort. Nu föreslår regeringen att statliga myndigheter får bidrag till ytterligare 250 anställningar för generationsväxling mellan den 1 juli 2006 och den 31 december 2007, utöver de 1 000 anställningar som aviserades i budgetpropositionen för 2006.
- *150 nya arbetstillfällen i kultursektorn.* De 650 arbetstillfällen för arbetslösa högskole-

utbildade som avsattes i budgetpropositionen för 2006 för att ta hand om de statliga kulturinstitutionernas samlingar var mycket efterfrågade. Regeringen föreslår i denna proposition att satsningen utökas med ytterligare 150 arbetstillfällen från den 1 juli 2006.

- *Plusjobb till pension för 60-åringar.* Regeringen avser att ge möjlighet för personer med plusjobb som har fyllt 60 år att kunna ha fortsatt plusjobb tills de har fyllt 65 år, till skillnad mot andra plusjobb som maximalt varar i två år.
- *2 000 fler lönebidrag.* Under de kommande åren är det angeläget att sätta fokus på att funktionshindrade ska få bättre möjligheter till arbete. För att öka sysselsättningen bland de funktionshindrade föreslår regeringen 2 000 nya lönebidragsplatser under andra halvåret 2006 och hela 2007. Det är viktigt att de ökade volymerna av lönebidrag kommer de allmännyttiga organisationerna till del. Regeringen vill se att deras volym av andelen av lönebidragen ökar. I budgetpropositionen för 2007 avser regeringen att återkomma med en förnyad analys av de långsiktiga behoven av såväl lönebidrag som

andra insatser för funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga.

- *Krav på finansieringsbidrag vid arbetspraktik avskaffas.* Kraven på finansieringsbidrag från arbetsgivare vid arbetspraktik avskaffas på försök till och med 2007.

Regeringen följer noga utvecklingen på arbetsmarknaden och kommer vid behov att föreslå ytterligare åtgärder. Regeringen har även beredskap för att göra omprioriteringar inom de samlade arbetsmarknadspolitiska insatserna vid behov.

Möt globaliseringen med trygghet och kunskap

Världshandeln fortsätter att öka i snabb takt. Sedan 1970 har den totala handeln med varor och tjänster i relation till världens samlade BNP mer än fördubblats – från 12 till 29 procent.

Globaliseringen skapar möjligheter, men även utmaningar. Konkurrensen ökar inom nästan alla branscher och mellan länder och regioner vilket leder till billigare produkter för världens konsumenter och högre välstånd. Samtidigt tvingas företag och anställda ständigt anpassa sig till nya förutsättningar. Kapital flyttar sig snabbt över gränserna, vilket kan leda till internationell skattekonkurrens och social dumping. Den snabba ökningen av transporter leder till ökad miljöpåverkan. Och förändringarna fortsätter i snabb takt.

Under de senaste tio åren har sysselsättningen i Sverige stigit kraftigt. I dag är cirka 300 000 fler personer sysselsatta än 1994. Samtidigt har det försvunnit totalt sett runt 400 000 arbetstillfällen varje år enligt en studie från Institutet för tillväxtpolitiska studier. Det innebär att de arbetstillfällen som har försvunnit i gamla branscher mer än väl har kompenseras av nya jobb i växande branscher.

För att Sverige ska kunna fortsätta att dra fördel av globaliseringen behövs både satsningar som stärker den svenska konkurrenskraften och bättre välfärd. Välfärdssystemen skapar broar från det gamla till det nya. Broarna i form av arbetslöshetsförsäkring, arbetsmarknadsutbildning, komvux, högskola eller påbyggnadskurser hjälper inte bara den som blir av med ett jobb att hitta ett nytt, utan också hela Sverige att ställa om från gamla till nya och växande branscher. Trygga människor vågar ställa om,

möta förändringar och utvecklas. Sverige och Storbritannien har initierat ett gemensamt projekt, ”Social bridges”, för att studera vilka utmaningar på det ekonomiska och sociala området de båda länderna står inför som en följd av globaliseringen och vilka lösningar som finns. En rapport från detta projekt har presenterats vid EU:s råd för ekonomiska och finansiella frågor under våren 2006 på initiativ av Storbritannien och Sverige.

Globaliseringen ställer Sverige inför nya utmaningar. Ett skatteuttag på dagens nivå är möjligt men kräver att skattesystemet värnas genom breda skattebaser. Fortsatt goda villkor ska gälla för investeringar i Sverige.

Sedan skattereformen 1990/91 har även en rad andra stora förändringar skett, både i samhället i stort och i skattesystemet. En översyn av skattesystemet kommer därför att påbörjas under 2006.

Vidare har Finansdepartementet tillsatt en ny långtidsutredning som ska analysera svensk ekonomis internationella konkurrenskraft, strukturomvandling och anpassningsförmåga. Denna utredning beräknas vara avslutad under 2008.

Ökad sysselsättning – en framtidsstrategi

För att finansiera framtidens välfärd är det viktigt att fler får arbete och att antalet arbetade timmar ökar. Med arbete och egen försörjning ökar den enskildes trygghet och frihet. Samhällets vinst av ökad sysselsättning är också hög. Skulle sysselsättningsgraden öka till 80 procent till följd av fler jobb i näringslivet skulle den offentliga sektorns ekonomi förbättras med cirka 50 miljarder kronor som kan användas till bättre välfärd. Utmaningen inför framtiden består därför i att skapa förutsättningar som gör att människor både kan, vill och har möjlighet att arbeta. I likhet med EU och OECD menar regeringen att ett ökat arbetsutbud är nyckeln till att klara välfärden i framtiden. Arbetslinjen är därför en överordnad princip i regeringens ekonomiska politik.

En särskild expertgrupp har tillsatts med uppdraget att analysera hur utbudet av arbetskraft kan öka. Det gäller särskilt bland ungdomar, invandrade svenskar och äldre.

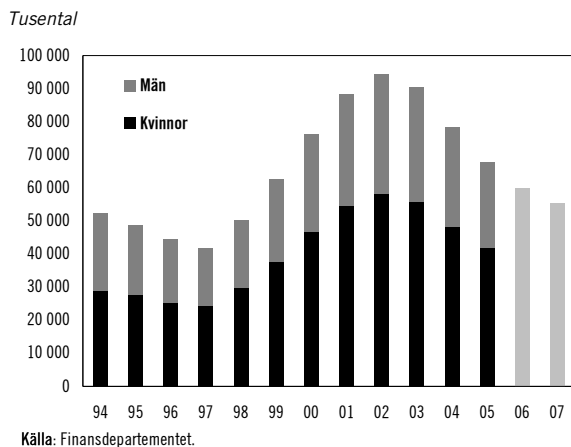
Hälsa i fokus

Allt för många människor lämnar arbetslivet i förtid. Ohälsa innebär mycket mänskligt lidande, men skapar också höga kostnader för hela samhället. Två tredjedelar av alla sjukskrivna är kvinnor. Ohälsan är således även en jämställdhetsfråga.

Socialförsäkringarna ska ge den enskilde trygghet vid sjukdom eller om arbetsförmågan av någon annan anledning går förlorad. Socialförsäkringarna ska också bidra till att människor så snabbt som möjligt kan återfå sin hälsa och återinträda i arbetslivet. Trygghet i livets olika skeden är inte bara av värde för den enskilde, utan bidrar till hela samhällets utveckling.

Under de senaste åren har en rad åtgärder vidtagits för att öka hälsan i arbetslivet och för att ge sjukskrivna möjligheter att ta sig tillbaka till arbetslivet. Då orsakerna till sjukfrånvaron är många och komplexa har arbetet bedrivits brett. I budgetpropositionen för 2002 presenterade regeringen ett 11-punktsprogram för ökad hälsa och i december 2003 gavs en avsiktsförklaring för ökad hälsa i arbetslivet. Stora delar av detta program är genomförda och det målmedvetna arbetet har givit resultat.

Diagram 1.5 Antal sjukpenningdagar

Sedan 2002 har färre personer blivit sjukskrivna, och många sjukskrivna har återgått i arbete. De sjukskrivningar som är kortare än ett år har gått ned med 35 procent och de långa sjukskrivningarna har minskat med 23 procent. Det finns goda förutsättningar att nå regeringens mål om att frånvaron från arbetslivet på grund av sjukskrivningar ska halveras 2008 i förhållande

till 2002, samtidigt som antalet nybeviljade sjuk- och aktivitetsersättningar ska minska.

Försäkringskassan har översatt regeringens mål till ett ohälsotal. Det fångar den frånvaro som ersätts med sjukpenning, rehabiliteringspenning och sjuk- och aktivitetsersättning. Försäkringskassans mål är att ohälsotalet ska minska till i genomsnitt 37 dagar per person och år.

I budgetpropositionen för 2006 lades en ny samlad strategi mot ohälsan i sju punkter fram. Målsättningen är att ta tillvara arbetsförmågan hos sjuka och funktionshindrade samt att sjukförsäkringen ska fungera som en bro tillbaka till arbetslivet.

1. *En miljard kronor för att stimulera hälso- och sjukvården att prioritera sjukskrivna.* Regeringen har ingått en överenskommelse med företrädare för landstingen om förstärkta insatser i hälso- och sjukvården. Utifrån hur sjukskrivningarna utvecklas i respektive landsting kommer en miljard kronor per år att fördelas till landstingen mellan 2007 och 2009. En förutsättning är att landstingen, tillsammans med Försäkringskassan, upprättar handlingsplaner för att ge ökad prioritet åt sjukskrivningsfrågorna. Bland annat ska särskilt kvinnors ohälsa särskilt lyftas fram.
2. *Förstärkt företagshälsovård.* Företagshälsovården har en viktig roll i arbetsmiljöarbetet och kan bidra till en bättre hälsa i arbetslivet. Regeringen avser att under året presentera förslag som stärker förutsättningarna för företagshälsovården. Framför allt handlar det om att stödja kompetens- och kvalitetsutveckling för både företagshälsovårdens utövare och dess användare, och samverka mellan företagshälsovården och sjukvården. Regeringen avsätter 30 miljoner kronor per år 2007 och 2008, utöver den redan beslutade satsningen på 10 miljoner kronor för förbättrad grundutbildning inom företagshälsovården.
3. *Bättre sjukskrivningsprocess.* Socialstyrelsen och Försäkringskassan har fått i uppdrag att utforma förslag till hur sjukskrivningsprocessen kan förbättras ytterligare. Utbildningen i försäkringsmedicin för läkare har tidigare förstärkts.

4. *Fler broar tillbaka till arbetslivet.* Regeringen har utvidgat Arbetsmarknadsverkets uppdrag så att personer med kvarvarande arbetsförmåga som behöver byta arbetsgivare ska få samma stöd och hjälp som andra arbetssökande. Dessutom har regeringen nyligen föreslagit att personer som har haft sjuk- eller aktivitetsersättning i minst ett år ska få rätt att ha sin ersättning vilande under två års studier.
5. *Ett pilotprojekt för långtidsjuka.* Försäkringskassan och Arbetsmarknadsverket har fått i uppdrag att i Västra Götaland och Västmanland genomföra ett pilotprojekt där alla sjukfall som har pågått i mer än två år och situationen för de som uppbär tidsbegränsad aktivitets- eller sjukersättning går igenom. Myndigheterna kommer under 2006 att presentera förslag för att stärka samarbetet mellan Arbetsmarknadsstyrelsen och Försäkringskassan så att sjukskrivna inte faller mellan deras ansvarsområden.
6. *Fler jobb möjligheter för funktionshindrade.* Alla människor har kunskaper, förmågor och erfarenheter som är viktiga för samhället. Att förbättra tillgängligheten, skapa bättre möjligheter för funktionshindrade att arbeta och att bekämpa diskriminering av personer med funktionshinder, oavsett kön, är ytterligare sätt att långsiktigt säkra ett högre arbetskraftsutbud. Taket i lönebidraget höjdes från 13 700 kronor till 15 200 kronor i månaden den 1 juli 2005 och höjs ytterligare till 16 700 kronor i månaden från den 1 januari 2007. Syftet är att skapa fler jobb möjligheter för funktionshindrade i näringsliv, offentlig sektor och i föreningslivet. Dessutom föreslås i denna proposition en ökning av antalet platser med lönebidrag med 2 000 platser från den 1 juli 2006 till den 31 december 2007. Under 2006 införs även så kallade utvecklings- och trygghetsanställningar för att bredda utbudet av arbetsgivare för funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga.
7. *Höjt tak i sjukpenningen.* Taket i sjukpenningen höjs från 24 800 till 33 100 kronor i månaden den 1 juli 2006.

1.5 Sverige ska bli världens bästa land att åldras i

Varje år får fler och fler svenskar möjlighet att uppleva sin hundraårsdag. Förra året fanns det 1 342 personer, 1 137 kvinnor och 205 män, som var äldre än 100 år. Och den positiva utvecklingen fortsätter. De äldre blir allt fler och i de flesta fall är det fler friska år som kan läggas till livet. Det är en fantastisk utveckling, kanske en av välfärdssamhällets största triumfer.

Men allt fungerar inte som det borde. Fortfarande lever många äldre kvinnor och män med knappa ekonomiska marginaler. Fortfarande är inte omsorgen om alla äldre tillräckligt bra. Många anhöriga, inte minst kvinnor, bär ett stort ansvar för sina närstående. Om tio till femton år kommer därutöver antalet äldre över 80 år och behoven av äldreomsorg att öka än mer. Dessutom kommer behoven att se väldigt olika ut – allt ifrån friska äldre som bara behöver lite extra hjälp i hemmet, till äldre som lider av demenssjukdomar.

Regeringen har en målsättning om att Sverige ska bli världens bästa land att åldras i. Det förutsätter en mängd åtgärder under det kommande decenniet. Regeringen har under 2006 presenterat en utvecklingsplan för vården och omsorgen om de äldre. Den kommer att följas upp och kompletteras kontinuerligt. Regeringen aviserade i utvecklingsplanen att den kommer att verka för att de samlade resurserna till de äldre ska öka med successivt 10 miljarder kronor under de kommande tio åren. Ansvaret för att förverkliga detta vilar gemensamt på stat, kommuner och landsting.

I denna proposition presenteras även ett förslag för att stärka den ekonomiska tryggheten för de äldre, genom höjd ersättningsnivå i bostadstillägget för pensionärer.

Miljardsatsning på bättre vård och omsorg om de svårast sjuka äldre

Vården och omsorgen om de svårast sjuka äldre behöver förbättras. Många äldre som lider av flera sjukdomar behöver i dag ha kontakt med flera olika läkare, sjuksköterskor och annan vårdpersonal. Bristen på samordning kan försvåra de äldres möjligheter att få rätt hjälp. Ett exempel på detta är att många får för många läkemedel, vilka i vissa fall motverkar varandra.

Ett annat är brister i rehabilitering av sjukskrivna.

För att förbättra vården av de mest sjuka och förbättra hemsjukvården satsas 600 miljoner kronor 2006 och 1 miljard kronor per år 2007 respektive 2008. Denna resursförstärkning ska bland annat användas till rehabilitering, nutritionsarbete, läkemedelsgenomgångar och förstärkt läkarmedverkan i såväl särskilda boenden som i hemsjukvården. Därutöver satsas 200 miljoner kronor per år 2007 och 2008 på att förbättra kvaliteten i demenssjukvården.

Ett tryggt boende för äldre

Alla ska kunna bo bra och tryggt, även äldre med särskilda behov. Många äldre både kan och vill bo kvar hemma med stor livskvalitet högt upp i åldrarna. Samtidigt ska de som har mer omfattande behov erbjudas plats på ett särskilt boende.

I dag råder det dock brist på särskilt boende på många håll i landet. Regeringen vill därför uppmuntra byggandet av nya och ombyggnationen av befintliga särskilda boenden. I denna proposition föreslås ett nytt investeringsstöd till särskilt boende och gemenskapslokaler i anslutning till dessa. Från och med 2007 satsas 250 miljoner kronor per år för detta ändamål. Därutöver avser regeringen att inrätta en särskild boendedelegation för att främja ett tryggt och ändamålsenligt boende för äldre. Regeringen återkommer i budgetpropositionen för 2007 med en bedömning av behoven från 2008 och framåt.

Regeringen avser även att införa en par-bo-garanti. I de fall makar, sambor eller registrerade partner båda är i behov av särskilt boende ska de, om de så önskar, beredas plats på samma boende. Möjligheten för par att kunna fortsätta att bo tillsammans även när endast den ene maken, sambon eller registrerade partnern har behov av särskilt boende ska utredas.

Nationell likvärdighet och lokal utveckling

Alla har rätt till en god äldreomsorg av hög kvalitet. Självklart ska det finnas utrymme för lokala variationer, men alla ska, oavsett var i landet de bor, kunna lita på att äldreomsorgen är

tillräckligt bra den dag de själva eller nära anhöriga behöver den.

En särskild utredare har fått i uppdrag att föreslå åtgärder som stärker tillsynen inom den del av äldreomsorgen som regleras av socialtjänstlagen (dir. 2004:178). För att stärka rättssäkerheten för de äldre föreslår regeringen i den nationella utvecklingsplanen för vård och omsorg om äldre en rapporteringsskyldighet för kommunerna när de inte verkställer gynnande beslut inom socialtjänstlagen. Regeringen har också föreslagit, som ett yttersta påtryckningsmedel, att en sanktionsavgift ska införas för att gynnande beslut ska verkställas inom skälig tid.

För att kunna utveckla kvaliteten och tillgängligheten inom vården och omsorgen om äldre behöver kunskapen om de äldres syn på densamma förbättras. Regeringen avser därför att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ansvara för nationella brukarundersökningar. För att utveckla äldreomsorgen föreslås även satsningar på forskning och utveckling samt strategisk teknikutveckling inom äldreområdet.

Sverige har många äldre med annat modersmål än svenska. Det ställer särskilda krav på vården och omsorgen. Det gäller inte minst i demenssjukvården, eftersom personer med demenssjukdomar ofta tappar sina språkkunskaper och behöver vård och omsorg på sitt modersmål. En särskild satsning på 50 miljoner kronor per år 2007 och 2008 görs därför på att stimulera utvecklingen av en äldreomsorg anpassad för ett mångkulturellt samhälle.

Kompetensutveckling för personalen

Personalen är äldreomsorgens viktigaste resurs. Kraven på dem som arbetar inom vård och omsorg ökar i takt med att de äldres behov blir mer komplexa. På tio års sikt kommer därutöver många personer att behöva rekryteras till äldreomsorgen. Därför är det viktigt att höja omvårdnadsyrkenas status och erbjuda goda arbetsvillkor och utvecklingsmöjligheter. Regeringen avser att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå ett nationellt system för yrkeskrav, kompetensutveckling och åtgärder för att underlätta den framtida kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen.

För att lägga en stabil grund för det fortsatta utvecklingsarbetet håller två stora satsningar på kompetensutveckling för personal inom vård

och omsorg om äldre på att genomföras, Kompetensstegen och utbildningsvikariat. För dessa ändamål har totalt 3,5 miljarder kronor avsatts mellan 2005 och 2007.

Förebyggande arbete

Förebyggande insatser riktade mot äldre kan medföra stora vinster för både individen och samhället. Exempelvis kan antalet fallolyckor minskas genom enkla förbättringar i hemmet. Regeringen avser att satsa 150 miljoner kronor för att förstärka kommunernas förebyggande arbete 2007 och 2008.

Servicetjänster för hjälp i vardagslivet

De äldres behov ser olika ut. För dem som inte klarar av att själva laga mat, städa och handla ska kommunen erbjuda hemtjänst. Men även äldre som inte är tillräckligt sjuka för att få hemtjänst kan behöva extra hjälp i hemmet. Därför har regeringen under våren 2006 lagt fram ett lagförslag om servicetjänster för äldre. Det innebär att kommunerna ges laglig möjlighet att, utan föregående behovsprövning, erbjuda tjänster som förebygger skador, olycksfall eller annan ohälsa till äldre över 67 år.

Höjt bostadstillägg för pensionärer

Regeringen har de senaste åren vidtagit olika åtgärder för att stärka pensionärernas ekonomi, se avsnitt 1.11. Trots detta har många äldre fortfarande det ekonomiskt kärvt.

För att förbättra för de sämst ställda pensionärerna, ofta ensamstående kvinnor, föreslås i denna proposition en ytterligare förbättring av bostadstillägget till pensionärer. Regeringen föreslår att ersättningen höjs från 91 till 93 procent av bostadskostnaden upp till taket retroaktivt från den 1 april 2006. Efter förslag i budgetpropositionen för 2006 höjdes taket i bostadstillägget till pensionärer till 4 850 kronor i månaden från den 1 januari 2006.

Tabell 1.10 Satsningar på äldre

Miljoner kronor

	2006	2007	2008
Riktad satsning till kommuner och landsting för bättre vård och omsorg om de mest sjuka äldre	600	1 000	1 000
Satsning på demenssjukvården		200	200
Mer mångkulturell vård och omsorg		50	50
Riktad satsning till kommunerna för förebyggande arbete		150	150
Forskning inom äldreområdet	5	35	35
Teknikutveckling inom äldreområdet		25	25
Investeringsbidrag särskilt boende		250	250
Boendedelegation	2	10	10
Höjd ersättning i bostadstillägget till pensionärer	180	240	240
Övrigt	10	42	33
Totalt	797	2 002	1 993

1.6 Satsning på ungdomar – en investering för framtiden

Ungdomar är ingen homogen grupp, utan representerar en mångfald av värderingar och livsstilar. Unga kvinnor och män har olika förutsättningar, möjligheter och ambitioner. Många unga har kommit till Sverige från ett annat land eller har föräldrar med utländsk bakgrund. Trots dessa olikheter så finns det många gemensamma utmaningar. Alla behöver en bra utbildning, finna sitt första arbete, en meningsfull fritid och så småningom flytta hemifrån.

Att vara ung är en omvälvande tid i livet. Det kan vara en spännande period med nya vänner, fritidsaktiviteter och upplevelser. Men kraven som ställs i skolan, på fritiden och hemifrån kan också vara stora. Vissa blir utsatta för mobbning eller våld eller övergrepp. Allt för många unga mår psykiskt dåligt. Det har även blivit svårare att bli vuxen i bemärkelsen att få sitt första riktiga jobb och flytta hemifrån. Samtidigt är dagens ungdomar mer utbildade och har fler möjligheter än någonsin. Allt fler reser, studerar eller arbetar i andra länder.

Regeringens övergripande mål för ungdomspolitikerna är att ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd och makt. Redan i dag görs en mängd insatser för att förbättra levnadsvillkoren för ungdomar i Sverige. Men det räcker inte. Regeringen föreslår därför i denna proposition en rad nya satsningar. Det handlar om arbete och utbildning, bostäder och ökad trygghet.

Arbete och utbildning

En bra utbildning är grunden för att få ett arbete. Ett arbete är en förutsättning för att få en bostad och kunna bilda familj. I dag tar det betydligt längre tid för ungdomar att etablera sig på arbetsmarknaden jämfört med tidigare. Det är en oroväckande signal. Visserligen förklaras en stor del av denna utveckling av att ungdomar studerar vidare i högre utsträckning, främst unga kvinnor, men det är inte hela förklaringen. Många unga är arbetslösa, andra försörjer sig på korta, tidsbegränsade och osäkra anställningar. Ungdomar måste välkomnas in i vuxenlivet. De får inte fastna i arbetslöshet. Därför krävs en aktiv arbetsmarknadspolitik även för unga.

- *Ungdomsplusjobb.* För att göra det lättare för ungdomar att få in en fot på arbetsmarknaden aviserar regeringen en ökning av antalet plusjobb från den 1 juli 2006 med 1 000 platser som särskilt riktas till ungdomar.
- *Fler jobb till arbetslösa ungdomar.* För att göra det lättare för arbetslösa ungdomar att få in en fot på den reguljära arbetsmarknaden finns det under 2006 möjlighet för unga att få allmänt anställningsstöd efter sex månaders inskrivningstid vid arbetsförmedlingen. Normalt krävs tolv månaders inskrivningstid för att komma ifråga för detta stöd. Det allmänna anställningsstödet gör att företag eller organisationer kan anställa arbetslösa till halva lönekostnaden, dock högst 350 kronor per dag, under sex månader. Det förkortade inskrivningsvillkoret för unga kommer att gälla även 2007.
- *Sommarjobb.* Sommarjobb ger unga egna inkomster, men också värdefulla erfarenheter från arbetsmarknaden. Regeringen föreslår en satsning på totalt 100 miljoner kronor under 2006 för att stödja kommuner som erbjuder gymnasie-ungdomar sommarjobb.
- *Lättare att söka jobb i hela Sverige.* För att öka rörligheten på arbetsmarknaden föreslås att ungdomar mellan 20 och 24 år ska få ersättning för sina resekostnader i samband med anställningsintervjuer, genom så kallade sökanderesor, om de inte kan få jobb på hemorten.
- *Tryggare anställningar.* Över en halv miljon löntagare har tidsbegränsade anställningar. Unga kvinnor är kraftigt överrepresenterade i denna grupp. Med den nya anställningsformen, fri visstidsanställning, som regeringen nyligen har föreslagit ska det inte gå att stapla korta och otrygga anställningar på varandra hos en och samma arbetsgivare. Efter 14 månader hos samma arbetsgivare inom en femårsperiod ska fri visstidsanställning övergå i en tillsvidareanställning. Härutöver finns till exempel möjlighet till vikariat och provanställning enligt dagens regler.
- *Fortsatt stöd till navigatorverksamheter i kommunerna.* Under 2005 och 2006 erbjuder kommunerna i samarbete med arbets-

- förmedlingen, organisationer och det lokala näringslivet stöd och personlig rådgivning till ungdomar. Regeringen avser att ge verksamheten stöd även 2007.
- *Nationell koordinator.* Regeringen har tillsatt en nationell koordinator för att se över vad som behöver göras för att underlätta ungdomars inträde på arbetsmarknaden. Uppdraget slutredovisas i november 2006.
  - *Sommarkurser för ungdomar som behöver extra stöd.* Kommuner ska ges möjlighet att erbjuda sommarkurser till elever som ligger efter i skolan, till exempel extra hjälp för elever mellan årskurs 8 och 9 och kompletterande kurser för att ge elever som saknar fullständiga betyg grundläggande behörighet till gymnasieskolan.
  - *Stöd till lärlingsutbildning.* Lärlingsutbildning kan vara ett bra alternativ inom dagens yrkesutbildning i gymnasieskolan. För att etablera sådana utbildningar satsas 20 miljoner kronor per år mellan 2007 och 2009. Resurserna riktas till 20 kommuner med en hög andel gymnasieelever som saknar slutbetyg från de yrkesinriktade programmen. För att stärka yrkesutbildningen i gymnasieskolan ges också stöd till utbyggnad av fler regionala yrkesutbildningscentra.
  - *Ökat fokus på pojkars resultat i skolan.* Myndigheten för skolutveckling kommer att ges ett särskilt uppdrag för att fördjupa kunskaperna om de olikheter som finns mellan flickors och pojkars resultat i skolan och finna åtgärder som förbättrar pojkars resultat. Ett fyraårigt projekt ska genomföras och 10 miljoner kronor satsas per år.
  - *Bättre information om studieval och jobb.* Myndigheten för skolutveckling ges i uppdrag att, tillsammans med ett antal kommuner, öka kvaliteten i skolans studie- och yrkesvägledning. En särskild informationsinsats görs även till elever i årskurs 9 för att öka deras kunskap om arbetsmarknaden inför deras val till gymnasieskolan.
  - *Folkhögskoleutbildning för långtidsarbetslösa ungdomar.* Folkhögskolorna har en pedagogik som lämpar sig väl för unga som står en bit ifrån arbetsmarknaden. De 500 nya utbildningsplatser som infördes 2005 för långtidsarbetslösa ungdomar ska därför förlängas till 2007.
  - *1 000 fler platser i kvalificerad yrkesutbildning.* Satsningen på 1 000 fler platser i kvalificerad yrkesutbildning, KY, i budgetpropositionen för 2006 förlängs från och med hösten 2007 till våren 2009.
  - *Höjt studiebidrag.* Även ungdomar måste få del av den förbättrade ekonomiska utvecklingen. Regeringen föreslår därför att studiebidraget till studerande på gymnasienivå höjs med 100 kronor till 1 050 kronor i månaden, samma nivå som barnbidraget. Höjningen föreslås gälla retroaktivt från den 1 april 2006.
  - *Höjt studiemedel.* Redan den 1 juli i år höjs studiemedlet med 300 kronor i månaden, varav 100 kronor är bidrag och 200 kronor är lån. Denna reform kostar knappt 500 miljoner kronor årligen.

Bostäder till ungdomar

Många unga vuxna saknar i dag en egen bostad. Det är viktigt att det finns tillgång till bostäder till rimliga kostnader. För att stärka ungas möjligheter att etablera sig på bostadsmarknaden avser regeringen att föreslå flera åtgärder i budgetpropositionen för 2007.

- *Hyresgarantier.* Regeringen avser att införa ett statligt bidrag till kommuner som vill använda sig av hyresgarantier för att underlätta för bland annat ungdomar att etablera sig på bostadsmarknaden. För detta ändamål avsätts 100 miljoner kronor per år.
- *Förlängda investeringsstöd.* För att minska bostadsbristen förlängs de tillfälliga investeringsstöd för byggandet av mindre hyreslägenheter till och med den 30 juni 2008.
- *Fler studentlägenheter.* För att få fler nya studentlägenheter höjs investeringsbidraget med 100 miljoner kronor 2007 och 50 miljoner kronor 2008.
- *Möjlighet till bostadslån för unga undersöks.* Den nationella bostadssamordnaren får ett tilläggsuppdrag om att förbättra ungas möjlighet att beviljas bostadslån.

Ungdomars hälsa och trygghet

Statistiska centralbyråns levnadsundersökning från 2005 beskriver att majoriteten av barnen och ungdomarna i Sverige har det ganska bra. Trots detta finns det många ungdomar som upplever ohälsa och otrygghet. Exempelvis ökade andelen barn och ungdomar som sökte hjälp inom barn- och ungdomspsykiatri påtagligt under 1990-talets andra hälft. För att stärka ungas hälsa och trygghet vidtar regeringen en rad åtgärder.

- *Stärkt förebyggande arbete för bättre elevhälsa.* Regeringen avser att initiera ett antal pilotprojekt för att få till stånd en utökad samverkan mellan skola, polis, socialtjänst samt barn- och ungdomspsykiatri. Myndigheten för Skolutveckling får också i uppdrag att kartlägga och sprida information om lyckade projekt.
- *Satsning på barn- och ungdomspsykiatri.* För att vända utvecklingen med ökad psykisk ohälsa föreslås en riktad satsning på att förbättra tillgängligheten inom barn- och ungdomspsykiatri. Satsningen uppgår till 250 miljoner kronor per år 2007 respektive 2008. Inom ramen för denna satsning ska även ett nationellt centrum för kunskaps- och metodutveckling för samt stöd till barn och ungdomar som löper risk att drabbas av svårare psykisk ohälsa inrättas.
- *Stöd till unga som drabbas av brott.* Flickor och pojkar som drabbas av brott ska inte behöva utsättas för upprepade förhör och intervjuer med olika personer med olika syften. Därför har regeringen givit Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket och Socialstyrelsen i uppdrag att bedriva försöksverksamheter för bättre samverkan vid utredningar kring barn som misstänks vara utsatta för allvarlig brottslighet.
- *Minskad ungdomsbrottslighet.* Regeringen föreslår flera åtgärder som både bekämpar ungdomsbrottsligheten och dess orsaker. Det handlar om bättre anpassade påföljder för ungdomar som döms för brottslighet. Till exempel föreslås ungdomstjänst som en ny självständig påföljd. Dessutom föreslås en treårig försöksverksamhet för att stärka insatserna för kriminellt belastade ungdomar.

Inflytande och delaktighet

Att unga ska ha verkligt inflytande är ett tydligt mål för ungdomspolitikerna, vilket också kommer till uttryck i barnkonventionen. Unga kvinnor och mäns erfarenheter och kunskaper är en viktig resurs, och en viktig del av samhällets utveckling. Många unga är intresserade av samhällsfrågor och engagerar sig på olika sätt. Trots detta är allt för få unga representerade i beslutsfattande församlingar och allt för många upplever att det är svårt att påverka. Särskilt oroande är att valdeltagandet bland förstagångsväljare har minskat de senaste valen.

Regeringen har givit Ungdomsstyrelsen i uppdrag att arrangera projektet Skolval 2006 inför de allmänna valen i september. Sverige ska även delta i Europarådets kampanj mot diskriminering ”All different – all equal” som startar i juni 2006.

Kultur och fritid

Fritiden är av stor betydelse för ungdomars sociala utveckling och deras psykiska välmående. Ungdomars val av fritidsaktiviteter kan även öka möjligheterna till etablering i vuxenlivet. Det är viktigt att ungdomar oberoende av bakgrund och ekonomiska resurser har tillgång till en varierad fritid med bra kvalitet. Det är särskilt angeläget att de fritidsverksamheter som finns attraherar ungdomar och att ungdomar själva har inflytande i verksamheterna. Det är också viktigt att verksamheten är tillgänglig för unga med funktionshinder.

Regeringen föreslår en satsning på 80 miljoner kronor per år mellan 2007 och 2009 för utveckling av fritidsverksamheter och mötesplatser för ungdomar. Kommuner, landsting, föreningsliv, näringsliv, statliga myndigheter – och inte minst ungdomar själva – ska kunna vara delaktiga i att skapa dessa nya mötesplatser.

Vidare satsar regeringen 2 miljoner kronor per år i tre år med start 2007 för att sprida scenkonst för, av och med ungdomar genom ett riktat bidrag till Riksteaterns Open Jam.

1.7 Satsningar för bättre integration

Över 1,1 miljon personer av Sveriges befolkning är födda utomlands. Sverige är rikt på språkkunskaper samt erfarenheter och kunskaper om olika kulturer. Här bor människor med bakgrund från nästan 200 länder. Det är en viktig tillgång som måste tas tillvara.

Integration handlar om rätten till arbete, utbildning och icke-diskriminering. I dag är integrationen på arbetsmarknaden långt ifrån tillräcklig. Även om skillnaderna har minskat under senare år är sysselsättningen bland utrikes födda betydligt lägre än för inrikes födda. År 2005 var 62 procent av alla utrikes födda i yrkesverksam ålder sysselsatta, 59 procent av kvinnorna och 65 procent av männen. Utrikes födda är även överrepresenterade bland långtidsarbetslösa. Regeringen genomför generella insatser för att öka sysselsättningen och bekämpa långtidsarbetslösheten, vilket har skapat nya möjligheter för utrikes födda.

Rätten till utbildning en annan viktig del för att främja integration. I dag har inte alla skolor samma förutsättningar att ge samtliga elever en god undervisning. För att alla barn och ungdomar ska få likvärdiga möjligheter krävs därför extra resurser till de skolor som har de tuffaste förutsättningarna. Regeringens ambition är att alla skolor ska vara bra skolor. Under senare år har olika insatser genomförts för att erbjuda kompletterande utbildning för att kunna anpassa utländska examina till svenska förhållanden och validera utländsk yrkeskompetens.

Alla, oavsett etnisk bakgrund, ska ha lika rättigheter, lika skyldigheter och lika möjligheter. För att komma dit måste all form av diskriminering bekämpas. En ny lagstiftning mot diskriminering har införts. Resurserna till Ombudsmannen mot etnisk diskriminering har ökat kraftigt. Insatserna mot diskriminering behöver dock skärpas ytterligare.

Utöver regeringens omfattande generella satsningar på fler jobb presenteras i denna proposition särskilda insatser för att förbättra möjligheterna till utbildning och arbete för kvinnor och män med utländsk bakgrund.

Barn och unga

- *100 skolor – 1 000 resurspersoner.* För att förbättra elevernas resultat i skolan ska 1 000 resurspersoner anställas på skolor med hög andel elever med utländsk bakgrund och/eller skolor med låg målpuppfyllelse genom ett riktat statsbidrag till vissa kommuner. Resurserna ska bland annat satsas på att anställa pedagoger, men också annan personal. Skolor oavsett huvudman omfattas av satsningen. Skolor som vill satsa på tvåspråkig undervisning ska kunna utnyttja resurspersonerna till detta. Därutöver ska en särskild nationell strategi för utbildning av nyanlända barn och ungdomar tas fram.
- *Läringsutbildning.* En treårig satsning på utvecklingsstöd för etablering av lärlingsutbildning riktas till 20 kommuner där andelen gymnasieelever med slutbetyg från de yrkesinriktade programmen är särskilt låg.
- *Mötesplatser för ungdomar.* För att ge ungdomar särskilt i storstadsområdena bättre tillgång till allmänna samlingslokaler avsätts 3,5 miljoner kronor per år 2007 och 2008.

Jobb och företagande

- *Snabb etablering av nyanlända invandrare.* Nyanlända måste snabbt komma i arbete. En försöksverksamhet kommer att starta den 1 juli 2006 där Arbetsmarknadsverket får ett sammanhållet ansvar för att etablera nyanlända kvinnor och män på arbetsmarknaden. Arbetslivsinriktade insatser ska börja tidigare än i dag. Det nya uppdraget för Arbetsmarknadsverket inleds som ett geografiskt avgränsat försök under två år.
- *Arbetsplatsintroduktionen blir en del i den ordinarie verksamheten.* Den försöksverksamhet med arbetsplatsintroduktion som har bedrivits i 20 kommuner införlivas i den ordinarie verksamheten.
- *Översyn av lagen om allmän platsanmälan.* I dag anmäls enbart cirka en tredjedel av alla lediga platser till arbetsförmedlingen. Detta leder till att människor med sämre

kontaktnät, som exempelvis personer med utländsk bakgrund, har en mer begränsad tillgång till lediga tjänster. Regeringen avser att se över hur lagen om allmän platsanmälan tillämpas.

- *Fler nya företagare.* För att skapa lika förutsättningar för företagande föreslås en satsning på 20 miljoner kronor per år till ALMI Företagspartner AB och Internationella företagarföreningen (IFS). Av dessa medel avsätts 10 miljoner kronor 2007 och 2008 för att underlätta en fortsatt integrering av IFS rådgivningsverksamhet i ALMI Företagspartner AB:s verksamhet och för att säkra att motsvarande kompetens finns inom alla regionala ALMI-bolag.
- *Bättre utbildning i svenska.* För att förbättra utbildningen i svenska för utrikes födda föreslås en satsning på kompetensutveckling för lärare som undervisar i svenska för invandrare (SFI). Därutöver renodlas syftet med svenska för invandrare till kunskaper i svenska språket och alfabetisering. Skolverket kommer att få i uppdrag att utarbeta en ny kursplan för svenska för invandrare, som ökar tyngdpunkten på kvalificerad språkutbildning.
- *Kompletterande utbildning och validering.* Många akademiker med utländsk utbildning saknar arbete som motsvarar nivån på deras utbildning. Därför genomförs en satsning på utbildning för lärare för 300 studenter per år i två år samt ett pilotprojekt med tvåårig kompletteringsutbildning för 30 jurister med utländsk examen. Därutöver förlängs den högre praktiska förvaltningsutbildningen vid Stockholms universitet, Göteborgs universitet och Malmö högskola. Dessutom får Verket för högskoleservice extra resurser för att förbättra valideringen av utländska gymnasiebetyg och korta sina handläggningstider.
- *Arbete under asyltiden.* Asylsökande har redan i dag möjlighet att arbeta under asyltiden om Migrationsverket bedömer att prövningen kommer att ta mer än fyra månader. Regeringen anser att det kan vara av stor betydelse om den asylsökande så snart som möjligt efter ankomsten till Sverige kan börja arbeta. Det är därför viktigt att asylsökande så snart de har lämnat

in sin ansökan om uppehållstillstånd får information om denna möjlighet.

Förstärkt antidiskrimineringsarbete

- *Bättre tillsyn av diskrimineringslagstiftning.* För att förbättra tillsynen av gällande lagstiftning och nå utsatta grupper ökas anslagen till Ombudsmannen mot etnisk diskriminering med 13 miljoner per år 2007 och 2008.
- *Förstärkning av antidiskrimineringsbyråer.* Det statliga bidraget till antidiskrimineringsbyråerna ökar med 1 miljon kronor 2006 och 4 miljoner kronor per år från och med 2007.
- *Försök med avidentifierade ansökningshandlingar.* Regeringen avser att genomföra försök med avidentifierade ansökningshandlingar vid rekryteringsprocesserna vid ett antal myndigheter.
- *Betydelsen av etnicitet för villkoren i arbetslivet.* För att belysa den etniska segmenteringen av arbetsmarknaden kommer även betydelsen av etnicitet i arbetslivet att utredas.
- *Bekämpa diskriminering i rättsväsendet.* Brottsförebyggande rådet kommer att få i uppdrag att genomföra en undersökning om diskriminering i rättsprocessen av målsägande och tilltalade med utländsk bakgrund.
- *Icke-diskriminerande offentlig upphandling.* Varje år upphandlas det för över 400 miljarder i Sverige. Det är viktigt myndigheter föregår med gott exempel. Regeringen har beslutat om en förordning om antidiskrimineringsvillkor i upphandlingskontrakt. Genom detta åläggs 30 statliga myndigheterna att i sina upphandlingskontrakt ställa upp villkor som ska motverka diskriminering hos leverantörer.
- *Hyresgarantier.* Många hyresvärdar ställer ofta fler krav än strikt ekonomiska för att hyra ut lägenheter, till exempel krav på fast anställning. Det hindrar många från att finna en egen bostad. Därför avser regeringen att införa ett statligt bidrag till kommuner som vill använda sig av hyresgarantier. För detta ändamål avsätts 100 miljoner kronor per år.

Utvidgning av storstadsarbetet

- *Fler kommuner får delta.* Erfarenheterna från regeringens storstadsarbete från Stockholm, Göteborg och Malmö kommer att föras vidare till fler kommuner. Ytterligare 20 av de största kommunerna kommer att erbjudas möjlighet att teckna lokala utvecklingsavtal inom ramen för storstadsarbetet.

Tabell 1.11 Satsningar på integration

Miljoner kronor

	2006	2007	2008
Snabb etablering av nyanlända – nytt uppdrag för AMV	20	75	35
Bättre utbildning i svenska		10	8
1 000 resurspersoner i skolan	50	150	150
Lärlingsutbildning	20	20	20
Mötesplatser för ungdomar		4	4
Arbetsplatsintroduktion permanentas		148	148
Fler nya företagare – satsningar på IFS och ALMI		20	20
Kompletterande utbildning och validering	1	50	38
Ombudsmannen mot etnisk diskriminering		13	13
Antidiskrimineringsbyråer	1	4	4
Utvidgat storstadsarbete		30	30
Totala satsningar på integration	92	524	470

Anmärkning: Siffrorna är avrundade.

Källa: Finansdepartementet.

Snabb integration av dem som får permanent uppehållstillstånd till följd av tillfällig asyl

Under hösten 2005 enades den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet om en gemensam målsättning som innebär att ingen ska vara tvungen att leva gömd i Sverige. Därför föreslogs att alla gömda skulle få en ny prövning av sina verkställighetshinder.

I syfte att åstadkomma en ordning mellan 1989 och 2005 års utlänningslagar vad avser möjligheterna att få tillstånd en ny prövning för vissa grupper som kommit att vistas i Sverige lång tid och vars avvísings- eller utvisningsbeslut av olika anledningar inte har verkställts antog riksdagen under hösten 2005 en ändring i utlänningslagen (1989:529).

Lagstiftningen tillkom som följd av ett initiativ i ett av riksdagens utskott och beslutades med bred majoritet i riksdagen. I betänkandet (2005/06:SfU5) anfördes att *”Migrationsverket skall kunna bevilja ett uppehållstillstånd om det kommer fram nya omständigheter som, under vissa givna förutsättningar, utgör hinder mot att verkställa beslutet. Upphållstillstånd skall kunna beviljas vid behov av skydd eller vid praktiska eller medicinska hinder mot verkställighet. Det kan vara att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen eller att utlänningen blivit så svårt sjuk att det inte går att genomföra en verkställighet. Vidare får Migrationsverket bevilja ett uppehållstillstånd om det annars skulle vara humanitärt angeläget. Vid bedömningen av om det är humanitärt angeläget skall särskilt beaktas bl a om ett avvísings- eller utvisningsbeslut på grund av förhållandena i mottagarlandet inte bedöms kunna verkställas med tvång, eller en verkställighet inte bör ske med hänsyn till barns sociala situation eller anknytning till Sverige, allt under förutsättning att personen vistats i Sverige under lång tid”*. Vidare anfördes *”De hänsyn som normalt skall tas till intresset av att upprätthålla en reglerad invandring skall inte göras i samma utsträckning”*.

Lagändringen gällde under tiden mellan den 15 november 2005 och den 30 mars 2006. Cirka 30 000 ärenden har registrerats hos Migrationsverket för att prövas enligt den tillfälliga lagstiftningen. Regeringen bedömer att samtliga ärenden ska vara prövade senast under sommaren 2006.

Under 2006 kommer därför kommunernas flyktingmottagande att öka. Regeringen gör i vårpropositionen en kraftig satsning för att säkerställa att de människor som fått uppehållstillstånd snabbt får möjlighet att etablera sig i det svenska samhället. Kommunerna får en engångsersättning på 20 000 kronor per flykting som de tar emot under 2006. Dessutom höjs schablonersättningarna från och med 2007 med cirka 6 procent, vilket ger 10 000 kronor för vuxna. Resurserna ska användas till att erbjuda ett bra mottagande när det gäller bland annat bostäder, utbildning och sysselsättning.

För att underlätta det ökade mottagandet under 2006 kan det finnas behov av extra medel utöver det tillfälliga stödet. Därför avsätts resurser som till exempel ska kunna användas för

särskilda bostadslösningar eller insatser för människor med särskilda behov.

Vidare föreslås inom ramen för integrationsstrategin åtgärder för att främja en snabb etablering av nyanlända invandare. Regeringen följer noga utvecklingen på området och återkommer vid behov med ytterligare förslag i budgetpropositionen för 2007.

Tabell 1.12 Satsningar till följd av tillfällig asyltag

Miljoner kronor

	2006	2007	2008
Kommunstimulans	606		
Kommunersättning		1 660	1 471
Migrationsverket	795		
Totalt	1 401	1 660	1 471

Källa: Finansdepartementet.

1.8 Rättvisa och trygghet

Tänderna får inte vara ett klassmärke

Allt för många avstår i dag från tandvård av ekonomiska skäl. Det är inte rättvist. Tänderna får inte vara ett klassmärke. Regeringen avser att genomföra en tandvårdsreform som både stärker den förebyggande tandvården och ger ett skydd mot höga kostnader.

I denna proposition avsätts resurser för ett första steg i denna tandvårdsreform med en betydande satsning på den förebyggande tandvården. Resurserna ska gå till att införa ett grundstöd på 500 kronor så att alla kan besöka tandvården var artonde månad till en kostnad som motsvarar ett besök inom den öppna hälso- och sjukvården. En undersökning ska när reformen genomförs maximalt kosta 200 kronor.

För denna första del av tandvårdsreformen avsätts 500 miljoner kronor 2007 och 1,7 miljarder kronor från 2008. Reformen träder i kraft under 2007. Regeringen avser att återkomma med närmare detaljer om ikraftträdande så snart som möjligt. Därutöver kommer regeringen att återkomma i budgetpropositionen för 2007 med ett förslag om ett skydd mot höga kostnader för alla i tandvården.

Tandvårdsreformen kan komma att leda till fler besök i tandvården. Regeringen kommer därför att noga följa utvecklingen för att minimera risken för brist på tandläkare och annan personal i tandvården.

Fler bostäder

I tillväxtregionerna är bostadsbristen stor. Särskilt stor är bristen på lägenheter med rimliga hyror. Regeringen har därför satsat på att stimulera bostadsbyggandet i landet, och takten i bostadsbyggandet har under de senare åren ökat kraftigt. Målet om minst 120 000 nya bostäder under mandatperioden kommer att överträffas.

För att tillmötesgå behoven av bostäder är det angeläget att byggandet fortsätter att öka. Det gäller särskilt hyresrätter. Dessutom är ombyggnadsbehovet stort, inte minst i miljöprogramsområdena, för upprustning och tillgänglighetsanpassning. Regeringen arbetar med att ta fram ett långsiktigt hållbart bostadsfinansieringssystem. Frågan har utretts av en arbetsgrupp inom Regeringskansliet som

lämnade en rapport med förslag under hösten 2005. Regeringen bedömer dock att ytterligare analyser behöver göras för att reformen ska kunna genomföras.

Investeringar i nytt bostadsbyggande är per definition ett åtagande för många år framöver. Det är därför viktigt med stabila villkor på bostadsmarknaden. Ett nytt regelverk för bostadsfinansiering bör ange de långsiktiga villkoren för aktörerna på marknaden – bostadsföretag, byggföretag och hushållen. De offentliga ekonomiska styrmedlen kan vara inriktade på att främja såväl produktion som konsumtion av bostäder. Det nya regelverket bör ta sikte på ett långsiktigt hållbart byggande. Vid omläggningen ska neutraliteten mellan upplåtelseformerna beaktas. Ett nytt förslag till bostadsfinansiering kommer att presenteras senast i budgetpropositionen för 2008.

I avvaktan på en reformering av bostadsfinansieringen aviserar regeringen nu följande åtgärder:

- *De tillfälliga investeringsstöden förlängs till och med den 30 juni 2008.* Dagens tillfälliga investeringsbidrag för byggnation av små lägenheter förlängs. För detta ändamål avsätts 700 miljoner kronor 2007 och 350 miljoner kronor 2008. Inom ramen för detta avsätts 100 miljoner kronor 2007 och 50 miljoner kronor 2008 för byggandet av studentbostäder. För investeringsstimulansen avsätts 1 miljard kronor 2007 och 500 miljoner kronor 2008.
- *Nybeviljande av räntebidragen i dess nuvarande form avvecklas den 30 juni 2008.* Vid samma tidpunkt kommer redan beviljade räntebidrag att börja trappas av. Formerna för avvecklingen ska redovisas senast i budgetpropositionen för 2008.

Dessutom avser regeringen att föreslå följande:

- *Hyresgarantier.* Många hyresvärdar ställer ofta fler krav än strikt ekonomiska för att hyra ut lägenheter, till exempel krav på fast anställning. Det hindrar många ungdomar, men också andra grupper, från att finna en egen bostad. Därför avser regeringen att införa ett statligt bidrag till kommuner som vill använda sig av hyresgarantier. För detta ändamål avsätts 100 miljoner kronor per år.
- *Byggabodialog.* För att stödja en hälsosam inomhusmiljö och en effektiv energi- och

resursanvändning i bygg- och fastighetssektorn satsar regeringen 13,5 miljoner kronor per år under en treårsperiod med start 2007.

- *Begränsad fastighetsskatt.* I denna proposition aviseras en utvidgning av begränsningsregeln för fastighetsskatten så att den även ska tillämpas för fritidshus. Dessutom ska hushåll som i dag får del av begränsningsregeln, men som har fastigheter som taxeras för mer än 3 miljoner kronor, få lägre fastighetsskatt på taxeringsvärden mellan 3 och cirka 5 miljoner kronor.
- *Hållbart samhällsbyggande.* Stadsutveckling är en viktig strategisk fråga. Det handlar om att forma boendemiljöer som bidrar till en hållbar utveckling. Inom Regeringskansliet pågår arbete med en rapport om politik för hållbar stadsutveckling som kommer att presenteras i maj 2006.

Bekämpa hemlösheten

Att ha någonstans att bo är en grundläggande välfärdsfråga. Hemlöshet är ett yttersta uttryck för social utsatthet. Ambitionen måste vara att ingen ska vara hemlös. Arbetet med att bekämpa hemlösheten måste både handla om att se till att de som i dag är hemlösa kan få ett värdigt boende och förhindra att hemlöshet uppstår.

Trots socialtjänstlagens intentioner vräks barn från sina hem. Samhällets insatser för att se till att barnfamiljer inte ska blir hemlösa måste förbättras. Regeringen bedömer att socialtjänstlagens regler om rätten till bistånd egentligen borde vara tillräckliga för att garantera att barn inte blir hemlösa, men för att på ett tidigt skede säkra att socialtjänsten uppmärksammar när en barnfamilj hotas av vräkning föreslås en rad åtgärder.

- *Omgående handläggning vid uppsägning av hyresavtal.* När socialtjänsten får ett meddelande från hyresvärden om att ett hyresavtal har sagts upp ska den omgående utse en handläggare i ärendet, meddela hyresvärden och kontakta den enskilde. Socialtjänstförordningen ska kompletteras med en bestämmelse om detta.
- *Motverka vräkning av barnfamiljer.* Socialtjänstförordningen ska kompletteras med en bestämmelse om samverkan för att

förebygga och motverka vräkning och hemlöshet bland barnfamiljer.

- *Handbok för att förebygga hemlöshet.* För att öka kunskapen om hur hemlöshet kan förebyggas kommer Socialstyrelsen att ges i uppdrag att ta fram en handbok för hur hemlöshet bland barnfamiljer ska förebyggas och motverkas.
- *Personliga ombud.* För att bland annat motverka och förebygga hemlöshet bland psykiskt funktionshindrade föreslår regeringen en ökning av insatsen personliga ombud med 20 miljoner kronor per år 2007 och 2008, så att satsningen totalt uppgår till 110 miljoner kronor årligen för dessa år.
- *Nya insatser mot hemlöshet.* Regeringen avser att öka resurserna till Socialstyrelsen med 23 miljoner kronor 2007 och 33 miljoner kronor 2008 för bidra till projekt för att motverka hemlöshet. Det kan gälla projekt av liknande karaktär som den så kallade Stockholmsmodellen samt olika former av individuellt stöd, till exempel kontaktpersoner eller ombud.
- *Översyn av hyreslagen.* För att tydliggöra och modernisera hyreslagen kommer den att ses över. Vid denna översyn ska särskild hänsyn tas till barnfamiljernas situation. Ett tydligt barnperspektiv bör införlivas i hyreslagen.
- *Kommunernas ansvar förtydligas.* Inom Regeringskansliet pågår ett arbete för att förtydliga kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen. Varje kommun bör ha någon form av organisation för att hjälpa dem som söker bostad.

Bildning för alla

Folkbildningen är en kraft för demokrati, livslångt lärande och personlig utveckling. Folkhögskolornas kurser och studieförbundens studiecirklar erbjuder ett alternativ till det offentliga utbildningsväsendet. Den unika pedagogiken och den idémässiga grunden för verksamheten gör folkbildningen särskilt lämpad att ta sig an dem med kort utbildning. Folkbildningen har en kompensatorisk uppgift, att utjämna genom bildning. Regeringen föreslår att det statliga anslaget till folkbildning ska förstärkas med 400 miljoner kronor per år från och med 2007.

1.9 Investera i kommande generationers miljö

Hållbar utveckling är ett övergripande mål för regeringens politik. Alla beslut ska utformas så att de beaktar ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser. Arbetet med hållbar utveckling bygger på insikten om att tillväxt och välfärd bara kan upprätthållas om investeringar sker i de gemensamma resurser som utgör grunden för samhällsekonomin

Med hjälp av ny teknik, byggande, samhällsplanering och en aktiv energi-, konsument- och miljöpolitik vill regeringen förverkliga idén om det gröna folkhemmet. Som föregångsland kan Sverige både nå framgångar på exportmarknaderna och stödja en global hållbar utveckling.

Offensiv energi- och miljöpolitik – bryt oljeberoendet

Miljöpolitiken är en viktig del av regeringens politik för hållbar utveckling. Det övergripande målet är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta och människors livsmiljö och folkhälsa har stärkts.

Basen för miljöpolitiken är de 15 nationella miljökvalitetsmålen som regeringen presenterade 2001. Genom dessa har det miljöpolitiska arbetet fått en systematik, en långsiktighet och en regional och lokal spridning som är unik i internationell jämförelse.

I samband med miljömålspropositionen 2005 beslutade riksdagen att fastställa ett nytt miljökvalitetsmål om biologisk mångfald samt nya delmål och åtgärder som visar hur det långsiktiga målet för miljöpolitiken ska nås. Den utvärdering som låg till grund för miljömålspropositionen visade att det behövs ytterligare insatser för att nå målen. Miljömålsarbetet förstärks därför med 150 miljoner kronor 2007 och 200 miljoner kronor 2008.

En av de största utmaningarna på miljöområdet är klimatfrågan. En stor majoritet av forskarsamhället anser att utsläppen av växthusgaser redan har lett till temperaturförändringar. Industriländerna bär en stor del av det historiska ansvaret för den stigande halten av växthusgaser i luften och

svarar för drygt hälften av dagens utsläpp. Därför har Sverige och andra industriländer ett särskilt ansvar för att gå före i klimatomställningen.

Sverige har satt upp ett mål om att minska utsläppen av växthusgaser med 4 procent mellan 1990 och 2008–2012. I en proposition om den fortsatta klimatpolitiken som presenterades i mars 2006 kompletterades detta kortsiktiga mål med mål på medellång och lång sikt. Till 2020 bör Sveriges utsläpp vara 25 procent lägre än utsläppen 1990. Inför kontrollstationen 2008 bör det närmare utredas hur samhällets olika sektorer bedöms kunna bidra till uppfyllandet av målen på lång och medellång sikt med sektorsvisa inriktningsmål för 2015. På lång sikt ska den globala genomsnittliga uppvärmningen maximalt vara två grader Celsius över förindustriell nivå. Sverige ska ta sitt ansvar för att nå detta mål, som kräver internationell samverkan.

Sveriges energipolitik ska skapa förutsättningar för en hållbar energiproduktion och en kostnadseffektiv energiförsörjning med låg inverkan på hälsa, miljö och klimat. Drygt en tredjedel av Sveriges energianvändning är beroende av oljeprodukter. Samtidigt förutspås tillgången på billig olja minska de närmaste decennierna. Detta beror dels på stigande efterfrågan från bland annat Kina och i framtiden från Indien, dels på brist på kapacitet och i framtiden sinande resurser.

För att förbereda Sverige inför denna utveckling och successivt bryta Sveriges beroende av olja tillsattes i december 2005 en kommission mot oljeberoendet. Den ska lämna fakta och råd till regeringen i arbetet med att till 2020 påtagligt minska Sveriges beroende av olja och andra fossila råvaror.

I samband med budgetpropositionen för 2006 vidtogs en rad konkreta åtgärder för att stimulera förnybara energikällor och effektivare energianvändning. Resurserna till energiforskning ökar till följd av detta med 270 miljoner kronor 2006 respektive 2007 och 370 miljoner kronor 2008. Samtidigt gör regeringen bedömningen att resurserna 2008 är väl anpassade till behoven på området och därför bör ligga kvar på denna nivå även efter detta år. Energiforskningen bör bedrivas på ett sätt som motsvarar övrig forskningspolitik med uppföljning vart fjärde år.

Vidare förlängdes pilotstödet för vindkraft med fem år med start 2008. Därutöver föreslogs nya ekonomiska stimulanser för dem som vill gå över från direktverkande elvärme och oljeuppvärmning till mer miljövänliga energikällor. Det handlar om skattelättnader på totalt 400 miljoner kronor per år under en femårsperiod. Därutöver förlängdes sänkningen av förmånsvärdet på miljöbilar till och med 2011. Regeringen avser vidare att ge koldioxidneutrala drivmedel skattebefrielse till 2013.

Under våren 2006 har regeringen därutöver lagt fram flera propositioner för att stimulera förnybar energi. Det handlar till exempel om förslag som ska underlätta vindkraftens utbyggnad både till havs och på land. För att kunna genomföra dessa åtgärder bedömer regeringen att 30 miljoner kronor per år behöver sättas av 2007 och 2008. Det handlar också om stimulans av förnybar el genom gröna certifikat. Regeringen bedömer att det finns behov av fortsatt stöd för energibesparande åtgärder och konvertering till förnybar energi i offentliga lokaler på 500 miljoner kronor per år 2007 och 2008, varav 50 miljoner kronor utgör stöd för installation av solceller.

För att förstärka sanktionsmöjligheterna mot miljöbrott har regeringen under våren 2006 lagt fram förslag om en uppstramning av miljöbalkens sanktionssystem och effektivare straffbestämmelser. Med den nya lagstiftningen ska det vara möjligt att utdöma miljöbrott om det finns en risk för miljöskada, och inte som i dag när det krävs bevis för att ett farligt utsläpp verkligen har lett till förorening. Dessutom renodlas sanktionssystemet på ett sådant sätt att de allvarligaste överträdelserna omfattas av straffansvar medan de mindre allvarliga i stället fångas upp av andra sanktioner.

I denna proposition föreslås att de statliga investeringsprogrammen med stöd till klimatinvesteringar (KLIMP) förstärks med ytterligare 75 miljoner kronor per år 2007 och 2008, utöver de 320 miljoner kronor per år som föreslogs i budgetpropositionen för 2006. Dessutom satsas 50 miljoner kronor 2006 och 100 miljoner kronor 2007 på förnyelsebara bränslen genom en förstärkning av anslaget till klimatinvesteringar.

Grön skatteväxling m.m.

Det främsta syftet med den gröna skatteväxlingen är att i större utsträckning uppmärksamma individer och företag på miljökostnaderna i sina konsumtions- och investeringsbeslut, utan att det totala skatteuttaget höjs. Skattehöjningar på energi och miljöutsläpp balanseras av sänkningar av andra skatter. Samtidigt utformas skatteväxlingen medvetet för att få så positiva fördelningspolitiska effekter som möjligt.

Den nu pågående gröna skatteväxlingen är inte den första i sitt slag. Redan inom ramen för 1990 års skattereform introducerades koldioxidskatten, samtidigt som skatten på arbetsinkomster sänktes. Under 1990-talet förbereddes arbetet för fortsatt skatteväxling i Skatteväxlingskommittén (SOU 1997:11). Därefter togs frågan upp i 2000 års ekonomiska vårproposition där utrymmet för grön skatteväxling bedömdes uppgå till 30 miljarder kronor för perioden 2001 till 2010.

Sedan den nu pågående skatteväxlingen inleddes 2001 har drygt 17 miljarder kronor skatteväxlats. De höjda skatterna på energi och miljöutsläpp har haft sin tyngdpunkt på höjda koldioxidskatter och elskatter på energi för uppvärmningsändamål. Skatterna har samtidigt sänkts för hushåll och företag, framförallt genom höjda grundavdrag och sänkta arbetsgivaravgifter.

Sedan skatteväxlingen påbörjades har också andra ekonomiska styrmedel tillkommit på energi- och miljöområdet. Ett system för handel med elcertifikat har införts, program för energieffektivisering har introducerats och ett system för handel med utsläppsrätter har lanserats. Liksom miljöskatterna skapar dessa ekonomiska drivkrafter för införande av miljövänlig och resurssnål livsstil och teknik, parallellt med de som sker via skattesystemet.

I budgetpropositionen för 2006 aviserades en skatteväxling på 3,6 miljarder kronor. Denna skatteväxling innehåller bland annat en flygskatt och en skatt på förbränning av avfall. Samtidigt sänks skatterna för hushåll och företag genom en höjning av grundavdraget och en sänkning av arbetsgivaravgifterna. På grund av att några förslag inte har kunnat träda i kraft så snabbt som då förutsågs har ramen för skatteväxlingen sjunkit. I denna proposition föreslås därför att avskaffandet av koldioxidskatten för den

handlande sektorn senareläggs till den 1 januari 2007.

Gröna nyckeltal

Sedan 1999 års ekonomiska vårproposition redovisas gröna nyckeltal som ett komplement till de ekonomiska nyckeltalen. Syftet är att spegla den nationella utvecklingen på miljöområdet på ett enkelt och informativt sätt. Variationerna i nyckeltalen mellan enstaka år är ofta ett resultat av väderleks- och konjunkturvariationer. Över längre tidsperioder ger dock gröna nyckeltal en indikation om utvecklingen på miljöområdet.

Den totala energianvändningen fortsätter att öka. Över tiden sker dock en successivt minskad energianvändning i relation till ekonomins storlek.

Sverige har lyckats minska utsläppen av växthusgaser jämfört med 1990 års nivå och en god grund har därmed lagts för att uppfylla det nationella målet på detta område. Sverige är det land bland de 15 tidigare EU-medlemmarna som har lägst utsläpp av växthusgaser mätt i ton per person samt i relation till BNP.

De svenska utsläppen av koldioxid, den volymmässigt största växthusgasen, kan skifta betydligt från år till år. Det hänger till stor del samman med tillgången på vattenkraft och variationer i energianvändningen. Även här avtar utsläppen exklusive utsläpp från internationell luft- och sjöfart, så kallad bunkring, sedan 1990.

Sedan 1980 har de svenska utsläppen av svaveldioxid minskat kraftigt. Till stor del är detta ett resultat av ökad användning av olja med låg svavelhalt och ny reningsteknik. Exklusive utsläpp från internationell luft- och sjöfart har utsläppen av svaveldioxid mer än halverats sedan 1990. De svenska utsläppen av kväveoxider fortsätter också att minska, främst på grund av förbättrade förbrännings- och reningstekniker inom transportsektorn.

Halterna av kväve och fosfor i flodmynningar utgör en indikator på näringstillförseln till haven. De årliga nyckeltalen som rör övergödning varierar kraftigt beroende på väderlek, vilket gör jämförelser med utvalda basår vanskliga. Sett över ett längre perspektiv avtar emellertid den totala belastningen.

De flesta luftföroreningarna i svenska tätorter minskade markant från 1980-talet och fram till

slutet av 1990-talet. De senaste fem åren har dock trenden planats ut. Väderleksförhållanden kan vara en orsak tillsammans med andra faktorer som ökade transporter och energianvändning. Tack vare katalytisk avgasrening och minskad bensenhalt i bensin har stadsluftens genomsnittliga bensenhalt sjunkit kraftigt sedan början av 1990-talet.

Tabell 1.13 Gröna nyckeltal*Energianvändning (TWh respektive Wh/kr)*

	1980	1990	2000	2003	2004
Total slutlig användning ¹	436	442	470	495	498
Energiintensitet ²	300	245	214	216	209
<i>Utsläpp till luft (tusental ton)³</i>					
	1980 ⁴	1990	2000	2003	2004
Klimatpåverkan⁵					
Växthusgaser	n.a.	75 829	74 086	77 754	78 255
exkl. bunkring	n.a.	72 210	67 283	70 554	69 854
bunkring	n.a.	3 619	6 803	7 200	8 401
Koldioxid	82 438	59 841	59 124	63 083	63 635
exkl. bunkring	n.a.	56 278	52 427	55 995	55 360
Försurning					
Svaveldioxid	508	146	112	104	136
exkl. bunkring	n.a.	112	49	50	47
Kväveoxider	448	367	329	300	343
exkl. bunkring	n.a.	315	219	208	197
<i>Belastning på haven (tusental ton)</i>					
	1980	1990	2000	2003	2004
Övergödning					
Fosfor	4,7	3,5	4,7	1,9	3,0
Kväve	115,5	104,9	146,6	72,5	108,5
<i>Påverkan på luftkvalitet (mikrogram per kubikmeter)⁶</i>					
	1992/93 ⁷	1995/96	2000/01	2003/04	2004/05
Kvävedioxid	23	23	18	19	19
Sot	7	8	7	5	5
Bensen	6	4	2	1	1

¹ Total energianvändning exklusive energiomvandlingsförluster i kärnkraftverk.² Energiintensiteten mäts som total energianvändning i relation till BNP i 2000 års referenspriser.³ Ej normalårsjusterade siffror.⁴ Framräknad enligt äldre metodik och därför ej direkt jämförbar med siffror för 1990 och senare.⁵ Sänkor är inte inkluderade. Måtten uttrycks i koldioxidekvivalenter.⁶ Vinterhalvårsmedelvärden i tätortsluft. Tidserien finns endast från och med 1992/93.

Källor: Statens energimyndighet, Naturvårdsverket, Statistiska centralbyrån, Sveriges lantbruksuniversitet och IVL Svenska miljöinstitutet AB.

1.10 Mer välfärd för varje skattekrona

Den främsta strategin för att klara välfärdens framtida finansiering när andelen äldre stiger och efterfrågan på välfärdstjänster ökar är att minska arbetslösheten och att öka sysselsättningen. Men det krävs också en god hushållning med de gemensamma resurserna så att varje satsad skattekrona kan användas så effektivt som möjligt. Det handlar om att bekämpa fusk i skatte- och förmånssystem och att öka produktiviteten i den offentliga sektorn.

Legitimiteten för den svenska välfärdsmodellen bygger på att alla gör rätt för sig och att förmåner och bidrag betalas ut till dem de är avsedda för. För den enskilde måste det vara lätt att göra rätt samtidigt som myndigheternas arbete ska bygga på en rättssäker och enhetlig tillämpning av regler – rätt ersättning till rätt person vid rätt tillfälle. Detta förutsätter att rättigheter och skyldigheter är tydliga. Såväl den enskilde som samhället i stort tjänar på att det blir rätt från början oavsett om det handlar om skatter eller förmåner.

Bekämpa skatte- och förmånsfusk

Skattefusk och svartarbete leder till snedviden konkurrens och riskerar att undergräva legitimiteten för den svenska välfärdsmodellen. I budgetpropositionen för 2006 fortsatte regeringen det breda program mot skatte- och förmånsfusk som lanserades i 2005 års ekonomiska vårproposition. Arbetet fortsätter nu under 2006:

- *Stärkt skattekontroll.* Skatteverket har tillförts resurser för att anställa 420 personer från 2006 för att öka kontrollen och stoppa skattefusk. Skatteverket ska genomföra särskilda insatser för att öka kontrollen inom byggbranschen och motverka skatteplanering över landsgränser.
- *Typgodkända kassaregister.* Regeringen har nyligen föreslagit att företag i kontantbranscherna ska använda ett certifierat kassaregister och att Skatteverket ska ha rätt att göra oanmälda besök för att kontrollera dessa. Reglerna föreslås gälla från och med den 1 juli 2009.

- *En ren byggbransch – utan fusk.* Regeringen har föreslagit en omvänd momsskyldighet för att motverka skattefusk i byggbranschen.
- *Kamp mot svartarbete.* Regeringen har föreslagit att företag i restaurang- och frisörbranscherna ska föra en personalliggare. Dessutom ska Skatteverket få utföra oannonserade personalkontroller hos dessa företag. Reglerna föreslås gälla från den 1 januari 2007.
- *Effektiva utredningar av skattebrott.* För att effektivisera skattebrottsenheternas verksamhet har ett förslag lagts fram om att de ska få delta vid husrannsakan samt ta vissa handlingar i beslag. Skattebrottsenheterna har dessutom fått bättre möjligheter att ta del av information från Skatteverkets register. Skattebrottsenheterna ska dessutom utreda näringsförbud. Reglerna föreslås gälla från den 1 juli 2006.
- *Kamp mot skattefusk i internationella koncerner.* Enligt ett nyligen lämnat förslag införs en skyldighet för internationella företag att skriftligen dokumentera transaktioner med företag i intressegemenskap från och med den 1 januari 2007.

Regeringen fortsätter även arbetet mot fusk med förmåner och bidrag:

- *Reformering av den straffrättsliga regleringen.* Regeringen har tillkallat en särskild utredare för att överväga särskilda brottsbestämmelser för oegentligheter med förmåner och bidrag. Utredaren ska vara klar med sitt arbete i slutet av april 2006.
- *Bestämmelserna för återkrav ses över.* En arbetsgrupp inom Regeringskansliet ser över reglerna om återbetalningsskyldighet då någon på felaktiga grunder fått ersättning eller bidrag. Arbetsgruppen har tagit fram en delrapport som nu bereds i Regeringskansliet. Arbetsgruppens slutrapport ska avlämnas senast den 30 juni 2006.
- *Uppdrag till Statskontoret.* Statskontoret har fått i uppdrag att utvärdera det existerande informationsutbytet mellan Försäkringskassan, arbetslöshetskassorna och Centrala studiestödsnämnden. Statskontoret ska redovisa sitt uppdrag i juni 2006.
- *Utökat informationsutbyte.* Regeringen har tillkallat en utredare med uppgift att utvidga det existerande informationsutbytet mellan Försäkringskassan, arbetslöshetskassorna och Centrala studiestödsnämnden till fler myndigheter. Utredaren ska bland annat se över om Skatteverket i högre utsträckning ska lämna ut uppgifter till andra myndigheter och under vilka förutsättningar myndigheter bör vara skyldiga att på eget initiativ underrätta andra myndigheter vid misstanke om fusk. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast vid utgången av oktober 2006.
- *Ökade resurser till kontroll.* Försäkringskassan och Arbetsmarknadsstyrelsen har tilldelats resurser för att anställa vardera 300 personer för att bland annat förstärka arbetet med att förebygga och minska förekomsten av fel och oegentligheter i trygghetsystemen.
- *Bättre intern styrning och kontroll i myndigheterna.* Regeringen avser att stärka myndigheternas incitament att förebygga och upptäcka fusk och fel. Regeringen har tagit in skärpta krav i regleringsbrev för berörda myndigheter. Inom Finansdepartementet pågår ett arbete i syfte att tydliggöra ansvaret för den interna styrningen och kontrollen inom statsförvaltningen. Detta innefattar bland annat ett förslag om att myndighetens ledning i och med undertecknandet av årsredovisningen försäkras att man har vidtagit åtgärder för att skapa en fungerande intern styrning och kontroll i den verksamhet som man ansvarar för.
- *Skärpta krav på kommittéer.* Kommittéer som tar fram förslag som leder till utbetalningar av stöd eller bidrag ska säkerställa att risken för felaktigt nyttjande minimeras och att de uppgifter som ligger till grund för utbetalningarna kan kontrolleras. Detta innebär bland annat att kommittéer måste ta fram sådana förslag till informationsutbyte som är nödvändiga samt redogöra för förslagets konsekvenser ur ett kontrollperspektiv. Detsamma ska gälla förslag som tas fram inom Regeringskansliet.
- *Försök med ny modell för kontroll inom Arbetsmarknadsstyrelsen.* Arbetsmarknadsstyrelsen kommer att få i uppdrag att under

2006 pröva en ny modell där ansvaret för att ifrågasätta arbetslöshetsersättning flyttas till en central funktion inom arbetsförmedlingen.

- *Behov av ökad tillsyn prioriteras.* Socialförsäkringarna omfattar cirka 400 miljarder kronor årligen, vilket motsvarar en sjättedel av BNP. Administrationen medför en stor mängd utbetalningsbeslut och utbetalningar. Det finns därför anledning att ytterligare prioritera tillsynen.

Dessutom har en Delegation för åtgärder mot felaktiga utbetalningar från trygghetssystemen inrättats under 2005 för att följa myndigheternas insatser, främja samverkan, sprida erfarenheter, utarbeta mätmetoder och föreslå mål för att minska oegentligheter. Delegationen, som består av 18 myndigheter och organisationer, lämnade en första delrapport i december 2005. En slutlig redovisning av delegationens arbete ska lämnas senast i juli 2008. Med utgångspunkt från delrapporten arbetar delegationen nu vidare inom tre strategiska områden:

1. *Förebyggande arbete.* Myndigheterna och organisationerna ska ta fram en gemensam syn på och identifiera risker för felaktiga utbetalningar.
2. *Beräkna omfattningen av och analysera orsaker till felaktiga utbetalningar.* Här handlar det bland annat om att gå igenom hur underlag och beslutsprocesser kan behöva förändras och förenklas.
3. *Ökad samverkan.* I olika delar av landet finns goda exempel på hur samverkan mellan myndigheter har ökat effektiviteten i handläggningen och kvaliteten på beslutsunderlagen. Delegationen ska lyfta fram och sprida goda exempel. I dessa delar har de rättsvärdande instanserna en viktig roll.

Öka produktiviteten i offentlig sektor

I syfte att få ut mer välfärd ur varje skattekrona måste också möjligheterna till ökad produktivitet i den offentliga sektorns verksamheter tas tillvara. Utvecklingen av ny teknik är ett verktyg, men det krävs också ett systematiskt produktivetsarbete. Staten ska bidra till utvecklingen genom att effektivisera sin verksamhet.

I syfte att stärka regeringens arbete för en modernisering och förnyelse av statsförvaltningen har en ny förvaltningspolitisk myndighet inrättats. I den nya myndigheten samlas strategiska funktioner som tidigare legat på ett flertal myndigheter. En central uppgift för den nya myndigheten är att främja utvecklingsarbetet i statsförvaltningen och användningen av informationsteknik i offentlig förvaltning.

Inom Regeringskansliet har ett arbete inletts som syftar till att öka produktiviteten i kommunsektorn. Arbetet ska ge kunskap om vad som bidrar till att höja effektiviteten och produktiviteten samt att hitta en modell för hur staten ska kunna följa effektivitets- och produktivetsutvecklingen i kommuner och landsting. Tanken är att både staten och kommunsektorn ska kunna dra fördel av detta arbete.

För att vidareutveckla den kommunala databas som möjliggör jämförelser mellan kommuner och mellan landsting har staten tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting bildat Rådet för främjande av kommunala analyser. Rådet ska även stödja uppföljningen av måluppfyllelse och resursanvändning i kommuner och landsting, stimulera till jämförelser mellan kommuner respektive landsting, marknadsföra databasen, utveckla och kvalitetssäkra befintliga och ta fram nya nyckeltal samt vidareutveckla statistiken i samverkan med de statistikansvariga myndigheterna.

Regeringen har därutöver tidigare gett Ansvarskommittén i uppdrag att se över strukturen och uppgiftsfördelningen i hela samhällsorganisationen.

1.11 Reformen för hållbar tillväxt och rättvisa sedan 1994

År 1994 befann sig Sverige i en djup ekonomisk kris. Arbetslösheten, statsskulden, räntorna och budgetunderskottet hade flerfaldigats på några få år. Den svenska kreditvärdigheten var låg. Flera internationella och svenska bedömare såg slutet på den svenska modellen.

Svensk ekonomi utvecklades inte tillräckligt bra under 1970- och 1980-talen. Kostnadsökningarna var för höga i förhållande till omvärlden. Kronan devalverades vid flera tillfällen. Under 1990-talets första hälft förvärrades situationen dramatiskt. Tillväxten var negativ flera år i följd. De offentliga finanserna var rekordsvaga. I november 1992 övergavs Sveriges fasta växelkurs.

År 1994 betalades var fjärde polis och vart fjärde barnbidrag med lånade pengar. Den öppna arbetslösheten hade stigit från 3 till 8 procent på tre år. Sysselsättningen hade minskat med en halv miljon personer. En sanering av den offentliga ekonomin krävdes för att återskapa förtroendet för Sverige.

Från nettoskuld till nettoförmögenhet

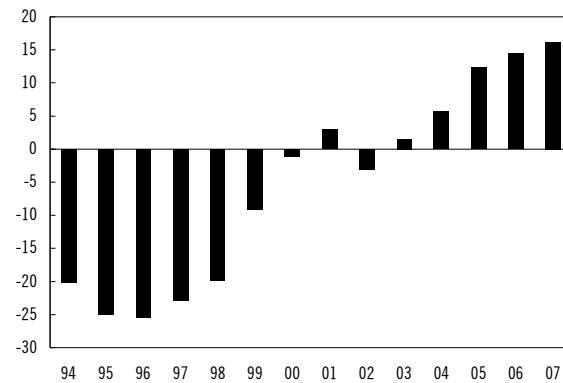
Under åren 1994 till 1998 genomfördes ett saneringsprogram som stärkte de offentliga finanserna med 126 miljarder kronor. Programmet innebar nödvändiga nedskärningar men vård, skola och omsorg värnades i största möjliga mån. De redan ekonomiskt svaga skyddades också.

Den femtedel av hushållen som hade högst ekonomisk standard bidrog med 43 procent av budgetförstärkningarna, medan femtedelen med lägst standard bidrog med 11 procent.

I dag har Sverige bland de starkaste offentliga finanserna i EU. Det finansiella sparandet i den offentliga sektorn 2005 blev 71 miljarder kronor, eller 2,7 procent av BNP. Den offentliga nettoförmögenheten har förbättrats från ett underskott på som mest 25 procent av BNP till ett överskott på 12 procent 2005. Från att ha haft ett underskott på 9 miljarder kronor 1994 hade den kommunala sektorn ett överskott på drygt 10 miljarder kronor 2005.

Diagram 1.6 Den offentliga sektorns nettoförmögenhet

Procent av BNP

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

För att statsfinanserna inte återigen ska försvagas har ett nytt budgetpolitiskt ramverk införts, med utgiftstak och överskottsmål.

De starka offentliga finanserna har inneburit att ränteläget har fallit kraftigt. 10-årsräntan har sjunkit från 10,9 procent 1994 till 3,3 procent 2005 och motsvarande siffror för tremånadersräntan är 8,1 respektive 1,7 procent. De lägre räntorna har i sin tur inneburit lägre boendekostnader.

Tabell 1.14 Kostnad för ett bostadslån

Månadskostnad för ett lån på en miljon kronor

	Räntesats, procent	Månadskostnad, kronor
1994	11,8	9 790
1995	9,7	8 040
1996	7,3	6 040
1997	7,2	5 960
1998	5,7	4 710
1999	7,3	6 040
2000	6,4	5 330
2001	6,8	5 670
2002	6,0	5 000
2003	5,6	4 670
2004	4,3	3 580
2005	4,1	3 400

Anmärkning: Stadshypoteks 5-åriga bolåneränta (årsgenomsnitt).

Månadskostnad exklusive ränteavdrag.

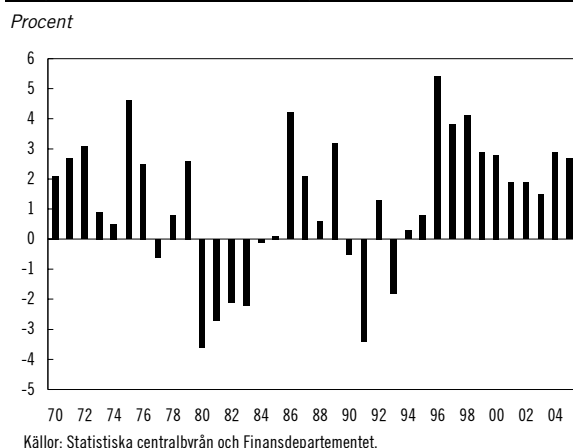
Källa: Finansdepartementet.

Största reallöneökningarna sedan 1960-talet

Den djupa krisen under 1990-talets första år och den efterföljande budgetsaneringen krävde stora uppoffringar. Men budgetsaneringen och den ekonomiska politiken lade också grunden för en långsiktigt hållbar tillväxt, låg inflation och bättre privatekonomi.

Sedan 1996 har Sverige haft en reallöneutveckling på i genomsnitt tre procent per år. Inte sedan 1960-talet har reallönerna utvecklats lika starkt under en så lång tid.

Diagram 1.7 Reallöneutveckling

300 000 fler jobb

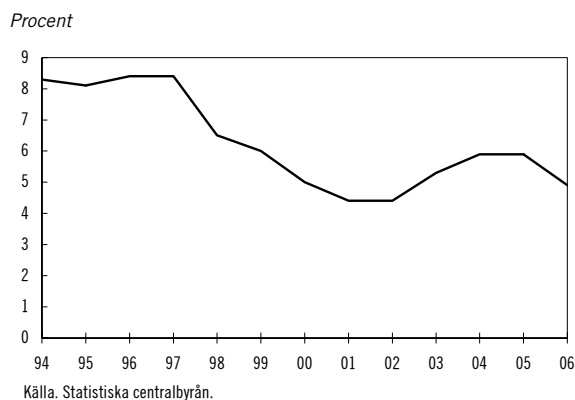
Arbete är grunden för välfärd, välstånd och rättvis fördelning, men också för människors personliga och sociala utveckling. Åren 1991 till 1994 sjönk sysselsättningen med nästan en halv miljon personer. Den totala arbetslösheten steg till 14 procent. År 1996 införde regeringen målet att den öppna arbetslösheten skulle halveras, från 8 till 4 procent.

Saneringen av de offentliga finanserna har inneburit lägre räntor och ökad tilltro till Sverige. Vidare har utbildningssystemet byggts ut kraftigt, omfattande satsningar gjorts på infrastruktur och näringslivets villkor har förbättrats. Men det har också vidtagits direkta åtgärder för att bekämpa arbetslösheten.

- *Kunskapslyftet*. 1997 till 2002 genomfördes en utbildningsatsning riktad till vuxna som hade kort formell utbildning. Omkring 800 000 personer deltog i Kunskapslyftet. Det är den största satsning som någonsin har gjorts på vuxenutbildning i Sverige.

- *Effektivare arbetsmarknadspolitik*. Arbetsmarknadspolitiken inriktas i dag mot förbättrad matchning för att motverka flaskhalsar och hjälpa dem som står långt från arbetsmarknaden.
- *Stöd till kommuner*. Ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting infördes 2002. Åren 2002 till 2005 beviljades sammanlagt 21 miljarder kronor i sysselsättningsstöd. För 2006 beräknas ramen till 7 miljarder kronor.
- *Sysselsättning i glesbygd*. År 2002 infördes en regional stimulans för småföretagande i stödområde A, vilket främst omfattar Norrlands inland. Stimulansen innebär en lägre arbetsgivaravgift.
- *Aktivitetsgarantin*. År 2000 infördes en aktivitetsgaranti för att öka de mest utsatta gruppernas möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Aktivitetsgarantin innebär organiserade arbetsmarknadspolitiska insatser på heltid, bland annat utbildning och arbetspraktik. Sedan starten har 105 000 personer deltagit.
- *Sysselsättningspaket*. År 2006 genomförs ett sysselsättningspaket som ger 55 000 personer möjlighet till arbete, utbildning eller praktik.
- *ROT-avdrag*. Skatteavdrag för reparation, ombyggnad och tillbyggnad av fastigheter har varit i bruk två gånger som en konjunkturpolitisk åtgärd sedan 1994, såväl 1996 till 1999 som den 15 april 2004 till den 30 juni 2005.

Diagram 1.8 Öppen arbetslöshet

Sammantaget har sysselsättningen ökat med 300 000 personer sedan 1994. Antalet ungdomar som är arbetslösa i mer än 100 dagar har minskat

med 90 procent från 34 400 personer 1994 till drygt 3 400 personer 2005. Sysselsättningsgraden har ökat mer bland utrikes födda än bland inrikes födda.

Målet att halvera den öppna arbetslösheten nåddes 2000. Under de senaste åren har dock arbetslösheten stigit. År 2005 var den öppna arbetslösheten i genomsnitt 6 procent. Regeringen har därför vidtagit en rad åtgärder för att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen, se avsnitt 1.4.

Stora strategiska investeringar i kunskap

Utbildning är en viktig faktor för människors personliga utveckling, men också för Sveriges framtida konkurrenskraft. Därför måste utbildningsväsendet hålla hög kvalitet hela vägen från förskola till högskola.

- *Fler vuxna i förskolan och skolan.* Under den svåra ekonomiska situation som rådde under 1990-talet sjönk lärartätheten i skolan. Mellan 1997 och 2000 höjdes de generella statsbidragen till kommunerna och lands-tingen successivt. Samtidigt uttalades att dessa medel förutsattes bidra till att upprätthålla och vidareutveckla en god kvalitet i vården, skolan och omsorgen. Det var ett viktigt bidrag för att fler lärare skulle kunna anställas i skolan. Denna generella satsning följdes av ytterligare tillskott samt en riktad satsning till personalförstärkningar. Mellan 2001 och 2006 anställs 15 000 fler lärare och andra specialister i skolan. Mellan 2005 och 2007 genomförs även en riktad satsning för att möjliggöra att 6 000 förskollärare, barnskötare och annan personal kan anställas i förskolan.
- *En högskola för fler i hela landet.* Fler platser på högskolan och bättre studiemedel har gjort det möjligt för fler att studera. Antalet studenter på högskolan har ökat med mer än 100 000 sedan 1994. Ytterligare 17 500 platser tillkommer fram till och med 2007. Den sociala och regionala snedrekryteringen har minskat och personer med utländsk bakgrund är i dag representerade på högskolan i samma utsträckning som i samhället i övrigt.
- *Kvalificerad yrkesutbildning.* För att tillgodose behovet av kvalificerad arbetskraft

infördes 1996 den kvalificerade yrkesutbildningen. Det är en eftergymnasial utbildning som utformas i samarbete med arbetslivet. Utbildningsprogrammet har vuxit från 846 deltagare 1996 till över 27 000 deltagare 2005.

- *Förstärkt studiestöd.* Studiestödssystemet reformerades 2001. Bidragsdelen höjdes kraftigt liksom fribeloppet för arbetsinkomster. Dessutom gjordes studiemedlen pensionsgrundande. För att förbättra möjligheterna att kombinera studie- och familjeliv infördes ett barntillägg för studerande 2006. Från den 1 juli 2006 höjs därutöver den övre gränsen för rätt till studiemedel från 50 till 54 år och möjligheterna till studiefinansiering för studerande över 40 år förbättras.
- *Satsning på forskning.* Sverige är det land som satsar mest i världen på forskning och utveckling i relation till ekonomins storlek, med undantag av Israel. För att stärka Sveriges position ytterligare ökar anslagen till forskning med drygt 2,3 miljarder kronor mellan 2005 och 2008. Målet är att de offentliga resurser som satsas på forskning på sikt ska nå en procent av BNP.

Tabell 1.15 Nyckeltal, högskolan

Antal, om inte annat anges

	1994/95	2004
Högskolestudenter ¹	238 100	352 220
varav kvinnor	132 935	210 825
varav män	105 165	141 395
Andel studenter med utländsk bakgrund ^{2,4}	10	13 ³
Andel högskolenybörjare med arbetarbakgrund ⁴	19	25 ³
Antal magisterexamina	2 080	11 495
varav kvinnor	1 040	6 400
varav män	1 040	5 095
Antal civilingenjörsexamina	3 315	4 325
varav kvinnor	675	1 230
varav män	2 640	3 095
Antal licentiat- resp. doktorsexamina	700	1 095
varav kvinnor	2 200	2 740
varav män	190	395
	700	1 220
varav män	510	700
	1 500	1 520

¹ Avser höstterminerna 1994 respektive 2004.

² Utrikes födda eller födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar. Procent.

³ Avser läsåret 2003/04.

⁴ Som andel i procent.

Källor: Högskoleverkets NU-databas och Statistiska centralbyrån.

De stora investeringarna i utbildningsväsendet har gett resultat. I dag har 91 procent i åldersgruppen 25 till 34 år minst gymnasieutbildning. Antalet studenter i naturvetenskap och teknik har fördubblats på tio år. Sverige har en större andel forskarexamen per årskull än något annat land. Forskningsutgifterna, de offentliga och privata sammantaget, per invånare har fördubblats sedan 1994.

Fler nystartade företag

Globaliseringen ställer nya krav. För att klara utmaningen måste Sveriges konkurrenskraft stärkas. Det måste bli lättare att vara företagare, bli företagare och att få företag att växa.

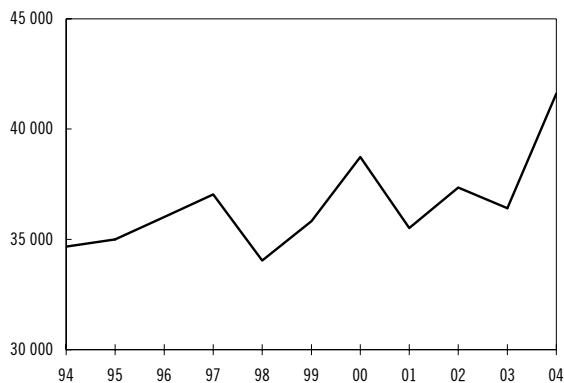
Sedan 1994 har företagen fått bättre villkor. Det viktigaste är att makroekonomiska fundament är på plats, vilket har lett till lägre räntor och högre efterfrågan. Men det har också vidtagits särskilda åtgärder.

- *Avskaffad arvs- och gåvoskatt.* Arvs- och gåvoskatten avskaffades den 17 december 2004. Det underlättar bland annat generationsväxlingen i småföretag.
- *Förbättrad tillgång till riskkapital.* Under en tioårsperiod med start 2005 satsas 2 miljarder kronor på såddfinansiering av projekt i skärningspunkten mellan idé och företag.
- *Enklare regler.* Ett omfattande program påbörjades hösten 2004 för att minska företagens administrativa börda. Närmare 300 åtgärder är på väg att genomföras.
- *Sänkt skatt för fåmansföretag.* År 2006 ändrades skattereglerna för fåmansbolagen, de så kallade 3:12-reglerna. Förändringen innebär på sikt en skattelättnad på 1 miljard kronor.
- *Strategiska utvecklingsprogram för svensk industri.* Mellan 2006 och 2010 satsas 1 miljard kronor i strategiska utvecklingsprogram för ett antal svenska nyckelbranscher: skog och trä, metallurgi, fordon, läkemedel och bioteknik, flyg och rymd samt IT/telekom.
- *Sänkt arbetsgivaravgift för soloföretag som anställer.* Nära hälften av landets 100 000 soloföretag uppger att de skulle vilja anställa åtminstone en medarbetare. För att

uppmuntra detta föreslår regeringen en temporär sänkning av arbetsgivaravgiften för den första anställningen som en företagare gör. Arbetsgivaravgifterna sänks till 10,21 procent.

Nyföretagandet har gått upp från 34 700 företag 1994 till 41 600 företag 2004. Antalet företagskonkurser har minskat från 14 000 per år 1994 till färre än 7 000 per år 2005.

Diagram 1.9 Antal nystartade företag

Minskade klyftor

Människors livsvillkor skiljer sig åt. Vissa föds till knappa förhållanden där föräldrarna får vrida och vända på varje krona. Andra föds i familjer där resurser, kontakter och rika valmöjligheter är en självklarhet.

Sverige är ett av de länder i världen som har högst välstånd och bäst levnadsstandard enligt FN:s Human Development Report. Sverige tillhör också den grupp av länder som har lägst andel hushåll med svag ekonomi. Den svenska välfärdsmodellen är en viktig förklaring till att de ekonomiska klyftorna är förhållandevis små.

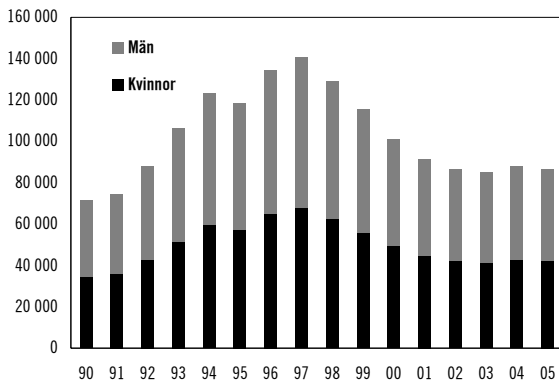
Hushållens ekonomiska standard ökade med 26 procent mellan 1995 och 2004. Mest gynnsam har utvecklingen varit för sammanboende med barn, vars disponibla inkomst justerad för försörjningsbörda har ökat med 30 procent. Trenden mot ökade inkomstklyftor har brutits och inkomstspridningen är nu något lägre än 2000 då den var som högst.

Regeringen har satt upp målet att behovet av socialbidrag ska halveras från 1999 års nivå. Mellan 1999 och 2003 minskade behovet av ekonomiskt bistånd med 26 procent. Under 2002 och 2003 avtog minskningstakten och

under 2004 ökade behovet något. Den svaga situationen på arbetsmarknaden är den främsta orsaken. För 2005 ser utvecklingen ut att bli något ljusare. I den fördelningspolitiska bilagan till denna proposition görs en grundlig redovisning av hur olika grupper har fått del av den ekonomiska utvecklingen under senare år.

Diagram 1.10 Antal personer i behov av socialbidrag

Helårsekvivalenter

Källa: Statistiska centralbyrån.

Bättre villkor för barnfamiljer och ungdomar

Barnen och barnfamiljerna drabbades hårdare än andra grupper av den ekonomiska krisen under 1990-talet. Sedan ekonomin återhämtade sig har en rad reformer genomförts för att förbättra villkoren för barnen och deras familjer.

- *Maxtaxa inom barnomsorgen.* År 2002 infördes en maxtaxa i barnomsorgen som, när den infördes, i snitt sänkte avgifterna i förskolan med 12 000 kronor per år för en tvåbarnsfamilj. Enligt Skolverkets uppföljning har antalet barn i förskolan ökat, utan att barngrupperna har blivit större. Närvarotiderna har inte blivit längre.
- *Rätt till förskola.* Kommunerna blev skyldiga att erbjuda förskoleverksamhet minst 15 timmar i veckan från den 1 juli 2001 till barn vars föräldrar är arbetslösa. Även barn till föräldralediga fick samma rätt 2002. Allmän förskola - kostnadsfri förskola tre timmar om dagen för 4-5-åringar - infördes 2003.
- *Höjda barnbidrag.* Barnbidraget har höjts i flera etapper, från 750 kronor 1994 till 1 050 kronor. Dagens barnbidrag har den högsta nominella och reala nivån sedan barnbidraget infördes. Även flerbarnstilläggen har höjts. Den 1 oktober 2005 infördes ett

flerbarnstillägg för det andra barnet. Från och med 2006 höjdes även underhållsstödet.

- *Förstärkt föräldraförsäkring och en ytterligare mamma- respektive pappamånad.* År 2002 utökades föräldraförsäkringen till 480 dagar. Av dessa är 60 dagar reserverade för vardera föräldern och kan inte överlåtas. Den 1 juli 2006 höjs taket i föräldrapenningen till 10 prisbasbelopp, cirka 33 000 kronor i månaden. Denna höjning kommer även att gälla den tillfälliga föräldrapenningen och havandeskapspenningen. Samtidigt höjs även lägstanivån inom föräldrapenningen från 60 till 180 kronor per dag. Vidare utvidgas möjligheterna för när tillfällig föräldrapenning ska kunna ges ut under ett obegränsat antal dagar vid vård av sjukt barn.

Reformerna har gjort att barnfamiljernas ekonomi har stärkts. Sedan 1995 har sammanboende vuxna med hemmavarande barn fått en förbättring av sin ekonomiska standard med 30 procent. Andelen barn i barnomsorgen har ökat. År 2003 deltog 83 procent av landets 1 till 6-åringar i barnomsorgen jämfört med 63 procent 1994.

Bättre villkor för de äldre

Sverige ska bli världens bästa land att åldras i. De äldre, liksom andra grupper, fick vara med och sanera Sveriges finanser efter krisåren i början av 1990-talet. Sedan 1994 har ett flertal åtgärder genomförts för att Sverige ska bli ett bättre land för de äldre.

- *Höjd ekonomisk standard.* Den inkomstrelaterade pensionen följsamhetsindexeras sedan 2002. Sedan dess har de inkomstrelaterade pensionerna höjts med 3,5 procent, utöver inflationen. Bostadstillägget för pensionärer har höjts i flera omgångar. Ersättningsnivån har ökat från 85 procent av bostadskostnaden 1995 till 93 procent 2006 enligt förslag i denna proposition. Ett äldreförsörjningsstöd för pensionärer som helt saknar pension eller som har en pension som inte ger tillräcklig försörjning infördes 2003. Inkomstprövningen av änkepensionerna avskaffades 2003.
- *Tandvård.* Ett högkostnadsskydd för tandvård för äldre infördes 2002. Stödet

inträder det kalenderår patienten fyller 65 år. Patienten ska under en behandlingsomgång inte betala mer än 7 700 kronor för behandlingar såsom kronor, broar, implantat och avtagbara proteser. I denna proposition föreslås nya satsningar på tandvård, se avsnitt 1.8.

- *Billigare äldreomsorg.* För att sänka avgifterna i äldreomsorgen infördes en maxtaxa i äldre- och handikappomsorgen 2002.
- *Höjd kvalitet i äldreomsorgen.* För att utveckla kvaliteten påbörjades 2005 en bred satsning på kompetensutveckling i äldreomsorgen i form av Kompetensstegen. Under 2006 och 2007 tillkommer 10 000 utbildningsvikariat per år för att möjliggöra grund- och påbyggnadsutbildning för redan anställda i vården och omsorgen.

Sedan 1995 har ålderspensionärers ekonomiska standard ökat med 18 procent. Men Sverige kan bli ett ännu bättre land att åldras i. Därför föreslår regeringen fler åtgärder för äldre i denna proposition, se avsnitt 1.5.

Kortare köer och bättre sjukvård

Hälso- och sjukvården ska finnas till för alla på lika villkor och ges efter behov. Ingen ska tvingas avstå från hälso- och sjukvård av ekonomiska skäl.

Saneringen av ekonomin under 1990-talet tvingade fram nedskärningar som även drabbade vården. När samhällsekonomin åter kom i balans inleddes ett omfattande reformarbete för att förnya och förbättra hälso- och sjukvården.

- *Ökade resurser till sjukvården.* Resurserna till sjukvården har ökat från 8,2 till 9,0 procent av BNP sedan 1994.
- *Vårdgarantin.* Ingen ska behöva vänta mer än 90 dagar från beslut till behandling. En nationell vårdgaranti för planerad sjukvård infördes för alla behandlingar den 1 november 2005.
- *Valfrihet.* Sedan 2003 tillämpar alla landsting fritt vårdval, vilket innebär att patienten kan välja att få vård i ett annat landsting än sitt eget.

- *Fler vårdutbildade.* Läkarutbildningen har utökats med 150 nybörjarplatser sedan 1999. I samband med fjolårets budgetproposition utökades nybörjarplatserna på läkarutbildningen med ytterligare 65 platser under perioden 2006 till 2007. Vidare har en utbyggnad skett av sjuksköterskeutbildningen med omkring 1 200 nybörjarplatser fram till 2005.

Satsningarna och den medicintekniska utvecklingen har gett resultat. Sverige är ett av de länder i världen som har lägst dödlighet bland annat efter hjärtinfarkt. Antalet operationer för gråstarr har mer än fördubblats sedan 1994. Antalet höftledsoperationer har ökat med 30 procent. Spädbarnsdödligheten minskar och är bland den absolut lägsta i världen.

För jämställdhet – mot diskriminering

Sverige har kommit långt när det gäller jämställdhet. Ändå är Sverige långt ifrån jämställt. Kvinnor har sämre arbetsvillkor, tjänar mindre än män, blir oftare sjukskrivna och når i lägre utsträckning än män ledande befattningar. Fortfarande förekommer diskriminering på grund av både kön och sexuell läggning. Det krävs fortsatta åtgärder både på arbetsmarknaden och i samhället i stort.

- *Jämställt uttag av föräldrapenningen.* Sedan 1994 har mäns uttag av föräldrapenning ökat från 11 till 20 procent. År 2002 infördes ytterligare en månad i föräldraförsäkringen som är vikt för mamman respektive pappan. I dag är således 60 dagar av föräldraförsäkringen reserverade för vardera föräldern. Den 1 juli 2006 höjs taket i föräldrapenningen. Detta kan bidra till ett ökat uttag för de män som i dag har inkomster över taket.
- *Lika lön för likvärdigt arbete.* Lönediskrimineringen av kvinnor är olaglig och ska bekämpas. Regeringen kommer under våren 2006 att presentera en nationell handlingsplan mot könsdiskriminerande löneskillnader. Denna plan syftar till att ta ett helhetsgrepp och innehåller åtgärder inom ett flertal politikområden.
- *Ökad makt i offentlig sektor.* Regeringen bestod 1994 för första gången i den svenska

demokratins historia av lika många kvinnor som män. Andelen kvinnliga myndighetschefer har ökat från 20 till 34 procent sedan 1994 och andelen kvinnor i de centrala statliga myndighetsstyrelserna har ökat från 39 till 48 procent.

- *Mer insyn i privat sektor.* År 2004 infördes en lag som kräver att företag med minst 10 anställda ska redovisa könsfördelningen i styrelse och ledningsgrupp i sin årsredovisning.
- *Förbud mot diskriminering.* 2005 infördes ett utökat diskrimineringskydd, vilket innebär förbud mot diskriminering på grund av kön utanför arbetslivet och högskolan.
- *Skärpt lagstiftning mot våld mot kvinnor och sexköp.* Lagstiftningen om våld mot kvinnor har skärpts. Köp av sexuella tjänster har förbjudits. En ny sexualbrottslag har införts, som bland annat innebär en strängare syn och längre preskriptionstider på sexuella övergrepp samt ett ökat skydd mot sexuella kränkningar. En nationell handlingsplan mot prostitution och handel med människor för sexuella ändamål kommer att presenteras.
- *Ökat stöd till våldsutsatta kvinnor och deras barn.* Drygt 100 miljoner kronor satsas under 2006 för att öka stödet till våldsutsatta kvinnor och deras barn. Kvinnojoursverksamheten i hela landet stärks och Rikskvinnocentrum ombildas till ett nationellt kunskapscentrum. Merparten av pengarna fördelas av länsstyrelserna efter ansökan från kommunerna. En översyn av kommunernas stöd till våldsutsatta kvinnor görs i syfte att förbättra det långsiktiga stödet.
- *Åtgärder mot så kallat hedersrelaterat våld.* För perioden 2003 till 2007 är 180 miljoner kronor avsatta för insatser mot så kallat hedersrelaterat våld. Resurserna ska användas till skyddat boende för utsatta ungdomar av båda könen, utbildning och attitydpåverkande arbete.
- *Rätt till heltid.* Andelen kvinnor som arbetar heltid har ökat från 44 procent 1994 till 59 procent 2005. Men det är inte tillräckligt. Att bekämpa ofrivillig deltid är en viktig del i arbetet med att öka antalet arbetade timmar. Regeringen avser under våren 2006 att presentera ett lagförslag om stärkt rätt till

heltid. Därutöver har ett lagförslag lagts fram under våren 2006 som stärker det arbetsrättsliga skyddet för föräldralediga och förhindrar att föräldraledighet kan utnyttjas som uppsägningstid.

- *Nya mål för insatserna för jämställdhet.* Regeringen har i mars 2006 lämnat en proposition om jämställdhetspolitikens inriktning och styrning. Där aviserar regeringen att en ny myndighet bör bildas under 2007 för att bidra till en effektiv jämställdhetspolitik.
- *Ökat stöd till kvinnors organisering.* För att främja kvinnors deltagande i den demokratiska processen och i samhällslivet höjs stödet för kvinnors organisering med drygt 25 miljoner kronor 2006. För 2007 och 2008 tillförs ytterligare 1,5 miljoner kronor respektive 1 miljon kronor.
- *Homosexuellas rättigheter har stärkts.* Sedan 1994 har flera reformer genomförts för att stärka homosexuellas rättigheter. Homosexuella par har fått rätt att ingå partnerskap och rätt att prövas som adoptivföräldrar. Lesbiska kvinnor har fått möjlighet till insemination.

Ökad trygghet mot brott

Att kunna vara trygg i sin vardag är avgörande för människors tilltro till samhället. Både brottsligheten i sig och dess orsaker ska bekämpas. Ett flertal åtgärder har genomförts för att stärka rättsväsendet och öka tryggheten.

- *Ökade resurser till polisen.* Krisen under 1990-talet innebar att rättsväsendet fick genomgå besparingar. Sedan 2000 har resurserna till rättsväsendet dock ökat kraftigt. Under mandatperioden utbildas 4 000 poliser. Jämfört med 2000 har antalet poliser ökat med 1 500 och till drygt 17 500. Frågan om polisutbildningen ska utredas.
- *Effektivare bekämpning av allvarliga brott.* Polisen har fått bättre verktyg för att klara upp allvarlig brottslighet, bland annat ett mer omfattande DNA-register och möjlighet till hemlig avlyssning. Möjligheten till televlyssning och teleövervakning vid grova brott har utvidgats. Vid sidan av detta har rättssäkerhetsåtgärder såsom offentliga ombud vid domstolsförhandlingar införts.

Vidare har vapenkontrollen förbättrats och ett vapenregister har införts.

- *Kamp mot ekonomisk brottslighet.* Bekämpandet av den ekonomiska brottsligheten har en viktig roll i kampen mot organiserad brottslighet. För att effektivisera bekämpningen av ekonomisk brottslighet inrättades Ekobrottsmyndigheten 1998 som en självständig del av åklagarväsendet. En utredning har tillsatts för att utvärdera verksamheten och lägga förslag på ytterligare förbättringar. Skattebrottsbekämpningen har effektiviserats inom ramen för Skatteverket.
- *Bättre stöd till brottsoffer.* Sedan 1994 har brottsoffrens ställning stärkts. Lagstiftningen om besöksförbud har skärpts. Stödet till våldsutsatta kvinnor och deras barn har förbättrats genom en stor satsning på landets kvinnojourer. Under våren 2006 har regeringen därutöver lagt ett förslag om ökat stöd till barn som lever i våldsutsatta hem så att barn som blir vittne till våld blir betraktade som brottsoffer och får rätt till brottsskadeersättning. Befattning med barnpornografi har kriminaliserats.
- *Individen i centrum i kriminalvården.* Regeringen har nyligen föreslagit en ny kriminalvårdslag som sätter individen i centrum. Den nya lagen innebär exempelvis att den som är skötsam och uppfyller vissa krav får möjlighet att redan efter halva strafftiden avtjäna straffet utanför anstalt, samtidigt som den som allvarligt missköter sig inte har möjlighet att bli villkorligt frigiven efter två tredjedelar av strafftiden.
- *Sociala och förebyggande åtgärder.* Ett nationellt program för brottsförebyggande arbete har lagts fram. 1994 fanns det ett fåtal lokala brottsförebyggande råd. Vid årsskiftet 2005/06 fanns det 297 stycken. Förebyggande insatser i socialt utsatta områden har givits särskilt stöd. Missbrukarvården har fått ökade resurser för att förebygga brott, prostitution och hemlöshet. Åtgärderna mot alkohol- och narkotikamissbruk har tilltagit.

Ett tillgängligt Sverige

Personer med funktionshinder ska ha samma rättigheter och skyldigheter som andra medborgare. Den nationella handlingsplanen för handikappolitiken – Från patient till medborgare – utgör grunden för regeringens arbete på detta område. Handlingsplanen har nyligen följts upp i en skrivelse till riksdagen. Uppföljningen visar att arbetet har gått framåt när det gäller att öka tillgängligheten i samhället, men att det återstår arbete innan målen kan nås.

Sedan 1994 har flera åtgärder genomförts för att göra Sverige mer tillgängligt för personer med funktionshinder.

- *Ny myndighet och tydligt sektorsansvar.* Den 1 januari 2006 bildades en ny myndighet med särskilt uppdrag kopplat till den nationella handlingsplanen. Myndigheten ska svara för samordning och stödja och stimulera olika aktörer att beakta de handikappolitiska målen i sin verksamhet. Därutöver har 14 myndigheter fått ett särskilt sektorsansvar för att få en bättre organisation för att genomföra handikappolitiken och få bättre genomslag i sektorer som traditionellt inte har arbetat med dessa frågor.
- *Kraftsamling för att göra kollektivtrafiken tillgänglig.* Regeringens mål är att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för funktionshindrade senast 2010. För att nå målet krävs en kraftsamling. Sedan 1998 har 1,2 miljarder kronor betalats ut i statsbidrag för att öka tillgängligheten. Regeringen aviserar i den transportpolitiska propositionen som lämnades i mars 2006 att ett prioriterat nätverk av stationer och fordon ska göras tillgängliga för alla. Detta nät ska sedan successivt utvidgas.
- *Kultur och medier.* Tillgängligheten till film och video har ökat. Det nya sändningstillståndet för TV4 för perioden 2006 till 2008 innebär att kravet på textning av svenskspråkiga program höjs.
- *Bättre fysisk miljö.* Med en ny lagstiftning om enkelt avhjälpna hinder görs allt fler insatser för att förbättra tillgängligheten till publika lokaler och allmänna platser.
- *Bättre jobbmöjligheter.* För att förbättra arbetsmöjligheterna för funktionshindrade har taket i lönebidraget höjts i två steg. I

denna proposition föreslås även att antalet lönebidrag utökas med 2 000 under 2006.

- *Skärpta lagar mot diskriminering.* Sedan 1999 har skyddet mot diskriminering på grund av funktionshinder skärpts.
- *Stöd och service till vissa funktionshindrade.* År 1994 infördes en särskild rättighetslagstiftning för personer med omfattande funktionshinder. Med denna lagstiftning kom även assistansreformen.

Den största infrastruktursatsningen i modern tid

För att tillväxt och utveckling ska vara möjlig i hela landet behövs en väl utvecklad infrastruktur. Bättre kommunikationer gör det lättare för företagare att leverera varor och tjänster till sina kunder och skapar rörlighet på arbetsmarknaden.

- *Nya vägar och spår.* I en historisk satsning på infrastruktur fördelas 381 miljarder kronor mellan 2004 och 2015. Pengarna används till att bygga nya spår och vägar samt att rusta upp och sköta befintlig infrastruktur. Sedan 1994 har regeringen avsatt mer än 250 miljarder kronor till att förbättra infrastrukturen.
- *Nollvision.* Antalet dödsfall i trafiken har minskat från 589 personer 1994 till preliminärt 440 personer 2005. Det är det lägsta antalet sedan 1950. Antalet omkomna i trafiken i Sverige är bland de lägsta i världen i förhållande till befolkningens storlek. Men det är inte tillräckligt. Nollvisionen i trafiken ligger fast. Inom ramen för infrastruktursatsningen fram till 2015 öronmärks 4,9 miljarder kronor för trafiksäkerhets-satsningar.
- *Sänkt moms på kollektivtrafik.* En väl fungerande kollektivtrafik tjänar både människor och miljö på. Momsen på kollektivtrafik halverades från 12 till 6 procent 2001.
- *IT för alla.* Över 5 miljarder kronor har avsatts för att bygga ut bredband i glesbygd. Målet är att hela landet ska ha tillgång till en effektiv och säker infrastruktur. Sverige är i dag en ledande nation när det gäller tillgång till modern IT-infrastruktur. En satsning på

IT i skolan som genomfördes mellan 1999 och 2003 gav drygt halva lärarkåren kompetensutveckling inom IT. Myndigheter har utvecklat sina tjänster på Internet och visionen om 24-timmarsmyndigheter har skapats.

- *Nya förslag för bättre transporter.* I mars 2006 överlämnade regeringen en transportpolitisk proposition till riksdagen med en rad förslag om hur det svenska transportsystemet kan förbättras för att bidra till tillväxt och hållbar utveckling i hela landet.

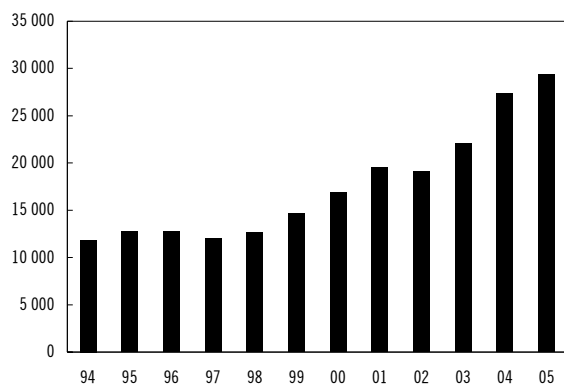
210 000 nya bostäder

Alla ska ha rätt att bo bra. Det gäller såväl gammal som ung, ensamstående som familj. Bostadsproduktionen ska möta människors behov i fråga om tillgänglighet, pris och standard.

- *Investeringsstöd till bostadsbyggande.* Mellan 2002 och 2006 avsätts 2,5 miljarder kronor för investeringsbidrag till hyresrätter i områden med bostadsbrist. Till och med 2006 får dessutom de som bygger mindre och medelstora hyresrätter och studentbostäder med rimliga kostnader en investeringsstimulans som motsvarar en sänkning av byggmomsen från 25 till 6 procent. I denna proposition aviseras att såväl investeringsbidragen som investeringsstimulansen förlängs till den 30 juni 2008. Se avsnitt 1.8.
- *Sänkt fastighetsskatt.* Sedan 1994 har fastighetsskatten sänkts från 1,5 procent av taxeringsvärdet till 1,0 procent för småhus och 0,5 procent för hyreshus. En begränsningsregel har införts i fastighets- och förmögenhetsskatten så att människor med låga inkomster ska kunna bo kvar i högt taxerade fastigheter.

Takten i bostadsbyggandet har ökat kraftigt, och prognoserna för åren framöver tyder på ett fortsatt högt byggande. Sedan 1994 har 210 000 nya bostäder påbörjats eller färdigställt. Uppföljningar visar att de statliga investeringsstöden har haft stor betydelse.

Diagram 1.11 Påbörjade lägenheter

Källa: Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet.

Ett hållbart Sverige

Hållbar utveckling är ett övergripande mål för regeringens politik. Under det senaste decenniet har en rad åtgärder genomförts för att ställa om Sverige till ett grönt folkhem. Det handlar bland annat om följande:

- *Effektivare energianvändning.* Mellan 1994 och 2005 har industrins energianvändning ökat med 11 procent, samtidigt som industriproduktionen har stigit med 75 procent. Den totala energianvändningen i Sverige har under samma period ökat med 6 procent, samtidigt som ekonomin har vuxit med 36 procent.
- *Förnybar energi.* Regeringen satsade 9 miljarder kronor mellan 1998 och 2004 för att ställa om energisystemet. Den förnybara energin har ökat med 44 TWh sedan 1994 och utgör i dag 28 procent av den totala energianvändningen, jämfört med 22 procent 1994. Biobränslen står för den största delen av ökningen.
- *Investeringar för ekologisk hållbarhet.* Mellan 1998 och 2002 satsades 6 miljarder kronor på lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet. Därefter har över en miljard kronor satsats på investeringar inom ramen för klimatinvesteringsprogrammen (KLIMP). Programmen genererar sammanlagt över 30 miljarder kronor i miljöinvesteringar. Bland annat har biogas och fjärrvärme byggts ut. Ytterligare satsningar sker under de kommande åren, se avsnitt 1.9.
- *Biologisk mångfald.* Anslagen för biologisk mångfald har ökat från 385 miljoner kronor

1994/1995 till 1 963 miljoner kronor 2006. Det har bland annat lett till att 272 442 hektar mark har kunnat skyddas som naturreservat.

- *Grön skatteväxling.* Sedan 2001 har en strategi för grön skatteväxling successivt realiserats. Miljörelaterade skatter har höjts samtidigt som skatterna på arbete har sänkts. Den gröna skatteväxlingen har lett till att individer och företag i större utsträckning uppmärksammas på kostnaderna för miljöpåverkan i sina konsumtions- och investeringsbeslut.
- *Miljöbilar.* Sedan 1994 har en rad lättnader givits för dem som köper miljöbilar. Bland annat har förmånsskatten sänkts för dem som väljer en miljöbil som tjänstebil. År 1999 infördes en femårig skattebefrielse för elbilar och elhybrider. År 2000 sänktes skatten för bilar i miljöklass 1 och den 1 oktober 2006 läggs skatten för vissa personbilar om till att baseras på koldioxidutsläpp istället för vikt. Förändringen omfattar personbilar av modellår 2006 eller senare samt äldre personbilar som uppfyller miljöklass 2005, miljöklass el eller miljöklass Hybrid. Statens upphandling av miljöbilar har ökat kraftigt. För tio år sedan drevs enstaka bilar med biodrivmedel. I dag är mer än var tionde ny bil som säljs en miljöbil.

Bättre folkhälsa

Alla människor är värda att leva ett friskt liv. Att investera i förebyggande hälsoåtgärder är en effektiv och billig metod för ökad hälsa. Sedan 1994 har regeringen vidtagit flera åtgärder för att stärka folkhälsan.

- *Minskad rökning.* Rökning är en av de största orsakerna till bland annat cancer och hjärt- och kärlsjukdomar. Stora satsningar har gjorts för att förebygga rökning och hjälpa de som vill sluta att röka. En 18-årsgräns för köp av tobak infördes 1997 och sedan 2005 gäller lagen om rökfria serveringsmiljöer. Den kostnadsfria telefonrådgivningen ”Sluta röka-linjen” får statligt stöd.
- *Kamp mot alkohol och narkotika.* Under 1990-talet har en rad förändringar i vår omvärld medfört att tillgängligheten på

alkohol och narkotika ökat kraftigt. Regeringen ser allvarligt på utvecklingen med ökad alkoholkonsumtion och har sedan 2001 avsatt 940 miljoner kronor i det förebyggande arbetet.

- *Ett handslag med idrotten.* Mellan 2003 och 2006 delas 1 miljard kronor, utöver de ordinarie anslagen, ut till idrottsrörelsen. Medlen ska användas till att öppna idrottens dörrar för fler, satsa mer på flickors idrottande, hålla tillbaka avgifterna, bekämpa alkohol och narkotika samt att utveckla samarbetet med skolan. De årliga anslagen till idrotten har ökat med 900 miljoner kronor sedan 1994.
- *Insatser mot fetma och övervikt.* Regeringen har givit Folkhälsoinstitutet och Livsmedelsverket i uppgift att ta fram ett handlingsprogram för bättre kost och ökad fysisk aktivitet. Flera av åtgärderna har genomförts och arbetet går nu vidare, bland annat vad avser skolmåltider och måltider inom arbetslivet.
- *Stärkt pandemiberedskap.* Samhällets beredskap för en eventuell influensapandemi håller på att stärkas. Arbetet baseras på den pandemiplan som Socialstyrelsen tog fram 2005. Antivirala läkemedel har inhandlats och ett beredskapslager har byggts upp. Vidare har smittskyddslagstiftningen moderniserats och möjligheter till extraordinära smittskyddsåtgärder införts. En särskild förhandlingsman har sett över möjligheterna att etablera vaccinproduktion i Sverige, i samarbete med en befintlig läkemedelsproducent. Frågan bereds vidare i samråd med övriga nordiska och baltiska länder. För 2006 anslås 200 miljoner kronor för arbetet med att tillgodose vaccintillgången vid en pandemi.

Folkhälsan har i flera avseenden förbättrats. Medellivslängden för män var 76,1 år 1994 och för kvinnor 81,4 1994. Tio år senare hade medellivslängden ökat till 78,4 respektive 82,7 år. Medellivslängden har således ökat mer för män än för kvinnor. Rökningen har under samma period minskat från 23 till 15 procent.

En human flyktingpolitik

Sverige ska vara välkomnande för dem som väljer att flytta hit och för dem som tvingas att fly från sina hemländer. Sedan 1994 har ett flertal åtgärder genomförts för att förbättra integrationen och asylmottagningen.

- *Förbud mot diskriminering.* Lagstiftningen om förbud mot diskriminering på grund av etnisk tillhörighet har förstärkts. Förbudet omfattar inte längre bara arbetsliv och högskola utan sedan 2003 många andra områden som exempelvis bostadsmarknaden.
- *Storstadsarbete.* Mellan 1999 och 2002 satsades 2 miljarder kronor, bland annat på språkutveckling i skolan och arbetsmarknadsåtgärder i Sveriges storstadsområden.
- *Bättre villkor för asylsökande.* Asylsökande barn har fått rätt till fullvärdig skolgång. Förutsättningarna för att reglera en rätt till utbildning, förskoleverksamhet och skolbarnomsorg för barn och ungdomar som undanhåller sig verkställighet av ett avvísings- eller utvisningsbeslut utreds för närvarande i en särskild utredning. Skyddet för ensamkommande flyktingbarn har stärkts.
- *Ny utlänningslag.* Den 31 mars 2006 trädde en ny utlänningslag ikraft. I den nya lagen har skyddsbehovet fått en mer framträdande plats. Förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning har blivit grund för flyktingsstatus.

Fler åtgärder för bättre integration föreslås i denna proposition, se avsnitt 1.7.

Kultur för fler

Kultur gör våra liv rikare och ska därför vara ett naturligt inslag i tillvaron för alla, inte bara för några. Sedan 1994 har flera reformer vidtagits för att stärka kulturen.

- *Fri entré på museer.* Fritt inträde har införts på 19 statliga museer sedan 2004.
- *Sänkt bokmoms.* För att öka läsandet sänktes momsen på böcker och tidskrifter från 25 till 6 procent 2002.

- *Digital-TV*. Digitaliseringen av marknätet innebär att mer än 30 i stället för 3 programtjänster kan tas emot med en vanlig antenn. Regeringen har nyligen fattat beslut om sändningstillstånd i digital-TV-nätet så att antalet fria programtjänster ökar från sex till tio.
- *Värna den svenska kulturskatten*. För att ta hand om landets samlingar vid de statliga kulturinstitutionerna inrättas 600 arbeten under 2006 och 2007 för att registrera, restaurera och bevara museisamlingarna som en del av regeringens sysselsättningspaket. Statens fastighetsverk ges samtidigt möjlighet att anställa ytterligare 50 personer. Satsningen förstärks i denna proposition, se avsnitt 1.4.
- *Pensionsmedel till kultursektorn*. Från och med 2006 får kultursektorn 55 miljoner kronor för ökade pensionspremiekostnader vid de statligt stödda teater-, dans-, och musikinstitutionerna.

Kulturpolitiken har varit framgångsrik. Antalet besökare på museerna har mer än fördubblats sedan entréreformen genomfördes. Framför allt har andelen yngre besökare ökat. Antalet utgivna boktitlar har ökat med 23 procent och bokförsäljningen med 50 procent sedan bokmomsen sänktes. Antalet besök vid teatrar har ökat med 20 procent sedan 1994, från 2,8 till 3,4 miljoner per år.

Trygga konsumenter

Hushållens konsumtion ökar och konsumtionsmönstren förändras. En allt mer komplex marknad tillsammans med en snabb teknisk utveckling ställer höga krav på konsumenternas kunskap och medvetenhet. En fortsatt stark samhällsekonomi är grundläggande för konsumenternas välfärd. En viktig uppgift för konsumentpolitiken är att ge löntagarna det bästa utbytet av deras inkomster.

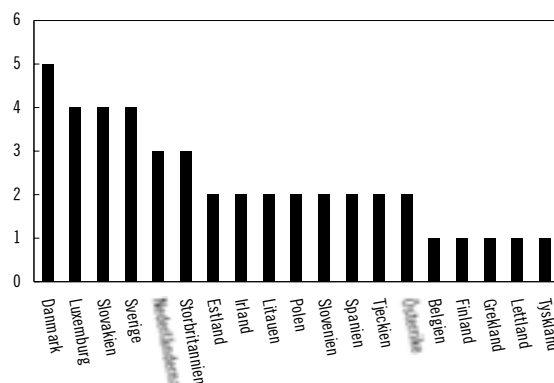
Regeringen har under våren 2006 lagt fram en proposition med åtgärder för att öka konsumenternas trygghet och inflytande. I propositionen lämnas förslag om bland annat ett starkare rättsligt konsumentskydd, en mer aktiv tillsyn och ökade möjligheter till tvistlösning samt förbättrad konsumentinformation.

Regeringen har vidare lagt fram en skrivelse om hållbar konsumtion.

Tillväxt i EU - Lissabonstrategin

Cirka två tredjedelar av Sveriges handel sker med EU-området. Utvecklingen i EU påverkar därför direkt Sveriges utveckling. År 2000 beslutade EU:s stats- och regeringschefer om en strategi som skulle göra EU till världens mest konkurrenskraftiga region 2010, Lissabonstrategin. Strategin omfattar konkreta åtgärder på en rad områden; ekonomiska reformer, forskning och utveckling, sysselsättning, social sammanhållning och miljö. Europeiska kommissionen bedömer att om EU:s tillväxtstrategi genomförs fullt ut kommer 6 miljoner nya jobb att skapas. Sverige har hittills lyckats uppfylla de flesta av strategins målsättningar. Utvärderingar visar att Sverige är ett av de länder som har lyckats bäst med att klara målen i Lissabonstrategin.

Diagram 1.12 Antal 1-3-placeringar i Lissabonstrategin

Källa: Eurostat.

Rättvis globalisering

Den goda utvecklingen i världsekonomin de senaste åren har bidragit till att minska fattigdomen i världen. Många länder, i synnerhet i stora delar av Asien, har tagit steget ur fattigdom.

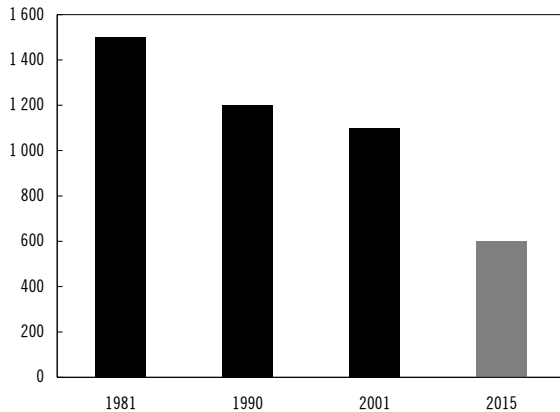
Men klyftorna mellan och inom rika och fattiga länder är fortfarande mycket stora. Över en miljard människor lever i extrem fattigdom. Situationen i delar av Afrika är särskilt allvarlig.

För fem år sedan fastslogs FN:s millennieutvecklingsmål som syftar till att skapa en mer rättvis och hållbar värld till 2015. För att nå dem

krävs insatser från både utvecklingsländerna och de rika länderna. FN och Världsbanken bedömer att det krävs närmare en fördubbling av de globala bistandsflödena för att målen ska nås. Äntligen ökar världens samlade bistånd något, men det går för långsamt. År 2005 gick 0,33 procent av givarländernas BNI till bistånd. Biståndsinsatserna behöver samtidigt bli mer effektiva.

Diagram 1.13 Antal extremt fattiga i världen

Miljoner

Anmärkning: Mätt som individer som lever på mindre än 1 USD per dag (köpkraftsjusterad).

Källa: Världsbanken, World Development Indicators.

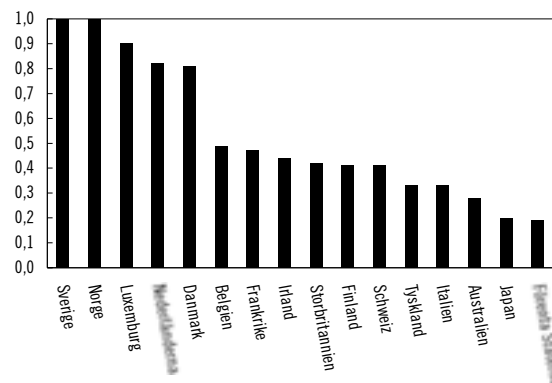
Sverige tar sitt ansvar och är ett av endast fem länder som lever upp till FN:s rekommendation om att avsätta minst 0,7 procent av BNI till internationellt utvecklingsamarbete. År 2006

kommer Sverige, som enda land i världen, att anslå 1 procent av BNI till bistånd.

Ökad internationell handel på rättvisa villkor är avgörande för att lyfta människor ur fattigdom. Regeringen driver på för att EU:s handels- och jordbrukspolitik ska bli mer utvecklingsfrämjande, och motverkar konsekvent alla tendenser till protektionism. Under det gångna året har Sverige exempelvis sagt nej till tullar på skor från Kina och Vietnam samt kvoter för textilier från Kina när dessa frågor har varit föremål för beslut i EU. Sverige stödjer även insatser för att stärka utvecklingsländernas kapacitet på handelsområdet så att de fullt ut kan dra nytta av fördelarna av en öppnare handel.

Diagram 1.14 Planerat bistånd som andel av BNI 2006

Procent

Anmärkning: Simuleringar baserat på åtaganden.

Norge har sedan simuleringen gjordes ändrat sin prognos till 0,95.

Källor: OECD/DAC och Utrikesdepartementet.

2

Förslag till riksdagsbeslut

2 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

vad gäller den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

1. godkänner regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (kapitel 1),
2. godkänner den föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter som skall innefattas i utgiftsområde 1 Rikets styrelse respektive utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar (avsnitt 6.6),
3. godkänner den föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter som skall innefattas i utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet respektive utgiftsområde 22 Kommunikationer (avsnitt 6.6),
4. godkänner den föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter som skall innefattas i utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning respektive utgiftsområde 24 Näringsliv (avsnitt 6.6),
5. godkänner den föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter som skall innefattas i utgiftsområde 22 Kommunikationer respektive utgiftsområde 24 Näringsliv (avsnitt 6.6),
6. antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) (avsnitt 3.1 och 7.2.13),
7. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. (avsnitt 3.2 och 7.2.10),
8. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:113) om elcertifikat (avsnitt 3.3 och 7.2.19),
9. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2005:30) om kreditering på skattekonto av stöd för investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor (avsnitt 3.4 och 7.2.19),
10. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2005:1247) om kreditering på skattekonto av stöd för konvertering från oljeuppvärmningssystem i bostadshus (avsnitt 3.5 och 7.2.19),
11. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:000) om ändring i lagen (2003:113) om elcertifikat (avsnitt 3.6 och 7.2.19),
12. godkänner vad riksdagsstyrelsen föreslår om anslagssparande på det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 90:4 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen* (avsnitt 7.2.1),
13. godkänner vad regeringen föreslår om markbyte med Stockholms kommun, dispositionsrätten till Djurgårdsvarvet och användning av medel från Djurgårdsfonden (avsnitt 7.2.1),
14. godkänner vad regeringen föreslår om försäljning av fastigheten Cerberus 2 i Stockholms kommun (avsnitt 7.2.2),
15. bemyndigar regeringen att för 2006 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i

vad gäller tilläggsbudget till statsbudgeten 2006

6. antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) (avsnitt 3.1 och 7.2.13),
7. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. (avsnitt 3.2 och 7.2.10),

- Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 500 000 000 kronor (avsnitt 7.2.6),
16. bemyndigar regeringen att under 2006 för det under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd uppförda anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 48 234 000 000 kronor efter 2006 (avsnitt 7.2.7),
  17. godkänner vad regeringen föreslår i fråga om kommunersättning vid flyktingmotagande (avsnitt 7.2.8),
  18. bemyndigar regeringen att under 2006 för det under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad uppförda anslaget 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006* göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 4 100 000 000 kronor under 2007 och 2008 (avsnitt 7.2.11),
  19. godkänner vad regeringen föreslår om finansieringsbidrag vid arbetspraktik (avsnitt 7.2.11),
  20. godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning uppförda anslaget 25:74 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* (avsnitt 7.2.14),
  21. bemyndigar regeringen att under 2006 för det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning uppförda anslaget 25:82 *Myndigheten för Sveriges nätuniversitet* besluta om ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 36 000 000 kronor under 2007 (avsnitt 7.2.14),
  22. godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande uppförda anslaget 31:1 *Boverket* (avsnitt 7.2.16),
  23. bemyndigar regeringen att under 2006 för det under utgiftsområde 19 Regional utveckling uppförda anslaget 33:5 *Europeiska regionala utvecklingsfonden 2000–2006* göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 788 000 000 kronor under 2007 och 2008 (avsnitt 7.2.17),
  24. bemyndigar regeringen att under 2006 för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda anslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 70 000 000 kronor under perioden 2007–2011 (avsnitt 7.2.18),
  25. godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 20 Allmän miljö och naturvård uppförda anslaget 34:13 *Stöd till klimatinvesteringar* (avsnitt 7.2.18),
  26. bemyndigar regeringen att under 2006 för det under utgiftsområde 22 Kommunikationer uppförda anslaget 36:12 *Rikstrafiken: Trafikupphandling* ingå ekonomiska förpliktelser i samband med upphandling av transportpolitiskt motiverad interregional kollektivtrafik som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 6 500 000 000 kronor under perioden 2007–2018 (avsnitt 7.2.20),
  27. godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 22 Kommunikationer uppförda anslaget 36:12 *Rikstrafiken: Trafikupphandling* (7.2.20),
  28. godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda anslaget 41:1 *Skogsstyrelsen* (avsnitt 7.2.21),
  29. bemyndigar regeringen att under 2006 för det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda anslaget 41:2 *Insatser för skogsbruket* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare ingångna åtaganden medför utgifter på högst 32 800 000 kronor under 2007 (avsnitt 7.2.21),
  30. godkänner vad regeringen föreslår om avgiftsintäkter avseende djurhälsa och djurskydd (avsnitt 7.2.21),
  31. godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda anslaget 43:1 *Statens jordbruksverk* (avsnitt 7.2.21),
  32. godkänner vad regeringen föreslår om avgiftsintäkter avseende fjäderfäregister och register för företag som hanterar foder (avsnitt 7.2.21),

33. godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda anslaget 43:5 *Räntekostnader för förskotterade arealersättningar m.m.* (avsnitt 7.2.21),
34. bemyndigar regeringen att under 2006 för det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda anslaget 43:7 *Strukturstöd för fisket m.m.* besluta om ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 10 000 000 kronor under 2008 (avsnitt 7.2.21),
35. bemyndigar regeringen att under 2006 för det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda anslaget 43:8 *Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.* besluta om ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 60 000 000 kronor under 2007 och högst 60 000 000 kronor under 2008 (avsnitt 7.2.21),
36. godkänner vad regeringen föreslår om avgiftsintäkter avseende livsmedelssäkerhet och redlighet i livsmedelshanteringen (avsnitt 7.2.21),
37. bemyndigar regeringen att under 2006 för det under utgiftsområde 24 Näringsliv uppförda anslaget 38:23 *Utvecklingsprogram för ökad konkurrenskraft* göra ekonomiska åtaganden som medför utgifter på högst 800 000 000 kronor under perioden 2007–2010 (avsnitt 7.2.22),
38. godkänner ändringen av hur en viss inkomst redovisas på statsbudgeten (avsnitt 7.3),
39. godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade och nya anslag enligt specifikation i tabell 2.1.

Tabell 2.1 Specifikation av ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag 2006

Tusental kronor

Utgiftsområde	Anslagsnummer	Belopp enligt statsbudget 2006	Förändring av ram/ anslag	Ny ram/ Ny anslagsnivå
1	Rikets styrelse	8 244 204	41 026	8 285 230
	27:3 Stöd till radio- och kassettidningar	126 386	-4 000	122 386
	46:1 Allmänna val och demokrati	281 090	15 000	296 090
	90:5 Regeringskansliet m.m.	5 500 236	30 026	5 530 262
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	11 808 870	40 812	11 849 682
	1:5 Statistiska centralbyrån	444 330	6 000	450 330
	1:6 Kammarkollegiet	31 239	-330	30 909
	1:8 Nya förvaltningspolitiska myndigheten	47 137	4 090	51 227
	1:12 Statliga kompetensöverföringsjobb	360 000	20 000	380 000
	1:14 E-legitimationer (nytt ramanslag)	0	12 068	12 068
	2:6 Finansmarknadsrådet	1 016	-1 016	0
3	Skatt, tull och exekution	9 222 029	1 806	9 223 835
	3:1 Skatteverket	6 241 386	1 806	6 243 192
4	Rättsväsendet	29 022 913	750	29 023 663
	4:1 Polisorganisationen	15 674 018	-5 500	15 668 518
	4:5 Domstolsväsendet m.m.	4 074 140	750	4 074 890
	4:7 Brottsförebyggande rådet	60 116	5 500	65 616
5	Internationell samverkan	1 358 949	5 000	1 363 949
	5:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	131 647	-2 000	129 647
	5:9 Svenska institutet	85 204	2 000	87 204
	5:11 Samarbete inom Östersjöregionen	21 868	5 000	26 868
6	Försvar samt beredskap mot sårbarhet	43 433 124	12 000	43 445 124
	7:5 Krisberedskap	1 778 637	12 000	1 790 637
7	Internationellt bistånd	26 058 663	-5 000	26 053 663
	8:1 Biståndsverksamhet	25 340 737	-5 000	25 335 737
8	Invandrare och flyktingar	8 241 155	1 402 500	9 643 655
	10:1 Integrationsverket	91 024	6 500	97 524
	10:2 Integrationsåtgärder	108 120	1 000	109 120
	10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	2 526 193	600 000	3 126 193
	12:1 Migrationsverket	1 777 615	400 000	2 177 615
	12:2 Ersättningar och bostadskostnader	2 312 000	370 000	2 682 000
	12:3 Migrationspolitiska åtgärder	291 833	-1 000	290 833
	12:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden	116 255	25 000	141 255
	12:9 Utlänningsnämnden	67 000	-22 000	45 000
	12:10 Utlänningsnämndens avvecklingsorganisation (nytt ramanslag)	0	22 000	22 000
	47:1 Åtgärder för nationella minoriteter	10 437	1 000	11 437

Utgiftsområde	Anslags- nummer		Belopp enligt statsbudget 2006	Förändring av ram/ anslag	Ny ram/ Ny anslagsnivå
9		Hälsovård, sjukvård och social omsorg	41 619 573	868 800	42 488 373
	13:6	Socialstyrelsen	523 562	5 000	528 562
	14:4	Statens folkhälsoinstitut	130 895	-3 200	127 695
	14:10	Vaccinförsörjning (nytt ramanslag)	0	200 000	200 000
	16:4	Bidrag till viss verksamhet för personer med funktionshinder	79 900	2 000	81 900
	16:6	Bidrag till utrustning för elektronisk kommunikation	23 078	-2 000	21 078
	17:1	Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	155 137	617 000	772 137
	18:1	Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	365 076	50 000	415 076
11		Ekonomisk trygghet vid ålderdom	45 299 000	180 000	45 479 000
	20:3	Bostadstillägg till pensionärer	7 366 000	180 000	7 546 000
13		Arbetsmarknad	70 229 969	905 000	71 134 969
	22:1	Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	5 079 852	10 000	5 089 852
	22:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	45 020 600	735 000	45 755 600
	22:3	Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	5 332 129	35 000	5 367 129
	22:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	11 631 057	125 000	11 756 057
	22:8	Bidrag till administration av grundbeloppet	45 768	3 000	48 768
	22:11	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	52 488	-3 000	49 488
14		Arbetsliv	1 224 138	-500	1 223 638
	23:2	Arbetslivsinstitutet	378 133	-1 214	376 919
	23:3	Särskilda utbildningsinsatser m.m.	44 382	1 214	45 596
	24:2	Särskilda jämställdhetsåtgärder	7 660	-2 500	5 160
	24:3	Delegationen för stöd till jämställdhetsintegrering	2 000	2 000	4 000
15		Studiestöd	22 130 455	461 274	22 591 729
	25:1	Studiehjälp m.m.	3 464 558	277 000	3 741 558
	25:2	Studiemedel m.m.	11 791 896	181 417	11 973 313
	25:3	Studiemedelsröntor m.m.	5 079 593	2 857	5 082 450
16		Utbildning och universitetsforskning	47 123 274	70 350	47 193 624
	25:1	Statens skolverk	302 191	3 000	305 191
	25:3	Utveckling av skolväsande, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg	379 876	66 000	445 876
	25:4	Specialpedagogiska institutet	367 920	-3 000	364 920
	25:14	Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning	161 902	-3 000	158 902
	25:28	Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning	1 020 834	3 350	1 024 184
	25:78	Verket för högskoleservice	14 786	1 000	15 786
	25:79	Centrala studiestödsnämnden m.m.	393 045	3 000	396 045
17		Kultur, medier, trossamfund och fritid	9 582 406	39 194	9 621 600
	28:10	Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet	275 000	23 000	298 000
	28:28	Centrala museer: Myndigheter	870 768	4 000	874 768
	28:39	Stöd till trossamfund	50 232	1 194	51 426
	29:2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	128 355	1 000	129 355
	30:1	Stöd till idrotten	445 551	10 000	455 551

Utgiftsområde	Anslags- nummer	Belopp enligt statsbudget 2006	Förändring av ram/ anslag	Ny ram/ Ny anslagsnivå
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	9 548 841	530	9 549 371
	31:13 Ungdomsbostadssamordnare	2 491	200	2 691
	32:1 Länsstyrelserna m.m.	2 402 477	330	2 402 807
19	Regional utveckling	3 332 913	119 500	3 452 413
	33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	1 460 837	37 500	1 498 337
	33:3 Transportbidrag	403 864	82 000	485 864
20	Allmän miljö- och naturvård	4 596 166	48 250	4 644 416
	34:6 Kemikalieinspektionen	124 799	500	125 299
	34:13 Stöd till klimatinvesteringar	350 000	47 750	397 750
21	Energi	1 721 950	14 838	1 736 788
	35:8 Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket	313 050	14 838	327 888
22	Kommunikationer	31 534 968	-80 500	31 454 468
	36:1 Vägverket: Administration	988 719	-41 000	947 719
	36:2 Våghållning och statsbidrag	16 483 086	1 500	16 484 586
	36:4 Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter	11 043 740	-91 000	10 952 740
	36:12 Rikstrafiken: Trafikupphandling	893 000	50 000	943 000
	37:2 Ersättning för särskilda tjänster till funktionshindrade	129 749	-34 000	95 749
	37:4 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	144 000	34 000	178 000
23	Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	16 398 229	791 442	17 189 671
	42:4 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	124 349	50 000	174 349
	42:5 Ersättning för viltskador m.m.	86 975	4 000	90 975
	43:3 Gårdsstöd och djurbidrag m.m.	6 069 910	741 442	6 811 352
	44:1 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 815 662	-4 000	2 811 642
24	Näringsliv	4 199 220	-2 500	4 196 720
	39:3 Exportfrämjande verksamhet	304 036	-2 500	301 536
25	Allmänna bidrag till kommuner	60 160 910	90 996	60 251 906
	48:2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting	261 410	-40 000	221 410
	48:3 Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader	1 767 150	130 996	1 898 146
Summa anslagsförändring på tilläggsbudget			5 005 568	

3

Lagförslag

3 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

3.1 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 7 § och 3 kap. 11–13 §§ studiestödslagen (1999:1395) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

7 §¹

Studiebidrag lämnas med 950 kronor i månaden.

Inackorderingstillägg lämnas med lägst 1 190 och högst 2 350 kronor i månaden.

Extra tillägg lämnas med 855, 570 eller 285 kronor i månaden.

Studiebidrag lämnas med 1 050 kronor i månaden.

3 kap.

11 §

Studiemedel får lämnas med ett belopp som för varje vecka då den studerande har rätt till studiemedel utgör

a) 4,39 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid,

b) 3,29 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och

c) 2,19 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

Första stycket gäller bara om något annat inte följer av 14–18 eller 20 §§.

a) 4,57 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid,

b) 3,42 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och

c) 2,28 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

---

¹ Senaste lydelse 2000:1374.

12 §

Om inte något annat följer av 13 § får studiebidrag lämnas med ett belopp som för varje vecka som den studerande har rätt till studiemedel utgör

a) 1,51 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid,	a) 1,57 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid,
b) 1,14 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och	b) 1,17 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och
c) 0,76 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.	c) 0,78 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

13 §

Till studerande i sådan utbildning som avses i 2 § andra stycket får studiebidrag lämnas med ett högre belopp per vecka, nämligen med

a) 3,6 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid,	a) 3,66 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid,
b) 2,7 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och	b) 2,74 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och
c) 1,8 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.	c) 1,83 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

Det högre bidragsbeloppet får lämnas från och med det kalenderår då den studerande fyller 25 år. En studerande som tidigare har fått det högre bidragsbeloppet för en viss utbildning och som fortsätter denna utbildning har förtur till det högre beloppet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de förutsättningar som i övrigt skall gälla för att en studerande skall ha rätt till det högre bidragsbeloppet. Regeringen får föreskriva att det högre bidragsbeloppet får lämnas även för studier i sådan utbildning som avses i 2 § första stycket, om det finns särskilda skäl.

---

1. Denna lag träder i kraft den 29 juni 2006 i fråga om 2 kap. 7 § och i övrigt den 1 juli 2006. De nya bestämmelserna tillämpas på studiestöd som lämnas för tid efter utgången av juni 2006.

2. Den äldre lydelsen av 2 kap. 7 § tillämpas fortfarande på studiehjälp som lämnas för tid före utgången av juni 2006 om inte annat följer av 3.

3. För månaderna april–juni 2006 lämnas ytterligare studiehjälp i form av studiebidrag med 100 kronor per månad till studerande som var berättigade till studiebidrag för minst femton dagars studier under det andra kvartalet 2006.

3.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §¹

Bostadstillägg utges från och med den månad en bidragsberättigad fyller 65 år, *för 91* procent av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 4 850 kronor för den som är ogift och 2 425 kronor för den som är gift. För övriga bidragsberättigade *gäller beloppen* 4 500 kronor *respektive* 2 250 kronor. För var och en av *makarna* skall bostadskostnaden beräknas till hälften av deras sammanlagda bostadskostnad.

Bostadstillägg utges från och med den månad en bidragsberättigad fyller 65 år, *med 93* procent av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 4 850 kronor för den som är ogift och 2 425 kronor för den som är gift. För övriga bidragsberättigade *utges bostadstillägg med 91 procent av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 4 500 kronor för den som är ogift och 2 250 kronor för den som är gift.* För var och en av *makar* skall bostadskostnaden beräknas till hälften av deras sammanlagda bostadskostnad.

Vid beräkningen av bostadskostnaden enligt första stycket, för makar den gemensamma, skall även hemmavarande barns andel av bostadskostnaden medräknas under förutsättning att barnet inte har fyllt 20 år och inte är självförsörjande. Detsamma skall gälla så länge barnet får förlängt barnbidrag enligt lagen (1986:378) om förlängt barnbidrag eller studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395).

Bostadstillägg utges inte för bostadskostnad till den del den överstiger 2 250 kronor per månad för var och en av de boende vid boende i tvåbäddsrums i särskild boendeform.

Bostadstillägg utges inte för bostadskostnad till den del bostadskostnaden motsvaras av preliminärt bostadsbidrag enligt lagen (1993:737) om bostadsbidrag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2. Äldre bestämmelser tillämpas fortfarande på bostadstillägg som avser tiden före ikraftträdandet.

3. För varje månad som en bidragsberättigad, enligt bestämmelserna för bidragsberättigad som har fyllt 65 år, har fått eller skulle ha fått bostadstillägg under perioden april–juni 2006 skall ett tilläggsbelopp utges. Tilläggsbeloppet skall utges med 2 procent av bostadskostnaden enligt 9 §.

¹ Senaste lydelse 2005:1179.

3.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:113) om elcertifikat

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2003:113) om elcertifikat skall införas en ny paragraf, 2 kap. 8 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

8 a §

Rätten att tilldelas elcertifikat gäller inte efter utgången av år 2010 för el som produceras i en vattenkraftanläggning med en installerad effekt som inte är högre än 1 500 kilowatt. Om en sådan anläggning har tagits i drift efter den 30 april 2003 men före den 1 januari 2007 skall rätten att tilldelas elcertifikat dock gälla till utgången av år 2012.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

3.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:30) om kreditering på skattekonto av stöd för investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2005:30) om kreditering på skattekonto av stöd för investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor

dels att 1 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 3 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Stöd för investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor som har beslutats av länsstyrelsen eller Boverket och som avser stödberättigande åtgärder som har utförts under perioden 1 januari 2005–31 december 2007 får tillgodoföras fastighetsägaren genom kreditering på sådant skattekonto som har upprättats för denne enligt 3 kap. 5 § skattebetalningslagen (1997:483).

1 §

Stöd för investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor som har beslutats av länsstyrelsen eller Boverket och som avser stödberättigande åtgärder som har utförts under perioden 1 januari 2005–31 december 2008 får tillgodoföras fastighetsägaren genom kreditering på sådant skattekonto som har upprättats för denne enligt 3 kap. 5 § skattebetalningslagen (1997:483).

3 §

Krediteringar på skattekonto med stöd av denna lag får inte minska statens inkomst av skatter med ett större belopp än 1 000 miljoner kronor 2006, 500 miljoner kronor 2007 och 500 miljoner kronor 2008.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

3.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:1247) om kreditering på skattekonto av stöd för konvertering från oljeuppvärmningssystem i bostadshus

Härigenom föreskrivs att rubriken till lagen (2005:1247) om kreditering på skattekonto av stöd för konvertering från oljeuppvärmningssystem i bostadshus samt 1 och 2 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag om kreditering på skattekonto av stöd för konvertering från oljeuppvärmningssystem i bostadshus

Lag om kreditering på skattekonto av stöd för konvertering från oljeuppvärmningssystem eller installation av solvärme

1 §

Stöd för investeringar i konvertering från oljeuppvärmningssystem i bostadshus som har beslutats av Boverket eller en länsstyrelse och som avser åtgärder som har påbörjats och slutförts under perioden 1 januari 2006–31 december 2010 får tillgodoföras byggnadsägaren genom kreditering på sådant skattekonto som har upprättats för denne enligt 3 kap. 5 § skattebetalningslagen (1997:483).

Stöd som har beslutats av Boverket eller en länsstyrelse får tillgodoföras den stödberättigade genom kreditering på sådant skattekonto som har upprättats för denne enligt 3 kap. 5 § skattebetalningslagen (1997:483) om stödet avser

1. konvertering från oljeuppvärmningssystem i bostadshus, eller

2. installation av solvärme i lokaler.

Krediteringen får endast avse stöd för åtgärder som har påbörjats och slutförts under perioden 1 januari 2006–31 december 2010.

2 §

Kreditering på skattekonto med stöd av denna lag får inte minska statens inkomst av skatter med ett större belopp än 100 miljoner kronor per år.

Kreditering på skattekonto med stöd av denna lag får inte minska statens inkomst av skatter med ett större belopp än 400 miljoner kronor 2006, 70 miljoner kronor 2007 och 10 miljoner kronor per år 2008–2010.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

3.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:000) om ändring i lagen (2003:113) om elcertifikat

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 9 och 10 §§ samt 6 kap. 6 § lagen (2003:113) om elcertifikat i stället för deras lydelse enligt lagen (2006:000) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2005/06:154

Föreslagen lydelse

2 kap.

9 §

Om en tilldelningsperiod till följd av 7 eller 8 § har löpt ut får tillsynsmyndigheten, efter ansökan av produktionsanläggningens innehavare, medge denne rätt att tilldelas elcertifikat, om det i fråga om anläggningen gjorts sådana omfattande ombyggnader eller andra investeringar att anläggningen skall anses som en ny anläggning. En sådan ansökan om medgivande skall ske samtidigt med en ny ansökan om godkännande enligt 5 §.

En certifikatberättigad producent som medgetts tilldelning enligt första stycket har rätt att tilldelas elcertifikat under femton sammanhängande år från det att den nya tilldelningen började, dock längst till utgången av år 2030.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om de åtgärder som krävs för att en anläggning skall anses som ny.

10 §

Har en certifikatberättigad producent varit förhindrad att tilldelas elcertifikat får tillsynsmyndigheten, om det finns synnerliga skäl, efter ansökan av producenten medge en förlängning av en tilldelningsperiod som följer av 7, 8 eller 9 § andra stycket. En sådan förlängning skall motsvara den tid producenten har varit förhindrad att tilldelas elcertifikat, dock längst till utgången av år 2030.

Har en certifikatberättigad producent varit förhindrad att tilldelas elcertifikat får tillsynsmyndigheten, om det finns synnerliga skäl, efter ansökan av producenten medge en förlängning av en tilldelningsperiod som följer av 7, 8, 8 a eller 9 § andra stycket. En sådan förlängning skall motsvara den tid producenten har varit förhindrad att tilldelas elcertifikat, dock längst till utgången av år 2030.

Lydelse enligt prop. 2005/06:154

Föreslagen lydelse

6 kap.

6 §

- Tillsynsmyndigheten skall återkalla ett godkännande av en anläggning
1. om anläggningen inte längre uppfyller förutsättningarna för ett godkännande enligt 2 kap. 5 §,
  2. om godkännandet har lämnats på grund av oriktiga eller vilseledande uppgifter i en ansökan om godkännande och dessa haft betydelse för innehavarens rätt att tilldelas elcertifikat, eller
  3. om tilldelningen av elcertifikat har upphört
    - a) enligt 2 kap. 7 eller 8 §, a) enligt 2 kap. 7, 8 eller 8 a §,
    - b) efter en sådan ny tilldelningsperiod som avses i 2 kap. 9 §, eller
    - c) efter en sådan förlängd tilldelningsperiod som avses i 2 kap. 10 §.

4

Budgetpolitiska mål samt statens och den offentliga sektorns finanser

4 Budgetpolitiska mål samt statens och den offentliga sektorns finanser

I detta kapitel redovisas de av riksdagen beslutade budgetpolitiska målen för åren 2006 och 2007. Därefter redovisas förslag till nya beslut samt tidigare fattade beslut med budgetära konsekvenser.

En översiktlig redogörelse lämnas även för statens, kommunsektorns och ålderspensions-systemets finanser. Beräkningarna för 2007 och 2008 baseras på gällande regler och på beslutade, föreslagna eller aviserade åtgärder. Beräkningar för de delar av statsbudgeten som varken klassificeras som inkomster eller utgifter (exempelvis myndigheters in- och utlåning i Riksgäldskontoret) redovisas också i detta kapitel. En detaljerad redovisning av statsbudgetens inkomster och utgifter återfinns i kapitel 5 respektive 6.

4.1 Budgetpolitiska mål

Budgetpolitiken är sedan 1997 inriktad på två övergripande och fleråriga mål, dels utgiftstaket för staten, dels den offentliga sektorns finansiella sparande (överskotts målet). De budgetpolitiska mål som riksdagen har beslutat ligger fast. Det betyder att:

1. de takbegränsade utgifterna skall rymmas inom beslutade utgiftstak för staten,
2. den offentliga sektorns finansiella sparande skall uppgå till 2 procent av bruttonationalprodukten (BNP) i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Riksdagen har sedan 1996 i regel tre år i förväg fastställt ett utgiftstak för staten, vilket satt en övre gräns för statens utgifter. Utgiftstak för det tillkommande året föreslås i budgetpropositionen. I budgetpropositionen för 2006 lade dock regeringen inte fram något förslag till utgiftstak för 2008, men redovisade däremot en bedömning av utgiftstakets nivå för detta år. I budgetpropositionen för 2007 kommer regeringen att presentera ett förslag till utgiftstak för såväl 2008 som 2009. I budgetpropositionen kommer regeringen också att presentera en beräkning av utgifternas fördelning på utgiftsområden för 2008 och 2009. Det övergripande målet om ett årligt finansiellt sparande motsvarande 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel ligger fast.

Utgiftstaket för staten är ett viktigt budgetpolitiskt åtagande för riksdagen och regeringen, och främjar trovärdigheten i den ekonomiska politiken. Utgiftstaken kan bland annat förhindra att tillfälligt högre inkomster används för att finansiera varaktigt högre utgifter. Utgiftstaket för staten tydliggör även behovet av prioriteringar mellan utgiftsområden, och förebygger en utveckling där skatteuttaget måste höjas till följd av bristfällig utgiftskontroll. Genom utgiftstaken stärks omvärldens tilltro till den svenska budgetpolitiken.

Utgiftstaket har klarats samtliga år sedan det infördes. I tabell 4.1 redovisas fastställda utgiftstak för åren 2001–2005 och utfallet för de takbegränsade utgifterna.

Tabell 4.1 Fastställda utgiftstak och utfall 2001–2005

Miljarder kronor

	2001	2002	2003	2004	2005
Utgiftstak för staten	791,0	812,0	822,0	858,0	870,0
Takbegränsade utgifter (utfall)	786,3	811,6	819,1	855,6	864,3
Budgeringsmarginal	4,7	0,4	2,9	2,4	5,7

Riksdagen har beslutat att överskottet i de offentliga finanserna skall motsvara 2 procent av BNP per år i genomsnitt över en konjunkturcykel. Den demografiska utvecklingen kommer att leda till ökade resurskrav inom den offentliga sektorn, främst efter 2010. Ett överskott motsvarande 2 procent av BNP ökar den offentliga nettoförmögenheten. Detta förbättrar möjligheterna att möta de ökade krav på resurser som följer av den åldrande befolkningen, med en rimlig fördelning av skatter och förmåner mellan generationer.

Tabell 4.2 Den offentliga sektorns finansiella sparande

Procent av BNP

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Den offentliga sektorns finansiella sparande (utfall)	5,0	2,6	-0,5	-0,2	1,6	2,7
Årsvisa mål för den offentliga sektorns finansiella sparande	2,0	2,5	2,0	2,0	0,5	0,5 ¹
Skillnad	3,0	0,1	-2,5	-2,2	1,1	2,2

¹ Målet var att det finansiella sparandet i den offentliga sektorn skulle vara minst 0,5 procent av BNP.

Riksdagen fastställer årligen mål för den offentliga sektorns finansiella sparande. Dessa mål överträffades både 2000 och 2001. En förklaring till det gynnsamma utfallet var att skatteintäkterna blev större än vad som antogs när målen beslutades. Åren 2002 och 2003 blev utfallet lägre än de av riksdagen fastställda målen. Avvikelsena förklaras till stor del av en svag konjunkturutveckling. Det årliga målet för 2004 klarades med god marginal. Enligt det preliminära utfallet i nationalräkenskaperna klarades målet för 2005. Beräknat från och med 2000 motsvarar det genomsnittliga årliga överskottet i de offentliga finanserna 1,9 procent av BNP 2005.

Erfarenheterna av de budgetpolitiska målen är goda. Under perioden 1997–2005 har utrymme skapats för utgiftsreformer och skatte-

sänkningar, samtidigt som den offentliga sektorns nettoskuld har minskat.

De av riksdagen fastställda utgiftstaken för staten för åren 2006 och 2007 samt det årsvisa målet för den offentliga sektorns finansiella sparande för 2006 redovisas i tabell 4.3.

Tabell 4.3 Av riksdagen beslutade årsvisa budgetpolitiska mål

	2006	2007
Utgiftstak för staten, miljarder kronor	907	949
Finansiellt sparande i offentlig sektor, procent av BNP	0,5 ¹	

¹ Det finansiella sparandet i den offentliga sektorn skall uppgå till minst 0,5 procent av BNP.

För 2006 beräknas budgeteringsmarginalen uppgå till 2,9 miljarder kronor. Det är viktigt att påpeka att prognosen för budgeteringsmarginalen är osäker. Om de takbegränsade utgifterna riskerar att överstiga utgiftstaket kommer regeringen att vidta utgiftsbegränsande åtgärder.

Tabell 4.4 Prognos för den offentliga sektorns finansiella sparande samt budgeteringsmarginalen

	2006	2007	2008
Finansiellt sparande i offentlig sektor, procent av BNP ¹	2,0	2,2	2,8
Budgeringsmarginal, miljarder kronor ²	2,9	9,7	16,2

¹ Inklusivt sparande i premiepensionssystemet.

² Budgeteringsmarginalen för 2008 baseras på regeringens bedömning av utgiftstakets nivå (982 miljarder kronor) i budgetpropositionen för 2006.

Den offentliga sektorns finansiella sparande beräknas motsvara 2,0 procent av BNP 2006, vilket är väsentligt högre än det av riksdagen fastställda målet om ett överskott på minst 0,5 procent. Vid beräkningen har hänsyn tagits till de förslag till och aviseringar av utgifts- och inkomstförändringar som regeringen presenterar i denna proposition. I tabell 4.4 redovisas det beräknade överskottet i de offentliga finanserna och budgeteringsmarginalen för åren 2006–2008.

4.1.1 Utgiftstak för staten

Nivån på utgiftstaket för respektive år beslutas normalt tre år i förväg. I budgetpropositionen för 2006 presenterade regeringen dock endast en bedömning av utgiftstakets nivå för 2008. Enligt regeringen utgjorde ett utgiftstak på 982

miljarder kronor en väl avvägd nivå för det samhällsekonomiska utrymmet för statliga utgifter för 2008. I budgetpropositionen för 2007 kommer regeringen att lämna förslag om utgiftstak för såväl 2008 som 2009.

Långsiktiga beräkningar av den offentliga sektorns utgifter visar att den demografiska utvecklingen med en åldrande befolkning riskerar att leda till en växande utgiftskvot. Att undvika underskott och omfattande besparingar i takt med att de äldre blir allt fler är ett viktigt skäl till att bedriva en politik för ökad sysselsättning och tillväxt som stärker den offentliga sektorns inkomster. En utgångspunkt för regeringens övervägande om utgiftstaket är att utgifterna skall hållas på en nivå som är förenlig med målet om ett överskott motsvarande 2 procent av BNP per år i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Vissa förändringar i sammansättningen av de offentliga finanserna kan föranleda en teknisk justering av utgiftstaket. Tekniska justeringar av utgiftstaket kan bland annat motiveras av förändringar som inte har någon effekt på de konsoliderade utgifterna för den offentliga sektorn, men som ändå påverkar storleken på de takbegränsade utgifterna. Tekniska justeringar syftar till att utgiftstaket skall utgöra en lika stram begränsning för de takbegränsade utgifterna efter justeringen som före de förändringar som föranleder justeringen. Regeringen återkommer i budgetpropositionen för 2007 med eventuella förslag till tekniska justeringar av utgiftstaken med anledning av förslag i budgetpropositionen.

I tabell 4.5 redovisas de faktiska utgiftstaken för åren 2004–2008 i miljarder kronor. Tekniska justeringar av utgiftstaken försvårar jämförelsen av utgiftstakens nivåer mellan olika år. För att underlätta jämförelsen redovisas i tabell 4.5 även korrigerade nivåer på utgiftstaken, där hänsyn tagits till tekniska justeringar.

Tabell 4.5 Utgiftstak för staten 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Utgiftstak för staten, miljarder kronor	858	870	907	949	982 ¹
Utgiftstak för staten, korrigerat för tekniska justeringar, miljarder kronor	836	870	907	949	982 ¹
Årlig förändring	33	34	37	42	33

¹ Regeringens bedömning av utgiftstak för 2008 i budgetpropositionen för 2006.

4.1.2 Överskott i den offentliga sektorns finanser

Sunda offentliga finanser är en förutsättning för uthållig tillväxt. Sedan 2000 gäller ett överskottsmål för de offentliga finanserna på 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Ett överskott på 2 procent innebär normalt att statsskulden kan minska som andel av BNP samtidigt som tillgångar byggs upp i form av fonder inom det allmänna pensionssystemet. Därigenom skapas buffertar för att möta de framtida demografiska påfrestningarna på de offentliga välfärdsystemen och för att säkerställa finansieringen med en rimlig fördelning av skatter och förmåner mellan generationer. Ett överskott på 2 procent ger dessutom en betryggande marginal till underskottsgränsen på 3 procent av BNP i EU:s stabilitets- och tillväxtpakt.

På kort sikt påverkas de offentliga finanserna av konjunkturläget. I en nedåtgående konjunktur minskar överskottet. Skattebaserna och därmed de offentliga inkomsterna utvecklas svagare. De offentliga utgifterna blir högre genom ökade kostnader för arbetslösheten. En försvagning av de offentliga finanserna innebär samtidigt att lågkonjunkturs negativa effekter på hushållens inkomster dämpas. Efterfrågan på varor och tjänster kan hållas uppe. Det omvända gäller i en högkonjunktur. Det finns således automatiskt verkande faktorer i den offentliga ekonomin som bidrar till att dämpa konjunktursvängningarna och stabilisera den ekonomiska utvecklingen.

Genom att justera den offentliga sektorns sparande för konjunkturläget kan ett underliggande, strukturellt, sparande beräknas (se tabell 4.6). Det strukturella sparandet utgör en indikator på läget i förhållande till det

övergripande målet. Det strukturella överskottet bör därför normalt ligga nära 2 procent av BNP, men kan tillfälligt understiga 2 procent om t.ex. finanspolitiska stimulanser sätts in i en lågkonjunktur. I en högkonjunktur kan det strukturella överskottet på motsvarande sätt behöva överstiga 2 procent för att motverka överhettning. Det bör understrykas att beräkningar av såväl produktionsgap som strukturellt sparande är behäftade med stor osäkerhet.

I 2003 års ekonomiska vårproposition angav regeringen att ett preciserat mål för överskottet bör föreslås för nästkommande budgetår. Regeringen anförde också att det preciserade målet skall bestämmas med hänsyn till såväl konjunkturen som läget i förhållande till det övergripande överskottsmålet. Vid utvärderingen av måluppfyllelsen skall eventuella revideringar av konjunkturprognosen jämförts med beslutstillfället beaktas. Därutöver påverkas det finansiella sparandet av osäkerheten i både statens inkomster och utgifter. Denna osäkerhet är också ett skäl till att finanspolitiken bör ha en avvägning mellan kortsiktig flexibilitet och långsiktig hållbarhet.

För 2005 fastställdes målet för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn till minst 0,5 procent av BNP. Enligt nationalräkenskaperna uppgick överskottet i de offentliga finanserna till 2,7 procent av BNP, det vill säga målet överträffades med 2,2 procentenheter.

Det starka utfallet uppkom trots att BNP växte något svagare än vad som antogs i budgetpropositionen för 2005. De förbättrade finanserna beror till stor del på ökade intäkter från bolagsskatter dels till följd av en stark

resultatutveckling, dels på grund av att vissa bolag återfört hela eller delar av sina avsättningar till periodiseringsfonder till beskattning. Även skatt på kapitalvinster och skatt på konsumtion blev högre. Även lägre utgifter bidrog i viss mån till det högre finansiella sparandet.

Även i budgetpropositionen för 2006 föreslog regeringen att målet för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn 2006 skulle fastställas till minst 0,5 procent av BNP, vilket också beslutades av riksdagen. De prognoser som redovisas i denna proposition innebär emellertid att det finansiella sparandet kommer att uppgå till 2,0 procent av BNP. Det starkare sparandet beror delvis på att den reala ekonomin bedöms växa starkare, bl.a. genom en ökad konsumtion i hushållssektorn och en ökad produktion i näringslivet, vilket påverkar skattebaserna för mervärdesskatt och bolagens inkomstskatt. Därutöver beror det starkare finansiella sparandet på högre intäkter från hushållens skatt på kapitalvinster samt på en relativt begränsad ökning av utgifterna.

Enligt den prognos som redovisas i bilaga 1, Svensk ekonomi, antas att produktionsgapet sluts mot slutet av beräkningsperioden. Med beaktande av beslutade och aviserade åtgärder (se avsnitt 4.3) beräknas överskottet i de samlade offentliga finanserna till 2,8 procent av BNP 2008. Förstärkningen mellan 2006 och 2008 beror både på ett något förstärkt strukturellt sparande och på att konjunkturen förbättras. Under perioden 2000–2005 uppgår det genomsnittliga överskottet till 1,9 procent av BNP, se tabell 4.6.

Tabell 4.6 Finansiellt sparande i offentlig sektor

Procent av BNP, om inget annat anges

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Finansiellt sparande, miljarder kronor	110	60	-11	-4	41	71	55	66	87
Finansiellt sparande	5,0	2,6	-0,5	-0,2	1,6	2,7	2,0	2,2	2,8
Justering för konjunkturen	-1,6	-0,3	0,5	1,2	1,0	1,0	0,4	0,2	0,0
Justering för engångseffekter ¹	-0,5				-0,5	-0,3			
Strukturellt sparande	2,9	2,4	0,0	1,1	2,1	3,4	2,4	2,4	2,8
Finansiellt sparande, genomsnitt från 2000	5,0	3,8	2,4	1,7	1,7	1,9	1,9	1,9	2,0
<i>Produktionsgap, procent</i>	2,3	0,4	-0,7	-1,8	-1,4	-1,5	-0,6	-0,3	0,0

¹ Engångseffekterna 2004 och 2005 förklaras av ökade skatteintäkter p.g.a. att vissa bolag återfört hela eller delar av sin fondavsättning till beskattning.

4.2 Utgifts- och inkomstförändringar

De offentliga finanserna väntas förstärkas mer än vad som förutsågs i budgetpropositionen för 2006. De senaste åren har ett antal reformer beslutats eller föreslagits för åren 2006–2008. I denna proposition föreslås vissa ytterligare utgifts- och inkomstförändringar.

I detta avsnitt redovisas översiktligt budgeteffekterna dels av de reformer som föreslås eller aviseras i denna proposition, dels av de reformer och finansieringar som tidigare beslutats eller aviserats.

Nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar

I tabell 4.7 redovisas de sammantagna effekterna för de offentliga finanserna och de takbegränsade utgifterna av nu föreslagna eller aviserade utgifts- och inkomstförändringar i förhållande till den politik och det regelverk som budgetpropositionen för 2006 baserades på. En mer detaljerad beskrivning av de nya inkomst- och utgiftsförslagen återfinns i kapitel 5 och i kapitel 6.4.2.

I budgetpropositionen för 2006 föreslogs bland annat åtgärder som syftade till att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen. Även om sysselsättningen nu förbättras så ökar också arbetsutbudet, vilket är en bidragande orsak till den fortsatt höga arbetslösheten. I föreliggande proposition föreslår eller aviserar därför regeringen ytterligare åtgärder inom arbetsmarknadsområdet. Bland förslagen kan nämnas kvalificerad arbetsmarknadsutbildning mot bristyrken samt ökade volymer i de arbetsmarknadspolitiska programmen.

Vidare föreslås eller aviseras reformer inom några områden. Det handlar om åtgärder inriktade på trygghet och rättvisa för ungdomar, äldre, tandvård, integration, företagande och miljö- och landsbygdsutveckling.

Inom ramen för regeringens samlade åtgärder för ungdomar föreslår regeringen bland annat att

studiebidraget till gymnasieelever skall höjas retroaktivt från 1 april i år, att studiemedlen för eftergymnasiala studier höjs från den 1 juli i år och att det tillfälliga investeringsbidraget för byggandet av små lägenheter förlängs till och med den 30 juni 2008. Dessutom avser regeringen föreslå ett statligt bidrag för kommuner som vill använda sig av hyresgarantier.

Inom ramen för regeringens åtgärder för äldre tas i denna proposition ett första steg i en tioårig satsning på äldreomsorgen. I regeringens åtgärder för äldre ingår bland annat ett nytt investeringsbidrag till särskilt boende samt höjning av bostadstillägget för pensionärer.

Inom ramen för regeringens åtgärder för att främja integration finns bland annat förslag om en försöksverksamhet med ett utvidgat uppdrag till Arbetsmarknadsverket för introduktion av nyanlända. Dessutom föreslås att försöksverksamheten med arbetsplatsintroduktion för invandrare övergår i den ordinarie verksamheten. Till följd av den tillfälliga ändringen av utlänningslagen som genomfördes hösten 2005 föreslår regeringen bland annat att stödet höjs till de kommuner som tar emot personer som fått permanent uppehållstillstånd i Sverige.

Vidare bedömer regeringen att 1,7 miljarder kronor krävs för att införa ett nytt grundstöd inom tandvården. Därutöver beräknar regeringen att anslagen för nästa miljö- och landsbygdsprogram ökar med 1 miljard kronor jämfört med budgetpropositionen för 2006.

På statsbudgetens inkomstsida föreslår regeringen bland annat en förlängning av skattelättnaden för vissa byggtjänster men också att utrymmet för skatteutgifter för anställningsstöd minskas med 1 miljard kronor i år i förhållande till beräkningen i budgetproposition för 2006 (se avsnitt 6.4.2 och kapitel 5).

Tabell 4.7 Nu föreslagna och aviserade utgifts- och inkomstförändringar

Förändring av offentliga finanser och effekter på takbegränsade utgifter i förhållande till budgetpropositionen för 2006.

Miljoner kronor	2006	2007	2008	Permanent effekter
Utgiftsförändringar				
Summa reformer ¹	5 928	11 716	12 264	5 861
Summa utgiftsminskningar	-134	0	0	0
Summa ökning av takbegränsade utgifter	5 794	11 716	12 264	5 861
Inkomstförändringar				
Skatter	90	1 110	500	0
Utgifter via skattekrediteringar på budgetens inkomstsida ²	-994	320	345	0
Summa inkomstreformer, netto (periodiserade effekter)	-904	1 430	845	0
Nettoförsvagning av den offentliga sektorns finanser	4 890	13 146	13 109	5 861

¹ Inkluderar även utgifterna för arbetsmarknadsåtgärder som i tabell 6.8 klassificeras som utgifter till följd av övriga makroekonomiska förändringar.² Inkluderar inkomsteffekten av bland annat miljöåtgärder m m på inkomstsidan.

De nu föreslagna eller aviserade åtgärderna på statsbudgetens utgifts- och inkomstsida medför, allt annat lika, att den offentliga sektorns finanser försvagas med 4,9 miljarder kronor 2006. För 2007 och 2008 beräknas den sammantagna belastningen på de offentliga finanserna av de föreslagna åtgärderna uppgå till 13,1 miljarder kronor respektive år.

Även med de åtgärder som regeringen föreslår i denna proposition förstärks det offentlig-finansiella sparandet 2006–2008 i förhållande till beräkningen i budgetpropositionen för 2006. En orsak till detta är att utgifterna för bland annat ohälsan har reviderats ned. Den främsta orsaken är dock att intäkterna har reviderats upp i förhållande till beräkningen i budgetpropositionen.

Förändringar jämfört med föregående år

I tabell 4.8 redovisas de samlade budgeteffekterna i förhållande till föregående år av större beslutade, nu föreslagna eller tidigare aviserade reformer samt finansieringen av dessa. Tabellen visar på en övergripande nivå regeringens prioriteringar fram till och med 2008. Reformerna i tabellen avser både statsbudgetens utgifts- och inkomstsida.

Därutöver sker förändringar av budgetens inkomster och utgifter till följd av bland annat den makroekonomiska utvecklingen, pris- och löneomräkning m.m. Dessa förändringar redovisas i kapitel 5 och i avsnitt 6.4.3.

Av tabell 4.8 framgår att de beräknade utgifterna till följd av reformer ökar kraftigt inom några områden. Det gäller kommunsektorn, men betydande resursförstärkningar aviserar också för rättsväsendet, den ekonomiska

tryggheten, familjepolitiken, biståndet samt utbildning och forskning.

Sammantaget beräknas de takbegränsade utgifterna 2008 öka med cirka 49 miljarder kronor i förhållande till 2005 till följd av utgiftsreformer. Under perioden 2005–2008 minskar också utgifterna med totalt cirka 5 miljarder kronor till följd av besparingar, finansiering av utgiftsreformer och avslutande av vissa temporära program. Merparten av besparingarna genomförs inom försvaret. De offentliga finanserna försvagas därmed sammantaget med drygt 44 miljarder kronor under perioden 2005–2008 till följd av direkta beslut på statsbudgetens utgiftssida.

Ramen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet, beräknas öka med 1,7 miljarder kronor 2008 i förhållande till ramen för 2005, bland annat för att öka antalet poliser och häktes- och fängelseplatser inom kriminalvården.

Regeringens mål är att 1 procent av bruttonationalinkomsten skall anslås till bistånd 2006. Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd beräknas därför sammantaget öka med cirka 3,3 miljarder kronor 2006 i förhållande till 2005.

Till följd av utgiftsreformer beräknas ramen för Utgiftsområde 9 Hälso- och sjukvård samt social omsorg öka med cirka 3 miljarder kronor 2008 i förhållande till 2005. De i denna proposition föreslagna och aviserade åtgärderna för äldre och för tandvården är de främsta förklaringarna till den beräknade utgiftseffekten.

Ramen för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp beräknas öka med nära 3 miljarder kronor fram till och med 2008. Taket i sjukpenningen kommer att höjas den 1 juli i år, vilket sammantaget medför

ökade årliga utgifter på 2 miljarder kronor. Ett nytt statsbidrag till landstingen infördes 2006 för att stärka landstingens arbete med att minska sjukskrivningarna. Under 2007 och 2008 beräknas högst 1 miljard kronor utbetalas till landstingen.

Med nu aviserade reformer inom familjepolitiken beräknas ramen för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn öka med 5 miljarder kronor under perioden 2005–2008. Barnbidraget liksom flerbarnstillägget höjdes den 1 oktober 2005. Därutöver har regeringen tidigare aviserat en höjning av taket i föräldraförsäkringen från den 1 juli 2006. Samtidigt höjs ersättningen i lägstnivådagarna.

Ramen för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning beräknas öka med cirka 4,5 miljarder kronor under perioden 2005–2008. Med de föreslagna och aviserade tillskotten inom området skapas utrymme för personalförstärkningar inom skolan och förskolan, fler högskoleplatser, ökad kvalitet, och en satsning på forskning och forskarutbildning.

Ramen för utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar beräknas öka med cirka 2,7 miljarder kronor 2008 i förhållande till ramen för 2005. Höjningen förklaras främst av förändringar inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken och en ökning av miljö- och landsbygdsprogrammen.

Resurstillskotten till utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner uppgår till drygt 15 miljarder kronor 2008 jämfört med 2005. Knappt hälften av denna höjning beror på att sysselsättningsstödet på statsbudgetens inkomstsida avskaffas 2007. I stället höjs statsbidragen med 7 miljarder kronor. Netto blir

tillskottet till kommunsektorn cirka 8 miljarder kronor. Därmed möjliggörs en stark kommunal ekonomi, vilket ger utrymme för kommunerna att öka sysselsättningen.

De tidigare beslutade eller nu föreslagna åtgärderna på statsbudgetens inkomstsida innebär en försvagning av den offentliga sektorns finanser med cirka 10 miljarder kronor mellan 2005 och 2006. Den största inkomstförsvagningen utgörs av att kompensationsen för allmän pensionsavgift fullföljs i år. Åren 2007 och 2008 stärks de offentliga finanserna till följd av förändringarna på statsbudgetens inkomstsida. Det beror på att många av stöden på budgetens inkomstsida är temporära och gradvis upphör fram till och med 2008. Detta gäller exempelvis för de tillfälliga sysselsättningsstöden till kommunsektorn som upphör 2007.

De offentliga finanserna försvagas sammantaget med nära 43 miljarder kronor mellan 2005 och 2008 till följd av direkta beslut på statsbudgetens utgifts- och inkomstsida. Politiken i statsbudgeten är alltså expansiv under perioden. År 2006 innebär de föreslagna eller aviserade åtgärderna en försvagning av de offentliga finanserna med cirka 35 miljarder kronor eller motsvarande 1,2 procent av BNP. För 2007 uppgår försvagningen till motsvarande 0,4 procent av BNP.

Den expansiva finanspolitiken för att minska arbetslösheten bidrar till en temporär minskning av det offentlig-finansiella sparandet i år. Åren 2007 och 2008 förstärks det offentliga sparandet successivt och beräknas uppgå till 2,8 procent av BNP i slutet av perioden.

Tabell 4.8 Budgeteffekter i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar

Budgeteffekt i förhållande till föregående år. Fullständigt periodiserad redovisning för skatter. Minustecken innebär utgiftsbesparingar eller att temporära program upphör eller minskar i omfattning.

Miljarder kronor	2006	2007	2008
Utgiftsreformer			
UO 1 Rikets styrelse	0,35	-0,28	0,00
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0,15	-0,43	-1,38
UO 3 Skatt, tull och exekution	0,28	-0,02	-0,25
UO 4 Rättsväsendet	0,55	1,22	-0,04
UO 5 Internationell samverkan	-0,03	0,00	0,00
UO 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	0,03	0,02	0,01
UO 7 Internationellt bistånd	3,30	0,17	0,16
UO 8 Invandrare och flyktingar	2,02	0,42	-0,29
UO 9 Hälso- och sjukvård samt social omsorg	0,74	1,59	0,66
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	1,57	1,68	-0,50
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	0,35	0,07	0,00
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	3,53	1,05	0,43
UO 13 Arbetsmarknad	0,88	0,93	-0,27
UO 14 Arbetsliv	0,02	-0,01	0,00
UO 15 Studiestöd	1,31	0,65	-0,01
UO 16 Utbildning och universitetsforskning	3,40	0,57	0,52
UO 17 Kultur	0,38	0,62	-0,32
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	0,28	-0,48	0,12
UO 19 Regional utveckling	0,23	0,12	-0,23
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	0,74	0,34	-0,03
UO 21 Energi	0,39	0,01	0,07
UO 22 Kommunikationer	-0,20	2,60	0,33
Lånefinansierade infrastrukturinvesteringar	1,36	0,15	-1,67
UO 23 Jord- och skogsbruk	2,56	0,13	0,23
UO 24 Näringsliv	0,27	-0,03	0,32
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	2,63	7,73	5,00
Summa utgiftsreformer inkl. lånefinansierade	27,09	18,81	2,86
Finansiering m.m.			
UO 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	-0,80	-1,52	0,00
Övrigt	-0,39	-0,03	-0,77
Summa finansiering på UO	-1,19	-1,55	-0,77
Summa finansiering m.m.	-2,15	-1,55	-0,77
Utgiftsreformer inkl. finansiering m.m.	24,95	17,26	2,09

Fortsättning av tabell 4.8 Budgeteffekter i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar
Budgeteffekt i förhållande till föregående år. Fullständigt periodiserad redovisning för skatter. Minustecken innebär att skatteinkomsterna ökar.

Miljarder kronor	2006	2007	2008
Inkomstreformer			
<i>Skatt på arbete</i>			
Kompensation för allmän pensionsavgift	6,63	0,00	0,00
Höjt grundavdrag	2,50	0,00	0,00
Följdändring av höjt grundavdrag för utomlands bosatta (SINK)	0,06	0,00	0,00
Höjt milavdrag arbetsresor	0,26	0,00	0,00
Begränsad uppräknings skiktgränser	-0,81	0,00	0,00
<i>Skattereduktioner</i>			
ROT-avdrag bostadshus	-1,40	0,00	0,00
Stormen skattereduktion	-1,20	-0,40	0,00
<i>Socialavgifter</i>			
Tillfälligt sänkt arbetsgivaravgift, 2006–2007	1,10	-0,20	-0,90
Sänkt allmänna löneavgiften	2,00		
<i>Skatt på kapital och företag</i>			
Reformerade 3:12 regler	0,10	0,00	0,00
Ändrade regler periodiseringsfond, brutto	-0,30	-0,30	0,00
Höjd fastighetsskatt, vattenkraftverk	-1,43	0,00	0,00
Justering av begränsningsregeln för fastighetsskatt	0,32	0,04	0,05
<i>Skatt på konsumtionsvaror och insatsvaror</i>			
Stormen dieselskatt	0,00	-0,13	0,00
Höjd tobaksskatt	-0,30	0,00	0,00
Nedsatt reklamskatt	0,30	0,00	0,00
Slopad CO2-skatt i industrin och nedsättning 13 öre/kg i energisektorn		1,05	0,00
Höjd skatt naturgrus	-0,06	0,00	0,00
Höjd skatt på avfall som deponeras	-0,10	0,00	0,00
Höjd fordonsskatt lätta lastbilar och lätta bussar	-0,32	0,00	0,00
Höjd kärnkraftsskatt	-1,39	0,00	0,00
Avtrappad miljöbonus vindkraftverk	-0,02	0,00	0,00
Höjd energiskatt på el för hushålls- och servicesektorerna	-0,43	0,00	0,00
Höjd skatt på el-, gas-, värme- och vattenförsörjning	-0,24	0,00	0,00
Höjd skatt på vissa alkoholdrycker		-0,23	0,00
Sänkt skatt på dieseldrivna bilar med lägre partikelutsläpp	0,11	0,00	0,00
Skatt på avfall som förbränns	-0,21	-0,20	0,00
Skatt på flygresor	-0,60	-0,81	0,00
Miljöinriktad fordonsskatteomläggning	-0,07	0,00	0,00
<i>Övriga skatter på konsumtion och insatsvaror</i>			
Skattelättnad för vissa byggtjänster, brutto	-1,78	-7,00	0,00
Trängselskatt	-0,15	0,00	-0,30
Skatt på färd över Svinesundsbron	0,86	-0,34	-0,25
<i>Nedsättningar/Kreditering på skattekonto</i>			
Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting, brutto	-1,78	-7,00	0,00
Utbildning personal vård- och äldreomsorg	-0,15	0,00	-0,30
Anställningsstöd, långtidsarbetslösa, brutto	0,86	-0,34	-0,25
Bredband, kommuner	-0,20	-0,33	0,00

Fortsättning av tabell 4.8 Budgeteffekter i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar

Budgeteffekt i förhållande till föregående år. Fullständig periodiserad redovisning för skatter. Minustecken innebär att skatteinkomsterna ökar.

Miljarder kronor	2006	2007	2008
Energieffektivisering i lokaler med offentlig verksamhet	0,40	0,10	0,00
Skattestimulans källsortering	0,13	-0,13	0,00
Plusjobb	3,58	1,57	-2,04
Utbildningsvikariat	0,62	0,65	-1,16
Stöd till konvertering från direktverkande eluppvärmning	0,30	0,00	0,00
Stöd till konvertering från oljeuppvärmning	0,40	-0,33	-0,06
Energieffektiva fönster och biobränsleldade uppvärmningssystem i småhus	0,00	0,02	0,00
Summa inkomstreformer, brutto	8,88	-6,57	-5,17
Summa indirekta effekter av inkomstreformer	0,93	0,32	0,01
Summa inkomstreformer, netto	9,81	-6,25	-5,16
Utgifts- och inkomstreformer inklusive finansiering	34,76	11,02	-3,07

4.3 Statsbudgetens utveckling

4.3.1 Statsbudgetens utfall 2005

Uppföljningen av statsbudgeten för budgetåret 2005 sker i regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 2005 (skr. 2005/06:101). Sammanfattningsvis framgår i skrivelsen att statsbudgetens saldo 2005 uppgick till 14,1 miljarder kronor, vilket är 52,5 miljarder kronor högre än det i statsbudgeten för 2005 beräknade underskottet på 38,4 miljarder kronor.

Vidare framgår av årsredovisningen att statsbudgetens inkomster uppgick till cirka 746 miljarder kronor 2005, vilket är 33,5 miljarder kronor högre än vad som beräknades i den ursprungliga statsbudgeten. Skatteinkomsterna blev drygt 40 miljarder kronor högre, varav en stor del förklaras av högre skatteintäkter än budgeterat på bolagsvinster och kapitalvinster för hushåll, samt av periodiseringseffekter. Inkomsterna från försäljning av statlig egendom blev cirka 8 miljarder kronor lägre än budgeterat. Inkomster av statlig verksamhet blev cirka 2 miljarder kronor lägre än budgeterat.

Tabell 4.9 Statsbudgetens utfall 2005

Miljarder kronor

	Stats- budget ¹	Tilläggs- budget	Utfall	Differens utfall – stats- budget
Inkomster	712,3		745,8	33,5
Skatter m.m. ²	640,1		682,3	42,1
Övriga inkomster ²	72,1		63,6	-8,6
Utgifter m.m.	750,7	2,0	731,8	-19,0
Utgifter exkl. statsskuldsräntor ³	699,2	2,0	692,3	-6,9
Statsskuldsräntor	38,8		32,7	-6,1
Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m. ⁴	12,7		6,8	-5,9
Budgetsaldo	-38,4		14,1	52,5

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Med statsbudget avses här den ursprungliga statsbudgeten antagen av riksdagen i december 2004, dvs. exklusive tilläggsbudgetar under 2005.² För jämförbarhet med statsbudgeten redovisas utfallen enligt de i statsbudgeten gällande principerna.³ Inklusive posten minskning av anslagsbehållningar.⁴ Inklusive kassamässig korrigering.

Statsbudgetens utgifter m.m. uppgick till nära 732 miljarder kronor 2005, vilket är 19 miljarder kronor lägre än budgeterat i den ursprungliga statsbudgeten. Utgifterna för samtliga utgiftsområden exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. blev nära 7 miljarder kronor lägre än budgeterat. Detta beror på att utgifterna blev lägre än anvisade medel för bland annat sjukpenning och rehabilitering, tandvårdsförmåner, studiestöd samt avgiften till Europeiska gemenskapen, vilket till del motverkas av högre utgifter än budgeterat för djurbidrag och landsbygdsstöd.

Vid tiden för regeringens beslut om budgetpropositionen för 2005 pekade utgiftsprognoserna på att utgiftstaket för 2005 riskerade att överskridas. Regeringen beslöt därför att vidta vissa utgiftsbegränsande åtgärder för att klara utgiftstaket. En av dessa åtgärder innebar att den totala nettoförbrukningen av anslagsbehållningar inte fick överstiga noll kronor.

4.3.2 Statsbudgetens inkomster

I december 2005 beslutade riksdagen om den nya struktur och de nya redovisningsprinciper för statsbudgetens inkomster som regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2006.

Den nya strukturen för redovisningen av inkomster innehåller två delar. Den första delen redovisar skatteintäkter, dvs, periodiserade skatter, hänfödda till det år de avser. Den andra delen visar uppbornds- och betalningsförskjutningar, vilka innebär att skatterna blir kassamässigt redovisade, samt de avräkningar och tillkommande inkomster som redovisas under inkomsttypen Skatter m.m.

Skatteintäkterna beräknas under prognosperioden 2006–2008 i genomsnitt öka med 4,4 procent per år, eller sammantaget för hela perioden med 103 miljarder kronor. Periodiseringar av skatter ökar de kassamässiga skatterna med 15 miljarder kronor 2006, men minskar dem med 6 respektive 7 miljarder kronor 2007 och 2008.

Tillkommande inkomster är relativt stabila under perioden medan avräkningarna ökar under 2006 för att därefter minska. Sammantaget innebär detta att inkomsttypen Skatter m.m. under prognosperioden beräknas öka med 90 miljarder kronor eller i genomsnitt med 4,2 procent per år.

Övriga inkomster beräknas 2006 till 79 miljarder kronor och minskar de följande två åren med 6 respektive 5 miljarder kronor. De lägre inkomsterna förklaras huvudsakligen av minskade inkomster från statens aktier.

Jämfört med beräkningen i budgetpropositionen för 2006 har skatteintäkterna reviderats upp med mellan 28 och 36 miljarder kronor per år under perioden 2005–2008. De stora förändringarna beror framför allt på att skatteintäkterna från bolag och från hushållens kapitalvinster nu beräknas bli väsentligt högre. Stora periodiseringseffekter 2006 medför att de kassamässiga skatterna 2006 har justerats upp med 41 miljarder kronor.

Övriga inkomster har reviderats upp framför allt för 2006, främst till följd av större utdelningsinkomster.

Tabell 4.10 Statsbudgetens inkomster 2005–2008

<i>Miljarder kronor</i>	2005	2006	2007	2008
Statens skatteintäkter	745,7	771,9	808,3	849,1
Periodiseringar	-1,8	15,3	-6,0	-6,6
Uppborndsförskjutningar	-10,9	2,0	-4,2	-5,3
Betalningsförskjutningar	9,2	13,5	-1,5	-1,1
Kommuner	2,2	6,3	3,8	-1,6
ÅP-systemet	-0,6	3,8	-1,2	0,7
Företag och hushåll	8,2	3,9	-3,6	-0,1
Kyrkosamfund	-0,5	-0,5	-0,5	0,0
Anstånd	-0,2	-0,2	-0,2	-0,3
Statens skatteinkomster	743,9	787,2	802,3	842,5
Tillkommande inkomster	9,3	10,5	8,5	9,0
EU-skatter	7,8	8,6	6,6	7,1
Kommunala utjämningsavgifter	1,5	1,9	1,9	1,9
Avräkningar	-64,9	-78,0	-74,7	-72,8
Intäkter som förs till fonder	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Avräknad moms statliga myndigheter	-20,8	-21,7	-22,5	-22,8
Kompensation moms kommuner	-34,2	-36,2	-37,9	-39,6
Stöd via krediteringar på skattekonto	-13,6	-17,9	-12,1	-8,3
Kompetenssparande	6,0	0,0	0,0	0,0
Skatter m.m.	688,3	719,7	736,2	778,6
Övriga inkomster	57,5	78,6	72,4	67,1
Totala inkomster	745,8	798,3	808,6	845,8
<i>Procent av BNP</i>				
Skatteinkomster	25,7	25,5	24,7	24,9
Övriga inkomster	2,2	2,8	2,4	2,1
Totala inkomster	27,9	28,3	27,2	27,0
<i>Differens mot budgetpropositionen för 2006 i miljarder kronor</i>				
Skatteintäkter	27,9	29,4	30,8	35,7
Periodiseringar	1,1	16,2	-4,5	1,9
Skatteinkomster	29,0	45,6	26,4	37,6
Tillkommande inkomster	-1,9	-2,2	-4,8	-5,1
Avräkningar	0,1	-2,2	-4,4	-4,8
Skatter m.m.	27,2	41,1	17,1	27,8
Övriga inkomster	0,7	10,6	5,8	3,0
Totala inkomster	27,9	51,7	22,9	30,8

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

En utförligare redovisning av utvecklingen av skatteintäkterna finns i kapitel 5 samt, vad avser 2005, i Årsredovisning för staten (skr. 2005/06:101).

4.3.3 Statsbudgetens utgifter

Statsbudgetens utgiftssida indelas i 27 utgiftsområden, minskning av anslagsbehållningar¹, myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret samt kassamässig korrigering (inklusive överföring från AP-fonden).

Statsbudgetens utgifter exklusive statsskuldräntor beräknas öka med 72 miljarder kronor under perioden 2005–2008. Dessa så kallade primära utgifter minskar därmed, uttryckt som en andel av BNP, med 1,5 procentenheter under perioden.

Utgifterna för statsskuldräntor beräknas variera under perioden 2006–2008, vilket till större delen beror på kursvinster och kursförluster vid byten av obligationer, samt på valutakursvinster och valutakursförluster. De underliggande ränteutgifterna beräknas emellertid öka de närmaste åren som en följd av att räntenivåerna väntas stiga.

Tabell 4.11 Statsbudgetens utgifter 2005–2008

Miljarder kronor och procent av BNP

	Utfall 2005	Prognos		
		2006	2007	2008
Utgifter exkl. statsskuldräntor ¹	692,3	724,6	750,2	764,4
<i>Procent av BNP</i>	25,9	25,7	25,2	24,4
Statsskuldräntor	32,7	47,7	42,0	44,1
<i>Procent av BNP</i>	1,2	1,7	1,4	1,4
Statsbudgetens utgifter	725,0	772,2	792,2	808,5
<i>Procent av BNP</i>	27,1	27,4	26,6	25,8
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	172,0	179,6	189,0	201,3
<i>Procent av BNP</i>	6,4	6,4	6,3	6,4
Takbegränsade utgifter²	864,3	904,1	939,3	965,8
Budgeteringsmarginal	5,7	2,9	9,7	16,2
Utgiftstak	870	907	949	982 ³

¹ Inklusive förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit.

² Statsbudgetens utgifter (exklusive statsskuldräntor) och ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.

³ Regeringens bedömning av utgiftstak för 2008.

De totala utgifterna, inklusive statsskuldräntor, för statsbudgetens samtliga 27 utgiftsområden beräknas öka med 84 miljarder kronor mellan 2005 och 2008. Uttryckt som en andel av BNP beräknas statsbudgetens utgifter minska från 27,1 procent 2005 till 25,8 procent 2008.

Takbegränsade utgifter 2005–2008

De utgifter som omfattas av utgiftstaket för staten består dels av statsbudgetens utgifter exklusive statsskuldräntor, dels av utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. I tabell 4.11 redovisas de takbegränsade utgifterna för perioden 2005–2008.

Ålderspensionssystemets utgifter beräknas öka med drygt 29 miljarder kronor under perioden 2005–2008 till följd av ett ökat antal pensionärer med inkomstgrundad pension samt högre inkomstindex och medelersättning. Tillsammans med ökningen av statsbudgetens primära utgifter (72 miljarder kronor) beräknas de takbegränsade utgifterna därmed öka med 102 miljarder kronor 2005–2008.

Uttryckt som en andel av BNP beräknas de takbegränsade utgifterna minska med 1,4 procentenheter under perioden. De takbegränsade utgifterna ökar i genomsnitt med 34 miljarder kronor per år under beräkningsperioden.

I tabell 4.12 redovisas de huvudsakliga faktorerna bakom förändringen av de takbegränsade utgifterna.

¹ Skillnaden mellan förbrukade anslagsmedel och anvisade anslagsmedel återspeglas i det budgeterade beloppet för posten Minskning av anslagsbehållningar.

Pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål ökar utgifterna med mellan 3 och 4 miljarder kronor per år. Omräkningen för ett givet år baseras på pris- och löneutvecklingen två år tidigare samt på en historisk produktivitetsutveckling i den privata tjänstesektorn. Den relativt låga pris- och löneuppräknings för 2006 och 2007 förklaras av en hög produktivitetsutveckling tillsammans med en låg lönekostnadsutveckling. Därtill bidrar också den dämpade allmänna prisutvecklingen till den låga pris- och löneomräkningen dessa år.

Posten Övriga makroekonomiska förändringar visar makroekonomiska effekter på statsbudgetens utgifter, såsom effekter av högre prisbasbelopp, inkomstindex, timlön, bruttonationalinkomst och förändrad arbetslöshet. De takbegränsade utgifterna beräknas öka med i genomsnitt närmare 7 miljarder kronor per år under perioden 2005–2008 till följd av makroekonomiska förändringar. En stor del av denna ökning förklaras av att pensionerna är indexerade. De inkomstgrundade pensionerna följer inkomstindex, som i sin tur i huvudsak följer den genomsnittliga löneutvecklingen. Garantipensionerna följer konsumentprisindex genom prisbasbeloppet. Den relativt sett låga utgiftseffekten av makroekonomiska förändringar under åren 2006 och 2007 beror i huvudsak på den låga förväntade pris- och löneutvecklingen under 2005 och 2006. Utöver detta förväntas arbetsmarknadsläget förbättras vilket leder till lägre utgifter för arbetslöshetsersättning.

Redan beslutade, föreslagna och aviserade reformer beräknas öka utgifterna under taket med sammantaget 49 miljarder kronor mellan 2005 och 2008. Reformerna ökar utgifterna kraftigt de första två åren. Den låga utgiftseffekten till följd av reformer 2008 är ett resultat av att få reformer har aviserats för detta år. En betydande andel av de totala reformerna utgörs av ökade statsbidrag till kommunsektorn. Andra större reformer under den redovisade perioden utgörs av åtgärder inom ohälsområdet, barn- och familjepolitiken, området kommunikationer samt inom utbildnings- och forskningsområdet.

Redan beslutade, föreslagna och aviserade besparingar samt utfasningar av tidsbegränsade program beräknas leda till en minskning av utgifterna med 5 miljarder kronor under perio-

den. De enskilda reformernas och besparingarnas budgeteffekter redovisas i avsnitt 4.2.

Utgiftsförändringar under rubriken Övrigt förklaras till stor del av volymförändringar inom olika transfereringssystem och av beräknad förbrukning av anslagsbehållningar för förvaltnings- och investeringsanslag. Antal individer som erhåller ersättningar från sjukförsäkringssystemen minskar under 2006 och 2007. Denna utveckling leder till lägre utgifter under inledningen av den redovisade perioden. För prognosen för 2008, se avsnitt 6.4.3.

Tabell 4.12 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år

Miljarder kronor

Förändring	2005– 2006	2006– 2007	2007– 2008	2005– 2008
Utgiftstak	37	42	33 ¹	112
Takbegränsade utgifter	40	35	26	101
Tekniska förändringar	0	0	0	0
Takbegränsade utgifter justerade för tekniska förändringar	40	35	26	101
<i>Förklaras av:</i>				
Pris- och löneomräkning	3	3	4	10
Övriga makroekonomiska förändringar	7	6	8	21
Reformer ²	26	19	5	49
Besparingar och utfasningar av program	-2	-2	-1	-5
Övrigt (volym-, förändring av anslagsbehållningar m.m.)	6	9	10	26

¹ Förändringen baseras på regeringens bedömning av utgiftstaket för 2008.

² Exklusive lånefinansierade investeringar.

4.3.4 Statsbudgetens saldo, statens finansiella sparande och statsskulden

Statsbudgetens saldo

Enligt lagen (1996:1059) om statsbudgeten skall denna omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Ett budgetunderskott innebär att ett lika stort lånebehov uppstår och att statsskulden normalt sett ökar. På motsvarande sätt innebär ett budgetöverskott ett negativt lånebehov (positivt saldo) och normalt sett en minskning av statsskulden. Statsskuldens utveckling påverkas emellertid även av andra faktorer utöver

budgetöverskott och budgetunderskott, till exempel valutakursförändringar.

För att statsbudgetens saldo skall överensstämma med statens lånebehov redovisas även Riksgäldskontorets (RGK) nettoutlåning och en kassamässig korrigerings på statsbudgeten.

Statsbudgetens saldo 2005 blev 14 miljarder kronor, det vill säga ett budgetöverskott (se tabell 4.13). Utfallet blev därmed 43 miljarder kronor bättre än prognosen i budgetpropositionen för 2006 och 53 miljarder kronor bättre än i den ursprungliga statsbudgeten för 2005. För en utförlig redogörelse av statsbudgetens utfall 2005, se Årsredovisning för staten 2005 (skr. 2005/06:101).

Förklaringar till saldiförbättringen jämfört med tidigare prognoser återfinns både på inkomst- och utgiftssidan. De kassamässiga inkomsterna blev 28 miljarder kronor högre än prognosen i budgetpropositionen för 2006. En stor del av förklaringen till detta är att både hushållens och bolagens inkomstskatter blev högre än beräknat.

De totala utgifterna blev 15 miljarder kronor lägre än prognosen i budgetpropositionen för 2006. Utgifterna under utgiftsområdena, inklusive utgiftsområde 26 Statsskuldräntor, blev 7 miljarder kronor lägre än förväntat. Även RGK:s nettoutlåning blev cirka 7 miljarder kronor lägre än beräknat.

Tabell 4.13 Statsbudgetens saldo 2005–2008

Miljarder kronor

	2005	2006	2007	2008
Inkomster	745,8	798,3	808,6	845,8
Utgifter exkl. statsskuldräntor¹	692,3	724,6	750,2	764,4
Statsskuldräntor m.m.²	32,7	47,7	42,0	44,1
Riksgäldskontorets nettoutlåning	10,1	11,2	13,5	12,5
<i>Varav</i>				
In-/utlåning från myndigheter (räntekonto) ³	2,2			
Inbetalning av premiepensionsmedel inkl. ränta	-25,2	-27,3	-28,8	-29,9
Utbetalning av premiepensionsmedel	23,1	23,9	25,5	28,0
CSN, studielån	6,9	7,3	7,2	7,3
Infrastrukturinvesteringar ⁴	2,5	6,5	6,1	5,2
Omfinansiering av infrastrukturlån (Storstadspaketen) ⁵	6,8		1,5	1,3
Individuellt kompetenssparande	6,0			
Reglering, konton för kommunmoms	-5,6			
Övrigt, netto	-6,6	0,8	2,0	0,6
Kassamässig korrigerings⁶	-3,3	1,1	0,0	0,0
Statsbudgetens saldo	14,1	13,8	2,8	24,8

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive minskning av anslagsbehållningar.

² Avser utgifterna under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

³ Normalt görs inga prognoser på in-/utlåning från myndigheter (räntekonto) utan här redovisas endast utfallet.

⁴ Avser infrastrukturinvesteringar för Banverket, Vägverket och lån avseende Botniabanan

⁵ Avser lån från Stockholmsleder AB och Göteborgs Trafikleder AB.

⁶ Avser tidigare lagd utbetalning av EU-stöd -1,1 mdkr 2005 (+1,1 mdkr 2006), samt överföring från AP-fonden -2,0 mdkr 2005.

Cirka 1 miljard av differensen jämfört med prognosen i budgetpropositionen för 2006 kan förklaras av att den kassamässiga korrigeringen blev högre än beräknat, vilket påverkade saldot positivt.

Även för innevarande år förväntas ett budgetöverskott. Lånebehovet prognostiseras till cirka -14 miljarder kronor, vilket är 50 miljarder kronor bättre än prognosen i budgetproposition för 2006. Även för 2007 och 2008 har prognosen för lånebehovet förbättrats med 25 respektive 36 miljarder kronor. För 2006 förklaras i stort sett hela prognosrevideringen av högre inkomster i förhållande till beräkningarna till budgetpropositionen. Även för 2007 och 2008 kan huvuddelen av revideringarna förklaras av högre inkomster.

I beräkningarna antas att inkomster av försåld egendom uppgår till 15 miljarder kronor per år under perioden 2006–2008.

Riksgäldskontorets nettoutlåning

RGK:s nettoutlåning utgörs av förändringen av kontorets ut- och inlåning till myndigheter, affärsverk, vissa statliga bolag och fonder. De största posterna utgörs av förändringar av myndigheternas räntekontobehållningar, in- och utbetalningar av premiepensionsmedel samt Centrala studiestödsnämndens (CSN) netto-upplåning för finansiering av studielån.

Utfallet för RGK:s nettoutlåning 2005 blev 10 miljarder kronor. Det var 7 miljarder kronor lägre än prognosen i budgetpropositionen. Det lägre utfallet berodde bland annat på att nettoförändringen av CSN:s lån hos RGK blev lägre än beräknat och detsamma gällde lån för infrastruktur. Dessutom minskade flera myndigheter sina lån hos RGK, vilket gjorde att nettoutlåningen blev lägre än prognosen i budgetpropositionen för 2006.

De lån som upptogs av de statliga bolagen Stockholmsleder AB och Göteborgs Trafikleder AB för att finansiera de så kallade storstads-paketerna införlivades under 2005 med RGK:s ordinarie skuldförvaltning. Påverkan på lånebehovet genom nettoutlåningen från dessa transaktioner blev 2005 cirka 7 miljarder kronor. Resterande lån kommer att övertas i den takt de förfaller under perioden 2007–2015.

Med anledning av att den så kallade kommun-kontoskulden skulle regleras före årsskiftet minskades nettoutlåningen 2005 med 6 miljarder kronor. Detta fick dock ingen effekt på låne-

behovet eftersom motsvarande belopp även påverkade statsbudgetens inkomstsida.

Inbetalningar av premiepensionsmedel placeras tillfälligt hos RGK och återfinns under nettoutlåningen. Enligt gällande rutiner överförs dessa medel, inklusive ränta, till premiepensions-tagarnas konton med en viss eftersläpning i förhållande till den tidpunkt när pensions-rätterna fastställs.¹

RGK:s nettoutlåning till CSN beräknas uppgå till cirka 7 miljarder kronor årligen under perioden 2006–2008. Det är något lägre än prognosen i budgetpropositionen och beror dels på att återbetalningarna beräknas bli större än tidigare, dels på att antalet studenter som tar studiemedel beräknas bli något färre än i tidigare prognoser.

Finansiering av infrastruktursatsningar de närmaste åren kommer att leda till en nettoutlåning på mellan 5 och 7 miljarder kronor per år under perioden 2006–2008. Utlåningen sker framför allt till Banverket, Botniabanan AB och Vägverket.

Kassamässig korrigerering

En kassamässig korrigerering uppstår om en betalning respektive anslagsavräkning sker olika budgetår eller om det uppstår transaktioner över statsverkets checkräkning som inte har sin motsvarighet på anslag eller inkomstitlar och vice versa.

Den kassamässiga korrigeringen 2005 uppgick till -3 miljarder kronor. Av detta kan cirka 2 miljarder kronor förklaras av påverkan på lånebehovet till följd av överföringar från AP-fonden. Drygt 1 miljard kronor förklaras av den tidigare lagda utbetalningen av EU-bidrag till svenska jordbrukare som genomfördes i december 2005. Utbetalningen redovisades då både mot anslag på statsbudgeten och på RGK:s nettoutlåning, vilket innebär att en *negativ* post uppstod på den kassamässiga korrigeringen. Under 2006 kommer motsvarande bidrag från

¹ Med förbättrade tekniska lösningar blir det möjligt för Premiepensionsmyndigheten att tidigare lägga inlåningarna av pensionsrätter med cirka en månad. Om så sker redan i år innebär det att 2005 års pensionsrätter överförs i december 2006, i stället för som nu planerat i januari 2007. Det leder då till en försämring av 2006 års lånebehov med cirka 25 miljarder kronor jämfört med nuvarande prognos.

EU att redovisas på både inkomstitel på budgetens inkomstsida och under RGK:s nettoutlåning. Därmed uppstår en *positiv* kassamässig korrigering för innevarande år med motsvarande belopp.

För åren 2007 och 2008 görs ingen prognos på den kassamässiga korrigeringen, utan den antas uppgå till noll kronor.

Statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande

Statsbudgetens saldo omfattar alla transaktioner som påverkar statens lånebehov och därmed statsskulden. Det finansiella sparandet däremot definieras av ett internationellt regelverk för nationalräkenskaper (ENS-95) och utgörs av nettot av transaktioner som påverkar statens finansiella förmögenhet.

Dessa skillnader innebär att förändringar av statsbudgetens saldo inte nödvändigtvis leder till en motsvarande förändring av statens finansiella sparande. Ett exempel på en transaktion som påverkar statsbudgetens saldo, men inte statens finansiella sparande, är försäljning av statligt aktieinnehav. En sådan försäljning förbättrar statsbudgetens saldo, medan statens finansiella sparande förblir oförändrat eftersom statens förmögenhet inte förändras av att en finansiell tillgång (värdepapper) byts mot en annan (likvida medel).

Förutom denna principiella skillnad avviker redovisningen i statsbudgeten i flera avseenden från redovisningen i nationalräkenskaperna. Budgetsaldot redovisas kassamässigt medan nationalräkenskaperna tillämpar periodiserad redovisning. Denna skillnad påverkar framför allt redovisningen av skatter och ränteutgifter.

I tabell 4.14 redovisas de viktigaste skillnaderna mellan statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande. En permanent skillnad mellan statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande utgörs av CSN:s årliga nettoupplåning i RGK för finansiering av studielån. Denna utlåning belastar statsbudgetens saldo med cirka 7 miljarder kronor per år under prognosperioden, medan statens finansiella sparande inte påverkas eftersom varje nytt lån motsvaras av en lika stor fordran.

Antagandet om försäljningsinkomster förstärker prognosen för budgetsaldot med 15 miljarder kronor per år perioden 2006–2008. Som nämnts ovan påverkar antagandet om

försäljningsinkomster prognosen för statsbudgetens saldo, men däremot påverkar den *inte* prognosen avseende statens finansiella sparande.

Tabell 4.14 Statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande

Miljarder kronor

	2005	2006	2007	2008
Statsbudgetens saldo	14,1	13,8	2,8	24,8
Effekt av överföring från AP-fonden ¹	-2,0			
Studielån, CSN	6,9	7,3	7,2	7,3
Amortering av gamla studielån (t.o.m. 1988)	-2,3	-2,1	-2,0	-1,9
Försäljning av aktier m.m. ²	-6,7	-	-	-
Periodisering av räntor	-7,8	4,9	-5,1	-2,0
Periodisering av skatter	10,6	-	5,9	6,6
Periodisering av EU-bidrag	2,8	-1,9	0,4	
Övrigt	-8,4	-6,7	-1,2	2,0
Finansiellt sparande i staten	7,2	-15,1	-6,9	21,7

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Överföringen som skedde 2001 bestod av stats- och bostadsobligationer. Statsobligationerna skrevs av mot statsskulden 2001. Bostadsobligationerna påverkar däremot lånebehovet under 2004 och 2005, vilket framgår av tabellen.

² Inklusive inkomster av försäld egendom 0,2 mdkr

Av tabell 4.14 framgår att statens finansiella sparande förra året uppvisade ett överskott på drygt 7 miljarder kronor. Det är en förbättring jämfört med prognosen i budgetproposition för 2006 med över 31 miljarder kronor.

För 2006 förväntas ett underskott i statens finansiella sparande på 15 miljarder kronor. Att ett positivt saldo på statsbudgeten samtidigt kan innebära ett underskott av statens finansiella sparande förklaras främst av att de kassamässiga (inbetalda) skatterna är högre än skatterna när de periodiserats till inkomståret, samt av att försäljningsinkomster för aktier inte räknas in i det finansiella sparandet. Även 2007 förväntas ett underskott i statens finansiella sparande, medan prognosen återigen pekar på ett överskott för 2008.

De stora överskotten i de offentliga finanserna uppkommer i stället främst i ålderspensions-systemet (se tabell 4.18). Detta är en konsekvens av att ålderspensionsreformen omfördelar det offentliga sparandet från staten till ålderspensionssystemet.

Statsbudgetens saldo justerat för större engångseffekter

Budgetsaldot för åren 2005–2008 är, justerat för större extraordinära inkomster och utgifter, lägre än det faktiska budgetsaldot för samtliga år. Vilka justeringar som görs framgår av tabell 4.15.

För 2005 redovisas större engångseffekter på totalt cirka 15 miljarder kronor. Av detta kan en stor del förklaras av beslutet att från och med 2005 räntebelägga företagens periodiseringsfonder, vilket innebar att vissa företag valde att återföra hela eller delar av sina periodiseringsfonder till beskattning. För budgetåret 2005 (verksamhetsåret 2004) uppskattas effekten av detta till 13 miljarder kronor. Ytterligare cirka 7 miljarder kronor förklaras av försäljning av statligt aktieinnehav. Båda dessa poster räknas som *positiva* engångseffekter 2005.

En post som verkade i motsatt riktning med ungefär 7 miljarder kronor 2005 uppstod i samband med omfinansiering av infrastruktur-satsningar i Stockholm och Göteborg. Denna transaktion belastade budgetsaldot och bör anses som en *negativ* engångseffekt 2005.

För perioden 2006–2008 beräknas de största engångseffekterna uppstå som en följd av upplösning av periodiseringsfonder och försäljning av statligt aktieinnehav.

Tabell 4.15 Statsbudgetens saldo samt justering för större engångseffekter

Miljarder kronor

	2005	2006	2007	2008
Statsbudgetens saldo	14,1	14,7	3,2	26,3
Större engångseffekter	14,7	24,0	13,5	13,7
<i>Varav</i>				
Upplösning av periodiseringsfonder	13,0	9,0		
Försäljning av statligt aktieinnehav	6,5	15,0	15,0	15,0
Överföring från AP-fonden ¹	2,0			
Omfinansiering av infrastrukturlån	-6,8		-1,5	-1,3
Statsbudgetens saldo justerat för större engångseffekter	-0,6	-9,3	-10,3	12,6

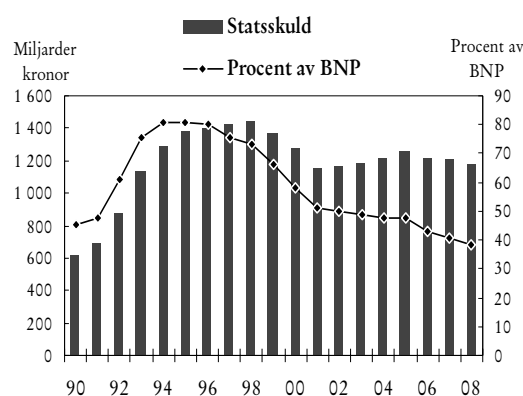
Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Överföringen som skedde 2001 bestod av stats- och bostadsobligationer. Statsobligationerna skrevs av mot statsskulden 2001. Bostadsobligationerna påverkar däremot lånebehovet under 2004 och 2005, vilket framgår av tabellen.

Statsskulden

Statsskulden² uppkommer genom statens upplåning för att täcka underskott i den löpande verksamheten eller för att finansiera investeringar och kreditgivning. Statsskuldens utveckling bestäms framför allt av statsbudgetens saldo. Skulden påverkas emellertid också av valutakursförändringar eftersom cirka en fjärdedel av skulden, inklusive skuldskötselåtgärder (derivatinstrument och swappar), är upptagen i utländsk valuta. Denna del av skulden värderas till aktuella valutakurser.

Diagram 4.1 Statsskuld i miljarder kronor och som andel av BNP 1990–2008

Som framgår av diagram 4.1 stabiliserades den konsoliderade skulden som andel av BNP (skuldkvoten) på en nivå omkring 80 procent under perioden 1994–1997. Därefter har skuldkvoten minskat och uppgick vid utgången av 2004 till cirka 48 procent av BNP.

Vid utgången av 2005 uppgick den konsoliderade statsskulden till 1 262 miljarder kronor, vilket var en ökning med 49 miljarder kronor jämfört med utgången av 2004. Statsskulden ökade således, trots ett överskott i statsbudgeten för 2005. Visserligen bidrog budgetöverskottet till att minska skulden med 14 miljarder kronor, men skulddispositioner på 65 miljarder kronor innebar att den okonsoliderade skulden sammantaget ökade. Skulddispositionerna under 2005 bestod i huvudsak av orealiserade valutakursdifferenser som uppstod på grund av den svagare kronan, kortfristiga placeringar och övriga skuldkorrigeringar, se tabell 4.16.

² I redovisningen av statsskulden används begreppet konsoliderad statsskuld vilket innebär att statliga myndigheters innehav av statspapper räknas bort eller konsolideras.

I samband med att RGK gick in som låntagare för de lån som tagits i samband med infrastruktursatsningar i Stockholm och i Göteborg införlivades hela summan av de återstående lånen i den ordinarie skuldförvaltningen. Påverkan på lånebehovet uppkommer i den takt lånen förfaller och ersätts med lån i RGK, vilket 2005 innebar cirka 7 miljarder kronor. Statsskulden ökade däremot med hela beloppet, cirka 12 miljarder kronor, redan 2005. Därmed uppstod skulddispositioner på cirka 5 miljarder kronor. En justering av statsskulden måste göras åren framöver vid de tillfällen som ytterligare lån förfaller, eftersom dessa förfall redovisas på lånebehovet. Detta görs genom minskningar av posten Skulddispositioner.

Den konsoliderade statsskulden påverkas även av förändringar av statliga myndigheters innehav av statspapper vilket förklarar att okonsoliderade och konsoliderade skulden förändras olika mycket (se tabell 4.16).

Tabell 4.16 Statsskuldens förändring 2005–2008

Miljarder kronor

	2005	2006	2007	2008
Lånebehov	-14,1	-13,8	-2,8	-24,8
Skulddispositioner mm ¹	65,3	-32,4	-7,5	-2,4
<i>Varav</i>				
Orealiserade valutakursdifferenser	29,2	-10,5	-6,0	-1,1
Kortfristiga placeringar	21,9	-21,9		
Lån avseende infrastruktursatsningar i Stockholm och Göteborg	5,1		-1,5	-1,3
Övriga skuldkorrigeringar	9,1			
Förändring av okonsoliderad skuld	51,2	-46,1	-10,3	-27,1
Okonsoliderad statsskuld²	1 309	1 262	1 252	1 225
Eliminering av myndigheters innehav av statspapper	47,0	48,0	49,0	50,0
Statsskuld vid årets slut³	1 262	1 214	1 203	1 175
Statsskuld förändring ⁴	48,5	-47,1	-11,3	-28,1
Statsskuld i procent av BNP	47,2	43,1	40,4	37,6

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Utgörs normalt av orealiserade värdeförändringar på valutaskulden.

² I den okonsoliderade statsskulden ingår statliga myndigheters innehav av statspapper.

³ Här avses konsoliderad statsskuld vilket innebär att statliga myndigheters innehav av statspapper räknats bort.

⁴ Avser statsskuld förändring beräknad på den konsoliderade statsskulden.

Som framgår av tabell 4.16 bedöms statsskulden minska till cirka 1 175 miljarder kronor vid utgången av 2008. Detta är en minskning med 87 miljarder kronor jämfört med utgången av 2005. Som andel av BNP beräknas skulden minska från

47,2 procent vid årsskiftet 2005/06 till 37,6 procent vid utgången av 2008.

4.4 Kommunsektorns finanser

Den kommunala sektorns finansiella sparande och det ekonomiska resultatet förbättrades kraftigt 2005 jämfört med 2004. Det finansiella sparandet ökade med närmare 10 miljarder kronor till 14 miljarder kronor och resultatet före extraordinära poster ökade med 11 miljarder kronor till 13 miljarder kronor. Förbättringen skedde samtidigt som den kommunala konsumtionsvolymen ökade med 1,6 procent. En bidragande orsak till de starka finanserna var att statsbidragen ökade med 17 miljarder kronor jämfört med 2004.³

Kommunernas skatteintäkter beräknas 2005 ha ökat med 12 miljarder kronor. Skatter och statsbidrag uppgick till 20,2 procent av BNP.

Tabell 4.17 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor om annat ej anges

	2005	2006	2007	2008
Inkomster	627	663	694	719
Skatter	432	454	475	496
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	107	118	125	125
Procent av BNP	20,2	20,3	20,1	19,8
Övriga inkomster	88	90	94	99
Utgifter	613	645	675	707
Konsumtion	527	555	583	612
Procent av BNP	19,7	19,7	19,6	19,6
Procentuell volymförändring	1,6	1,8	1,5	1,2
Övriga utgifter	86	90	92	95
Finansiellt sparande	14	18	19	12
Procent av BNP	0,5	0,6	0,6	0,4
Resultat före extraordinära poster	13	19	17	10

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Den kommunala konsumtionen beräknas i volym öka med 1,8 procent 2006. Antalet sysselsatta bedöms öka med cirka 21 000 personer. Ökningen är bl.a. en följd av de utökade

³ Justerat för regeländringar ökade statsbidragen med 15 miljarder kronor. Effekten av reformer som påverkar skatteunderlaget neutraliseras genom justeringar av statsbidragen.

arbetsmarknadspolitiska programmen som tidigare beslutats av riksdagen. Statsbidragen ökar med 11 miljarder kronor och inkomstskatterna med 22 miljarder kronor, vilket bidrar till att det finansiella sparandet och det ekonomiska resultatet beräknas till 18 miljarder kronor respektive 19 miljarder kronor.

Under 2007 och 2008 antas konsumtionsvolymen årligen öka med cirka 1,2–1,5 procent och antalet sysselsatta med cirka 16 000 respektive 6 000 personer. Statsbidragen ökar ytterligare 2007 men beräknas vara oförändrade 2008.

Skatteintäkterna väntas öka med cirka 21 miljarder kronor både 2007 och 2008. De beräknade överskotten för sektorn som helhet reduceras något men förblir fortsatt starka och förenliga med kravet på god ekonomisk hushållning.

Jämfört med beräkningen till budgetpropositionen har finansiellt sparande och ekonomiskt resultat närmare fördubblats. Framför allt är det inkomsterna som beräknas bli högre.

4.5 Ålderspensionssystemet

Ålderspensionssystemet består av en fördelningsdel och en premiereservdel. Under uppbyggnadsfasen av det reformerade pensionssystemet är inkomsterna större än utbetalda pensioner. Därigenom uppstår ett sparande i såväl fördelnings- som i premiereservdelen av pensionssystemet. I fördelningsdelen fungerar AP-fonderna som en buffert. Vid sidan av AP-fonderna sker en förmögenhetsuppbyggnad inom premiepensionssystemet. De medel som sedan 1995 avsätts motsvarar intjänad premiepensionsrätt och placeras först i Riksgäldskontoret (RGK). Under den tillfälliga förvaltningen i RGK ingår avsättningarna i statens sparande och reducerar därmed statsskulden. Sedan 2000 överförs medel motsvarande premiepensionsrätten till Premiepensionsmyndigheten (PPM) andra året efter inkomståret och placeras hos den fondförvaltare som den enskilde själv väljer.

Tabell 4.18 Ålderspensionssystemet

Miljarder kronor

	2005	2006	2007	2008
Inkomster	223	233	245	256
Avgifter	178	184	193	199
Premiepensionsmedel	23	24	26	28
Räntor, utdelningar m.m.	22	25	26	28
Utgifter	173	181	190	202
Pensioner	169	177	186	198
Övriga utgifter	4	4	4	4
Finansiellt sparande	50	52	55	53
<i>Procent av BNP</i>	<i>1,9</i>	<i>1,9</i>	<i>1,8</i>	<i>1,7</i>
därav				
AP-fonderna ¹	24	24	24	19
Premiepensionsmyndigheten	26	29	31	34

¹ Med AP-fonderna avses fördelningsdelen av ålderspensionssystemet.

Källor: Riksgäldskontoret, Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

År 2005 uppgick det finansiella sparandet i pensionssystemet, dvs. AP-fonderna och PPM, till 50 miljarder kronor motsvarande 1,9 procent av BNP. Därtill ökade placeringstillgångarna i pensionssystemet med 140 miljarder kronor till följd av värdeökningar på aktier, som svarar för större delen av tillgångarna både i AP-fonderna och i de fonder som förvaltas av PPM. Värdeförändringar påverkar inte det finansiella sparandet. Där inräknas endast direktavkastningen i form av räntor och utdelningar.

Sparandet förutses ligga kvar på en nivå strax under 2 procent av BNP under prognosperioden. Ökade pensionsutbetalningar medför att AP-fondernas sparande minskar mot slutet av prognosperioden medan det fortsätter att öka i premiepensionssystemet.

EU:s statistikorgan Eurostat beslutade 1997 att hela det reformerade svenska pensionssystemet skulle klassificeras till den offentliga sektorn. Beslutet motiverades bl.a. med att deltagandet är obligatoriskt och att staten kontrollerar regelverket för både avgifter och förmåner. Detta beslut har nu ändrats av Eurostat till att avgiftsbestämda fonderade pensionssystem inte skall klassificeras till den offentliga sektorn i nationalräkenskaperna. För medlemsländer som för närvarande klassificerar sådan allmänna pensionssystem i den offentliga sektorn har Eurostat medgett en övergångstid att ändra redovisningen till mars 2007. För svensk del innebär det att den offentliga sektorns finansiella sparande kommer att reduceras med cirka 1 procent av BNP i nationalräkenskapernas

redovisning. Regeringen återkommer med förslag i budgetpropositionen för 2007 till hur denna förändring ska hanteras.

4.6 Den offentliga sektorns finanser

Den offentliga sektorns finansiella sparande uppgick till motsvarande 2,7 procent av BNP 2005 enligt preliminära nationalräkenskaper, vilket kan jämföras med 1,6 procent av BNP 2004. Till förbättringen bidrog en relativt kraftig ökning av skatteintäkterna från bolagsvinster och från hushållens kapitalvinster, vilket medförde ett överskott i statens finansiella sparande på 0,3 procent av BNP. Därtill förbättrades den kommunala sektorns finansiella sparande och resultat med cirka 10 miljarder kronor till 0,5 procent av BNP. Ålderspensions-systemets finansiella sparande uppgick till 1,9 procent av BNP.

Vid utgången av 2005 översteg de finansiella tillgångarna skulderna med 331 miljarder kronor eller 12,4 procent av BNP. Den offentliga sektorns kapitalinkomster i form av räntor och utdelningar överstiger också ränteutgifterna. Den positiva nettoförmögenheten kan ses mot bakgrund av att tillgångarna i pensionssystemet uppgick till drygt 1 000 miljarder kronor. Den konsoliderade bruttoskulden uppgick till 50,3 procent av BNP, vilket med god marginal understiger referensvärdet inom EMU på 60 procent av BNP.

I år reduceras den offentliga sektorns finansiella sparande till 2 procent av BNP. Inkomsterna minskar som andel av BNP, delvis till följd av att de extraordinära skatteintäkterna från upplösningen av periodiseringsfonderna 2004 och 2005 faller bort. Den expansiva finanspolitiken bidrar också till att statens finansiella sparande åter väntas visa underskott efter förra årets överskott. Ökade statsbidrag till kommunsektorn bidrar till fortsatt goda finanser i denna sektor.

Under 2007 och 2008 förstärks den offentliga sektorns finansiella sparande trots de nu

föreslagna reformerna. Såväl inkomster som utgifter minskar uttryckt som andel av BNP och 2008 beräknas överskottet till 2,8 procent av BNP.

Överskottet i den offentliga sektorns finansiella sparande medför att den finansiella nettoställningen fortsätter att förstärkas och bidrar till att den konsoliderade bruttoskulden minskar under prognosperioden (se tabell 4.19).

Tabell 4.19 Den offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor				
	2005	2006	2007	2008
Inkomster	1 505	1 561	1 628	1 704
<i>Procent av BNP</i>	<i>56,3</i>	<i>55,4</i>	<i>54,7</i>	<i>54,5</i>
Skatter och avgifter	1 357	1 407	1 472	1 542
<i>Procent av BNP</i>	<i>50,8</i>	<i>49,9</i>	<i>49,4</i>	<i>49,3</i>
Kapitalinkomster	58	65	62	64
Övriga inkomster	89	90	94	98
Utgifter	1 434	1 506	1 562	1 617
<i>Procent av BNP</i>	<i>53,6</i>	<i>53,4</i>	<i>52,5</i>	<i>51,7</i>
Utgifter exkl. räntor	1 382	1 452	1 504	1 559
<i>Procent av BNP</i>	<i>51,7</i>	<i>51,5</i>	<i>50,5</i>	<i>49,8</i>
Ränteutgifter	52	54	57	58
<i>Procent av BNP</i>	<i>1,9</i>	<i>1,9</i>	<i>1,9</i>	<i>1,8</i>
Finansiellt sparande	71	55	66	87
<i>Procent av BNP</i>	<i>2,7</i>	<i>2,0</i>	<i>2,2</i>	<i>2,8</i>
Staten	7	-15	-7	22
ÅP-systemet.	50	52	55	53
Kommunal sektor	14	18	19	12
Finansiell ställning				
Nettoskuld	-331	-408	-482	-571
<i>Procent av BNP</i>	<i>-12,4</i>	<i>-14,5</i>	<i>-16,2</i>	<i>-18,3</i>
Konsoliderad bruttoskuld	1 346	1 295	1 278	1 249
<i>Procent av BNP</i>	<i>50,3</i>	<i>45,9</i>	<i>42,9</i>	<i>39,9</i>

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Jämfört med beräkningarna i budgetpropositionen för 2006 har det finansiella sparandet reviderats upp med drygt 1 procent av BNP per år huvudsakligen till följd högre skatteintäkter (se kapitel 5).

5

Inkomster

5 Inkomster

5.1 Sammanfattning

Efter några år av en relativ svag tillväxt blev utvecklingen betydligt starkare 2004, framför allt till följd av en stark exportutveckling. Arbetsmarknaden utvecklades emellertid svagt och utbetalda löner ökade med endast 2,5 procent. En hög produktivitet utveckling medförde att lönesumman, den största skattebasen, minskade som andel av BNP. Skatteintäkterna ökade med 5,2 procent medan den underliggande ökningen beräknas ha uppgått till 3,9 procent. Skillnaden mellan den faktiska och den underliggande utvecklingen förklaras till stor del av beslutet att räntebelägga bolagens periodiseringsfonder fr.o.m. 2005. Det har fått till följd att vissa bolag återfört hela eller delar av sin fondavsättning till beskattning. Återföringen beräknas ha ökat bolagens inkomstskatt med cirka 13 miljarder kronor.

År 2005 blev tillväxten lägre. Antal arbetade timmar och hushållens konsumtionsutgifter ökade dock samtidigt som bolagen redovisade mycket stora vinstökningar. Effekten av återförda periodiseringsfonder beräknas uppgå till 9 miljarder kronor, vilket är lägre än 2004. Sammantaget beräknas de totala skatteintäkterna öka med 4,8 procent 2005. Den lägre ökningen förklaras dels av den mindre effekten av återförda periodiseringsfonder, dels av genomförda skattesänkningar.

Under perioden 2006–2008 väntas tillväxten i ekonomin bli högre. Antal arbetade timmar beräknas öka samtliga år samtidigt som hushållens konsumtionsutgifter ökar snabbare än under 2005.

Tabell 5.1 Totala skatteintäkter, offentliga sektorns inkomster och statsbudgetens inkomster

Miljarder kronor och procent

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Totala skatteintäkter	1 233	1 297	1 359	1 416	1 479	1 549
varav						
Skatt på arbete	800	825	847	878	922	964
Skatt på kapital	108	136	157	168	172	184
Konsumtionsskatter	328	338	358	376	391	408
Övriga skatter	-3	-2	-3	-6	-6	-7
varav						
Offentlig sektor	1 224	1 290	1 351	1 407	1 472	1 542
EU	9	7	8	9	7	7
Skattekvot	50,6	50,4	50,8	50,2	49,7	49,5
<i>Exkl. transfereringar</i>	<i>46,3</i>	<i>46,2</i>	<i>46,8</i>	<i>46,3</i>	<i>45,9</i>	<i>45,8</i>
Offentliga sektorns inkomster	1 360	1 423	1 498	1 561	1 628	1 704
Skatteintäkter	1 224	1 290	1 351	1 407	1 472	1 542
Staten	661	705	746	772	808	849
Kommunsektorn	403	420	434	454	475	496
ÅP-systemet	160	165	172	181	189	197
Övriga inkomster	135	134	147	154	156	162
Statsbudgetens inkomster	662	694	746	798	809	846
Skatter m.m.	614	643	688	720	736	779
Övriga inkomster	48	52	58	79	72	67
Totala skatteintäkter, årlig förändring						
Faktisk	55	64	62	57	63	70
Underliggande	34	48	65	60	60	67
<i>Faktisk</i>	<i>4,7</i>	<i>5,2</i>	<i>4,8</i>	<i>4,2</i>	<i>4,5</i>	<i>4,8</i>
<i>Underliggande</i>	<i>2,9</i>	<i>3,9</i>	<i>5,0</i>	<i>4,5</i>	<i>4,3</i>	<i>4,5</i>
Statsbudgeten, årlig förändring						
Skatter m.m.	-51	29	45	31	17	42
Övriga inkomster	-18	4	6	21	-6	-5
<i>Skatter m.m.</i>	<i>-7,7</i>	<i>4,7</i>	<i>7,1</i>	<i>4,6</i>	<i>2,3</i>	<i>5,8</i>
<i>Övriga inkomster</i>	<i>-26,9</i>	<i>8,1</i>	<i>11,5</i>	<i>36,7</i>	<i>-7,9</i>	<i>-7,3</i>
Kommunalt skatteunderlag						
<i>Faktisk</i>	<i>6,5</i>	<i>4,2</i>	<i>3,3</i>	<i>4,8</i>	<i>4,5</i>	<i>4,4</i>
<i>Underliggande</i>	<i>2,4</i>	<i>3,0</i>	<i>3,5</i>	<i>4,8</i>	<i>4,4</i>	<i>4,4</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid. Statsbudgetens inkomster är för samtliga år redovisade enligt den nya budgetstrukturen för 2006.

Under perioden ökar skatteintäkterna med i genomsnitt 4,5 procent per år medan de underliggande ökar med 4,0 procent per år. Skatt på arbete beräknas öka med i genomsnitt 4,4 procent per år medan skatt på kapital och på konsumtion beräknas öka med 5,3 respektive 4,4 procent per år. Skattekvoten, dvs. skatteintäkterna som andel av BNP, uppgår till 50,2 procent 2006 och minskar under perioden till 49,5 procent 2008.

De i tabell 5.1 redovisade skatteintäkterna för 2004 och 2005 är 2 miljarder kronor respektive 6 miljarder kronor lägre än de skatteintäkter som redovisats av nationalräkenskaperna (NR). Skillnaden förklaras av olika bedömningar eftersom något definitivt utfall för dessa år ännu inte föreligger.

Jämfört med beräkningen till budgetpropositionen för 2006 har prognosen över nivån för intäkterna justerats upp med i storleksordningen 30 miljarder kronor 2004–2008. De stora förändringarna har framför allt sin grund i en under-skattning av bolagens inkomstskatter och hushållens skatt på kapitalvinster. Prognosen över bolagens inkomstskatt grundades till stor del på bolagens redovisade halvårsrapporter. De kvartals- och helårsrapporter som publicerats efter budgetpropositionen för 2006 har visat på en starkare utveckling av bolagens resultat.

Tabell 5.2 Totala skatteintäkter och statsbudgetens inkomster – skillnader jämfört med budgetpropositionen för 2006

Miljarder kronor

	2004	2005	2006	2007	2008
Totala skatteintäkter	0,8	29,7	34,0	31,4	34,3
varav					
skatt på arbete	1,9	7,2	5,0	3,9	3,2
skatt på kapital	1,1	18,4	25,4	23,0	26,5
skatt på konsumtion	-0,3	5,6	6,9	7,9	8,1
övriga skatter	-1,9	-1,5	-3,3	-3,4	-3,5
varav					
EU	-0,6	-0,1	0,1	-2,4	-2,5
Staten	0,7	27,9	29,4	30,8	35,7
Kommunsektorn	0,5	0,9	1,8	0,4	-1,4
ÅP-systemet	0,2	1,1	2,6	2,5	2,5
Statsbudgetens inkomster	0,0	27,9	51,7	22,9	30,8
Skatter m.m.	0,0	27,2	41,1	17,1	27,8
Övriga inkomster	0,0	0,7	10,6	5,8	3,0
Skattekvot	-0,5	0,1	0,3	-0,1	-0,3

Prognosen över hushållens kapitalvinster baseras bl.a. på utvecklingen av värdepappersmarknaden. Vid prognosen till budgetpropositionen hade affärsvärldens generalindex stigit med 16 procent. Stockholmsbörsen fortsatte att

utvecklas positivt även under tredje tertialet och för helåret blev ökningen 33 procent. Även lönesumman och den privata konsumtionen utvecklades något starkare än vad som antogs till budgetpropositionen.

Statsbudgetens skatteinkomster har justerats upp i motsvarande grad. Fördelningen mellan åren är dock något annorlunda, vilket förklaras av uppbörds- och betalningsförskjutningar mellan åren. De relativt små förändringarna av skattekvoten förklaras av att BNP justerats upp till följd av en högre tillväxt, men även av att nationalräkenskaperna infört en ny metod för beräkning av finansiella tjänster (FISIM), vilket höjer nivån på BNP med i storleksordningen 20 miljarder kronor.

5.2 Förutsättningar för prognosen

I prognosen beaktas såväl reviderade makroekonomiska förutsättningar som de regeländringar regeringen föreslår i denna proposition. Nationalräkenskaperna har beslutat att den särskilda sjukförsäkringsavgiften är en skatt och ingen avgift. Den särskilda sjukförsäkringsavgiften kommer därför att redovisas som en del av skatteintäkterna på inkomsttiteln 1221 *Särskild sjukförsäkringsavgift*. Den nuvarande inkomsttiteln 1731 *Särskild sjukförsäkringsavgift* slopas. Inkomsttiteln 1835 *Stöd till reparation och ombyggnad offentliga lokaler* namnändras till 1835 *Stöd för energieffektivisering och miljöåtgärder i lokaler med offentlig verksamhet*.

5.2.1 Makroekonomiska förutsättningar

Prognosen för skatteintäkterna baseras på de makroekonomiska förutsättningar som redovisas i bilaga 1, Svensk ekonomi. I tabell 5.3 återges de antaganden som har störst inverkan på skatterna samt förändringar i förhållande till prognosen i budgetpropositionen för 2006.

Utvecklingen av timlönen justeras ned något för innevarande år. Under 2007 och 2008 tilltar löneutvecklingen.

Utvecklingen av prisbasbeloppen och skiktgränserna bestäms av konsumentprisindex (KPI)

juni–juni året innan.¹ Hushållens konsumtionsutgifter har justerats upp 2005 till följd av ett starkare utfall från nationalräkenskaperna (NR) än vad som förväntades i budgetpropositionen.

Tabell 5.3 Antaganden och förändringar jämfört med budgetpropositionen för 2006

Procentuell förändring om annat ej anges

	2004	2005	2006	2007	2008
Arbetade timmar i lönesumman	-0,3	0,5	1,7	1,1	0,4
Diff. BP2006	0,1	0,1	0,1	0,4	0,2
Utbetalad lönesumma, skatteunderlag	2,5	3,9	5,1	5,0	4,3
Diff. BP2006	-0,2	0,3	0,1	-0,1	-0,3
Hushållens konsumtionsutgifter ¹	3,2	3,5	4,8	4,8	5,0
Diff. BP2006	0,1	0,5	0,1	0,1	0,1
Kommunal medelutdebitering ²	31,51	31,60	31,59	31,59	31,59
Diff. BP2006	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Statslåneränta ²	4,3	3,2	3,6	4,0	4,2
Diff. BP2006	0	-0,1	-0,2	-0,2	-0,1
KPI juni–juni	0,4	0,6	1,5	2,2	2,3
Diff. BP2006	0,0	0,0	0,1	-0,4	-0,4
Inkomstbasbelopp ³	42 300	43 300	44 500	46 000	47 800
Diff. BP2006	0	0	0	100	-200
Prisbasbelopp ³	39 300	39 400	39 700	40 200	41 100
Diff. BP2006	0	0	0	0	-100
Skiktgräns ³	291 800	298 600	306 000	316 700	329 800
Diff. BP2006	0	0	0	300	-900
Övre skiktgräns ³	441 300	450 500	460 600	476 800	496 600
Diff. BP2006	0	0	0	500	-1 200

¹Löpande priser, procentuell förändring.

²Procent.

³Kronor.

5.2.2 Ändrade skatteregler

Avfallsförbränningsskatt m.m.

I budgetpropositionen för 2006 bedömde regeringen att en avfallsförbränningsskatt borde kunna införas den 1 januari 2006 och att en skatt på flygresor borde kunna införas den 1 maj 2006.

Lagstiftningen om förbränningsskatt avsågs bygga på BRAS-utredningens förslag En BRASkatt? – beskattning av avfall som förbränns (SOU 2005:23). Delbetänkandets förslag har delvis omarbetats. Regeringen lägger senare i

dag fram förslag i propositionen Beskattning av visst hushållsavfall som förbränns, m.m. (prop. 2005/06:125) om att införa en skatt på fossilt kol i hushållsavfall som förbränns och som omfattas av den kommunala renhållningsskyldigheten. Lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Ett förslag om flygskatt har lagts fram i en promemoria av en interdepartemental arbetsgrupp. Regeringen har i propositionen Skatt på flygresor (prop. 2005/06:190) föreslagit att en skatt på transporterade passagerare skall införas. Innan skatten kan införas skall en statsstödsansökan godkännas av kommissionen. Regeringen har därför i propositionen, i enlighet med Lagrådets yttrande, föreslagit att lagen skall träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Regeringen har föreslagit att koldioxidskatten på bränslen skulle slopas för industri- anläggningar och högeffektiva kraftvärmeverk som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter från och med den 1 januari 2006. För övriga förbränningsanläggningar som omfattas av utsläppshandeln föreslogs en sänkning av koldioxidskatten. Riksdagen har dock ännu inte kunnat behandla förslaget eftersom en statsstödsansökan först måste granskas av EU-kommissionen.

I avvaktan på ett statsstödsgodkännande utgör skatteintäkterna från den bibehållna koldioxidskatten för dessa anläggningar en intäktstörstärkning inom ramen för den gröna skatteväxlingen. Inkomstförstärkningen balanserar det skatteintäktsbortfall som uppstår till följd av senareläggningen av ikraftträdandet av förbränningsskatten respektive flygskatten.

Regeringens avsikt är fortfarande att koldioxidskatten skall slopas för bränslen som förbrukas i anläggningar som omfattas av utsläppshandeln. Bedömningen är dock att lagändringen kan träda i kraft tidigast den 1 januari 2007. Lagändringen bör dock tillämpas från detta datum även om ikraftträdandet sker efter årsskiftet.

Begränsningsregeln för fastighetsskatt

Begränsningsregeln för fastighetsskatt bör bli tillämplig även för fritidshus. Om ett hushåll äger flera fastigheter gäller redan i dag att begränsningsregeln endast gäller den fastighet som har högst taxeringsvärde. Denna regel ska

¹Exempelvis bestäms basbeloppet för 2006 av förändringen av konsumentprisindex från juni 2004 till juni 2005.

inte ändras, dvs. om ett hushåll äger ett hus för permanentboende och ett fritidshus så kommer begränsningsregeln att enbart omfatta det hus som har högst taxeringsvärde. Begränsningsregeln bör också ändras så att skattereduktion – för de som är berättigade till reduktion enligt gällande regler – till viss del ges även för fastighetsskatt som tas ut på taxeringsvärden mellan 3 och cirka 5 miljoner kronor. Den exakta utformningen av reglerna skall presenteras i en promemoria som remitteras. De nya bestämmelserna bör tillämpas retroaktivt fr.o.m den 1 januari 2006.

Tilläggs-skatt på alkoholhaltiga blanddrycker

I budgetpropositionen för 2006 bedömde regeringen att en tilläggs-skatt på alkoholhaltiga blanddrycker och vissa andra alkoholdrycker borde införas under våren 2006. I propositionen angavs vidare att en sådan tilläggs-skatt inte kan införas förrän ytterligare beredning av hur de beskattningsbara dryckerna skall definieras har gjorts.

Ett arbete med att få fram definitioner beträffande de aktuella dryckerna pågår inom Regeringskansliet. Detta arbete har dock varit mer komplicerat än vad som bedömdes tidigare. En tilläggs-skatt på alkoholhaltiga blanddrycker och vissa andra alkoholdrycker kommer därför inte att kunna införas i sådan tid som angavs i budgetpropositionen. En departementspromemoria planeras dock att remitteras innan sommaren och en tilläggs-skatt bedöms därmed kunna införas vid årsskiftet.

Förlängd investeringsstimulans

Frågan om behovet av fortsatt produktionsstöd till olika former av bostäder behöver analyseras ytterligare. I avvaktan på ett slutligt ställningstagande avser regeringen att i budgetpropositionen för 2007 förlänga den nuvarande stödformen, investeringsstimulans för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder t.o.m. den 30 juni 2008. Detta innebär att sådant stöd kommer att kunna lämnas till projekt som påbörjas före utgången av detta datum. För investeringsstimulansen avser regeringen att en ram på maximalt 1 miljard kronor 2007 och 0,5 miljarder kronor 2008 behövs.

5.2.3 Sammanfattning av ändrade skatteregler 1999–2008

Utvecklingen för de olika skatteslagen beror dels på de underliggande skattebasernas förändring, dels på beslutade eller föreslagna regeländringar. En sammanställning av bruttoeffekterna av de storleksmässigt viktigaste regeländringarna under perioden 1999–2008 redovisas i tabell 5.4.

Beloppen visar den årligt tillkommande intäktsförändringen till följd av ändrade skatteregler. Det är viktigt att understryka att de redovisade beloppen avser beräknade periodiserade bruttoeffekter, dvs. storleken på den initiala skatteändringen. Nettoeffekter beaktar även indirekta effekter på offentliga utgifter och andra skattebaser, bland annat via förändringar i löner, priser och bolagsvinster. Effekterna på de kassamässiga inkomsterna är i regel lägre under införandeåret eftersom t.ex. uppbördsförskjutningar och jämkningar påverkar inbetalningen av skatten.

År 2003 slopades det särskilda grundavdraget för pensionärer. Omläggningen medförde att de kommunala skatteintäkterna ökade med 14 miljarder kronor. För att kompensera pensionärerna för den skattehöjning som det slopade avdraget medförde höjdes pensionerna så att pensionen efter skatt blev densamma eller något högre. Även för kommunerna var omläggningen neutral eftersom en motsvarande nedjustering gjordes av kommunbidragen. Den i tabellen redovisade effekten av det slopade särskilda grundavdraget är således inte någon reell skattehöjning utan är med i redovisningen för att man skall kunna följa den underliggande utvecklingen av kommunernas skatteintäkter.

Den i tabellen redovisade effekten av räntebeläggningen av periodiseringsfonderna fr.o.m. den 1 januari 2005 avser införandeårets effekt enligt den bedömning som redovisades i propositionen Räntebeläggning av periodiseringsfonderna (prop. 2004/05:38).

Tabell 5.4 Regeländringar, bruttoeffekter i förhållande till föregående år

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Skatt på arbete	-8,7	-11,4	-15,6	-21,9	19,6	2,1	-12,4	-10,8	0,7	0,7
<i>Kommunal skatt</i>	-0,7	5,9	4,8	3,3	15,3	4,6	-1,0	0,4	0,0	0,0
Förändrad medelutdebitering	-1,7	1,0	1,8	-0,1	8,5	4,6	1,2	-0,1		
Fast belopp 200 kr	1,3						-1,3			
Begränsat avdrag för allmän pensionsavgift		5,0	5,2	5,2			3,0	3,1		
Höjt grundavdrag			-2,0	-1,8	-7,3		-3,7	-3,1	0,3	
Pensionsomläggning 2003					14,1					
Övrigt	-0,3	-0,1	-0,2				-0,2	-0,3		
<i>Statlig skatt</i>	-5,7	-0,8	-2,4	-1,3	0,0	0,7	0,7	0,8	0,0	0,0
Sänkt skatt från 25 till 20 % på inkomster upp till övre skiktgräns	-4,2									
Fast belopp 200 kr	-1,3									
Skiktgränsjusteringar		-0,8	-1,9	-1,1		0,7	0,7	0,8		
Höjt grundavdrag			-0,4	-0,2						
Övrigt	-0,2		-0,1				-0,1			
<i>Allmän pensionsavgift</i>	0,9	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Höjt tak från 7,5 till 8,06 prisbasbelopp. Höjd från 6,95 till 7,00 %	0,9	0,5								
<i>Skattereduktioner</i>	-3,2	-15,8	-16,9	-22,4	4,3	-2,0	-9,9	-8,5	0,4	0,0
Skattereduktion för låg- och medelinkomsttagare (1 320 kr)	-3,2		-0,3	-1,6	4,3					
Skattereduktion för allmän pensionsavgift		-15,8	-16,6	-17,3			-9,4	-9,7		
Skattereduktion för fackföreningsavgift, ROT (2004)				-3,5		-0,6				
Övrigt						-1,4	-0,5	1,2	0,4	
<i>Socialavgifter</i>	0,0	-1,2	-1,1	-1,5	0,0	-1,2	-2,1	-2,7	0,0	0,7
Avgifter från 33,06 till 32,92 till 32,82 till 32,70 till 32,46 till 32,28 %		-1,2	-0,9			-1,2	-2,5	-2,0		
Nedsättning socialavgifter			-0,2	-1,5			0,4	-0,7	0,0	0,7
Skatt på kapital	-4,5	1,4	-7,1	-1,8	-0,4	-1,4	-2,5	1,3	-0,1	0,0
<i>Inkomstskatt bolag</i>	-2,5	2,0	-3,1	0,0	0,0	-0,8	1,2	0,2	-0,1	0,0
Per. fond från 5 till 6 år (1999), avsättning 20 till 25 % (2001)	-2,5		-2,5							
Återföring från per. fond (2000, 2001), räntebeläggning (2005-)		2,5	1,5				1,5			
Återföring från skatteutjämningsreserv upphör			-2,1							
Skattereduktion ROT, skattereduktion FoU						-0,8			-0,2	
Återköp aktier, sänkt skatt investmentbolag, ändrade 3:12-regler		-0,5				0,0				
Skattereduktion för stormskadad skog							-0,3	0,2	0,1	
<i>Fastighetsskatt</i>	-2,0	-0,6	-3,3	0,0	-0,4	-0,3	0,0	1,2	0,0	0,0
Sänkt skattesats för hyreshus, bostadsdel 1989/90 från 1,2 till 0,6 %		-0,2	0,2							
Återinförd omräkning för hyreshus, bostadsdel och småhus			6,5							
Hyreshus, bostadsdel, skattesats från 1,5 till 1,3 till 1,2 till 0,5 %	-0,8	-0,4	-4,0							
Småhus, sänkt skattesats från 1,5 till 1,0 %			-5,8							
Begränsningsregel fastighetsskatt, nytt taxeringsförfarande			-0,2		-0,4	-0,3		-0,3		
Skattesats, vattenkraft, från 2,21 till 0,5, till 1,7 %	-1,2							1,4		
<i>Övriga skatter på kapital</i>	0,0	0,0	-0,7	-1,8	0,0	-0,3	-3,7	0,0	0,0	0,0
Höjd kapitalvinstskatt för privatbostäder från 15 till 20 %			1,5							
Höjda fribelopp för förmögenhetsskatt			-2,2	-1,8			-1,1			
Slopad arvsskatt mellan makar, slopad arvs- och gåvoskatt (2005)						-0,3	-2,6			
Skatt på konsumtion och insatsvaror	0,0	2,8	2,1	-0,1	2,1	2,3	3,0	3,8	0,3	0,5
<i>Skatt på energi och miljö</i>	0,0	2,8	3,2	1,9	2,1	2,5	1,9	3,1	-0,1	0,0
Energi- och koldioxidskatt		1,7	3,2	1,8	2,7	2,2	1,9	0,7	-1,0	
Övriga energiskatteförändringar					-1,0	0,3		1,4		
Avfallsskatt, flygskatt, naturgrusskatt m.m.		1,1	0,1	0,4				1,0	1,0	
<i>Övriga skatter på konsumtion och insatsvaror</i>	0,0	0,0	-1,1	-2,0	0,0	-0,2	1,1	0,7	0,2	0,5
Sänkt skatt på vissa byggtjänster					-0,1	-0,2	-0,7		0,5	0,5
Sänkt mervärdesskattesats för personbefordran från 12 till 6 %			-1,0							
Sänkt mervärdesskattesats på böcker och tidskrifter från 25 till 6 %				-1,3						
Skatt på vägtrafik, m.m.			-0,1	-0,1			1,8	0,7	-0,5	
Skatt på tobak					0,1			0,3		
Skatt på vin, vissa alkoholhaltiga drycker fr.o.m. 1/1 2007				-0,6					0,2	
Nedsatt reklamskatt								-0,3		
Summa	-13,2	-7,2	-20,6	-23,8	21,3	3,0	-11,9	-5,7	1,1	1,2
Summa exkl. pensionsomläggningen	-13,2	-7,2	-20,6	-23,8	7,2	3,0	-11,9	-5,7	1,1	1,2

5.2.4 Osäkerheter i prognoserna

Skatteprognosernas osäkerhet kan hänföras till två faktorer, dels bedömningen av den underliggande skattebasens storlek, dels bedömningen av dess utvecklingstakt. Till följd av avdrag, gränsvärden, etc. skiljer sig skattebaser ofta från det i ekonomisk mening relevanta underlaget. Förmögenhetsskattepliktiga tillgångar tas exempelvis upp till olika andelar av marknadsvärdet. Skatternas utvecklingstakt skall bl.a. bedömas i förhållande till den ekonomiska utvecklingen. Således kommer tillförlitligheten i skatteprognosen att påverkas både av noggrannheten i utgångsläget och av möjligheten att bedöma skatternas samvariation med makroekonomin.

På kort sikt ligger osäkerheten i prognosen främst i bedömningen av bolagsskatter och hushållens skatt på kapitalvinster. På längre sikt är det däremot prognosen avseende skatt på arbete som svarar för osäkerheten, vilket förklaras av dess stora andel av de totala skatterna. När det gäller prognosen för skatt på arbete är det utvecklingen av antalet arbetade timmar och timlönen som orsakar osäkerheten. En ökning av lönesumman med 1 procent ökar skatteunderlaget med cirka 11 miljarder kronor och skatterna på arbete (inkomstskatt och arbetsgivaravgifter) med 7–8 miljarder kronor. För konsumtionsbaserade skatter gäller som tumregel att om hushållens konsumtion förändras med 1 procent leder det till förändrade momsintäkter med drygt 1,5 miljarder kronor. Därutöver påverkas skatteintäkterna av konsumtionens sammansättning eftersom uttaget av mervärdesskatt skiljer sig åt mellan olika varugrupper. Om lika stor konsumtionsförändring enbart avser varor som inte är undantagna från den generella skattesatsen leder det i stället till förändrade momsintäkter med 2,6 miljarder kronor.

5.3 Offentliga sektorns skatteintäkter och statsbudgetens inkomster

Tabell 5.7 visar i komprimerad form skatteintäkter och statsbudgetens inkomster enligt den nya strukturen. Skatteintäkterna har en direkt koppling till det aktuella årets skatteregler och makroekonomiska förutsättningar som t.ex. timlön, sysselsättning och inflation, medan

skatteinkomsterna visar betalningar av skatter under budgetåret.

5.3.1 Skatt på arbete

Miljarder kronor och procentuell förändring

	Utfall 2004	Prognos			
		2005	2006	2007	2008
Aktuell prognos	824,5	846,7	878,3	921,7	964,2
Utvecklingstakt	3,0	2,7	3,7	4,9	4,6
Direkta skatter	3,6	1,7	3,5	4,9	4,4
Indirekta skatter	2,3	4,0	4,1	5,0	4,9

Skatt på arbete består av direkta och indirekta skatter och utgör 62 procent av de totala skatteintäkterna 2006. De direkta skatterna utgörs framför allt av kommunal och statlig inkomstskatt medan de indirekta skatterna till drygt 90 procent består av arbetsgivaravgifter. Under 2005 bedöms skatt på arbete ha uppgått till 847 miljarder kronor. Under perioden 2006–2008 beräknas intäkterna öka med i genomsnitt 4,4 procent eller 39 miljarder kronor per år.

Underlag för skatt på arbete

Löner och andra ersättningar för arbete är skattebas både för direkta och indirekta skatter medan transfereringar som sjuk-, arbetslöshets- och föräldraersättning samt pensioner endast är underlag för direkt beskattning. För utvecklingen av skatteintäkterna är lönerna mest avgörande. Lönernas andel av hushållens förvärvsinkomster var som högst 2001 när den uppgick till cirka 70 procent. Därefter har andelen minskat främst till följd av att antalet arbetade timmar har sjunkit.

Diagram 5.1 Löner i privat och offentlig sektor

Procentuell förändring

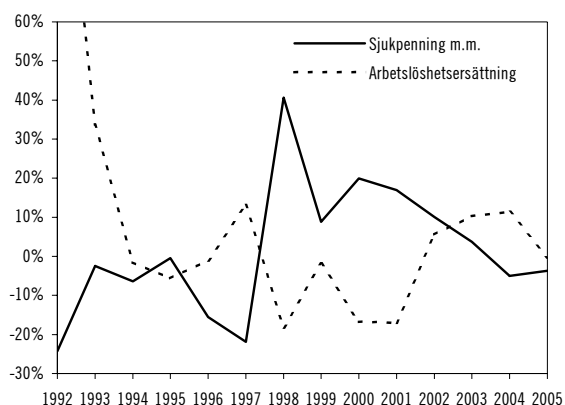

I diagram 5.1 visas den årliga utvecklingen av utbetalda löner i den offentliga respektive privata sektorn. Utvecklingstakten i den privata sektorn uppgick till mellan 6 och 8 procent per år under perioden 1997–2001, för att 2002–2004 minska till mellan 1 och 3 procent. År 1999 steg utvecklingstakten för löneutbetalningarna i den offentliga sektorn för att därefter vara tämligen konstant på en högre nivå. En exakt tolkning är svår att göra eftersom verksamheter har flyttats mellan den privata och den offentliga sektorn.

Utvecklingen av skatteintäkterna beror även på hur transfereringarna utvecklas. De totala skattepliktiga transfereringarna beräknas 2005 ha uppgått till 453 miljarder kronor, varav 349 miljarder kronor är pensioner och sjuk- och aktivitetsersättningar. Utbetalda pensioner ökar med mellan 9 och 17 miljarder kronor per år.

Diagram 5.2 Sjukpenning och arbetslöshetsersättning

Procentuell förändring

Ersättningar för arbetslöshet och sjukdom beräknas 2005 ha uppgått till 106 miljarder kronor. Dessa ersättnings utvecklingstakt varierar betydligt mer mellan åren jämfört med pensioner. Diagram 5.2 visar utvecklingen av arbetslöshetsersättning och sjukpenning. Utvecklingen av sjukpenningen redovisas inklusive effekter av de regeländringar som har genomförts under perioden.

Direkta skatter

Direkt skatt på arbete utgör cirka 35 procent av de totala skatteintäkterna. Under 2006–2008 beräknas de direkta skatterna öka med 62 miljarder kronor eller med drygt 14 procent. Tabell 5.5 visar skattebasen för direkta skatter på arbete.

Tabell 5.5 Skattepliktiga inkomster 2004–2008

Miljarder kronor och procent

	Utfall	Prognos			
	2004	2005	2006	2007	2008
Totala inkomster	1 496	1 543	1 608	1 675	1 745
Andel av totala inkomster					
Löner	66,2	66,5	67,1	67,6	67,6
Pensioner	22,5	22,5	22,2	22,1	22,1
Övriga transfereringar	7,2	6,8	6,7	6,3	6,2
Näringsverksamhet	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
Övrigt	1,8	1,7	1,7	1,7	1,7

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Andelarna är relativt stabila under 2004 och 2005. Under 2006 sker ett nivålyft av lönerns andel av totala inkomster och andelen transfereeringar antas minska något till följd av ett förbättrat arbetsmarknadsläge samt de ytterligare arbetsmarknadspolitiska åtgärder som föreslås och aviseras i denna proposition.

Kommunal inkomstskatt

Under 2005 bedöms intäkterna från kommunal inkomstskatt ha ökat till 434 miljarder kronor. Under perioden 2006–2008 beräknas de öka med i genomsnitt 4,6 procent per år. I tabell 5.6 redovisas utvecklingen av kommunernas skatteunderlag 2004–2008.

Tabell 5.6 Kommunernas skatteunderlag

Procentuell förändring

	2004	2005	2006	2007	2008
Aktuell beräkning	3,1	3,3	4,8	4,5	4,4
BP2006	3,0	3,2	4,5	4,9	4,8
VP2005	3,0	3,6	4,4	4,0	
Aktuell beräkning, ackumulerad	3,1	6,5	11,6	16,6	21,7
BP2006	3,0	6,3	11,1	16,5	22,1
VP2005	3,0	6,7	11,4	15,9	

Tabell 5.8 visar den underliggande utvecklingen av kommunernas skatteintäkter, dvs. utvecklingen exklusive regeländringar och ändringar i kommunal utdebitering.

Den årliga faktiska intäktsförändringen varierar mellan 14 och 21 miljarder kronor. Utdebiteringshöjningarna 2004 och 2005 ökade kommunernas skatteintäkter. Egenavgiftskompensationen ökar kommunernas skatteintäkter under innevarande år. Denna ökning neutraliseras dock genom höjningen av grundavdraget och införandet av ett regionalt förhöjt grundavdrag (prop. 2005/06:163).

Tabell 5.7 Offentliga sektorns skatteintäkter och statsbudgetens inkomster

Miljarder kronor

Inkomstår	Utfall	Utfall	Utfall	Utfall	Prognos			
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Skatt på arbete	756,6	764,8	800,5	824,5	846,7	878,3	921,7	964,2
<i>Direkta skatter</i>	423,4	420,4	449,5	465,6	473,3	489,7	513,7	536,3
Kommunal inkomstskatt	359,4	378,5	403,1	419,8	433,6	454,2	474,8	495,5
Statlig inkomstskatt	34,6	33,1	32,7	34,0	37,0	41,3	44,3	46,4
Allmän pensionsavgift	65,7	68,1	70,3	72,1	74,6	77,6	80,7	84,1
Skattereduktioner m.m.	-36,4	-59,4	-56,6	-60,5	-71,9	-83,6	-86,1	-89,7
Artistskatt	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
<i>Indirekta skatter</i>	333,2	344,4	351,0	359,0	373,3	388,5	408,0	427,9
Arbetsgivaravgifter	304,6	314,8	321,9	328,2	340,6	356,1	374,0	391,6
Egenavgifter	8,5	8,9	9,0	9,3	9,6	10,1	10,5	11,0
Särskild löneskatt	25,3	27,6	27,2	28,3	30,0	30,5	31,6	32,7
Nedsättningar	-6,3	-8,1	-8,4	-8,1	-7,9	-9,2	-9,2	-8,5
Tjänstegruppliv	1,1	1,1	1,3	1,3	1,1	1,1	1,1	1,1
Skatt på kapital	119,3	101,7	107,5	135,9	157,2	167,6	172,0	183,6
Skatt på kapital, hushåll	14,2	6,3	6,8	11,9	19,7	27,6	19,8	18,8
Skatt på bolagsvinster	52,1	43,9	48,9	71,5	82,4	82,9	90,2	97,5
Avkastningsskatt	14,9	13,4	12,7	11,3	12,6	11,0	12,9	15,5
Fastighetsskatt	21,2	23,5	24,0	24,3	25,3	28,1	30,2	32,2
Stämpelskatt	5,4	5,8	6,0	7,1	7,8	8,4	8,8	9,2
Förmögenhetsskatt	6,5	3,9	4,9	5,3	5,5	6,5	6,9	7,3
Kupongskatt m.m.	2,5	1,9	1,9	1,8	2,7	3,1	3,1	3,2
Arvs- och gåvoskatt	2,6	3,0	2,5	2,6	1,1	0,1	0,0	0,0
Skatt på konsumtion och insatsvaror	300,7	314,9	327,9	338,0	358,2	375,7	391,3	407,9
Mervärdesskatt	207,0	217,1	226,6	235,6	250,8	264,5	278,2	292,3
Skatt på tobak	8,1	8,4	8,3	8,2	8,2	8,4	8,5	8,7
Skatt på etylalkohol	4,9	5,1	4,7	4,1	4,1	4,0	4,0	4,1
Skatt på vin m.m.	3,7	3,5	3,6	3,5	3,6	3,7	3,7	3,8
Skatt på öl	2,4	2,6	2,6	2,5	2,6	2,6	2,6	2,6
Energiskatt	36,4	37,1	36,4	35,1	37,8	38,8	39,8	40,8
Koldioxidskatt	17,0	19,9	23,8	26,4	25,5	25,8	25,4	26,3
Övriga skatter på energi och miljö	3,6	3,6	3,7	3,5	3,4	5,7	6,7	6,7
Skatt på vägtrafik	7,7	8,2	8,3	8,8	11,0	11,3	11,1	11,2
Skatt på import	3,6	3,4	3,5	3,9	4,7	5,0	5,4	5,8
Övriga skatter	6,3	6,0	6,3	6,4	6,4	5,9	5,8	5,6
Restförda och övriga skatter	-1,7	-3,3	-2,6	-1,7	-3,2	-5,9	-6,2	-6,6
Restförda skatter	-5,2	-7,3	-5,9	-5,9	-7,6	-8,0	-8,4	-8,7
Övriga skatter	3,5	3,9	3,4	4,2	4,4	2,2	2,2	2,2
Totala skatteintäkter	1 175,0	1 178,1	1 233,3	1 296,8	1 358,8	1 415,7	1 478,7	1 549,2
<i>EU-skatter</i>	10,8	8,6	8,9	7,3	7,8	8,6	6,6	7,1
<i>Offentliga sektorns skatteintäkter</i>	1 164,1	1 169,5	1 224,4	1 289,5	1 351,1	1 407,1	1 472,1	1 542,1
Kommunal inkomstskatt	359,4	378,5	403,1	419,8	433,6	454,2	474,8	495,5
Avgifter till ålderspensionssystemet	152,3	158,2	160,4	165,0	171,7	180,9	189,1	197,4
Statens skatteintäkter	652,4	632,8	660,9	704,7	745,7	771,9	808,3	849,1

Tabell 5.7 forts.

Miljarder kronor

Inkomstår	Utfall 2001	Utfall 2002	Utfall 2003	Utfall 2004	Prognos			
					2005	2006	2007	2008
Statens skatteintäkter	652,4	632,8	660,9	704,7	745,7	771,9	808,3	849,1
Tillkommande inkomster	31,7	32,3	35,1	34,0	9,3	10,5	8,5	9,0
EU-skatter	10,8	8,6	8,9	7,3	7,8	8,6	6,6	7,1
Kommunala utjämningsavgifter	20,9	23,7	26,2	26,7	1,5	1,9	1,9	1,9
Avräkningar	-23,4	-26,0	-59,7	-63,8	-64,9	-78,0	-74,7	-72,8
Skatter som ej redovisas på budgeten	-1,5	-2,0	-1,9	-1,9	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Avräknad moms statliga myndigheter	-19,3	-20,0	-20,5	-20,5	-20,8	-21,7	-22,5	-22,8
Kompensation moms kommuner	0,0	0,0	-28,0	-32,5	-34,2	-36,2	-37,9	-39,6
Stöd via kreditering på skattekonto	-1,4	-4,0	-7,0	-7,7	-13,6	-17,9	-12,1	-8,3
Kompetenssparande	-1,2	0,0	-2,3	-1,2	6,0			
Periodiseringar	30,0	26,1	-22,3	-32,1	-1,8	15,3	-6,0	-6,6
Uppbördsförskjutningar	44,2	27,3	-9,1	-23,6	-10,9	2,0	-4,2	-5,3
Betalningsförskjutningar	-14,0	-0,9	-13,0	-8,5	9,2	13,5	-1,5	-1,1
varav kommunsektorn	-1,3	-4,9	-14,5	-8,5	2,2	6,3	3,8	-1,6
varav ålderspensionssystemet	1,3	0,6	0,2	0,1	-0,6	3,8	-1,2	0,7
varav privat sektor	-14,3	3,4	1,7	0,4	8,2	3,9	-3,6	-0,1
varav kyrkosektorn	0,4	-0,1	-0,4	-0,4	-0,5	-0,5	-0,5	0,0
Anstånd	-0,2	-0,3	-0,2	0,0	-0,2	-0,2	-0,2	-0,3
1000 Skatter m.m.	690,8	665,2	614,0	642,8	688,3	719,7	736,2	778,6
Övriga inkomster	64,3	65,3	47,7	51,6	57,5	78,6	72,4	67,1
2000 Inkomster av statens verksamhet	44,6	43,3	23,7	29,3	27,1	40,7	33,4	28,1
3000 Inkomster av försåld egendom	0,2	0,1	0,0	0,1	6,7	15,0	15,0	15,0
4000 Återbetalning av lån	2,6	2,7	2,5	2,4	2,3	2,1	2,0	1,9
5000 Kalkylmässiga inkomster	8,4	9,9	9,5	8,3	8,8	7,7	8,7	9,8
6000 Bidrag från EU	8,5	9,3	12,0	11,6	12,6	13,1	13,2	12,3
Summa inkomster	755,1	730,5	661,7	694,4	745,8	798,3	808,6	845,8

De senaste årens ändrade skatteregler har haft stor inverkan på de kommunala skatteintäkterna. Det skall dock påpekas att regeländringarna inklusive pensionsomläggningen inte har påverkat kommunernas finanser, då intäktsförändringen reglerats via det generella statsbidraget på statsbudgetens utgiftssida.

Tabell 5.8 Kommunernas skatteintäkter, faktisk och underliggande utveckling

Miljarder kronor och procentuell förändring

	2004	2005	2006	2007	2008
Faktisk utveckling	16,8	13,7	20,7	20,5	20,7
Regeländringar	0,0	-2,3	-0,3	0,3	0,0
Utdebitering	4,6	1,2	-0,1	0,0	0,0
Underliggande utv.	12,2	14,8	21,1	20,2	20,7
Faktisk utv.	4,2	3,3	4,8	4,5	4,4
Underliggande utv.	3,0	3,5	4,8	4,4	4,4

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Statlig inkomstskatt

Intäkterna från statlig inkomstskatt beror på inkomstfördelningen men även på utvecklingen av lönesumman och förändringen av skiktgrän-

serna. År 2005 beräknas de ha ökat till 37 miljarder kronor. Under perioden 2006–2008 beräknas intäkterna öka med i genomsnitt 7,8 procent per år.

Tabell 5.9 Intäkter från statlig inkomstskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	2004	2005	2006	2007	2008
Summa statlig skatt	34,0	37,0	41,3	44,3	46,4
Grundnivå 20 %	30,7	33,4	37,3	40,0	41,9
Tilläggsnivå 5 %	3,3	3,6	4,0	4,3	4,5

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid. Fördelningen mellan grund- och tilläggsnivå är beräknad.

Skiktgränserna räknas vanligen upp med utvecklingen av KPI plus 2 procentenheter, men för åren 2004, 2005 och 2006 har de räknats upp med KPI plus 1 procentenhet.

Skattereduktioner

Skattereduktioner utgörs till största delen av reduktion för allmän pensionsavgift, vilket framgår av tabell 5.10.

Tabell 5.10 Skattereduktioner

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	2004	2005	2006	2007	2008
Allm. pensionsavgift	53,9	65,1	77,6	80,7	84,1
Sjöinkomst	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Fackföreningsavgift	3,8	3,9	4,1	4,3	4,5
Fastighetsskatt	0,3	0,3	0,7	0,7	0,8
Förmögenhetsskatt	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Grön skatteväxling	1,3				
Stomskadad skog		1,6	0,4		
Miljöåtgärder		0,1			
Bredband	0,0	0,0	0,0		
ROT-avdrag	1,0	0,8			
Summa reduktioner	60,5	71,9	83,6	86,1	89,7

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid. Skattereduktionen för bredband uppgår till 0,01–0,02 miljarder kronor.

Både 2005 och 2006 ökar skattereduktionerna mer än under 2007 och 2008. Detta förklaras av de sista stegen av den skattereform som påbörjades 2000. År 2005 höjdes reduktionen för den allmänna pensionsavgiften från 75 till 87,5 procent och 2006 från 87,5 till 100 procent.

Indirekta skatter

Indirekt skatt på arbete uppgår till 27 procent av de totala skatteintäkterna. Av dessa utgör arbetsgivaravgifterna utgör 91 procent, medan egenavgifter och särskild löneskatt tillsammans utgör drygt 10 procent. Nedsatta avgifter uppgår till cirka -2,1 procent. Premieskatt på grupplivförsäkringar utgör mindre än 0,5 procent.

Arbetsgivaravgifter

Inkomståret 2005 beräknas intäkterna från arbetsgivaravgifter ha uppgått till 341 miljarder kronor. I frånvaro av förändringar av avgifts-satser följer intäkterna i huvudsak utvecklingen av utbetald lönesumma. Under perioden 2006–2008 beräknas avgifterna i genomsnitt öka med 4,8 procent. Från och med 2005 betalar en arbetsgivare sjuklöne de två första veckorna mot tidigare tre veckor. Samtidigt har ett betalningsansvar införts om 15 procent av den totala sjukpenningen som betalas från och med tredje sjukveckan. För att kompensera för detta åtagande har arbetsgivaravgiften sänkts med 0,24 procentenheter till 32,70 procent 2005. Den del av sjukpenningen som arbetsgivare ska betala, särskild sjukförsäkringsavgift, beräknas till 1,9 miljarder kronor 2006.

Särskild löneskatt

Den beloppsmässigt största delen av särskild löneskatt är hänförlig till pensionskostnader. Under 1998–2004 var den genomsnittliga ökningstakten drygt 10 procent per år. Den höga ökningen förklaras av successivt införda nya tjänstepensionsavtal och av att särskild löneskatt betalats både på utbetalda pensioner och på avsättningar till framtida pensionsutbetalningar. Ökningstakten har nu avtagit och den årliga förändringen uppgår till knappt 3 procent per år.

5.3.2 Skatt på kapital

Miljarder kronor och procentuell förändring

	Utfall	Prognos			
	2004	2005	2006	2007	2008
Aktuell prognos	135,9	157,2	167,6	172,0	183,6
Utvecklingstakt	26,4	15,6	6,6	2,6	6,8
Ink.skatt hushåll	75,7	65,1	40,0	-28,1	-5,3
Ink.skatt bolag	46,2	15,2	0,6	8,9	8,0
Övriga skatter	1,3	4,9	3,8	8,3	8,9

Skatt på kapital omfattar bland annat skatt på hushållens kapitalinkomster, skatt på bolagsvinster, fastighetsskatt och förmögenhetsskatt. Totalt utgör skatt på kapital cirka 12 procent av de totala skatteintäkterna, varav bolagens inkomstskatt utgör drygt hälften. Bolagens vinster, som ligger till grund för inkomstskatten, kan variera mycket mellan olika år. Detsamma gäller avkastningen på kapital.

Intäkter från skatt på kapital beräknas uppgå till 168 miljarder kronor för 2006, vilket är en ökning med 10 miljarder kronor jämfört med det beräknade utfallet för 2005. För 2007 och 2008 beräknas skatt på kapital i genomsnitt öka med drygt 8 miljarder kronor per år.

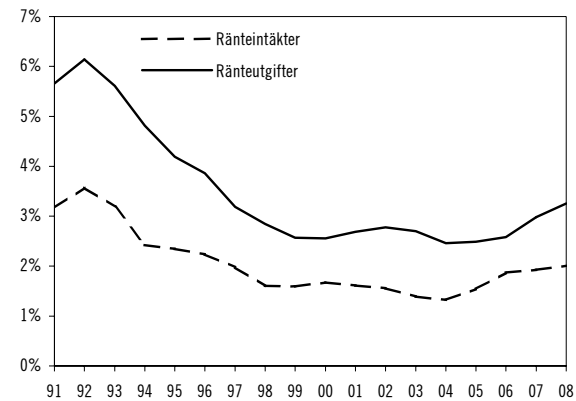
Skatt på kapital, hushåll

Underlaget för hushållens skatt på kapital är nettot av hushållens kapitalinkomster, dvs. inkomsträntor, utdelningar och kapitalvinster, och utgifter i form av utgiftsräntor och kapitalförluster.

Räntenedgången sedan början av 1990-talet har medfört att hushållens intäkts- och utgiftsräntor i princip har halverats både som andel av BNP och som andel av hushållens inkomster. I diagram 5.3 visas hushållens intäkts- och utgiftsräntor som andel av BNP för perioden 1991–2008.

Diagram 5.3 Intäkts- och utgiftsräntor samt kapitalvinster som andel av BNP

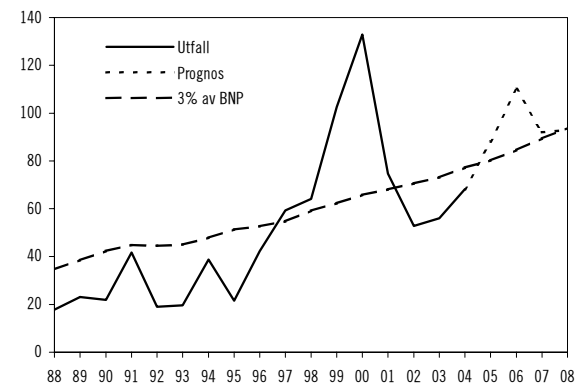
Procent av BNP

En stor del av den kapitalskatt hushållen betalar utgörs av skatt på realiserade kapitalvinster. I diagram 5.4 visas utvecklingen av kapitalvinsterna i ekonomin mellan 1988 och 2008.

Diagram 5.4 Kapitalvinster

Miljarder kronor

År 2005 och 2006 beräknas kapitalvinsterna uppgå till 88 respektive 110 miljarder kronor. För 2007 och 2008 finns ingen explicit beräkning utan prognosen är lagd på det historiska genomsnittet på knappt 3 procent av BNP.

Skatteintäkterna från hushållens skatt på kapital beräknas bli 20 miljarder kronor 2005. Det är en ökning med 8 miljarder kronor jämfört med 2004, vilken beror på högre kapitalvinster. Kapitalvinsterna antas öka ytterligare under 2006 och skatteintäkterna beräknas då bli 28 miljarder kronor.

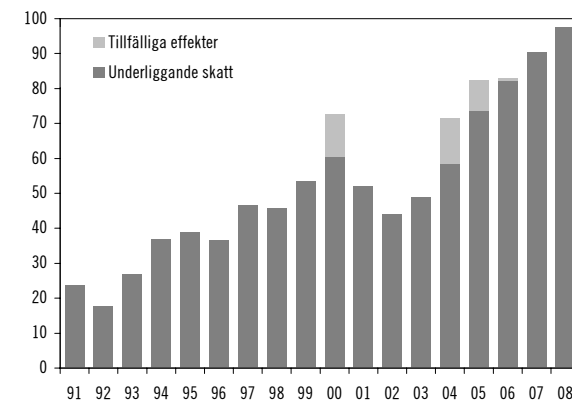
Skatt på bolagsvinster

År 2005 beräknas inkomstskatten på bolagens vinster uppgå till 82 miljarder kronor, vilket är en ökning med 11 miljarder kronor jämfört med 2004.

I diagram 5.5 visas utvecklingen av intäkterna från bolagens inkomstskatt för perioden 1991 till och med 2008. De ljusgrå delarna av staplarna visar tillfälliga skatteintäkter, dvs. intäkter som inte har någon direkt koppling till bolagens resultat. För 2004 och 2005 utgörs de av tillfälliga skatteintäkter från tidigare lagda återföringar av företagets periodiseringsfonder beroende på beslutet att räntebelägga periodiseringsfonderna fr.o.m. 2005. Engångseffekten beräknas uppgå till 13 miljarder kronor 2004 och 9 miljarder kronor 2005.

Diagram 5.5 Inkomstskatt bolag

Miljarder kronor

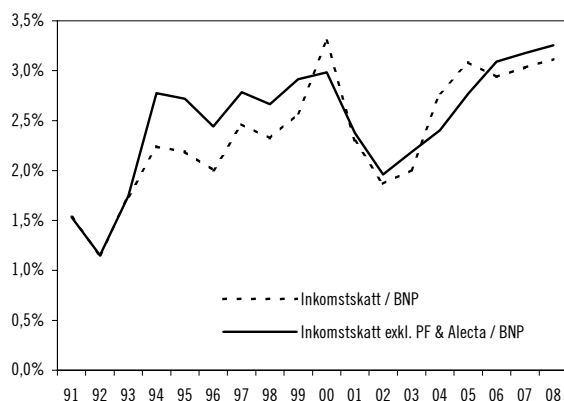
Anm.: Den tillfälliga effekten 2000 uppkom till följd av återbetalade premier från försäkringsgivaren Alecta (f.d. SPP). Effekterna 2004 och framåt beror på räntebeläggningen av juridiska personers periodiseringsfonder.

År 2006 beräknas inkomstskatten till 83 miljarder kronor. Den underliggande utvecklingen av skatten, dvs. utvecklingen exklusive periodiseringsfonder, mellan 2005 och 2006 är 12 procent. Under perioden 2007 till 2008 är den underliggande utvecklingen i genomsnitt 9 procent.

Diagram 5.6 visar utvecklingen av bolagens inkomstskatt som andel av BNP under perioden 1991–2008. I diagrammet visas även skattens andel av BNP justerat för avsättningar till och återföringar från periodiseringsfonderna samt för återbetalningen av pensionsmedel från försäkringsbolaget Alecta. Ingen justering har gjorts för förändrade förlustavdrag till följd av periodiseringsfondssystemet. År 2006 är inkomstskattens andel av BNP 3 procent. Den underliggande skatten har uppgått till cirka 3 procent av BNP under perioden 1994–2000. Efter en period då skattens andel fallit har den under de senaste åren ökat upp till 3 procent av BNP igen.

Diagram 5.6 Bolagens inkomstskatt i relation till BNP

Andel av BNP

Anm.: PF betecknar periodiseringsfondssystemet. Alecta (f.d. SPP) avser återbetalning av försäkringspremier.

Avkastningsskatt

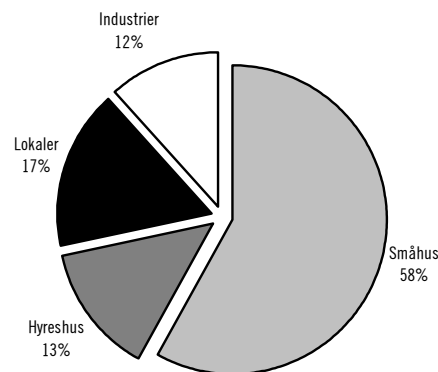
Avkastningsskatt tas ut på pensionssparande och sparande i kapitalförsäkringar. Utifrån värdet av tillgångarna i kapital- eller pensionsförsäkringen beräknas en schablonmässig intäkt som beskattas. Intäkten baseras på statslåneräntan.

Avkastningsskatten beräknas bli 11 miljarder kronor 2006, vilket är en minskning med 2 miljarder kronor jämfört med 2005. Minskningen beror på en lägre statslåneränta. Under 2006 väntas räntenivån stiga i ekonomin, vilket innebär att avkastningsskatten ökar under 2007 och 2008.

Fastighetsskatt

Prognosen för fastighetsskatt utgår från antaganden om hur taxeringsvärden och bestånden för de olika fastighetsslagen utvecklas. År 2004 infördes en dämpningsregel för bostäder, som innebär att ett högre taxeringsvärde höjer skatteunderlaget och därmed skatteintäkterna under en treårsperiod med en tredjedel av ökningen per år. Intäkterna beräknas 2006 till 28 miljarder kronor, vilket är 11 procent högre än föregående år. Ökningen förklaras av högre taxeringsvärden för småhus och hyreshus samt av höjningen av fastighetsskatten på vattenkraftverk. Under perioden 2007–2008 beräknas intäkterna öka med 2 miljarder kronor per år motsvarande en utvecklingstakt om cirka 7 procent.

I diagram 5.7 visas fastighetsskatten 2006 uppdelad efter fastighetsslag. År 2008 beräknas andelen från småhus uppgå till 60 procent.

Diagram 5.7 Fastighetsskatt uppdelad efter fastighetsslag

Förmögenhetsskatt

År 2005 förväntas intäkterna från förmögenhetsskatten uppgå till 5,5 miljarder kronor, vilket är en ökning med 0,2 miljarder kronor jämfört med 2004. År 2006 väntas de öka med 17 procent, eller närmare 1 miljard kronor, vilket i huvudsak förklaras av fastighetstaxeringen för småhus. Uppgången 2007 och 2008 väntas i genomsnitt bli drygt 6 procent per år.

Diagram 5.8 Förmögenhetsskatt

Miljarder kronor

Antal personer, tusental

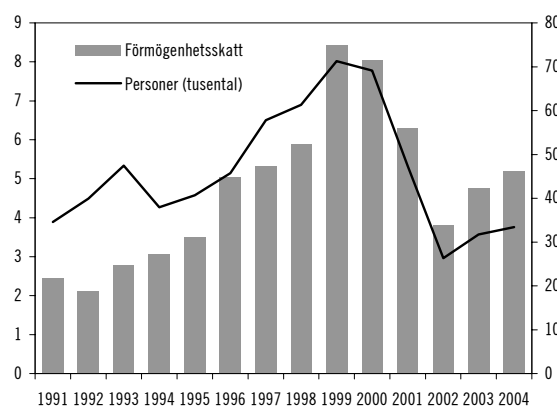

Diagram 5.8 visar förmögenhetsskatten åren 1991–2004. Av diagrammet framgår även hur många personer som påförts förmögenhetsskatt.

Stämpelskatt

Stämpelskatt utgår vid köp av fast egendom och tomträtter samt beviljande av inteckningar. Intäkterna är till stor del beroende av omsättningen och prisutvecklingen på fastighetsmarknaden. År 2006 beräknas intäkterna öka med 0,6 miljarder kronor till 8,4 miljarder kronor. Under perioden 2007 och 2008 beräknas intäkterna öka med 5 procent per år.

5.3.3 Skatt på konsumtion och insatsvaror

Miljarder kronor och procentuell förändring

	Utfall	Prognos			
	2004	2005	2006	2007	2008
Aktuell prognos	338,0	358,2	375,7	391,3	407,9
Utvecklingstakt	3,1	6,0	4,9	4,1	4,3
Mervärdesskatt	4,0	6,5	5,5	5,2	5,1
Punktskatter	1,2	4,9	3,5	1,7	2,3

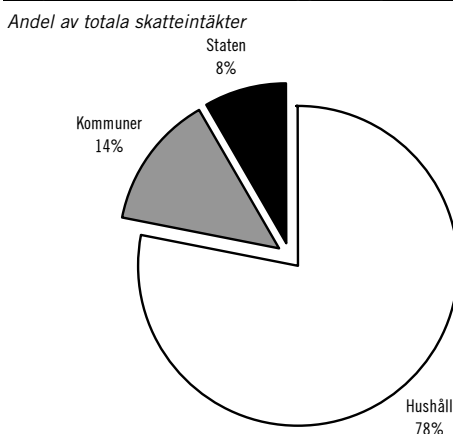
Mervärdesskatt och punktskatter bildar tillsammans undergruppen skatt på konsumtion och insatsvaror. Under 2005 uppgick intäkterna till 358 miljarder kronor. Skatt på konsumtion och insatsvaror utgör 26 procent av de totala skatteintäkterna, varav mervärdesskatten står för 18 procent och punktskatterna för 8 procent.

Mervärdesskatt

År 2005 uppgick intäkterna från mervärdesskatt till 251 miljarder kronor, vilket motsvarar en ökning med 6,5 procent jämfört med föregående år. Intäkterna fortsätter att öka under prognosperioden och ökningstakten för 2006 och framåt ligger på omkring 5 procent per år.

Diagram 5.9 visar intäkterna från mervärdesskatt uppdelade på de tre sektorer som är slutkonsumenter och således bär skatten.

Diagram 5.9 Mervärdesskatt uppdelad på sektorer 2005

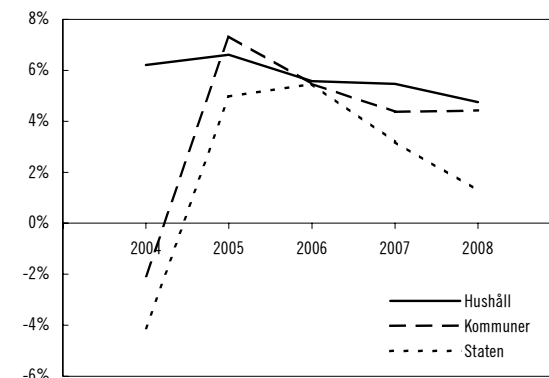
I diagrammet ingår även mervärdesskatt på investeringar och förbrukning i de företag som har undantag från skatteplikt. Dessa företag har ingen avdragsrätt för sin ingående mervärdesskatt och till följd av det belastar den implicit de tre sektorerna ovan. Staten och kommunerna bedriver även skattepliktig verksamhet och

denna beläggs, liksom privat näringsverksamhet, med utgående mervärdesskatt vilken i slutändan belastar hushållens konsumtion.

Andelarna mellan statens och kommunernas mervärdesskatt i icke skattepliktig verksamhet, respektive hushållens mervärdesskatt på privat konsumtion är förhållandevis stabila över tiden. I diagram 5.10 illustreras utvecklingstakten för respektive sektor 2004–2008.

Diagram 5.10 Utveckling av intäkter från mervärdesskatt uppdelad efter sektorer 2004–2008

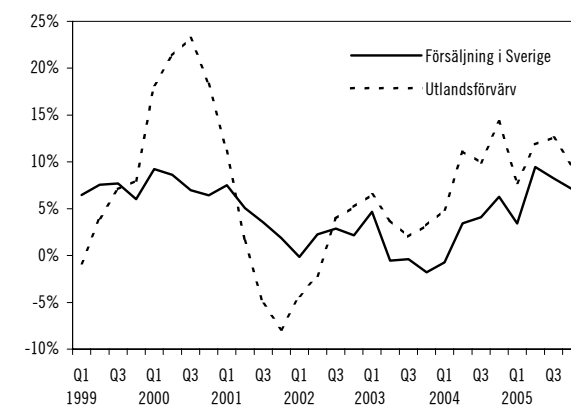
Procentuell förändring

Mervärdesskatteintäkterna utgörs av nettot av utgående och ingående skatt. Utgående mervärdesskatt tas ut på försäljning i Sverige och på utlandsförvärv (import och gemenskapsinterna förvärv). Försäljning i Sverige står för den större delen av intäkterna, drygt 82 procent utgörs av denna post. Den utgående mervärdesskatten på utländska förvärv varierar mer med konjunkturen än försäljningen i Sverige. Den har således varit känsligare för upp- och nedgångar i ekonomin.

Diagram 5.11 Dekomponering av utgående mervärdesskatt 1999–2005

Utvecklingstakt

År 2005 utgjorde utgående mervärdesskatt på utlandsförvärv (import och gemenskapsinterna förvärv) 16 procent av total utgående mervärdesskatt. I diagram 5.11 illustreras utvecklingstakten för mervärdesskatt på försäljning i Sverige respektive utlandsförvärv 1999–2005.

Punktskatter

Punktskatter är särskilda konsumtionsskatter. En avsikt med punktskatter är att de ska kompensera för de externa kostnader för samhället som uppstår i samband med förbrukning av vissa varor och tjänster. De används således för att påverka konsumtionen i en för samhället önskvärd riktning, även om de i flera fall också har en fiskal betydelse. Punktskatterna påverkas främst av volymutvecklingen, men även av KPI. År 2005 uppgick de totala intäkterna från punktskatter till 107 miljarder kronor, vilket motsvarar 8 procent av de totala skatteintäkterna.

Skatt på tobak

Intäkterna från skatt på tobak uppgick till 8,2 miljarder kronor 2005. Åren 2006–2008 beräknas intäkterna öka med i genomsnitt 0,2 miljarder kronor per år.

Diagram 5.12 Konsumtion av tobak

Miljarder styck, miljoner kg

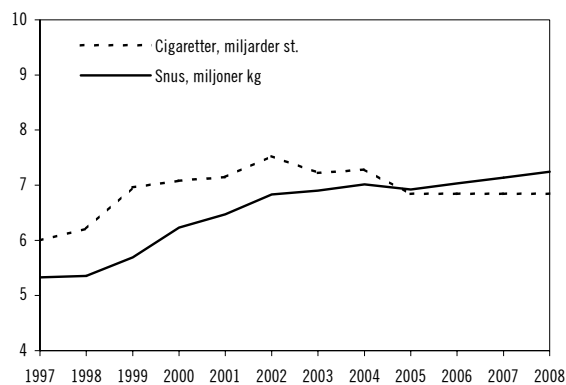

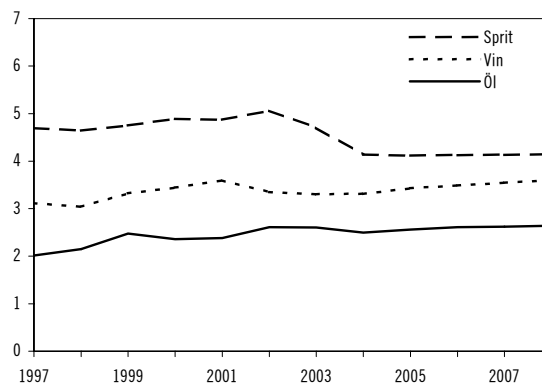
Diagram 5.12 visar utvecklingen för den registrerade konsumtionen av tobak 1997–2008. Av diagrammet framgår att konsumtionen av cigaretter har minskat sedan 2002. År 2005 uppgick konsumtionen till 6,8 miljarder cigaretter. Under perioden 2006–2008 antas denna kvantitet vara oförändrad samtidigt som konsumtionen av snus förväntas öka med 1,5 procent per år.

Skatt på alkohol

Intäkterna från skatt på alkohol uppgick 2005 till 10 miljarder kronor, vilket var något högre än föregående år. Under perioden 2006–2008 antas en svag ökning av intäkterna och 2008 beräknas de uppgå till 11 miljarder kronor.

Diagram 5.13 Alkoholskatt per produktslag

Miljarder kronor

Till följd av lägre skattesatser på sprit i Danmark och Finland samt högre införselkvoter fr.o.m. den 1 januari 2004 minskade skatteintäkterna på sprit både 2003 och 2004. Utfallet för 2005 visade på en stabilisering av intäkterna på en lägre nivå. Konsumtionen av vin och öl antas öka något under prognosperioden. Intäkterna per produktslag redovisas i diagram 5.13.

Diagram 5.14 Privatinförsel av sprit 2001–2005

Tusen liter sprit, alkoholhalt 38,19 procent

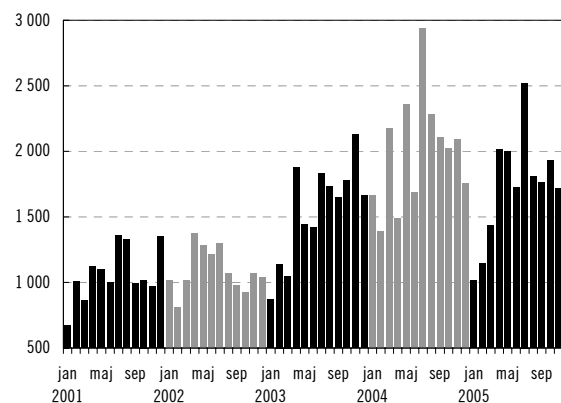

Diagram 5.14 visar privatinförseln under de senaste fem åren. Under perioden 2003–2004 ökade privatinförseln med 42 respektive 29 procent. År 2005 minskade emellertid införseln med 15 procent och uppgick då till 20 miljoner liter.

Energi och koldioxidskatt

Skatt på energi omfattar energiskatter och koldioxidskatter. År 2005 uppgick intäkterna till drygt 63 miljarder kronor. I prognosen har hänsyn tagits till den aviserade senareläggningen av avskaffandet av koldioxidskatten för den handlande sektorn till den 1 januari 2007. År 2006 beräknas intäkterna bli 2,1 procent högre än 2005 och under perioden 2007–2008 ökar de med 0,8 respektive 2,8 procent. I tabell 5.11 visas fördelningen mellan de olika skatteslagen.

Tabell 5.11 Energi och koldioxidskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Utfall	Prognos		
	2004	2005	2006	2007	2008
Energiskatt	35,1	37,8	38,8	39,8	40,8
Elektrisk kraft	17,2	18,2	19,1	19,3	19,5
Bensin	14,2	14,8	14,9	15,6	16,2
Olja och övrigt	3,7	4,7	4,9	4,9	5,1
Koldioxidskatt	26,4	25,5	25,8	25,4	26,3
Bensin	11,2	11,1	11,1	11,7	12,1
Olja och övrigt	15,2	14,4	14,7	13,7	14,2

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Prognosen över intäkterna grundas på den volymprognos över energiförsörjningen i Sverige som Statens energimyndighet redovisade till regeringen den 15 mars 2006.

Tabell 5.12 Underliggande utveckling av energi- och koldioxidskatt

Miljarder kronor

	2004	2005	2006	2007	2008
Energiskatt	-1,3	2,7	1,0	1,0	1,0
Regeländringar	-1,4	2,7	0,7	0,1	0,0
KPI	0,6	0,2	0,2	0,4	0,8
Underliggande utv.	-0,5	-0,2	0,1	0,5	0,2
Koldioxidskatt	2,6	-0,9	0,3	-0,5	0,9
Regeländringar	3,6	-0,7	0,0	-1,0	0,0
KPI	0,4	0,1	0,1	0,2	0,5
Underliggande utv.	-1,3	-0,3	0,2	0,3	0,4

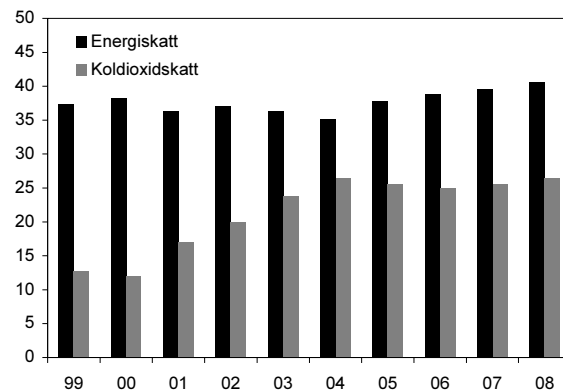
Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

I tabell 5.12 visas den underliggande utvecklingen, dvs. utvecklingen korrigerad för skatteändringar, för energi- och koldioxidskatt 2004–2008. Den underliggande utvecklingen beskriver förändringen av skattebaserna. De viktigaste skattebaserna för energiskatten är elektrisk kraft, olja och bensin och för koldioxidskatten är de olja och bensin. Åren 2004 och 2005 var den underliggande utvecklingen för energiskatt och koldioxidskatt negativ. För prognosperioden antas baserna dock öka något.

Intäkternas fördelning på respektive inkomstslag redovisas i diagram 5.15. Av diagrammet framgår att koldioxidskatten sedan 1999 har ökat som andel av de totala intäkterna. Förskjutningen förklaras av genomförda skatteväxlingar 2001–2004. Detta mönster bryts dock till följd av energiskattehöjningarna 2005 och 2006 samt av att avvecklingen av koldioxidskatten för sektorn som handlar med utsläppsrätter inleddes 2007.

Diagram 5.15 Skatt på energi

Miljarder kronor

Övriga skatter på energi och miljö

Övriga skatter på energi och miljö omfattar ett flertal skatter, bl.a. skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer och skatt på avfall.

År 2006 beräknas intäkterna uppgå till 5,7 miljarder kronor. Åren 2007 och 2008 förväntas intäkterna bli cirka 7 miljarder kronor respektive år.

Skatt på vägtrafik

Intäkterna från skatterna på vägtrafik uppgick 2005 till 11 miljarder kronor, av vilka 10 miljarder kronor var fordonsskatt. Av fordonsskatten betalas cirka 60 procent av hushållen.

År 2006 höjs fordonsskatten för lätta bussar och lätta lastbilar med 60 procent i syfte att nå en mer likställd beskattning jämfört med beskattningen av personbilar. Dieseldrivna bilar med låga partikelutsläpp får lägre skattesats fr.o.m. den 1 juli 2006. Tillsammans ökar dessa förslag skatteintäkterna med 0,2 miljarder kronor 2006 och framöver.

Under *Skatt på vägtrafik* redovisas även intäkter från försöket med trängselskatt i Stockholms innerstad fr.o.m. den 3 januari t.o.m. den 31 juli 2006. Intäkterna beräknas uppgå till cirka 0,4 miljarder kronor.

Sammantaget förväntas intäkterna från skatt på vägtrafik uppgå till drygt 11 miljarder kronor 2006.

Skatt på import

Under skatt på import redovisas bl.a. tullmedel, jordbrukstullar och sockeravgifter. År 2005 var utfallet 4,7 miljarder kronor. År 2006 antas intäkterna öka med 6 procent och under åren 2007 och 2008 förväntas de öka med 8 procent per år beroende på en relativt stark utveckling av varuimporten.

Övriga skatter

Under övriga skatter redovisas bl.a. inlevererat överskott från AB Svenska Spel, skatt på annonser och reklam samt lotteriskatt. År 2005 var utfallet 6,5 miljarder kronor. År 2006 antas intäkterna minska med 8 procent. Den svaga utvecklingen 2006 beror till större del på en sänkning av reklamskattesatsen, vilken minskar intäkterna med 0,3 miljarder kronor.

5.3.4 Restförda och övriga skatter

Restförda skatter uppgick 2005 till -7,6 miljarder kronor medan intäkterna från övriga skatter blev 4,4 miljarder kronor. För perioden 2006–2008 ökar de restförda skatterna något medan övriga skatter minskar. Övriga skatter utgörs av avgifter till Insättningsgarantifonden, Bilskrotningsfonden m.fl. samt av omprövningar, skattetillägg samt några beloppsmässigt mindre skatter som påförs hushåll och företag.

5.3.5 Tillkommande inkomster

De tillkommande inkomsterna beräknas 2005 uppgå till drygt 11 miljarder kronor och består av EU-skatter samt kommunala utjämningsavgifter avseende kostnadsutjämningsystemet för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. EU-skatterna, vilka omfattar tullmedel och den momsbaseade EU-avgiften, utgör den största delen av inkomsterna, cirka 70 procent. År 2007 beräknas inkomsterna minska med cirka 2 miljarder kronor. Detta beror på att den momsbaseade EU-avgiften för Sveriges vidkommande sänks från 0,3 procent till 0,1 procent i enlighet med uppgörelsen om EU:s finansiella perspektiv 2007–2013. År 2008 beräk-

nas inkomsterna öka med 0,5 miljarder kronor. Nedgången mellan 2004 och 2005 förklaras av att den kommunala inkomst- och kostnadsutjämnningen från och med 2005 redovisas på budgetens utgiftssida.

5.3.6 Avräkningar

Under avräkningar redovisas intäkter som förs till fonder, kompensation och avlyft för statlig och kommunal mervärdesskatt samt stöd som ges som krediteringar på skattekonto och som enligt nationalräkenskaperna är att likställa med utgifter. De beloppsmässigt största avräkningarna är kompensation och avlyft för mervärdesskatt. Kompensationen till kommunerna ökar 2006–2008 med 5 miljarder kronor medan de statliga avlyften ökar med cirka 2 miljarder kronor. Krediteringarna är som störst 2006 då de uppgår till 18 miljarder kronor. I tabell 5.13 särredovisas skattekrediteringarna.

Tabell 5.13 Utgifter som ges via skattekrediteringar på budgetens inkomstsida

Miljarder kronor

Budgetår	Utfall	Utfall	Prognos			
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Skattekrediteringar	-7,0	-7,7	-13,6	-17,9	-12,1	-8,3
Anställningsstöd	-1,4	-2,1	-3,2	-4,0	-3,7	-3,4
Inv. källsorteringslok.				-0,1		
Bredbandsinstallation	-0,2	-0,4	-0,5	-0,3		
Energieffektivisering i lokaler med offentlig verksamhet					-0,4	-0,5
Sysselsättningsstöd kommuner, landsting	-5,1	-4,4	-8,8	-7,0		
Långtidssjukskrivna				-0,0	-0,0	
Stöd till skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare	-0,3	-0,8	-0,7	-0,8	-0,8	-0,8
Utbildning av personal i vård och omsorg			-0,5	-0,3	-0,3	
Plusjobb				-3,6	-5,2	-3,1
Utbildningsvikariat				-0,6	-1,3	-0,1
Konverteringsstöd direktverkande el				-0,3	-0,3	-0,3
Konverteringsstöd oljeuppvärmning				-0,4	-0,1	-0,0
Energieffektiva fönster och bio-bränsleuppvärmning					-0,1	-0,1

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Utöver dessa stöd finns ytterligare krediteringar men som enligt nationalräkenskapernas definition är att likställa med skattereduktioner. Till de senare räknas sjöfartsstödet (nedsättning av arbetsgivaravgifter) samt den i denna propo-

sition föreslagna förlängningen av investeringsstimulansen för byggande av mindre hyres- och studentbostäder (redovisas som en del av mervärdesskatten). Dessa två stöd redovisas således som en del av de periodiserade skatterna.

5.3.7 Periodiseringar

År 2005 beräknas periodiseringarna ha minskat statsbudgetens inkomster med 2 miljarder kronor. Förskjutningar i uppbörden minskade statsbudgetens inkomster med 11 miljarder kronor och betalningsförskjutningar ökade dem med 9 miljarder kronor. År 2006 förväntas nettot av uppbörds- och betalningsförskjutningar öka statsbudgetens inkomster med 15 miljarder kronor medan de för åren 2007–2008 beräknas minska inkomsterna med mellan 6 och 7 miljarder kronor.

Tabell 5.14 Uppbördsförskjutningar

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	2004	2005	2006	2007	2008
Skatter med årlig taxering					
Hushåll	-6,0	-4,0	-9,4	1,2	-2,9
Företag	-15,8	-2,7	13,0	-4,7	-1,6
Skatter med månatlig uppbörd					
Arbetsgivaravgifter	-0,1	-2,3	-1,2	-1,6	-1,7
Mervärdesskatt	-1,9	-1,5	-0,8	-0,8	-0,8
Övriga skatter	0,2	-0,3	0,4	1,8	1,7
Totalt	-23,6	-10,9	2,0	-4,2	-5,3

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Den stora förskjutningen i uppbörden 2004 förklaras till 16 miljarder kronor av bolags-skatte, framför allt skatteeffekten av tidigare lagda återföringar av periodiseringsfonder. Uppbördsförskjutningarna är störst för de skatter som fastställs vid den årliga inkomsttaxeringen.

Tabell 5.15 Betalningsförskjutningar

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	2004	2005	2006	2007	2008
Hushåll och företag	0,4	8,2	3,9	-3,6	-0,1
Kommunsektorn	-8,5	2,2	6,3	3,8	-1,6
ÅP-systemet	0,1	-0,6	3,8	-1,2	0,7
Kyrkosamfund	-0,4	-0,5	-0,5	-0,5	0,0
Totalt	-8,5	9,2	13,5	-1,5	-1,1

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Medan uppbördsförskjutningar visar förskjutningar av debiterade belopp, visar betalnings-

förskjutningar hur förskjutningar i betalningar påverkar statsbudgetens inkomster. De största förskjutningarna utgörs av utbetalningar av kommunal inkomstskatt till kommuner och landsting samt betalningar till och från hushåll och företag.

Under 2004 var utbetalningarna 9 miljarder kronor större än kommunernas periodiserade intäkter. Skillnaden förklaras av dels att förskotten avseende 2004 blev 5,2 miljarder kronor för höga, dels en positiv slutreglering avseende 2002 om 3,8 miljarder kronor.

5.3.8 Övriga inkomster

Som framgår av tabell 5.16 uppgick statsbudgetens övriga inkomster 2005 till 57,5 miljarder kronor, vilket var 0,7 miljarder kronor mer än i prognosen till budgetpropositionen för 2006. Övriga inkomster är för samtliga år redovisade enligt den nya budgetstrukturen för 2006.

Under 2006 beräknas Övriga inkomster uppgå till 79 miljarder kronor. Ökningen jämfört med föregående år förklaras främst genom högre prognoser avseende *Inkomster av statens verksamhet* och *Inkomster av försäld egendom*. För 2007 och 2008 är prognoserna för Övriga inkomster 72 respektive 67 miljarder kronor.

Tabell 5.16 Övriga inkomster

Miljarder kronor och procentuell förändring

	Utfall	Utfall	Prognos		
	2004	2005	2006	2007	2008
Inkomster av statens verksamhet	29,3	27,1	40,7	33,4	28,1
Inkomster av försäld egendom	0,1	6,7	15,0	15,0	15,0
Återbetalning av lån	2,4	2,3	2,1	2,0	1,9
Kalkylmässiga inkomster	8,3	8,8	7,7	8,7	9,8
Bidrag m.m. från EU m.m.	11,6	12,6	13,1	13,2	12,3
Summa övriga inkomster	51,6	57,5	78,6	72,4	67,1
<i>Utvecklingstakt i procent</i>	<i>8,1</i>	<i>11,5</i>	<i>36,7</i>	<i>-7,9</i>	<i>-7,3</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

2000 Inkomster av statens verksamhet

Under *Inkomster av statens verksamhet* redovisas bland annat rörelseöverskott från statliga affärsverk, Riksbanken, och Statens fastighetsverk. Här redovisas även ränteinkomster, aktieutdelningar, offentligrättsliga avgifter, försäljningsinkomster, böter samt övriga inkomster av statens verksamhet.

Inkomsterna under denna inkomsttyp uppgick 2005 till 27 miljarder kronor, vilket i stort sett överensstämmer med prognosen till budgetpropositionen för 2006.

Prognosen för 2006 är cirka 41 miljarder kronor, vilket är 14 miljarder kronor högre än utfallet för 2005. Ökningen förklaras till största delen av en högre prognos avseende inkomsttitel *Inkomster av statens aktier*.

3000 Inkomster av försäld egendom

Under *Inkomster av försäld egendom* redovisas försäljning av olika typer av statlig egendom, där försäljning av aktier i statligt ägda bolag vanligtvis utgör den största delen. I utfallet för 2005 ingick inkomsterna för statliga bolags återköp av aktier.

Under perioden 2006–2008 antas försäljningsinkomsterna uppgå till 15 miljarder kronor per år. Försäljningsbeloppen och tidpunkterna är behäftade med osäkerhet. Jämfört med beräkningen i budgetpropositionen för 2006 är prognosen oförändrad.

4000 Återbetalning av lån

Under *Återbetalning av lån* redovisas bland annat *Återbetalning av Näringslån*, *Återbetalning av studielån* (avser lån upptagna före 1989) och *Återbetalning av övriga lån*.

År 2005 uppgick inkomsterna till 2,3 miljarder kronor, varav återbetalningar av studiemedel utgjorde 2,1 miljarder kronor.

Under perioden 2006–2008 beräknas inkomsterna under inkomsttypen *Återbetalning av lån* minska något. Detta förklaras av att återbetalning av studiemedelsavgifter antas minska på grund av att antalet återbetalare blir färre. Studiemedelsavgiften är den årliga återbetalningspliktiga delen (amorteringen) av studiemedel tagna före 1989. I takt med att antalet låntagare som återbetalat hela skulden på lån tagna före 1989 ökar, minskar dessa inkomster.

5000 Kalkylmässiga inkomster

Under *Kalkylmässiga inkomster* redovisas vissa avskrivningar och amorteringar samt statliga

pensionsavgifter, vilka utgör merparten av inkomsterna under denna inkomsttyp.

År 2005 uppgick utfallet för *Kalkylmässiga inkomster* till totalt 8,8 miljarder kronor. Av detta utgjordes 7,5 miljarder kronor av statliga pensionsavgifter.

Innevarande år beräknas de *Kalkylmässiga inkomsterna* uppgå till 7,7 miljarder kronor. Åren 2007 och 2008 beräknas inkomsterna stiga något och prognoserna beräknas till 8,7 respektive 9,8 miljarder kronor per år.

För både 2007 och 2008 har prognosen avseende statliga pensionsavgifter reviderats upp jämfört med prognosen i budgetpropositionen för 2006.

6000 Bidrag m.m. från EU

Inkomsterna under *Bidrag m.m. från EU* omfattar bidrag från EG:s jordbruksfond, fiskefond, regionalfond, socialfond, bidrag till transeuropeiska nätverk samt övriga bidrag från EG.

För 2005 utgjordes de största posterna under denna inkomsttyp av bidrag från EG:s jordbruksfond (9,1 miljarder kronor), bidrag från EG:s regionalfond (1,3 miljarder kronor) samt bidrag från EG:s socialfond (1,1 miljarder kronor).

De totala inkomsterna 2006 prognostiseras till cirka 13 miljarder kronor. Bidraget från EG:s solidaritetsfond på 741 miljoner kronor med anledning av stormen Gudrun kommer att redovisas på statsbudgeten och beaktats i inkomstberäkningen för 2006. För 2007 och 2008 prognostiseras inkomsterna till cirka 13 respektive 12 miljarder kronor per år.

5.4 Jämförelse med beräkningen till budgetpropositionen för 2006

Skatt på arbete

Intäkterna från skatt på arbete har reviderats upp samtliga år. För 2004 förklaras justeringen av ett högre taxeringsutfall, vilket även påverkar åren framöver. Från 2005 beror uppjusteringen främst på att antalet arbetade timmar i lönesumman antas bli högre än i prognosen till budgetpropositionen.

Tabell 5.17 Aktuell prognos jämfört med budgetpropositionen för 2006

Miljarder kronor

Inkomstår	Jämförelse med budgetpropositionen för 2006					
	Utfall 2003	Utfall 2004	Prognos 2005	2006	2007	2008
Skatt på arbete	0,0	1,9	7,2	5,0	3,9	3,2
<i>Direkta skatter</i>	<i>0,0</i>	<i>1,6</i>	<i>2,5</i>	<i>2,1</i>	<i>1,0</i>	<i>-0,5</i>
Kommunal inkomstskatt	0,0	0,5	0,9	1,8	0,4	-1,4
Statlig inkomstskatt	0,0	0,3	0,6	0,7	0,5	0,5
Allmän pensionsavgift	0,0	0,2	0,7	0,9	0,8	0,6
Skattereduktioner m.m.	0,0	0,6	0,4	-1,4	-0,7	-0,3
Artistskatt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Indirekta skatter</i>	<i>0,0</i>	<i>0,3</i>	<i>4,7</i>	<i>2,8</i>	<i>2,9</i>	<i>3,7</i>
Arbetsgivaravgifter	0,0	-0,6	2,7	1,1	1,1	1,9
Egenavgifter	0,0	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Särskild löneskatt	0,0	0,8	1,9	1,5	1,6	1,6
Nedsättningar	0,0	0,0	0,1	0,2	0,3	0,4
Tjänstegruppliv	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2
Skatt på kapital	0,0	1,1	18,4	25,4	23,0	26,5
Skatt på kapital, hushåll	0,0	1,5	5,5	13,8	7,3	7,2
Skatt på bolagsvinster	0,0	1,0	12,1	10,0	14,5	17,7
Avkastningsskatt	0,0	-0,8	-0,2	-0,1	-0,6	-0,3
Fastighetsskatt	0,0	-0,2	0,1	0,0	0,3	0,3
Stämpelskatt	0,0	0,0	0,4	0,4	0,2	0,3
Förmögenhetsskatt	0,0	0,0	0,7	0,8	0,9	1,0
Kupongskatt m.m.	0,0	-0,5	0,0	0,4	0,2	0,2
Arvs- och gåvoskatt	0,0	0,0	-0,1	0,1	0,0	0,0
Skatt på konsumtion och insatsvaror	0,0	-0,3	5,6	6,9	7,9	8,1
Mervärdesskatt	0,0	-0,3	6,0	7,2	8,7	9,2
Skatt på tobaksskatt	0,0	0,0	0,2	0,0	0,2	0,5
Skatt på etylalkohol	0,0	0,0	0,2	0,2	0,3	0,4
Skatt på vin m.m.	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Skatt på öl	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Energiskatt	0,0	0,0	-0,5	0,4	0,5	0,2
Koldioxidskatt	0,0	0,0	-0,6	0,1	-1,2	-1,2
Övriga skatter på energi och miljö	0,0	0,0	0,1	-1,0	-0,5	-0,5
Skatt på vägtrafik	0,0	0,0	-0,3	-0,2	-0,2	-0,3
Skatt på import	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3
Övriga skatter	0,0	0,0	0,2	-0,2	-0,2	-0,5
Restförda skatter och övriga skatter	0,3	-1,9	-1,5	-3,3	-3,4	-3,5
Restförda skatter	0,0	0,0	-1,2	-1,4	-1,5	-1,5
Övriga skatter	0,3	-1,9	-0,3	-1,9	-1,9	-2,0
Totala skatteintäkter	0,3	0,8	29,7	34,0	31,4	34,3
<i>EU-skatter</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,6</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>-2,4</i>	<i>-2,5</i>
<i>Offentliga sektorns skatter</i>	<i>0,4</i>	<i>1,4</i>	<i>29,8</i>	<i>33,8</i>	<i>33,7</i>	<i>36,8</i>
Kommunal inkomstskatt	0,0	0,5	0,9	1,8	0,4	-1,4
Avgifter till ålderspensionssystemet	0,0	0,2	1,1	2,6	2,5	2,5
Statens skatteintäkter	0,4	0,7	27,9	29,4	30,8	35,7
Statsbudgetens skatteinkomster	0,0	0,0	27,2	41,1	17,1	27,8
Statsbudgetens övriga inkomster	0,0	0,0	0,7	10,6	5,8	3,0
Statsbudgetens inkomster	0,0	0,0	27,9	51,7	22,9	30,8

Jämfört med budgetpropositionen har riksdagen beslutat om en sänkning av den allmänna löneavgiften fr.o.m. 2006. Denna sänkning av intäkterna kompenseras dock av att den särskilda sjukförsäkringsavgiften numera redovisas som en skatteintäkt istället för som en avgift.

Skatt på kapital, hushåll

Hushållens skatt på kapitalinkomster har reviderats upp för samtliga år. Uppjusteringarna för 2005 och 2006 uppgår till 5,5 miljarder kronor respektive 14 miljarder kronor. I båda fallen beror revideringen på att prognosen för kapitalvinsternas storlek har höjts för respektive år. Åren 2007 och 2008 justeras prognosen med förändringen i BNP.

Skatt på bolagsvinster

Bolagens inkomstskatt för 2005 beräknas bli 12 miljarder kronor högre jämfört med beräkningen till budgetpropositionen för 2006. Skillnaden beror dels på en starkare vinstutveckling, dels på en annan bedömning av skatt på återförda medel från periodiseringsfonder. En stor del av vinstutvecklingen 2005 skedde under andra halvan av året, vilket ledde till att prognosen avseende den underliggande ekonomiska utvecklingen i företagen reviderades upp i slutet av året. Från och med januari 2005 räntebeläggs de medel som bolagen väljer att placera i periodiseringsfonder. Detta har medfört att många bolag har valt att återföra samtliga, eller stora delar, av sina periodiseringsfonder under 2004. Bland de bolag som återfört stora medel finns framför allt bolag som har tillgång till krediter till låg kostnad, till exempel banker.

Återföringen av periodiseringsfonderna har medfört att bolagen har tagit ut medlen till beskattning tidigare än vad reglerna kräver. Före räntebeläggningen av periodiseringsfonderna återförde bolagen i regel medlen i samband med förluster eller när den lagstadgade avsättningstiden på sex år löpt ut. De tidigare lagda återföringarna har fortsatt under 2005. I beräkningen till budgetpropositionen antogs att tidigare lagda återföringar skulle öka skatteintäkterna under 2005 med 5 miljarder kronor. Nu beräknas återföringarna öka intäkterna med 9 miljarder kronor.

Förmögenhetsskatt

I budgetpropositionen bedömdes intäkterna från förmögenhetsskatten minska 2005 till följd av att

fribeloppet för sambeskattade höjdes från 2 till 3 miljoner kronor. Intäkterna beräknas nu i stället öka, vilket beror på en högre värdering av tillgångar på aktiemarknaden.

Fastighetskatt

Utfallet för 2004 blev 0,2 miljarder kronor lägre än beräknat till budgetpropositionen, vilket främst förklaras av lägre taxeringsvärden på lokaler. De lägre taxeringsvärdena påverkar även prognosen 2005–2008. Detta motverkas av högre taxeringsvärden för småhus. Jämfört med beräkningen till budgetpropositionen förväntas intäkterna bli marginellt högre 2005 och 2006 samt 0,3 miljarder kronor högre 2007 och 2008.

Mervärdesskatt

I budgetpropositionen förväntades intäkterna från mervärdesskatt öka med 3,8 procent under 2005. Den verkliga ökningstakten hamnade i stället på 6,5 procent bl.a. beroende på ökade investeringar och en ökad andel konsumtion av högbeskattade varor. Intäkterna för 2005 har därmed reviderats upp med 6,0 miljarder kronor.

Punktskatter

Jämfört med beräkningen till budgetpropositionen har intäkterna från punktskatter reviderats ned med 0,5 miljarder kronor för 2005. Åren 2006–2008 har de justerats ned med 0,3–1,1 miljarder kronor per år. Främst är det intäkterna från koldioxidskatten som beräknas bli lägre än tidigare beräknat.

5.5 Skattekvoten

År 2004 minskade skattekvoten. Räntebeläggningen av periodiseringsfonderna 2005 resulterade i att vissa bolag beslöt att återföra hela eller delar av sina periodiseringsfonder till beskattning. Det beräknas ha ökat skatteintäkterna med 13 miljarder kronor 2004. Utan dessa återföringar hade skattekvoten minskat 2004 med ytterligare 0,5 procentenheter, framför allt beroende på den svaga arbetsmarknaden.

År 2005 ökade skattekvoten trots genomförda skattesänkningar. Den högre skatteandelen förklaras främst av ökade skatteintäkter från kapital.

År 2006 minskar skattekvoten framför allt till följd av beslutade skattesänkningar men även av att de tillfälliga intäkterna från återförda periodiseringsfonder upphör.

Under 2007 och 2008 fortsätter skattekvoten att minska och beräknas 2008 uppgå till 49,5 procent. I tabell 5.18 redovisas skattekvoten för perioden 2003–2008.

Tabell 5.18 Skattekvot

Procent av BNP						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Skattekvot	50,6	50,4	50,8	50,2	49,7	49,5
varav						
Staten	27,1	27,4	27,9	27,4	27,1	27,1
Kommunsektorn	16,5	16,3	16,2	16,1	15,9	15,8
ÅP-systemet	6,6	6,4	6,4	6,4	6,3	6,3
EU	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2
varav						
Arbete	32,8	32,0	31,7	31,1	31,0	30,8
Kapital	4,4	5,3	5,9	5,9	5,8	5,9
Konsumtion m.m.	13,4	13,1	13,4	13,3	13,1	13,0
Restfört m.m.	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2
Exkl. skatt på transfereringar	46,3	46,2	46,8	46,3	45,9	45,8

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

I tabell 5.18 redovisas även skattekvoten exklusive skatt på offentliga transfereringar. En övergång från brutto- till nettoredovisning, dvs. där pensioner, sjuk- och föräldrapenning samt ersättningar vid arbetslöshet är skattefria, skulle inte påverka de offentliga finanserna, men skattekvoten skulle minska till 45–46 procent.

5.6 Gällande skatteregler

5.6.1 Skatt på arbete

Inkomstskatt

Statlig och kommunal inkomstskatt utgår på beskattningsbar förvärvsinkomst. Beskattningsbar förvärvsinkomst beräknas som taxerad inkomst minskad med allmänna avdrag, avdrag för allmän pensionsavgift, grundavdrag och sjöinkomstsvavdrag. Den taxerade inkomsten utgörs av summan av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet.

Vid en taxerad förvärvsinkomst som understiger 39 300 kronor medges ett grundavdrag på 16 800 kronor. För inkomster därutöver trappas grundavdraget upp med 20 procent för att som högst uppgå till 30 600 kronor vid en inkomst på mellan 107 800 och 124 100 kronor. Därefter trappas grundavdraget ned med 10 procent av överskjutande inkomst för att uppgå till 11 700 kronor för inkomster som överstiger 312 200

kronor. En sammanfattning av grundavdragets konstruktion framgår av tabell 5.19.

Tabell 5.19 Grundavdrag vid inkomstbeskattningen

Kronor	
Taxerad förvärvsinkomst	Grundavdrag
0 – 16 700	taxerad förvärvsinkomst
16 800 – 39 200	16 800
39 300 – 107 700	16 900 – 30 500
107 800 – 124 100	30 600
124 200 – 312 100	30 500 – 11 800
312 200 –	11 700

Kommunal inkomstskatt beräknas på beskattningsbar inkomst. Inkomståret 2006 varierar skattesatsen mellan 28,89 och 34,24 procent beroende på kommuntillhörighet. Den genomsnittliga skattesatsen i riket är 31,59 procent.

Statlig inkomstskatt betalas med 20 procent på den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger den nedre skiktgränsen, och med ytterligare 5 procent på den del som överstiger den övre skiktgränsen. Inkomståret 2006 är den nedre skiktgränsen 306 000 kronor och den övre 460 600 kronor. Detta motsvarar inkomsterna 317 700 respektive 472 300 kronor (cirka 26 500 respektive 39 400 kronor per månad) innan grundavdrag och avdrag för allmän pensionsavgift gjorts (de så kallade brytpunkterna). I tabell 5.20 redovisas den totala inkomstskatten för olika årslöner 2006.

Tabell 5.20 Inkomstskatt för olika årslöner 2006 vid 31,60 procent kommunalskattesats

Kronor och procent			
Årslön	Skatt	Skatteökning av en procent högre lön	Marginalskatt
0	0	0	0,00
24 000	2 275	76	31,60
48 000	9 290	121	25,28
72 000	15 357	182	25,28
96 000	21 424	243	25,28
120 000	28 250	379	31,60
144 000	36 466	501	34,76
168 000	44 808	584	34,76
192 000	53 151	667	34,76
216 000	61 493	751	34,76
240 000	69 836	834	34,76
264 000	78 178	918	34,76
288 000	86 520	1 001	34,76
312 000	94 863	1 085	34,76
336 000	106 138	1 734	51,60
360 000	118 523	1 858	51,60
420 000	149 482	2 167	51,60
480 000	180 827	2 717	56,60
600 000	248 747	3 396	56,60
900 000	418 547	5 094	56,60

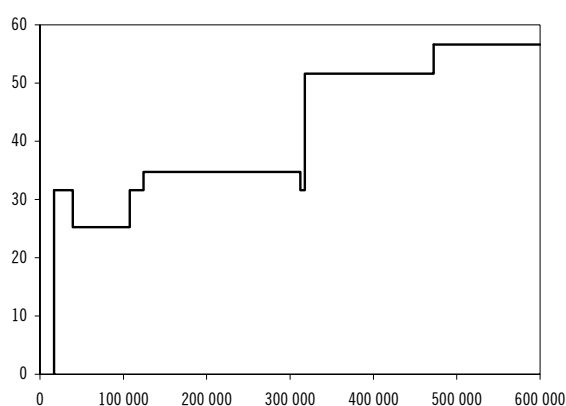
Anm.: Skatteökningen av en procent högre lön är beräknad utifrån marginalskatt. Detta skiljer sig något från skatteverkets tabeller eftersom dessa avrundar beloppen till närmaste 100-tal kronor.

Skatten är beräknad utifrån en kommunalskattesats om 31,60 procent. Dessutom anges hur mycket skatten ökar eller minskar då inkomsten är 1 procentenhet högre alternativt lägre. Hänsyn har tagits till grundavdrag.

Diagram 5.16 illustrerar hur marginalskatten varierar med årsinkomsten. Upp till en inkomst om 317 700 kronor präglas variationen av grundavdragets konstruktion. Marginalskatten är noll för inkomster under 16 800 kronor eftersom hela den taxerade inkomsten är avdragsgill i det intervallet.

Diagram 5.16 Marginalskatt vid olika inkomstnivå

Kronor och procent

Därefter betalas kommunalskatt om 31,6 procent. De två plattåer med lägre (25,28 procent) respektive högre (34,76 procent) marginalskatt beror på upptrappning respektive nedtrappning av grundavdraget.

För inkomster över 317 700 kronor betalas dessutom 20 procent statlig inkomstskatt vilket ökar marginalskatten till 51,6 procent. Den sista ökningen av marginalskatten, till 56,0 procent, förklaras slutligen av att den statliga inkomstskatten ökar till 25 procent för inkomster över 472 300 kronor.

Arbetsgivaravgifter och allmän pensionsavgift

Arbetsgivaravgifter betalas av arbetsgivare och egenavgifter betalas av den som bedriver näringsverksamhet. Det sammanlagda avgiftsuttaget av arbetsgivaravgifter inklusive allmän löneavgift under 2006 är 32,28 procent och beräknas på utbetald bruttolön och förmåner. Summan av egenavgifter inklusive allmän löneavgift uppgår i normalfallet till 30,71 procent av överskottet i

verksamheten för enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag. I tabell 5.21 visas vilka avgifter som ingår i arbetsgivar- och egenavgifterna.

Tabell 5.21 Arbetsgivaravgifter och egenavgifter m.m.

Procent		
Avgift	Arbetsgivare	Egenföretagare
Sjukförsäkring	8,64	9,61 ¹
Efterlevandepension	1,70	1,70
Ålderspension	10,21	10,21
Föräldraförsäkring	2,20	2,20
Arbetskadeförsäkring	0,68	0,68
Arbetsmarknad	4,45	1,91
Allmän löneavgift	4,40	4,40
Summa avgifter	32,28	30,71
Särskild löneskatt	24,26	24,26
Särskild löneskatt 65 år och äldre	16,16 ²	16,16 ²

¹ För 3 och 30 dagars karenser gäller 7,86 respektive 6,99 procent.

² Utöver särskild löneskatt betalas ålderspensionsavgift 10,21 procent.

Särskild löneskatt utgår på inkomster av passiv näringsverksamhet, på pensionsutfästelser samt på arbetsinkomster för personer som är äldre än 65 år.

Allmän pensionsavgift erläggs på inkomster som ligger till grund för fastställande av pensionsgrundande inkomst. Även sjukpenning och arbetslöshetsersättning ingår i detta underlag. Avgiften fastställs i samband med inkomsttaxeringen och uppgår under 2006 till 7 procent av avgiftsunderlaget, dock till högst 8,07 inkomstbasbelopp. För 2006 är inkomstbasbeloppet 44 500 kronor.

5.6.2 Skatt på kapital

Skatt på kapital, hushåll

Fysiska personer och dödsbon betalar skatt på kapitalinkomster. Skattesatsen är 30 procent. Kapitalinkomsterna utgörs bland annat av intäkt räntor, utdelningar och kapitalvinster vid försäljningar av fastigheter eller värdepapper. Skattereduktion får göras för kapitalutgifter såsom utgiftsräntor och kapitalförluster vid försäljning av fastigheter och värdepapper. Underlaget för skatten är således nettot av inkomster och utgifter av kapital.

Skatt på bolagsvinster

Aktiebolag, ekonomiska föreningar, stiftelser, föreningsbanker, sparbanker m.fl. betalar inkomstskatt på sin beskattningsbara inkomst. Beskattningen utgår från bolagens bokföringsmässiga resultat, men vissa skattemässiga justeringar görs för att få fram den beskattningsbara inkomsten. Bolagsskattesatsen är 28 procent.

Bolagen har möjlighet att reservera vinstmedel på olika sätt. En möjlighet är att göra avsättningar till periodiseringsfonder. Bolagen får placera högst 25 procent av sin vinst i en periodiseringsfond. Inom sex år måste bolaget återföra medlen till beskattning. Systemet möjliggör en utjämning av beskattningen över tiden. För avsättningar till periodiseringsfond tas en schablonmässigt beräknad intäkt upp till beskattning. Intäkten beräknas som summan av periodiseringsfonderna vid beskattningsårets ingång multiplicerat med 72 procent av statslåneräntan den sista november andra året före taxeringsåret. Denna intäkt beskattas med 28 procent.

Avkastningsskatt

Avkastningsskatt tas ut på pensionssparande och sparande i kapitalförsäkringar. En schablonmässig avkastning beräknas baserat på värdet av tillgångarna i pensions- eller kapitalförsäkringen vid ingången av beskattningsåret multiplicerat med statslåneräntan under kalenderåret närmast före beskattningsåret. Skattesatsen för sparande i pensionsförsäkringar är 15 procent och för kapitalförsäkringar 27 procent. Juridiska personer som betalar avkastningsskatt är framförallt svenska livförsäkringsföretag och utländska livförsäkringsföretag som bedriver verksamhet i Sverige. Fysiska personer betalar en motsvarande avkastningsskatt på utländska kapital- eller pensionsförsäkringar.

Fastighetsskatt

Skatt utgår på fastighet som taxerats som småhusenhet, hyreshusenhet, industrienhet inklusive elproduktionsenhet eller lantbruksenhet om det på lantbruksenheten finns vad som vid fastighetstaxeringen betecknas som småhus eller mark för småhus. Från skatteplikt undantas fastighet

som året före taxeringsåret inte varit skattepliktig enligt fastighetstaxeringslagen. Skattskyldig är ägare till fastigheten. Skattesatserna för olika slag av fastigheter inkomståret 2006 redovisas i tabell 5.22.

I syfte att utjämna höjningar av taxeringsvärden i samband med de allmänna eller förenklade fastighetstaxeringarna finns en s.k. dämpningsregel för fastighetsskatten. Utformningen medför att en tredjedel av höjningen slår igenom per år under tre på varandra följande år.

Tabell 5.22 Skattesatser för olika slag av fastigheter

Procent

Slag av fastighet	Skattesats
Småhus	1,0
Hyreshus, bostadsdel	0,5
Hyreshus, lokaler	1,0
Industrienhet	0,5

Skatten utgår på fastighetens taxeringsvärde, vilket skall motsvara 75 procent av fastighetens marknadsvärde. Med marknadsvärde avses det pris fastigheten sannolikt betingar vid en försäljning.

För småhus och hyreshus fastställs ett värdeår som normalt motsvarar det år då fastigheten färdigställs. Värdeåret kan dock förändras vid ombyggnader. De fem första åren efter värdeåret utgår ingen fastighetsskatt och för de därpå följande fem åren utgår endast halv fastighetsskatt.

Under vissa förutsättningar gäller en begränsningsregel. Den innebär i huvudsak att ett hushåll får en skattereduktion så att det betalar maximalt fyra procent av inkomsten i fastighetsskatt. I denna proposition aviseras vissa förändringar i begränsningsregeln.

Förmögenhetsskatt

Skattskyldiga till förmögenhetsskatt är bl.a. fysiska personer bosatta i Sverige. Skattskyldigheten omfattar all skattepliktig förmögenhet i Sverige och i utlandet.

Förmögenhetsskatt för juridiska personer betalas dels av svenska föreningar och samfund till den del medlemmarna inte har del i förmögenheten genom sin andel, dels av svenska stiftelser.

Fribelopp och skattesatser redovisas i tabell 5.23. Förmögenhetsskatten tas ut på den del av den skattepliktiga förmögenheten som överstiger fribeloppet.

Om den skattskyldige får skattereduktion för fastighetsskatt eller sambeskattas med någon som får skattereduktion för fastighetsskatt medges även skattereduktion för förmögenhetsskatt. Reduktionen beräknas som fastighetens del av förmögenhetsskatten multiplicerad med fastighetsskattereduktionens andel av fastigheten.

Tabell 5.23 Förmögenhetsskatt

Kronor och procent

	Fribelopp	Skattesats
Fysiska personer		
Enskild person	1 500 000	1,5
Sambeskattade	3 000 000	1,5
Juridiska personer		
Familjestiftelser	1 500 000	0,15
Övriga skattskyldiga	25 000	0,15

Stämpelskatt

Stämpelskatt utgår på förvärv av fast egendom och tomträtter samt vid beviljande av inteckningar. Vid förvärv är skatten 1,5 procent av egendomens värde. Förvärvas egendomen av en juridisk person är dock skatten med vissa undantag 3 procent. Vid inteckning är skatten 2 procent av inteckningsbeloppet för fast egendom och tomträtt, 1 procent för luftfartyg och näringsverksamhet samt 0,4 procent för skepp.

5.6.3 Skatt på konsumtion och insatsvaror

Mervärdesskatt

Mervärdesskatt utgår på värdet av omsatta och skattepliktiga varor och tjänster. Skattskyldig är den som har skattepliktig omsättning av varor och tjänster, import av skattepliktiga varor samt den som gör ett gemenskapsinternt förvärv av varor. Skatt tas ut i varje led, varvid den som är skattskyldig har avdragsrätt för den skatt som betalats till leverantör. Detta medför att det endast är mervärdet som beskattas i varje produktions- eller distributionsled. Omsättning av alla varor och tjänster är, om inte annat särskilt stadgas, skattepliktig.

Huvudregeln är att mervärdesskatt utgår med 25 procent av beskattningsunderlaget. Från denna regel gäller i huvudsak följande undantag: 12 procent för livsmedel och hotell, samt 6 procent för böcker, tidningar, person-

befordran, samt entréavgifter till vissa kultur-evenemang.

Vid beräkning av skatten som en del av försäljningspriset motsvaras de tre olika skattesatserna av 20,00 procent för huvudregeln och 10,71 respektive 5,66 procent för de lägre skattesatserna.

Skatt på tobak

Tobaksskatt ska betalas för tobaksvaror som tillverkas i Sverige, som förs in eller tas emot från ett annat EG-land eller som importeras från tredje land. Tobaksskatt tas ut för cigaretter, cigarrer, cigariller, röktobak, tuggtobak och snus. I tabell 5.24 redovisas de skattesatser som gäller för 2006.

Tabell 5.24 Skattesatser för olika tobakslag

Cigaretter	20 öre per styck
värderelaterad skatt	39,2 procent av detaljhandelspriset
total miniminivå	100 procent av punktskatt på mest sålda priskategorin = 98 öre per styck
Cigarrer och cigariller	56 öre styck
Röktobak	770 kronor per kg
Snus	123 kronor per kg
Tuggtobak	201 kronor per kg

Skatt på alkohol

För öl, vin och andra jästa drycker, mellanklassprodukter samt för etylalkohol som tillverkas inom landet, som förs in eller tas emot från annat EG-land eller som importerats från tredje land skall alkoholskatt erläggas. De skattesatser som gäller 2006 redovisas i tabell 5.25.

Tabell 5.25 Skattesatser för olika alkoholslag

Volymprocent

Öl	Skattesats/liter och volymprocent
Över 2,80	1,47 kronor
Vin	Skattesats/liter
2,25 – 4,50	7,58 kronor
4,50 – 7,00	11,20 kronor
7,00 – 8,50	15,41 kronor
8,50 – 15,00	22,08 kronor
15,00 – 18,00	45,17 kronor
Mellanklassprodukter	Skattesats/liter
1,20 – 15,00	27,20 kronor
15,00 – 22,00	45,17 kronor
Etylalkohol	Skattesats/liter ren alkohol
Över 1,20	501,41 kronor

Skatt på energi och miljö

Energiskatt ska erläggas för elkraft och vissa bränslen som kolbränslen, petroleumkoks, bensen, fotogen, motorbrännolja, eldningsolja, råttolja, naturgas, metan och gasol samt andra oljeprodukter, med undantag för smörjolja och smörjfetter. Dessutom skall energiskatt i vissa fall erläggas även för andra produkter om en sådan produkt används som motorbränsle eller för uppvärmning. Energiskatten på bensen och dieselolja är differentierad med hänsyn till deras miljöegenskaper. Några av de vanligaste skatterna på energi redovisas i tabell 5.26.

Tabell 5.26 Urval av skattesatserna

Kronor/liter, öre/kWh

Bensin, miljöklass 1	4,990	kronor/liter
Dieselolja, miljöklass 1	3,665	kronor/liter
Eldningsolja	3 362	kronor/m ³
Elektrisk kraft		
hushåll i Norrland	20,1	öre/kWh
hushåll i övriga landet	26,1	öre/kWh
industri	0,5	öre/kWh

Skatt på vägtrafik

Fordonsskatt tas ut för motorcyklar, personbilar, lastbilar, bussar, trafiktraktorer, tunga terrängvagnar, motorredskap och släpvagnar, om de är eller bör vara upptagna i trafikregistret och inte är avställda (skattepliktiga fordon). Släpvagnar som dras av motorredskap eller av tunga terrängvagnar är skattepliktiga endast i vissa fall. Traktorer som används uteslutande i jordbruket är inte skattepliktiga.

Fordonsskatten beräknas efter fordonets skattevikt. Skattevikten är för personbil, motorcykel, traktor och motorredskap lika med tjänstevikten och för buss, lastbil, tung terrängvagn och annan släpvagn än påhängsvagn i princip lika med totalvikten. Särskilda bestämmelser gäller beträffande beräkningen av skattevikten för påhängsvagnar. Fordonsskattens storlek är beroende av bland andra fordonsslag, drivmedelsslag och antal hjulaxlar. I tabell 5.27 redovisas hur fordonsskatten för ett urval av fordon beror på skattevikten.

Tabell 5.27 Vissa fordonsskattesatser

Kronor per år

Personbilar	Skattevikt (tjänstevikt)	
	För 900 kg	För varje 100 kg däröver
dieseldrivna	2 290	580
inte dieseldrivna	720	183
Motorcyklar	För 0–75 kg	För 76 kg och däröver
	110	137

I syfte att öka miljöstyrningen läggs fordonsskatten för personbilar om till att vara baserad på koldioxidutsläpp från och med den 1 oktober 2006. Enbart personbilar av modellår 2006 eller senare samt äldre personbilar som uppfyller miljöklass 2005, miljöklass el eller miljöklass hybrid påverkas av detta. Övriga fordon kvarstår i det viktbaseerade systemet.

Som stöd för glesbygden är fordonsskatten för personbilar, vars ägare är bosatta i vissa kommuner, nedsatt med 384 kronor per år.

Trängselskatt tas ut för svenska personbilar, lastbilar och bussar registrerade i vägtrafikregistret eller som brukas med stöd av saluvagnslicens för färd in i och ut från vissa områden samt passage av vissa vägvagnslicens i Stockholm. Skatten tas ut under försöksperioden 3 januari 2006 till 31 juli 2006. Skattskyldig är ägaren av fordonet. Skatten differentieras utifrån veckodag och klockslag. Skattebeloppet varierar mellan 10 kronor och 20 kronor per passage men det sammanlagda skattebeloppet kan per dygn högst uppgå till 60 kronor per fordon.

För följande fordon gäller ej trängselskatt:

- Diplomatorfordon.
- Utryckningsfordon.
- Bil med särskilt parkeringstillstånd för rörelsehindrade personer.
- Bussar med totalvikt om minst 14 ton.
- Bil som används för färdtjänst.
- Bil som används för taxitrafik.
- Bil som drivs med el, etanol eller annan gas än gasol.
- Fordon som passerar till och från Lidingö inom 30 minuter.

6

Utgifter

6 Utgifter

6.1 Inledning

I detta kapitel redovisas och analyseras statsbudgetens och de takbegränsade utgifternas utveckling över tiden. Jämförelser görs även mot utgiftsberäkningarna i statsbudgeten för 2006 och med utgiftsberäkningarna i budgetpropositionen för 2006.

I avsnitt 6.2 redogörs översiktligt för de makroekonomiska förutsättningarna för utgiftsberäkningarna. I avsnitt 6.3 redovisas utgiftsprognosen för 2006 och skillnaderna mellan den aktuella prognosen på utgiftsområdesnivå och beslutade utgiftsramar per utgiftsområde i statsbudgeten för 2006.

I avsnitt 6.4 redovisas beräknade utgiftsramar för 2007 och 2008 och en jämförelse med beräkningarna i budgetpropositionen för 2006. Vidare redovisas regeringens förslag till nya utgiftsreformer och finansieringen av dessa. Därefter redovisas andra utgiftsförändringar som följer av bland annat förändrade volymer inom regelstyrda transfereringssystem eller ändrade makroekonomiska förutsättningar.

I avsnitt 6.5 analyseras utgiftsutvecklingen för perioden 1997 till 2008. Avslutningsvis redovisas regeringens förslag till ändring av hur ändamål och verksamheter skall fördelas på utgiftsområden för 2007 (avsnitt 6.6).

6.2 Makroekonomiska förutsättningar

De statliga finanserna påverkas i hög grad av hur ekonomin utvecklas i Sverige och i omvärlden. De statliga utgifterna påverkas främst av förändringar i arbetslöshet, löner och priser. En tiondels procentenhet högre öppen arbetslöshet ökar utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen med drygt en halv miljard kronor. En ökning av pris- och lönenivån med 1 procentenhet medför att utgifterna under utgiftstaket normalt sett ökar med drygt 5 miljarder kronor. Den fulla utgiftseffekten av förändrade priser och löner slår igenom med två års fördröjning.

Även bruttonationalinkomsten (BNI) har en effekt på statsbudgetens utgifter via dess påverkan på EU-avgiften och biståndsnivån. Om BNI ökar med 1 procentenhet beräknas utgifterna till följd av detta öka med cirka 300 miljoner kronor. Den indirekta effekten av en högre BNI är att utgifterna reduceras eftersom exempelvis utgifterna för arbetslöshetsersättning i normalfallet minskar vid ökad aktivitet i ekonomin.

I tabell 6.1 redovisas de centrala makroekonomiska förutsättningarna för 2006 års ekonomiska vårproposition. De makroekonomiska prognoserna finns återgivna i sin helhet i bilaga 1, Svensk ekonomi.

Enligt nationalräkenskaperna blev det preliminära utfallet för BNP-tillväxten år 2005 2,7 procent. För innevarande år bedöms tillväxten bli 3,6 procent, vilket är 0,5 procentenheter högre än vad som prognostiserades i budgetpropositionen för 2006. De viktigaste orsakerna till revideringen är att tillväxten för hushållens

konsumtion och exporten har reviderats upp. Även 2007 och 2008 är prognoserna för BNP-tillväxten högre än motsvarande prognoser i budgetpropositionen för 2006. Att tillväxttakten förväntas bli högre 2007 beror bland annat på att hushållens konsumtion bedöms bli starkare. För 2008 görs ingen fullständig konjunkturprognos, utan kalkylerna bygger då på bedömningar av resursutnyttjande och potentiell tillväxt. Den högre tillväxttakten 2008 jämfört med budgetpropositionen förklaras till viss del av att den potentiella tillväxttakten nu bedöms vara något högre. Till skillnad mot tidigare bedöms det också finnas lediga resurser i ekonomin 2007, vilket innebär att BNP kan stiga snabbare än den potentiella BNP 2008.

Tabell 6.1 Makroekonomiska förutsättningar

Prognoser från budgetproposition för 2006 anges inom parentes

	2005	2006	2007	2008
BNP ¹	2,7 (2,4)	3,6 (3,1)	3,0 (2,8)	2,8 (2,3)
BNP mdkr ²	2 673 (2 622)	2 820 (2 768)	2 977 (2 906)	3 128 (3 039)
BNI enligt ENS95 mdkr ²	2 666 (2 661)	2 824 (2 809)	2 984 (2 948)	3 136 (3 082)
Inflation enligt KPI ^{3, 4}	0,5 (0,3)	1,4 (1,5)	2,2 (2,6)	2,3 (2,7)
Prisbasbelopp tkr	39,4 (39,4)	39,7 (39,7)	40,2 (40,2)	41,1 (41,2)
Inkomstindex ⁵	118,4 (118,4)	121,7 (121,6)	125,7 (125,5)	130,6 (131,2)
Öppen arbetslöshet ⁶	6,0 (5,9)	4,9 (4,8)	4,5 (4,4)	4,4 (4,4)
Arbetsmarknads- politiska program ⁶	2,7 (2,7)	3,5 (3,6)	3,5 (3,3)	2,9 (2,7)
Timlön ^{4, 7}	3,2 (3,3)	3,4 (3,4)	3,9 (4,3)	4,3 (4,3)
Ränta statsobligation 5 år ³	2,9 (2,9)	3,4 (3,4)	3,8 (3,9)	4,0 (4,2)
Ränta statsskuld- växel 6 månader ³	1,8 (1,9)	2,5 (2,4)	3,3 (3,4)	3,8 (4,0)

¹ Årlig procentuell volymförändring.

² Löpande priser.

³ Årsgenomsnitt.

⁴ Årlig procentuell förändring.

⁵ Inkomstindexet visar den genomsnittliga reala förändringen av pensionsgrundande inkomster och inkomster över intjänandetaket för de tre senaste åren multiplicerat med förändringen i KPI för det senaste året. Inkomstindex 1999=100.

⁶ Procent av arbetskraften. Prognos enligt den nya AKU-definitionen.

⁷ Enligt Konjunkturlönestatistiken, vars definition skiljer sig från Nationalräkenskaperna, antas timlönen öka med 4,0 procent 2008.

Källor: Medlingsinstitutet, Statistiska centralbyrån och finansdepartementet.

Inflationen är fortsatt låg och under Riksbankens lägre toleransintervall på 1 procent. Prognosen för konsumentprisindex (KPI) 2006 har reviderats ned något. Orsakerna till detta är dels att utfallen i början av 2006 pekar på ett dämpat inflationstryck, dels på att prognosen för vissa komponenter, bland annat hyrorna, har reviderats ned. Även 2007 och 2008 beräknas inflationen vara något lägre än vad som antogs i budgetpropositionen för 2006.

Den öppna arbetslösheten beräknas för innevarande år uppgå till 4,9 procent av arbetskraften, vilket är drygt 1 procentenhet lägre än utfallet för 2005. Att arbetslösheten förväntas sjunka från och med 2006 är en följd av att sysselsättningen förväntas stiga, samt av de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som regeringen har presenterat.

Utbudet av arbetskraft förväntas att utvecklas starkare än tidigare bedömningar. På kort sikt har det fått effekten att arbetslösheten reviderats upp trots att sysselsättningen är högre. Det beror på att arbetskraftsutbudet har ökat mer än sysselsättningen. Detta förklarar att prognoserna avseende arbetslösheten för 2006 och 2007 har reviderats upp något jämfört med prognosen i budgetpropositionen.

Utfallet för timlöneutvecklingen 2005 blev marginellt lägre än prognosen i budgetpropositionen för 2006. Prognosen för 2006 är oförändrad medan timlöneantagandet för 2007 har reviderats ned jämfört med budgetpropositionen för 2006. Prognosen avseende 2008 är oförändrad.

Både den långa och korta räntan förväntas successivt stiga från dagens låga nivåer. Förändringarna jämfört med budgetpropositionen för 2006 är relativt små.

För en mer utförlig beskrivning av de makroekonomiska förutsättningarna, se bilaga 1, Svensk ekonomi.

6.3 Utgiftsprognos 2006

I avsnitt 6.3.1 redovisas prognosen för de takbegränsade utgifterna. Prognosen för statsbudgetens inkomster och saldo 2006 redovisas i kapitel 5 respektive avsnitt 4.3.4.

Tabell 6.2 Statsbudgetens utgifter 2006

Miljarder kronor

	Statsbudget ¹	Prognos	Differens prognos – statsbudget
Utgifter exkl. stats- skuldsräntor ²	726,5	724,6	-1,9
Statsskuldsräntor	43,2	47,7	4,5
Summa utgifter	769,6	772,2	2,6

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför ej alltid med summan.

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005.

² Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar.

I statsbudgeten för 2006 beräknades statsbudgetens utgifter till 769,6 miljarder kronor. I den aktuella prognosen beräknas utgifterna till 772,2 miljarder kronor. Den del av förändringen som hänförs till utgifter exklusive statsskuldsräntor redovisas i avsnitt 6.3.1.

För 2006 uppgår utgiftsramen för utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. till 43,2 miljarder kronor, varav anslaget 92:1 *Räntor på statsskulden* svarar för 43,0 miljarder kronor. Utgifterna för utgiftsområdet beräknas nu, till följd av förändringar i makroantaganden och Riksgäldskontorets emissionsplaner, bli 47,7 miljarder kronor, vilket är 4,5 miljarder kronor högre än anvisat i statsbudgeten. Det finns en betydande osäkerhet i prognosen eftersom räntebetalningarna, även på kort sikt, påverkas av ränte- och valutarörelser.

6.3.1 Takbegränsade utgifter 2006

Utgiftstaket för staten omfattar utgiftsområdena 1–25 samt 27. Däremot ingår inte utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. Till de takbegränsade utgifterna räknas också utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Under utgiftstaket ingår även posten Minskning av anslagsbehållningar. Den så kallade budgeteringsmarginalen är skillnaden mellan utgiftstaket för staten och de takbegränsade utgifterna. Riksdagen har fastställt utgiftstaket för 2006 till 907 miljarder kronor.

Utgiftstaket för staten är ett centralt budgetpolitiskt åtagande för riksdagen och regeringen.

Om det finns risk för att utgiftstaket kommer att överskridas skall regeringen, enligt 42 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten, vidta sådana åtgärder som den har befogenheter till eller föreslå riksdagen nödvändiga åtgärder.

Regeringen följer noggrant utgiftsutvecklingen genom månatlig uppföljning och regelbundna prognoser för att i tid kunna vidta åtgärder om utgiftstaket skulle bedömas vara hotat.

De takbegränsade utgifterna beräknades i den av riksdagen beslutade statsbudgeten för 2006 till 906,1 miljarder kronor. Budgeteringsmarginalen uppgick då till 0,9 miljarder kronor. I den aktuella beräkningen bedöms de takbegränsade utgifterna uppgå till 904,1 miljarder kronor, vilket innebär att budgeteringsmarginalen har ökat och nu beräknas till 2,9 miljarder kronor.

I prognoserna har hänsyn tagits till föreslagna beslut (se kapitel 7 Tilläggsbudget), prognostiserade volymförändringar i rättighetsstyrda transfereringssystem (se avsnitt 6.4.3) samt makroekonomiska förändringar m.m. (se avsnitt 6.2).

Tabell 6.3 Takbegränsade utgifter 2006

Miljarder kronor

	Stats- budget ¹	Prognos	Differens prognos – statsbudget
Utgifter exkl. statsskuldsräntor ²	726,5	724,6	-1,9
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	179,6	179,6	-0,0
Takbegränsade utgifter	906,1	904,1	-1,9
Budgeteringsmarginal	0,9	2,9	1,9
Utgiftstak för staten	907,0	907,0	

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför ej alltid med summan.

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2005.

² Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar.

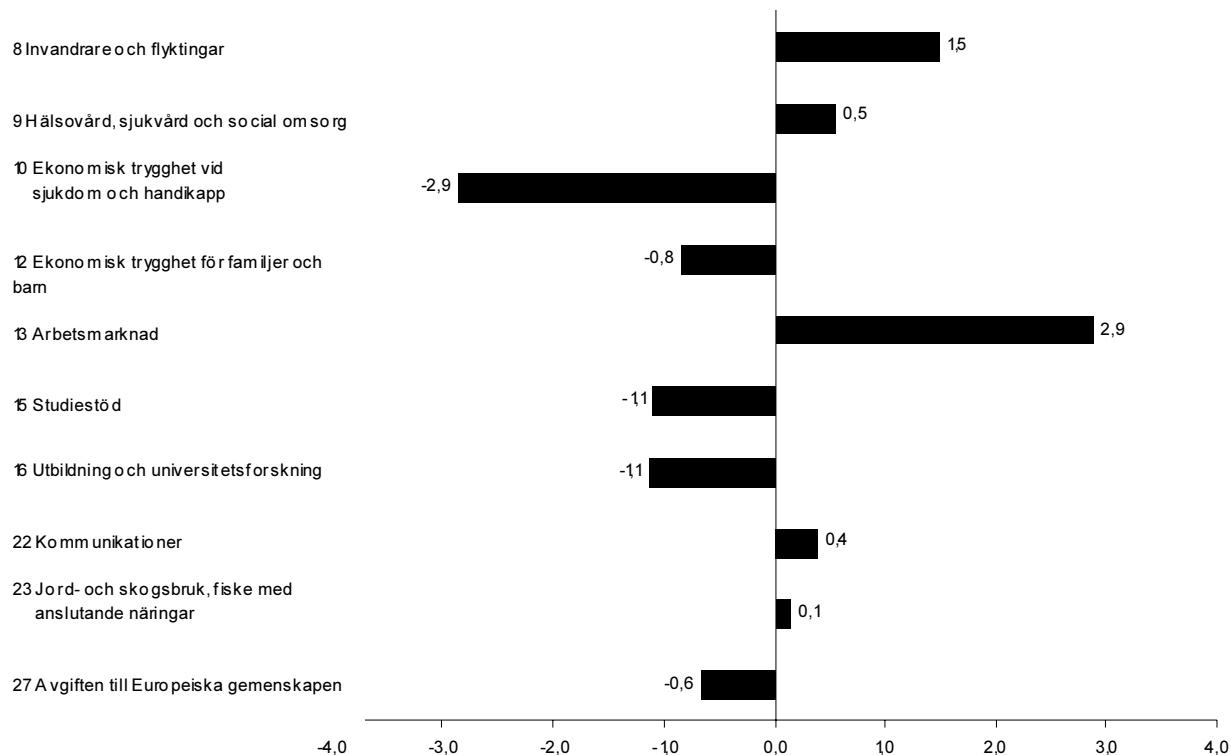
Jämfört med 2005 ökar de takbegränsade utgifterna med cirka 40 miljarder kronor 2006. I relation till bruttonationalprodukten beräknas de takbegränsade utgifterna 2006 motsvara 32,1 procent.

I tabell 6.5 redovisas av riksdagen beslutade ramar för utgiftsområden, förslag till tilläggsbudget i denna proposition summerat per utgiftsområde, de prognostiserade utgifterna för respektive utgiftsområde samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. För vissa utgiftsområden avviker nu aktuella utgiftsprognoser väsentligt från de medel som riksdagen i december 2005 beslutade om. Nedan redogörs för orsaker till de viktigaste avvikelserna.

Diagram 6.1 Skillnad mellan utgiftsprognos för 2006 och anvisade medel i statsbudgeten för 2006¹

Miljarder kronor

Utgiftsområde

¹ Statsbudget för 2006 enligt riksdagens beslut i december 2005.*Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar*

Utgifterna för anslaget 10:3 *Kommunersättning vid flyktingmottagande* förväntas bli drygt 500 miljoner kronor högre än i statsbudgeten anvisade medel. Utgifterna för anslaget 12:1 *Migrationsverket* förväntas bli 400 miljoner kronor högre än i statsbudgeten anvisade medel. Även utgifterna för anslaget 12:2 *Ersättningar och bostadskostnader* samt anslaget 12:6 *Offentligt biträde i utlänningsärenden* förväntas bli högre än i statsbudgeten anvisade medel (370 miljoner kronor respektive 64 miljoner kronor). Samtliga ovan nämnda revideringar är en följd av ändringen av utlänningslagen (1989:529) som trädde i kraft den 15 november 2005 och gällde till och med den 30 mars 2006.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Utgifterna för anslaget 13:1 *Tandvårdsförmåner m.m.* beräknas bli drygt 100 miljoner kronor

högre än i statsbudgeten anvisade medel. Detta förklaras huvudsakligen av kortare genomströmningstider för förhandsprövningsärenden hos Försäkringskassan avseende högkostnadsskyddet för protetik för personer som är 65 år eller äldre. Under 2005 vidtog Försäkringskassan flera åtgärder för att korta genomströmningstiderna. Bland annat har ett stort antal ärenden fördelats ut på andra länsorganisationer för att avlasta länsorganisationen i Skåne, som tidigare handlade samtliga ärenden. Det ökade antalet beslut får till följd att utgifterna för högkostnadsskyddet under 2006 bedöms bli högre än vad som beräknades i statsbudgeten.

Regeringen föreslår på tilläggsbudget i denna proposition att anslaget 17:1 *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken* ökas med 617 miljoner kronor, medel som behövs för genomförandet av regeringens proposition Nationell utvecklingsplan för vård och omsorg om äldre (prop. 2005/06:115) under 2006.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Prognosen för anslaget 19:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* är cirka 1 miljard kronor lägre än i statsbudgeten anvisade medel. Detta förklaras främst av att antalet sjukpenningdagar och rehabiliteringspenningdagar förväntas bli något färre än vad som beräknas i budgetpropositionen för 2006 (se även tabell 6.11).

Utgifterna för anslaget 19:2 *Aktivitets- och sjukersättningar m.m.* beräknas bli drygt 1,6 miljarder kronor lägre än i statsbudgeten anvisade medel, vilket beror på att ökningen av antalet personer med aktivitets- och sjukersättning under det senaste halvåret snabbt planat ut. Det genomsnittliga antalet personer med aktivitets- och sjukersättning 2006 beräknas till cirka 556 000, vilket är 14 000 färre än i beräkningen i budgetpropositionen (se vidare tabell 6.11).

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Prognosen för anslaget 21:2 *Föräldraförsäkring* är cirka 550 miljoner kronor lägre än i statsbudgeten anvisade medel. Till största del förklaras detta av att antalet uttagna föräldrapenningdagar varit lägre än förväntat sedan tidpunkten för budgetpropositionen, vilket föranlett en nedrevidering av prognosen för dessa även 2006 (se även tabell 6.11). Denna nedrevidering motverkas delvis av att utgifterna beräknas öka med cirka 200 miljoner kronor till följd av regeringens förslag om att höja inkomsttaket från 7,5 till 10 gånger prisbasbeloppet för tillfällig föräldrapenning och havandeskapspenning från och med den 1 juli 2006.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Prognosen för anslaget 22:1 *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* är drygt 100 miljoner kronor högre än i statsbudgeten anvisade medel, vilket främst förklaras av utgifter för utlokalisering av verksamhet till Arvidsjaur och Kristinehamn som följt av förändringar inom Försvarsmaktens grundorganisation.

Utgifterna för anslaget 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* beräknas bli drygt 2,3 miljarder kronor högre än i statsbudgeten anvisade medel. För att den planerade omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen skall kunna förverkligas behöver medel motsvarande 8 500 programplatser omprioriteras från anställningsstöd, som belastar statsbudgetens inkomstsida, till aktivitetsstöd,

som belastar statsbudgetens utgiftssida. Denna omprioritering beräknas öka utgifterna för aktivitetsstöd med cirka 1,1 miljarder kronor 2006. Ytterligare en förklaring till att utgifterna beräknas bli högre än i statsbudgeten är att den öppna arbetslösheten har reviderats upp jämfört med bedömningen i budgetpropositionen för 2006, vilket medför högre arbetslöshetsförsäkringsutgifter.

Prognosen för anslaget 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* är högre än i statsbudgeten anvisade medel, bland annat på grund av att merkostnadsersättningar för plusjobb bedöms bli högre än tidigare beräknat.

Utgifterna för anslaget 22:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* beräknas bli drygt 230 miljoner kronor högre än i statsbudgeten anvisade medel. Detta förklaras huvudsakligen av att anslaget på tilläggsbudget i denna proposition föreslås ökas för att ge utrymme för ytterligare 2 000 lönebidragsplatser under andra halvåret 2006, samt för att täcka ökade styckkostnader (främst till följd av höjningen av taket för lönebidrag den 1 juli 2005).

Utgifterna för anslaget 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006* beräknas bli högre än i statsbudgeten anvisade medel. Med anledning av fördröjningar i startskedet av strukturfondsprogrammen har det uppkommit ett betydande anslagssparande som till en del beräknas förbrukas under 2006.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Prognosen för anslaget 25:1 *Studiehjälp m.m.* är drygt 260 miljoner kronor högre än i statsbudgeten anvisade medel, vilket främst förklaras av att anslaget på tilläggsbudget i denna proposition föreslås ökas för att täcka en föreslagen ökning av studiebidraget i studiehjälpen.

Prognosen för anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* är drygt 1,4 miljarder kronor lägre än i statsbudgeten anvisade medel, vilket framför allt beror på färre studiemedelstagare med det så kallade högre bidraget än tidigare beräknat.

Utgifterna för anslaget 25:4 *Rekryteringsbidrag* förväntas bli lägre än i statsbudgeten anvisade medel. Detta beror främst på att möjligheten till den vidgade användningen av rekryteringsbidraget i satsningen på så kallade kombinationsutbildningar inte har utnyttjats fullt ut.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Utgifterna för anslaget 25:9 *Bidrag till personalförstärkningar i förskola* beräknas bli drygt 330 miljoner kronor lägre än i statsbudgeten anvisade medel. Detta förklaras av en förändring som innebär att utbetalningen av bidraget för bidragsåret 2006 sker i tre delar, varav det tredje tillfället infaller i januari 2007.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Utgifterna för anslaget 36:2 *Väghållning och statsbidrag* beräknas bli lägre än i statsbudgeten anvisade medel på grund av att Vägverket utnyttjade anslagskredit 2005, vilket påverkar prognosen för anslagsutnyttjande 2006.

För anslaget 36:4 *Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter* beräknas utgifterna bli högre än i statsbudgeten anvisade medel, vilket beror på att Banverket beräknas utnyttja anslagskredit 2006 för att anpassa verksamhetsvolymen till den högre anslagsnivån som beräknas för 2007.

Utgifterna för äldreanslaget från 2004 37:7 *IT-infrastruktur Regionala transportnät m.m.* beräknas till cirka 420 miljoner kronor. Hela utgiften finansieras av anslagssparande.

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Utgifterna för anslaget 41:2 *Insatser för skogsbruket* beräknas bli nära 170 miljoner kronor lägre än i statsbudgeten anvisade medel. Orsaken är att vissa av de stödinsatser som beslutats som en följd av stormen i Sydsverige (Gudrun) i januari 2005 har blivit försenade.

Utgifterna för anslaget 43:3 *Gårdstöd och djurbidrag m.m.* beräknas bli cirka 475 miljoner kronor högre än i statsbudgeten anvisade medel. Anledningen är främst att regeringen på tilläggsbudget i denna proposition föreslår att anslaget ökas med 741 miljoner kronor som en följd av att Europeiska kommissionen har beviljat Sverige medel från Europeiska unionens solidaritetsfond för ersättning av vissa offentliga kostnader med anledning av stormen Gudrun i januari 2005. Dessutom tidigarelades utbetalningar om nära 500 miljoner kronor av mjölkbidraget från 2006 till 2005.

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen

Utgifterna för anslaget 93:1 *Avgiften till Europeiska gemenskapen* beräknas bli cirka 650 miljoner kronor lägre än i statsbudgeten anvisade medel, vilket främst förklaras av Europeiska kommissionens förslag till reglering av överskottet från budgetåret 2005.

Förändring av anslagsbehållningar

I statsbudgeten för 2006 var den beräknade förbrukningen av anslagsbehållningar inte fördelad per utgiftsområde, utan redovisades under posten Minskning av anslagsbehållningar. De totala utgifterna redovisades i statsbudgeten som summan av utgiftsramarna och beräkningsposten Minskning av anslagsbehållningar. Denna beräkningspost uppgick i statsbudgeten för 2006 till 1,3 miljarder kronor. I den aktuella prognosen för innevarande budgetår ingår emellertid förändringen av anslagsbehållningar under respektive anslag och utgiftsområde. Förändringen av anslagsbehållningarna under 2006 kan nu därför beräknas som skillnaden mellan prognostiserat utfall och anvisade medel, med hänsyn tagen till förslag till tilläggsbudget, indragningar av anslagsmedel och medgivna överskridanden.

Tabell 6.4 Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2006

Miljarder kronor	
Ramanslag (samtliga belopp exklusive statskuldsränder)	
Ingående ramöverföringsbelopp ¹	25,4
+ Anvisat på ursprunglig statsbudget	726,5
+ Anvisat på tilläggsbudget i VP2006	5,0
+ Medgivna överskridanden	0,0
- Indragningar	11,3
- Prognos	724,6
= Beräknat utgående ramöverföringsbelopp	21,0
Beräknad förändring av anslagsbehållningar	-4,4

Ann.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför ej alltid med summan.

¹ Enligt Årsredovisning för staten 2005 (skr. 2005/06:101).

Statsbudgetens utfall 2005 visar att anslagsbehållningarna på ramanslag uppgick till 25,4 miljarder kronor vid årsskiftet 2005/06. Under 2006 kommer anslagssparandet att öka jämfört med 2005 i den mån utgifterna är lägre än anvisade medel på statsbudgeten 2006, eller minska i den mån utgifterna överstiger anvisade medel eller till följd av beslut om indragningar.

Anvisade medel föreslås på tilläggsbudget i denna proposition öka med 5 miljarder kronor. De hittills beslutade indragningarna av anslagsmedel beräknas uppgå till drygt 11 miljarder kronor, varav merparten berör rättighetsstyrda transfereringsanslag samt anslaget 93:1 *Avgiften till Europeiska gemenskapen*.

Skillnaden mellan totalt anvisade medel på ramanslag (inklusive förslag till tilläggsbudget) och prognostiserade utgifter för ramanslag beräknas nu till -4,4 miljarder kronor (exklusive statsskuldsräntor). Därmed beräknas anslagsbehållningarna minska till 21 miljarder kronor vid årets slut.

Tabell 6.5 Utgifter 2005 och 2006

Miljarder kronor

Utgiftsområde	2005	2006					
	Utfall	Urspr. statsbudget ¹	Tilläggsbudget ²	Totalt anvisat ³	Prognos	Differens prognos – urspr. statsbudget	Differens prognos – totalt anvisat
1 Rikets styrelse	7,7	8,2	0,0	8,3	8,3	0,1	0,0
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	11,0	11,8	0,0	11,8	12,1	0,3	0,3
3 Skatt, tull och exekution	8,6	9,2	0,0	9,2	9,2	-0,1	-0,1
4 Rättsväsendet	27,0	29,0	0,0	29,0	28,7	-0,3	-0,3
5 Internationell samverkan	1,4	1,4	0,0	1,4	1,4	0,0	0,0
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	43,6	43,4	0,0	43,4	43,1	-0,3	-0,3
7 Internationellt bistånd	22,3	26,1	-0,0	26,1	26,2	0,1	0,1
8 Invandrare och flyktingar	6,9	8,2	1,4	9,6	9,7	1,5	0,1
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	38,5	41,6	0,9	42,5	42,2	0,5	-0,3
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	127,0	129,6		129,6	126,7	-2,9	-2,9
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	46,1	45,3	0,2	45,5	45,1	-0,2	-0,4
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	55,5	61,5		61,5	60,6	-0,8	-0,8
13 Arbetsmarknad	69,6	70,2	0,9	71,1	73,1	2,9	2,0
14 Arbetsliv	1,2	1,2	-0,0	1,2	1,2	0,0	0,0
15 Studiestöd	19,8	22,1	0,5	22,6	21,0	-1,1	-1,6
16 Utbildning och universitetsforskning	43,7	47,1	0,1	47,2	46,0	-1,1	-1,2
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	9,0	9,6	0,0	9,6	9,5	-0,1	-0,1
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	8,7	9,5	0,0	9,5	9,5	-0,0	-0,0
19 Regional utveckling	3,3	3,3	0,1	3,5	3,6	0,3	0,2
20 Allmän miljö- och naturvård	4,3	4,6	0,0	4,6	4,9	0,3	0,2
21 Energi	1,4	1,7	0,0	1,7	1,9	0,2	0,1
22 Kommunikationer	31,8	31,5	-0,1	31,5	31,9	0,4	0,5
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	17,4	16,4	0,8	17,2	16,5	0,1	-0,6
24 Näringsliv	3,8	4,2	-0,0	4,2	4,2	0,0	0,0
25 Allmänna bidrag till kommuner	57,3	60,2	0,1	60,3	60,3	0,1	0,0
26 Statsskuldsräntor m.m.	32,7	43,2		43,2	47,7	4,5	4,5
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	25,6	28,1		28,1	27,4	-0,6	-0,6
Minskning av anslagsbehållningar		1,3				1,3	1,3
Summa utgiftsområden	725,0	769,6	5,0	773,4	772,2	2,6	-1,1
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor	692,3	726,5	5,0	730,2	724,6	-1,9	-5,6
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	172,0	179,6			179,6	-0,0	
Takbegränsade utgifter	864,3	906,1			904,1	-1,9	
Budgeteringsmarginal	5,7	0,9			2,9	-1,9	
Utgiftstak för staten	870,0	907,0			907,0	0	

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Statsbudgeten för 2006 enligt riksdagens beslut i december 2005.² Förslag till tilläggsbudget i denna proposition.³ Anvisat på statsbudgeten för 2006 enligt riksdagens beslut i december 2005 och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

6.4 Utgifter fram till och med 2008 och förändringar jämfört med BP06

6.4.1 Utgifter per utgiftsområde

Regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2006 förslag till anslag och utgiftsramar per utgiftsområde för 2006 samt en beräkning av utgifterna för 2007 och 2008 fördelade på utgiftsområden och ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Dessa förslag och beräkningar har godkänts av riksdagen (bet. 2005/06:FiU1, rskr. 2005/06:34).

I tabell 6.6 redovisas för varje utgiftsområde utfallet för 2005, anvisade medel per utgiftsområde för 2006 (inklusive förslag till tilläggsbudget i denna proposition), utgiftsprognos för 2006 samt beräknade utgiftsramar för 2007 och 2008. I prognosen för utgifterna per utgiftsområde för 2006 och i beräkningen av utgiftsramarna för 2007 och 2008 har hänsyn tagits till redan beslutade och nu föreslagna eller aviserade utgiftsreformer och besparingar (se avsnitt 4.2 och 6.4.2). De beräknade utgiftsramarna för 2008 baserar sig, om ej annat anges, på samma regelsystem och politik som utgiftsramarna för 2007. Vidare har de makroekonomiska förutsättningar, volymantaganden inom vissa transfereringssystem samt den pris- och löneomräkning som ligger till grund för beräkningarna uppdaterats jämfört med de beräkningar som presenterades i budgetpropositionen för 2006 (se avsnitt 6.4.3).

Förbrukning av anslagsbehållningar på ramanslag för förvaltnings- och investeringsändamål för 2007 och 2008 redovisas under posten Minskning av anslagsbehållningar (se tabell 6.6).

Tabell 6.6 Utgifter per utgiftsområde 2005–2008

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2005 Utfall	2006 Anslag ¹	2006 Prognos	2007 Beräknat	2008 Beräknat
1 Rikets styrelse	7 673	8 285	8 316	8 038	8 174
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	10 972	11 850	12 145	11 768	10 850
3 Skatt, tull och exekution	8 572	9 224	9 165	9 293	9 198
4 Rättsväsendet	27 025	29 024	28 706	30 553	31 028
5 Internationell samverkan	1 365	1 364	1 398	1 361	1 365
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	43 591	43 445	43 125	43 312	44 444
7 Internationellt bistånd	22 260	26 054	26 202	27 896	29 374
8 Invandrare och flyktingar	6 918	9 644	9 728	8 576	8 215
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	38 473	42 488	42 163	46 808	49 290
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	127 049	129 591	126 736	127 769	129 921
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	46 120	45 479	45 119	44 155	43 557
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	55 467	61 460	60 628	63 277	65 139
13 Arbetsmarknad	69 568	71 135	73 103	71 947	66 798
14 Arbetsliv	1 153	1 224	1 228	1 220	1 241
15 Studiestöd	19 779	22 592	21 036	21 777	22 035
16 Utbildning och universitetsforskning	43 695	47 194	45 980	47 150	46 581
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	8 968	9 622	9 528	10 305	10 194
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	8 737	9 549	9 531	9 723	9 442
19 Regional utveckling	3 286	3 452	3 616	2 867	2 315
20 Allmän miljö- och naturvård	4 254	4 644	4 892	4 927	4 949
21 Energi	1 396	1 737	1 873	1 632	1 458
22 Kommunikationer	31 833	31 454	31 925	34 207	35 185
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	17 408	17 190	16 546	17 321	17 375
24 Näringsliv	3 775	4 197	4 207	4 189	4 577
25 Allmänna bidrag till kommuner	57 325	60 252	60 256	70 739	77 108
26 Statsskuldräntor m.m.	32 657	43 170	47 670	41 970	44 070
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	25 635	28 066	27 419	27 409	29 917
Minskning av anslagsbehållningar				2 022	4 685
Summa utgiftsområden²	724 956	773 385	772 241	792 209	808 486
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	692 299	730 215	724 571	750 239	764 416
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	172 033	179 584	179 563	189 038	201 349
Takbegränsade utgifter	864 332	909 799	904 134	939 277	965 765
Budgeringsmarginal	5 668		2 866	9 723	16 235
Utgiftstak för staten	870 000	907 000	907 000	949 000	982 000³

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i denna proposition.² Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar.³ Regeringens bedömning av utgiftstak för 2008 i budgetpropositionen för 2006.

I tabell 6.7 redovisas förändringen av beräknade utgiftsramar för 2007 och 2008 i förhållande till beräkningen i budgetpropositionen för 2006. Utgifterna per utgiftsområde har ändrats till följd av nya förslag till utgiftsförändringar, reviderad pris- och löneomräkning samt övriga förändringar som reviderade

makroekonomiska förutsättningar och förändrade volymer inom främst regelstyrda transfereringssystem. För 2007 redovisas i tabell 6.7 förändringen av utgiftsramarna till följd av nya förslag till utgiftsförändringar (se även tabell 6.10), reviderad pris- och löneomräkning (PLO) och övriga faktorer.

Tabell 6.7 Förändring av beräknade utgiftsramar 2007 och 2008 jämfört med budgetpropositionen för 2006

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Total förändring 2007	Varav			Total förändring 2008	
		Beslut 2007	PLO 2007	Makro 2007		Övrigt 2007
1 Rikets styrelse	-60	0	-55	0	-5	-62
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	-22	112	-12	-1	-122	-292
3 Skatt, tull och exekution	-56	0	-55	0	0	-53
4 Rättsväsendet	-191	0	-191	0	0	-203
5 Internationell samverkan	-2	0	-2	0	0	-2
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	611	0	594	0	16	652
7 Internationellt bistånd	474	0	-5	336	143	692
8 Invandrare och flyktingar	2 055	1 707	-3	-2	353	1 965
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	2 799	2 528	-14	-74	359	4 168
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	-6 098	0	-54	-231	-5 814	-8 694
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	-198	240	0	-250	-188	-309
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	-859	350	0	-92	-1 117	-1 207
13 Arbetsmarknad	4 201	1 034	-37	3 204	0	3 100
14 Arbetsliv	29	40	-11	0	0	29
15 Studiestöd	-758	885	0	56	-1 699	-1 197
16 Utbildning och universitetsforskning	-103	331	-418	0	-16	-126
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	448	532	-84	0	0	412
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	638	135	-22	-167	693	317
19 Regional utveckling	300	300	0	0	0	88
20 Allmän miljö- och naturvård	230	180	-14	0	64	133
21 Energi	15	30	-9	0	-7	16
22 Kommunikationer	-336	125	-462	0	0	-316
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	1 183	945	-22	0	261	1 232
24 Näringsliv	182	222	-39	0	0	179
25 Allmänna bidrag till kommuner	1 015	0	0	0	1 015	384
26 Statsskuldräntor m.m.	-1 500	0	0	0	-1 500	-7 300
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	-2 252	0	0	0	-2 252	-1 404
Minskning av anslagsbehållningar	-707	0	0	0	-707	3 458
Summa utgiftsområden	1 035	9 694	-915	2 779	-10 522	-4 341
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	-314	0	0	185	-499	-1 284
Takbegränsade utgifter	2 221	9 694	-915	2 964	-9 521	1 675

I tabell 6.8 redovisas den totala utgiftsförändringen jämfört med budgetpropositionen fördelat på olika komponenter. Av tabellen framgår det att den totala förändringen av de takbegränsade utgifterna är relativt liten i förhållande till beräkningen i budgetpropositionen. Även om utgifterna ökar som ett resultat av nya reformer bidrar andra faktorer, däribland lägre utgifter till följd av lägre beräknade sjuktal samt en revidering av pris- och löneomräkningen, till lägre utgifter och sammantaget blir ökningen liten. Posten Övrigt dessa år innefattar bland annat reviderade utgifter för EU-avgiften i förhållande till budgetpropositionen för 2006.

Förändringar till följd av nya förslag till utgiftsförändringar jämfört med budgetpropositionen redovisas i avsnitt 6.4.2, medan förändringar till följd av övriga nämnda faktorer redovisas i avsnitt 6.4.3.

Tabell 6.8 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med budgetpropositionen för 2006

Miljarder kronor

	2007	2008
Takbegränsade utgifter i budgetpropositionen för 2006	937,1	964,1
Nya utgiftsreformer	9,7	10,2
Nya utgiftsminskningar	0,0	0,0
Reviderad pris- och löneomräkning	-0,9	-0,9
Övriga makroekonomiska förändringar	3,0	1,5
Volymförändringar	-6,8	-8,6
Tekniska förändringar	0,9	0,3
Övrigt	-2,9	-4,2
Minskning av anslagsbehållningar	-0,7	3,5
Total utgiftsförändring	2,2	1,7
Takbegränsade utgifter i 2006 års ekonomiska vårproposition	939,3	965,8

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

6.4.2 Utgiftsförändringar jämfört med budgetpropositionen för 2006 till följd av förslag och aviseringar

Regeringens förslag och aviseringar i denna proposition innebär ökade utgifter på ett antal områden, ett par mindre utgiftsminskningar samt en förändring av de utgifter som via skattekontokrediteringar belastar budgetens inkomstsida.

En redovisning av nu aviserade och föreslagna utgiftsförändringar återfinns i tabell 6.10. En redogörelse för förslag rörande 2006 års anslag återfinns även i kapitel 7 Tilläggsbudget. I följande avsnitt redovisas förändringar som har en utgiftseffekt på över 10 miljoner kronor för åren 2006–2008.

Utgiftsområde 1

Regeringen anser att det, mot bakgrund av det låga valdeltagandet bland vissa grupper av röstberättigade, finns ett ökat behov av särskild information från de politiska partierna i samband med de allmänna valen. Regeringen föreslår därför att anslaget för allmänna val och demokrati ökas med 15 miljoner kronor 2006.

Utgiftsområde 2

I budgetpropositionen för 2006 föreslog regeringen 1 000 statliga kompetensöverföringsjobb för att underlätta en kommande generationsväxling av personal. Regeringen anser nu att antalet kompetensöverföringsjobb bör utökas med ytterligare 250 arbetstillfällen från och med den 1 juli 2006. Det av regeringen föreslagna stödet är tillfälligt och gäller till och med utgången av 2007. Därefter finansierar myndigheterna utgifterna inom ramen för sina anslag. Regeringen föreslår därför att anslaget för statliga kompetensöverföringsjobb ökar med 20 miljoner kronor 2006. Vidare beräknas detta anslag öka med 90 miljoner kronor 2007.

Regeringen har uppdragit åt Statistiska centralbyrån att utforma en åtgärdsplan för att förbättra och utveckla den ekonomiska statistiken. Det är angeläget att åtgärdsplanen kan genomföras utan dröjsmål. Vidare anser regeringen att en utvecklad materialflödesstatistik behövs för att bedöma den samlade miljöpåverkan från vissa material. Regeringen föreslår med anledning av detta att

Statistiska centralbyråns anslag för 2006 ökar med 6 miljoner kronor. För 2007 och 2008 bedömer regeringen att anslaget bör öka med 22 miljoner kronor respektive år.

Utgiftsområde 6

I syfte att möjliggöra inköp av antiviraler i tillräcklig omfattning för att bygga upp en beredskap mot en influensapandemi föreslår regeringen i denna proposition att låneramen för beredskapsinvesteringar höjs med 200 miljoner kronor. För att täcka de kapitalkostnader som därmed uppstår föreslår regeringen att anslaget för krisberedskap ökas med 12 miljoner kronor 2006.

Utgiftsområde 8

Till följd av den tillfälliga ändringen av utlänningslagen som gällde mellan den 15 november 2005 och den 30 mars 2006 ökar antalet ärenden som Migrationsverket handlägger. Lagändringen medför att fler personer än vad som tidigare antagits kommer att beviljas uppehållstillstånd under 2006, varigenom utgifterna för asylprocessen och kommunmottagandet beräknas öka. Regeringen föreslår, med anledning av detta, att Migrationsverkets anslag ökas med 400 miljoner kronor 2006. Vidare föreslår regeringen att anslaget för ersättningar och bostadskostnader ökas med 370 miljoner kronor 2006. Ändringen av utlänningslagen bedöms även leda till ett ökat behov av offentliga biträden i utlänningsärenden, varför anslag för detta ändamål föreslås öka med 25 miljoner kronor 2006. Slutligen föreslår regeringen att anslaget för kommunersättningar vid flyktingmottagande ökas med 600 miljoner kronor 2006. För 2007 beräknas utgiftsökningarna för kommunmottagandet med anledning av lagändringen uppgå till 1 660 miljoner kronor. För 2008 beräknas utgifterna öka med 1 471 miljoner kronor. I de ökade utgifterna ingår, förutom utgifter för ett ökat antal mottagna, också en höjning av schablonersättningarna för flyktingmottagande i kommunerna med cirka sex procent från och med 2007. Regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen för 2007 med ett förslag till ett skydd mot höga kostnader för alla i tandvården.

Regeringens samlade åtgärder för att främja integration omfattar förslag till insatser som medför ökade utgifter. För att förstärka åtgärderna mot diskriminering beräknas anslaget för Ombudsmannen mot etnisk diskriminering öka med 13 miljoner kronor från och med 2007. Åtgärder för att vidareutveckla det lokala utvecklingsarbetet inom storstadspolitiken bedöms medföra en ökning av berörda anslag med 30 miljoner kronor 2007 och en lika stor anslagsökning 2008.

Utgiftsområde 9

Regeringen bedömer att 1 700 miljoner kronor krävs för att införa ett nytt grundstöd inom tandvården. Stödet, som regeringen avser att införa under 2007, riktar sig till alla personer från och med det år individen fyller 20 år, och bygger på en fast subvention på 500 kronor var 18:e månad. Vid införande av subventionen beräknas därigenom priset för ett tandhälsobesök motsvara kostnaden för ett besök inom den öppna hälso- och sjukvården (maximalt 200 kronor). Under införandet 2007 beräknas berört anslag öka med 500 miljoner kronor. För 2008 beräknas anslagsökningen uppgå till den fulla utgiftsökningen på 1 700 miljoner kronor.

Inom ramen för regeringens samlade åtgärder för äldre har regeringen lämnat propositionen Nationell utvecklingsplan för vård och omsorg om äldre (prop. 2005/06:115). För utvecklingsplanens genomförande föreslår regeringen att anslaget för stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken ökas med 617 miljoner kronor 2006. För utvecklingsplanens genomförande 2007 och 2008 beräknar regeringen att berörda anslag bör öka med 1 762 miljoner kronor respektive 1 753 miljoner kronor. Eftersom stödet till nybyggnad av, ombyggnad av och ombyggnad till särskilda boendeformer för äldre bedöms uppgå till 125 miljoner kronor under 2007 beräknas de samlade utgifterna för utvecklingsplanen till 1 637 miljoner kronor detta år. Regeringen föreslår respektive beräknar följande *samlade* anslagsökningar för 2006, 2007 och 2008.

Tabell 6.9 Regeringens samlade åtgärder för äldre 2006–2008

Miljoner kronor

	2006	2007	2008
1. Medel till kommuner och landsting för personalförstärkning och åtgärder för att uppnå en kvalitetshöjning inom vården av de mest sjuka äldre. Medlen skall bl.a. användas till rehabilitering, nutritionsarbete, läkemedelsgenomgångar och förstärkt läkarmedverkan.	600	1 000	1 000
2. Medel för att stimulera en kvalitetshöjning inom demensvården.		200	200
3. Medel till kommunerna för att stärka det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.		150	150
4. Medel för att stimulera utvecklingen av äldreomsorg anpassad för ett mångkulturellt samhälle.		50	50
5. Medel för att stödja forskning om äldre och åldrande.	5	35	35
6. Medel för att stödja strategiskt viktig teknikutveckling inom äldreområdet.		25	25
7. Medel för att tillsätta en delegation med uppdrag att följa och analysera behoven av boende och utvecklingen av boendefrågor för äldre.	2	10	10
8. Medel för stöd till nybyggnad av, ombyggnad av och ombyggnad till särskilda boendeformer för äldre.		250	250
9. Medel för nationella brukarundersökningar om äldreomsorgen.	5	5	5
10. Medel till kommunerna för införandet av en rapporteringsskyldighet som skall bidra till stärkt rättssäkerhet för äldre (9 mnkr avser 2006). ¹		27	18
11. Medel för genomförande och uppföljning av utvecklingsplanen.	5	10	10
12. Höjd ersättningsgrad i bostadstillägget till ålderspensionärer (se Utgiftsområde 11).	180	240	240
Summa reformer	797	2 002	1 993

¹ Reglering enligt den kommunala finansieringsprincipen

Sammantaget föreslår regeringen, till följd av de samlade åtgärderna för äldre, anslagsökningar på 797 miljoner kronor 2006. År 2007 beräknas anslagsökningarna uppgå till 2 002 miljoner kronor. Från och med 2008 beräknas anslagsökningarna uppgå till 1 993 miljoner kronor.

Som en del av åtgärderna för att stärka samhällets krisberedskap vid en eventuell influensapandemi har regeringen tillsatt en förhandlare för att ingå avtal om att påbörja uppbyggnaden av en inhemsk produktionskapacitet av vaccin. En rapport har avlämnats, och regeringen avser att driva frågan vidare. Det är för närvarande svårt att bedöma hur snabbt en förhandling kan

slutföras, och därmed vilka åtgärder som är möjliga att vidta. Regeringen avser därför att återkomma i budgetpropositionen för 2007 med en redovisning av vilka åtgärder som vidtagits, och med en bedömning av vilka ytterligare åtgärder som krävs.

Utöver detta föreslår regeringen att ett nytt anslag – 14:10 *Vaccinförsörjning* – förs upp på statsbudgeten 2006. Anslaget skall vid behov kunna användas för att täcka utgifter i samband med avtal om leverans av vaccin i händelse av en influensapandemi. Anslaget skall också vid behov kunna användas för en ökad handlingsberedskap i samband med avtal om att påbörja uppbyggnaden av en inhemsk produktionskapacitet av vaccin. Anslaget föreslås uppgå till 200 miljoner kronor.

För att bland annat motverka och förebygga hemlöshet bland psykiskt funktionshindrade bedömer regeringen att anslaget för personliga ombud bör öka med 20 miljoner kronor per år 2007 och 2008. Vidare bör anslaget för utvecklingsmedel till åtgärder för hemlösa öka med 23 miljoner kronor 2007 och 33 miljoner kronor 2008.

Inom ramen för regeringens samlade åtgärder för ungdomar anser regeringen att det är angeläget att stärka vårdkedjan för vissa ungdomar. Av denna anledning föreslår regeringen insatser i utvalda områden. Därför föreslås att anslaget för utveckling av socialt arbete ökas med 50 miljoner kronor 2006. Vidare bedömer regeringen att detta anslag bör ökas med 90 miljoner kronor per år 2007 och 2008. Regeringen anser även att det behövs 50 miljoner kronor per år 2007 och 2008 för att inrätta ett nationellt centrum för stöd till samt kunskaps- och metodutveckling för ungdomar som löper risk att drabbas av psykisk ohälsa. Därtill bedömer regeringen att det behövs 200 miljoner kronor per år 2007 och 2008 i riktat stöd till barn- och ungdomspsykiatri.

Utgiftsområde 11

Regeringen föreslår att ersättningsgraden i bostadstillägget för ålderspensionärer fyllda 65 år höjs från 91 till 93 procent av bostadskostnaden från och med den 1 april 2006. Följaktligen föreslås anslaget för bostadstillägg till pensionärer öka med 180 miljoner kronor 2006.

Anslaget beräknas öka med 240 miljoner kronor från och med 2007.

Utgiftsområde 12

Regeringens har föreslagit att inkomsttaket för sjukpenninggrundande inkomst skall höjas från sju och en halv till tio gånger prisbasbeloppet från och med den 1 juli 2006 (prop. 2005/06:142). Till följd av att denna höjning även skall omfatta den tillfälliga föräldrapenningen och havandeskapspenningen beräknas utgifterna för föräldraförsäkring öka med 200 miljoner kronor 2006. Vidare beräknas utgifterna öka med 350 miljoner kronor 2007 och 377 miljoner kronor 2008.

Utgiftsområde 13

Inom ramen för regeringens samlade åtgärder för att minska den öppna arbetslösheten och öka sysselsättningen föreslås följande.

För att den planerade omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen skall kunna förverkligas behöver medel motsvarande 8 500 programplatser omprioriteras från anställningsstöd, som belastar statsbudgetens inkomstsida, till aktivitetsstöd på statsbudgetens utgiftssida. Omprioriteringen beräknas öka utgifterna för aktivitetsstöd med 1 117 miljoner kronor 2006. Vidare föreslår regeringen på försök att finansieringsbidraget vid arbetspraktik slopas till och med 2007. Detta beräknas minska de inkomster som redovisas på anslaget för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd med 385 miljoner kronor 2006 och med 334 miljoner kronor 2007. För att möjliggöra dessa åtgärder föreslår regeringen att anslaget ökas med 735 miljoner kronor 2006. Dessutom har regeringen utökat anslagskrediterna på samma anslag.

För att underlätta arbetslösas inträde på arbetsmarknaden avser regeringen att tillfälligt utöka volymen i de arbetsmarknadspolitiska programmen med 11 000 platser per år under 2007 och 2008. Volymökningen beräknas öka utgifterna för aktivitetsstöd och köp av arbetsmarknadsutbildning med 2 022 miljoner kronor 2007 och med 2 045 miljoner kronor 2008.

Plusjobb beviljas enligt nuvarande regler i maximalt två år. Regeringen avser att ge

möjlighet för personer med plusjobb som vid anvisningstillfället fyllt 60 år att fortsätta denna anställning tills de fyllt 65 år. Reformen beräknas öka utgifterna för merkostnadsersättningar med 27 miljoner kronor 2008.

För att förbättra möjligheterna för funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga att erhålla ett arbete föreslår regeringen en anslagsökning på 125 miljoner kronor 2006. Ökningen motsvarar cirka 2 000 lönebidragsplatser under andra halvåret 2006. Dessutom beräknar regeringen att ytterligare 260 miljoner kronor krävs 2007, vilket motsvarar 2 000 fler platser.

Regeringen bedömer att den yrkesmässiga och geografiska rörligheten måste öka. Ökade resurser för arbetsmarknadsutbildning, inklusive lärlingsplatser för ungdomar, ger utrymme för fler platser än 2005. Syftet är att motverka risken för arbetskraftsbrist i en konjunkturuppgång. För att främja den geografiska rörligheten återinförs möjligheten till bidrag för sökanderesor för arbetslösa ungdomar mellan 20 och 24 år.

Inom ramen för regeringens samlade åtgärder för ungdomar föreslås en anslagsökning på 25 miljoner kronor 2006 för bidrag till feriearbeten för gymnasieungdomar.

Inom ramen för regeringens samlade åtgärder för att främja integration avser regeringen att ge Arbetsmarknadsverket i uppdrag att genomföra en tvåårig försöksverksamhet för vissa nyanlända invandrare i syfte att få till stånd en tidigare etablering på arbetsmarknaden. Till följd av detta föreslår regeringen en anslagsökning på 20 miljoner kronor 2006. Utgifterna för försöksverksamheten beräknas därefter uppgå till 75 miljoner kronor 2007 och 35 miljoner kronor 2008. Vidare anser regeringen att den försöksverksamhet med arbetsplatsintroduktion för invandrare som för närvarande bedrivs bör införlivas i Arbetsmarknadsverkets ordinarie verksamhet från och med 2007. Av denna anledning beräknas utgifterna öka med 148 miljoner kronor från och med 2007.

Därutöver har regeringen beslutat att per den 1 februari 2006 höja den valutakurs som används vid beräkningarna av de finansiella ramarna för strukturfondsprogrammen. Valutakursen i förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder höjdes med 40 öre till 9 kronor per euro, vilket beräknas öka EU-medlen i socialfonden, och därmed utgifterna, med 217 miljoner kronor per år 2007 och 2008.

Utgiftsområde 14

Regeringen avser att återkomma med förslag om treåriga insatser för en förstärkt företagshälsovård. Till följd av dessa åtgärder beräknas berörda anslag öka med 30 miljoner kronor per år för 2007 och 2008.

Vidare bereder regeringen en fyraårig Nationell handlingsplan mot prostitution och handel med människor för sexuella ändamål, särskilt kvinnor och barn. Regeringen bedömer att utgifterna kommer att öka med 10 miljoner kronor per år 2007 och 2008 för att genomföra planen.

Utgiftsområde 15

Studiehjälp lämnas till elever mellan 16 och 20 år som genomgår en gymnasial utbildning. Stödet består bland annat av ett studiebidrag som lämnas under tio månader per år för studier som bedrivs på heltid. Inom ramen för regeringens samlade åtgärder för ungdomar föreslås att studiebidraget i studiehjälpen höjs med 100 kronor per månad från och med den 1 april 2006. Lagförslaget föreslås träda i kraft den 29 juni 2006, och en retroaktiv utbetalning skall ske samma månad. Till följd av den högre bidragsnivån föreslås anslaget för studiehjälp öka med 277 miljoner kronor 2006. Från och med 2007 beräknas anslaget öka med 360 miljoner kronor.

Regeringen anser även att studiemedelnivån bör höjas. Därför föreslår regeringen att anslaget för studiemedel ökar med 185 miljoner kronor 2006. För 2007 bedöms denna åtgärd medföra en anslagsökning på drygt 493 miljoner kronor, och för 2008 uppgår ökningen till drygt 504 miljoner kronor.

Regeringen anser att det finns behov av kompletterande utbildningar för utländska akademiker (se nedan under Utgiftsområde 16). Detta beräknas medföra att studiemedelsanslaget ökar med 15 miljoner kronor 2007 och med 11 miljoner kronor 2008. Vidare beräknas studiemedelsanslaget öka med 17 miljoner kronor 2007 och 34 miljoner kronor 2008 till följd av ökade platser i den kvalificerade yrkesutbildningen (se nedan under Utgiftsområde 16).

Utgiftsområde 16

Inom ramen för regeringens samlade åtgärder för att minska den öppna arbetslösheten och öka sysselsättningen anser regeringen att den kvalificerade yrkesutbildningen bör utvidgas med 1 000 platser från hösten 2007. Åtgärden beräknas medföra en anslagsökning på 30 miljoner kronor 2007 och 60 miljoner kronor 2008.

Inom ramen för regeringens samlade åtgärder för att främja integration föreslås ökade medel för resurspersoner inom skolan. Till följd av denna åtgärd föreslår regeringen en anslagsökning på 50 miljoner kronor 2006. För 2007 och 2008 beräknas en årlig anslagsökning på 150 miljoner kronor. Resurserna skall bland annat användas till att anställa pedagoger, men även annan personal. Regeringen anser även att det är nödvändigt att förkorta handläggningstiderna för validering av utländska gymnasiebetyg, samt att det finns ett behov av kompletterande utbildningar för utländska akademiker. Därför föreslås en anslagsökning på 1 miljon kronor 2006. Åtgärderna för validering och kompletterande utbildningar bedöms även medföra en anslagsökning på 36 miljoner kronor 2007 och på 28 miljoner kronor 2008.

Inom ramen för regeringens samlade åtgärder för ungdomar anser regeringen att det finns behov av insatser under sommaren riktade till ungdomar i områden där behoven är som störst. Följaktligen föreslår regeringen en anslagsökning på 15 miljoner kronor 2006. Insatserna beräknas även medföra en anslagsökning på 15 miljoner kronor 2007. Vidare bedömer regeringen att utgifterna kommer att öka till följd av åtgärder för att stärka yrkesutbildningen i gymnasieskolan. Berörda anslag beräknas därför öka med 35 miljoner kronor per år under 2007 och 2008. Regeringen bedömer även att det krävs ökade resurser för samverkan för att stärka det förebyggande arbetet med hälsa och trygghet i skolan. Dessa åtgärder beräknas medföra en anslagsökning på 50 miljoner kronor per år 2007 och 2008.

Slutligen bedömer regeringen att det under en fyraårsperiod från och med 2007 krävs en årlig anslagsökning på 10 miljoner kronor för att

genomföra åtgärder som syftar till att öka kunskaperna om skillnader mellan flickors och pojkars inlärning, och finna åtgärder som förbättrar pojkars resultat.

Utgiftsområde 17

Inom ramen för regeringens samlade åtgärder för att minska den öppna arbetslösheten och öka sysselsättningen anser regeringen att ytterligare 150 personer per år under 2006 och 2007 – från och med halvårsskiftet 2006 – bör anställas för att bevara, vårda och tillgängliggöra kulturinstitutionernas samlingar, föremål och arkivalier. Följaktligen föreslår regeringen en anslagsökning på 23 miljoner kronor 2006. Vidare bedöms en anslagsökning på 45 miljoner kronor under 2007 vara nödvändig.

Inom ramen för regeringens samlade åtgärder för ungdomar bedömer regeringen att det finns behov av att utveckla verksamheter och mötesplatser för ungdomar. Regeringen bedömer därför att en anslagsökning på 80 miljoner kronor 2007 och 80 miljoner kronor 2008 är nödvändig.

I syfte att bedriva näringsfrämjande aktiviteter i samband med friidrotts-EM 2006 i Göteborg föreslår regeringen ett bidrag till Göteborgs kommun. Av denna anledning föreslår regeringen en anslagsökning på 10 miljoner kronor 2006.

Regeringen aviserade i propositionen Lära, växa, förändra (prop. 2005/06:192) att resurserna till folkbildningen skulle öka. Regeringen bedömer därför att en anslagsökning på 400 miljoner kronor per år från och med 2007 är nödvändig.

Utgiftsområde 18

Regeringen vill minska bostadsbristen bland unga. Därför anser regeringen att det finns behov av ett specialdestinerat statligt bidrag till de kommuner som använder sig av hyresgarantier. Detta bidrag beräknas uppgå till 100 miljoner kronor, och medför motsvarande anslagsökningar 2007 och 2008.

Bygga-bo-dialogen syftar till att i dialog med bygg- och fastighetssektorns aktörer stödja och påverka utvecklingen mot ett hållbart byggande och en hållbar fastighetsförvaltning. Genom såväl

statliga insatser som frivilliga åtaganden från branschen skall en hälsosam inomhusmiljö och en effektiv energi- och resursanvändning uppnås. Detta skall i sin tur bidra till en hållbar bygg- och fastighetssektor, och en stärkt konkurrenskraft på en nationell och internationell marknad. För att stödja sekretariat, kompetensutvecklingsprogram samt uppföljning och utvärdering av pilotprojekt bedömer regeringen att berörda anslag under en treårsperiod – med start 2007 – bör öka med 14 miljoner kronor per år.

Regeringen anser att det tillfälliga investeringsbidraget för anordnande av hyresbostäder bör förlängas till och med den 30 juni 2008. Berört anslag bör därför öka med 700 miljoner kronor 2007 och 350 miljoner kronor 2008. Regeringen bedömer dock att förlängningen endast leder till en utgiftsökning på 250 miljoner kronor 2008. Investeringsbidraget beviljas när projekten påbörjas, men utbetalas först efter att bostäderna färdigställts. Anordnande av bostäder är förenat med långa ledtider, därför kommer en del projekt som beviljats bidrag färdigställas först efter 2009. Inom ramen för förlängningen bör 100 miljoner kronor 2007 och 50 miljoner kronor 2008 användas för att anordna studentbostäder.

Länsstyrelserna bör förstärka tillsynen av familjehem och hem för vård eller boende för barn och unga. Under 2007 och 2008 bör anslaget därför ökas med 10 miljoner kronor per år. Vidare anser regeringen att länsstyrelsernas arbete inom rovdjursförvaltningen från 2007 bör förstärkas med 11 miljoner kronor.

Utgiftsområde 19

För att finansiera ökade utgifter till följd av ökade oljepriser, ökade godsvolymer och fler bidragsberättigade företag föreslår regeringen att anslaget för transportbidrag ökas med 82 miljoner kronor 2006.

För att möta de speciella utmaningar för planeringsförutsättningarna i Gällivare kommun som orsakas av de många malmkropparna med växlande brytning föreslår regeringen ett särskilt bidrag till kommunens samhällsutvecklingsåtgärder. Av denna anledning föreslår regeringen att anslaget för allmänna regionalpolitiska åtgärder ökas med 40 miljoner kronor 2006.

Därutöver har regeringen beslutat att per den 1 februari 2006 höja den valutakurs som används vid beräkningarna av de finansiella ramarna för

strukturfondsprogrammen. Valutakursen i förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder höjdes med 40 öre till 9 kronor per euro, vilket beräknas öka EU-medlen i regionalfonden, och därmed utgifterna, med 300 miljoner kronor 2007 och med 88 miljoner kronor 2008.

Utgiftsområde 20

Regeringen strävar efter en teknikneutral hållning i förhållande till vilka alternativa drivmedel som på sikt kommer att visa sig bäst ur miljömässig och ekonomisk synpunkt. Eftersom lagen (2005:1248) om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel riskerar att leda till en situation där etanol gynnas framför biogas och andra förnybara bränslen föreslår regeringen en kompletterande förstärkning på området. För 2006 föreslår därför regeringen att anslaget för klimatinvesteringsprogrammet ökas med 48 miljoner kronor. Vidare beräknas anslaget öka med 98 miljoner 2007. De ökade administrationskostnader som detta förslag ger upphov till leder även till att regeringen föreslår att Vägverkets anslag under Utgiftsområde 22 och anslaget för domstolsväsendet under Utgiftsområde 4 ökas med totalt 2 miljoner kronor 2006. Denna anslagsökning beräknas även gälla för 2007. Regeringen bedömer även att det är angeläget att ytterligare förstärka redan befintliga klimatinvesteringsprogram. Av denna anledning anser regeringen att detta anslag bör öka med 75 miljoner kronor per år 2007 och 2008.

Utgiftsområde 21

Till följd av beslutet att stänga den andra reaktorn vid Barsebäcksverket 2005 har ett tillämpningsavtal till tidigare avtal med reaktorns ägare slutits. Avtalet reglerar bland annat den ekonomiska kompensation som utgår till reaktorns ägare vid en förtida stängning. För att klara de åtaganden som följer av avtalet föreslår regeringen en anslagsökning på 15 miljoner kronor 2006.

För att kunna genomföra åtgärder enligt propositionen Miljövänlig el med vindkraft – åtgärder för ett livskraftigt vindbruk (prop. 2005/06:143) bedömer regeringen att det är

nödvärdigt med anslagsökningar på 30 miljoner kronor årligen under 2007 och 2008.

Utgiftsområde 22

Regeringen bedömer att Rikstrafikens anslag bör ökas med sammanlagt 100 miljoner kronor per år 2007 och 2008 för att utöka verkets analyskapacitet samt för att upphandla persontrafik. I proposition Moderna transporter (2005/06:160) kapitel 15.3.2 Förbättrade pendlingsmöjligheter över länsgräns skriver regeringen: "Trafikhuvudmän och staten måste ta ett gemensamt ansvar där ansvaret för kostnad och verksamhet följs åt. Detta innebär att Rikstrafiken fortsatt bör kunna genomföra insatser i olika former för att komplettera trafik som i huvudsak faller under trafikhuvudmannens ansvar. Det innebär dock inte någon begränsning av trafikhuvudmannens ansvar för den lokala och regionala trafiken som det definieras i trafikhuvudmannalagen." Dessutom anser regeringen att Vägverkets resurser för automatisk hastighetsövervakning bör utökas. Av denna anledning beräknas verkets anslag öka med 25 miljoner kronor per år under 2007 och 2008.

Regeringen analyserar för närvarande behovet av resurstillskott för innevarande år avseende infrastrukturunderhåll. Om behov föreligger återkommer regeringen med förslag i tilläggsbudgeten i budgetpropositionen för 2007.

Utgiftsområde 23

Europeiska kommissionen har beviljat medel från Europeiska unionens solidaritetsfond för ersättning för vissa offentliga utgifter med anledning av stormen i Sydsverige (Gudrun) i januari 2005. Regeringen föreslår därför att anslaget för gårdsstöd och djurbidrag ökas med 741 miljoner kronor 2006. Vidare beräknar regeringen att detta anslag bör öka med 194 miljoner kronor 2007 och 243 miljoner kronor 2008 som en följd av reformeringen av marknadsordningen för socker. Reformen innebär bland annat att sockerbetsodlarna under reformperioden kommer att erhålla en viss kompensation för den prissänkning reformen innefattar.

Ett stort antal gårdar i Skåne med grisproduktion har drabbats av salmonella. Gårdarna har blivit smittade genom att de har tagit emot

salmonellasmittat foder. Som en följd av salmonellautbrottet uppstår kostnader för bland annat utslaktning, sanering och provtagning. Regeringen föreslår därför att anslaget för bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar ökas med 50 miljoner kronor 2006.

Sverige kommer från EU-budgeten att tilldelas medel för miljö- och landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013. Utöver den nödvändiga nationella medfinansieringen anser regeringen att det är angeläget att ytterligare öka programmets omfattning. Regeringen bedömer därför att anslagen för miljö- och landsbygdsprogrammet bör ökas med 1 000 miljoner kronor per år under nästa programperiod 2007–2013. Till följd av en viss fördröjning i genomförandet under programmets inledande år beräknas dock utgifterna endast öka med 739 miljoner kronor 2007 och 823 miljoner kronor 2008.

Fågelinfluensan innebär en ökad belastning för Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt. Det är svårt att nu bedöma den fortsatta utvecklingen och kostnaderna för nödvändiga insatser. Regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen för 2007 med en samlad bedömning gällande behovet av anslagsjusteringar 2006 till följd av fågelinfluensan.

Utgiftsområde 24

Regeringen vill förlänga programmet Forska & Väx, som riktar sig till små och medelstora företag. Förlängningen av programmet ersätter den till 2007 aviserade skattekontokrediteringen för forskning och utveckling i små och medelstora företag. Regeringen bedömer, med anledning av detta, att anslaget till Vinnova bör öka med 100 miljoner kronor per år från och med 2007.

Inom ramen för regeringens samlade åtgärder för att främja integration vill regeringen vidta åtgärder i syfte att uppnå lika förutsättningar för företagande för personer med utländsk bakgrund och för inrikes födda. Regeringen vill därför förstärka ALMI:s rådgivningskompetens till personer med utländsk bakgrund. Regeringen bedömer att det är viktigt att Internationella Företagarförningens rådgivningsverksamhet blir rikstäckande, varför denna verksamhet bör integreras i ALMI. För att ytterligare främja företagande bland utrikes födda bedömer regeringen även att det finns behov av att stödja

Internationella Företagarförningen under 2007 och 2008. Till följd av dessa åtgärder bedömer regeringen att anslaget för näringslivsutveckling bör öka med 20 miljoner kronor per år 2007 och 2008.

För att stärka utveckling av svenska små och medelstora företag bedömer regeringen att ALMI:s verksamhet bör förstärkas med 70 miljoner kronor per år från och med 2007.

Regeringen bedömer att det finns behov av att stärka finansieringen av innovationer. Av denna anledning bedömer regeringen att ALMI kommer att behöva ytterligare 10 miljoner kronor per år 2007 och 2008.

För att främja produktutveckling i små och medelstora företag genom att stödja industriella utvecklingscentra (IUC) bedömer regeringen att anslaget för näringslivsutveckling bör öka med 10 miljoner kronor per år 2007 och 2008.

Regeringen anser det angeläget att utöka marknadsföringen av Sverige i utlandet. Av denna anledning bedömer regeringen att anslaget för turistfrämjande under en treårsperiod – med start 2007 – bör ökas med 10 miljoner kronor per år.

Utgiftsminskningar

Ett antal av de reformer som regeringen föreslår och aviserar i denna proposition finansieras genom utgiftsminskningar. Totalt uppgår utgiftsminskningarna till 134 miljoner kronor 2006, varav anslagsminskning på Vägverkets och Banverkets anslag och anslaget för särskilda insatser i vissa kommuner och landsting uppgår till 122 miljoner kronor.

Utgifter via skattekontokrediteringar på budgetens inkomstsida

I syfte att säkerställa den eftersträlvade omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen föreslår regeringen att delar av det anställningsstöd som lämnas genom en skattekontokreditering ersätts av utökade programplatser med aktivitetsstöd (se Utgiftsområde 13). Utgifterna via skattekontokrediteringar för anställningsstöd beräknas således minska med 1 294 miljoner kronor 2006. Vidare beräknas anställningsstödet öka med 85 miljoner kronor 2008 till följd av att regeringen avser att bereda

möjlighet för personer med plusjobb som fyllt 60 år att kunna ha fortsatt plusjobb tills de fyllt 65 år.

Mot bakgrund av en stor efterfrågan på stöd för konvertering från oljeuppvärmning under årets första månader bedömer regeringen att det finns behov av att utöka ramen för skattekontokrediteringen för innevarande år. Regeringen föreslår därför att ramen höjs med 300 miljoner kronor 2006. Förslaget innebär en tidigareläggning av krediteringar på skattekonto inom den tidigare beslutade ramen för perioden 2006–2010.

Regeringen anser att det finns behov av fortsatt stöd för energibesparande åtgärder och konvertering till förnybar energi i lokaler med offentlig verksamhet även under 2007 och 2008. Regeringen anser därför att en skattekontokreditering, med en ram på 500 miljoner kronor per år 2007 och 2008, bör införas, varav sammanlagt 50 miljoner kronor skall utgöra stöd till installation av solceller.

Stödet enligt lagen (2003:1204) om skatte-reduktion för vissa miljöförbättrande installationer i småhus bör ersättas av ett likvärdigt stöd för installationer av bibränsleeldade uppvärmningssystem i nyproducerade småhus eller för installation av energieffektiva fönster i befintliga småhus. Regeringen anser därför att en skattekontokreditering, med en ram på 50 miljoner kronor per år 2007 och 2008, bör införas.

Regeringen bedömer att det till 2007 aviserade stödet till forskning och utveckling i små och medelstora företag, utformat som en skattekontokreditering på budgetens inkomstsida, bör ersättas av en förlängning av programmet Forska & väx (se Utgiftsområde 24). Utgifterna via skattekontokrediteringar minskar därmed med 200 miljoner kronor 2007 och 2008.

Sammantagen effekt av förslag och aviseringar

Sammantaget beräknas de nu föreslagna och aviserade åtgärderna, inklusive finansiering, öka de takbegränsade utgifterna för 2006 med 5 794 miljoner kronor jämfört med beräkningen i budgetpropositionen. Genom minskningen av utgifterna via skattekontokrediteringar på budgetens inkomstsida uppgår nettoförsvagningen av de offentliga finanserna dock endast till 4 800 miljoner kronor. För 2007 beräknas de takbegränsade utgifterna öka med 11 716 miljoner kronor, och för 2008 uppgår ökningen till 12 264 miljoner kronor jämfört med beräkningarna i budgetpropositionen för 2006. Nettoförsvagningen av de offentliga finanserna är dock något större till följd av en ökning av utgifterna via skattekontokrediteringar på budgetens inkomstsida.

Tabell 6.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Förändring av offentliga finanser och effekter på takbegränsade utgifter i förhållande till budgetpropositionen för 2006.

Miljoner kronor	2006	2007	2008	Permanent effekter
Reformer				
UO 1 Särskild information i samband med val	15			0
UO 2 Generationsväxling i staten (SKÖJ)	20	90		0
UO 2 Ekonomisk statistik och materialflödesstatistik	6	22	22	20
UO 6 Antiviraler	12			0
UO 8 Åtgärder för ett ökat asylmottagande och ett ökat flyktingmottagande	1 395	1 660	1 471	0
UO 8 Insatser mot diskriminering		13	13	13
UO 8 Lokalt utvecklingsarbete i storstadspolitiken		30	30	0
UO 9 Tandvård		500	1 700	1 700
UO 9 Utvecklingsplan för äldre	617	1 637	1 753	1 753
UO 9 Vaccinförsörjning	200			0
UO 9 Personligt ombud för psykiskt funktionshindrade		20	20	0
UO 9 Utvecklingsmedel till åtgärder för hemlösa		23	33	0
UO 9 Stärkt vårdkedja för ungdomar i utsatta områden	50	90	90	0
UO 9 Åtgärder inom barn- och ungdomspsykiatri		250	250	0
UO 11 Bostadstillägg till ålderspensionärer	180	240	240	240
UO 12 Höjt tak inom den tillfälliga föräldrapenningen och havandeskapspenningen	200	350	377	407
UO 13 Omprioritering från anställningsstöd (inkomstsidan) till aktivitetsstöd (utgiftssidan)	1 117			0
UO 13 Slopät finansieringsbidrag vid arbetspraktik	385	334		0
UO 13 Fler personer i arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd		2 022	2 045	0
UO 13 Plusjobb personer som fyllt 60 år – merkostnadsersättning			27	0
UO 13 Fler personer med lönebidrag	125	260		0
UO 13 Feriearbeten för gymnasieungdomar	25			0
UO 13 Försöksverksamhet för nyanlända invandrare	20	75	35	0
UO 13 Arbetsplatsintroduktion för invandrare		148	148	148
UO 13 Valutakursjustering för Socialfonden		217	217	0
UO 14 Förstärkt företagshälsovård		30	30	10
UO 14 Genomförande av handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål		10	10	0
UO 15 Höjt studiebidrag	277	360	360	360
UO 15 Ökade studiemedel till följd av fler utbildningsplatser (KY och kompletterandeutbildningar)		32	45	0
UO 15 Höjd studiemedelnivå	185	493	504	504
UO 16 Utvidgning av den kvalificerade yrkesutbildningen		30	60	0
UO 16 Resurspersoner till skolor i utsatta områden	50	150	150	0
UO 16 Kompletterande utbildning och validering	1	36	28	2
UO 16 Sommarkurser för ungdomar	15	15		0
UO 16 Yrkesutbildning i gymnasieskolan		35	35	0
UO 16 Hälsa och trygghet i skolan		50	50	0
UO 16 Pojkars resultat i skolan		10	10	0
UO 17 SESAM-platser för kultursektorn	23	45		0

Fortsättning på tabell 6.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Förändring av offentliga finanser och effekter på takbegränsade utgifter i förhållande till budgetpropositionen för 2006.

Miljoner kronor	2006	2007	2008	Permanenta effekter
UO 17 Verksamheter och mötesplatser för ungdomar		80	80	0
UO 17 Folkbildning		400	400	400
UO 17 Bidrag till Göteborgs kommun – Friidrotts-EM	10			0
UO 18 Bidrag till kommunala hyresgarantier		100	100	100
UO 18 Förlängt investeringsbidrag			250	0
UO 18 Bygga-bo-dialog		14	14	0
UO 18 Tillsyn av familjehem och hem för vård eller boende för barn och unga		10	10	0
UO 18 Rovdjursförvaltning		11	11	11
UO 19 Transportbidrag	82			0
UO 19 Allmänna regionalpolitiska åtgärder – Gällivare kommun	40			0
UO 19 Valutakursjustering		300	88	0
UO 20 Klimatinvesteringsprogram	48	173	75	0
UO 21 Åtgärder för att främja vindkraft		30	30	0
UO 21 Barsebäck 2 – ersättning för avställnings- och servicedrift	15			0
UO 22 Analys och upphandling av persontrafik		100	100	0
UO 22 Automatisk hastighetsövervakning		25	25	0
UO 23 Ersättning av utgifter orsakade av stormen Gudrun	741			0
UO 23 Kompensation till sockerbetsodlare 2007–2013		194	243	0
UO 23 Bekämpning av smittsamma husdjursjukdomar	50			0
UO 23 Miljö- och landsbygdsprogrammet 2007–2013		739	823	0
UO 24 Förlängning av programmet Forska & Väx		100	100	100
UO 24 Stöd till invandrades företagande		20	20	10
UO 24 Ökad grundfinansiering av ALMI		70	70	70
UO 24 Innovationslån – ALMI		10	10	0
UO 24 Stöd till industriella utvecklingscentra		10	10	0
UO 24 Turistfrämjande		10	10	0
Övrigt	24	43	43	13
varav				
UO 1 DNA-analys vid utlandsmyndigheterna	1			0
UO 5 Insatser med anledning av Linnés 300-årsjubileum	2			0
UO 5 Konferens på temat "Att växa tillsammans i Östersjöområdet"	5			0
UO 8 Ökat bidrag till antidiskrimineringsbyråer	1	4	4	0
UO 8 Integrationsverket – ökad administration till följd av ökat flyktmottagande	7			0
UO 9 Stöd till mansmottagningar		3	3	0
UO 9 Ökat stöd till brottsofferjour för homosexuella, bisexuella och transpersoner		1	1	0
UO 9 Ökad tillsyn över blodcentraler	2	4	4	4
UO 16 Kompetensutveckling av lärare i svenska för invandrare		5	5	0
UO 16 Strategi för nyanlända barns utbildning	1			0
UO 17 Anpassning av allmänna samlingslokaler till ungdomsverksamhet		4	4	4
UO 17 Europarådets kampanj "Alla olika – alla lika"	1	1	0	0

Fortsättning på tabell 6.10 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Förändring av offentliga finanser och effekter på takbegränsade utgifter i förhållande till budgetpropositionen för 2006.

Miljoner kronor	2006	2007	2008	Permanenta effekter
varav				
UO 17 Åtgärder för att stimulera ungdomars kulturella utbildning – Open Jam	0	2	2	0
UO 20 Rovdjursinformation riktad till ungdomar och jaktvårdskretsar		5	5	0
UO 20 Bidrag till internationella kemikaliesekretariat	1	2	2	2
UO 23 Upprättande av rovdjursakutgrupper	4	4	4	4
UO 23 Förebyggande insatser mot rovdjursangrepp		5	5	0
UO 23 Exportfrämjande av svenska ekologiska livsmedel		3	3	0
UO 24 Inkubatorsverksamhet för unga företagare		2	2	0
<i>Summa reformer</i>	<i>5 928</i>	<i>11 716</i>	<i>12 264</i>	<i>5 861</i>
Utgiftsminskningar	-134			
Summa ökning av takbegränsade utgifter	5 794	11 716	12 264	5 861
<i>Utgifter via skattekrediteringar på budgetens inkomstsida</i>				
Anställningsstöd	-1 294		85	0
Stöd för konvertering från oljeuppvärmning	300	-30	-90	0
Energieffektivisering i lokaler med offentlig verksamhet		500	500	0
Energieffektiva fönster och bibränsleeldade uppvärmningssystem i småhus		50	50	0
Stöd till forskning och utveckling i små och medelstora företag		-200	-200	
<i>Summa utgifter via skattekrediteringar på budgetens inkomstsida</i>	<i>-994</i>	<i>320</i>	<i>345</i>	<i>0</i>
Nettoförsvagning av den offentliga sektorns finanser	4 800	12 036	12 609	5 861

6.4.3 Övriga utgiftsförändringar jämfört med budgetpropositionen för 2006

I detta avsnitt redovisas förändringen av beräknade utgiftsramar 2007 och 2008 till följd av faktorer utöver de som redovisas i avsnitt 6.4.2 (se också tabell 6.8).

Pris- och löneomräkning av anslagen till myndigheternas förvaltningskostnader

I den inledande fasen av budgetprocessen hanteras anslag för förvaltningsändamål i fasta priser. Dessa anslag räknas om till löpande priser genom att pris- och löneindex knyts till anslagen.

I budgetpropositionen för 2006 gjordes en preliminär pris- och löneomräkning av anslagen för förvaltningsändamål för 2007. Därefter har en slutlig pris- och löneomräkning (PLO) för dessa anslag genomförts för 2007. Den slutliga pris- och löneomräkningen av anslagen för 2007 påverkar även de beräknade anslagsnivåerna för 2008, varför även dessa har reviderats jämfört med beräkningen i budgetpropositionen.

De kostnader som räknas om är löner, hyror och övriga förvaltningskostnader. Vid omräkningen används separata index för prisutvecklingen inom de tre nämnda utgiftsgrupperna. Transfereringar inom myndighetsanslag räknas inte om inom ramen för pris- och löneomräkningssystemet.

Vid omräkningen av löner används ett arbetskostnadsindex (AKI) som baseras på löneutvecklingen för tjänstemän i den konkurren utsatta sektorn korrigerad för ett genomsnitt av produktivitsutvecklingen inom den privata tjänstesektorn. För omräkningen av löner är det index som använts 1,01 procent för 2007 (AKI: 2,97 procent minus produktivitsavdrag: 1,96 procent).

Lokalhyror som inte omförhandlas under det kommande budgetåret räknas i pris- och löneomräkningen om med ett index som motsvarar 70 procent av konsumentprisindexförändringen två år före det aktuella budgetåret. För omräkningen av hyror till 2007 är det index som använts för hyresavtal som inte skall omförhandlas 0,35 procent. Omräkningen för

hyresavtal som skall omförhandlas bygger på prisutvecklingen under perioden från det att avtalet tecknades till det att avtalet skall omförhandlas. Detta index är individuellt för varje berört anslag.

För omräkningen av övriga förvaltningskostnader används samma index för alla anslag som pris- och löneomräknas. Detta index fastställs genom en sammanvägning av flera index från Statistiska centralbyrån avseende utgifter som förekommer vid myndighetsutövning. För omräkningen av övriga förvaltningskostnader 2007 är det index som använts 0,87 procent.

Till följd av den slutgiltiga pris- och löneomräkningen minskas de beräknade anslagsmedlen sammantaget med cirka 900 miljoner kronor 2007 och 2008, jämfört med beräkningen i budgetpropositionen. Detta beror främst på att arbetskraftskostnaderna mätt med arbetskostnadsindex blivit lägre än vad som antogs i budgetpropositionen för 2006. Detta medför att för flertalet PLO-anslag blir den slutgiltiga pris- och löneomräkningen lägre.

Ett undantag är dock höjningen av anslagsnivån för utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet. Försvarsanslagen räknas om med ett särskilt försvarsprisindex (FPI). Faktorer som vägs in vid beräkningen av FPI är bland annat dollarkursutvecklingen och prisutvecklingen för importerat försvarsmateriel.

Övriga makroekonomiska förändringar

I jämförelse med budgetpropositionen för 2006 har anslag som styrs av den makroekonomiska utvecklingen justerats med hänsyn tagen till nya antaganden. Justeringen berör huvudsakligen ett fyrtiotal anslag för transfereringsändamål.

Förändringar på grund av de nya makroekonomiska antagandena berör framför allt utgiftsområde 13 Arbetsmarknad. En något högre öppen arbetslöshet och fler personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder jämfört med beräkningen i budgetpropositionen leder till 3,2 respektive 2,7 miljarder kronor högre utgifter 2007 och 2008. År 2008 revideras utgifterna för ålderspensionssystemet ned med 0,8 miljarder kronor på grund av att antagandet för inkomstindex justerats ned.

Sammantaget innebär revideringarna av posten Övriga makroekonomiska förändringar (se tabell 6.8) att de takbegränsade utgifterna ökar med 3,0 miljarder kronor 2007 och med 1,5

miljarder kronor 2008 i förhållande till beräkningen i budgetpropositionen.

Volym

Utgifterna för 2007 och 2008 har också förändrats jämfört med beräkningen i budgetpropositionen för 2006 till följd av nya prognoser för volymer inom främst regelstyrda transfereringssystem.

Inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg har prognosen för antalet personer som omfattas av statlig assistansersättning reviderats upp 2007 och 2008, vilket medför drygt 200 miljoner kronor högre utgifter 2007 och cirka 300 miljoner kronor högre utgifter 2008 än beräkningen i budgetpropositionen för 2006.

Inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp har antalet sjuk- och rehabiliteringspenningdagar reviderats ned, vilket medför drygt 2 miljarder lägre utgifter 2007 och drygt 3 miljarder lägre utgifter 2008 i förhållande till budgetpropositionen. Nuvarande prognos innebär att antalet sjukpenningdagar 2007 understiger 2002 års nivå med drygt 40 procent, vilket innebär att målet om en halvering till 2008 är inom räckhåll (se vidare tabell 6.11). Att prognostisera antalet sjukpenningdagar är förknippat med betydande osäkerhet, som blir större ju längre prognoshorisonten sträcks. Med anledning av detta väljer regeringen att göra en beräkningsteknisk framskrivning för 2008, innebärande att antalet sjukpenningdagar 2008 antas vara på samma nivå som 2007. Regeringen avser att återkomma med en ny prognos för antalet sjukpenningdagar 2008 i budgetpropositionen för 2007.

Den ökning av antalet personer med aktivitets- och sjukersättning (tidigare förtidspension) som hittills varit fallet under 2000-talet har under det senaste halvåret snabbt planat ut. Detta har föranlett att prognosen för antalet personer med aktivitets- och sjukersättning har reviderats ner med drygt 20 000 per år 2007 och 2008 i förhållande till budgetpropositionen. Denna revidering medför cirka 2,5 miljarder kronor lägre utgifter 2007 och drygt 3 miljarder kronor lägre utgifter 2008 jämfört med budgetpropositionen.

Inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn har antalet föräldrapenningdagar reviderats ner 2007 och 2008 jämfört med beräkningen i budgetpropositionen.

Detta beror på att föräldraledigheten nu bedöms tas ut i ett långsammare tempo än tidigare, vilket innebär att utgifterna inom utgiftsområdet minskar med cirka 100 miljoner kronor 2007 och med drygt 300 miljoner kronor 2008 jämfört med prognosen i budgetpropositionen.

Antalet personer med inkomstpension, premiepension respektive tilläggspension väntas bli fler 2007 och 2008 än vad som beräknades i budgetpropositionen. Sammantaget innebär volymförändringarna inom ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten att utgifterna revideras upp med cirka 500 miljoner kronor 2007 och med drygt 1 miljard kronor 2008.

Sammantaget innebär revideringarna av posten Volymförändringar (se tabell 6.8) att de takbegränsade utgifterna minskar med 6,8 miljarder kronor 2007 och med 8,6 miljarder kronor 2008 i förhållande till beräkningen i budgetpropositionen för 2006.

I tabell 6.11 redovisas utfall (även könsfördelat) och prognoser för volymer inom olika transfereringssystem. Redovisningen har begränsats till anslag där förändrade volymer medför betydande utgiftsförändringar.

Tabell 6.11 Volymer 2004–2008

Förändring jämfört med budgetpropositionen för 2006 anges inom parentes.

Utgifts- område	Utfall 2004	Utfall 2005	Köns- fördelning Utfall 2005	Prognos		
				2006	2007	2008
8 Antal registrerade asylsökande	40 500	38 900 (4 100)	36,3% kv 63,7% m	33 700 (3 200)	29 000 (-600)	30 300 (1 500)
9 Antal personer med assistansersättning	12 300	13 100 (0)	47,2% kv 52,8% m	13 900 (100)	14 500 (200)	15 100 (300)
10 Antal sjukpenningdagar (netto), miljoner	78,4	67,1 (-0,3)	61,5% kv 38,5% m	59,9 (-1,0)	55,6 (-3,7)	55,6 (-5,4)
10 Antal rehabiliteringspenningdagar (netto), miljoner	5,0	4,2 (-0,1)	66,8% kv 33,2% m	3,8 (-0,5)	4,0 (-0,3)	4,1 (-0,2)
10 Antal personer med sjukersättning	514 600	535 700 (-2 900)	59,6% kv 40,4% m	540 500 (-13 100)	539 000 (-20 300)	534 000 (-25 600)
10 Antal personer med aktivitetsersättning	9 100	14 400 (400)	52,0% kv 48,0% m	15 200 (-900)	17 200 (-900)	19 100 (-900)
11 Antal personer med garantipension	875 000	850 400 (1 300)	79,2% kv 20,8% m	830 100 (-2 700)	815 400 (-1 900)	805 300 (-2 400)
ÅP Antal personer med tilläggspension	1 455 600	1 488 500 (1 000)	52,3% kv 47,7% m	1 527 300 (2 200)	1 573 800 (3 300)	1 629 200 (6 600)
ÅP Antal personer med inkomstpension	156 900	254 300 (-700)	48,3% kv 51,7% m	355 700 (700)	466 200 (5 200)	585 100 (12 100)
ÅP Antal personer med premiepension	110 600	198 300 (1 600)	50,9% kv 49,1% m	295 100 (1 900)	409 800 (9 800)	545 000 (24 700)
10 och 11 Antal pensionärer samt personer med aktivitets- och sjukersättning som erhåller bostadstillägg	430 500	428 500 (-500)	74,0% kv 26,0% m	424 200 (-2 800)	417 600 (-5 200)	409 500 (-4 800)
12 Antal barnbidrag	1 714 900	1 699 800 (-1 200)		1 685 800 (800)	1 668 000 (0)	1 652 000 (0)
12 Antal uttagna föräldrapenningdagar, miljoner	42,3	42,6 (-1,0)	80,5% kv 19,5% m	44,0 (-0,5)	45,3 (-0,1)	45,7 (-0,6)
12 Antal uttagna tillfälliga föräldrapenningdagar, miljoner	5,1	5,2 (-0,2)	54,8% kv 45,2% m	5,4 (0,1)	5,4 (-0,1)	5,4 (-0,1)
15 Antal personer med studiehjälp	425 600	439 600 (-1 400)	49,0% kv 51,0% m	460 100 (100)	477 400 (0)	490 000 (3 100)
15 Antal personer med studiemedel	434 300	463 100 (31 300)	60,0% kv 40,0% m	459 400 (7 400)	464 100 (12 300)	463 500 (12 700)
15 Antal personer med rekryteringsbidrag	26 900	25 200 (-4 100)	72,0% kv 28,0% m	27 500 (-800)	31 300 (0)	30 900 (-1 000)

Anm.: Antaganden om arbetslöshetstal och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program ingår i de makroekonomiska förutsättningarna, som redovisas i avsnitt 6.2.

Anm.: Volymuppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt.

Tekniska förändringar

Revideringar av utgifterna kan göras till följd av budgettekniska förändringar.

Förslaget om höjt grundavdrag gör att skatteintäkterna för kommuner och landsting beräknas minska med 800 miljoner kronor 2007. Denna förändring är den huvudsakliga förklaringen till att utgiftsramen 2007 för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner höjs med 900 miljoner kronor som följd av en teknisk justering.

Övrigt

Revideringar av utgifterna kan också föranledas av nya prognosmetoder, justeringar till följd av ny information, korrigeringar av tidigare gjorda fel samt regeländringar utom regeringens omedelbara kontroll, t.ex. genom ändringar i EU:s regelverk.

Posten Övrigt dessa år innefattar nedreviderade utgifter för EU-avgiften motsvarande 2,3 och 1,6 miljarder kronor för 2007 respektive 2008 i förhållande till budgetpropositionen för 2006.

Sammantaget innebär denna typ av revideringar (se Övriga förändringar, tabell 6.8) att de takbegränsade utgifterna minskar med 2,9 respektive 4,2 miljarder kronor 2007 och 2008 i förhållande till beräkningen i budgetpropositionen för 2006.

Minskning av anslagsbehållningar

Statliga myndigheter har vissa möjligheter att fördela sina utgifter över tiden. Medel på ramanslag som inte utnyttjas under ett budgetår kan inom vissa gränser sparas till efterföljande år¹. Det innebär att en myndighet utöver anvisade anslagsmedel även kan använda tidigare sparade anslagsmedel. Myndigheter har också möjligheter att inom vissa gränser låna av efterföljande års anslag. Förskjutningar av detta slag redovisas som en för alla ramanslag gemensam beräkningspost benämnd Minskning av anslagsbehållningar. Denna post ingår i de takbegränsade utgifterna. För kommande budgetår erhålls en prognos för de takbegränsade utgifterna genom att den beräknade förändringen av anslagsbehållningarna läggs till

utgiftsramarna och ålderspensionssystemets utgifter. Myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskrediter utgör en betydande osäkerhet i beräkningen av de takbegränsade utgifterna.

I förhållande till bedömningen i budgetpropositionen för 2006 beräknas anslagsbehållningarna öka med 0,7 miljarder kronor 2007 och minska med 3,5 miljarder kronor 2008 (se posten Minskning av anslagsbehållningar i tabell 6.8).

6.5 Analys av utgiftsutvecklingen 1997–2008

För att underlätta jämförelser av de takbegränsade utgifterna över tiden redovisas i detta avsnitt de takbegränsade utgifterna per utgiftsområde i miljarder kronor och som andel av de totala takbegränsade utgifterna för perioden 1997–2008. För att underlätta jämförelser över tiden är tidserierna angivna i 2006 års anslagsstruktur. Genom att utgiftsområdena redovisas i en och samma struktur för åren 1997–2008 elimineras de skillnader som beror på att anslag före 2006 kan ha tillhört ett annat utgiftsområde än under perioden 2006–2008.

Av tabell 6.12 och 6.13 framgår hur utgifterna fördelas mellan utgiftsområdena för varje år under perioden 1997–2008. Skillnader i fördelningen mellan åren kan bero på utgiftsreformer och besparingar, förändrad makroekonomisk utveckling, förändrade volymer inom regelstyrda transfereringssystem, engångshändelser och tekniska förändringar.

Ett exempel på en teknisk justering är förändringen i systemet för ersättning av ingående mervärdesskatt till kommuner och landsting, som genomfördes den 1 januari 2003. Förändringen innebar att de avgifter till systemet som kommuner och landsting tidigare betalat in till statsbudgeten upphörde, samtidigt som statsbidragen till kommunerna minskade med motsvarande belopp. Effekten av förändringen är därför neutral för statsbudgetens saldo på kort sikt. Förändringen innebär dock att statsbudgetens utgifter minskade med cirka 31 miljarder kronor 2003 i förhållande till 2002. Sådana förändringar ger upphov till brott i tidserien. För att underlätta jämförelser över tid redovisas därför i tabell 6.13 även utgifter som

¹ Det högsta belopp som kan sparas på ramanslag är normalt 3 procent. Regeringen kan emellertid besluta om en lägre eller högre nivå än 3 procent.

rensats för större tekniska förändringar (kursiverade i tabell 6.13). Förklaringar till större tekniska förändringar finns redovisade i fotnoter till tabell 6.12.

Då en teknisk förändring skett har tidserien justerats för åren före ändringens ikraftträdande. Justeringen har gjorts med en lika stor relativ andel av de takbegränsade utgifterna som den som gällde då ändringen trädde i kraft. Vissa av de justerade beloppen är ungefärliga.

De tekniska förändringar som främst försvårar jämförbarheten över tiden av de takbegränsade utgifterna är förändringar till följd av ålderspensionsreformen. Reformen, som trädde i kraft 1999, innebar betydande förändringar i betalningsflödena mellan statsbudgeten, AP-fonden och premiepensions-systemet. Bland annat har garantipensionen blivit fullt beskattad och den statliga ålderspensionsavgiften inkluderats på berörda transfereringar. Vidare innebar reformen att ramarna påverkades kraftigt för främst utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom samt för ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten.

Fördelningen av de takbegränsade utgifterna mellan olika utgiftsområden i tabell 6.13 kan ses som ett uttryck för de politiska prioriteringar som gjorts under perioden 1997–2008. Över hälften av utgiftsområdena uppvisar inte någon eller endast en ringa förändring över tiden, såvitt avser utgiftsområdenas andel av de takbegränsade utgifterna. De största förändringarna berör främst transfereringsintensiva utgiftsområden. Under perioden minskar utgiftsandel kraftigt för utgiftsområdena 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet, 11 Ekonomisk trygghet vid

ålderdom, 13 Arbetsmarknad och 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, medan utgiftsandel ökar för utgiftsområdena 7 Internationellt bistånd, 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn, 16 Utbildning och universitetsforskning samt 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Under perioden 1997–2008 varierar den makroekonomiska utvecklingen. Detta gäller exempelvis den öppna arbetslösheten, som successivt minskade från en nivå på 8,0 procent av arbetskraften 1997, men som under senare år har ökat igen. Förändringar av öppen arbetslöshet och av antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program påverkar utgifterna inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad.

Utgifterna kan även förändras mellan åren till följd av förändrade volymer inom vissa regelstyrda transfereringssystem. De största volymförändringarna under perioden 1997–2008 återfinns inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp. Särskilt gäller detta antalet personer med aktivitets- och sjukersättning (tidigare förtidspension), som beräknas öka från 423 000 i december 1997 till cirka 550 000 i december 2008. Exempel på engångshändelser som påverkar de takbegränsade utgifterna återfinns under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar där utbetalningar av vissa jordbruksstöd vid några tillfällen senarelagts. På motsvarande sätt påverkas utgiftsutvecklingen för utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen av en tidigareläggning av en del av avgiften till EU från 2003 till 2002 och av att en del av avgiften för 2003 anslagsavräknades 2004.

Tabell 6.12 Utgifter 1997–2008

Miljarder kronor

Utfall 1997–2005, prognos 2006 och beräknat 2007–2008. Anslagen har fördelats till de utgiftsområden de tillhör i statsbudgeten för 2006.

Utgiftsområde	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1 Rikets styrelse ¹	3,9	4,3	4,5	4,8	5,4	7,3	7,5	7,5	7,7	8,3	8,0	8,2
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	10,6	10,0	9,1	8,9	9,6	8,8	9,0	9,2	11,0	12,1	11,8	10,9
3 Skatt, tull och exekution	7,0	7,2	7,3	7,6	7,8	8,0	8,3	8,6	8,6	9,2	9,3	9,2
4 Rättsväsendet	19,9	20,1	20,9	21,9	22,8	24,1	25,5	26,3	27,0	28,7	30,6	31,0
5 Internationell samverkan ¹	2,5	2,6	2,9	3,0	3,0	1,1	1,1	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet ²	40,9	42,4	44,3	46,2	44,9	44,6	45,1	42,8	43,6	43,1	43,3	44,4
7 Internationellt bistånd	12,1	11,5	12,4	15,3	17,0	15,7	15,9	19,9	22,3	26,2	27,9	29,4
8 Invandrare och flyktingar	3,6	4,2	4,4	4,5	5,3	6,7	7,7	7,5	6,9	9,7	8,6	8,2
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	24,2	23,1	24,5	28,6	29,5	31,0	34,1	36,8	38,5	42,2	46,8	49,3
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp ³	35,7	39,7	88,5	97,9	107,3	112,9	121,5	122,9	127,0	126,7	127,8	129,9
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom ⁴	63,1	62,7	34,5	33,5	33,8	33,8	52,0	51,2	46,1	45,1	44,2	43,6
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn ⁵	32,6	35,9	41,2	44,6	48,3	50,2	52,2	53,9	55,5	60,6	63,3	65,1
13 Arbetsmarknad ⁶	78,2	75,3	75,4	65,6	58,6	61,0	64,2	67,5	69,6	73,1	71,9	66,8
14 Arbetsliv	4,5	1,6	1,3	1,3	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2
15 Studiestöd ⁷	16,0	21,9	19,7	19,7	19,1	20,7	19,9	20,8	19,8	21,0	21,8	22,0
16 Utbildning och universitetsforskning ²	25,1	27,7	29,1	31,4	33,3	40,9	42,0	44,0	43,7	46,0	47,2	46,6
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7,2	7,3	7,6	7,6	7,8	8,1	8,4	8,7	9,0	9,5	10,3	10,2
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	30,8	22,2	17,1	11,7	10,4	8,7	8,8	8,7	8,7	9,5	9,7	9,4
19 Regional utveckling ⁸	2,9	3,4	3,7	3,0	3,2	3,2	3,4	3,3	3,3	3,6	2,9	2,3
20 Allmän miljö- och naturvård	1,9	1,7	1,9	2,0	2,4	2,9	2,8	3,3	4,3	4,9	4,9	4,9
21 Energi	0,6	0,9	1,1	1,7	2,0	2,3	1,9	2,1	1,4	1,9	1,6	1,5
22 Kommunikationer	24,3	27,2	25,4	25,2	24,4	24,5	25,3	29,1	31,8	31,9	34,2	35,2
23 Jord- och skogsbruk, fiske medanslutande näringar	10,9	11,8	11,9	9,7	16,6	13,9	9,6	12,2	17,4	16,5	17,3	17,4
24 Näringsliv	3,1	2,8	3,2	3,8	3,3	3,5	3,3	3,7	3,8	4,2	4,2	4,6
25 Allmänna bidrag till kommuner ⁹	87,3	96,8	102,5	97,5	100,6	102,3	72,4	69,8	57,3	60,3	70,7	77,1
26 Statsskuldräntor m.m. ¹⁰	98,4	113,4	89,9	90,2	81,3	67,3	42,2	52,7	32,7	47,7	42,0	44,1
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	20,2	21,2	20,9	22,3	23,3	20,6	18,3	25,6	25,6	27,4	27,4	29,9
Minskning av anslagsbehållningar										0,0	2,0	4,7
Summa utgiftsområden	667,6	699,1	705,2	709,6	722,0	725,3	703,5	740,7	725,0	772,2	792,2	808,5
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	569,2	585,7	615,3	619,4	640,8	658,0	661,3	688,0	692,3	724,6	750,2	764,4
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten ¹¹	129,7	132,3	136,2	140,7	145,5	153,6	157,8	167,5	172,0	179,6	189,0	201,3
Takbegränsade utgifter	698,9	718,0	751,5	760,0	786,3	811,6	819,1	855,5	864,3	904,1	939,3	965,8
Budgeteringsmarginal	24,1	2,0	1,5	5,0	4,7	0,4	2,9	2,5	5,7	2,9	9,7	16,2
Utgiftstak för staten	723,0	720,0	753,0	765,0	791,0	812,0	822,0	858,0	870,0	907,0	949,0	982,0 ¹²

¹ Till följd av att förvaltningsanslagen för UD och Regeringskansliet slogs ihop 2002, ökade utgifterna under UO 1 med 1,8 mdkr samtidigt som utgifterna under UO 5 minskade med samma belopp. Justeras utgifterna under UO 1 och UO 5 för detta, utgör UO 1:s andel av de takbegränsade utgifterna 0,8–0,9 procent samliga år 1997–2007, medan UO 5:s andel utgör 0,1–0,2 procent samliga år 1997–2007.

² Till följd av förändrad finansieringsprincip för de statliga avtalsförsäkringarna ökade utgifterna 2000 under UO 6 med 1,4 mdkr och under UO 16 med 1,6 mdkr. Vidare beräknas att 0,125 mdkr överförs per år 2005–2006 från UO 25 till UO 16, till följd av avvecklingen av den interkommunala ersättningen för riksrekryterande påbyggnadsutbildningar. År 2005 överförs 3 mdkr från UO 16 till UO 25, och ytterligare 1 mdkr per år 2006–2007, avseende medel för personalförstärkning i skolan. För 2006 har även beräknats att 1,8 mdkr överförs från UO 16 till UO 25 avseende medel för statligt stöd för utbildning av vuxna. Regeringen avser nu att bibehålla detta riktade stöd på UO 16 till och med 2008, vilket inte har beaktats i de i tabell 6.12 och tabell 6.12 redovisade utgiftsberäkningarna.

³ 1999 ökade utgifterna med 41,5 mdkr, varav 24,2 mdkr beror på ändrat finansieringsansvar och 11,4 mdkr beror på ökade statliga ålderspensionsavgifter till följd av ålderspensionsreformen. Vidare ökade utgifterna med 6,0 mdkr till följd av att arbetsskadeförsäkring lyftes in på statsbudgeten. År 2003 ökade utgifterna när det särskilda grundavdraget för förtidspensionärer slopades och ersattes av högre förtidspensioner, vilket beräknades till cirka 2,9 mdkr. År 2005 ökade utgifterna med 3,8 mdkr då bostadstillägg för personer med aktivitets- och sjukersättning fördes från UO 11 till UO 10. I och med att de allmänna försäkringskassorna förstatligades 2005, kom de att omfattas av de statliga tjänstepensionssystemet, vilket ökade utgifterna under UO 10 med 0,4 mdkr 2005.

⁴ År 1999 minskade utgifterna med 29,4 mdkr till följd av ändrat finansieringsansvar enligt ålderspensionsreformen men samtidigt ökade utgifterna med 0,6 mdkr när delpensioner lyftes in på statsbudgeten. År 2003 ökade utgifterna med 16,5 mdkr när den bosättningsbaserade delen av utgifterna för folkpensionerna fördes över till statsbudgeten från ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten (7,0 mdkr) och folkpension och pensionstillskott ersattes med en beskattad garantipension (vilket beräknades till 9,5 mdkr). År 2005 minskade utgifterna med 3,8 mdkr då bostadstillägg för personer med aktivitets- och sjukersättning fördes från UO 11 till UO 10.

⁵ År 1999 ökade utgifterna med 4,8 mdkr när statliga ålderspensionsavgifter infördes till följd av ålderspensionsreformen.

⁶ År 1999 ökade utgifterna med 2,7 mdkr när statliga ålderspensionsavgifter infördes till följd av ålderspensionsreformen. Den 1 juli 2003 överfördes bidraget till skyddad anställning hos en offentlig arbetsgivare (OSA) från statsbudgetens utgiftssida till inkomstsida. Årseffekten av detta beräknades till cirka 0,8 mdkr, varav hälften i tabell 6.13 har lagts in som en teknisk nedjustering 2003 och hälften som en teknisk nedjustering 2004. I de beräknade ramarna för utgiftsområdet 2007–2008 har medel för Europeiska socialfonden för programperioden 2007–2013 inte inkluderats.

⁷ År 1999 ökade utgifterna med 0,6 mdkr när statliga ålderspensionsavgifter infördes till följd av ålderspensionsreformen.

⁸ I de beräknade ramarna för utgiftsområdet 2007–2008 har medel för Europeiska regionala utvecklingsfonden för programperioden 2007–2013 inte inkluderats.

⁹ Sammantaget skedde tekniska förändringar inom UO 25 med –4,8 mdkr 2000, –3,0 mdkr 2001, –3,5 mdkr 2002, –36,7 mdkr 2003 och +0,1 mdkr 2004. För 2005–2007 beräknas de till sammantaget –17,6 mdkr 2005, +2,7 mdkr 2006 och +1,0 mdkr 2007. Inkomstskattereformerna 2000–2002 innebar att statsbidragen till kommunerna sänktes med 4,8 mdkr 2000, 5 mdkr 2001 och 5,2 mdkr 2002. År 2001 höjdes statsbidragen med 2 mdkr p.g.a. ett höjt särskilt grundavdrag till pensionärer. År 2002 höjdes statsbidragen med 1,8 mdkr p.g.a. ett höjt grundavdrag för låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt sänktes statsbidragen 2002 med 0,1 mdkr för att avdragsrätten för fackföreningsavgifter ersattes med en skattereduktion. År 2003 sänktes statsbidragen p.g.a. att kommunernas skatteinkomster ökade då den beskattade garantipensionen infördes, vilket beräknades till 9,5 mdkr. Sänkningen 2003 förklaras även av att kommunernas inkomster ökade genom att det särskilda grundavdraget för förtidspensionärer slopades, vilket beräknades till cirka 2,9 mdkr (se UO 10). Vidare höjdes statsbidragen 2003 med 4,3 mdkr p.g.a. att en skattereduktion för låginkomsttagare ersattes med avdrag. Under 2003 överfördes kommunmomssystemet till statsbudgetens inkomstsida, varvid statsbidragen reducerades med samma belopp (31,4 mdkr), vilket förklarar minskningen i statsbidragen 2003 i förhållande till tidigare år. Statsbidragen justerades även upp med 2,5 mdkr till följd av en grundavdragshöjning som ingick i den skatteväxlingen som förslogs i budgetpropositionen för 2003. Justeringen är också gjord med anledning av den utökade skatteväxlingen (+0,5 mdkr) som riksdagen beslutat om (bet. 2002/03:FiU3). Statsbidraget minskades 2004 med 0,22 mdkr p.g.a. justering av beräkningen för kommunkontosystemet. Nedjusteringen 2004 till följd av den justerade beräkningen är 1,367 mdkr. Av detta belopp avser 0,22 mdkr en permanent neddragning medan 1,147 mdkr är en engångsvis neddragning, vilket i tabell 6.13 inte har räknats som en teknisk förändring, men som däremot kan förklara en del av utgiftsutvecklingen. Ett kostnadsutjämningsystem för LSS infördes 2004 på statsbudgetens utgiftssida vilket ökade utgifterna med cirka 1 miljard kronor. En lika stor förändring gjordes på statsbudgetens inkomstsida, varför förändringen är neutral för statsbudgetens saldo. För 2005 beräknas utgifterna för LSS-utjämnning till nära 1,8 mdkr. På grund av en slutreglering av ålderspensionsreformen m.m. beräknas statsbidragen minska med 1,3 mdkr 2004. Nivåjustering gällde fr.o.m. 2003 men justerades först 2004, varför nedjusteringen avseende 2003 inträffade 2004. Detta resulterade i att neddragningen 2004 blev 2,6 mdkr i stället för 1,3 mdkr. En teknisk justering har gjorts med endast 1,3 mdkr motsvarande den permanenta neddragningen. En förändrad redovisning av det kommunala utjämningsystemet år 2005, som innebär en övergång till nettoredovisning, innebär tekniskt sett en minskning av utgifterna för det kommunala utjämningsystemet vilket också motiverat en minskning av utgiftstaket för staten om 26 mdkr. År 2005 överfördes 3 mdkr från UO 16 till UO 25, och ytterligare 1 mdkr per år 2006–2007, avseende medel för personalförstärkning i skolan. År 2005 tillfördes statsbidragen 4,7 mdkr, då tillfälliga stöd som tidigare fanns på statsbudgetens inkomstsida flyttades till statsbudgetens utgiftssida. Samtidigt beräknas att 0,125 mdkr 2005–2006 per år överförs från UO 25 till UO 16 till följd av avvecklingen av den interkommunala ersättningen för riksrekryterande påbyggnadsutbildningar. År 2005 ändrades avdragsrätten för den allmänna pensionsavgiften, vilket beräknades öka de kommunala skatteintäkterna med 2,94 mdkr. Därför minskades statsbidragen i motsvarande mån. Samtidigt höjdes grundavdraget, vilket beräknades minska de kommunala skatteintäkterna med 3,72 mdkr, varför statsbidraget höjdes i motsvarande mån. För 2006 har även beräknats att 1,8 mdkr överförs från UO 16 till UO 25 avseende medel för statligt stöd för utbildning av vuxna. Regeringen avser nu att bibehålla detta riktade stöd på UO 16 till och med 2008, vilket inte har beaktats i de i tabell 6.12 och tabell 6.13 redovisade utgiftsberäkningarna.

¹⁰ Ingår ej i de takbegränsade utgifterna.

¹¹ 1999 ökade utgifterna med 4,6 mdkr som en följd av förändrat finansieringsansvar enligt ålderspensionsreformen. År 2003 minskade utgifterna med 7,0 mdkr när utgifterna för den bosättningsbaserade delen av folkpensionen fördes över till statsbudgetens UO 11.

¹² Regeringens bedömning av utgiftstak för 2008 i budgetpropositionen för 2006.

Tabell 6.13 Utgifternas procentuella andel av takbegränsade utgifter 1997–2008

Utfall 1997–2005, prognos 2006 och beräknat 2007–2008. Procent av takbegränsade utgifter. Anslagen har fördelats enligt de utgiftsområden de tillhör i statsbudgeten för 2006. Utgifter justerade för tekniska förändringar anges i kursiv stil.

Utgiftsområde	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1 Rikets styrelse ¹	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1,5	1,4	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,3	1,3	1,3	1,1
3 Skatt, tull och exekution	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
4 Rättsväsendet	2,8	2,8	2,8	2,9	2,9	3,0	3,1	3,1	3,1	3,2	3,3	3,2
5 Internationell samverkan ¹	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet ²	5,9	5,9	5,9	6,1	5,7	5,5	5,5	5,0	5,0	4,8	4,6	4,6
7 Internationellt bistånd	1,7	1,6	1,7	2,0	2,2	1,9	1,9	2,3	2,6	2,9	3,0	3,0
8 Invandrare och flyktingar	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	0,8	1,1	0,9	0,9
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	3,5	3,2	3,3	3,8	3,8	3,8	4,2	4,3	4,5	4,7	5,0	5,1
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp ³	5,1	5,5	11,8	12,9	13,6	13,9	14,8	14,4	14,7	14,0	13,6	13,5
<i>10 Justerat för teknisk förändring³</i>	<i>11,5</i>	<i>11,9</i>	<i>12,6</i>	<i>13,7</i>	<i>14,5</i>	<i>14,8</i>	<i>15,3</i>	<i>14,9</i>	<i>14,7</i>	<i>14,0</i>	<i>13,6</i>	<i>13,5</i>
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom ⁴	9,0	8,7	4,6	4,4	4,3	4,2	6,3	6,0	5,3	5,0	4,7	4,5
<i>11 Justerat för teknisk förändring⁴</i>	<i>6,8</i>	<i>6,5</i>	<i>6,2</i>	<i>6,0</i>	<i>5,9</i>	<i>5,7</i>	<i>5,9</i>	<i>5,5</i>	<i>5,3</i>	<i>5,0</i>	<i>4,7</i>	<i>4,5</i>
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn ⁵	4,7	5,0	5,5	5,9	6,1	6,2	6,4	6,3	6,4	6,7	6,7	6,7
<i>12 Justerat för teknisk förändring⁵</i>	<i>5,3</i>	<i>5,6</i>	<i>5,5</i>	<i>5,9</i>	<i>6,1</i>	<i>6,2</i>	<i>6,4</i>	<i>6,3</i>	<i>6,4</i>	<i>6,7</i>	<i>6,7</i>	<i>6,7</i>
13 Arbetsmarknad ⁶	11,2	10,5	10,0	8,6	7,5	7,5	7,8	7,9	8,0	8,1	7,7	6,9
<i>13 Justerat för teknisk förändring⁶</i>	<i>11,5</i>	<i>10,8</i>	<i>9,9</i>	<i>8,5</i>	<i>7,4</i>	<i>7,4</i>	<i>7,8</i>	<i>7,9</i>	<i>8,0</i>	<i>8,1</i>	<i>7,7</i>	<i>6,9</i>
14 Arbetsliv	0,7	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
15 Studiestöd ⁷	2,3	3,1	2,6	2,6	2,4	2,5	2,4	2,4	2,3	2,3	2,3	2,3
<i>15 Justerat för teknisk förändring⁷</i>	<i>2,4</i>	<i>3,1</i>	<i>2,6</i>	<i>2,6</i>	<i>2,4</i>	<i>2,5</i>	<i>2,4</i>	<i>2,4</i>	<i>2,3</i>	<i>2,3</i>	<i>2,3</i>	<i>2,3</i>
16 Utbildning och universitetsforskning ²	3,6	3,9	3,9	4,1	4,2	5,0	5,1	5,1	5,1	5,1	5,0	4,8
<i>16 Justerat för teknisk förändring²</i>	<i>2,9</i>	<i>3,1</i>	<i>3,1</i>	<i>3,4</i>	<i>3,5</i>	<i>4,3</i>	<i>4,4</i>	<i>4,4</i>	<i>4,7</i>	<i>5,0</i>	<i>5,0</i>	<i>4,8</i>
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	4,4	3,1	2,3	1,5	1,3	1,1	1,1	1,0	1,0	1,1	1,0	1,0
19 Regional utveckling ⁸	0,4	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,2
20 Allmän miljö- och naturvård	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5
21 Energi	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
22 Kommunikationer	3,5	3,8	3,4	3,3	3,1	3,0	3,1	3,4	3,7	3,5	3,6	3,6
23 Jord- och skogsbruk, fiske medanslutande näringar	1,6	1,6	1,6	1,3	2,1	1,7	1,2	1,4	2,0	1,8	1,8	1,8
24 Näringsliv	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5
25 Allmänna bidrag till kommuner ⁹	12,5	13,5	13,6	12,8	12,8	12,6	8,8	8,2	6,6	6,7	7,5	8,0
<i>25 Justerat för teknisk förändring⁹</i>	<i>4,9</i>	<i>5,9</i>	<i>6,1</i>	<i>5,9</i>	<i>6,3</i>	<i>6,5</i>	<i>7,2</i>	<i>6,5</i>	<i>7,0</i>	<i>6,8</i>	<i>7,4</i>	<i>8,0</i>
26 Statsskuldsräntor m.m. ¹⁰	14,1	15,8	12,0	11,9	10,3	8,3	5,1	6,2	3,8	5,3	4,5	4,6
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	2,9	3,0	2,8	2,9	3,0	2,5	2,2	3,0	3,0	3,0	2,9	3,1
Minskning av anslagsbehållningar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,2	0,5
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten ¹¹	18,6	18,4	18,1	18,5	18,5	18,9	19,3	19,6	19,9	19,9	20,1	20,8
<i>Justerat för tekniska förändringar</i>	<i>18,3</i>	<i>18,2</i>	<i>17,3</i>	<i>17,7</i>	<i>17,7</i>	<i>18,1</i>	<i>19,3</i>	<i>19,6</i>	<i>19,9</i>	<i>19,9</i>	<i>20,1</i>	<i>20,8</i>
Takbegränsade utgifter	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Budgeringsmarginal	3,4	0,3	0,2	0,7	0,6	0,0	0,4	0,3	0,7	0,3	1,0	1,7

För fotnoter se tabell 6.12.

Nedan kommenteras de utgiftsområden som uppvisar de största förändringarna som andel av takbegränsade utgifter mellan 1997 och 2008.

Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Under perioden 1997–2008 minskar utgifterna för utgiftsområdet som andel av de takbegränsade utgifterna med 1,3 procentenheter, vilket främst beror på försvarsomställningen.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Utgifterna för utgiftsområdet beräknas öka från 12,1 miljarder kronor 1997 till 29,4 miljarder kronor 2008. Som andel av de takbegränsade utgifterna ökar utgifterna med 1,3 procentenheter mellan 1997 och 2008. Utgiftsökningen beror främst på ökade utgifter under anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet*. Biståndsramen ökar från 0,7 procent av bruttonationalinkomsten (BNI) 1997 till 1 procent av BNI från och med 2006.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Utgifterna för utgiftsområdet beräknas öka med drygt 25 miljarder kronor mellan 1997 och 2008. Som andel av de takbegränsade utgifterna ökar utgifterna med 1,6 procentenheter under perioden. Detta förklaras främst av ökade utgifter för statlig assistansersättning, tandvårdsförmåner samt bidrag till läkemedelsförmånerna. Under perioden beräknas antalet assistansberättigade personer öka med cirka 7 500, vilket är en fördubbling sedan 1997, samtidigt som det genomsnittliga antalet assistanstimmar per person ökar.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Justerat för tekniska förändringar ökar utgiftsområdets utgifter som andel av de takbegränsade utgifterna med 2,0 procentenheter under perioden 1997–2008.

Utgifterna under anslaget 19:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* ökade med 33 miljarder kronor 1997–2002, främst till följd av en kraftigt ökad sjukfrånvaro. Antalet sjukpenningdagar steg från 43 miljoner 1997 till 94 miljoner 2002. Under 2003 minskade antalet sjukpenningdagar, en minskning som fortsatt under 2004 och 2005. Regeringens mål för ohälsan innebär att antalet sjukfrånvarodagar skall halveras mellan 2002 och juni 2008. År 2005 understeg antalet sjukpenningdagar 2002 års nivå med 29 procent.

Regeringen bedömer att antalet sjukpenningdagar 2006 kommer att understiga 2002 års nivå med drygt 40 procent. Angående prognosen för antalet sjukpenningdagar 2008, se under rubriken Volymer i avsnitt 6.4.3.

Även utgifterna under anslaget 19:2 *Aktivitets- och sjukersättningar m.m.* ökade kraftigt mellan 1997 och 2005. Utgifterna beräknas fortsätta att öka till och med 2008. Utgiftsökningen beror främst på prisutvecklingen. Antalet personer med aktivitets- och sjukersättning (tidigare förtidspension) som uppgick till 423 000 i december 1997 beräknas i december 2008 uppgå till cirka 550 000.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Justerat för tekniska förändringar minskar utgifterna som andel av de takbegränsade utgifterna under perioden 1997–2008 med 2,3 procentenheter. Antalet personer utan tilläggs-pension minskar gradvis, samtidigt som den genomsnittliga tilläggs-pensionsnivån höjs. Vidare bidrar följsamhetsindexeringen under perioden till att de reala pensionerna beräknas stiga. Sammantaget ger detta högre utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten, vilket i sin tur minskar behovet av garantipension och bostadstillägg från statsbudgeten.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Utgifterna under anslaget 21:1 *Allmänna barnbidrag* ökade från 14,4 miljarder kronor 1997 till 21,5 miljarder kronor 2005. Utgiftsökningen förklaras av att barnbidraget successivt har höjts. Utgifterna under anslaget 21:2 *Föräldraförsäkring* ökade med 10,8 miljarder kronor under perioden 1997–2005. Rensat för effekten av införandet av statliga ålderspensionsavgifter förklaras ökningen främst av fler ersatta nettodagar och en högre medelersättning i föräldrapenningen. Under perioden 2006–2008 beräknas utgifterna för föräldraförsäkringen öka till cirka 31 miljarder kronor. Mellan 2000 och 2008 ökar antalet födda barn kontinuerligt enligt Statistiska centralbyråns befolkningsprognos. Fler födda barn, löneutvecklingen, pappornas successivt ökande utnyttjande av föräldraförsäkringen tillsammans med beslutade och aviserade reformer, som höjd grundnivå i föräldraförsäkringen, förlängd föräldraförsäkring, höjd ersättning för de så kallade lägstanivådagarna

samt höjt tak i föräldraförsäkringen, förklarar utgiftsutvecklingen under perioden 2002–2008.

Justerat för tekniska förändringar beräknas utgiftsområdets andel av de takbegränsade utgifterna öka med 1,4 procentenheter under perioden 1997–2008.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Utgifterna under anslaget 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* samt 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning* minskade sammantaget med 9,0 miljarder kronor under perioden 1997–2005. Antalet öppet arbetslösa minskade från 342 000 personer 1997 till 270 000 personer 2005 och beräknas bli 210 000 år 2008. Det genomsnittliga antalet deltagare per månad i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program som redovisas på statsbudgetens utgiftssida inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad minskade från cirka 191 000 personer 1997 till cirka 94 000 personer 2005, och beräknas öka till 95 500 personer 2008. Antalet platser i program som i huvudsak redovisas på statsbudgetens inkomstsida (anställningsstöd) har ökat från i genomsnitt cirka 15 000 personer 2000 till cirka 25 000 personer 2005, och beräknas öka till 37 000 personer 2008.

Justerat för tekniska förändringar beräknas utgiftsområdets andel av de takbegränsade utgifterna minska med 4,6 procentenheter under perioden 1997–2008.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Justerat för tekniska förändringar ökar utgifterna under perioden 1997–2008 med nära 2 procentenheter som andel av de takbegränsade utgifterna. Flera stora reformer har genomförts under perioden. Bland annat infördes maxtaxa inom barnomsorgen 2002 och en satsning görs på fler lärare och andra specialister i skolan genom ett riktat bidrag till personalförstärkning i skolan under perioden 2001–2006. Från och med 2005 genomförs även en riktad satsning på personalförstärkning i förskolan. Ökningen förklaras vidare av en permanent utökning av antalet högskoleplatser samt ökade satsningar på forskning.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Utgifterna under anslaget 31:2 *Räntebidrag m.m.* har minskat från 20,8 miljarder kronor 1997 till 1,6 miljarder kronor 2005, till följd av såväl

tidigare beslutade förändringar av räntebidragssystemet som lägre räntor. Utgifterna under anslaget 21:1 *Bostadsbidrag* minskade under samma period från 6,2 miljarder kronor till 3,6 miljarder kronor. Detta förklaras främst av regeländringar, minskad arbetslöshet samt ökade reallöner. Som andel av de takbegränsade utgifterna beräknas utgiftsområdets andel av de takbegränsade utgiftern minska med 3,4 procentenheter mellan 1997 och 2008.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Justerat för tekniska förändringar ökar utgiftsområdets andel av de takbegränsade utgifterna med 3,1 procentenheter mellan 1997 och 2008, till 8,0 procent. De högre utgifterna beror främst på de förstärkningar av statsbidragen som syftar till att värna kvaliteten i skolan, vården och omsorgen.

Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

Utgifterna under anslaget 92:1 *Räntor på statsskulden* har sjunkit från drygt 98 miljarder kronor 1997 till 32,7 miljarder kronor 2005. Den kraftiga utgiftsminskningen beror i huvudsak på lägre räntenivåer och minskad statsskuld. Utgifterna under utgiftsområdet beräknas öka till drygt 44 miljarder kronor 2008, på grund av antagandena om stigande räntenivåer.

6.6 Ändrad fördelning av ändamål och verksamheter på utgiftsområden

Enligt tilläggsbestämmelsen 5.12.1 i riksdagsordningen skall beslut om vilka ändamål och verksamheter som skall innefattas i ett utgiftsområde fattas i samband med beslut med anledning av den ekonomiska vårpropositionen. Inför 2007 har regeringen följande förslag till sådana ändringar.

Nationella minoriteter

Regeringens förslag: De ändamål och verksamheter som finansieras från det under utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar uppförda anslaget 47:1 *Åtgärder för nationella minoriteter* flyttas till utgiftsområde 1 Rikets styrelse .

Skälen för regeringens förslag: För närvarande bereder konstitutionsutskottet sakfrågor kring mänskliga rättigheter, där även nationella minoriteter ingår. Budgetfrågorna om nationella minoriteter bereds däremot av socialförsäkringsutskottet.

Det är en fördel vid beredningen i riksdagen om ett och samma utskott behandlar sakfrågor och budgetfrågor på ett visst område. I syfte att ytterligare anpassa indelningen i utgiftsområden, politikområden och anslag till riksdagens arbetsformer bör en ändring göras i fråga om politikområdet minoritetspolitik och det under utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar uppförda anslaget 47:1 *Åtgärder för nationella minoriteter*.

Ansvar för beredningen av minoritetspolitiken i riksdagen bör samlas till konstitutionsutskottet. Detta bör ske genom att politikområdet minoritetspolitik och det enda anslaget på detta område flyttas från utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar till utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

SOS Alarm

Regeringens förslag: De ändamål och verksamheter som finansieras från det under utgiftsområde 22 Kommunikationer uppförda anslaget 37:4 *Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal* flyttas till utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet.

Skälen för regeringens förslag: Mot bakgrund av den sammanhållna kris- och beredskapspolitik som föreslås i regeringens proposition 2005/06:133 Samverkan vid kris – för ett säkrare samhälle bedömer regeringen att de ändamål och verksamheter som finansieras från anslaget 37:4 *Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal* bör flyttas från utgiftsområde 22 Kommunikationer till utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet.

Forskning och utveckling inom EU

Regeringens förslag: De ändamål och verksamheter som finansieras från det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

uppförda anslaget 26:7 *Främjande och analys av forsknings- och utvecklingsarbetet inom EU m.m.* flyttas till utgiftsområde 24 Näringsliv.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har beslutat om propositionen Forskning för ett bättre liv (prop. 2004/05:80, bet. 2004/05:UbU15, rskr. 2004/05:289). I denna proposition gjorde regeringen bedömningen att Rådet för forsknings- och utvecklingsarbete inom EU (EU/FoU-rådet) skulle avvecklas och att dess verksamhet skulle överföras till Verket för innovationssystem (Vinnova). EU/FoU-rådet upphörde som egen myndighet vid årsskiftet 2005/06 och verksamheten överfördes i sin helhet till Vinnova. Som en konsekvens av detta anser regeringen att de ändamål och verksamheter som finansieras med medel från anslaget 26:7 *Främjande och analys av forsknings- och utvecklingsarbetet inom EU m.m.* under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning bör flyttas till utgiftsområde 24 Näringsliv.

Nationellt transportforskningsbibliotek

Regeringens förslag: Statens väg- och transportforskningsinstitut bör från Verket för innovationssystem överta ansvaret för att det finns ett nationellt transportforskningsbibliotek. Det innebär att denna verksamhet flyttas från utgiftsområde 24 Näringsliv till utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Skälen för regeringens förslag: Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI) förvaltar det nationella transportforskningsbiblioteket. Biblioteket finansieras för närvarande gemensamt av Verket för innovationssystem (Vinnova), Vägverket och Banverket. Nuvarande ordning är en konsekvens av flera organisationsförändringar och bedöms inte som ändamålsenlig. Verksamheten är en angelägenhet för utgiftsområde 22 Kommunikationer. Regeringen anser därför att VTI bör få ansvaret för att driva ett nationellt transportforskningsbibliotek.

Genomförs 2007

De föreslagna ändringarna av vilka ändamål och verksamheter som skall innefattas i olika utgiftsområden bör tillämpas från och med 2007. De föreslagna ändringarna beaktas inte i de siffer-sammanställningar m.m. som ingår i denna proposition.

7

Tilläggsbudget

7 Tilläggsbudget

7.1 Förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för 2006

Enligt 9 kap. 5 § regeringsformen kan riksdagen för löpande budgetår på tilläggsbudget göra en ny beräkning av statsinkomster samt ändra anslag och anvisa nya anslag. De förändringar av gällande statsbudget som nu kan överblickas och andra frågor som regeringen anser bör tas upp, redovisas i det följande.

Anslagsförändringarna i detta förslag till tilläggsbudget innebär att anvisade medel ökar med 5 006 miljoner kronor netto. De föreslagna ökningarna av anslagen uppgår till 5 277 miljoner kronor och de föreslagna minskningarna uppgår till 271 miljoner kronor.

Efter de föreslagna åtgärderna uppgår budgeteringsmarginalen till 2,9 miljarder kronor för 2006.

7.2 Tilläggsbudget per utgiftsområde

7.2.1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

27:3 Stöd till radio- och kassettidningar

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 126 386 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 27:3 *Stöd till radio- och kassettidningar* minskas med 4 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att finansiera ökade utgifter på det under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid uppförda anslaget 28:28 *Centrala museer: Myndigheter* bör anslaget 27:3 *Stöd till radio- och kassettidningar* minskas med 4 000 000 kronor.

46:1 Allmänna val och demokrati

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 281 090 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 46:1 *Allmänna val och demokrati* ökas med 15 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I samband med de allmänna valen är det viktigt att de politiska partierna kan nå ut med information till olika grupper röstberättigade i samhället som har behov av särskild information, t.ex. röstberättigade med utländskt medborgarskap. För detta ändamål har för 2006 redan tillförts 15 miljoner kronor. Mot bakgrund av det låga valdeltagandet bland dessa grupper, bedömer regeringen att det behövs ytterligare medel till riksdagspartierna för sådana informationsinsatser. Regeringen anser därför att anslaget 46:1 *Allmänna val och demokrati* bör ökas med 15 000 000 kronor.

90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 62 725 000 kronor.

Riksdagsstyrelsens förslag: Det anslagssparande på ramanslaget 90:4 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen*, som vid utgången av 2004 översteg fyra procent av anslagsbeloppet skall av myndigheten föras bort som indragning av anslagsbelopp.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag: På ramanslaget 90:4 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen*, fanns vid utgången av 2004 en anslagsbehållning som uppgick till 6 859 000 kronor. I anslagsdirektivet för 2005 anges att Riksdagens ombudsmän får disponera ett anslagssparande som motsvarar högst fyra procent av anslagsbeloppet. Riksdagsförvaltningen har inte befogenhet att slutligt dra in en del av ett anslag som riksdagen anvisat för Riksdagens ombudsmän. Riksdagen bör därför besluta att det överskjutande anslagssparandet, som uppgår till 4 469 000 kronor, bör dras in. Det ankommer sedan på myndigheten Riksdagens ombudsmän att verkställa detta.

90:5 Regeringskansliet m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 5 500 236 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* ökas med 30 026 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Förändringen av den svenska kronan, framför allt mot US dollar och Euro, har för utrikesrepresentationen medfört en valutakursförlust om 31 600 000 kronor. Regeringen anser att detta behöver kompenseras.

I propositionen Genomförande av EG-direktivet om rätt till familjeåterförening samt vissa frågor om handläggning och DNA-analys

vid familjeåterförening (prop. 2005/06:72) föreslås att det i utlänningslagen införs en skyldighet för Migrationsverket att under vissa förutsättningar erbjuda den som ansöker om uppehållstillstånd på grund av anknytning en DNA-analys för att visa det släktskap som åberopas. En sådan DNA-analys skall bekostas av staten. Förslaget berör främst utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar men kommer även att innebära ökade kostnader för utrikesrepresentationen. De ökade medel som behövs för detta finansieras genom att det under nämnda utgiftsområde uppförda anslaget 12:3 *Migrationspolitiska åtgärder* minskas.

Den 1 januari 2006 bildades den nya förvaltningspolitiska myndigheten Verket för förvaltningsutveckling (VERVA). I myndighetens uppgifter ingår att bedriva viss utbildning för statligt anställda. Delar av utbildningen har tidigare genomförts av Regeringskansliet och flyttas den 1 april över till VERVA. Därutöver flyttas hyresavtalet med Statens fastighetsverk för Dragongården över till VERVA den 1 april 2006. Detta minskar resursbehovet på anslaget.

I juni 2006 arrangeras Europarådets 6:e ministerkonferens inom jämställdhetsområdet i Stockholm. För att bidra till att finansiera konferensen behöver anslaget ökas med 500 000 kronor. Denna ökning finansieras genom att det under utgiftsområde 14 Arbetsliv uppförda anslaget 24:2 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* minskas.

Anslaget bör ökas med 1 016 000 kronor för att bekosta Finansmarknadsrådets verksamhet. Rådet kommer under 2006 att bedrivas i annan organisationsform än som tidigare avsetts. Denna ökning finansieras genom att det under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning uppförda anslaget 2:6 *Finansmarknadsrådet* minskas med 1 016 000 kronor.

Dessa förändringar sammantagna innebär att anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* bör ökas med 30 026 000 kronor.

Markbyte med Stockholms kommun och användning av medel från Djurgårdsfonden

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att staten byter viss mark med Stockholms kommun och att dispositionsrätten till Djurgårdsvarvet, kv. Grönland, för evig tid upplåts till Konungen.

Kungl. Djurgårdens Förvaltning får disponera medel från Djurgårdsfonden för att sanera och upprusta Beckholmen samt Djurgårdsvarvet, kv. Grönland.

Skälen för regeringens förslag: Staten äger fastigheterna Valparaiso 1 i Värtan och Norra Djurgården 1:1 vid Albano i Stockholm. Konungen har enskild dispositionsrätt till dessa fastigheter.

Staten har genom Statens fastighetsverk fört förhandlingar med Stockholms kommun om byte av fastigheter. Parterna har tecknat avtal om markbyte. Detta avtal förutsätter riksdagens godkännande samt att Konungen avstår från sin dispositionsrätt till de markområden som skall överlåtas till kommunen.

Avtalet innebär att kommunen förvärvar fastigheten Valparaiso 1 i Värtan, omkring 5 200 kvm av fastigheten Norra Djurgården 1:1 vid Albano, samt ytterligare delar av Norra Djurgården 1:1 i Stockholm.

Staten förvärvar områden vid Bondeska palatset, i parken vid Nationalmuseum, vid Dramatiska teatern samt Rosenbadsparken. Staten förvärvar dessutom Djurgårdsvarvet, kv. Grönland (fastigheterna Djurgården 1:17, 1:19 och 1:39).

Konungen avstår sin enskilda dispositionsrätt till de områden som kommunen förvärvar från staten. Konungen erhåller dispositionsrätten till Djurgårdsvarvet, kv. Grönland (fastigheterna Djurgården 1:17, 1:19 och 1:39).

Avtalet innebär att staten erhåller en mellangift om 60 000 000 kronor. I enlighet med tidigare praxis skall medel som erhålls vid statens avyttring av mark inom dispositionsrätten tillföras den s.k. Djurgårdsfonden. Denna försäljning faller inom denna praxis. Kammarkollegiet förvaltar fonden för Kungl. Djurgårdens Förvaltnings (KDF) räkning. Djurgårdsfondens avkastning disponeras av KDF för Djurgårdens förbättrande och förskönande. Om en del av kapitalet skall användas för t.ex. investeringar behövs riksdagens medgivande.

Genom ett bytesavtal med Stockholms kommun 1986 avstod Konungen dispositionsrätten till mark inom nuvarande Kungl. Tekniska högskolans område så länge den utnyttjas för statliga ändamål. Som bytesersättning för marken erhöll Konungen (KDF) dispositions-

rätt bl.a. till marken och byggnaderna på Beckholmen på Djurgården.

Hur Beckholmen lämpligen bör användas har under årens lopp prövats av flera utredningar. Syftet med att förvärva Djurgårdsvarvet är att skapa en samlad och levande marin miljö. Detta kräver betydande resurser från bl.a. Djurgårdsfonden på grund av de omfattande miljöskador som finns på fastigheterna.

Regeringen anser att medel ur Djurgårdsfonden får användas till utgifterna för sanering och upprustning av Beckholmen och Djurgårdsvarvet.

7.2.2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

1:5 Statistiska centralbyrån

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 444 330 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:5 *Statistiska centralbyrån* ökas med 6 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har uppdragit åt Statistiska centralbyrån att utforma en åtgärdsplan för att förbättra och utveckla den ekonomiska statistiken. Bakgrunden är att den ekonomiska statistiken på senare år kommit att användas allt mer för uppföljning av ekonomisk politik på både nationell nivå och EU-nivå. Detta ställer allt högre krav på tillförlitlighet och snabbhet. Det är angeläget att åtgärdsplanen kan genomföras utan dröjsmål och 5 miljoner kronor bör därför tillföras.

Vidare anser regeringen att en utvecklad materialflödesstatistik behövs för att bedöma den samlade miljöpåverkan från vissa material. Kvaliteten på det underlag som materialstatistiken bygger på måste i vissa fall förbättras. Regeringen anser att ytterligare 1 miljon kronor behövs för utvecklingsarbete avseende materialflödesstatistiken.

Anslaget 1:5 *Statistiska centralbyrån* bör av dessa skäl ökas med 6 000 000 kronor.

1:6 Kammarkollegiet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 31 239 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:6 *Kammarkollegiet* minskas med 330 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget 1:6 *Kammarkollegiet* minskas med 330 000 kronor för att finansiera ökningen av det under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande uppförda anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.*

1:8 Nya förvaltningspolitiska myndigheten

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 47 137 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:8 *Nya förvaltningspolitiska myndigheten* ökas med 4 090 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den 1 januari 2006 bildades Verket för förvaltningsutveckling (VERVA). I myndighetens uppgifter ingår att bedriva utbildning för statligt anställda. Delar av utbildningen, som tidigare har genomförts i Regeringskansliets regi, flyttas den 1 april 2006 till VERVA. Delar av utbildningen genomförs i Dragongården. Hyresavtalet med Statens fastighetsverk för denna lokal förs därför över till VERVA. Detta medför ökade utgifter. Anslaget 1:8 *Nya förvaltningspolitiska myndigheten* behöver därför ökas med 4 090 000 kronor. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* minskas.

1:12 Statliga kompetensöverföringsjobb

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 360 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:12 *Statliga kompetensöverföringsjobb* ökas med 20 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Bland de sysselsättningsfrämjande åtgärderna ingår en tvåårig satsning på statliga kompetensöverföringsjobb motsvarande cirka 1 000 arbetstillfällen. Åtgärden syftar till att säkerställa kompetensöverföringen vid statliga myndigheter för att därigenom underlätta en kommande generationsväxling. Bidraget syftar till att tidigarelägga nyanställningar på grund av framtida pensionsavgångar och att underlätta för personer, som söker arbete där högskoleutbildning eller liknande efterfrågas, att få inträde på arbetsmarknaden. Bidrag lämnas efter ansökan och i mån av tillgång på medel. Schablonbidraget uppgår till 30 000 kronor per månad och anställd och är beräknat inklusive arbetsgivaravgifter.

I syfte att stödja kompetensöverföringen vid de statliga myndigheterna anser regeringen att satsningen på statliga kompetensöverföringsjobb bör utökas, så att ytterligare cirka 250 arbetstillfällen kan erbjudas från och med den 1 juli 2006.

Stödet är tillfälligt och avses gälla t.o.m. utgången av 2007. Därefter finansierar myndigheterna kostnaden inom sina befintliga anslag. Den totala kostnaden för bidrag motsvarande 250 arbetstillfällen under det andra halvåret 2006 beräknas uppgå till 45 000 000 kronor. Tillgängliga medel på anslaget beräknas i år inte utnyttjas fullt ut då vissa anställningar sker senare än i januari 2006. För att möjliggöra utökningen anser regeringen att anslaget 1:12 *Statliga kompetensöverföringsjobb* bör ökas med 20 000 000 kronor.

1:14 E-legitimationer (nytt anslag)

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i statsbudgeten för innevarande år.

Regeringens förslag: Ett nytt ramanslag 1:14 *E-legitimationer* på 12 068 000 kronor skall föras upp i statsbudgeten.

Skälen för regeringens förslag: Tillgången till elektroniska legitimationer är en förutsättning för enkel och säker elektronisk kommunikation mellan medborgare och myndigheter. Elektroniska legitimationer behövs även för en utvecklad service till medborgare och företag samt för effektiviserad ärendehantering och informationsspridning inom och från den offentliga förvaltningen.

Små myndigheter och kommuner har inte alltid tillräckliga resurser för att utnyttja e-legitimationer, vilket i sin tur hämmar utvecklingen av mer avancerade elektroniska tjänster i den offentliga sektorn. Genom att staten under en begränsad tid finansierar e-legitimationer och infratjänster bör de ekonomiska förutsättningarna för offentliga e-tjänster stärkas.

Därför avser regeringen att genomföra ett treårigt program för att stimulera en ökad användning av e-legitimationer. Verket för förvaltningsutveckling bör stödja de myndigheter som sätter nya tjänster i drift. Myndigheten kommer att ta fram standardiserade former för avrop under gällande ramavtal samt svara för vissa av myndigheternas och kommunernas kostnader för e-legitimationer och infratjänster. Verket för förvaltningsutveckling kommer också att informera berörda myndigheter, landsting och kommuner om detta program.

Kostnaderna för programmet uppgår under 2006 till 12 068 000 kronor. Ett nytt anslag 1:14 *E-legitimationer* bör inrättas för ändamålet. Finansiering sker genom att regeringen drar in motsvarande medel från anslag inom berörda utgiftsområden.

2:6 Finansmarknadsrådet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 016 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 2:6 *Finansmarknadsrådet* minskas med 1 016 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget 2:6 *Finansmarknadsrådet* minskas med 1 016 000 kronor eftersom rådets verksamhet under 2006

kommer att bedrivas i en annan organisationsform än som tidigare avsetts. Verksamheten avses nu finansieras från anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.*

Försäljning av fastighet i Stockholm

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att staten säljer fastigheten Cerberus 2 i Stockholms kommun. Överskottet av försäljningen skall redovisas mot en inkomsttitel på statsbudgeten.

Skälen för regeringens förslag: Staten äger fastigheten Cerberus 2 i Gamla stan i Stockholms kommun. Statens fastighetsverk (SFV) förvaltar fastigheten. SFV övertog fastigheten i samband med att verket fick i uppdrag att förvalta de från försäkringskassorna övertagna fastigheterna.

SFV tog upp lån i Riksgäldskontoret som motsvarade det samlade belopp med vilket fastigheterna togs upp i SFV:s bokföring. Dessa medel, med avdrag för en summa som motsvarar lösta lån, har levererats till statsverkets checkräkning och redovisats mot en inkomsttitel.

Inför försäljningen av Cerberus 2 har ett värderingsföretag bedömt fastighetens marknadsvärde. Efter förhandlingar med nio anbudsgivare har SFV antagit det högsta anbudet. En villkorad överenskommelse har träffats om försäljning av fastigheten för 76 500 000 kronor.

Enligt 25 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten får regeringen besluta att sälja fast egendom när värdet inte överstiger 50 miljoner kronor.

Regeringen anser att fastigheten inte längre behövs i statens verksamhet. Denna fastighet bör därför säljas. För att regeringen skall kunna besluta om försäljningen krävs riksdagens medgivande eftersom värdet av fastigheten överstiger 50 000 000 kronor.

Den del av försäljningsinkomsten, minskat med försäljningsomkostnader, som överstiger det bokförda värdet skall redovisas mot en inkomsttitel på statsbudgeten.

7.2.3 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

3:1 Skatteverket

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 6 241 386 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 3:1 *Skatteverket* ökas med 1 806 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Skatteverket lämnar uppbringningshjälp enligt lagen (1998:1593) om trossamfund. Verket bör kompenseras för kostnaderna för att administrera uttag av avgifter till registrerade trossamfund. Kostnaderna för uppbringningshjälpen kan beräknas till 21 kronor per person. Regeringen har beslutat om uppbringningshjälp för åtta trossamfund utöver Svenska kyrkan, varav ett nytt har tillkommit 2006. Förberedelsekostnaden för det tillkommande samfundet beräknas till 75 000 kronor. Enligt uppgift uppgår 2006 antalet personer i trossamfund utöver Svenska kyrkan där Skatteverket svarar för uppbringningen till 82 461 stycken. Anslaget 3:1 *Skatteverket* bör därför ökas med 1 806 000 kronor. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid uppförda anslaget 28:39 *Stöd till trossamfund* minskas med motsvarande belopp.

7.2.4 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

4:5 Domstolsväsendet m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 4 074 140 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:5 *Domstolsväsendet m.m.* ökas med 750 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Som en följd av lagen (2005:1248) om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel förväntas de allmänna förvaltningsdomstolarna få ökade kostnader på

grund av ökad tillströmning av mål. Regeringen anser att domstolarna behöver tillföras resurser för detta. Anslaget 4:5 *Domstolsväsendet m.m.* bör därför ökas med 750 000 kronor.

4:7 Brottsförebyggande rådet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 60 116 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:7 *Brottsförebyggande rådet* ökas med 5 500 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 4:1 *Polisorganisationen* minskas med 5 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Brottsförebyggande rådet, som ansvarar för den officiella kriminalstatistiken, behöver anpassa och utveckla sitt statistiksystem i takt med övriga myndigheter inom rättsväsendet. Från och med 2006 skall rådet även ansvara för och utveckla statistikföringen avseende så kallade hatbrott. För att rådet skall kunna fullgöra sina uppgifter behöver det ökade resurser. Anslaget 4:7 *Brottsförebyggande rådet* bör därför ökas med 5 500 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 4:1 *Polisorganisationen* minskas med motsvarande belopp.

7.2.5 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

5:9 Svenska institutet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 85 204 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 5:9 *Svenska institutet* ökas med 2 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 5:2 *Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet* minskas med 2 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Det finns ett stort intresse utomlands för 300-årsjubileet 2007

av Carl von Linnés födelse. Särskilda ansträngningar bör göras i olika internationella miljöer för att visa det levande arvet efter Linné och hans lärjungar. Därmed kan bilden främjas av Sverige som ett modernt, kunskapsintensivt samhälle med stark vetenskaplig tradition och forskning. För att göra detta möjligt bör anslaget 5:9 *Svenska institutet* ökas med 2 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 5:2 *Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet* minskas med samma belopp.

5:11 Samarbete inom Östersjöregionen

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 21 868 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 5:11 *Samarbete inom Östersjöregionen* ökas med 5 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I anslutning till det svenska ordförandeskapet i Östersjöstaternas råd förbereds en internationell konferens på temat Att växa tillsammans i Östersjöområdet. Konferensen är planerad att hållas i Visby sommaren 2006. För att göra det möjligt att genomföra konferensen bör anslaget 5:11 *Samarbete inom Östersjöregionen* ökas med 5 000 000 kronor. Finansiering sker genom att det under utgiftområdet 7 Internationellt bistånd uppförda anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* minskas.

7.2.6 Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Låneram för beredskapsinvesteringar

Regeringen får 2006 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 300 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2006 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret på högst 500 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Låneramen för Socialstyrelsens beredskapsinvesteringar bör höjas med 200 000 000 kronor för att möjliggöra inköp av antiviraler i tillräcklig omfattning för att bygga upp en beredskap mot en influensapandemi.

7:5 Krisberedskap

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 778 637 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 7:5 *Krisberedskap* ökas med 12 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Ökade inköp av antiviraler ökar också kapitalkostnaderna för det i lagret bundna kapitalet. Regeringen anser därför att anslaget 7:5 *Krisberedskap* behöver ökas med 12 000 000 kronor.

7.2.7 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Kapitaltillskott till Swedfund International AB

Regeringens bedömning: Regeringen avser att under 2006 lämna ett kapitaltillskott på 80 000 000 kronor till Swedfund International AB i syfte att finansiera miljöinvesteringar i utvecklingsländer.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen angav i budgetpropositionen för 2006 (prop. 2005/06:1, utg.omr. 7, bet. 2005/06:UU2, rskr. 2005/06:79) att en särskild satsning på miljömässigt hållbar utveckling skall göras på områden där Sverige står starkt med särskild betoning på vatten och sanitet, kemikalies-

äkerhet, förnybar energi och klimatfrågan, hållbar stadsutveckling, hållbart nyttjande av naturresurser och omsorg om miljön samt utbildning, kapacitetsstöd och miljöförvaltning. Som ett led i denna satsning avser regeringen att under våren 2006 lämna ett kapitaltillskott på 80 miljoner kronor till Swedfund International AB i syfte att finansiera miljöinvesteringar i utvecklingsländer. Medlen skall användas i enlighet med de övriga bestämmelser och riktlinjer som styr Swedfunds verksamhet och med särskilt inriktning på de nämnda områdena.

8:1 Biståndsverksamhet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 25 340 737 000 kronor. Vidare har regeringen ett bemyndigande att göra ekonomiska åtaganden om högst 41 734 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* minskas med 5 000 000 kronor.

Regeringen får under 2006 för ramanslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 48 234 000 000 kronor efter 2006.

Skälen för regeringens förslag: För att finansiera ökningen av det under utgiftsområde 5 Internationell samverkan uppförda anslaget 5:11 *Samarbete inom Östersjöregionen* minskas anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* med 5 000 000 kronor. Minskningen avser medel som inte klassificeras som bistånd enligt OECD/DAC.

En ökad möjlighet att göra ekonomiska åtaganden behövs för att en tillräcklig långsiktighet i det internationella utvecklingsarbetet skall kunna uppnås. Ökade utfästelser behöver bl.a. göras med anledning av G8-ländernas förslag om 100-procentig avskrivning av Världsbankens, Afrikanska utvecklingsfondens och IMF:s fordringar på de mest skuldyngda låginkomstländerna. Förslaget – numera kallat Multilateral Debt Relief Initiative – gavs brett stöd vid årsmötena i IMF och Världsbanken i september 2005. Arbetet pågår för närvarande med att operationalisera initiativet.

Sverige deltar vidare i den nya internationella finansieringsfaciliteten för vaccinationer. Deltagandet medför nya åtaganden. Vid EU:s toppmöte i december 2005 beslöts också att tionde Europeisk utvecklingsfond skall inrättas. Inom EUF-10 kommer att garanteras en volym motsvarande EUF-9, uppräknad med inflation och tillväxt inom EU samt med beaktande av EU:s utvidgning.

För att Sverige skall kunna medverka i dessa program anser regeringen att bemyndigandet att göra ekonomiska åtaganden som medför utgifter efter 2006 för anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* behöver ökas med 6 500 000 000 kronor till 48 234 000 000 kronor.

7.2.8 Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

10:1 Integrationsverket

10:3 Kommunersättning vid flyktingmottagande

I statsbudgeten för innevarande år finns för dessa ändamål uppförda ramanslag på 91 024 000 kronor respektive 2 526 193 000 kronor.

Regeringens förslag: Ett tillfälligt stöd lämnas till kommuner som under 2006 ökar flyktingmottagandet. Kommuner som uppfyller vissa villkor får en tillfällig ersättning med ett engångsbelopp för varje person som tas emot under 2006. För att underlätta flyktingmottagandet skall dessutom extra ersättning kunna betalas ut för de särskilda kostnader som en kommun kan få för att snabbt kunna ta emot fler personer.

Anslaget 10:1 *Integrationsverket* ökas med 6 500 000 konor.

Anslaget 10:3 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* ökas med 600 000 000 konor.

Skälen för regeringens förslag: Antalet personer som får uppehållstillstånd väntas öka kraftigt med anledning av ändringen av 2 kap. 5 b § utlänningslagen (1989:529), som trädde i kraft den 15 november 2005. En snabbt ökad volym av mottagandet ger ökade kostnader för kommunerna.

Regeringen anser därför att det under 2006 bör införas ett tillfälligt stöd till kommunerna för mottagande av flyktingar utöver den ersättning som lämnas enligt förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m.

Det tillfälliga stödet avses bli reglerat i en särskild förordning. Stödet riktas till alla kommuner som uppfyller vissa villkor och lämnas i form av en extra ersättning på 20 000 kronor för varje person som tas emot under 2006. Krav skall ställas på kommunerna att öka mottagandet, att förbinda sig att ta emot personer med uppehållstillstånd som bor i någon av Migrationsverkets anläggningar och att huvuddelen av mottagandet från anläggning sker enligt en särskilt överenskommen tidplan. Syftet är att mottagningen skall ske skyndsamt. Villkoren vad gäller mottagande från anläggning bör inte gälla för vissa kommuner med stort antal asylsökande i s.k. eget boende i kommunen. Om kommunen erhållit ersättning och det i efterhand visar sig att villkoren inte har uppfyllts bör utbetald ersättning kunna återkrävas helt eller delvis.

Utgifterna för det tillfälliga stödet beräknas till 500 000 000 kronor.

För att underlätta flyktingmottagandet i kommunerna kan det finnas behov av extra medel utöver det tillfälliga stödet. Sådana medel skall i första hand användas för att stimulera och underlätta för kommunerna att snabbt ta emot ett ökat antal flyktingar från Migrationsverkets anläggningsboende och ge förutsättningar för kommunerna att kunna erbjuda en god introduktion. Medlen avses t.ex. kunna användas för särskilda bostadslösningar eller för insatser för personer med särskilda behov. Beslut om ersättning avses kunna fattas i anslutning till att en överenskommelse om ökat mottagande träffas. Behovet av sådana extra medel beräknas till 100 000 000 kronor.

Regeringen anser att anslaget 10:3 *Kommunersättning vid flyktingmottagande* sammantaget bör ökas med 600 000 000 kronor

Den tillfälliga lagstiftningen om prövning av avvsnings- och utvisningsbeslut medför ökad arbetsbelastning för Integrationsverket. Åtgärder som kan påskynda bosättningsprocessen bör vidtas. Regeringen anser därför att anslaget 10:1 *Integrationsverket* bör ökas med 6 500 000 kronor.

10:2 Integrationsåtgärder

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 108 120 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 10:2 *Integrationsåtgärder* ökas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Integrationsverket lämnar stöd till organisationer för verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering. För att öka kvaliteten i det arbete som bedrivs vid de s.k. antidiskrimineringsbyråerna bör stödet till sådan verksamhet förstärkas med 1 000 000 kronor. Anslaget 10:2 *Integrationsåtgärder* bör därför ökas med motsvarande belopp.

12:1 Migrationsverket

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 777 615 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 12:1 *Migrationsverket* ökas med 400 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen antog under hösten 2005 en ändring i utlänningslagen (1989:529). Lagändringen gällde under tiden den 15 november 2005–30 mars 2006 och innebar att Migrationsverket skulle ompröva lagakraftvunna avvsnings- och utvisningsbeslut som inte verkstälts. Migrationsverket har registrerat cirka 30 000 ärenden som skall prövas enligt den tillfälliga lagstiftningen. Migrationsverket räknar med att alla ärenden skall vara prövade senast under sommaren 2006.

Det stora antalet ärenden innebär att utgifterna för prövning och organiserad verksamhet blir högre än beräknat. Anslaget 12:1 *Migrationsverket* behöver därför ökas med 400 000 000 kronor.

12:2 Ersättningar och bostadskostnader

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 2 312 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 12:2 *Ersättningar och bostadskostnader* ökas med 370 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen antog under hösten 2005 en ändring i utlänningslagen (1989:529). Lagändringen gällde under tiden den 15 november 2005–30 mars 2006 och innebar att Migrationsverket skulle ompröva lagakraftvunna avvisnings- och utvisningsbeslut som inte verkstälts. Fler personer än som tidigare har beräknats har därmed fått uppehållstillstånd och väntar på en introduktionsplats i en kommun. Ökningen av antalet personer innebär ökade utgifter för bl.a. boende, hälso- och sjukvård och barnens skolgång. Anslaget 12:2 *Ersättningar och bostadskostnader* behöver därför ökas med 370 000 000 kronor.

12:3 Migrationspolitiska åtgärder

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 291 833 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 12:3 *Migrationspolitiska åtgärder* minskas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget 12:3 *Migrationspolitiska åtgärder* minskas med 1 000 000 kronor för att bidra till att finansiera ökningen av det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.*

12:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 116 255 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 12:6 *Offentligt biträde i utlänningsärenden* ökas med 25 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen antog under hösten 2005 en ändring i utlänningslagen (1989:529). Lagändringen gällde under tiden den 15 november 2005–30 mars 2006 och innebar att Migrationsverket skulle ompröva lagakraftvunna avvisnings- och utvisningsbeslut som inte verkstälts. Ändringen har medfört att utgifterna för offentligt biträde i utlänningsärenden har ökat. Anslaget 12:6 *Offentligt biträde i utlänningsärenden* behöver därför ökas med 25 000 000 kronor.

12:10 Utlänningsnämndens avvecklingsorganisation (nytt anslag)

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i statsbudgeten för innevarande år.

Regeringens förslag: Ett nytt ramanslag 12:10 *Utlänningsnämndens avvecklingsorganisation* på 22 000 000 kronor skall föras upp i statsbudgeten. Finansiering sker genom att anslaget 12:9 *Utlänningsnämnden* minskas med 22 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utlänningsnämnden upphörde den 30 mars 2006. En särskild utredare har fått i uppdrag att avveckla Utlänningsnämnden. I uppdraget ingår bl.a. att ha arbetsgivaransvaret för uppsagd personal. Utgifterna för avvecklingen belastar för närvarande ramanslaget 12:9 *Utlänningsnämnden*. Ett nytt ramanslag 12:10 *Utlänningsnämndens avvecklingsorganisation* bör föras upp i statsbudgeten med 22 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 12:9 *Utlänningsnämnden* minskas med 22 000 000 kronor.

47:1 Åtgärder för nationella minoriteter

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 10 437 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 47:1 *Åtgärder för nationella minoriteter* ökas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I den nationella handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna 2006–2009 (skr. 2005/06:95) aviseras ett antal nya åtgärder för och med romer i Sverige. Åtgärderna syftar till att motverka diskriminering och skapa kunskap, såväl bland myndigheter och kommuner som hos romer, om livsvillkoren för romer i Sverige och hur dessa kan förbättras. För att dessa åtgärder skall kunna genomföras anser regeringen att anslaget 47:1 *Åtgärder för nationella minoriteter* bör ökas med 1 000 000 kronor.

7.2.9 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

13:6 Socialstyrelsen

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 523 562 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 13:6 *Socialstyrelsen* ökas med 5 000 000 kronor.

Anslaget 14:4 *Statens folkhälsoinstitut* minskas med 3 200 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I propositionen Genomförande av EG-direktivet om kvalitet och säkerhet hos blod och blodkomponenter (prop. 2005/06:141) föreslås utökade ansvarsområden för de myndigheter som pekas ut som behöriga. Socialstyrelsen och Läkemedelsverket skall således utöva tillsyn över blodverksamhet, dvs. verksamhet som rör insamling och kontroll av blod och blodkomponenter avsedda att användas vid transfusion eller läkemedelstillverkning, samt framställning, förvaring och distribution av blod

och blodkomponenter avsedda att användas vid transfusion. De utökade ansvarsuppgifterna bedöms inte rymmas inom de medel som anvisats för myndigheterna. För detta ändamål behöver Socialstyrelsen 1 800 000 kronor, varav Läkemedelsverket skall rekvirera 900 000 kronor. I propositionen föreslår regeringen att tillsyn av blodverksamhet skall avgiftsbeläggas och att avgifterna skall redovisas mot inkomsttitel. Utgiftsökningen är därmed finansierad.

Enligt propositionen Nationell strategi mot hiv/aids och vissa andra smittsamma sjukdomar (prop. 2005/06:60) skall Socialstyrelsen inrätta en funktion för samordning av de samlade insatserna för hiv/aids och andra sexuellt överförbara och blodburna sjukdomar. Socialstyrelsen skall därvid överta vissa uppgifter som tidigare har utförts vid Statens folkhälsoinstitut. För att Socialstyrelsen skall kunna driva de avsedda verksamheterna behöver Socialstyrelsen ökade resurser. Finansiering sker genom att anslaget 14:4 *Statens folkhälsoinstitut* minskas med 3 200 000 kronor.

Sammantaget bör därför anslaget 13:6 *Socialstyrelsen* ökas med 5 000 000 kronor.

14:10 Vaccinförsörjning (nytt anslag)

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i statsbudgeten för innevarande år.

Regeringens förslag: Ett nytt ramanslag 14:10 *Vaccinförsörjning* på 200 000 000 kronor skall föras upp i statsbudgeten.

Skälen för regeringens förslag: Spridningen av fågelinfluensa har visat att samhället måste ha beredskap för att hantera en influensapandemi. Utgångspunkten för arbetet med att stärka den nationella beredskapen mot pandemisk spridning av influensa utgörs av den nationella handlingsplan som Socialstyrelsen presenterade i februari 2005. En fråga som särskilt uppmärksammas är vilka möjligheter Sverige har att vid influensapandemier skydda befolkningen med hjälp av vacciner och andra läkemedel.

Ett nytt anslag bör föras upp på statsbudgeten för att öka beredskapen inför en eventuell influensapandemi. För detta ändamål behövs

200 000 000 kronor. Medlen skall vid behov kunna användas för att täcka kostnader i samband med avtal om leverans av vaccin i händelse av influensapandemi. Medel skall också vid behov kunna användas för ökad handlingsberedskap i samband med avtal om att påbörja uppbyggnaden av en inhemsk produktionskapacitet av vaccin. Av dessa skäl anser regeringen att ett nytt ramanslag 14:10 *Vaccin-försörjning* bör föras upp i statsbudgeten med 200 000 000 kronor.

Eventuella ytterligare behov av medel avser regeringen att återkomma till i budgetpropositionen för 2007.

16:4 Bidrag till viss verksamhet för personer med funktionshinder

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 79 900 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 16:4 *Bidrag till viss verksamhet för personer med funktionshinder* ökas med 2 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 16:6 *Bidrag till utrustning för elektronisk kommunikation* minskas med 2 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att öka möjligheterna för handikapporganisationerna att bedriva insatser för personer med funktionshinder anser regeringen att anslaget 16:4 *Bidrag till viss verksamhet för personer med funktionshinder* behöver ökas med 2 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 16:6 *Bidrag till utrustning för elektronisk kommunikation* minskas med 2 000 000 kronor.

17:1 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 155 137 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 17:1 *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken* ökas med 617 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I propositionen Nationell utvecklingsplan för vård och omsorg om äldre (prop. 2005/06:115) anför regeringen att särskilda medel behövs för vården och omsorgen om de äldre.

För att möjliggöra personalförstärkningar i syfte att nå kvalitetshöjning inom kommunernas och landstingens vård och omsorg om de mest sjuka behövs 600 miljoner kronor. Medlen skall bl.a. användas för rehabilitering, nutritionsarbete, läkemedelsgenomgångar och förstärkt läkarmedverkan.

En delegation skall tillsättas med uppdrag att följa och analysera behov och utvecklingen av samt lämna förslag rörande boendefrågor för äldre. För delegationens arbete behövs 2 miljoner kronor.

Socialstyrelsen skall ges i uppdrag att utveckla ett nationellt kompetenscentrum för vård och omsorg om äldre där anhörigfrågor och demensfrågor ingår. För detta ändamål behövs 5 miljoner kronor.

Socialstyrelsen skall ges i uppdrag att ansvara för att nationella brukarundersökningar om äldreomsorgen genomförs. För detta ändamål behövs 5 miljoner kronor.

Socialstyrelsen skall ges i uppdrag att svara för genomförande och uppföljning av utvecklingsplanen. För detta ändamål behövs 5 miljoner kronor.

Sammantaget behöver därmed anslaget 17:1 *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken* ökas med 617 000 000 kronor.

18:1 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 365 076 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 18:1 *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* ökas med 50 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att finansiera en förstärkt vårdkedja för vissa ungdomar i utvalda områden, anser regeringen att anslaget 18:1 *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* behöver ökas med 50 000 000 kronor. Åtgärden ingår i förslaget till samlade åtgärder för ungdomar som beskrivs i avsnitt 1.5 i denna proposition.

7.2.10 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.

20:3 Bostadstillägg till pensionärer

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 7 366 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Bostadstillägg till den som har fyllt 65 år skall från och med den 1 juli 2006 utges med 93 procent av bostadskostnaden upp till bostadskostnadstaket. För perioden april t.o.m. juni 2006 skall ett tilläggsbelopp motsvarande 2 procent av bostadskostnaden upp till bostadskostnadstaket för respektive månad betalas ut. Tilläggsbeloppet skall endast betalas ut för den eller de månader som den försäkrade har fått bostadstillägg.

Anslaget 20:3 *Bostadstillägg till pensionärer* ökas med 180 000 000 kronor.

Ärendet och dess beredning: Förslaget om en höjning av bostadstillägget och om ett tilläggsbelopp för pensionärer har beretts under hand med Försäkringskassan.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att situationen för de sämst ställda ålderspensionärerna bör förbättras ytterligare. Bostadstillägg till ålderspensionärer som har fyllt 65 år lämnas i dag med 91 procent av bostadskostnaden upp till ett tak på 4 850 kronor för ogifta och 2 425 kronor för gifta ålderspensionärer. Taket har höjts den 1 januari 2005 och den 1 januari 2006 medan ersättningsnivån har legat på samma nivå sedan den 1 januari 2002 då den höjdes från 90 procent till 91 procent av bostadskostnaden. Eftersom

bostadstillägget är inkomstprövat medför förbättringar av tillägget att den ekonomiska situationen förbättras för de pensionärer som har de lägsta inkomsterna. Regeringen anser därför att ersättningsgraden vid beräkning av bostadstillägg bör höjas fr.o.m. den 1 juli 2006 från 91 till 93 procent av bostadskostnaden för personer som har fyllt 65 år. Med förslaget får samtliga ålderspensionärer med bostadstillägg en höjning. I genomsnitt blir höjningen 82 kronor per månad.

För perioden april–juni föreslår regeringen att bostadstillägget höjs retroaktivt. Höjningen för denna period betalas ut som ett tilläggsbelopp till bostadstillägget. Tilläggsbeloppet skall för var och en av dessa månader motsvara 2 procent av bostadskostnaden upp till taket. Utbetalning av tilläggsbelopp görs endast för den eller de månader som den försäkrade har fått bostadstillägg. Om bostadstillägget för någon av månaderna april – juni inte betalas ut på grund av att det understiger 25 kronor skall tilläggsbeloppet inte heller betalas ut. Tilläggsbeloppet betalas däremot ut även om detta för någon månad inte uppgår till 25 kronor. Tilläggsbeloppet skall även betalas till den som också har särskilt bostadstillägg och/eller äldreförsörjningsstöd. Vid inkomstberäkning för dessa förmåner skall hänsyn inte tas till tilläggsbeloppet. Tilläggsbeloppet bör betalas ut tillsammans med den ordinarie utbetalningen av bostadstillägg i juli. Om Försäkringskassan efter denna tidpunkt beslutar om en retroaktiv höjning av bostadstillägget på grund av att bostadskostnaden har ökat höjs också tilläggsbeloppet retroaktivt i samma grad. Ett tilläggsbelopp skall även betalas ut i de fall någon senare beviljas bostadstillägg retroaktivt för någon eller några av månaderna april–juni.

Ett förtydligande i lagtexten görs också på så sätt att ordet ”för” byts mot ordet ”med” i 9 § första meningen. Bostadstillägg skall således lämnas *med* 93 procent av bostadskostnaden.

Bostadstillägg kan även betalas ut till personer som uppbär sjuk- eller aktivitetsersättning. Denna förmån hanteras under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp och omfattas inte av detta förslag.

Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.2.

Förslaget beräknas medföra en utgiftsökning för 2006 med 180 000 000 kronor. Anslaget 20:3 *Bostadstillägg till pensionärer* bör därför ökas med detta belopp.

7.2.11 Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 5 079 852 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 22:1 *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* ökas med 10 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen avser att genomföra en försöksverksamhet för vissa nyanlända invandrare som skall pågå från och med den 1 juli 2006 till och med den 1 juli 2008. För att göra detta möjligt bör anslaget 22:1 *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* ökas med 10 000 000 kronor.

22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 45 020 600 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* ökas med 735 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att den planerade omfattningen på de arbetsmarknadspolitiska programmen skall kunna förverkligas behöver anslaget 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* ökas med 735 000 000 kronor.

22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 5 332 129 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* ökas med 35 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen avser att genomföra en försöksverksamhet för vissa nyanlända invandrare som skall pågå från och med den 1 juli 2006 till och med den 1 juli 2008. För att finansiera de ökade insatserna från arbetsförmedlingen behövs 10 000 000 kronor. Dessutom avser regeringen öka bidragen till feriearbeten för ungdomar med 25 000 000 kronor. Anslaget 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* bör därför ökas med 35 000 000 kronor.

22:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 11 631 057 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 22:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* ökas med 125 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att förbättra möjligheterna för funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga att få arbete anser regeringen att anslaget 22:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* bör ökas med 125 000 000 kronor. Ökningen motsvarar cirka 2 000 lönebidragsplatser under andra halvåret 2006.

22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006 (bemyndigande)

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 959 560 000 kronor. Vidare har regeringen ett bemyndigande att göra ekonomiska åtaganden som medför utgifter om högst 3 600 000 000 kronor under 2007 och 2008.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006* göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare

gjorda åtaganden medför utgifter på högst 4 100 000 000 kronor under 2007 och 2008.

Skälen för regeringens förslag: Bidragen från EG:s strukturfonder, däribland Europeiska socialfonden, är fastställda i euro. I förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder anges den valutakurs som skall användas vid beräkning av de finansiella ramarna för strukturfondsprogrammen för perioden 2000–2006. Den 1 februari 2006 höjdes valutakursen i förordningen från 8 kronor och 60 öre per euro till 9 kronor per euro, vilket innebär att den beräknade ramen för Europeiska socialfonden ökar med cirka 435 miljoner kronor för programperioden. Utbetalningar kan även göras under 2007 och 2008. För att så många projekt som möjligt skall kunna fullgöras under perioden bör möjlighet finnas att göra ytterligare ekonomiska åtaganden under 2006 motsvarande vad valutakurshöjningen medför. Regeringen bör därför bemyndigas att göra ekonomiska åtaganden för den Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006 som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 4 100 000 000 kronor under 2007 och 2008.

22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 45 768 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 22:8 *Bidrag till administration av grundbeloppet* ökas med 3 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 22:11 *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* minskas med 3 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den kompletterande arbetslöshetskassan ALFA administrerar grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen för dem som inte är medlemmar i eller anslutna till någon annan arbetslöshetskassa. Staten lämnar ett bidrag till denna administration, vilket regleras genom ett avtal mellan staten och arbetslöshetskassan ALFA. Vid sidan av bidraget får arbetslöshetskassan

ALFA ta ut en administrationsavgift av dem som får grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen och inte är medlemmar i eller anslutna till någon annan arbetslöshetskassa. Till följd av bestämmelserna i avtalet mellan staten och arbetslöshetskassan ALFA bör anslaget 22:8 *Bidrag till administration av grundbeloppet* ökas med 3 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 22:11 *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* minskas med motsvarande belopp.

Finansieringsbidrag vid arbetspraktik slopas på försök

Regeringens förslag: Finansieringsbidraget som den som anordnar arbetspraktik skall betala tas bort under perioden juli 2006 till och med december 2007. De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 augusti 2006, och tillämpas för första gången i fråga om finansieringsbidrag för juli 2006.

Skälen för regeringens förslag: Den som anordnar arbetspraktik skall enligt nuvarande bestämmelser betala ett finansieringsbidrag till staten om 3 000 kronor per månad och praktikplats. Syftet med bidraget är att motverka att praktikplatserna tränger undan ordinarie jobb. Mot bakgrund av behovet av att säkerställa att reglerna utformas så att även utsatta grupper i tillräcklig utsträckning skall få praktikplatser, har riksdagen beslutat att regeringen får föreskriva att vissa praktikplatser får undantas från finansieringsbidrag.

För att säkerställa att utsatta grupper i tillräcklig utsträckning får del av arbetspraktik har regeringen föreskrivit att vissa praktikplatser får undantas från finansieringsbidrag. I dag är arbetspraktik som sker inom ramen för aktivitetsgarantin, i form av prova-på-platser, interpraktik, praktik i vägledande syfte som pågår maximalt åtta veckor samt för unga med funktionshinder och personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga undantagna från kravet på finansieringsbidrag.

Erfarenheter tyder på att finansieringsbidraget i alltför stor utsträckning inverkar negativt på viljan att anordna arbetspraktik. Regeringen anser därför att kravet på att den som anordnar

praktik skall betala finansieringsbidrag på försök bör tas bort en bestämd tid.

Syftet med att ändra reglerna om finansieringsbidrag en bestämd tid är att fler arbetslösa skall få arbetspraktik. Regeringen vill betona vikten av att detta inte skall bidra till att praktikplatserna tränger undan ordinarie arbeten. Detta kan säkerställas bl.a. genom nuvarande samrådsförfarande mellan länsarbetsnämnden och lokal facklig part inför anvisningar till praktik. Samtidigt kommer också regeringen att noggrant följa att de aktuella grupperna även i fortsättningen i tillräcklig utsträckning får del av praktikplatserna, vilket varit ett av syftena med utformningen av reglerna för vilka platser som hittills varit undantagna från finansieringsbidrag. Effekten av förslaget kommer att utvärderas som underlag för ett ställningstagande om finansieringsbidraget inför 2008. De ändrade reglerna bör träda i kraft den 1 augusti 2006 och tillämpas för första gången på finansieringsbidrag för juli månad 2006. De bör gälla arbetspraktik som någon tar del av under perioden den 1 juli 2006 till och med den 31 december 2007.

Särskilt om ungdomar och akademiker i vissa fall

Regeringen anser vidare att det är angeläget att särskilda insatser görs för ungdomar och arbetslösa akademiker. Sådana insatser bör komma till stånd skyndsamt. Regeringen har därför – i enlighet med vad riksdagen uttalat om att regeringen även fortsättningsvis skall få föreskriva om vissa undantag från kravet att betala finansieringsbidrag – beslutat att föreskriva ytterligare undantag från skyldigheten att betala finansieringsbidraget (jfr bet. 2004/05:FiU21 s. 34). Utöver nu gällande undantag för utsatta grupper undantas enligt regeringens beslut även arbetspraktik för ungdomar och akademiker i vissa fall. De ändrade reglerna gäller fr.o.m. maj månad 2006.

7.2.12 Utgiftsområde 14 Arbetsliv

23:3 Särskilda utbildningsinsatser m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 44 382 000 kronor. Härutöver har regeringen ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser som

innebär utgifter på högst 33 500 000 kronor under 2007.

Regeringens förslag: Anslaget 23:3 *Särskilda utbildningsinsatser m.m.* ökas med 1 214 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 23:2 *Arbetslivsinstitutet* minskas med 1 214 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Ett underskott har uppstått under anslaget 23:3 *Särskilda utbildningsinsatser m.m.* Bakgrunden är att Arbetslivsinstitutet och arbetsmarknadens parter under 2004 ingick ett avtal om en slutbetalning under 2005 av 2004 års verksamhet inom ramen för ett bemyndigande. Avtalet föregick riksdagens beslut i december 2004 om anslaget 23:3 *Särskilda utbildningsinsatser m.m.* för 2005. Regeringen anser att anslaget bör ökas med 1 214 000 kronor för att den planerade verksamheten skall kunna bedrivas för 2006. Finansiering sker genom att anslaget 23:2 *Arbetslivsinstitutet* minskas med samma belopp.

24:3 Delegationen för stöd till jämställdhetsintegrering

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 2 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 24:3 *Delegationen för stöd till jämställdhetsintegrering* ökas med 2 000 000 kronor.

Anslaget 24:2 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* minskas med 2 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att Utredningen om stöd för jämställdhetsintegrering i staten (N 2005:02) skall kunna fortsätta arbeta behöver anslaget 24:3 *Delegationen för stöd till jämställdhetsintegrering* ökas med 2 000 000 kronor. Anslaget 24:2 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* minskas med 2 500 000 kronor för att finansiera denna ökning och för att bidra till att finansiera ökningen av det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse m.m. uppförda anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.*

7.2.13 Utgiftsområde 15 Studiestöd

Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

25:1 Studiehjälp m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 3 464 558 000 kronor.

Regeringens förslag: Studiebidraget i studiehjälpen höjs med 100 kronor per månad. Den nya bidragsnivån tillämpas på bidrag som lämnas för tid efter mars månad 2006. Lagförslaget träder i kraft den 29 juni 2006 och retroaktiv utbetalning sker samma månad.

Anslaget 25:1 *Studiehjälp m.m.* ökas med 277 000 000 kronor.

Ärendet och dess beredning: Förslaget om en höjning av nivån för studiebidraget har beretts under hand med Centrala studiestödsnämnden.

Skälen för regeringens förslag: Studiehjälpen bidrar till att minska betydelsen av ekonomiska, geografiska och sociala hinder för gymnasiala studier. Studiehjälpen lämnas till elever mellan 16 och 20 år som läser på gymnasial nivå, främst inom gymnasieskolan. Stödet består bland annat av ett studiebidrag som lämnas under tio månader per år för studier som bedrivs på heltid. Bidraget uppgår till ett i lag fastställt belopp. Detta innebär att någon automatisk justering av nivån inte görs i förhållande till barnbidraget. Studiebidrag lämnas för närvarande med 950 kronor per studiemånad. Som en del i de samlade åtgärderna för ungdomar anser regeringen att studiebidragets belopp bör höjas till samma nivå som barnbidraget, dvs. till 1 050 kronor per månad. Den nya bidragsnivån skall gälla från och med juli månad 2006 men tillämpas retroaktivt från och med april 2006. Utbetalningen av det retroaktiva bidraget skall ske i juni månad.

Ett lagförslag i ärendet (2 kap. 7 § studiestödslagen) finns i avsnitt 3.1.

Förslaget om det höjda studiebidraget beräknas medföra en utgiftsökning för 2006 med 277 000 000 kronor. Anslaget 25:1 *Studiehjälp m.m.* behöver därför ökas med detta belopp.

Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

25:2 Studiemedel m.m.

25:3 Studiemedelsröntor m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för dessa ändamål uppförda ramanslag på 11 791 896 000 kronor respektive 5 079 593 kronor.

Regeringens förslag: Totalbeloppet i studiemedlen för heltidsstuderande höjs med 300 kronor per studiemånad vid heltidsstudier. Studiebidraget höjs med 100 kronor per studiemånad. Lagförslaget träder ikraft den 1 juli 2006.

Anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* ökas med 181 417 000 kronor.

Anslaget 25:3 *Studiemedelsröntor m.m.* ökas med 2 857 000 kronor.

Ärendet och dess beredning: Förslaget om en höjning av totalbeloppet i studiemedlen har beretts under hand med Centrala studiestödsnämnden.

Skälen för regeringens förslag: Studiemedlen är den viktigaste finansieringskällan för de flesta studerande på olika utbildningsnivåer. Studiemedlen består av en bidragsdel och en lånedel. Det finns två bidragsnivåer, en generell och en högre nivå. Totalbeloppet och bidragsbeloppen är kopplade till prisbasbeloppet och beräknas per vecka. Regeringen anser att studiemedlen behöver förstärkas så att totalbeloppet höjs. Höjningen skall omfatta både bidragsdelen och lånedelen. Totalbeloppet i studiemedlen föreslås därför öka för heltidsstuderande från 4,39 procent till 4,57 procent av prisbasbeloppet per vecka. Totalbeloppet blir därmed 300 kronor högre för en studiemånad vid heltidsstudier i 2006 års prisnivå. Bidragsökningen blir 100 kronor per studiemånad för en heltidsstuderande. Motsvarande bidragsökning skall göras för det högre bidraget i studiemedlen. Förslaget innebär också att bidragsandelen av totalbeloppet justeras. Beloppsnivåerna är knutna till studieomfattning och skall anpassas därefter.

Ett lagförslag i ärendet (3 kap. 11–13 §§ studiestödslagen) finns i avsnitt 3.1.

Förslaget om det höjda studiebidraget med 100 kronor i månaden beräknas medföra en utgiftsökning 2006 med 181 417 000 kronor. Anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* behöver därför ökas med detta belopp. Därutöver beräknas förslaget medföra en ökning av ränteutgifterna 2006 med 2 857 000 kronor. Anslaget 25:3 *Studiemedelsröntor m.m.* behöver därför ökas med detta belopp.

7.2.14 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

25:1 Statens skolverk

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 302 191 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 25:1 *Statens skolverk* ökas med 3 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 25:4 *Specialpedagogiska institutet* minskas med 3 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagens beslut med anledning av regeringens proposition Trygghet, respekt och ansvar – om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (prop. 2005/06:38, bet. 2005/06:UbU4, rskr. 2005/06:149) innebär att ett barn- och elevombud för likabehandling skall inrättas vid Statens skolverk. Anslaget 25:1 *Statens skolverk* behöver därför ökas med 3 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 25:4 *Specialpedagogiska institutet* minskas med 3 000 000 kronor.

25:3 Utveckling av skolväsende, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 379 876 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 25:3 *Utveckling av skolväsende, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg* ökas med 66 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I regeringens samlade åtgärder för att främja integration och åtgärder för ungdomar, som beskrivs i avsnitt 1.5 i denna proposition, ingår en modell för finansiering av resurspersoner i skolor, framtagande av en strategi för utbildning av nyanlända barn och ungdomar samt insatser under sommaren riktade till ungdomar i utsatta bostadsområden. För att genomföra detta anser regeringen att anslaget 25:3 *Utveckling av skolväsende, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg* behöver ökas med 66 000 000 kronor.

25:14 Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 161 902 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 25:14 *Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning* minskas med 3 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att finansiera ökningen av det under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid uppförda anslaget 28:39 *Stöd till trossamfund* bör anslaget 25:14 *Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning* minskas med 3 000 000 kronor.

25:28 Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 020 834 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 25:28 *Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning* ökas med 3 350 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att finansiera isocyanatforskning i Hässleholm behöver anslaget 25:28 *Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning* ökas med 3 350 000 kronor.

25:74 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 559 010 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 25:74 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* får även användas för att bilda ett nytt holdingbolag knutet till Växjö universitet, Högskolan i Kalmar och Blekinge tekniska högskola.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen gjorde i propositionen Forskning för ett bättre liv (prop. 2004/05:80) bedömningen att en ökad samordning av holdingbolagsverksamheten är viktig mot bakgrund av att flera lärosäten har ansökt hos regeringen om att få bilda holdingbolag. Vidare anförde regeringen att en modell där flera lärosäten verkar genom ett regionalt förankrat holdingbolag kan stärka möjligheterna att utnyttja och utveckla regionens processer för kommersialisering. Regeringen anser att medel under anslaget 25:74 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* även bör få användas för att bilda ett nytt holdingbolag knutet till Växjö universitet, Högskolan i Kalmar och Blekinge tekniska högskola.

25:78 Verket för högskoleservice

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 14 786 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 25:78 *Verket för högskoleservice* ökas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att göra det möjligt att förkorta de långa handläggningstiderna vid validering av utländska gymnasiebetyg behöver anslaget 25:78 *Verket för högskoleservice* ökas med 1 000 000 kronor.

25:79 Centrala studiestödsnämnden m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 393 045 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 25:79 *Centrala studiestödsnämnden m.m.* ökas med 3 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår i denna proposition (se avsnitt 3.1) att studiebidraget i studiehjälpen som lämnas till unga studerande på gymnasial nivå skall höjas. För de ökade administrationskostnader som uppstår behöver anslaget 25:79 *Centrala studiestödsnämnden m.m.* ökas med 3 000 000 kronor.

25:82 Myndigheten för Sveriges nätuniversitet (bemyndigande)

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 73 291 000 kronor. Något bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser har inte lämnats.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 25:82 *Myndigheten för Sveriges nätuniversitet* besluta om ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 36 000 000 kronor under 2007.

Skälen för regeringens förslag: Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning har beslutat om utgifter för kommande år utan att ha något bemyndigande. Regeringen anser att detta är otillfredsställande.

Myndigheten bedriver projektverksamhet tillsammans med universitet och högskolor. Projekttiden omfattar normalt mellan 6 och 36 månader. Därmed kan projekten sträcka sig över flera år och myndigheten gör åtaganden som skall finansieras med framtida anslag.

I den uppkomna situationen bör ovannämnda ekonomiska åtaganden hanteras på ett korrekt sätt i förhållande till riksdagen. Regeringen bör därför i efterhand bemyndigas att under 2006 för

ramanslaget 25:82 *Myndigheten för Sveriges nätuniversitet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 36 000 000 kronor under 2007.

7.2.15 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

28:10 Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 275 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 28:10 *Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet* ökas med 23 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Som en del av åtgärderna för att öka sysselsättningen under 2006 och 2007 ingår satsningar inom kulturområdet. Syftet med dessa åtgärder är att i ökad utsträckning kunna bevara, vårda och tillgängliggöra samlingar, föremål och arkivalier vid kulturinstitutioner. Åtgärderna har visat sig vara framgångsrika, bl.a. vad gäller antalet bidragsansökningar och den höga kvaliteten. Regeringen anser att denna verksamhet bör få ökad omfattning. Anslaget 28:10 *Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet* bör därför ökas med 23 000 000 kronor.

28:28 Centrala museer: Myndigheter

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 870 768 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 28:28 *Centrala museer: Myndigheter* ökas med 4 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I anslutning till beslutet om statsbudgeten för 2006 förutsatte kulturutskottet (bet. 2005/06:KrU1) att regeringen snabbt skulle vidta åtgärder för att underlätta för vissa

museer att i det korta perspektivet komma över de problem som den minskade kompensationen för hyreskostnader fört med sig. Med anledning bland annat härav anser regeringen att anslaget 28:28 *Centrala museer: Myndigheter* bör ökas med 4 000 000 kronor. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 27:3 *Stöd till radio- och kassettidningar* minskas.

28:39 Stöd till trossamfund

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 50 232 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 28:39 *Stöd till trossamfund* ökas med 1 194 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Från anslaget 28:39 *Stöd till trossamfund* lämnas stöd till trossamfund enligt förordningen (1999:974) om statsbidrag till trossamfund. För 2006 bör anslaget även få användas för bidrag till återuppbyggnad av Islamic Center i Malmö med 3 000 000 kronor. Medelsbehovet ökar därmed i motsvarande mån. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning uppförda anslaget 25:14 *Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning* minskas.

Anslaget 28:39 *Stöd till trossamfund* bör minskas med 1 806 000 kronor för att finansiera ökade utgifter på det under utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution uppförda anslaget 3:1 *Skatteverket*.

Sammantaget bör därmed anslaget 28:39 *Stöd till trossamfund* ökas med 1 194 000 kronor.

29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 128 355 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 29:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* ökas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I regeringens samlade åtgärder för att främja integration och åtgärder för ungdomar som beskrivs i avsnitt 1.5 i denna proposition ingår svenskt deltagande i Europarådets kampanj ”All different, all equal”. För att möjliggöra detta deltagande anser regeringen att anslaget 29:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* bör ökas med 1 000 000 kronor.

30:1 Stöd till idrotten

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 445 551 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 30:1 *Stöd till idrotten* ökas med 10 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Göteborgs kommun och Svenska Friidrottsförbundet står som värdar för europamästerskapen i friidrott i Göteborg 2006. Friidrotts-EM i Göteborg är en angelägenhet för regionen och hela landet. Friidrotts-EM når genom medias bevakning en mycket stor publik över stora delar av världen. Ett statligt bidrag på 10 000 000 kronor bör lämnas till Göteborgs kommun att användas för näringslivsfrämjande aktiviteter i samband med mästerskapen. Finansiering sker delvis genom att det under utgiftsområde 19 Regional utveckling uppförda anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* minskas med 2 500 000 kronor och genom att det under utgiftsområde 24 Näringsliv uppförda anslaget 39:3 *Exportfrämjande verksamhet* minskas med 2 500 000 kronor.

7.2.16 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

31:1 Boverket

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 173 299 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 31:1 *Boverket* får även användas för bidrag till vissa miljöorganisationer.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget Boverket är central förvaltningsmyndighet för frågor om byggd miljö och hushållning med mark- och vattenområden, för fysisk planering, byggande och förvaltning av bebyggelsen och för boendefrågor. Verket svarar också för den centrala administrationen av statligt bostadsstöd i form av bidrag för finansiering av bostäder. Inom ramen för anslaget finansieras även visst internationellt arbete samt uppföljning och informationspridning. Boverket skall inom sina ansvarsområden främja en hållbar utveckling. Boverket har ett sektorsansvar för handikappfrågor med anknytning till sitt verksamhetsområde. Boverket ansvarar även för samordning, uppföljning och rapportering av miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö och den övergripande miljöfrågan om fysisk planering, byggnader och hushållning med mark och vatten. Inom ramen för anslaget finansieras även:

- rådet för hållbar utveckling och dess kansli och som är förlagda till Boverket,
- kompetensutvecklingsprogram för bygg- och fastighetssektorn,
- samverkan inom Bygga-bo-dialogen.

Regeringen anser att högst 2 000 000 kronor av anslaget 31:1 *Boverket* även bör få användas för bidrag till vissa miljöorganisationer.

31:13 Ungdomsbostadssamordnare

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 2 491 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 31:13 *Ungdomsbostadssamordnare* ökas med 200 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen avser att inom ramen för de samlade åtgärderna för ungdomar ge ett tilläggsuppdrag till den nationella bostadssamordnaren att undersöka vilka möjligheter som finns för att underlätta för unga att få bostadslån.

Regeringen anser att det är angeläget att underlätta för hushåll som står utanför bostadsmarknaden att få en egen bostad. Ungdomar som har ekonomiska möjligheter att bekosta ett eget boende kan ha svårt att skaffa sig en bostad om de inte uppfyller de krav som bolåneinstitutet ställer. Dessa krav kan t.ex. gälla fast anställning, en viss inkomstnivå eller en kapitalinsats. Det finns anledning att föra en dialog med bolåneinstitutet i syfte att kartlägga hinder och förutsättningar för ungdomar och unga vuxna att få lån för att köpa en egen bostad.

För att möjliggöra detta anser regeringen att anslaget 31:13 *Ungdomsbostadssamordnare* bör ökas med 200 000 kronor.

32:1 Länsstyrelserna m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 2 402 477 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* ökas med 330 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Kammarkollegiet har haft ansvaret och kostnaderna för regleringen av sjön Åsnen sedan 1995, men har begränsade förutsättningar att följa och kontrollera hur regleringen sköts. Regeringen anser att Länsstyrelsen i Kronobergs län med sin kompetens och geografiska närhet har bättre förutsättningar att lösa uppgiften. Detta medför ökade kostnader för länsstyrelsen. Anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* bör därför ökas med 330 000 kronor. Finansieringen sker genom att det under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och

finansförvaltning uppförda anslaget 1:6 *Kammarkollegiet* minskas.

7.2.17 Utgiftsområde 19 Regional utveckling

33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 460 837 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* ökas med 37 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att möta de speciella utmaningar som de många malmkropparna med växlande brytning innebär för planeringsförutsättningarna i Gällivare kommun bör ett särskilt bidrag på högst 40 000 000 kronor lämnas till kommunens samhällsutvecklingsåtgärder. Anslaget behöver därför ökas med detta belopp. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner uppförda anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* minskas.

Anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* bör minskas med 2 500 000 kronor för att bidra till att finansiera ökningen av det under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid uppförda anslaget 30:1 *Stöd till idrotten*.

Sammantaget bör därför anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* ökas med 37 500 000 kronor.

33:3 Transportbidrag

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 403 864 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 33:3 *Transportbidrag* ökas med 82 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Stigande transportkostnader till följd av ökade oljepriser, ökade godsvolymer och fler företag som är berättigade till transportbidrag medför högre utgifter än beräknat. Anslaget 33:3 *Transportbidrag* bör därför ökas med 82 000 000 kronor. Finansieringen sker genom att de under utgiftsområde 22 Kommunikationer uppförda anslagen 36:1 *Vägverket: Administration* och 36:4 *Banverket: Banhållning och sektorsutgifter* minskas med 41 000 000 kronor vardera.

33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden 2000–2006 (bemyndigande)

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 132 000 000 kronor. Vidare har regeringen ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser som innebär utgifter på högst 1 400 000 000 kronor under åren 2007 och 2008.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 33:5 *Europeiska regionala utvecklingsfonden 2000–2006* göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 788 000 000 kronor under 2007 och 2008.

Skälen för regeringens förslag: Bidragen från EG:s strukturfonder, däribland Europeiska regionala utvecklingsfonden, är fastställda i euro. I förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder anges den valutakurs som skall användas vid beräkning av de finansiella ramarna för strukturfondsprogrammen för perioden 2000–2006. Den 1 februari 2006 höjdes valutakursen i förordningen från 8 kronor och 60 öre per euro till 9 kronor per euro, vilket innebär att den beräknade ramen för Europeiska regionala utvecklingsfonden ökar med cirka 388 miljoner kronor för programperioden. Utbetalningar kan även göras 2007 och 2008. För att så många projekt som möjligt skall kunna fullgöras under perioden bör möjlighet finnas att göra ekonomiska åtaganden under 2006 motsvarande vad valutakurshöjningen medför. Regeringen bör därför bemyndigas att göra ekonomiska åtaganden för den Europeiska regionala utvecklingsfonden

2000–2006 som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 788 000 000 kronor under 2007 och 2008.

7.2.18 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

34:3 Åtgärder för biologisk mångfald (bemyndigande)

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 963 297 000 kronor. Något bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser har inte lämnats.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 70 000 000 kronor under perioden 2007–2011.

Skälen för regeringens förslag: Riksrevisionen har funnit att Naturvårdsverket i anslutning till anslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* beslutat om framtida medfinansiering i samband med EU-projekt, tecknat samverkansavtal vid genomförande av större naturvårdsprojekt samt lämnat förhandsbesked om statsbidrag för områdesskydd och förvaltning av ur naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden. Något bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser av detta slag finns inte.

Regeringen anser att ett bemyndigande behövs för att möjliggöra åtaganden och medfinansiering i samband med EU-projekt samt för att vissa andra långsiktiga åtaganden skall kunna hanteras effektivt.

Regeringen anser emellertid att det är otillfredsställande att åtaganden har gjorts utan att befogenhet funnits till detta. I den uppkomna situationen bör dessa ekonomiska åtaganden hanteras på ett korrekt sätt i förhållande till riksdagen. Regeringen bör därför i efterhand bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 70 000 000 kronor under perioden 2007–2011.

34:6 Kemikalieinspektionen

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 124 799 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 34:6 *Kemikalieinspektionen* ökas med 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Internationella kemikaliesekretariatet är en ideell organisation som bildades 2003 för att bidra till att nå miljökvalitetsmålen för en Giftfri miljö. Sedan organisationen inrättades har staten till en del finansierat dess sekretariat. Regeringen anser att ett fortsatt och förstärkt stöd till sekretariatets arbete är angeläget. Regeringen anser därför att statens bidrag till sekretariatet bör ökas med 500 000 kronor under 2006. Anslaget 34:6 *Kemikalieinspektionen* behöver därför ökas med 500 000 kronor.

34:13 Stöd till klimatinvesteringar

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 350 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 34:13 *Stöd till klimatinvesteringar* ökas med 47 750 000 kronor.

Medel som får användas för information, administration och utvärdering ökas till högst 36 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Lagen (2005:1248) om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel träder i kraft den 1 april 2006. Utbyggnaden av pumpar med förnybara bränslen skall ske successivt till den 1 januari 2010. Regeringen anser att bidrag skall kunna lämnas för investeringar i utbyggda tankställen för förnybara drivmedel.

Anslaget 34:13 *Stöd till klimatinvesteringar* behöver därför ökas med 47 750 000 kronor.

I samband med att den nya lagen träder i kraft förväntas de allmänna förvaltningsdomstolarna få ökade kostnader på grund av ökad tillströmning av mål. Även Vägverket förväntas

få ökade kostnader för tillsynsarbetet i samband med att den nya lagen träder i kraft. Anslagen för domstolsväsendet och Vägverket ökas därför (se avsnitten 7.2.4 och 7.2.20).

Regeringen anser vidare att den långsiktighet som klimatpolitiska beslut och åtgärder präglas av ökar betydelsen av informativa styrmedel. Medel som får användas för information, administration och utvärdering inom anslaget bör därför ökas med 10 miljoner kronor till högst 36 miljoner kronor. Högst 15 miljoner kronor härav avses användas för klimatinformation.

7.2.19 Utgiftsområde 21 Energi

35:8 Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag om 313 050 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 35:8 *Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket* ökas med 14 838 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen beslutade i december 2005 att godkänna ett tillämpningsavtal till ramavtalet av den 30 november 1999 med anledning av att den andra reaktorn vid Barsebäck (Barsebäck 2) stängdes i och med utgången av maj 2005. Riksdagen gav vid sitt beslut att godkänna ramavtalet om ersättning i samband med stängningen av Barsebäcksverket (prop. 1999/2000:63, bet. 1999/2000:NU11, rskr. 1999/2000:106) regeringen bemyndigande att vidta de åtgärder som behövs för att tillvarata statens intressen vid avtalets genomförande och tillämpning. Tillämpningsavtalet mellan staten, E.ON Sverige AB och Vattenfall AB reglerar kompensationen till reaktorägarna för en förtida stängning av Barsebäck 2. Mot denna bakgrund anser regeringen att anslaget 35:8 *Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket* bör ökas med 14 838 000 kronor för att täcka merkostnaderna för avställnings- och servicedrift för reaktor Barsebäck 2.

Förslag till lag om ändring i lagen (2005:1247) om kreditering på skattekonto av stöd för konvertering från oljeuppvärmningssystem i bostadshus

Regeringens förslag: Kreditering på skattekonto enligt lagen (2005:1247) om kreditering på skattekonto av stöd för konvertering från oljeuppvärmningssystem får inte minska statens inkomst av skatter med ett större belopp än 400 miljoner kronor 2006, 70 miljoner kronor 2007 och 10 miljoner kronor per år 2008–2010. Stödet skall även omfatta investeringar för installation av solvärme i lokaler.

Bakgrund: Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2006 ett femårigt stöd för att främja en övergång från oljeuppvärmningssystem till fjärrvärme, bibränsle, berg-, sjö- eller jordvärmepump eller solvärme. Regeringen lämnade i propositionen Stöd för konvertering från oljeuppvärmningssystem i bostadshus ett sådant förslag som godkändes av riksdagen i december 2005 (prop. 2005/06:32, bet. 2005/06:NU8, rskr. 2005/06:133). Lagen trädde i kraft den 1 januari 2006. Stödet omfattar åtgärder som påbörjas och slutförs under perioden den 1 januari 2006–den 31 december 2010.

Regeringen aviserade i propositionen Stöd för konvertering från oljeuppvärmningssystem i bostadshus även ett stöd för installation av solvärme om sammantaget 50 miljoner kronor under perioden 2006–2010 inom den angivna totala ekonomiska ramen.

Riksdagsbehandlingen: I finansutskottets betänkande om utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna för år 2006 (bet. 2005/06:FiU1) behandlade utskottet även förslaget i budgetpropositionen till lag om kreditering på skattekonto av stöd för investering i konvertering från direktverkande elvärme i bostadshus. Finansutskottet hade ingen invändning mot regeringens förslag om investeringsstöd för konvertering från direktverkande elvärme i bostadshus. Dock framlade finansutskottet förslag till ändring i det aktuella lagförslaget på det sättet att utskottet föreslog en kompletterande paragraf i lagen med innebörd att kreditering på skattekonto med stöd av lagen inte får minska statens inkomst av skatter med

ett större belopp än 300 miljoner kronor per år. Finansutskottet erinrade om att avsikten är att stödet skall utgå under fem år och att det sammanlagt skall uppgå till 1 500 miljoner kronor. Överföringar mellan åren av outnyttjat utrymme kan enligt finansutskottet ske genom att nämnda paragraf ändras vid riksdagens behandling av budgeten eller förslag till tilläggsbudget. I betänkandet tog finansutskottet även upp det i budgetpropositionen aviserade stödet till konvertering från oljeuppvärmning i bostadshus. Finansutskottet hade ingen invändning mot det aviserade stödet men förutsatte att de synpunkter som finansutskottet anfört i fråga om lagreglerad ram för stödet till konvertering från direktverkande elvärme beaktas vid utformningen av stödet till konvertering från oljeuppvärmning.

Riksdagen beslutade i enlighet med finansutskottets förslag. I näringsutskottets betänkande Stöd för konvertering från direktverkande elvärme och oljeuppvärmning i bostadshus (bet. 2005/06:NU8) refererade utskottet dels till finansutskottets ovan återgivna uttalande och förslag, dels till att finansutskottet utgått från att en motsvarande lagreglerad ram om 100 miljoner kronor per år införs i lagen om kreditering på skattekonto i fråga om stödet till konvertering från oljeuppvärmning. Näringsutskottet delade finansutskottets uppfattning i denna fråga och föreslog sålunda att förslaget till lag om kreditering på skattekonto rörande stödet till konvertering från oljeuppvärmning tillförs en paragraf med innebörd att krediteringen inte får minska statens inkomst av skatter med ett större belopp än 100 miljoner kronor per år. Riksdagen beslutade i enlighet med näringsutskottets förslag (rskr. 2005/06:133). Samtidigt som utskottet föreslog detta tillägg i den aktuella lagen markerade utskottet att det är införstått med att intresset för konvertering från oljeuppvärmning – bl.a. med hänsyn till den nuvarande höga oljeprisnivån – kan innebära att den angivna utgiftsramen inte förslår. Utskottet förutsatte därför att regeringen följer utvecklingen vad gäller intresset för denna konvertering och, om så erfordras, återkommer till riksdagen i lämpligt sammanhang med förslag om utökad ram och dess finansiering.

Ärendet och dess beredning: Regeringen uppdrog åt Boverket i regleringsbrevet för budgetåret 2006 att efter samråd med Statens energimyndighet och den analysgrupp som

bildats tillsammans med branschen att redovisa ett förslag till kompletterande stöd för installation av solvärme i större tillämpningar för eget värmebehov avseende kommersiella lokaler samt för offentliga lokaler efter 2006. Boverket redovisade den 15 mars 2006 ett förslag till ett sådant kompletterande stöd för installation av solvärme (dnr M2005/1270/E).

Beredning av förslaget har skett genom att Boverket utarbetat förslaget i samråd med Statens energimyndighet och representanter för branschen.

Förslaget är av enkel beskaffenhet. Regeringen finner därför att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Skälen för regeringens förslag: Mot bakgrund av den stora efterfrågan under årets första månader på stöd för konvertering från oljeuppvärmningssystem bedömer regeringen att det finns ett behov av utökad ram innevarande år för kreditering av sådant stöd på skattekonto. Regeringen bedömer att ramen bör ökas till 400 miljoner kronor under 2006. Förslaget innebär att utgifter inom den avsatta budgetramen om 500 miljoner kronor 2006–2010 tidigareläggs. Som en konsekvens av detta minskar utrymmet för kreditering under perioden 2007–2010.

Regeringen anser att ett stöd för installation av solvärme i kommersiella lokaler bör införas för att komplettera de befintliga stödformerna för att främja installation av solvärme. Regeringen bedömer att ett sådant kompletterande stöd ytterligare kan påskynda en marknadsintroduktion av solvärmeteknik i fler tillämpningar. Stödet bör utgå med högst 30 procent av den samlade faktiska kostnaden för solvärmeinstallationen och utformas med beaktande av de befintliga stödformerna för solvärme. Stödet bör vidare administrativt utformas på motsvarande sätt som stödet för konvertering från oljeuppvärmningssystem och tillgodoföras byggnadens ägare genom kreditering på dennes skattekonto. Regeringen räknar med att använda totalt 50 miljoner kronor av den ekonomiska ramen för perioden 2006–2010 för detta ändamål.

Det föreslagna stödet för installation av solvärme i lokaler kräver inte EG-kommissionens godkännande enligt EG-fördragets statsstödsregler.

Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.5. Mot bakgrund av att stödet numera även omfattar

installation av solvärme bör lagens rubrik ändras på sätt som framgår av förslaget.

Rätten att tilldelas elcertifikat för småskalig vattenkraft

Regeringens förslag: Rätten att tilldelas elcertifikat gäller inte efter utgången av 2010 för el som produceras i en vattenkraftanläggning med en installerad effekt som inte är högre än 1 500 kilowatt. Om en sådan anläggning har tagits i drift efter den 30 april 2003 men före den 1 januari 2007 skall rätten att tilldelas elcertifikat dock gälla till utgången av 2012.

Ärendet och dess beredning: I propositionen Förnybar el med gröna certifikat (prop. 2005/06:154) har regeringen föreslagit ändringar i lagen (2003:113) om elcertifikat. Förslagen i den propositionen innebär bl.a. att elproduktionsanläggningar som var i drift när elcertifikatsystemet infördes skall fasas ut ur systemet efter utgången av år 2012 eller 2014. I beredningen av det lagstiftningsärendet har också behandlats en fråga om att småskaliga vattenkraftanläggningar skall fasas ut vid utgången av 2010, men något sådant förslag togs inte in i prop. 2005/06:154. Frågan har dock beretts vidare och har resulterat i det förslag som presenteras här.

I propositionen Svenska miljömål (prop. 2000/01:30) framhöll regeringen att det är viktigt att byggandet av vattenkraftverk inte tillåts skada värdefulla vattendrag och att sådant byggande och andra intrång i huvudsakligen opåverkade vattendrag inte bör ske. I propositionen Svenska miljömål – ett gemensamt genomförande (prop. 2004/05:150) konstaterade regeringen att andelen helt opåverkade eller måttligt påverkade vattendrag är liten och att värdefulla eller potentiellt värdefulla vatten bör restaureras, så att de biologiska och ekologiska värdena ökar.

Mot den bakgrunden har promemorian Den småskaliga vattenkraften i elcertifikatsystemet tagits fram i Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet (dnr M2005/6595/E). I promemorian presenterades ett förslag som innebär att rätten att tilldelas elcertifikat för elproduktion

som sker i s.k. småskaliga vattenkraftverk skall upphöra efter utgången av 2010.

Promemorian har varit föremål för remissbehandling. En förteckning över remissinstanserna och en redogörelse för ärendets beredning i övrigt finns i prop. 2005/06:154. En remissammanställning finns tillgänglig i Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet (dnr M2005/6595/E).

Lagrådet: Regeringen har inhämtat Lagrådets yttrande över förslaget. Lagrådet hade ingen invändning mot det remitterade förslaget. Därefter har viss justering av lagtexten gjorts.

Departementspromemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: 12 remissinstanser har tillstyrkt förslaget. Bland dessa återfinns *Naturvårdsverket, Boverket, Svenska Naturskyddsföreningen, Fiskeriverket, Kammarkollegiet, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Älvräddarnas Samorganisation* och *Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund*. 6 remissinstanser har inte haft någon erinran mot förslaget. Bland dessa återfinns *Kammarrätten i Sundsvall* och *Länsrätten i Södermanlands län*. 24 remissinstanser har avstyrkt förslaget. Bland dessa återfinns *Kommerskollegium, Konkurrentverket, Energimyndigheten, NUTEK, Lantbrukarnas Riksförbund, Svenskt Näringsliv, Svensk Energi* (och flera vattenkraftproducerande medlemmar) och *Sveriges Energiföreningars Riksorganisation*.

Bakgrund: I propositionen Elcertifikat för att främja förnybara energikällor (prop. 2002/03:40) angavs huvudprincipen, att elcertifikatsystemet skall omfatta elproduktion med förnybara energikällor, men att hänsyn även skall tas till om produktionen är kommersiellt självbärande och om det finns ett stödbehov. Bland annat gjordes bedömningen att sådan vattenkraft som vid den tidpunkten uppbar driftstöd (den s.k. 9-öringen) inte kunde anses vara kommersiellt självbärande och att den därför skulle berättiga till det ekonomiska stöd som elcertifikatsystemet ger. Till denna kategori hör den småskaliga vattenkraften, dvs. anläggningar som kan leverera en effekt om högst 1 500 kilowatt och som var i drift vid utgången av april 2003. Den befintliga storskaliga vattenkraften ansågs inte ha något stödbehov. I fråga om ny produktion gjordes bedömningen att all ny vattenkraft, oavsett storlek, bör vara certifikatberättigande. Även produktionsök-

ningar i den befintliga storskaliga vattenkraften ansågs vara berättigande.

I propositionen fanns även ett särskilt avsnitt som behandlade miljökrav för certifikatberättigande elproduktion. Det ansågs bl.a. inte finnas något behov av att i den föreslagna lagen om elcertifikat införa ytterligare krav, utöver det regelverk som i övrigt gäller vid elproduktion. Regeringen erinrade dock om det som i propositionen Svenska miljömål (prop. 2000/01:30) sägs om vikten av att utbyggnad av vattenkraftverk inte tillåts skada värdefulla vattendrag och att utbyggnad av vattenkraft, och andra intrång i vattendrag som i huvudsak är opåverkade, inte bör ske.

Den 4 maj 2005 överlämnade regeringen propositionen Svenska miljömål – ett gemensamt genomförande (prop. 2004/05:150) till riksdagen. I propositionen framfördes bl.a. att andelen helt opåverkade eller måttligt påverkade vattendrag är liten och att värdefulla eller potentiellt värdefulla vatten bör restaureras, så att de biologiska och ekologiska värdena ökar.

Skälen för regeringens förslag: Det finns ett mycket stort antal nedlagda vattenkraftsanläggningar i Sverige. Elcertifikatsystemet har, i kombination med stigande elpriser, skapat ett växande intresse för att återuppta driften i dessa anläggningar. Detta har också bekräftats av remissinstanserna. Regeringen anser att det växande exploateringsstrycket på de mindre vattendragen inte är önskvärt, bl.a. med hänsyn till de fastställda miljömålen. Detta gäller både opåverkade vattendrag och sådana vattendrag där det finns förutsättningar för miljöförbättrande åtgärder.

Ett stort antal remissinstanser har framfört att man bör skilja på elcertifikatsystemet och den tillståndsprövning som sker från miljösynpunkt. De menar att om det av miljöskäl finns anledning att begränsa elproduktionen vid småskaliga vattenkraftverk, så bör detta i första hand beaktas i miljöprövningen. För att minimera risken för en växande konflikt med de uppställda miljöpolitiska målsättningarna bör, enligt regeringens mening, den småskaliga vattenkraften undantas från elcertifikatsystemet.

Totalt finns i dag 1 054 vattenkraftsanläggningar godkända för tilldelning av elcertifikat med en årlig elproduktion på sammanlagt 1,9 terawattimmar. I princip alla dessa anläggningar (1 029 stycken) är småskaliga och fanns när elcertifikatsystemet infördes. Dessa anläggningar

bör fasas ut ur elcertifikatsystemet vid utgången av 2010. Däremot bör de anläggningar som tagits i drift efter det att elcertifikatsystemet infördes men före utgången av 2006 fasas ut vid utgången av år 2012.

Flera remissinstanser har framfört att många av de svenska små vattenkraftverken har en hög ålder och stora restaurerings- och moderniseringsbehov. Instanserna menar att om stödet från elcertifikatsystemet tas bort, och inte ersätts med annan stödform, finns det en stor risk för nedläggning av små vattenkraftverk. Regeringen kan konstatera att förslagen i propositionen Förnybar el med gröna certifikat (prop. 2005/06:154) om att begränsa tilldelningsperioderna syftar till ett ökat fokus på nyinvesteringar i systemet. Elcertifikatsystemet i dess nya utformning syftar alltså inte till att tillförsäkra fortsatt drift i gamla anläggningar. De anläggningar som var i drift vid elcertifikatsystemets införande och som föreslås fasas ut ur systemet bör kunna bära sina egna produktionskostnader. Detta gäller för övrigt samtliga energikällor som får stöd genom systemet. Flertalet vattenkraftsanläggningar har också goda förutsättningar att drivas vidare vid rådande elpriser och med de stöd som hittills erhållits. Regeringen gör därför bedömningen att förslaget inte generellt kommer att minska elproduktionen i de befintliga anläggningarna. De anläggningar som tagits i drift efter det att elcertifikatsystemet infördes men före utgången av 2006 bör dock få tilldelning av elcertifikat fram till utgången av 2012. Genom förslaget skapas gynnsammare ekonomiska villkor för de anläggningar som tagits i drift innan de nya begränsningsreglerna i 2 kap. lagen om elcertifikat träder i kraft. Anläggningar som tas i drift efter den 1 januari 2007 tilldelas elcertifikat enligt huvudregeln, alltså till utgången av år 2010.

Ett antal remissinstanser har ansett att ny storskalig vattenkraft också bör undantas från elcertifikatsystemet. Detta eftersom de skäl som anges i promemorian för att ta bort stödet för den småskaliga vattenkraften även gäller storskalig vattenkraftsutbyggnad. Regeringen konstaterar att nationalälvarna med tillhörande vattenområden, källflöden och biflöden enligt 4 kap. 6 § miljöbalken är skyddade från vattenkraft, vattenreglering och vattenöverledning för kraftändamål. Detsamma gäller för ett antal ytterligare vattenområden med tillhörande käll-

och biflöden. Regeringen gör bedömningen att dagens ordning med miljöprövning, och det skydd som miljöbalken ger, innebär att skälen för att undanta småskalig vattenkraft från systemet inte gör sig lika starkt gällande i fråga om storskalig vattenkraft. Storskalig vattenkraft behöver därför inte undantas.

Rätten att tilldelas elcertifikat bör alltså efter utgången av 2010 inte gälla för el som produceras i en vattenkraftanläggning med en installerad effekt som inte är högre än 1 500 kilowatt och som var i drift när elcertifikatsystemet infördes. Rätten att tilldelas elcertifikat bör upphöra efter utgången av 2012 för småskaliga vattenkraftanläggningar som tagits i drift efter elcertifikatsystemets införande men före utgången av 2006. Bestämmelser om detta bör tas in i lagen om elcertifikat. Konsekvensändringar behöver göras i de paragrafer som innehåller hänvisningar till de bestämmelser som begränsar rätten att tilldelas elcertifikat. Regeringen gör bedömningen att kvotplikten för de aktuella åren inte behöver ändras eftersom utfasningen av produktionen redan beaktats i propositionen Förnybar el med gröna certifikat (prop. 2005/06:154). Den ändring som föreslås för produktion som tagits i drift efter elcertifikatsystemets införande fram till utgången av 2006 bedöms omfatta så begränsad produktionsvolym att en förändring av kvoten inte heller är nödvändig. I övrigt hänvisas till propositionen Förnybar el med gröna certifikat (prop. 2005/06:154).

Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.3 och 3.6.

Författningskommentar: Genom den nya 2 kap. 8 a § införs en särskild begränsningsregel i fråga om s.k. småskalig vattenkraft, dvs. för vattenkraftanläggningar som har en installerad effekt som inte är högre än 1 500 kilowatt. Enligt huvudregeln upphör rätten att tilldelas elcertifikat från och med den 1 januari 2011. En undantagsregel gäller dock för småskaliga anläggningar som tagits i drift efter lagens ikraftträdande, dvs. den 1 maj 2003, men före den 1 januari 2007. För sådana anläggningar upphör rätten att tilldelas elcertifikat två år senare, dvs. från och med den 1 januari 2013.

Enligt en bestämmelse i 6 kap. 6 § 3 a skall tillsynsmyndigheten återkalla ett godkännande av en anläggning när tilldelningsperioden har upphört. Enligt bestämmelser i 9 och 10 §§ kan tillsynsmyndigheten, under vissa förutsättningar,

besluta om en ny eller förlängd tilldelningsperiod.

I fråga om ändringarna i övriga paragrafer hänvisas till författningskommentaren i prop. 2005/06:154.

Förslag till lag om ändring i lagen (2005:30) om kreditering på skattekonto av stöd för investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor

---

Regeringens förslag: Perioden för genomförande av samtliga stödåtgärder enligt lagen (2005:30) om kreditering på skattekonto av investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor förlängs till och med den 31 december 2008. Kreditering på skattekonto enligt denna lag får inte minska statens inkomst av skatter med ett större belopp än 1 000 miljoner kronor 2006, 500 miljoner kronor 2007 och 500 miljoner kronor 2008.

Bakgrund: Mot bakgrund av de energi- och miljöpolitiska målen lämnade regeringen förslag till ett investeringsstöd för investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor i lokaler som används för offentlig verksamhet som godkändes av riksdagen (prop. 2004/05:1, bet. 2004/05:FiU1, rskr. 2004/05:47). Stödet enligt lagen (2005:30) om kreditering på skattekonto av stöd för investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor trädde i kraft den 15 maj 2005.

Ärendet och dess beredning: Förslaget har utarbetats inom Regeringskansliet. Förslaget har under hand beretts med Boverket och Statens energimyndighet.

Förslaget är av enkel beskaffenhet. Regeringen finner därför att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Skälen för regeringens förslag: Stödet för energi- och miljöinvesteringar i lokaler med offentlig verksamhet trädde i kraft den 15 maj 2005 efter att EG-kommissionens godkännande ur statsstödsynpunkt erhållits. Sluttidpunkten för genomförandet av stödberättigade åtgärder är fastställd till utgången av 2006, utom vad avser

installation av solcellsystem för vilka perioden för genomförande är utsträckt till 2007.

Mot bakgrund av den fördröjning som statsstödsprövningen har inneburit bör stödperioden förlängas. Regeringen anser vidare att det är angeläget att stödet ges en större långsiktighet. Stödet bör därför kunna utgå för en längre period. Regeringen anser att stödet bör utgå t.o.m. 31 december 2008. För installation av solceller bör fortsatt en förhöjd stimulans lämnas. Regeringens avsikt är att ytterligare 50 miljoner kronor reserveras för detta ändamål utöver vad som tidigare beräknats. Detta innebär att stödet till solceller beräknas svara för sammanlagt 150 miljoner kronor under perioden 2005–2008. Regeringen avser att anmäla det förändrade stödet till EG-kommissionen enligt EG-fördragets regler om statligt stöd.

Mot bakgrund av riksdagens beslut i samband med behandlingen av förslagen om konvertering av uppvärmningssystem i bostadshus, som återgetts tidigare i detta avsnitt, införs en reglering av maximala krediteringsnivåer olika år även för detta stöd. Regeringen bedömer att den ekonomiska ramen bör uppgå till 1 000 miljoner kronor 2006, 500 miljoner kronor för 2007 och 500 miljoner kronor för 2008.

Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.4.

Författningskommentar: Den förlängning av stödperioden som nu föreslås i 1 § fordrar Europeiska kommissionens godkännande ur statsstödsynpunkt. Tidpunkten för lagens ikraftträdande bestäms därför av regeringen när ett sådant godkännande har lämnats.

7.2.20 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

36:1 Vägverket: Administration

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 988 719 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 36:1 *Vägverket: Administration* minskas med 41 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget 36:1 *Vägverket: Administration* bör minskas med 41 000 000 kronor för att bidra till att finansiera ökningen av det under utgiftsområde 19

Regional utveckling uppförda ramanslaget 33:3 *Transportbidrag*.

36:2 Väghållning och statsbidrag

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 16 483 086 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 36:2 *Väghållning och statsbidrag* ökas med 1 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Vägverket har fått utökade arbetsuppgifter med anledning av att tankställen skall tillhandahålla förnybara drivmedel. Vägverkets uppgift blir att hantera dispensansökningar. Kostnaderna för detta uppskattas till 1 500 000 kronor per år. Anslaget 36:2 *Väghållning och statsbidrag* bör därför ökas med 1 500 000 kronor.

36:12 Rikstrafiken: Trafikupphandling

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 893 000 000 kronor. Vidare har regeringen ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser om högst 4 350 000 000 kronor för perioden 2007–2014.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 36:12 *Rikstrafiken: Trafikupphandling* ingå ekonomiska förpliktelser i samband med upphandling av transportpolitiskt motiverad interregional kollektivtrafik som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 6 500 000 000 kronor under perioden 2007–2018.

Regeringen får använda medel under anslaget även för att stödja glesbygdstrafiken i de fyra nordligaste länen med högst 10 000 000 kronor 2006.

Anslaget 36:12 *Rikstrafiken: Trafikupphandling* ökas med 50 000 000 kronor.

Anslaget 36:4 *Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter* minskas med 91 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den största upphandlingen av interregional kollektivtrafik är färjetrafiken till och från Gotland. Upphandlingen pågår för närvarande för en ny avtalsperiod som börjar 2009. Med nuvarande eller ytterligare höjda oljepriser finns en risk att bemyndiganderamen inte räcker till. Vidare finns det skäl att söka öka intresset hos rederier att delta i upphandlingen av denna trafik genom att avtal kan slutas för en tioårsperiod, vilket är längre än man tidigare planerat. Regeringen anser därför att bemyndiganderamen för anslaget 36:12 *Rikstrafiken: Trafikupphandling* bör ökas till högst 6 500 000 000 kronor. Vidare bör tidsperioden utsträckas till 2007–2018.

I avvaktan på behandlingen av Kollektivtrafikkommitténs betänkande har under 2004 och 2005 ett särskilt temporärt stöd om 10 miljoner kronor per år utgått för glesbygdstrafiken i de fyra nordligaste länen. Behandlingen av Kollektivtrafikkommitténs betänkande har inte avslutats. Ett motsvarande stöd bör få utbetalas under 2006.

Kostnaderna för gotlandstrafiken har ökat bl.a. till följd av högre oljepriser. För att undvika kraftiga höjningar av biljettpriserna anser regeringen att ytterligare 50 miljoner kronor bör tillföras för att Gotland skall ha tillgång till en färjetrafik av hög standard till ett rimligt pris. Anslaget 36:12 *Rikstrafiken: Trafikupphandling* bör därför ökas med 50 000 000 kronor.

För att finansiera denna ökning och ökningen av det under utgiftsområde 19 Regional utveckling uppförda anslaget 33:3 *Transportbidrag* bör anslaget 36:4 *Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter* minskas med sammanlagt 91 000 000 kronor.

37:4 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 144 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 37:4 *Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal* ökas med 34 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 37:2 *Ersättning för särskilda tjänster till funktionshindrade* minskas med 34 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Det nu gällande avtalet mellan staten och SOS Alarm Sverige AB tecknades 1994 efter bemyndigande från riksdagen. Sedan dess har förändringar i samhället och den tekniska utvecklingen medfört att SOS Alarms åtaganden gentemot staten blivit mer omfattande och att kostnaden för att uppfylla dessa har ökat.

Mot denna bakgrund har regeringen och bolaget enats om ett nytt avtal som skall ersätta det tidigare avtalet fr.o.m. den 1 juli 2006. Det nya avtalet innebär att den årliga ersättningen för alarmeringstjänsten ökas med 34 miljoner kronor till 178 miljoner kronor per år under 2006–2008. SOS Alarm erhåller därmed full kostnadstäckning.

Det nya avtalet löper tills vidare med ett års uppsägningstid. Bolaget arbetar sedan den 1 januari 2006 i allt väsentligt enligt det nya avtalet, vilket motiverar en högre ersättning för 2006. Anslaget 37:4 *Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal* bör därför ökas med 34 000 000 kronor.

Finansiering sker genom att anslaget 37:2 *Ersättning till särskilda tjänster för funktionshindrade* minskas med samma belopp.

7.2.21 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

41:1 Skogsstyrelsen

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 322 985 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 41:1 *Skogsstyrelsen* får även användas för bidrag till vissa miljöorganisationer.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget disponeras av Skogsstyrelsen för att täcka främst kostnader för tillsyn, rådgivning, utbildning, information, inventering, uppföljning och utvärdering samt övriga myndighetsuppgifter i annan verksamhet än uppdragsverksamhet. Regeringen anser att högst 2 000 000 kronor av anslaget 41:1 *Skogsstyrelsen* även bör få användas för bidrag till vissa miljöorganisationer.

41:2 Insatser för skogsbruket (bemyndigande)

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 686 873 000 kronor. Något bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser har inte lämnats.

Regeringens förslag: Regeringen får under 2006 för ramanslaget 41:2 *Insatser för skogsbruket* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare ingångna åtaganden medför utgifter på högst 32 800 000 kronor under 2007.

Skälen för regeringens förslag: I hanteringen av vissa bidrag och ersättningar till skogsägare behöver ekonomiska förpliktelser kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att för anslaget 41:2 *Insatser för skogsbruket* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare ingångna åtaganden medför utgifter om högst 32 800 000 kronor under 2007.

42:4 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 124 349 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 42:4 *Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar* ökas med 50 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: 135 gårdar i Skåne med grisproduktion har tagit emot salmonellasmittat foder från en foderfabrik i Åhus. Salmonella är en zoonos, dvs. den kan smitta från djur till människa och tvärtom. Den omfattas av zoonoslagen (1999:658). Staten behöver inledningsvis betala kostnaden för utslaktning, sanering, provtagning m.m. Anslaget 42:4 *Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar* bör därför ökas med 50 000 000 kronor. Kostnaderna med anledning av detta salmonellautbrott kan komma att återkrävas från den som orsakat smittspridningen.

42:5 Ersättningar för viltskador m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 86 975 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 42:5 *Ersättning för viltskador m.m.* ökas med 4 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 44:1 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* minskas med 4 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Rovdjursstammarna i Värmlands och Dalarnas län har ökat, helt i enlighet med riksdagens beslut om den sammanhållna rovdjurspolitiken. Detta har dock skapat en viss oro bland tamdjursägare. Regeringen avser därför att från och med den 1 juli 2006 låta påbörja en försöksverksamhet i dessa län med rovdjursakutgrupper knutna till länsstyrelsen med syfte att förbättra formerna för samverkan och därigenom öka det lokala och regionala inflytandet. För att möjliggöra detta anser regeringen att anslaget 42:5 *Ersättning för viltskador m.m.* bör ökas med 4 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 44:1 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* minskas med motsvarande belopp

Avgifter för djurhälsa och djurskydd

Regeringens förslag: Regeringen får besluta om och disponera avgiftsintäkter avseende djurhälsa och djurskydd.

Skälen för regeringens förslag: Genom EG:s förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa införs ett harmoniserat ramverk av allmänna bestämmelser om utformningen av och genomförandet av den offentliga kontrollen av foder och livsmedel inom EU. Förutom livsmedel och foder gäller förordningen i viss utsträckning även kontroll av djurhälsa och djurskydd. Bestämmelserna tillämpas sedan den

1 januari 2006. Därutöver tillämpas från samma datum ytterligare ett antal EG-förordningar som reglerar bl.a. vilka djurskydds- och djurhälsokrav som skall uppfyllas i livsmedels- och foderproduktionen.

I syfte att anpassa svensk lagstiftning till de nya EG-förordningarna har regeringen lämnat en proposition (prop. 2005/06:128) till riksdagen i vilken det föreslås ett antal nya lagar och lagändringar. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2006. EG-förordningarna och de nya lagarna och lagändringarna kan leda till att Djurskyddsmyndigheten ges ytterligare eller utökade uppgifter inom djurskyddet. Dessa uppgifter skall i likhet med de uppgifter som utförs i dag finansieras genom avgifter.

Regeringen beslutar om och disponerar avgiftsintäkterna från de verksamheter på området som bedrivs i dag. Regeringen bör bemyndigas att besluta om och disponera avgifter som ger full kostnadstäckning för de områden som omfattats av den lagstiftning som gällt hittills samt de områden som kan tillkomma i och med den nya lagstiftningen.

43:1 Statens jordbruksverk

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 319 010 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 43:1 *Statens jordbruksverk* får även användas för bidrag till vissa miljöorganisationer.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget 43:1 *Statens jordbruksverk* belastas med Statens jordbruksverks förvaltningskostnader, länsstyrelsernas kostnader för åjourförelse av blockdatabasen, Tullverkets särkostnader för exportbidragskontroller m.m. Regeringen anser att högst 2 000 000 kronor av anslaget även bör få användas för bidrag till vissa miljöorganisationer.

Avgifter för fjäderfäregister och register för företag som hanterar foder

Regeringens förslag: Regeringen får besluta om och disponera avgiftsintäkter från ett fjäderfäregister.

Regeringen får besluta om och disponera avgiftsintäkter från ett register för företag som hanterar foder.

Skälen för regeringens förslag: Hönsregistret innefattar endast djurslaget höns, men behöver även innefatta övriga fjäderfä. Registret skall användas för att bekämpa smittsamma fjäderfäsjukdomar som fågelinfluensa och Newcastle. En ökad beredskap för utbrott av smittsamma fjäderfäsjukdomar kräver en bättre kontroll även av de andra djurslagen. Hönsregistret skall därför ändra beteckning till fjäderfäregistret. Kostnaden för hanteringen av fjäderfäregistret bör helt täckas av avgiftsintäkter vilka regeringen bör få besluta om och disponera.

Genom EG:s förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa införs ett harmoniserat ramverk av allmänna bestämmelser om utformningen av och genomförandet av den offentliga kontrollen av foder och livsmedel inom EU. Förutom livsmedel och foder gäller förordningen i viss utsträckning även kontroll av djurhälsa och djurskydd. Bestämmelserna tillämpas sedan den 1 januari 2006. Därutöver tillämpas från och med samma datum ytterligare ett antal EG-förordningar som reglerar bl.a. vilka hygienkrav som foder- och livsmedelsföretag skall uppfylla.

I syfte att anpassa svensk lagstiftning till de nya EG-förordningarna har regeringen lämnat en proposition (prop. 2005/06:128) till riksdagen i vilken bl.a. föreslås en ny livsmedelslag och en ny lag om foder och animaliska biprodukter och ett antal lagändringar. De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 juli 2006. De nya EG-förordningarna och de nya lagarna och lagändringarna kan komma att leda till att ytterligare anläggningar, framför allt i primärproducentledet, blir föremål för kontroll eller att befintliga anläggningar blir föremål för en

utökad kontroll. Dessa kontroller skall i likhet med de kontroller som utförs i dag finansieras genom avgifter.

Regeringen disponerar avgiftsintäkterna från de kontrollverksamheter som bedrivs i dag. Ett nytt register bör införas för företag som hanterar foder. Kostnaden för hanteringen av registret bör helt täckas av avgiftsintäkter. Regeringen bör få besluta om och disponera dessa avgifter.

43:3 Gårdsstöd och djurbidrag m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 6 069 910 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 43:3 *Gårdsstöd och djurbidrag m.m.* ökas med 741 442 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Europeiska gemenskapernas kommission har beviljat medel från Europeiska unionens solidaritetsfond för ersättning för vissa offentliga kostnader med anledning av stormen Gudrun. Ersättningen uppgår till 741 441 663 kronor. Utbetalningarna till skogsägare m.fl. kommer att belasta anslaget 43:3 *Gårdsstöd och djurbidrag m.m.* Anslaget behöver därför ökas med 741 442 000 kronor.

43:5 Räntekostnader för forskotterade arealersättningar m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 78 939 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 43:5 *Räntekostnader för forskotterade arealersättningar m.m.* får även användas för eventuella räntekostnader, revisions- och kontrollkostnader, finansiella korrigeringar och straffavgifter m.m. sammanhängande med medel från Europeiska unionens solidaritetsfond.

Skälen för regeringens förslag: Handläggningen och utbetalningen av medel från solidaritetsfonden är en ny och tillfällig uppgift

för Statens jordbruksverk. De kostnader för bland annat revision och kontroll som kommer att bli en följd av den nya uppgiften bör, på samma sätt som för övriga tillämpliga stödordningar, få inrymmas under anslaget 43:5 *Räntekostnader för förskotterade arealersättningar m.m.*

43:7 Strukturstöd för fisket m.m. (bemyndigande)

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 28 220 000 kronor. Något bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser har inte lämnats.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 43:7 *Strukturstöd för fisket m.m.* besluta om ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 10 000 000 kronor under 2008.

Skälen för regeringens förslag: Fiskeriverket har beslutat om utgifter för kommande år utan att ha något bemyndigande. Regeringen anser att detta är otillfredsställande. I den uppkomna situationen bör detta ekonomiska åtagande hanteras på ett korrekt sätt i förhållande till riksdagen. Regeringen bör därför i efterhand bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 43:7 *Strukturstöd för fisket m.m.* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 10 000 000 kronor under 2008.

43:8 Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m. (bemyndigande)

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 83 414 000 kronor. Något bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser har inte lämnats.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 43:8 *Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.* besluta om ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på

högst 60 000 000 kronor under 2007 och högst 60 000 000 kronor under 2008.

Skälen för regeringens förslag: Fiskeriverket har beslutat om utgifter för kommande år utan att ha något bemyndigande. Regeringen anser att detta är otillfredsställande. I den uppkomna situationen bör detta ekonomiska åtagande hanteras på ett korrekt sätt i förhållande till riksdagen. Regeringen bör därför i efterhand bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 43:8 *Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 60 000 000 kronor under 2007 och högst 60 000 000 kronor under 2008.

Avgifter för livsmedelssäkerhet

Regeringens förslag: Regeringen får besluta om och disponera avgiftsintäkter avseende livsmedelssäkerhet och redlighet i livsmedelshanteringen.

Skälen för regeringens förslag: Genom EG:s förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa införs ett harmoniserat ramverk av allmänna bestämmelser om utformningen av och genomförandet av den offentliga kontrollen av foder och livsmedel inom EU. Förutom livsmedel och foder gäller förordningen i viss utsträckning även kontroll av djurhälsa och djurskydd. Bestämmelserna tillämpas sedan den 1 januari 2006. Därutöver tillämpas från och med samma datum ytterligare ett antal EG-förordningar som reglerar bl.a. vilka hygienkrav som livsmedelsföretag skall uppfylla.

I syfte att anpassa svensk lagstiftning till de nya EG-förordningarna har regeringen lämnat en proposition (prop. 2005/06:128) till riksdagen i vilken bl.a. föreslås en ny livsmedelslag och ny lag om foder och animaliska biprodukter. De nya lagarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2006. De nya EG-förordningarna och de nya lagarna leder till att ytterligare livsmedelsanläggningar,

framför allt i primärproducentledet, kommer att bli föremål för offentlig kontroll. Regelverket kräver dessutom en utökad veterinärkontroll på slakterierna. Dessa kontroller skall i likhet med de kontroller som utförs i dag finansieras genom avgifter.

Regeringen disponerar avgiftsintäkterna från de kontrollverksamheter som bedrivs i dag. Regeringen bör bemyndigas att besluta om och disponera kostnadstäckande avgiftsintäkter för de områden som omfattats av den lagstiftning som gällt hittills samt de områden som tillkommer i och med den nya lagstiftningen.

7.2.22 Utgiftsområde 24 Näringsliv

38:23 Utvecklingsprogram för ökad konkurrenskraft (bemyndigande)

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 200 000 000 kronor. Något bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser har inte lämnats.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 38:23 *Utvecklingsprogram för ökad konkurrenskraft* göra ekonomiska åtaganden som medför utgifter på högst 800 000 000 kronor under perioden 2007–2010.

Skälen för regeringens förslag: En ökad möjlighet att göra fleråriga ekonomiska åtaganden behövs för de delar av verksamheten som utgörs av långsiktiga program. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 38:23 *Utvecklingsprogram för ökad konkurrenskraft* göra ekonomiska åtaganden som medför utgifter på högst 800 000 000 kronor under perioden 2007–2010.

39:3 Exportfrämjande verksamhet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 304 036 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 39:3 *Exportfrämjande verksamhet* minskas med 2 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att bidra till att finansiera ökningen av det under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid uppförda anslaget 30:1 *Stöd till idrotten* bör anslaget 39:3 *Exportfrämjande verksamhet* minskas med 2 500 000.

7.2.23 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

48:2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 261 410 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* minskas med 40 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att finansiera ökade utgifter på det under utgiftsområde 19 Regional utveckling uppförda anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* minskas anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* med 40 000 000 kronor.

48:3 Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 767 150 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 48:3 *Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader* ökas med 130 996 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utjämning av kostnadsskillnader mellan kommuner avseende

LSS-verksamhet sker enligt lagen (2003:886) om utjämningsavgift för kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade samt lagen (2003:887) om utjämningsbidrag till kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

De slutliga beräkningar som gjorts av Statistiska centralbyrån visar att utjämningsbidraget blir 130 996 000 kronor högre än det belopp riksdagen anvisat för 2006. Anslaget 48:3 *Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader* bör därför höjas. Bidraget finansieras med den utjämningsavgift som andra kommuner betalar till staten. Avgiften redovisas på statsbudgetens inkomstsida.

7.3 Redovisning av viss inkomst på statsbudgeten

Regeringens förslag: Den särskilda sjukförsäkringsavgiften skall i statsbudgeten redovisas under indirekta skatter på arbete.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har godkänt att inkomster av skatter från 2006 redovisas enligt nya principer. Enligt dessa skulle den särskilda sjukförsäkringsavgiften redovisas under inkomsthuvudgruppen Tillkommande inkomster. Statistiska centralbyrån har emellertid nu beslutat att denna avgift i nationalräkenskaperna skall betraktas som en socialförsäkringsavgift och därmed redovisas som en skatteintäkt. En av principerna för den nya budgetredovisningen är att redovisningen av skatterna på statsbudgeten skall överensstämma med nationalräkenskapernas redovisning av skatter. Regeringen anser därför att den särskilda sjukförsäkringsavgiften från 2006 bör redovisas under inkomsttitel 1221 *Särskild sjukförsäkringsavgift*. Inkomsttiteln 1731 *Särskild sjukförsäkringsavgift* kan därmed slopas.

8

Kommunal ekonomi

8 Kommunal ekonomi

8.1 Inledning

En resultatnivå i enlighet med kravet på god ekonomisk hushållning

Samhällsekonomin utvecklas för närvarande gynnsamt. I början av 1990-talet var dock läget annorlunda. Den djupa samhällsekonomiska krisen påverkade även kommunsektorn, vilket ledde till att kravet på en ekonomi i balans aktualiserades. Mot bakgrund av detta infördes i kommunallagen en bestämmelse om att kommuner och landsting senast räkenskapsåret 2000 skulle balansera sina budgetar. Under 1998–2000 förbättrades resultatet för kommunsektorn som helhet, från stora underskott till ett mindre överskott. Införandet av balanskravet bidrog till denna utveckling. Även 2001 redovisades ett mindre överskott för sektorn som helhet, men 2002 försämrades resultatet kraftigt. Resultatet har därefter åter förbättrats och uppgick 2004 till 2,2 miljarder kronor före extraordinära poster. År 2005 förbättrades resultatet ytterligare och uppgick enligt preliminära uppgifter till 12,7 miljarder kronor för kommunsektorn som helhet.

För att framhålla och underlätta uppfyllandet av det mer långsiktiga målet om god ekonomisk hushållning finns i kommunallagen en bestämmelse om att budgeten skall innehålla en plan för verksamheten och ekonomin. Från och med 2005 skall för verksamheten även anges mål och riktlinjer som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. För ekonomin skall anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Det är viktigt att både verksamhet och ekonomi genomsyras av

detta både i ett kortsiktigt och långsiktigt perspektiv.

Ett resultat i enlighet med vad som krävs för en god ekonomisk hushållning måste bland annat innefatta bedömningar av reinvesteringsbehovet. De årliga avskrivningar som belastar resultatet är baserade på historiska anskaffningsvärden och tar därmed inte hänsyn till inflationen. Resultatet måste således täcka skillnaden mellan avskrivningarna och de faktiska kostnaderna för reinvesteringarna, som är högre än avskrivningarna. Kommunernas och landstingens pensionsåtaganden måste också beaktas. Det är emellertid upp till varje kommun och varje landsting att bedöma vilken resultatnivå som är förenlig med god ekonomisk hushållning. Ett vanligt förekommande mål är att resultatet före extraordinära poster bör motsvara 2 procent av skatteintäkterna och de generella statsbidragen. För 2005 motsvarar det ett resultat för kommunsektorn som helhet på cirka 10 miljarder kronor.

Kommunsektorn uppnådde således först 2005 sammantaget en resultatnivå som kan anses förenlig med kravet på en god ekonomisk hushållning. Det finns dock fortfarande ett antal kommuner och landsting som ännu inte har nått upp till denna nivå.

Utvecklingen de närmaste åren

Det är viktigt att kommunerna och landstingen kan bibehålla en resultatnivå i enlighet med god ekonomisk hushållning, inte minst mot bakgrund av de utmaningar som de kommunala verksamheterna står inför på längre sikt. I år och 2007 beräknas resultatet till och med överstiga denna nivå, medan resultatet 2008 beräknas ligga något under. Det finns fortfarande kommuner

och landsting som måste reglera underskott från tidigare år. Från och med räkenskapsåret 2005 skall enligt balanskravet ett negativt resultat i bokslutet regleras inom tre år. Tidigare var fristen två år. Fullmäktige skall anta en åtgärdsplan för hur återställande skall ske.

I budgetpropositionen för 2006 bedömde regeringen att statsbidragen, i förhållande till 2006 års nivå, bör höjas med 1 miljard kronor 2007 och 6 miljarder kronor 2008 för att servicenivån och kvaliteten i de kommunala verksamheterna skall kunna upprätthållas utan att resultatet försämras. Dessutom lades en ny samlad strategi mot ohälsan fram, som bland annat innebär att 1 miljard kronor per år 2007–2009 utbetalas till landstingen utifrån hur sjukskrivningarna utvecklas från och med 2006 i respektive landsting.

Regeringen gör nu bedömningen att det i år och under de närmast följande åren finns utrymme både att höja ambitionsnivån i de kommunala verksamheterna och bibehålla en god resultatutveckling. Den prognostiserade kommunala konsumtionsökningen för de närmaste åren innebär att resurserna beräknas öka mer än vad som krävs till följd av den demografiska utvecklingen.

I denna vårproposition föreslår regeringen kompletteringar till det sysselsättningspaket som lades fram hösten 2005. Vidare föreslås ett tiopunktsprogram för integration som bland annat syftar till att öka sysselsättningen bland invandrade svenskar, en stor satsning på ungdomar samt en satsning på bättre vård av och omsorg om de mest sjuka. Dessa satsningar berör till stor del kommuner och landsting (se avsnitt 1).

För att servicenivån och kvaliteten i de kommunala verksamheterna skall kunna bibehållas är det viktigt att ta till vara möjligheterna att öka produktiviteten och effektiviteten i de kommunala verksamheterna. Något som kan bidra till detta är tillgång till nyckeltal för olika verksamheter och finansiella nyckeltal som är jämförbara. En ideell förening, Rådet för främjande av kommunala analyser, har bildats av staten, Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet. Rådets huvuduppgift är att vidareutveckla den databas som tidigare har lanserats (se avsnitt 8.6). Med hjälp av databasen, som nås via internet (www.kommundatabas.se), kan kommunernas och landstingens verksamheter jämföras med nyckeltal. Nyckeltalen

bygger på officiell statistik och omfattar i första hand kommunernas och landstingens obligatoriska verksamheter.

Informationsteknik är också ett viktigt verktyg för att förnya och förbättra vård- och omsorgsverksamheterna. Regeringen har i mars 2006 lämnat skrivelsen Nationell IT-strategi för vård och omsorg (skr. 2005/06:139) till riksdagen. Strategin innehåller ett gemensamt förhållningssätt till hur IT bör användas för att vård- och omsorgssektorn skall kunna möta framtida utmaningar och utgör första etappen i ett långsiktigt arbete för att få till stånd en fördjupad nationell samverkan kring dessa frågor.

8.2 Utvecklingen under 2005

I samband med att denna vårproposition överlämnas till riksdagen, lämnar regeringen också en skrivelse med en redogörelse av utvecklingen inom den kommunala sektorn avseende ekonomi och verksamheter (skr. 2005/06:102). En sammanfattning av redogörelsen i den del som avser den kommunala ekonomin lämnas nedan.

Tabell 8.1 Resultaträkning 2003–2005

Miljarder kronor

	Kommuner			Landsting		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Verksamhetens nettokostnader	310,6	316,3	328,5	148,7	151,2	177,1
Skatteintäkter	269,8	277,0	285,3	136,4	141,8	147,1
Generella statsbidrag	39,3	38,7	48,3	10,3	9,6	34,1 ¹
Finansiella poster	3,2	3,1	3,4	-0,5	-0,4	0,1
Resultat före extraordinära poster	1,7	2,4	8,5	-2,5	-0,2	4,2
Extraordinära poster	0,4	2,8	2,9	0,1	0,0	0,1
Årets resultat	2,0	5,2	11,3	-2,4	-0,2	4,3

¹Varav 21,1 miljarder kronor avser bidraget för läkemedelsförmånen som landstingen redovisar som generellt bidrag fr.o.m. 2005. Bidraget redovisades t.o.m. 2004 under verksamhetens intäkter. Därmed ökar verksamhetens nettokostnader med motsvarande belopp 2005.

Källor: Statistiska centralbyrån samt Sveriges Kommuner och Landsting.

För kommunerna ökade resultatet före extraordinära poster från 2,4 miljarder kronor 2004 till 8,5 miljarder kronor enligt preliminära uppgifter för 2005. Landstingens resultat före

extraordinära poster förbättrades från ett underskott på 0,2 miljarder kronor 2004 till ett överskott på 4,2 miljarder kronor 2005. För kommunsektorn sammantaget förbättrades således resultatet före extraordinära poster från 2,2 miljarder kronor 2004 till 12,7 miljarder kronor 2005. Andelen kommuner med positiva resultat har ökat från 67 procent 2004 till 94 procent 2005. Endast 3 landsting (15 procent) redovisar negativa resultat 2005, jämfört med 9 landsting 2004.

Utfallet för 2005 visar att ökningstakten för kostnaderna blev högre än 2004 men lägre än vad som tidigare prognostiserats. Tillsammans med stora statliga tillskott och en starkare tillväxt i skatteunderlaget bidrar detta till den kraftiga resultatförbättringen 2005. Även om det ännu finns en viss osäkerhet beträffande uppgifter om löneökningarna i kommunsektorn, talar dessa för att ökningstakten har varit lägre 2005 jämfört med de närmast föregående åren. Den genomsnittliga kommunalskatten ökade 2005 med 0,09 procentenheter till 31,60 procent, vilket dock var en betydligt lägre ökning jämfört med 2003 och 2004.

8.3 Utvecklingen 2006–2008

En utförligare redovisning av beräkningen av den kommunala sektorns finansiella utveckling redovisas i *bilaga 1 Svensk ekonomi*. Beräkningen är baserad på nationalräkenskapernas redovisning av kommunsektorns finanser. Kommunsektorns finansiella sparande utgör en del av den offentliga sektorns finansiella sparande (se avsnitt 4.1). Beräkningen sammanfattas i tabell 8.2.

Den kommunala konsumtionen ökade 2005 enligt det preliminära utfallet med 1,6 procent i fasta priser (volymförändring), vilket är betydligt mer än vad som tidigare prognostiserats. Antalet sysselsatta ökade med cirka 2 000, eller 0,2 procent. Konsumtionsökningen förklaras främst av ökad volym avseende köp av material och tjänster.

Konsumtionen beräknas öka med 1,8 procent 2006, bland annat till följd av statens satsning på plusjobb i kommunsektorn. Åren 2007 och 2008 antas konsumtionen öka med 1,5 respektive 1,2 procent. Jämfört med bedömningen i budgetpropositionen för 2006 har konsumtions-

ökningen reviderats upp 2007 och 2008 med 0,7 respektive 0,9 procentenheter. För 2007 bör beaktas att konsumtionen nu, till skillnad från i budgetpropositionen, beräknas i faktiska termer vilket sänker ökningstakten med 0,2 procentenheter.

Antalet sysselsatta beräknas 2006 öka med cirka 21 000 personer eller 1,9 procent och 2007 med 16 000 personer eller 1,4 procent. År 2008 beräknas ökningen uppgå till 6 000 personer, vilket motsvarar 0,5 procent.

Tabell 8.2 Kommunsektorns finanser 2005–2008

Miljarder kronor

	2005	2006	2007	2008
Inkomster	627	663	694	719
Skatter och statsbidrag	539	572	600	620
<i>procent av BNP</i>	<i>20,2</i>	<i>20,3</i>	<i>20,1</i>	<i>19,8</i>
Övriga inkomster	88	90	94	99
Utgifter	613	645	675	707
Konsumtion	527	555	583	612
<i>Volymförändring</i>	<i>1,6</i>	<i>1,8</i>	<i>1,5</i>	<i>1,2</i>
Övriga utgifter	86	90	92	95
Finansiellt sparande	14	18	19	12
<i>procent av BNP</i>	<i>0,5</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>	<i>0,4</i>

Anm.: Statsbidragen och skatterna redovisas tillsammans eftersom effekten av reformer som påverkar skatteunderlaget neutraliseras genom justeringar av statsbidragen.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Den genomsnittliga kommunalskattesatsen ligger 2006 på 31,60 procent, dvs. samma nivå som 2005. Den antas i beräkningarna vara oförändrad även under resten av perioden. Skatteunderlagsutvecklingen som beräkningen baseras på framgår av tabell 8.3 (se även avsnitt 5.3.1). Även 2005 är att betrakta som ett prognosår eftersom utfallet för detta år inte kommer att vara känt förrän i slutet av 2006.

Tabell 8.3 Förändring av kommunsektorns skatteunderlag 2004–2008

Procentuell utvecklingstakt

	2004	2005	2006	2007	2008
Aktuell beräkning	3,1	3,3	4,8	4,5	4,4
BP2006	3,0	3,2	4,5	4,9	4,8
VP2005	3,0	3,6	4,4	4,0	
Aktuell beräkning, ackumulerad	3,1	6,5	11,6	16,6	21,7
BP2006	3,0	6,3	11,1	16,5	22,1
VP2005	3,0	6,7	11,4	15,9	

Källa: Finansdepartementet.

För att ge en tydligare beskrivning av hur ekonomin utvecklas ur ett kommunalt perspektiv har den i tabell 8.2 redovisade kalkylen räknats om till en resultaträkning (tabell 8.4).

Tabell 8.4 Resultaträkning 2005–2008

Miljarder kronor				
	2005	2006	2007	2008
Nettokostnader	506	526	553	587
Skatteintäkter	432	455	475	496
Generella statsbidrag	82	87	92	98
Finansiella poster	3	3	3	4
Resultat före extraordinära poster	13	19	17	10
Extraordinära poster	3	0	0	0
Årets resultat	16	19	17	10

Källor: Statistiska centralbyrån och Sveriges Kommuner och Landsting för 2005 samt Finansdepartementet för 2006–2008.

Resultatet före extraordinära poster förbättras enligt kalkylen ytterligare 2006, men försämras därefter till cirka 10 miljarder kronor 2008. Nettokostnaderna beräknas öka något snabbare i löpande priser mot slutet av perioden medan skatteintäkternas ökningstakt avtar något.

Resultatutvecklingen är dock känslig för förändringar av skatteunderlaget och kostnaderna. Om skatteunderlagstillväxten under 2006–2008 skulle bli 0,5 procentenhet lägre per år än vad som beräknas enligt kalkylen, försämras resultatet 2008 med cirka 7 miljarder kronor. Om nettokostnaderna skulle öka 0,5 procentenhet mer per år 2006–2008, försämras resultatet 2008 med 8–9 miljarder kronor.

8.4 Beräkning av ramen för allmänna bidrag till kommuner

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner omfattar fyra anslag om totalt 60 161 miljoner kronor, varav 58 129 miljoner kronor avser anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning*. Anslaget utgör ett instrument för att uppnå målet att ge kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar och för att reglera kommunsektorns finansiella utrymme. I övrigt ingår i utgiftsområdet anslagen 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting*, 48:3 *Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader* samt 48:4

Bidrag till organisationer inom det kommunalekonomiska området. Ramen för utgiftsområdet framgår av tabell 8.5.

Tabell 8.5 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Miljoner kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat och beräknat i BP 2006 ¹	60 161	69 724	76 724
<i>Förändring till följd av:</i>			
Förslag på tilläggsbudget avseende LSS-utjämning ²	131	131	131
Förslag på tilläggsbudget avseende medel till UO 19 ³	-40		
Reglering m.a.a. ett regionalt förhöjt grundavdrag ⁴		759	253
Utjämningsbelopp (netto) enligt avtal mellan Danmark och Sverige ⁴		125	
Ny ramnivå	60 252	70 739	77 108

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2005/06:FiU3) samt beräknat för 2007 och 2008. Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Anslaget 48:3 Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader.

³ Anslaget 48:2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting.

⁴ Anslaget 48:1 Kommunalekonomisk utjämning.

I denna vårproposition föreslås på tilläggsbudget för 2006 att anslaget 48:3 *Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader* ökas med 131 miljoner kronor till följd av ökad omslutning i LSS-utjämnningen. Samtidigt ökar den utjämningsavgift vissa kommuner betalar till staten. Avgiften redovisas på statsbudgetens inkomst-sida.

För att finansiera ökade utgifter på det under utgiftsområde 19 Regional utveckling uppförda anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* minskas anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* med 40 miljoner kronor.

Med anledning av förslag om införandet av ett förhöjt regionalt grundavdrag inom stödområde A från och med 2006 beräknas anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning* höjas med 759 miljoner kronor 2007 för att neutralisera skatteintäktsbortfallet för kommunsektorn (prop. 2005/06:163). Av beloppet avser 506 miljoner kronor skatteintäktsbortfallet 2006. Det förhöjda regionala grundavdraget föreslås för 2006 vara dubbelt så högt som för åren därefter. Den permanenta nivåjusteringen beräknas till 253 miljoner kronor. Regeringen återkommer med förslag till reglering i budgetpropositionen för 2007.

Enligt det avtal mellan Sverige och Danmark som bland annat innehåller bestämmelser om utjämning mellan länderna av vissa skatteintäkter, skall en reglering göras årligen (prop. 2003/04:149, bet. 2003/04:SkU31, rskr. 2003/04:269). Regleringen görs med viss eftersläpning. För beskattningsåret 2004 får Sverige netto 125 miljoner kronor från Danmark. Beloppet avses 2007 tillföras hela kommunkollektivet via anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning*. Regeringen återkommer i budgetpropositionen för 2007.

Dessutom tillkommer ett antal ekonomiska regleringar till följd av särpropositioner som regeringen har lämnat till riksdagen för behandling före sommaren 2006. Dessa regleringar, som omfattar mindre belopp, kommer att påverka nivån på anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning* men har inte beaktats i tabellerna 8.5 och 8.6. Regeringen avser att återkomma även avseende dessa regleringar i budgetpropositionen för 2007.

Vidare kommer i budgetpropositionen för 2007 att föreslås att anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning* 2007 minskas med ett belopp som motsvarar underskottet 2006 i utjämningsystemet för LSS-kostnader. Underskottet, som beräknas till 105 miljoner kronor, beror på att de sammanlagda avgifter vissa kommuner betalar till staten är lägre än det utjämningsbidrag andra kommuner får från staten under de år införanderegler tillämpas.

Kommunalekonomisk utjämning

I tabell 8.6 redovisas utvecklingen av de bidrag och avgifter som redovisas inom ramen för

anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning*. Anslaget är uppdelat i två anslagposter, en för kommunerna och en för landstingen, som särredovisas. År 2006 fördelas anslaget på 58 129 miljoner kronor med 45 165 miljoner kronor till kommunerna och med 12 964 miljoner kronor till landstingen.

I budgetpropositionen för 2006 redovisades preliminära siffror för 2006 för ovan nämnda bidrag och avgifter. Skatteverket har därefter beslutat om slutliga bidrag och avgifter för 2006. Åren 2007 och 2008 redovisas utvecklingen inklusive aviserade regleringar till följd av dels det föreslagna regionalt förhöjda grundavdraget, dels utjämningsbeloppet enligt det ovan nämnda avtalet med Danmark (se tabell 8.5).

Åren 2007 och 2008 redovisas en prognos för inkomstutjämningsbidraget och inkomstutjämningsavgiften. Bidraget respektive avgiften har räknats fram med utgångspunkt i prognosen för skatteunderlagstillväxten (tabell 8.3). Den relativa skattekraften antas i beräkningarna vara oförändrad för enskilda kommuner och landsting under perioden.

För kostnadsutjämningsbidraget och kostnadsutjämningsavgiften samt strukturbidraget antas nominellt oförändrade belopp, medan införandebidraget successivt minskar.

Regleringsbidraget och regleringsavgiften beräknas som skillnaden mellan summan av utjämning, strukturbidrag och införandebidrag och respektive anslagspost. Regleringsbidraget och regleringsavgiften fördelas med ett enhetligt belopp per invånare för varje kommun respektive landsting.

Tabell 8.6 Anslaget 48.1 Kommunalekonomisk utjämning

Miljoner kronor

	Kommuner 2006	2007	2008	Landsting 2006	2007	2008
Inkomstutjämningsbidrag	46 212	48 477	50 610	15 233	15 979	16 682
Inkomstutjämningsavgift	-3 229	-3 387	-3 536	-1 997	-2 095	-2 187
Kostnadsutjämningsbidrag	4 703	4 703	4 703	1 091	1 091	1 091
Kostnadsutjämningsavgift	-4 732	-4 732	-4 732	-1 096	-1 096	-1 096
Strukturbidrag	1 533	1 533	1 533	657	657	657
Införandebidrag	838	464	310	348	235	174
Delsumma	45 325	47 058	48 888	14 236	14 772	15 322
Regleringsbidrag		5 531	8 770		903	1 653
Regleringsavgift	-160			-1 272		
Anslagspost	45 165	52 589¹	57 658¹	12 964	15 675¹	16 975¹

¹Åren 2007 och 2008 redovisas utvecklingen inklusive aviserade regleringar till följd av föreslag om ett regionalt förhöjda grundavdraget. År 2007 ingår även aviserad reglering med anledning utjämnningen mellan Danmark och Sverige av vissa skatteintäkter.

8.5 Andra bidrag och ersättningar

Ersättningar till kommuner och landsting för viss mervärdesskatt

De kassamässiga utbetalningarna av ersättningar till kommuner och landsting avseende ingående mervärdesskatt i icke skattepliktig verksamhet m.m. ökade under 2003–2004 med sammanlagt 599 miljoner kronor till 32 512 miljoner kronor, eller med 1,9 procent. Den förhållandevis låga ökningstakten berodde på att kostnadsökningarna bromsades upp i kommunsektorn. Under 2005 ökade utbetalningarna med 1 735 miljoner kronor till 34 246 miljoner kronor, eller med 5,3 procent. Ökningen berodde främst på ökad volym avseende köp av material och tjänster. Även under 2006–2008 beräknas utbetalningarna öka snabbare än under 2003–2004, vilket har beaktats i de beräkningar av kommunsektorns finansiella utveckling som redovisas i avsnitt 8.3.

Tillfälligt sysselsättningsstöd

Ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting infördes 2002, bestående av dels ett nyanställningsstöd, dels ett generellt sysselsättningsstöd. Stödet tillgodoförs, efter ansökan hos Skatteverket, kommuner och landsting genom kreditering av deras skattekonton. För 2005 uppgick det krediterade stödet – som numera endast utgörs av ett generellt sysselsättningsstöd – till 7 276 miljoner kronor, vilket var något lägre än den beräknade ramen 7 500 miljoner kronor. För 2006 beräknas ramen till 7 000 miljoner kronor. Efter 2006 upphör stödet. I stället avses anslaget 48:1 *Kommunalekonomisk utjämning* från och med 2007 höjas med 7 000 miljoner kronor.

Stormen i Sydsverige (Gudrun)

Sverige har beviljats ett stöd på drygt 741 miljoner kronor från Europeiska unionens solidaritetsfond för ersättning för vissa offentliga kostnader med anledning av stormen i Sydsverige (Gudrun) i januari 2005 (se avsnitt 7.2.21). En del av beloppet kommer att fördelas till kommuner och landsting. Jordbruksverket har fått regeringens uppdrag att handlägga ansökningar och utbetalningar av bidrag med anledning av stödet.

8.6 Övriga frågor

Samverkan och sammanläggning

Regeringen redovisade i budgetpropositionen för 2006 avsikten att genom olika insatser verka för att stödja och underlätta kommunala initiativ till sammanläggning av kommuner. Regeringen bedömde att för 2006 behöver 10 miljoner kronor disponeras för detta ändamål av anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting*. I detta syfte beviljade regeringen i mars 2006 ett bidrag på 1,6 miljoner kronor till Dorotea, Vilhelmina och Åsele kommuner.

Regeringen avser att återkomma i denna fråga i budgetpropositionen för 2007.

Kommundatabasen

I december 2005 överlämnade Rådet för kommunala analyser och jämförelser betänkandet *Jämförelsevis. Styrning och uppföljning med nyckeltal i kommuner och landsting* (SOU 2005:110). Kommitténs uppdrag var därmed slutfört. Betänkandet har remitterats till bland annat ett urval kommuner och landsting. Remisstiden går ut i slutet av april 2006.

Uppföljning av systemet för kommunalekonomisk utjämning

En särskild utredare har av regeringen fått i uppdrag att löpande följa upp det system för kommunalekonomisk utjämning som infördes 2005 (dir. 2005:26). Utredaren skall även överväga och föreslå lämplig organisatorisk lösning för en permanent uppföljning. En första redovisning avses göras under hösten 2006. Uppdraget skall slutredovisas hösten 2007.

Uppföljning av kostnadsutjämningsystemet för verksamhet enligt LSS

En särskild utredare fick i januari 2006 i uppdrag av regeringen att följa upp och se över det nationella kostnadsutjämningsystemet för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS (dir. 2006:15). Om utredaren anser att det finns behov av justeringar i systemet inför 2007, skall förslag till sådana redovisas till regeringen senast den 1 juni 2006. I övriga delar skall uppdraget redovisas senast den 1 juni 2007.

Utdrag ur protokoll
vid regeringssammanträde den 6 april 2006

Närvarande: Statsministern Persson, statsråden Ringholm, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Y. Johansson, Bodström, Sommestad, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback

Föredragande: Statsministern Persson, statsråden Ringholm, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Y. Johansson, Bodström, Sommestad, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback

---

Regeringen beslutar proposition 2005/06:100
2006 års ekonomiska vårproposition

Bilaga 1

Svensk ekonomi

Bilaga 1

Svensk ekonomi

Innehållsförteckning

Förord	9
Sammanfattning	9
1 Internationell utveckling.....	11
1.1 Förenta staterna	12
1.2 Euroområdet	14
1.3 Asien	16
1.4 Världsmarknadstillväxten	18
1.5 Oljepriset.....	19
2 Finansiella marknader.....	21
2.1 Utvecklingen i omvärlden	21
2.2 Utvecklingen i Sverige	23
3 Svensk efterfrågan och produktion	26
3.1 Export	28
3.2 Investeringar.....	30
3.3 Lagerinvesteringar.....	33
3.4 Hushållens konsumtionsutgifter	33
3.5 Offentlig konsumtion.....	36
3.6 Import.....	37
3.7 Produktion	38
3.8 Bytesbalans och bruttosparande	40
3.9 BNI	41
4 Arbetsmarknad, resursutnyttjande och inflation	42
4.1 Arbetsmarknad.....	43
4.2 Löner.....	48
4.3 Inflation	49
5 Den offentliga sektorn	53
5.1 Den offentliga sektorns finanser.....	53
5.2 Målen för finanspolitiken	56
5.3 Finanspolitiken.....	58
5.4 Den statliga sektorn	59
5.5 Ålderspensionssystemet	60
5.6 Den kommunala sektorn	61

6	Prognosutvärdering.....	64
6.1	Finansdepartementets prognoser	64
6.2	Jämförelse med andra prognosmakare	66
6.3	Jämförelse med föregående prognos	67
	Tabellsamling	69
	Fördjupningsruta	
	Skatteprognoser - skatt på kapital.....	63

Tabellförteckning

Nyckeltal	10
1.1 BNP-tillväxt, KPI, arbetslöshet och världsmarknadstillväxt	12
1.2 Sveriges största varuexportmarknader 2005.....	19
2.1 Ränte- och valutakursantaganden.....	25
3.1 Försörjningsbalans.....	27
3.2 Export av varor och tjänster samt prisutveckling.....	28
3.3 Investeringar	31
3.4 Hushållens disponibla inkomster	34
3.5 Hushållens finansiella förmögenhet.....	35
3.6 Import av varor och tjänster samt prisutveckling.....	37
3.7 Näringslivets produktion	39
3.8 Bytesbalans.....	40
3.9 Bruttonsparande.....	41
3.10 Bruttonationalinkomst	41
4.1 Resursläget	43
4.2 Nominell löneutveckling.....	49
4.3 Konsumentpriser	52
5.1 Den offentliga sektorns finanser	53
5.2 Skatter och avgifter.....	54
5.3 Den offentliga sektorns utgifter	55
5.4 Indikatorer för överskottsmålet: Strukturellt sparande och genomsnitt av sparandet	56
5.5 Utgiftstak för staten.....	57
5.6 Indikator för impuls till efterfrågan	59
5.7 Statens finanser	59
5.8 Statens finansiella sparande och budgetsaldo.....	60
5.9 Budgetsaldo och statsskuld.....	60
5.10 Ålderspensionssystemet.....	61
5.11 Skatter och avgifter.....	61
5.12 Statsbidrag enligt nationalräkenskaperna.....	62
5.13 Kommunsektorns finanser.....	62
6.1 Finansdepartementets prognoser och utfallet för 2005	64
6.2 Genomsnittligt absolut prognosfel för BNP-tillväxten	67
6.3 Finansdepartementets prognoser för 2006 i budgetpropositionen för 2006 och 2006 års vårproposition.....	68

Tabellsamling

Ränte- och valutakursantaganden	69
Försörjningsbalans	69
Bidrag till tillväxt	69
Export och import av varor och tjänster samt prisutveckling	70
Fasta bruttoinvesteringar	70
Hushållens ekonomi	71
Näringslivets produktion	71
Bytesbalans	72
Bruttosparande	72
BNI	72
Arbetsmarknad och resursläge	73
Löneutveckling och inflation	74
Offentliga sektorns finanser	75
Statens finanser	76
Ålderspensionssystemet	76
Kommunsektorns finanser	77

Diagramförteckning

1.1 Bidrag till global tillväxt från olika länder och regioner under perioden 2000–2005	11
1.2 Bostadsinvesteringar och huspriser i Förenta staterna.....	13
1.3 Sysselsättning och arbetslöshet i Förenta staterna	13
1.4 Sysselsättning och arbetslöshet i euroområdet.....	16
1.5 Sysselsättning och arbetslöshet i Japan	17
1.6 Pris på Brentolja.....	19
2.1 10-åriga obligationsräntor i Tyskland, Förenta staterna och Sverige.....	21
2.2 Styrräntor i euroområdet, Sverige och Förenta staterna.....	22
2.3 Dollar mot yen och euro	23
2.4 Börsutvecklingen i euroområdet, Förenta staterna och Sverige	23
2.5 Skillnad mellan 10-åriga obligationsräntor i Sverige och Tyskland.....	23
2.6 TCW-index.....	24
3.1 BNP	26
3.2 Hushållens sammanvägda förtroendeindikator (CCI)	26
3.3 Bidrag till BNP-tillväxt	27
3.4 Bytesbalans och bytesförhållande	27
3.5 Världsmarknadstillväxt (VMT) och svensk exporttillväxt.....	28
3.6 Industrins enhetsarbetskostnad i Sverige relativt 11 OECD-länder.....	29
3.7 Investeringar	30
3.8 Investeringarnas andel av BNP	30
3.9 Kapacitetsutnyttjandet i industrin.....	31
3.10 Påbörjade nybyggnationer av bostäder	32
3.11 Hushållens konsumtion av varor och tjänster	34
3.12 Hushållens disponibla inkomster och konsumtionsutgifter.....	35
3.13 Hushållens skulder	35
3.14 Hushållens förväntningar 12 månader framåt.....	36
3.15 Hushållens egna sparande	36
3.16 Industriproduktion och varuexport	38
3.17 Konfidensindikator för tillverkningsindustrin	39
3.18 Konfidensindikator för handeln	40
4.1 Arbetade timmar och BNP	42
4.2 Lediga jobb.....	44
4.3 Deltagare i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program.....	45
4.4 Sysselsatta.....	45
4.5 Sysselsatta och sjukfrånvarande	46
4.6 Arbetskraftsdeltagande i olika åldersgrupper	47
4.7 Arbetslöshet.....	48
4.8 Konsumentprisernas utveckling	49
4.9 Bidrag till KPI-inflationen från vissa grupper av varor och tjänster.....	50
4.10 Växelkurs och oljepris	50
4.11 Sysselsättningsgap och underliggande inflation	51
5.1 Konsoliderad bruttoskuld	53
5.2 Skatter inklusive skatt till EU	54
5.3 Utgifter.....	55
5.4 Kommunsektorns finanser.....	62
6.1 Genomsnittliga absoluta prognosfel för 2005	66
6.2 Medelfel avseende BNP.....	67

Förord

I denna bilaga till 2006 års ekonomiska vårproposition redovisas Finansdepartementets prognos för den internationella och svenska ekonomins utveckling under 2006 och 2007. Dessutom redovisas en kalkyl för utvecklingen 2008 som bygger på bedömningar av resursläget och ekonomins potentiella tillväxttakt.

Prognosen baseras på underlag från bl.a. Statistiska centralbyrån (SCB), Europeiska kommissionen och Konjunkturinstitutet (KI). Finansdepartementet bär hela ansvaret för de bedömningar som redovisas. Departementsrådet Henrik Braconier är ansvarig för beräkningarna. I arbetet med denna bilaga har information som fanns tillgänglig den 5 april 2006 beaktats.

Strukturen på bilagan har i år förändrats något jämfört med tidigare år.

Sammanfattning

Världsekonomin växte snabbt 2004 och 2005. Tillväxten förväntas bli fortsatt god såväl i år som nästa år. Den höga tillväxten har drivits på av en mycket expansiv penningpolitik i OECD-området under flera år, samtidigt som de långa räntorna legat på historiskt låga nivåer. Även om penningpolitiken har stramats åt markant i Förenta staterna ger de låga räntorna i världsekonomin som helhet fortfarande en stimulans till efterfrågan i år och i viss mån under 2007. Konsekvenserna av fortsatt höga oljepriser bedöms som förhållandevis begränsade.

De senaste tre åren har den starka efterfrågeutvecklingen i den amerikanska ekonomin svarat för en betydande andel av tillväxten i världsekonomin. Detta har inneburit att en eventuell konjunkturförsvagning i Förenta staterna riskerat att få stora konsekvenser för världsekonomin och har bidragit till ett amerikanskt bytesbalansunderskott som torde vara ohållbart på sikt. Det finns nu vissa förutsättningar för att denna obalans kan minska, då både den japanska ekonomin och euroområdet återhämtar sig, samtidigt som tillväxten i Förenta staterna dämpas framöver. De asiatiska ekonomierna förväntas fortsätta växa snabbt under prognosperioden.

Svensk ekonomi bedöms utvecklas väl under 2006 och 2007. Växande internationell efterfrågan och god konkurrenskraft i svenska företag

medför att både varu- och tjänsteexporten utvecklas starkt, framför allt under 2006. Den starka exporttillväxten innebär att även industriproduktionen ökar i god takt framöver. Låga räntor, ett högt kapacitetsutnyttjande i industrin och en hög efterfrågan på bostäder innebär att investeringarna fortsätter att växa snabbt under prognosperioden.

Även hushållens konsumtion bedöms utvecklas i god takt framöver. Värdet av hushållens totala förmögenhet har ökat kraftigt de senaste tre åren. Till detta kommer att hushållens disponibla inkomster utvecklas väl framöver, att räntorna är fortsatt låga och att sysselsättningen ökar. Sysselsättning och konsumtion kan dock komma att öka ännu snabbare än i föreliggande prognos, vilket skulle kunna leda till en utveckling liknande perioden 1998–2000. Även den offentliga konsumtionen utvecklas starkt under 2006. Detta beror bl.a. på att de kommunala finanserna är bättre än på länge och att de utökade arbetsmarknadspolitiska programmen i hög grad förlagts till kommunal och statlig verksamhet.

Som en följd av den starka efterfrågetillväxten väntas importen växa kraftigt under prognosåren. Denna tendens förstärks av en förväntad kronförstärkning de kommande åren. Sammantaget bedöms BNP växa med 3,6 % i år och 3,0 % 2007. Den kalenderkorrigerade BNP-tillväxten, där hänsyn tas till antalet arbetsdagar, uppgår till 3,9 % i år och 3,1 % 2007. För 2008 beräknas tillväxten uppgå till 2,8 %.

År 2005 syntes en vändning på arbetsmarknaden, när sysselsättningen började öka under andra halvan av året. Under 2006 väntas en fortsatt god sysselsättningsökning, då företagens anställningsplaner blir alltmer positiva samtidigt som antalet lediga jobb fortsätter att öka. Till viss del är den ökning i sysselsättningen som sker under 2006 en följd av de utökade arbetsmarknadspolitiska programvolymerna som regeringen föreslagit i budgetpropositionen för 2006. Den fortsatt höga efterfrågetillväxten i den svenska ekonomin framöver skapar goda förutsättningar för en ökande sysselsättning under 2007 och 2008. Den förbättrade situationen på arbetsmarknaden har inneburit att många som tidigare stått utanför arbetskraften sökt sig till arbetsmarknaden. Därmed har arbetskraftsutbudet stigit under 2005, och det bedöms fortsätta öka i god takt framöver. Ett stigande arbetskraftsutbud är en förutsättning för att den

reguljära sysselsättningen ska kunna öka varaktigt. Det ökande arbetskraftsutbudet innebär att även om sysselsättningen växer snabbt under prognosperioden bedöms inte någon akut brist på arbetskraft uppstå. Som en följd av detta kommer resursutnyttjandet att öka i en balanserad takt och såväl löneökningstakt som inflation bedöms stiga långsamt under prognosperioden. Den låga inflationen innebär i sin tur att de svenska räntorna endast förväntas stiga måttligt framöver.

Trots att sysselsättningen ökar starkt i år medför det stigande arbetskraftsutbudet att arbetslösheten sjunker betydligt mindre än sysselsättningen ökar. Under 2007 och 2008 väntas arbetslösheten minska gradvis som en följd av en fortsatt god sysselsättningsutveckling och en något mer dämpad utbudsutveckling. Då arbetslösheten ändå bedöms ligga kvar på förhållandevis höga nivåer, föreslår regeringen i denna proposition att de arbetsmarknadspolitiska programmen utökas med 11 000 platser 2007 och 2008. Sammantaget förväntas den öppna arbetslösheten uppgå till 4,9 % i år för att falla till 4,4 % 2008. Enligt SCB:s tidigare definition hamnar då den öppna arbetslösheten kring 4,0 %.

Den offentliga sektorns finansiella sparande förbättrades kraftigt under 2005. En viktig förklaring var att kapital- och bolagsvinster ökade snabbt, samtidigt som utgifterna utvecklades svagt. De höga skatteintäkterna under 2005 bedöms delvis vara temporära bl.a. till följd av räntebeläggning av bolagens periodiseringsfonder, vilken inneburit att vissa bolag återfört hela eller delar av sina fonder till beskattning. Inkomstskattesänkningar, utgiftsreformer och utökade arbetsmarknadspolitiska programvolymer bidrar samtidigt till ett lägre offentligt sparande i år. Såväl i år som framöver väntas dock den offentliga sektorns finansiella sparande bli högt, och det bedöms uppgå till i genomsnitt 2,3 % av BNP perioden 2006–2008. Då det genomsnittliga offentliga finansiella sparandet under perioden 2000–2005 uppgick till 1,9 % av BNP, är utvecklingen i linje med regeringens mål om ett överskott motsvarande 2 % sett över en konjunkturcykel. Såväl inkomster som utgifter förväntas växa långsammare än BNP under prognosperioden. Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld väntas minska kraftigt i relation till BNP under prognosperioden, från 50,3 % 2005 till 39,9 % 2008.

Nyckeltal

Procentuell förändring, om annat ej anges

	2005	2006	2007	2008
BNP	2,7	3,6	3,0	2,8
BNP, kalenderkorrigerad	2,7	3,9	3,1	2,8
Antal sysselsatta	0,8	1,8	1,0	0,5
Reguljär sysselsättningsgrad ¹	77,4	77,8	78,2	78,6
Öppen arbetslöshet ²	6,0	4,9	4,5	4,4
Arbetsmarknadspolitiska program ³	123	162	160	133
UNDIX	0,8	1,3	1,7	1,8
KPI	0,5	1,4	2,2	2,3
Offentligt finansiellt sparande ⁴	2,7	2,0	2,2	2,8
Skatter och avgifter ^{4, 5}	51,1	50,2	49,7	49,5
Offentliga utgifter ⁴	53,6	53,4	52,5	51,7
Konsoliderad bruttoskuld ⁴	50,3	45,9	42,9	39,9

¹ Antal reguljärt sysselsatta i åldern 20-64 år, dvs. exklusive sysselsatta i arbetsmarknadspolitiska program, i procent av befolkningen i denna åldersgrupp.

² I procent av arbetskraften.

³ Antalet personer i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program, tusental.

⁴ Procent av BNP.

⁵ Inklusive skatter till EU.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen och Finansdepartementet.

1 Internationell utveckling

Stark tillväxt – dämpad kärninflation

Trots stigande energipriser fortsatte världsekonomin att stärkas under förra året samtidigt som kärninflationen förblev låg. Den goda tillväxten väntas fortsätta såväl i år som nästa år, huvudsakligen på grund av fortsatt låga räntor, ökad handel och en stark produktivitet utveckling.

De senaste årens starka tillväxt har inneburit att resursutnyttjandet stigit i många ekonomier. Den dämpade inflationen tyder dock på att resursutnyttjandet fortfarande är relativt lågt, globalt sett. Den höga tillväxten i världsekonomin har emellertid bidragit till att priserna på olja och andra råvaror stigit i snabb takt. Den i huvudsak efterfrågestyrda prisuppgången på dessa insatsvaror har dock haft en förhållandevis liten effekt på den ekonomiska utvecklingen i såväl Europa som Nordamerika och Japan. Oljeberoendet i dessa ekonomier är betydligt mindre i dag än vid tidigare oljepriscocker. Då oljeprisuppgången dessutom har skett gradvis har inte förtroendet hos hushåll och företag urholkats.

Den starka tillväxten de senaste åren är i hög grad en konsekvens av att fler länder, som Indien och Kina samt länderna i Östeuropa, allt mer integrerats i världsekonomin. Dessa länder har bidragit till att såväl det globala arbetskraftsutbudet som tillväxtpotentialen i världsekonomin har ökat. Detta har i sin tur bidragit till att inflationstrycket hållits nere. Produktivitetstillväxten kan också ha påverkats positivt av den ökade internationaliseringen, men även satsningar på IT samt förändrade produktionsmönster har bidragit.

Då löneutvecklingen samtidigt varit dämpad har detta inneburit att företagens vinster ökat i snabb takt, trots stigande energipriser och ett ökat konkurrenstryck. Den mer utbredda användningen av IT har också ökat konkurrensen inom delar av tjänstesektorn. Numera bestäms priset på många tjänster i hög grad på världsmarknaden.

Även om långräntorna har stigit något under hösten och vintern 2005 är räntorna fortfarande låga, vilket bidrar till att stimulera tillväxten. De låga långräntorna bör samtidigt ses mot bakgrund av att såväl kärninflation som inflationsförväntningar är dämpade. Detta speglar i sin tur att trovärdigheten för penningpolitiken är hög.

Förväntningsbildningen är samtidigt mycket viktig för löneutvecklingen. Dämpade infla-

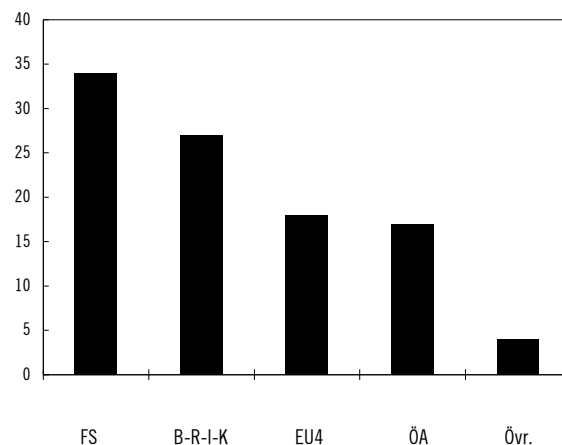
tionsförväntningar i kombination med ett fortsatt lågt resursutnyttjande har bidragit till att lönerna ökat i en relativt långsam takt. I många länder har inte reallönerna ökat lika snabbt som produktiviteten under den senaste konjunkturscykeln.

Tillväxten breddas – hela världen växer

Allt fler regioner bidrar till den starka globala tillväxten. Asien har, huvudsakligen tack vare en god exportutveckling, starkt bidragit till tillväxten i världsekonomin de senaste åren (se diagram 1.1). Nu finns det samtidigt tecken på att den inhemska efterfrågan håller på att stärkas i ett flertal länder i regionen. I Japan, som är världens tredje största ekonomi efter Förenta staterna och euroområdet, ser tillväxtutsikterna bättre ut än på mycket länge.

Diagram 1.1 Bidrag till global tillväxt från olika länder och regioner under perioden 2000–2005

Procentenheter

Anm.: Tillväxtbidrag uttryckt i dollar, löpande priser. FS är Förenta staterna. B-R-I-K är Brasilien, Ryssland, Indien och Kina. EU4 är Tyskland, Frankrike, Italien och Storbritannien. ÖA är övriga Asien inklusive Japan. Övr. är övriga länder.

Källa: Goldman Sachs.

Ökade oljeinkomster har bidragit till att importefterfrågan från OPEC-länderna har vuxit snabbt. I dessa länder, liksom i många asiatiska länder, har samtidigt betydande överskott i bytesbalanserna byggts upp. Även länderna i Latinamerika växer snabbt. Där har många ekonomier gynnats av såväl höga råvarupriser som allt stabilare finansiella förhållanden. I kombination med en något starkare utveckling i euroområdet och en hygglig tillväxt i den amerikanska ekonomin, kan världsekonomin därför förväntas växa starkt under ytterligare ett par år. Om tillväxtprognoserna realiserar blir detta den star-

kaste perioden i världsekonomin sedan 1980-talet. Då tillväxten samtidigt breddas bedöms världsekonomin nu kunna parera en måttlig inbromsning i Förenta staterna.

Tabell 1.1 BNP-tillväxt, KPI, arbetslöshet och världsmarknadstillväxt

Procentuell förändring, om annat ej anges

	2005	2006	2007	2008
Bruttonationalprodukt				
Världen	4,4	4,5	4,1	3,8
Förenta staterna	3,5	3,5	2,9	3,0
Japan	2,7	3,2	2,6	2,0
Euroområdet	1,3	2,1	1,9	1,9
Tyskland	0,9	1,7	1,3	1,7
Storbritannien	1,8	2,2	2,5	2,7
Norden, exkl. Sverige	2,6	3,0	2,4	2,0
Norge	2,3	2,8	2,5	2,5
Danmark	3,4	2,7	2,0	1,5
Finland	2,1	3,4	2,7	2,0
Konsumentpriser¹				
Förenta staterna	3,4	2,8	2,4	2,3
Euroområdet	2,2	2,0	2,1	1,9
Japan	-0,3	0,3	0,6	0,7
Arbetslöshet, procent av arbetskraften²				
Förenta staterna	5,1	4,7	5,0	5,1
Euroområdet	8,6	8,4	8,3	8,1
Japan	4,4	4,0	3,6	3,5
Världsmarknadstillväxt³	7,0	7,8	7,2	6,7

¹ HIKP för euroområdet och KPI för Förenta staterna och Japan.

² Eurostats definition för euroområdet och nationell definition för Förenta staterna och Japan.

³ Världsmarknadstillväxten mäter importefterfrågan i samtliga länder som Sverige exporterar till.

Källor: Nationella källor, Eurostat och Finansdepartementet.

Riskerna huvudsakligen på nedsidan

Den robusta utvecklingen framöver är samtidigt omgärdad av risker. En inbromsning på den amerikanska fastighetsmarknaden förefaller allt troligare. Men om fastighetsmarknaden dämpas mer än väntat, kan detta få betydande effekter på tillväxten såväl i Förenta staterna som i övriga regioner.

En dylik utveckling skulle exempelvis kunna initieras av en snabb och okontrollerad anpassning av de globala sparandeobalanserna. I ett sådant scenario är det, förutom en kraftig dollarförsvagning, sannolikt att amerikanska långräntor stiger kraftigt, vilket kan utlösa en kraftig anpassning av huspriserna och en mer dämpad BNP-tillväxt. Sannolikt kommer även tillväxten i

andra regioner att dämpas om en anpassning av de globala sparandeobalanserna inleds.

Det höga oljepriset har hittills haft förvånansvärt små indirekta effekter. Men den goda ekonomiska utvecklingen har samtidigt inneburit att resursutnyttjandet stigit i många länder. Detta kan i sin tur medföra att inflationen kan komma att öka snabbare än förväntat, vilket i så fall väntas pressa upp räntorna och dämpa tillväxten.

1.1 Förenta staterna

Svag tillväxt under det fjärde kvartalet

Tillväxten i den amerikanska ekonomin bromsade in under slutet av förra året, då BNP endast växte med 0,4 % mellan det tredje och det fjärde kvartalet. Detta kan jämföras med en tillväxt på 1,0 % i genomsnitt de tio föregående kvartalen.

Den svaga BNP-tillväxten under det fjärde kvartalet var delvis en följd av orkanerna som drabbade södra USA. Hushållens konsumtion påverkades negativt av orkanernas effekter på sysselsättning och priser. Då raffinaderikapacitet slogs ut steg bensinpriserna kraftigt och konsumenternas köpkraft urholkades. Konsumtionen påverkades även av rabatterbudandena på bilar som lanserades under sommaren. Konsumtionsbeslut tidigarelades och konsumtionen under det tredje kvartalet blev stark på bekostnad av det fjärde. Därmed blev bidraget från hushållen till BNP det lägsta på fem år under det fjärde kvartalet. Dessutom bidrog såväl nettoexport som offentlig konsumtion negativt till BNP. Offentlig konsumtion minskade huvudsakligen på grund av att försvarsutgifterna minskade kraftigt och oväntat. Även företagens investeringar mattades under det fjärde kvartalet. Sammantaget växte dock ekonomin med 3,5 % 2005, vilket bedöms överstiga den potentiella tillväxttakten.

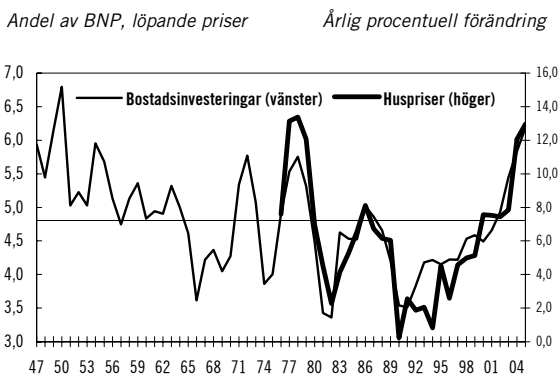
Konsumtionsledd återhämtning inleder 2006

Avmattningen under slutet av 2005 var sannolikt temporär. De faktorer som dämpade tillväxten har redan klingat av och de viktigaste indikatorerna för såväl konsumtion som investeringar har vänt upp igen. Sysselsättningen och hushållens disponibla inkomster har utvecklats starkt efter de orkanhärjade månaderna samtidigt som bensinpriserna har fallit tillbaka. Konsumentförtro-

endet har ökat och bilförsäljningen har tagit fart igen, liksom detaljhandeln i övrigt. Såväl industriproduktion som ordergång har stärkts, och enligt förtroendeindikatorerna kommer företagen att fortsätta anställa och investera.

Hushållens konsumtion har bidragit mest till tillväxten under flera års tid. Den starka konsumtionstillväxten har dock inte enbart drivits av en hygglig inkomst- och sysselsättningsutveckling. Även snabbt stigande huspriser har påverkat konsumtionsviljan. Allt eftersom huspriserna stigit har många hushåll tagit nya lån med bostaden som säkerhet. Fallande bolåneräntor och förmånliga refinansieringsmöjligheter har även inneburit att många lagt om bolånen och därigenom frigjort konsumtionsutrymme. Utvecklingen på fastighetsmarknaden har dessutom stimulerat ekonomin på andra sätt. 350 000 nya jobb har skapats inom byggsektorn det senaste året och bostadsinvesteringarnas andel av BNP är den högsta på 50 år, långt över den genomsnittliga andelen på 4,8 % (se diagram 1.2).

Diagram 1.2 Bostadsinvesteringar och huspriser i Förenta staterna

Anm.: 4,8 är bostadsinvesteringarnas långsiktiga medelvärde (heldragen linje). Serien över huspriserna startar 1976.

Källor: US Department of Commerce och OFHEO.

Under hösten har dock den amerikanska centralbankens successiva höjningar av styrrentan resulterat i att fastighetsmarknaden har börjat mattas av. Antalet ansökningar om bostadslån har minskat, det tar allt längre tid att sälja bostäder och förtroendet i byggsektorn har dämpats. Det mer dämpade efterfrågeläget tycks dock ännu inte ha fått genomslag i husprisutvecklingen. På nationell nivå stiger huspriserna fortfarande i snabb takt, varför fastighetsmarknaden således kan väntas stimulera hushållens konsumtion ännu en tid. Hushållens konsumtion (drygt 70 % av BNP) väntas därför ge ett bety-

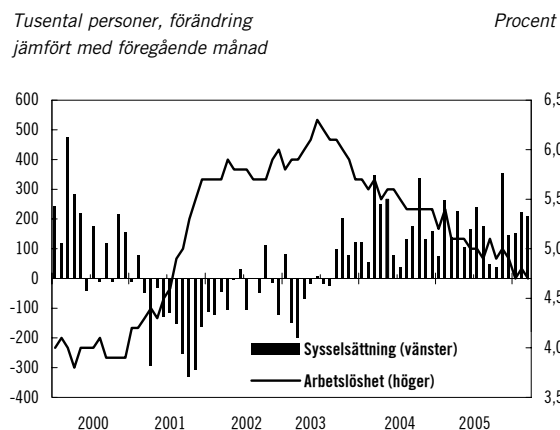
dande bidrag till tillväxten under det första halvåret.

Förutom hushållens konsumtionsutgifter bidrar flera andra faktorer till att ekonomin väntas växa snabbare än trendtillväxten under det första halvåret i år. Orkanerna beräknas inte påverka BNP sett över en längre period. Samtidigt bedöms merparten av de positiva effekterna av återuppbyggnadsarbetet – främst i form av offentlig konsumtion och bostadsinvesteringar – infalla under årets två första kvartal. Den offentliga konsumtionen väntas därför stiga igen efter det svaga fjärde kvartalet. Mot bakgrund av det starka konjunkturläget kommer sannolikt även lagren fortsätta att byggas upp efter förra årets kraftiga, och troligtvis ofrivilliga, avveckling.

Stark arbetsmarknad – lägre inflation

Den goda utvecklingen på arbetsmarknaden bör mot den bakgrunden fortsätta ännu en tid (se diagram 1.3). Med en arbetslöshet på 4,7 % bedöms samtidigt resursläget vara ansträngt, vilket även speglas i att timlönerna har stigit i något snabbare takt det senaste halvåret. Enhetsarbetskostnaderna är dock fortfarande dämpade. Inflationen förväntas därför dämpas något allt eftersom förra årets energiprisuppgång faller ur tolv-månaderstalen. Efter att ha uppgått till 3,4 % 2005 väntas inflationen uppgå till 2,8 % 2006 och 2,4 % 2007. År 2008 väntas konsumentpriserna öka med 2,3 %.

Diagram 1.3 Sysselsättning och arbetslöshet i Förenta staterna

Anm.: Säsongsrensade värden.
Källa: Bureau of Labor Statistics.

Fortsatt hygglig investeringskonjunktur framöver

Förutom hushållens konsumtionsutgifter har företagens investeringar varit en viktig drivkraft för tillväxten. Mätt som årsgenomsnitt växte företagens investeringar med omkring 9 % såväl 2004 som 2005, vilket nästan motsvarar tillväxttakten under boomen på 1990-talet. Förutsättningarna är goda för en fortsatt hygglig investeringskonjunktur. Kapacitetsutnyttjandet har stigit ytterligare under hösten och är nu på nivåer som historiskt har åtföljts av en hög investeringstillväxt. Den internationella efterfrågan har breddats samtidigt som företagens finanser är sunda och vinstutvecklingen god.

Då exportens andel av BNP endast uppgår till knappt 11 % är dock utvecklingen i hushållssektorn den avgörande faktorn för investeringstillväxten framöver. En allt stramare penningpolitik väntas leda till att hushållens konsumtionsvilja dämpas något redan under senare delen av 2006, via långsammare ökningarna i huspriserna och ett ökat sparande. Mot den bakgrunden väntas även en lugnare investeringstillväxt under prognosperioden.

Den inhemska efterfrågan kommer fortfarande att vara den viktigaste drivkraften i ekonomin. Bidraget från utrikeshandeln väntas bli negativt även i år. En förväntad dollarförsvagning, något lägre energipriser samt en robust efterfrågan på för Förenta staterna viktiga exportmarknader väntas dock ge ett svagt positivt bidrag från utrikeshandeln nästa år. Det rekordstora bytesbalansunderskottet, som under 2005 uppgick till 6,4 % av BNP, väntas öka ytterligare under 2006 för att därefter stabiliseras, om än på en mycket hög nivå.

Ekonomin bedöms växa med 3,5 % i år. Då resursutnyttjandet bedöms som högt växer BNP därefter långsammare än potentiell BNP och BNP-gapet sluts ovanifrån. Tillväxten förväntas uppgå till 2,9 % 2007 och 3,0 % 2008.

Riskerna huvudsakligen på nedsidan

För 2006 ser riskbilden ut att vara balanserad. För 2007 bedöms risken för en sämre utveckling än prognostiserat vara större än risken för en bättre utveckling. Aktiviteten på fastighetsmarknaden har avtagit och detta bör innebära en lugnare husprisutveckling framöver. En kraftigare dämpning kan dock inte uteslutas. Om huspriserna stagnerar ger detta sannolikt bety-

dande realekonomiska effekter i form av lägre hushållskonsumtion och fallande bostadsinvesteringar. Internationella erfarenheter visar att om huspriserna stagnerar, från att ha ökat med tvåsiffriga tal, så kan BNP-tillväxten dämpas med upp till 2 procentenheter inom ett år.

Den amerikanska centralbanken närmar sig slutet på sin räntehöjningscykel samtidigt som andra centralbanker kommer att fortsätta normalisera penningpolitiken. Detta kan innebära att fokus på valutamarknaden flyttas från ränteskillnader till de globala sparandeobalanserna. För Förenta staterna kan detta medföra en kraftfull dollarförsvagning i kombination med stigande långräntor. Samtidigt har inte det genomsnittliga amerikanska hushållet lika goda marginaler som för något år sedan. Högre långräntor kommer att urholka köpkraften ytterligare eftersom en allt större del av nyutlåningen löper över korta löptider.

1.2 Euroområdet

Det ljusnade under hösten

Efter en kortare konjunkturavmattning som varade fram till mitten av 2005 har tillväxtutsikterna i euroområdet åter ljusnat. Återhämtningen i ekonomin har i huvudsak drivits av en uppgång i industrikonjunkturen till följd av stärkt exporttillväxt. Under nästa år förutses tillväxten mattas något till följd av en stramare penningpolitik och en något svagare efterfrågan i omvärlden. BNP väntas öka med 2,1 % i år och med 1,9 % både 2007 och 2008.

Osäkerhet om styrkan i uppgången

Inflödet av statistik har under hösten gett en splittrad bild av styrkan i konjunkturuppgången. Efter en tydlig förstärkning av BNP-tillväxten under det tredje kvartalet förra året dämpades tillväxten under årets sista månader. Den svaga tillväxten under det fjärde kvartalet bedöms dock i allt väsentligt bero på svårigheter att uppskatta kalendereffekter i nationalräkenskaperna. Sammantaget bedöms konjunkturen ha stärkts under andra halvan av 2005 och BNP har vuxit något snabbare än potentiell tillväxt.

Parallellt med en konjunkturförstärkning som varit relativt försiktig enligt utfallsstatistiken, har

uppgången i förtroendeindikatorerna varit betydande. Företagsförtroendet har enligt samtliga indikatorer stärkts. Både synen på det nuvarande läget och framtidsförväntningarna har vänt tydligt uppåt. Det förbättrade företagsförtroendet har varit särskilt markant inom tyskt näringsliv, där företagsförtroendet nått nivåer som tidigare motsvarat höga tillväxttakter. Även konsumentförtroendet har stärkts och låg i början av innevarande år på den högsta nivån sedan 2002. Diskrepansen mellan de ledande indikatorerna och den faktiska realekonomiska utvecklingen är påtaglig. Skillnaden mellan indikatorerna och utfallsstatistiken väntas emellertid krympa under året i takt med att uppgången i förtroendeindikatorerna förutses plana ut och en bredare förstärkning av konjunkturen väntas ta fart.

Ännu en exportledd uppgång

Trots stigande oljepriser stärktes global tillväxt och internationell handel under den andra halvan av förra året. I euroområdet fick exportindustrin draghjälp av en stigande efterfrågan i omvärlden och av en svagare euro.

Förutsättningarna för att tillvarata uppgången i den globala efterfrågan har dock skilt sig åt mellan de tre största euroländerna. Uppgången i industriproduktionen har varit betydligt starkare i Tyskland än i Frankrike och Italien. Tysk exportindustri har gynnats av en stigande efterfrågan på insats- och kapitalvaror i omvärlden medan italiensk export har utvecklats mycket svagare. I Italien föll industriproduktionen under större delen av förra året. Sammansättningen av italiensk export, som i större utsträckning än i Frankrike och Tyskland utgörs av konsumtionsvaror, har inneburit att Italien fått vidkännas en allt hårdare konkurrens från låglöneländer i Asien och i forna Östeuropa. Dessutom dras Italien med en svagare produktivitetstillväxt och starkare ökning av enhetsarbetskraftskostnaderna jämfört de två andra stora ekonomierna i euroområdet.

Goda förutsättningar för en breddad uppgång

Sedan millennieskiftet har konjunkturcyklerna i euroområdet varit relativt korta och styrkan i konjunkturen har varit betydligt blygsammare än tidigare. De senaste konjunkturuppgångarna som inleddes 2002 och 2004 bröts till följd av att

övergången från en exportledd konjunkturuppgång till konsumtionsdriven tillväxt uteblev.

Den pågående återhämtningen i ekonomin väntas dock bli längre och något starkare än de två tidigare. Flera faktorer talar för att övergången till en konsumtionsdriven tillväxt denna gång kommer att materialiseras. Efter fem år av svag investeringstillväxt vände investeringskonjunkturen tydligt uppåt i mitten av förra året. Företagens framtidsförväntningar är starkare än på mycket länge och företagens finansiella situation är mycket god vilket sammantaget borgar för en fortsatt stark investeringsuppgång. I motsatt riktning verkar emellertid det relativt låga kapacitetsutnyttjandet och att den påbörjade åtstramningen av penningpolitiken förväntas fortsätta under 2006. Trots en förväntad höjning av styrräntan väntas dock penningpolitiken vara fortsatt expansiv prognosperioden ut.

Uppsvinget i investeringskonjunkturen beror i första hand på utvecklingen i Tyskland. Investeringsviljan har varit särskilt svag i Tyskland, som har brottats med de överinvesteringar som gjordes inom byggsektorn i samband med återföreningen. Till skillnad från en tilltagande husprisuppgång i flertalet euroländer, har bostadspriserna i Tyskland fallit vilket bidragit till minskade bostadsinvesteringar. Investeringarna i maskiner och utrustning har emellertid redan tagit fart och en tydlig återhämtning i bygginvesteringarna väntas äga rum under 2006.

Ökad sysselsättning ger högre konsumtion

En stärkt investeringsvilja väntas också få en positiv inverkan på sysselsättningen. Under de senaste månaderna tyder flertalet företagsenkäter på att företagen nu avser att börja nyanställa.

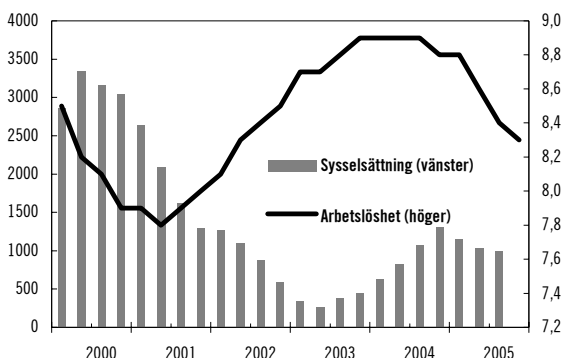
De senaste årens svaga tillväxt i euroområdet har fått ett begränsat genomslag på arbetsmarknaden. Sysselsättningstillväxten mattades visserligen rejält efter millennieskiftet men vände svagt uppåt i mitten av 2003. Den positiva trenden bröts dock i början av förra året då sysselsättningstillväxten åter dämpades. I takt med att investeringarna tar fart och tillväxten stärks väntas sysselsättningen åter stiga (se diagram 1.4).

Arbetslösheten har fallit tillbaka något sedan slutet av 2004 och väntas minska ytterligare under innevarande år. Arbetslösheten väntas uppgå till 8,4 % i år och mot prognosperiodens slut ligga kring 8,0 %, vilket i stort är den nivå

som enligt flertalet bedömare är förenligt med en stabil inflationstakt.

Diagram 1.4 Sysselsättning och arbetslöshet i euroområdet

Tusental personer, förändring jämfört med samma kvartal föregående år

Källa: Eurostat.

Det ljusare läget på arbetsmarknaden har starkt bidragit till att förbättra konsumentförtroendet. Hushållen har sedan mitten av förra året blivit allt mer optimistiska trots att stigande oljepriser lett till ett minskat konsumtionsutrymme. Konsumtionen ökade betydligt under tredje kvartalet förra året men föll tillbaka under årets sista månader. Den svaga utvecklingen under slutet av förra året bedöms dock ha varit tillfällig. Konsumtionen förutses stärkas under loppet av 2006 i takt med att sysselsättningen ökar och löneökningstakten tilltar till följd av en stramare arbetsmarknad. Under 2007 väntas konsumtionen i Tyskland dämpas av den treprocentiga momshöjning som den tyska koalitionsregeringen avser att införa. Momshöjningen leder sannolikt till att tyska hushåll till vissa delar väljer att tidigarelägga sin konsumtion till 2006.

Lågt inflationstryck

Trots den relativt svaga tillväxten under senare år har inflationen i euroområdet stabilt legat över Europeiska centralbankens (ECB) inflationsmål. Förra året uppgick inflationen till 2,2 %, vilket var sjätte året i rad som inflationen överstigit 2 %.

Förra året bidrog stigande energipriser till att pressa upp inflationen till 2,6 % i september. Sedan dess har oljepriset dämpats och inflationen har följt med ned. I takt med att oljepriset faller tillbaka under innevarande år väntas bidraget från energipriser minska och inflationen hamna

under 2 %. Kärninfationen, inflationen rensat för energi och färsk livsmedel, har minskat successivt sedan mitten av 2002 och uppgick till 1,4 % under andra halvan av 2005. Under nästa år väntas inflationen stiga till följd av en momshöjning i Tyskland, vilket tillfälligt antas höja inflationen i euroområdet med 0,2 till 0,3 procentenheter. I motsatt riktning verkar en förväntad dämpning av oljepriset och en åtstramning av penningpolitiken. Inflationen förutses uppgå till 2,0 % i år och till 2,1 % nästa år.

1.3 Asien

Stark tillväxt i Asien

År 2005 fortsatte BNP i Asien att växa starkt. Tillväxten uppgick till 6,9 %, vilket var marginellt svagare än året innan. Utvecklingen under fjolåret var något dämpad i början på året, men i slutet av året accelererade BNP-tillväxten åter när exporten tog fart som en effekt av en starkare tillväxt i de industrialiserade ländernas företagsinvesteringar. Den starka tillväxten i Asien bidrog mycket till den fortsatt goda globala BNP-tillväxten förra året.

Asien har under senare år varit den region i världen som vuxit starkast. Under 2001–2005 uppgick den genomsnittliga tillväxten till 5,9 %. I Förenta staterna och euroområdet uppgick den genomsnittliga tillväxten samma period till 2,6 % respektive 1,4 %. En starkt bidragande orsak till Asiens mycket goda tillväxt är den ekonomiska utvecklingen i Kina och Indien, de två största ekonomierna i regionen efter Japan. Tillväxten i Japan har varit betydligt lägre vilket har haft en dämpande inverkan på regionens BNP-tillväxt. År 2005 blev dock ett förhållandevis bra år för Japan och förutsättningarna för fortsatt god tillväxt är bättre än på länge.

Japan på fastare mark

Det har tagit lång tid för den japanska ekonomin att återhämta sig efter det att den finansiella bubblan sprack i början av 1990-talet. Nu finns det dock goda förutsättningar för en mer uthållig tillväxt. Företagens balansräkningar ser allt bättre ut och banksektorn tyngs inte längre av dåliga lån. De kommersiella bankerna har haft en

positiv vinstutveckling sedan 2003 och utlåningen ökar igen. Företagssektorns konkurrenskraft har stärkts och på arbetsmarknaden har systemen med de s.k. livstidskontrakten luckrats upp. En del av det omfattande korsägandet mellan företag har upplösts och utländskt ägande har blivit mer accepterat. Förra året togs också beslut om att privatisera postverket och flera andra statliga funktioner förefaller vara på väg att överföras till privata entreprenörer. Samtidigt är de finansiella förhållandena fortfarande extremt expansiva med en styrränta på noll procent.

Tillväxten i Japan har sedan 2002 successivt blivit allt starkare, och 2005 växte BNP med 2,7 %. En viktig orsak till detta är den japanska exportindustrin som redan 2001 började dra nytta av den starka efterfrågan från Kina och i ett senare skede även Förenta staterna. Förenta staterna är fortfarande Japans viktigaste exportmarknad följt av Kina, Sydkorea och Taiwan. Exportandelen till Förenta staterna har emellertid sjunkit de senaste 20 åren och Asien utgör numera Japans viktigaste exportregion. Exportandelen till Kina är numera nästan tre gånger så stor som i början av 2000-talet.

Framgångarna för de japanska exportföretagen har inte bara medfört ett positivt nettobidrag från utrikeshandeln. Det har också bidragit till en positiv spiral av ökad industriproduktion, färre konkurser, förbättrade vinster, stigande kapacitetsutnyttjande och ökade investeringar i maskiner och utrustning. Den fortsatt goda vinstutvecklingen och det höga kapacitetsutnyttjandet medför att de privata investeringarna väntas fortsätta att växa i god takt. Företagsförtroendet i industrin är högt och maskinorderingången, industriproduktionen och exporten har vänt upp efter avmattningen i mitten av 2005. Den starka globala tillväxten och en fortsatt stark efterfrågan från Kina ger goda förutsättningar för fortsatt god exporttillväxt.

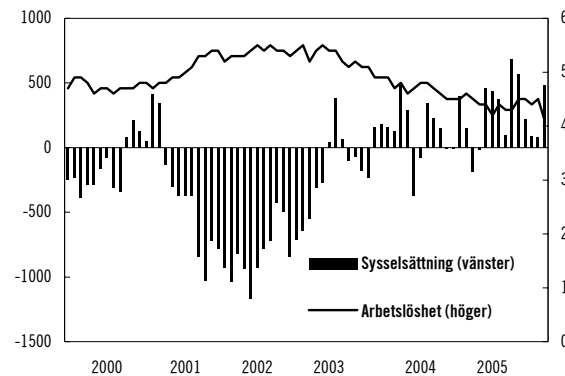
Arbetsmarknaden förbättras och konsumtionen stärks

De senaste åren har det hänt mycket på arbetsmarknaden. Sysselsättningen har ökat och arbetslösheten sjunkit (se diagram 1.5). Sedan början av 2005 har dessutom antalet heltidsanställda ökat, vilket också har medfört en positivare anda hos de japanska konsumenterna. Konsumentförtroendet är nu högre än på mycket länge och sparkvoten har minskat. För-

säljningen i detaljhandeln har successivt stärkts och för första gången på sju år ökar reallönerna. Förutsättningarna för en allt starkare konsumtion bland hushållen är därigenom goda och hushållens konsumtion förväntas öka i god takt framöver.

Diagram 1.5 Sysselsättning och arbetslöshet i Japan

Tusental personer, förändring jämfört med samma månad föregående år

Källa: Ministry of Internal Affairs and Communications.

En förväntad BNP-tillväxt över den potentiella tillväxten, stigande löner och att markpriserna faller i en allt långsammare takt indikerar också att den sju år långa perioden av fallande priser nu kan vara över. Om priserna stiger framöver möjliggör detta för den japanska centralbanken att normalisera penningpolitiken och höja styrräntan. Ett första steg i riktning mot en mer normaliserad penningpolitik togs i mars i år när de s.k. likviditetsinjektionerna upphörde. Bank of Japan har under perioden av deflation tillfört likviditet till banksystemet i syfte att försäkra sig om ett robust och stabilt banksystem och samtidigt förmå bankerna att öka sin utlåning. Penningpolitiken ska framöver i stället fokusera på prisstabilitet med hjälp av styrräntan. En alltför snabb räntehöjning riskerar emellertid att bryta den privata konsumtionstillväxten och därmed även den viktigaste drivkraften för fortsatt god tillväxt de närmaste åren. Samtidigt ökar pressen på en stramare finanspolitik. Det stora budgetunderskottet, som uppgår till 6,5 % av BNP, måste på sikt minskas. Samtidigt behövs nya resurser till pensionssystem och äldreomsorg.

Tillväxten kommer även fortsättningsvis att framför allt drivas av hushållens konsumtion och investeringarna. Även nettoexporten förväntas bidra till viss del. Den inhemska efterfrågan medför emellertid att importen ökar starkt vilket gör att bidraget från nettoexporten blir mindre

än från den inhemska efterfrågan. BNP-tillväxten förväntas uppgå till 3,2 % 2006 och 2,6 % 2007 samt 2,0 % 2008.

Fortsatt mycket hög tillväxt i Kina

I Kina växte BNP med 9,9 % 2005 och förutsättningarna för en fortsatt mycket hög tillväxt är goda både 2006 och 2007. Investeringarna, som utgör omkring hälften av BNP, väntas fortsätta att växa i god takt, trots att myndigheterna har vidtagit ett antal åtgärder för att dämpa den höga tillväxttakten. Det motverkas dock av ett stort investeringsbehov inom expansiva sektorer som energi och transport. Dessutom bidrar förberedelserna inför OS 2008 till en fortsatt hög investeringstakt.

Det finns också goda förutsättningar för att hushållens konsumtion kan växa snabbare framöver. Konsumtionstillväxten var förvisso stark 2005, men med en av världens högsta sparkvoter, som enligt vissa bedömare uppgår till 40 % är tillväxtpotentialen hög. Att sparkvoten är så hög beror till stor del på ett svagt socialt skyddsnet. Som ett led i att stärka den inhemska efterfrågan och därigenom på sikt skapa en uthålligare balans mellan inhemska efterfrågan och export har emellertid myndigheterna tagit vissa initiativ till att förbättra det sociala skydds nätet. Även exporten bedöms fortsättningsvis växa starkt. Dels på grund av en fortsatt stark tillväxt i viktiga exportregioner utanför Asien, dels på grund av ökad handel inom Asien där inte minst de förbättrade utsikterna för Japan spelar en stor roll.

Även om inflationstrycket ökar och problemen med överinvesteringar accelererar bedöms den ekonomiska politiken vara relativt expansiv framöver. De kinesiska myndigheternas strävan mot ökad inhemska efterfrågan och ökad konsumtionstillväxt bland hushållen talar för detta. Även den fortsatta apprecieringen av valutan bedöms bli måttlig. Konkurrenskraften får inte försämrats alltför snabbt om sysselsättningen ska fortsätta att öka.

Även Indien växer starkt

I Indien växte BNP med 8,4 % 2005, vilket var något starkare än 2004. Även i Indien finns det goda förutsättningar för fortsatt hög tillväxt med

hushållens konsumtion och företagens investeringar som de mest drivande komponenterna.

Tillväxten i Indien förväntas dock inte nå upp till målet på en tioprocentig tillväxt, som enligt myndigheterna är nödvändig för att nå önskade framsteg på arbetsmarknaden. I Indien blir servicesektorn visserligen allt större, men samtidigt har den industriella delen av ekonomin svårt att växa i tillfredsställande takt. Bidragande orsaker till detta är en otillfredsställande konkurrenssituation samt problem med infrastruktur och energiförsörjning. Exporten och industriproduktionen förväntas ändå växa i god takt framöver som en konsekvens av en stark efterfrågan från viktiga exportregioner utanför Asien och ökad handel inom Asien.

1.4 Världsmarknadstillväxten

För att bedöma utsikterna för svensk export görs en prognos för den s.k. världsmarknadstillväxten (VMT), dvs. tillväxten i den handelsvägda importefterfrågan på varor och tjänster som de svenska exportföretagen möter. Förutsättningarna för svensk export styrs dels av styrkan i den internationella konjunkturen, dels av sammansättningen av global efterfrågan. Med en starkare global tillväxt följer vanligtvis också en högre efterfrågan på svenska exportprodukter.

Utvecklingen för svensk export kan emellertid skilja sig från importtillväxten i världen. Om importen i huvudsak ökar i regioner som är relativt stora importörer av svenska varor växer VMT starkare än den samlade importökningen i världen.

Utsikterna för svensk export är framför allt kopplade till utvecklingen i länder som ligger geografiskt nära oss. Sveriges viktigaste exportregion är euroområdet dit omkring 40 % av varuexporten går (se tabell 1.2). Exportandelen till Norden uppgår till drygt 20 % medan Förenta staterna står för knappt 11 % av svensk varuexport. Trots Asiens relativt stora andel av global ekonomi går endast ca 10 % av svensk varuexport till Asien.

Förutsättningarna för svensk export beror även på den internationella efterfrågans varusammansättning. Svensk varuexport domineras i hög grad av investerings- och insatsvaror och gynnas därför relativt mycket av en stark global uppgång i investeringskonjunkturen.

Tabell 1.2 Sveriges största varuexportmarknader 2005

Exportmarknad	Värde i miljoner kronor	Andel av total export
Förenta staterna	102 676	10,6
Tyskland	100 863	10,4
Norge	84 409	8,7
Storbritannien	72 200	7,4
Danmark	66 592	6,9
Finland	59 561	6,1
Frankrike	47 972	4,9
Nederländerna	44 215	4,5
Belgien	42 070	4,3
Italien	33 695	3,5
Spanien	28 675	3,0
Kina	18 759	1,9
Polen	17 451	1,8
Ryssland	15 924	1,6
Japan	14 828	1,5

Källa: Statistiska centralbyrån.

Hög världsmarknadstillväxt i år och nästa år

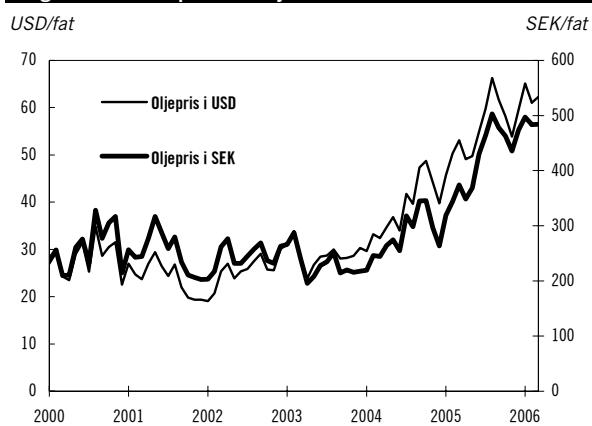
Världsmarknadstillväxten mattades under förra året till följd av en svag tillväxt i framför allt euroområdet. VMT förväntas dock stärkas under innevarande år. Orsaken är framför allt de förbättrade tillväxtutsikterna för Sveriges viktigaste exportregion euroområdet. Även den fortsatta starka tillväxten i Norden bidrar till hög VMT under innevarande år. Nästa år väntas den internationella konjunkturen fortsätta att utvecklas starkt. Detta väntas upprätthålla den totala världshandeln och en hög importefterfrågan i viktiga exportregioner.

Den starka industri- och investeringsdrivna konjunkturen i viktiga exportregioner förväntas skapa goda förutsättningar för en hög exporttillväxt av insats- och investeringsvaror. Detta gäller inte minst till euroområdet där investeringstillväxten både i år och nästa år förväntas vara hög efter flera år med låg investeringsvilja. Efterfrågan på insatsvaror, som exempelvis stål och metall, förväntas också tillta som en effekt av den starka industrikonjunkturen.

Sammantaget är förutsättningarna för svensk export mycket goda i år och nästa år. Den globala tillväxten väntas uppgå till 4,5 % i år och till 4,1 % nästa år. År 2008 väntas BNP i världen öka med 3,8 %. VMT förväntas utvecklas i en liknande riktning och bedöms uppgå till 7,8 % 2006, 7,2 % 2007 och till 6,7 % 2008.

1.5 Oljepriset

Hösten 2005 sköt petroleumpriserna i höjden efter orkanerna Ritas och Katrinas förödelse i Mexikanska golfen. Oljepriserna har därefter fallit något men hålls uppe av kvardröjande orkaneffekter, periodvis kallt väder på norra halvklotet och geopolitisk oro. De senaste månaderna har konflikten mellan Iran och västvärlden om Irans kärnkraftsprogram och återkommande rebellattacker på oljeinstallationer i Nigeria haft stor påverkan på oljepriset. I april 2006 noterades priset på råolja (Brent) för omedelbar leverans till 68 dollar per fat.

Diagram 1.6 Pris på Brentolja

Källa: International Petroleum Exchange.

Flera av de faktorer som drev upp oljepriserna 2004 och 2005, såsom låg reservkapacitet och snabb efterfrågetillväxt, bedöms fortsätta att påverka oljemarknaden 2006 och 2007. Den globala efterfrågetillväxten på råolja förväntas öka från 1,3 % 2005 till runt 2 % 2006 och 2007. Stabil tillväxt i Kina samt en återhämtning i Förenta staterna efter ett orkanhämmtat 2005 driver upp efterfrågan. Samtidigt beräknas produktionskapaciteten, såväl utanför som inom OPEC, öka i takt med att nya produktionsresurser tas i bruk. Ökningen beräknas dock bli relativt begränsad eftersom många mogna oljefält, främst i Nordsjön men även i Nordamerika och Mellanöstern, genererar allt mindre olja.

Den globala reservkapaciteten beräknas därmed öka under 2006 och 2007 med en förväntad press nedåt på oljepriserna. Kapacitetstillväxten bedöms dock vara otillräcklig för att på allvar kunna pressa ned den höga riskpremien och den höga volatiliteten i oljepriset. Oljepriset bedöms falla till 55 dollar per fat i december 2006 och till

50 dollar per fat i december 2007 och ligga kvar på den nivån 2008.

Osäkerheten i bedömningen av oljepriset är fortsatt stor. En allt större del av produktionen sker i instabila länder. Förändringar i global tillväxt, oväntade produktionsstörningar och geopolitiska spänningar har potential att kraftigt påverka oljepriset. Sannolikt är risken asymmetrisk. Ytterligare en faktor är OPEC:s prisintervall som av bedömare nu anses ligga mellan motsvarande 50 och 60 dollar för ett fat Brentolja.

2 Finansiella marknader

Den internationella konjunkturen har fortsatt att förbättras. Utvecklingen har bidragit till att obligationsräntorna stigit, men från låga nivåer. Oblighationsräntorna bedöms fortsätta stiga framöver mot bakgrund av konjunkturutvecklingen och centralbankerna väntas fortsätta strama åt penningpolitiken. Ränteuppgångarna begränsas dock av att inflationen är återhållsam. Den amerikanska centralbanken kommer under loppet av 2006 att vara färdig med sina räntehöjningar. Samtidigt har centralbankerna i Sverige och euroområdet nyligen inlett perioder med åtstramande penningpolitik. Åtstramningen har dock påbörjats från mycket låga räntenivåer. Även den japanska centralbanken bedöms börja höja styrräntan under 2006.

På valutamarknaden är det främst styrränteutvecklingen som bedöms påverka under 2006. När ränteskillnaderna mellan Sverige och omvärlden framöver minskar förutses kronan stärkas. Dollarn stärktes kraftigt under 2005 som en följd av bl.a. högre ränteläge jämfört med omvärlden och av stora kapitalinflöden. Under 2006 kommer dessa faktorer att avta i betydelse och underliggande fundamenta, som bytesbalansunderskottet, bedöms kunna påverka dollarn negativt.

För Sveriges del innebär högre räntor och starkare krona en åtstramning av de finansiella förhållandena. Det sker dock från en expansiv nivå och ränteläget kommer att fortsätta vara lågt i ett historiskt perspektiv. Sammantaget innebär det fortsatt relativt expansiva finansiella förhållanden för svensk ekonomi.

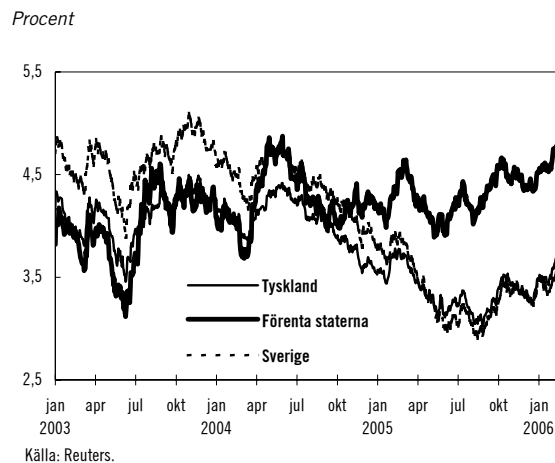
2.1 Utvecklingen i omvärlden

Stigande obligationsräntor...

De internationella obligationsräntorna har börjat stiga, men uppgången sker från historiskt låga nivåer. Sammantaget steg obligationsräntorna under hösten, men signalerna var blandade om den ekonomiska utvecklingen. Bidragande till obligationsränteuppgången var förväntningar om höjda styrräntor i Förenta staterna och Europa. I Japan ökade förväntningarna på att den mycket expansiva penningpolitiken skulle upphöra tidigare, vilket bidrog till ränteuppgången.

Uppgången i obligationsräntorna under hösten var relativt stor. Exempelvis steg den amerikanska 10-årsräntan med omkring 0,5 procentenheter från början av september till slutet av november. Efter årsskiftet har obligationsräntorna fortsatt stiga i takt med positiva konjunktursignaler. Sammantaget har 10-årsräntorna stigit med omkring 0,9 procentenheter i Förenta staterna och Europa sedan botten i september 2005.

Diagram 2.1 10-åriga obligationsräntor i Tyskland, Förenta staterna och Sverige

...och flackare avkastningskurva

Tillfälligt lägre inflationsförväntningar och en mindre positiv syn på konjunkturutvecklingen i Förenta staterna i slutet av 2005 fick de internationella obligationsräntorna att falla tillbaka. Samtidigt som långa obligationsräntor föll steg de korta obligationsräntorna då den amerikanska centralbanken fortsatte höja styrräntan. I januari fick det följden att den amerikanska 10-årsräntan blev lägre än 2-årsräntan, dvs. avkastningskurvan fick en negativ lutning. En negativ avkastningskurva har historiskt ofta signalerat en kommande recession. Nu görs dock inte den tolkningen. En förklaring till de låga långa räntorna är sannolikt en minskad terminspremie. En sådan minskning innebär att investerare kräver mindre betalt för att hålla långa obligationer eftersom man gör bedömningen att variationen i inflationen har minskat. Ökad efterfrågan på långa obligationer från investerare och pensionsfonder har också bidragit till de fallande långa räntorna. Denna press på de långa marknadsräntorna kan i kombination med Federal

Reserves räntehöjningar förklara avkastningskurvans negativa lutning.

De internationella obligationsmarknaderna bedöms fortsätta att präglas av relativt låga, om än stigande, räntenivåer. Sedan årsskiftet har långa obligationsräntor i Förenta staterna och euroområdet stigit i ungefär samma omfattning. I Japan har de långa räntorna stigit med omkring 0,7 procentenheter sedan sommaren 2005 mot bakgrund av förväntningar om en stark tillväxt och stigande priser. Stark global tillväxt, stigande inflation och inflationsförväntningar, och höjda styrräntor bidrar till att obligationsräntorna kommer att fortsätta stiga framöver. I prognosen förväntas den 10-åriga tyska obligationsräntan stiga till 4,0 % i december 2006 medan den 10-åriga amerikanska obligationsräntan förväntas uppgå till 4,90 %. I december 2007 är motsvarande prognos 4,15 % respektive 4,80 %.

Höjda styrränteförväntningar

Under hösten blev det tydligt att den amerikanska centralbanken, Federal Reserve, skulle höja styrräntan mer än vad som tidigare förväntats. Avseende Europeiska centralbanken (ECB) ändrades också förväntningarna, inledningsvis mot bakgrund av att ECB var bekymrad över inflationsutvecklingen. I takt med allt starkare positiva signaler om utvecklingen i den japanska ekonomin har förväntningarna också ökat avseende mindre expansiv penningpolitik i Japan. Förklaringen till de ändrade förväntningarna är en starkare realekonomisk utveckling, inte minst i Europa och Japan.

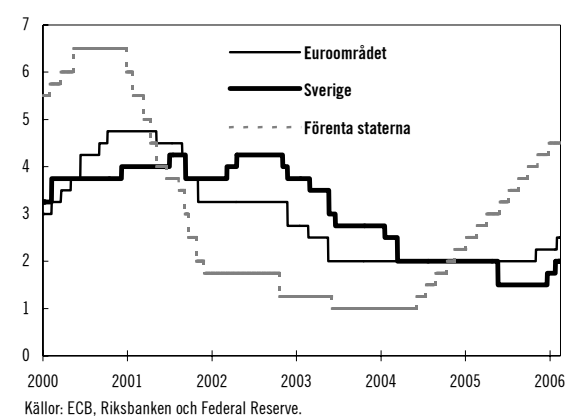
Den amerikanska centralbanken har successivt höjt styrräntan sedan sommaren 2004. Den amerikanska styrräntan ligger för närvarande på 4,75 %. Utsikterna för den amerikanska ekonomin är fortsatt positiva samtidigt som kärninfationen är relativt låg. Förväntningar om en stark BNP-tillväxt första halvåret 2006 samt en fortsatt stram arbetsmarknad ger utrymme för ytterligare räntehöjningar 2006. Federal Reserve bedöms höja styrräntan till 5,0 % under första halvåret, för att därefter avvakta upp till ett år innan utvecklingen lämnar utrymme för en sänkning av styrräntan. Prognosen för den amerikanska styrräntan är 5,0 % i slutet av 2006 och 4,25 % i slutet av 2007.

ECB:s bedömning av inflationsutvecklingen ledde till en styrräntehöjning den 1 december 2005 och ytterligare en höjning i början av mars

till sammantaget 2,5 %. Konsumentprisinfationen ligger över ECB:s mål, även om kärninfationen är relativt låg. Penningmängden, som är ECB:s andra målvariabel för penningpolitiken, fortsätter också att växa snabbt. ECB har även uttryckt oro för stigande huspriser i vissa delar av euroområdet, vilket kan kopplas till den ökade utlåningen. I kombination med en någorlunda stark konjunkturutveckling i euroområdet framöver talar detta för att penningpolitiken kan komma att stramas åt ytterligare. Prognosen för styrräntan är 3,0 % vid utgången av 2006 och 3,5 % vid utgången av 2007.

Diagram 2.2 Styrräntor i euroområdet, Sverige och Förenta staterna

Procent

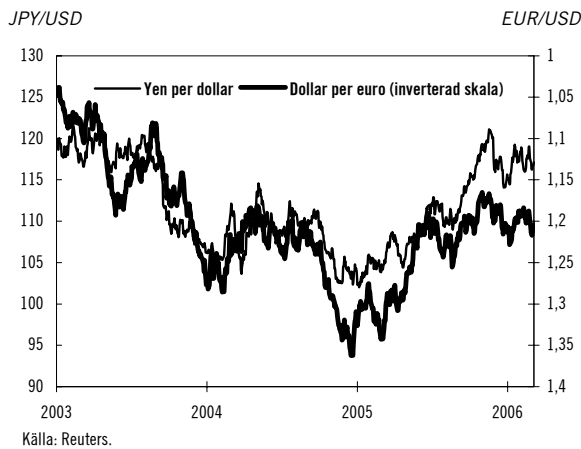
Dollarförsvagning 2006

Dollarn stärktes kraftigt under 2005. Dollarn fick stöd av fortsatta höjningar av den amerikanska styrräntan, inflöde av kapital från oljeexporterande länder och av valutainflöden till följd av en tillfällig skattelättnad på företagsvinster som återfördes till den amerikanska ekonomin (under Homeland Investment Act). Under andra halvåret 2006 väntas dock dollarn försvagas mot både euron och yenen. Effekten av den tillfälliga skattelättnaden har i stort sett försvunnit efter årsskiftet, och när Federal Reserve signalerar att räntehöjningarna är till ända förutses underliggande faktorer att bidra till att dollarn börjar försvagas. Ljusare konjunkturutsikter för euroområdet och en fortsatt åtstramning av penningpolitiken i euroområdet innebär att euron bedöms kunna stärkas.

I prognosen förväntas dollarn försvagas till 1,27 mot euron och 110 mot yenen vid utgången

av 2006. I december 2007 förväntas dollarn noteras till 1,35 mot euron och 105 mot yenen.

Diagram 2.3 Dollar mot yen och euro

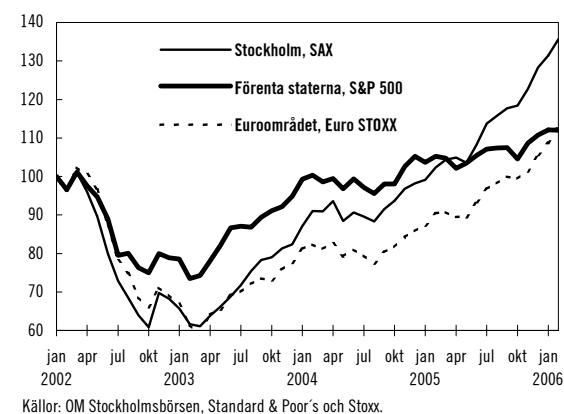

Stark utveckling på börserna

Signaler om snabbare räntehöjningar tyngde börserna under slutet av sommaren och början av hösten 2005. Positiva signaler om konjunkturutvecklingen blev starten på en kraftig börsuppgång i november. Börserna i Europa och Japan har utvecklats starkare än börserna i Förenta staterna.

Diagram 2.4 Börsutvecklingen i euroområdet, Förenta staterna och Sverige

Index 2002-01-01=100

Flera faktorer ligger bakom den positiva utvecklingen. Bland annat har bolagens vinster överträffat förväntningarna, vinstprognoserna har reviderats upp och den förväntade avkastningen på alternativa tillgångar är låg samtidigt som den underliggande internationella konjunkturen fortsätter att utvecklas väl. Trots kraftigt stigande börsindex har PE-talen

(Price/Earnings), som relaterar en akties pris till företagets vinst per aktie, i princip varit oförändrade och legat på måttliga nivåer under de senaste två åren. Detta tack vare en mycket stark vinstutveckling och uppreviderade vinstprognoser. Eftersom företagets vinster har ökat i takt med börsuppgången indikerar PE-talen i nuläget inte någon överdriven värdering av vare sig svenska, europeiska eller amerikanska börser.

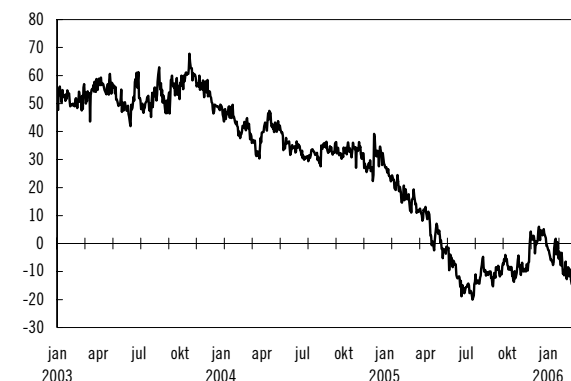
2.2 Utvecklingen i Sverige

Oblighationsräntorna stiger från låga nivåer

I Europa bottnade obligationsräntorna i september 2005 och har sedan dess stigit. I Sverige var den 10-åriga obligationsräntan som lägst 2,9 % i september. Uppgången har sedan dess varit omkring 0,9 procentenheter, vilket är i linje med den internationella utvecklingen. De faktorer som bidragit till att det internationella ränteläget är historiskt lågt har påverkat även den svenska räntemarknaden. Bland annat har efterfrågan på räntebärande tillgångar varit stor från pensionsfonderna. Den ränteuppgång som skett sedan september kan förklaras av konjunkturutvecklingen och högre styrräntor.

Diagram 2.5 Skillnad mellan 10-åriga obligationsräntor i Sverige och Tyskland

Räntepunkter

I prognosen förutses att svenska obligationsräntor kommer att stiga i år och under nästa år i takt med att de lediga resurserna i ekonomin minskar och penningpolitiken gradvis blir mindre expansiv. Svenska obligationsräntor beräknas stiga något mer än de tyska när styrränteskillnaden gentemot euroområdet framöver successivt minskar. Oblighationsräntedifferensen

mot Tyskland väntas därför minska under prognosperioden. Prognosen för den 10-åriga svenska obligationsräntan är 4,0 % i december 2006 och 4,2 % i december 2007.

Mindre expansiv penningpolitik

Riksbanken höjde i januari 2006 styrräntan för första gången sedan våren 2002. Höjningen i januari var 0,25 procentenheter till 1,75 %. I februari höjdes räntan med ytterligare 0,25 procentenheter till 2,0 %. Svensk ekonomi visar på en tydlig styrka, samtidigt som inflationen är fortsatt låg. Prissättningen på terminsmarknaden indikerar en successiv höjning av styrräntan till 2,5 % i december 2006. En fortsatt sysselsättningsökning under 2006 och 2007 och något högre löneökningstakt väntas bidra till stigande inflation på sikt. Utvecklingen på arbetsmarknaden bedöms ge högre inflation 2008. Inflationen hålls dock tillbaka av låga importpriser. Sammantaget bidrar den stigande inflationen till att Riksbanken bedöms fortsätta höja styrräntan mot en neutral nivå.

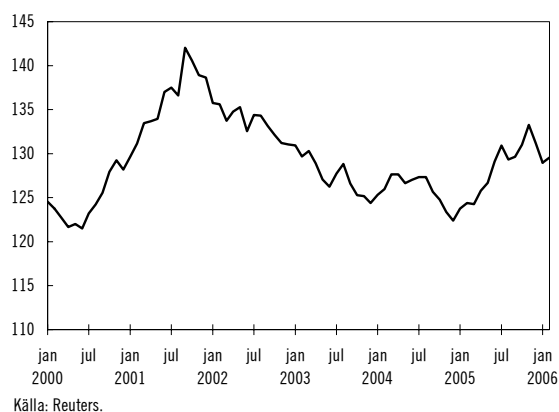
Trots åtstramningen är bedömningen att den svenska styrräntan kommer att ligga under styrräntan i euroområdet under 2006 på grund av det lägre svenska inflationstrycket. Riksbanken bedöms höja räntan vid ytterligare två tillfällen 2006. Under 2007 fortsätter åtstramningen mot bakgrund av en stark ekonomisk utveckling. Prognosen för reporäntan är 2,50 % i december 2006 och 3,50 % i december 2007.

Kronan stärks

År 2005 var ett svagt år för kronan som försvagades mot samtliga större valutor. En betydande del av kronförsvagningen kan förklaras av det låga ränteläget i Sverige jämfört med flertalet andra länder. Förväntningar om den framtida penningpolitiken har en betydande effekt på växelkursen, vilket visade sig tydligt i samband med att Riksbanken signalerade kommande räntehöjningar i november. Den förväntade ränteskillnaden mot omvärlden minskade, vilket fick kronan att stärkas. Inflationen i Sverige bedöms bli fortsatt låg och därför bedöms Riksbanken höja styrräntan i något långsammare takt. Förväntningarna om en långsammare takt i räntehöjningarna bidrog till att kronan åter försvagades.

De underliggande faktorer som påverkar kronan ser fortsatt starka ut, och en kronförstärkning förväntas framöver mot bakgrund av ett betydande bytesbalansöverskott och en stark tillväxt jämfört med omvärlden. Eftersom det som hållit tillbaka en kronförstärkning under 2005 främst var det låga ränteläget, kan kronan förväntas börja stärkas andra halvåret 2006 när Riksbanken fortsätter att höja styrräntan. Prognosen för den handelsviktade växelkursen, TCW-index, är 126 i december 2006 och 123 i december 2007. Kronförstärkningen väntas fortsätta åren därefter.

Diagram 2.6 TCW-index

Stockholmsbörsen har fortsatt att stiga

Den goda börsutvecklingen har fortsatt under vintern. Den senaste tidens uppgång på Stockholmsbörsen har varit bred och omfattat samtliga branscher. Stockholmsbörsen har nu stigit i drygt tre år. Flera faktorer ligger bakom den positiva utvecklingen. Företagens vinster har överträffat förväntningarna, vinstprognoserna har reviderats upp, och den förväntade avkastningen på alternativa tillgångar är låg.

Under fjärde kvartalet 2005 hade verkstadsbolagen den starkaste vinstutvecklingen tätt följd av dagligvaruhandel och hälsosektorn. Den enda sektor som noterar försämrade vinster är telekomtjänster som består av mobiloperatörerna Telia och Tele2. Vinsttillväxten för bolagen på Stockholmsbörsen väntas bli strax över 10 % i år och cirka 10 % även 2007 och 2008. Generellt kan sägas att den avmattning i vinsttillväxten som förväntas framöver indikerar att en period med svagare investeringstillväxt är att vänta. I övrigt är företagen generellt sett positiva i sina uttalanden och väntar sig att försäljningen ska

fortsätta att öka framöver, om än i något långsammare takt.

Förutsättningar för svensk ekonomi

Utvecklingen på de finansiella marknaderna får effekt på den svenska ekonomin genom att hushållens och företagens agerande påverkas av bl.a. räntenivån och växelkursen. Stigande tillgångspriser, t.ex. på aktier och bostäder, påverkar också hushållens konsumtion.

Bedömningen är att de finansiella förhållandena stramas åt något, men de kommer ändå att vara relativt expansiva under 2006 och 2007. Realräntorna är låga. Försvagningen av den handelsvägda kronkursen har varit större reallt än nominellt de senaste åren, vilket beror på att Sverige har haft en lägre inflation än omvärlden. Historiskt sett är ökningen i företagens och hushållens upplåning hög, penningmängden växer snabbt, realräntorna är låga och växelkursen svag. Detta är till viss del ett resultat av den expansiva penningpolitiken och bidrar till en stark efterfrågeutveckling.

Tabell 2.1 Ränte- och valutakursantaganden

Värde vid respektive års slut

	2005	2006	2007	2008
Reporänta	1,50	2,50	3,50	4,00
6-månadersränta	1,93	3,00	3,60	4,00
5-årsränta	3,16	3,65	3,90	4,15
10-årsränta	3,38	4,00	4,20	4,35
10-årsdiff. SEK-DEM	0,02	0,00	0,05	0,05
6 mån. EURIBOR	2,60	3,25	3,60	3,80
TCW-index	131	126	123	121
EUR/SEK	9,44	9,10	9,00	8,90
USD/SEK	7,95	7,17	6,67	6,59
EUR/USD	1,19	1,27	1,35	1,35

Källor: Riksbanken, Reuters och Finansdepartementet.

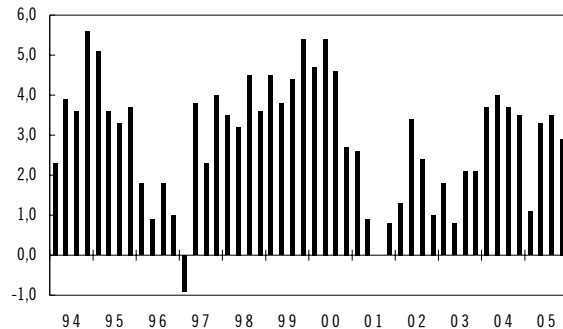
3 Svensk efterfrågan och produktion

Den exportledda återhämtning som påbörjades 2003 har successivt breddats. Under 2004 började industriproduktionen växa i en hög takt, vilket resulterade i att kapacitetsutnyttjandet steg snabbt. Det höga kapacitetsutnyttjandet, goda framtidsutsikter och låga räntor bidrog till att tillverkningsindustrins investeringar tog fart i slutet av 2004. Även bostadsinvesteringarna växte snabbt under 2004.

Den globala inbromsning som inträffade kring årsskiftet 2004/2005 ledde till en dämpning i exporttillväxten och en förhållandevis svag BNP-tillväxt det första kvartalet 2005 (se diagram 3.1). Inbromsningen var dock tillfällig och det andra kvartalet fick exporttillväxten ny fart. Samtidigt fortsatte konjunkturen att breddas i och med att hushållens konsumtion började växa snabbare, pådriven av en stark förmögenhetsställning, ökande reala inkomster, låga räntor och en förbättring på arbetsmarknaden. Den offentliga konsumtionen ökade också starkt under större delen av 2005 efter att ha stagnerat ett par år till följd av den konsolidering av de kommunala finanserna som skett. Sammantaget uppgick BNP-tillväxten till 2,7 % 2005.

Diagram 3.1 BNP

Procentuell volymförändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år

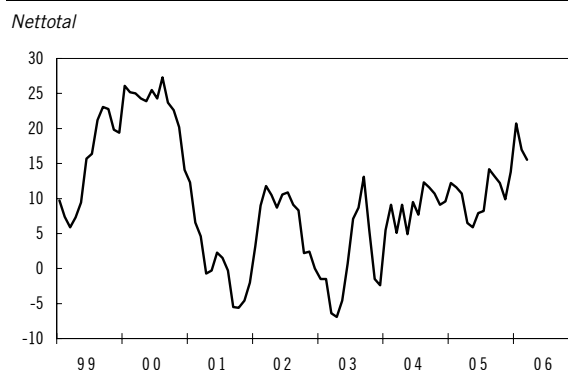
Källa: Statistiska centralbyrån.

Indikatorerna tyder på en stark inledning av 2006

Ett flertal indikatorer tyder på en hög BNP-tillväxt framöver. Konjunkturinstitutets (KI:s) indikator för hushållens förtroende ligger på nivåer som inte har observerats sedan 2000 (se diagram 3.2). Även företagen har en ljus bild av hur ekonomin kommer att utvecklas den närmaste tiden. KI:s barometer tyder på en god produktionstillväxt inom bland annat tillverk-

ningsindustrin, byggsektorn, handeln och tjänstenäringarna.

Diagram 3.2 Hushållens sammanvägda förtroendeindikator (CCI)

Källa: Konjunkturinstitutet.

Hög BNP-tillväxt under prognosperioden

Såväl finans- som penningpolitiken har en stimulerande inverkan på efterfrågan i år. Nästa år avtar den finanspolitiska stimulansen samtidigt som penningpolitiken bedöms bli mindre expansiv. Den tydliga återhämtning som syntes på arbetsmarknaden under andra halvåret 2005 fortsätter 2006 och 2007, vilket bidrar till att hushållens disponibla inkomster ökar i god takt. Hushållens konsumtion bedöms öka med i genomsnitt 3,2 % per år under perioden 2006–2008. Trots den snabba tillväxten i hushållens konsumtion under prognosperioden är utvecklingen svagare än under konjunkturuppgången 1998–2000, då hushållens konsumtionsutgifter i genomsnitt växte med 3,9 % per år. Skillnaden mellan perioderna kan delvis förklaras av en långsammare förväntad sysselsättningsökning nu än under perioden 1998–2000.

Fortsatt stark global efterfrågetillväxt och en god konkurrenskraft inom industrin gör att exporten bedöms öka med 8,2 % i år. Under 2007 och 2008 förväntas exporten successivt växa något långsammare i takt med att den globala efterfrågetillväxten mattas och kronan stärks.

Den starka tillväxten i hushållens konsumtion och i exporten framöver bidrar även till att investeringarna fortsätter att växa i god takt, motsvarande i genomsnitt 4,5 % per år under perioden 2006–2008. Det höga kapacitetsutnyttjandet i industrin bidrar till att behovet av maskininvesteringar blir fortsatt högt de närmaste åren. En fortsatt stark efterfrågan på bostäder bidrar till att bostadsinvesteringarna

ligger på en högre nivå under prognosperioden än de legat på de senaste 13 åren. Ökande problem med att rekrytera arbetskraft i delar av byggsektorn riskerar dock att dämpa bostadsinvesteringarnas utveckling under 2007.

Tillväxten i offentlig konsumtion uppgick till 1,1 % 2005. Den förhållandevis starka utvecklingen berodde i hög grad på att den kommunala konsumtionen utvecklades starkt efter ett par svaga år. Under perioden 2006–2008 förväntas den offentliga konsumtionen växa med i genomsnitt 1,0 % per år.

Importen ökade med 7,4 % 2005, vilket delvis var en följd av en stark utveckling av den inhemska efterfrågan. Då både exporten och den inhemska efterfrågan väntas öka i god takt under prognosperioden kommer importen att fortsätta att utvecklas starkt. Till detta kommer att importinnehållet i såväl exporten som hushållens konsumtion kan väntas öka framöver som en följd av den starkare kronan och en ökad internationalisering av produktionen. Importen bedöms öka med i genomsnitt 7,3 % per år under perioden 2006–2008, vilket är en snabbare ökningstakt än vad som förväntas för exporten.

Tabell 3.1 Försörjningsbalans

	Mdkr 2005	Procentuell volymförändring			
		2005	2006	2007	2008
Hushållens konsumtion	1284	2,4	3,4	3,2	3,0
Offentlig konsumtion	730	1,1	1,8	1,0	0,3
Statlig	203	-0,3	1,9	-0,3	-2,0
Kommunal	527	1,6	1,8	1,5	1,2
Fasta bruttoinvesteringar	454	8,3	5,6	4,0	4,0
Lagerinvesteringar ¹	0	-0,2	0,0	0,1	0,0
Export	1299	6,4	8,2	6,7	6,3
Import	1094	7,4	8,6	6,9	6,3
BNP	2673	2,7	3,6	3,0	2,8

¹ Förändring uttryckt i av procent av BNP föregående år.

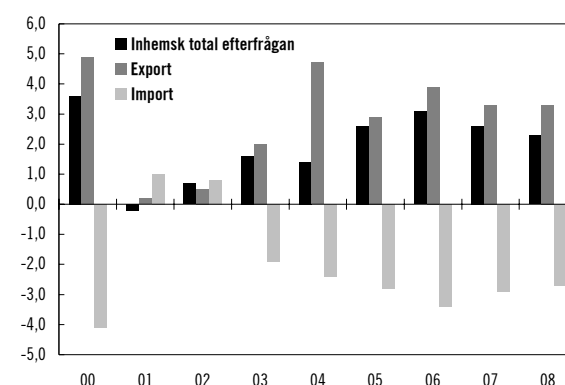
² Den kalenderkorrigerade BNP-tillväxten uppskattas till 3,9 % 2006 och 3,1 % 2007. Att den faktiska BNP-tillväxten är lägre än den kalenderkorrigerade beror på att antalet vardagar minskar från år till år 2005–2007.

Sammanfattningsvis bedöms BNP-tillväxten uppgå till 3,6 % 2006 och 3,0 % 2007 (se tabell 3.1). Då antalet arbetsdagar minskar från år till år 2005–2007 uppgår den s.k. kalenderkorrigerade tillväxten 2006 till 3,9 % och 2007 till 3,1 %. För 2008 görs ingen konjunkturbedömning utan en kalkyl baserad på potentiell tillväxt och på resursutnyttjandet i ekonomin. BNP beräknas då öka med 2,8 %. För perioden 2006–2008 blir bidraget till BNP-tillväxten från exporten något

större än bidraget från den inhemska efterfrågan. (se diagram 3.3).

Diagram 3.3 Bidrag till BNP-tillväxt

Procentenheter

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

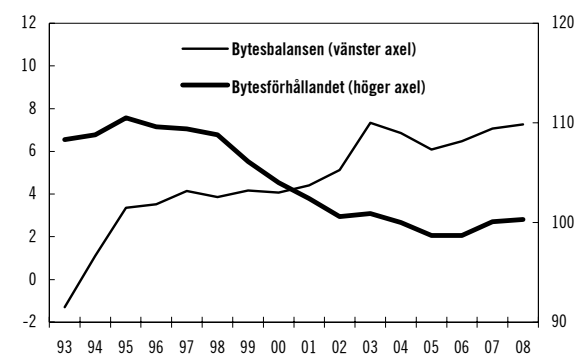
Fortsatt stora överskott i bytesbalansen

Bytesförhållandet, dvs. exportpriserna i förhållande till importpriserna, har försämrats de senaste 10 åren (se diagram 3.4). Den starka svenska produktivitetstillväxten och de kraftiga prisfallen på teleprodukter, som svarar för en jämförelsevis stor andel av svensk export, är några förklaringar till denna utveckling. Från 2007 väntas dock bytesförhållandet förbättras något, vilket främst beror på ett förväntat fall i oljepriserna. Dessutom väntas kronförstärkningen få ett större genomslag på importpriserna än på exportpriserna.

Diagram 3.4 Bytesbalans och bytesförhållande

Procent av BNP

Index 2004=100

Källor: Riksbanken, Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Bytesbalansöverskottet uppgick 2005 till 142 miljarder kronor, vilket motsvarar 6,1 % av BNP. Trots att importen väntas växa snabbare än exporten under prognosperioden bidrar utrikeshandeln till ett ökande bytesbalans-

överskott eftersom exportvolymen är så pass mycket större än importvolymen.

Riskbild

Riskbilden för den svenska ekonomin bedöms i huvudsak vara balanserad. Å ena sidan finns en sannolikhet att hushållens konsumtion utvecklas i en snabbare takt än prognostiserat under 2006 och 2007. En sådan utveckling skulle vara i linje med konjunkturuppgången i slutet av 1990-talet och skulle då även föra med sig en ännu starkare sysselsättningstillväxt och på sikt en högre inflation. Å andra sidan kan globala risker kopplade till de globala finansiella obalanserna, höga fastighetspriser och högre oljepriser dämpa den internationella konjunkturen och därmed påverka den inhemska konjunkturen.

3.1 Export

Exportökningen dämpades tillfälligt i början av 2005

I fjol växte Sveriges totala export med 6,4 %, vilket var en svagare ökning än 2004 då exporten växte med hela 10,8 %. Både varu- och tjänsteexporten växte långsammare än 2004. Störst var inbromsningen för varuexporten. Avmattningen skedde under början av året. Senare under året var exporttillväxten, jämfört med motsvarande kvartal ett år tidigare, högre.

En god global tillväxt och ökad internationell handel framöver väntas leda till en hög svensk exporttillväxt under perioden 2006–2008. Exporten bedöms växa med 8,2 % 2006 och 6,7 % 2007. År 2008 bedöms exporten växa med 6,3 %.

Tabell 3.2 Export av varor och tjänster samt prisutveckling

	Mdkr 2005	Procentuell volymförändring			
		2005	2006	2007	2008
Varuexport	972	4,5	7,5	6,6	–
Bearbetade varor ¹	811	4,2	7,6	6,8	–
Tjänsteexport	327	12,2	10,5	7,0	–
Total export	1 299	6,4	8,2	6,7	6,3
Exportpris	–	3,3	1,7	-1,0	0,0

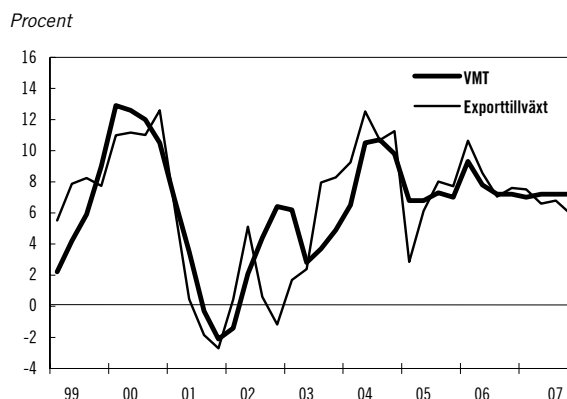
¹ Varugrupper enligt SNI.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Goda förutsättningar för svensk export 2006–2008

Svensk exporttillväxt beror i hög grad på hur efterfrågan utvecklas i de länder som Sverige exporterar till. Svensk export har historiskt följt världsmarknadstillväxten (VMT) väl (se diagram 3.5).

Diagram 3.5 Världsmarknadstillväxt (VMT) och svensk exporttillväxt

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

En fortsatt hög världsmarknadstillväxt förutses under prognosåren, vilket talar för att den starka ökningen av exporten under andra halvåret i fjol fortsätter även framöver. Orsaken till den höga världsmarknadstillväxten är framför allt de gynnsamma utsikterna i euroområdet och Norden (se även avsnitt 1.4).

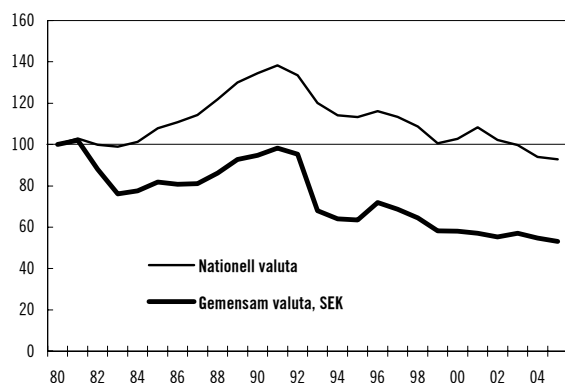
En viktig förutsättning för att exportindustrin ska kunna öka sin försäljning är att konkurrenskraften är god. Ett mått på konkurrenskraften i industrin är den relativa enhetsarbetskostnaden (se diagram 3.6). Industrins relativa enhetsarbetskostnad i nationell valuta¹ ökade kraftigt under 1980-talet. Sedan början av 1990-talet har den relativa enhetsarbetskostnaden i nationell valuta dock successivt sjunkit. Detta beror främst på den höga produktivitetstillväxten i Sverige i förhållande till konkurrentländerna. Den relativa enhetsarbetskostnaden i gemensam valuta² har fallit mer. Orsaken är kronans successiva försvagning sedan början av 1980-talet.

¹ Med relativ enhetsarbetskostnad i nationell valuta menas arbetskostnaden för att producera en enhet av en vara i Sverige i förhållande till konkurrentländerna, utan hänsyn tagen till växelkursförändringar.

² Med relativ enhetsarbetskostnad i gemensam valuta menas arbetskostnaden för att producera en enhet av en vara i Sverige i förhållande till konkurrentländerna, då hänsyn tagits till växelkursförändringar.

Diagram 3.6 Industrins enhetsarbetskostnad i Sverige relativt 11 OECD-länder

Index 1980=100

Källor: Konjunkturinstitutet, Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Ett annat mått på konkurrenskraften ges av KI:s barometer där konkurrensläget mäts i form av nettotal mellan andelen företag som uppgett att konkurrenssituationen har förbättrats respektive försämrats. Dessa nettotal för konkurrenssituationen i den svenska industrin har varit positiva sedan andra kvartalet 2005. Allra bäst upplevs läget vara på marknaderna utanför EU, där nettotalet steg kraftigt mot slutet av förra året.

Höga exportprisökningar 2005

Efter flera år av fallande varuexportpriser steg dessa relativt kraftigt under 2005. Priserna på råvaror, framför allt petroleumprodukter, ökade betydligt mer än priserna på bearbetade varor. Priserna på petroleumprodukter ökade förra året med hela 26,5 %. Även priserna på övriga råvaror, såsom aluminium och koppar, ökade kraftigt.

Det goda konkurrensläget gör att företagen trots den väntade kronförstärkningen bedöms kunna fortsätta att höja exportpriserna 2006 även om ökningarna blir betydligt mindre än 2005. I KI:s barometer indikerar företagen i tillverkningsindustrin även att de förväntar sig att de kan höja exportpriserna under 2006. Den förväntade apprecieringen av kronan innebär dock att utrymmet för prisökningar minskar. Tillsammans med bland annat fallande petroleumpriser leder detta till att exportpriserna sjunker 2007. Sammantaget bedöms exportpriserna öka med 1,7 % 2006 medan de 2007 väntas falla med 1,0 %. År 2008 väntas exportpriserna vara oförändrade.

Stark varuexport framöver

Svensk varuexport går framför allt till EU-länderna. Viktigast är euroländerna som tar emot omkring 40 % av den svenska exporten. Andra viktiga exportregioner är Norden och Nordamerika.

Från mitten av 2004 mattades den globala industrikonjunkturen, vilket ledde till att svensk varuexport under början av 2005 växte relativt långsamt. Senare under året tog den globala industrikonjunkturen åter fart och därmed ökade även efterfrågan på svenska varor. Utvecklingen av varuexporten var därför sammantaget god under större delen av 2005 och årstillväxten uppgick till 4,5 %. Det var framför allt exporten av teleprodukter som växte kraftigt även om exporten av andra viktiga varugrupper såsom maskiner och vägfordon också ökade. Bland råvarorna växte exporten av skogsvaror, därtill ökade även exporten av oljeprodukter kraftigt.

En väntad god världsmarknadstillväxt och ett gynnsamt konkurrensläge framöver bedöms leda till att den starka utvecklingen under andra halvåret i fjol fortsätter under 2006 (se tabell 3.2). Detta bekräftar även av kvartalsbarometern från KI som indikerar en stark exportorderingång framöver. Sammantaget väntas varuexporten växa med 7,5 % 2006. År 2007 förutses varuexporten växa något långsammare i och med att den globala konjunkturtillväxten bedöms mattas något och kronan väntas appreciera. Varuexporten förutses 2007 växa med 6,6 %.

Exporten av tjänster ökar starkt

Det snabbast växande segmentet i världshandeln är handeln med tjänster. I ett internationellt perspektiv växer svensk tjänsteexport starkt.

Tjänsteexporten från Sverige mattades något under första kvartalet 2005 för att därefter ta fart. Totalt sett ökade tjänsteexporten ändå starkt under förra året och tillväxten uppgick till hela 12,2 % (se tabell 3.2).

Nästan 60 % av tjänsteexporten utgörs av export av övriga tjänster, dvs. konsulttjänster, licenser, patent och banktjänster. I övriga

tjänster ingår även så kallad merchanting³. Merchanting bidrog med hela 0,3 procentenheter till BNP-tillväxten 2005. Exporten av övriga tjänster följer i stor utsträckning varuexportens utveckling. Då varuexporten bedöms utvecklas starkt framöver väntas exporten av övriga tjänster fortsätta att växa och ge det största bidraget till ökningen av tjänsteexporten.

Utländska besökares utgifter i Sverige räknas till tjänsteexporten. De senaste åren har resandet till Sverige utvecklats starkt och 2005 ökade denna del av tjänsteexporten med nästan en femtedel. Som en följd av en ljus konjunkturbild i omvärlden väntas resandet till Sverige, trots den väntade kronförstärkningena, utvecklas starkt även framöver.

Omkring en fjärdedel av tjänsteexporten utgörs av export av transporttjänster. Det kan handla om frakt av svenska varor från den svenska gränsen till utländska kunder, frakt utförd av svenska rederier mellan utländska hamnar eller persontransporter. Exporten av transporttjänster följer således den internationella handeln och väntas därför öka framöver.

Tjänsteexportens andel av exporten från Sverige har ökat de senaste åren och svarade 2005 för en fjärdedel av den totala exporten. Detta är en utveckling som bedöms fortsätta och tjänsteexporten väntas därför öka snabbare än varuexporten. Sammantaget väntas den totala exporten av tjänster öka med 10,5 % 2006 och 7,0 % 2007.

3.2 Investeringar

2005 ett starkt år för investeringarna

De fasta bruttoinvesteringarna har sedan 2003 ökat i allt snabbare takt (se diagram 3.7) och den goda investeringskonjunkturen har spridit sig till en allt större del av ekonomin. Investeringarna ökade i genomsnitt med 8,3 % 2005 och de flesta delbranscher inom näringslivet uppvisade positiva tillväxttal.

³ Med merchanting avses den handelsmarginal som uppstår när svenska moderbolag sköter fakturering av försäljning från utländska dotterbolag till ett tredjeland.

Diagram 3.7 Investeringar

Årlig procentuell förändring

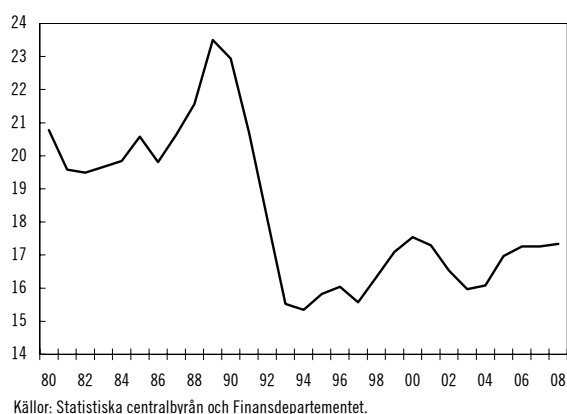

Investeringsuppgången fortsätter

Investeringsuppgången väntas fortsätta under prognosperioden, men i något långsammare takt. Ett fortsatt högt kapacitetsutnyttjande och gynnsamma finansiella förutsättningar i företagen driver på investeringstillväxten. Även bostadsinvesteringarna fortsätter att växa starkt. Sammantaget beräknas de totala investeringarna i den svenska ekonomin öka med 5,6 % i år och med 4,0 % 2007 och 2008. Investeringarna som andel av BNP förutses uppgå till 17,3 % mot slutet av 2008 (se diagram 3.8).

Diagram 3.8 Investeringarnas andel av BNP

Procent

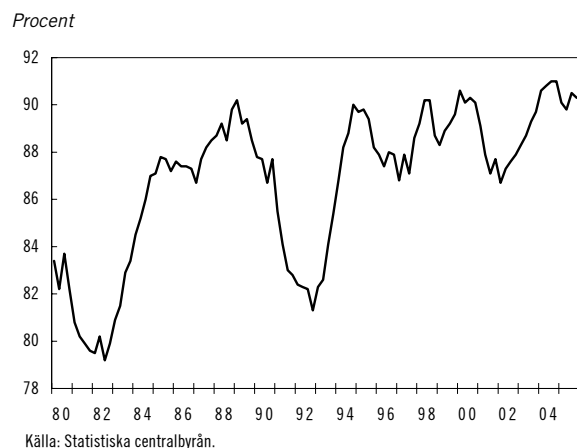

Fortsatt stark utveckling för varuproducenterna

Varuproducenternas investeringar, i synnerhet industrins maskininvesteringar, var under 2005 den enskilt största drivkraften i investeringsuppgången. Den exportuppgång som inleddes 2003 resulterade i ett stigande kapacitetsutnyttjande, vilket skapade ett behov av ökade investeringar.

Trots höga investeringsnivåer under 2005 ligger kapacitetsutnyttjandet kvar på en historiskt hög nivå (se diagram 3.9). Orderingsgången till industrin är fortsatt hög och under 2006 väntas både den inhemska och den utländska efterfrågan ta förnyad fart (se bl.a. avsnitt 1 och avsnitt 3.1). I kombination med en god lönsamhet i företagen och relativt låga räntor talar detta för en fortsatt ökning av investeringarna.

Diagram 3.9 Kapacitetsutnyttjandet i industrin

SCB:s investeringsenkät tyder också på att investeringsuppgången i industrin fortsätter under 2006. Enkäten visar att det är de tungt vägande maskininvesteringarna som fortsätter att växa, medan bygginvesteringarna ligger kvar på i stort sett samma nivå som under 2005. I den branschvisa uppdelningen är det inom gruppen gruvor och mineralbrott som investeringarna väntas växa mest. Till exempel investerar LKAB över 10 miljarder kronor i två nya pelletsverk i Norrbotten. Även företag inom grupperna metallverk och metallvaruindustri, textilvarutillverkning samt transportmedelsindustri förväntas öka sina investeringar kraftigt i år. I takt med att industrins kapacitet byggs ut och efterfrågetillväxten avtar väntas investeringstillväxten inom industrin dämpas under 2007.

Investeringarna i energisektorn har utvecklats starkt under 2005 och väntas fortsätta växa kraftigt under prognosperioden. Bland annat gör Vattenfall stora investeringar i elnät samt inom el- och värmeproduktion. Företaget planerar att investera ca 40 miljarder kronor i Sverige de kommande åren, bl.a. i vindkraftsanläggningar.

Optimismen inom byggindustrin är större än på länge. KI:s barometer visar på en hög orderingsgång samt höga förväntningar på byggmarknaden på ett års sikt. Antalet påbörjade nybyggnad

tioner av lägenheter bedöms växa framöver, och även byggandet inom näringslivet och offentliga myndigheter väntas öka. SCB:s investeringsenkät indikerar dock att byggindustrins egna och ovanligt stora investeringar under 2005 delvis var av tillfällig karaktär. Trots den goda konjunkturen förutses därför byggindustrins egna investeringar minska under 2006.

Sammanfattningsvis beräknas varuproducenternas investeringar öka med 5,9 % i år och med 3,7 % 2007.

Tabell 3.3 Investeringar

Procentuell volymförändring

	2005	2006	2007	2008
Näringslivet ¹	8,6	5,1	3,6	–
Varuproducenter	14,4	5,9	3,7	–
Tjänsteproducenter ¹	4,5	4,5	3,5	–
Bostäder	16,9	9,2	5,8	–
Offentliga myndigheter	-0,5	3,9	3,9	–
Stat	-6,0	5,1	5,0	–
Kommuner	6,1	2,7	2,7	–
Totalt	8,3	5,6	4,0	4,0

¹Exklusive bostäder.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

God utveckling för tjänsteproducenterna

Investeringarna inom tjänstesektorn fortsatte att öka förra året. Det var framför allt företag inom hushållstjänsteverksamhet och finansiell verksamhet som ökade sina investeringar, medan företag inom post- och telekommunikationer drog ner på investeringarna.

Handelns investeringar ökade något förra året. Den förväntade starka konsumtionsutvecklingen väntas bidra till att handelns investeringar ökar under prognosperioden, bl.a. genom nyetablering av varuhus. Även investeringarna inom hushållstjänsteverksamhet förutses växa i god takt.

Den starka investeringstillväxten inom finansiell verksamhet under 2005 bedöms hålla i sig i år, inte minst till följd av den goda vinstutvecklingen inom banksektorn.

Investeringarna inom företagstjänsteverksamhet, där bl.a. datakonsulter ingår, utvecklades i god takt under 2005. Denna utveckling väntas fortsätta, bl.a. på grund av den goda konjunkturen och ett ökat behov av att förnya de IT-lösningar som installerades inför millennieskiftet.

Efter tre års nedgång i investeringarna inom fastighetsförvaltning (exklusive bostäder) ökade investeringarna återigen under 2005. Vakanställden, som låg på en hög nivå under 2003–2005, har nu börjat vända nedåt. Nybyggandet av kontorslokaler har tagit fart och under 2006–2007 väntas flera större kontorsprojekt färdigställas. Därmed bedöms investeringarna inom denna bransch öka något under de kommande åren.

Investeringarna inom post- och telekommunikationer minskade under 2005, bl.a. till följd av en långsammare utbyggnad av 3G-nätet. Täckningsgraden är nu drygt 90 %. Utbyggnaden bedöms även framöver ske i ett lugnare tempo, bl.a. på grund av fortsatta svårigheter att få bygglov samt sänkta krav på signalstyrkan från basstationerna. Kravsänkningen innebär att operatörerna kan minska antalet basstationer för den återstående utbyggnaden med ca 25 %.

Sammantaget innebär detta att tjänsteproducenternas investeringar väntas öka med 4,5 % i år och med 3,5 % nästa år.

Offentliga investeringar tar ny fart

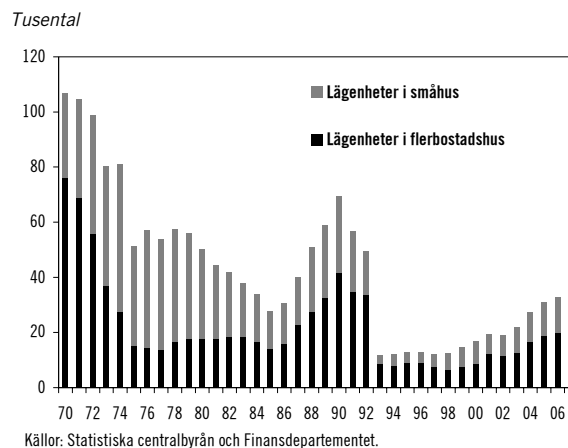
Under 2005 stärktes kommunernas finanser och deras investeringar ökade i god takt. Även i år bedöms kommunernas goda finansiella situation skapa utrymme för ökade investeringar. Staten minskade däremot sina investeringar under 2005, särskilt investeringarna i byggnader och anläggningar. Till följd av Banverkets och Vägverkets infrastruktursatsningar förutses investeringarna dock öka både i år och nästa år.

Sammantaget beräknas de offentliga myndigheternas investeringar öka med 3,9 % både 2006 och 2007.

Bostadsinvesteringarna utvecklas starkt

Byggkonjunkturen har utvecklats mycket starkt de senaste åren, särskilt till följd av en markant ökning i byggandet av bostäder. Enligt preliminära uppgifter påbörjades byggandet av drygt 31 000 lägenheter förra året, vilket motsvarar en ökning med 14 % jämfört med 2004. Sett i ett längre perspektiv har ökningarna de senaste åren skett från låga nivåer, vilket hänger samman med det stora fallet i bostadsbyggandet i början av 1990-talet (se diagram 3.10).

Diagram 3.10 Påbörjade nybyggnationer av bostäder

Den starka utvecklingen inom bostadsbyggandet väntas fortsätta framöver. Enligt KI:s konjunkturbarometer befinner sig nu indikatorerna för såväl byggande som orderingång inom byggindustrin på samma nivåer som i slutet av 1980-talet. Detta gäller även den sammanfattande konfidensindikatorn för byggindustrin. Utsikterna på ett års sikt är mer optimistiska än på flera år och närmare 60 % av företagen räknar med att byggandet kommer att öka.

En indikator på utvecklingen inom bostadsbyggandet framöver är antalet beviljade bygglov. Under andra halvåret 2005 beviljades bygglov till motsvarande 15 000 lägenheter, vilket är en ökning med 12 % jämfört med andra halvåret 2004.

Den starka byggkonjunkturen har inneburit en ökad efterfrågan på arbetskraft, och 66 % av företagen inom bostadsbyggandet upplever en brist på arbetskraft. På kort sikt bedöms detta inte hämma tillväxten i bostadsbyggandet i någon större grad, men på längre sikt ökar risken för en dämpad tillväxt. En annan riskfaktor är bristen på mark i attraktiva lägen.

Nybyggnationerna beräknas fortsätta öka under 2006, bl.a. till följd av ett fortsatt lågt ränteläge. En annan stimulerande faktor är den bostadsbrist som råder, särskilt i befolkningstäta områden. Enligt preliminära uppgifter från Boverkets bostadsmarknadsenkät för 2006 uppger 41 % av landets kommuner att det råder bostadsbrist inom deras kommun jämfört med 11 % 1999. Under 2005 var den totala nettoinflyttningen till dessa kommuner drygt 25 000 personer, och den samlade befolkningsökningen i kommunerna var ca 40 000 personer. Flertalet av kommunerna som uppger att de har bostadsbrist finns i län där arbetslösheten är lägre än riksgenomsnittet. Den höga efterfrågan på bo-

städer reflekteras även i ökande huspriser. Under 2005 ökade till exempel priserna på småhus med drygt 10 %. Sammantaget bedöms antalet påbörjade nybyggnationer uppgå till drygt 33 000 lägenheter per år 2006 och 2007.

Ombyggnadsinvesteringarna ökade i god takt under 2005, vilket delvis kan förklaras av det tillfälliga ROT-avdraget. Ett starkt underliggande behov av ombyggnationer innebär dock att uppgången väntas hålla i sig under de kommande åren. Miljonprogrammet, som utgör nära en fjärdedel av det svenska bostadsbeståndet, har uppnått en ålder då bostäder vanligtvis måste genomgå omfattande underhållsinvesteringsarbeten. Enligt beräkningar från Boverket kommer ca 65 000 lägenheter per år att behöva genomgå stambyten eller andra stora underhållsinsatser under den närmaste femtonårsperioden jämfört med drygt 20 000 lägenheter per år i början av 2000-talet.

Sammanfattningsvis medför de ökade ny- och ombyggnationerna att de totala bostadsinvesteringarna i nationalräkenskapstermer beräknas öka med 9,2 % i år och 5,8 % nästa år.

3.3 Lagerinvesteringar

Kraftig minskning av lagerinvesteringarna 2005

De totala lagerinvesteringarna minskade kraftigt 2005 och drog ned BNP-tillväxten med 0,2 procentenheter. Det var främst ett stort uttag från industrins lager som lämnade ett negativt bidrag till BNP-tillväxten. Detta var ett resultat av den starka utländska efterfrågan samt en relativt svag produktionstillväxt inom industrin. Även skogslagren drog ned BNP-tillväxten, som en följd av den svåra stormen i januari 2005. Handelen ökade däremot sina lager i god takt under 2005.

Olika lagerförlopp i handeln och industrin

Även om handelen ökade sina lager under 2005, börjar företagen nu märka den ökade efterfrågan och lagren bedöms vara något tillbakapressade. Enligt KI:s konjunkturbarometer ligger netto-talet för lagerromdömet under sitt historiska ge-

nomsnitt.⁴ Detta gäller särskilt för sällanköpsvaruhandeln, partihandeln exklusive motorfordon och livsmedelshandeln. För att tillmötesgå den allt starkare efterfrågan från hushållen bedöms handeln som helhet därför fortsätta uppbyggnaden av lagren under 2006. Under 2007 förutses hushållens konsumtion mattas något, men utvecklas fortfarande förhållandevis starkt. Företagen inom handeln väntas möta den dämpade efterfrågan med en minskad uppbyggnad av lagren. Handeln som helhet beräknas därmed ge ett positivt bidrag till BNP-tillväxten i år, men ett negativt bidrag under 2007.

Industrins kapacitetsutnyttjande ligger på en fortsatt hög nivå trots kraftig investeringstillväxt. Den starka efterfrågan från framför allt exportmarknaderna bedöms innebära att industrin för tredje året i rad får göra stora uttag från lagren under 2006. Under 2007 avtar efterfrågan i styrka och företagen väntas använda den frigjorda kapaciteten till att återuppbygga lagren. Därmed beräknas industrin som helhet ge ett negativt bidrag till BNP-tillväxten under 2006, men ett positivt bidrag under 2007.

Det negativa lagerbidraget från industrin och det positiva lagerbidraget från handeln innebär att lagerinvesteringarna sammantaget bedöms ge ett tillväxtneutralt bidrag till BNP-tillväxten under 2006. Under 2007 kommer industrins återuppbyggnad av lagren vara dominerande och medföra ett positivt bidrag till BNP-tillväxten på 0,1 procentenheter. Lagerinvesteringarna antas ge ett tillväxtneutralt bidrag till BNP-tillväxten under 2008.

3.4 Hushållens konsumtionsutgifter

Konsumtionen tog fart under 2005

Under perioden 2002–2004 ökade hushållens konsumtionsutgifter med måttliga 1,5–1,8 % per år, trots att disponibelinkomsterna steg i god takt och hushållens reala och finansiella förmögenhet ökade kraftigt i värde. Den svaga utvecklingen på arbetsmarknaden under denna period kan ha medfört en ökad försiktighet hos hus-

⁴ Nettotalet utgörs av skillnaden mellan andelen företag som uppger att lagren är för stora respektive för små.

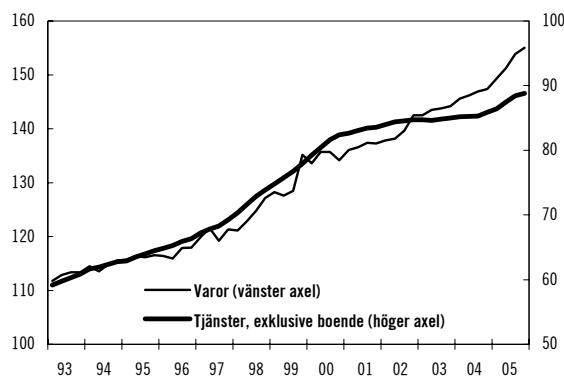
hållen, som därmed valde att spara en större andel av inkomsten.

I fjol ökade hushållens konsumtionsutgifter med 2,4 % enligt nationalräkenskaperna. Den något starkare konsumtionsökningen jämfört med de närmast föregående åren förklaras framför allt av en ljusare situation på arbetsmarknaden, förutom fortsatta disponibelinkomstökningar och stigande tillgångspriser.

Efter en förvånansvärt svag konsumtionstillväxt under första kvartalet 2005 ökade konsumtionen starkare under resten av året. Konsumtionen av varor ökade med drygt 4 %, särskilt konsumtionen av sällanköpsvaror utvecklades starkt. Konsumtionen av tjänster, som utvecklats svagt under flera år, tog fart under förra året (se diagram 3.11).

Diagram 3.11 Hushållens konsumtion av varor och tjänster

Miljarder kronor, fasta priser referensår 2004, säsongrensade värden

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och Finansdepartementet.

Goda förutsättningar för fortsatt stark konsumtion

En dämpad löneutveckling och en svag ökning i antalet arbetade timmar medförde att hushållens reala disponibla inkomster ökade med endast 1,8 % 2005, trots att inkomstskatten sänktes. Hushållens kapitalvinster och därmed kapital-skatteberäkningar ha ökat vilket bidrog negativt till hushållens disponibla inkomster (se fördjupningsrutan Skatteprognoser i avsnitt 5).

Såväl antalet arbetade timmar som timlönerna förväntas öka snabbare i år. Detta gör att lönesumman väntas öka reallt med 3,5 % i år och 3,3 % nästa år. Sänkta räntor och större aktieutdelningar bidrar positivt till den disponibla inkomsten i år, liksom höjda offentliga transfereringar samt sänkta inkomstskatter. Hushållens reala disponibla inkomster beräknas därför öka med 3,0 % i år.

Under 2007 och 2008 bidrar skatter och avgifter samt stigande räntor negativt medan högre aktieutdelningar och höjda offentliga transfereringar bidrar positivt till utvecklingen av hushållens disponibla inkomster. Inkomsterna väntas då öka med 2,3 % respektive 2,0 % i reala termer.

Tabell 3.4 Hushållens disponibla inkomster

	Mdkr 2005	Procentuell förändring ¹			
		2005	2006	2007	2008
Lönesumma ²	1 082	3,0	3,5	3,3	2,4
Transfereringar från offentlig sektor	487	0,2	1,5	0,6	1,4
varav pensioner	232	-0,3	1,5	2,0	3,1
Övriga inkomster	298	2,0	2,1	0,2	1,8
Skatter och avgifter	530	3,1	2,1	1,7	2,3
Real disponibel inkomst	1 324	1,8	3,0	2,3	2,0
Prisindex	–	1,0	1,4	1,6	1,9
Nominell disponibel inkomst	1 338	2,8	4,5	3,9	3,9

¹ Hushållens reala inkomster beräknas genom att de nominella inkomsterna deflateras med implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.

² Lönesumman motsvarar antal arbetade timmar multiplicerat med timlön, deflaterad med implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter, enligt not 1. Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Hushållens transfereringar från offentlig sektor ökar reallt med i genomsnitt drygt 1 % per år under perioden 2006–2008. Inkomstindex⁵, som styr pensionerna, ökade förhållandevis svagt under 2005, vilket medförde att pensionsinkomsterna i reala termer minskade något. Däremot väntas hushållens reala pensionsinkomster öka under 2006–2008, då inkomstindex beräknas öka något snabbare än priserna.

Hushållens inkomster från sjukdomsrelaterade transfereringar minskar under innevarande år, till följd av att antalet sjukpenningdagar beräknas minska. De sjukdomsrelaterade transfereringarna antas dock åter öka under 2007 och 2008, vilket beror på höjt inkomsttak inom sjukpenningförsäkringen och en stigande medelersättning.

Under åren framöver bedöms den öppna arbetslösheten minska. Eftersom antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program ökar i år motverkas effekten av den lägre arbetslösheten något. År 2007 och 2008 minskar både arbetslösheten och antalet deltagare i program och hus-

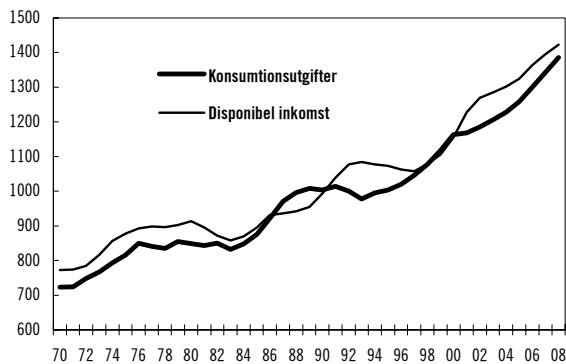
⁵ Inkomstindex baseras på den historiska löne- och prisutvecklingen.

hållens inkomster från arbetsmarknadsersättningar faller därmed relativt mycket.

I år genomförs flera reformer som ökar hushållens inkomster från familje- och barnrelaterade transfereringar. Bland annat har barnbidragen höjts från den 1 oktober 2005 och fr.o.m. den 1 juli 2006 höjs taket i föräldraförsäkringen. Utöver detta kommer vissa förändringar i underhållsstöd, bostadsbidrag och studiemedelssystemet att påverka hushållens inkomster positivt.

Diagram 3.12 Hushållens disponibla inkomster och konsumtionsutgifter

Miljarder kronor, fasta priser, referensår 2004

Anm.: Uppgifterna avser hushållssektorn exklusive Svenska kyrkan.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och Finansdepartementet.

Konsumtionen gynnas ytterligare av att hushållens finansiella tillgångar blivit allt större de senaste tre åren (se tabell 3.5). Uppgången på Stockholmsbörsen fortsatte under 2005, vilket medförde att hushållens innehav av aktier och fonder steg ytterligare i värde. Även värdet av hushållens bank- och försäkringstillgångar fortsatte att öka förra året. Hushållens skulder fortsatte emellertid också att stiga, vilket dämpade ökningen av hushållens finansiella nettoförmögenhet, dvs. finansiella tillgångar minus skulder.

Tabell 3.5 Hushållens finansiella förmögenhet

Värde vid respektive års slut, miljarder kronor, löpande priser

	2002	2003	2004	2005
Finansiella tillgångar ¹	1 874	2 091	2 187	2 521
bankinlåning	505	531	548	598
aktier och fonder	570	715	836	1 049
individuellt försäkringssparande	609	632	600	657
övrigt ²	190	212	202	217
Finansiella skulder	1 324	1 451	1 590	1 767
Finansiell nettoförmögenhet	550	640	597	754

Anm.: Exklusive värden i hushållens intresseorganisationer.

¹ Exklusive kollektivt försäkringssparande och bostadsrättsandelar.

² Sedlar, mynt, riksgäldsspar, allemanssparande, obligationer, lån till finanssektorn samt övriga finansiella tillgångar.

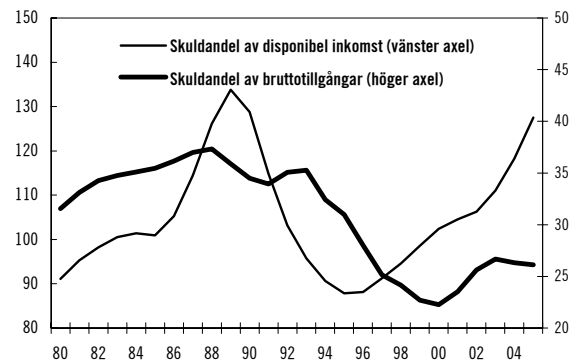
Källa: Statistiska centralbyrån (Sparbarometern).

Förutom finansiella tillgångar har hushållen även tillgångar i form av småhus och bostadsrättsandelar. Uppskattningsvis steg värdet av hushållens bostadstillgångar med 12 % förra året och uppgår till ca 3 300 miljarder kronor. Priserna på småhus har stigit kontinuerligt de senaste tio åren. Värdet av hushållens bostadsrättsandelar har också ökat under de senaste tio åren, med undantag för några få år efter millennieskiftet.

Vid en jämförelse av hushållens skulder med deras totala bruttotillgångar ligger skulderna på en förhållandevis låg nivå (se diagram 3.13). Hushållens skulder som andel av disponibel inkomst har emellertid stigit kraftigt de senaste åren, trots den starka inkomstutvecklingen, och ligger i dag nära de nivåer som rådde i slutet av 1980-talet och början av 1990-talet.

Diagram 3.13 Hushållens skulder

Procent

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och Finansdepartementet.

För närvarande gynnas hushållen av att de samlade ränteutgifterna hålls nere av låga räntor. Hushållens känslighet för stora ränteförändringar bör emellertid ha ökat till följd av ökad skuldsättning och att en större andel av hushållen väljer att ha rörliga lån. Räntorna antas öka under prognosperioden men ligger ändå på en historiskt låg nivå.

Indikatorerna tyder på stigande konsumtion

Förutom gynnsamma förutsättningar tyder även indikatorerna på en stark konsumtionstillväxt framöver.

SCB:s och Handels utredningsinstituts index för omsättningen i detaljhandeln visar på en förhållandevis hög volymtillväxt de senaste månaderna. Omsättningen har ökat framför allt inom sällanköpsvaruhandeln men även inom daglig-

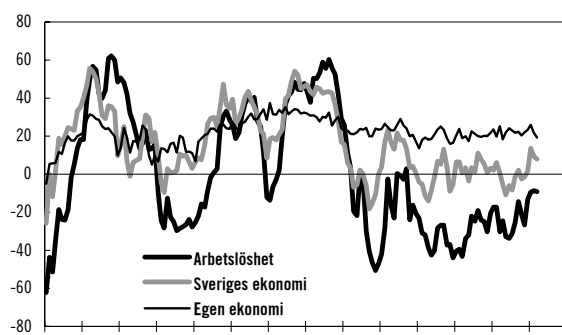
varuhandeln, vilket indikerar en stark varukonsumtion under första kvartalet 2006.

Enligt KI:s senaste konjunkturbarometer redovisar företagen inom både sällanköpsvaruhandeln och livsmedelshandeln en god försäljnings-tillväxt. Förväntningarna inför de närmaste månaderna är mycket positiva och en betydande ökning av försäljningen förutses.

KI:s undersökning av hushållens inköpsplaner visar visserligen att hushållens förväntningar om den egna och den svenska ekonomin dämpats något de senaste månaderna, däremot har hushållens syn på arbetsmarknaden blivit mer positiv.

Diagram 3.14 Hushållens förväntningar 12 månader framåt

Nettotal, procent

Anm.: Värderna före 2002 är nivåjusterade till följd av metodomläggningar.

Källor: Konjunkturinstitutet och Finansdepartementet.

Hög konsumtionstillväxt väntas

Som nämnts ovan är förutsättningarna goda för att hushållens konsumtion ska växa i hög takt under prognosåren, vilket även tillgängliga indikatorer tyder på.

Utvecklingen på arbetsmarknaden är viktig för hur snabb konsumtionsökningen blir. Förutom att en stigande sysselsättning påverkar hushållens inkomster, har den också stor betydelse för hushållens tillförsikt inför framtiden och därmed för hushållens benägenhet att konsumera i stället för att spara. Den senaste tiden har situationen på arbetsmarknaden förbättrats. Under prognosperioden förutses en stigande sysselsättning, vilket väntas medföra stigande inkomster och att hushållens tillförsikt stärks ytterligare. Därmed förutses hushållen bli än mer benägna att konsumera.

Sammanfattningsvis bedöms hushållens konsumtionsutgifter stiga med 3,4 % 2006 och med 3,2 % 2007. Att konsumtionstillväxten väntas bli

något lägre 2007 än 2006 förklaras till stor del av att de disponibla inkomsterna inte väntas stiga lika starkt samtidigt som hushållen möter stigande räntor.

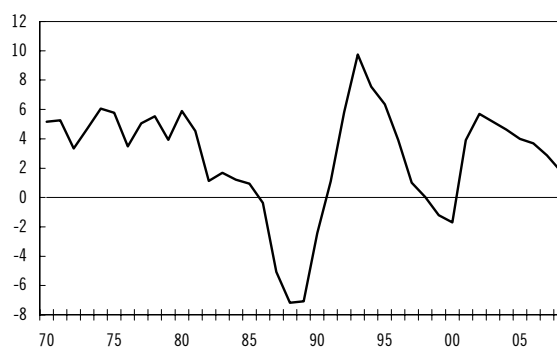
Även på lite längre sikt bedöms förutsättningarna för en hög konsumtionstillväxt vara goda till följd av en fortsatt hög inkomstökning och en stark förmögenhetsställning. I de medelfristiga beräkningarna för 2008 bedöms hushållens konsumtionsutgifter öka med 3,0 %.

Hushållens sparande minskar

I år beräknas hushållens egna sparande uppgå till 52 miljarder kronor, vilket utgör 3,7 % av hushållens disponibla inkomster. Nettosparandet i avtalspensioner beräknas uppgå till 55 miljarder kronor, vilket ger en total sparkvot på 7,4 %. Under 2007 och 2008 bedöms sparkvoten falla tillbaka något och det egna sparandet väntas uppgå till 1,8 % medan den totala sparkvoten väntas uppgå till 5,6 %. Sparkvoten väntas falla då de disponibla inkomsterna ökar långsammare samtidigt som hushållens konsumtion förväntas öka i oförändrad takt.

Diagram 3.15 Hushållens egna sparande

Procent av disponibel inkomst

Anm.: Eget sparande är hushållens nettosparande exklusive sparande i avtalspensioner.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

3.5 Offentlig konsumtion

Under perioden 1998–2002 ökade kommunal konsumtion i genomsnitt med ca 2 % per år. Stora underskott tvingade emellertid kommuner och landsting till en mer återhållsam utgiftsutveckling under 2003–2004. Förra året förbättrades kommunsektorns resultat till 13 miljarder kronor samtidigt som konsumtionen ökade med 1,6 %.

Under det sista kvartalet 2005 ökade den kommunala konsumtionen starkt. De goda finanserna i kommunsektorn i kombination med statens satsning på plusjobb väntas bidra till en fortsatt stark utveckling under 2006. I årstakt bedöms konsumtionen öka med 1,8 % 2006 och 1,5 % 2007. Under 2008 ger avtrappningen av plusjobben ett negativt bidrag till utvecklingen och den kommunala konsumtionen väntas öka med 1,2 %.

Den statliga konsumtionen inklusive socialförsäkringssektorn minskade med 0,3 % förra året. Statlig konsumtion tog fart under fjärde kvartalet 2005 och denna utveckling förväntas stärkas i år stimulerad av bidraget från arbetsmarknadsprogrammen. Under 2006 beräknas konsumtionen öka med 1,9 %. Programmens effekt på konsumtionsutvecklingen faller bort 2007 och den statliga konsumtionen väntas minska med 0,3 %. Under 2008 bidrar avtrappningen av programmen till att statlig konsumtion beräknas minska med 2 %.

Sammantaget förväntas den offentliga konsumtionsvolymen öka med 1,8 % i år, 1,0 % nästa år och med 0,3 % 2008.

3.6 Import

Hög efterfrågan på importerade varor förra året

Till följd av framför allt en stark inhemsk efterfrågan fortsatte importen av varor att stiga kraftigt 2005. En stark ökning av bland annat importen av textilvaror, kläder och skor noterades. Även importen av maskiner steg mycket i samband med en utbyggnad av produktionskapaciteten inom industrin, eftersom maskininvesteringar i relativt stor utsträckning realiserades genom import. Importen av metaller och råolja sjönk dock förra året, vilket hänger samman med att priserna på dessa produkter har stigit kraftigt i två års tid. Importen av råvaror ökade totalt sett med endast 0,5 %.

Importpriserna väntas falla igen i samband med att kronan stärks

Trenden med fallande importpriser på bearbetade varor under perioden 2002–2004, enligt nationalräkenskaperna, bröts förra året när kronan försvagades. Importprisökningen var dock ändå

lägre än prisökningen på inhemskt producerade varor, vilket innebär att det blev mer fördelaktigt att importera varor. Prisuppgången var bred under året och berörde flera importvaror. Priserna på råvaror steg kraftigt både 2004 och 2005 till följd av ett stigande oljepris, hög internationell efterfrågan på en del råvaror samt utbudsstörningar hos vissa råvaruproducenter.

Mot bakgrund av att kronan beräknas appreciera och världsmarknadspriset på olja väntas falla bedöms importpriserna på såväl bearbetade varor som råvaror minska igen i år och nästa år. Prisfallet sker trots att priserna på världsmarknaden, mätt i nationell valuta, förutses stiga med drygt 1 % per år i genomsnitt. Till följd av uppgången förra året ökar dock priserna på såväl bearbetade varor som råvaror mätt som årsgenomsnitt i år.

Tabell 3.6 Import av varor och tjänster samt prisutveckling

	Mdkr 2005	Procentuell volymförändring			
		2005	2006	2007	2008
Varuimport	828	8,1	9,1	7,0	–
Bearbetade varor ¹	624	10,3	10,3	7,9	–
Tjänsteimport	265	5,3	7,0	6,8	–
Total import	1 094	7,4	8,6	6,9	6,3
Importpris	–	4,7	1,6	-2,4	-0,2

¹ Varugrupper enligt SNI.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Fortsatt stark importtillväxt i år och nästa år

Industrikonjunkturen är inne i en expansionsfas vilket bidrar till en stark importtillväxt. Maskininvesteringarna väntas bli höga även i år och nästa år. Tillväxttakten i exporten av bearbetade varor dämpades förra året men förutses stiga igen i år, vilket ökar industriföretagens behov av att importera insatsvaror. År 2007 antas industrin också behöva öka sina lager av insatsvaror för att kunna öka industriproduktionen i den takt som krävs för att möta efterfrågan. Industrins minskning av lagren av färdigvaror bedöms då också vara över.

Hushållens konsumtion fortsätter att stiga i snabb takt de närmaste åren. Eftersom priserna på importerade varor har utvecklats svagt i förhållande till inhemskt producerade varor är det troligt att konsumtionen i större utsträckning än tidigare inriktas mot importerade produkter. Priset på råolja och övriga råvaror bedöms minska framöver vilket väntas leda till att importen av

råvaror stiger mer de kommande åren än vad den gjorde 2005.

Sammantaget bedöms varuimporten öka med 9,1 % i år och med 7,0 % nästa år.

Ökad tjänsteimport

Tjänsteimporten ökade 2005 med 5,3 % vilket är betydligt mer än 2004 (se tabell 3.6). Liksom för exporten av tjänster utgör övriga tjänster den viktigaste posten i tjänsteimporten. Övriga tjänster står för omkring hälften av tjänsteimporten. Den förutspådda starka tillväxten i varuimporten bedöms även bidra till en högre efterfrågan på import av dessa tjänster. Som en följd av en ökad varuimport ökar även importen av transporttjänster framöver.

Nästan en tredjedel av tjänsteimporten utgörs av svenskers utgifter i utlandet. Denna post ökade långsammare under 2005 än under 2004. Med en stark inhemsk konsumtionsutveckling och en apprecierande krona väntas dock resandet, och därigenom utgifterna i utlandet, öka i en högre takt framöver.

Sammantaget leder den ökade varuimporten och den starka inhemska konsumtionsutvecklingen till att även importen av tjänster ökar starkt. Tjänsteimporten bedöms öka med 7,0 % 2006 och 6,8 % 2007.

3.7 Produktion

2005 blev ett mellanår för industrin

Under vintern 2004/2005 skedde en inbromsning i efterfrågan på svenska exportvaror, vilket gjorde att industriproduktionen utvecklades mycket svagt under det första kvartalet 2005.⁶ Produktionen av investeringsvaror, där bl.a. teleprodukter och motorfordon ingår, återhämtade sig därefter något, medan produktionen av insats- och konsumtionsvaror växte mer återhållsamt. Trots att varuexporten återhämtade sig och flertalet indikatorer stärktes under senare delen av 2005, växte den totala industriproduktionen relativt långsamt. För att möta

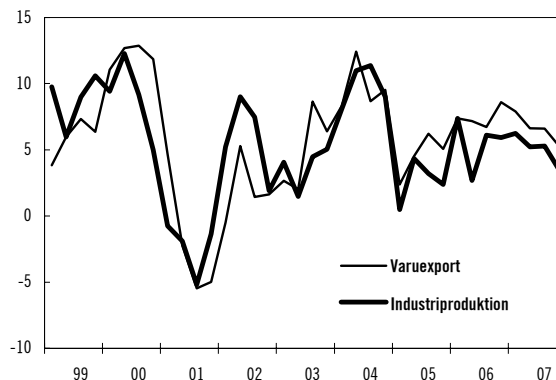
återhämtningen i exportefterfrågan förefaller det som industrin i viss utsträckning istället valde att avveckla sina lager (se avsnitt 3.3). De stora uttagen från lagren av produkter i arbete och färdiga varor de två sista kvartalen förra året bidrog till att lagerinvesteringarna inom industrin blev de lägsta på över 10 år. En annan bidragande orsak till att industriproduktionen växte långsamt i förhållande till varuexporten kan också ha varit den relativt svaga efterfrågan från hemmamarknaden. Enligt statistik från SCB ökade ordergången från hemmamarknaden med endast 0,1 % 2005.

Industriproduktionen tar ny fart i år

BNP-tillväxten väntas bli hög under prognosåren, och den tilltagande efterfrågan från utlandet medför att industrikonjunkturen stärks framöver. Konkurrenssituationen är gynnsam (se avsnitt 3.1), och den allt starkare efterfrågan på svenska varor gör att den svenska varuexporten och följaktligen industriproduktionen beräknas växa i god takt (se diagram 3.16).

Diagram 3.16 Industriproduktion och varuexport

Årlig procentuell förändring

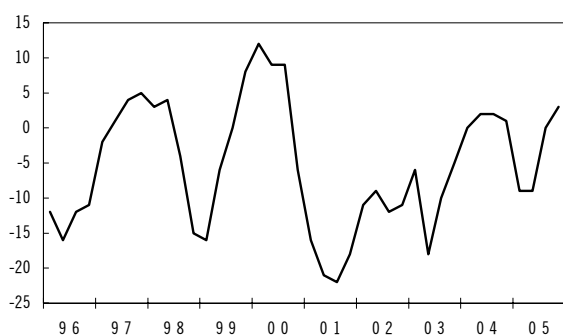
Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

KI:s barometer ger också stöd för denna bedömning. Ordergången till tillverkningsindustrin har ökat de senaste kvartalen. Tillverkningsindustrins konfidensindikator, där bland annat en bedömning om den förväntade produktionsvolymen ingår, har sedan mitten av 2005 successivt återhämtat sig. Konfidensindikatorn är nu uppe på samma nivåer som under mitten av 2004 då industriproduktionen växte kraftigt (se diagram 3.17).

⁶ Med produktion avses förädlingsvärde, dvs. bruttoproduktion minus insatsförbrukning.

Diagram 3.17 Konfidensindikator för tillverkningsindustrin

Säsongrensade kvartalsvärden

Anm.: Indikatorn baseras på förväntad produktionsvolym samt nulägesomdöme om orderstock och färdigvarulager.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Enligt barometern är det inom insats- och investeringsvaruindustrin som förväntningarna på produktionstillväxten förefaller vara mest optimistiska. Dessa två branscher står för ca 75 % av det totala produktionsvärdet i industrin.

Sammanfattningsvis är tillväxtutsikterna för industriproduktionen goda. Produktionen inom industrin väntas öka med 5,5 % i år och 5,0 % 2007 (se tabell 3.7).

Tabell 3.7 Näringslivets produktion

	Mdkr 2005	Procentuell volymförändring			
		2005	2006	2007	2008
Varuproducenter	685	2,6	4,5	4,1	-
varav: Industri	485	2,6	5,5	5,0	-
Byggverksamhet	109	7,3	4,1	3,1	-
Tjänsteproducenter	1124	3,7	4,0	3,1	-
Näringslivet totalt	1809	3,3	4,2	3,5	3,3

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Efterfrågan på bostäder driver byggproduktionen

Produktionen inom byggverksamhet växte med hela 7,3 % förra året, och man får gå tillbaka till slutet av 1980-talet för att hitta en starkare tillväxt. Det var främst den kraftiga ökningen av bostadsbyggandet som drog upp produktionen i byggföretagen.

Som redogjorts för i avsnitt 3.2 ser byggkonjunkturen ut att bli fortsatt stark framöver. KI:s barometer visar på hög orderingång, ökat byggande och stor optimism på ett års sikt. Över 30 000 nya lägenheter påbörjas både i år och nästa år, vilket bidrar till att de totala bygg- och anläggningsinvesteringarna fortsätter att öka i god takt. Sammanfattningsvis beräknas den

gynnsamma efterfrågeutvecklingen medföra att produktionen inom byggverksamhet växer med 4,1 % i år och 3,1 % 2007.

God produktionstillväxt i tjänstesektorn

Näringslivets totala tjänsteproduktion ökade med 3,7 % förra året. Det var produktionen inom de två tyngsta branscherna, handel och företagstjänsteverksamhet, som växte snabbast. Efter en avmattning det första kvartalet förra året återhämtade sig handelns produktion och växte därefter i en förhållandevis hög och jämn takt under resten av 2005, med stöd av en tilltagande hushållskonsumtion. Produktionen av företagstjänster gynnades av en stark tjänsteexport och av en god inhemsk efterfrågan.

Under 2006 väntas såväl den inhemska som den utländska efterfrågan fortsätta att stärkas, vilket medför att produktionstillväxten inom tjänstesektorn breddas. Den högre tillväxten i hushållens konsumtion (se avsnitt 3.4) bidrar bl.a. till en fortsatt kraftig ökning av handelns produktion. Hushållens konsumtion stimulerar också produktionen inom andra tjänstenärings, såsom exempelvis hotell och restaurang. Produktionen av företagstjänster gynnas både av den goda inhemska och utländska efterfrågan. Den tilltagande utländska efterfrågan medför ökad tjänsteexport och drar upp varuproduktionen i industrin, vilket stimulerar företagstjänsterna.

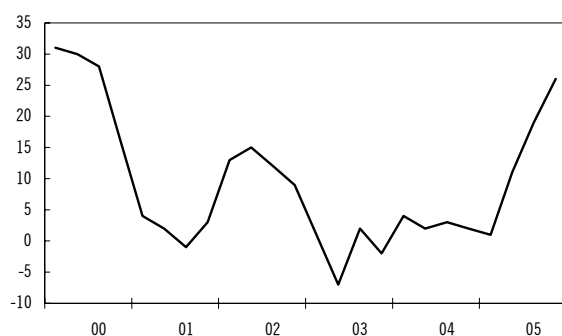
KI:s barometer tyder också på att utvecklingen inom tjänstesektorn blir stark den närmaste tiden. Inom handeln har såväl den faktiska som den förväntade försäljningsvolymen ökat stadigt de senaste kvartalen, och konfidensindikatorn har nått sin högsta nivå på fem år (se diagram 3.18). Även inom många andra delar av tjänstesektorn är optimismen stor. Efterfrågan på tjänster inom exempelvis uppdragsverksamhet, transport, dataverksamhet, och hotell och restaurang har ökat de senaste kvartalen, och många företag ser med tillförsikt på utvecklingen den närmaste tiden.

Läget är alltså starkt inom tjänstesektorn, och den goda utvecklingen av efterfrågan talar för att produktionstillväxten ökar ytterligare i år jämfört med 2005. Nästa år mattas efterfrågan något, vilket gör att produktionstillväxten dämpas. Sammantaget bedöms produktionen i tjänstesektorn öka med 4,0 % i år och 3,1 % 2007.

Sammanfattningsvis medför den starka efterfrågeutvecklingen att näringslivets produktion växer i god takt och med brett stöd från både varu- och tjänsteproducenter under prognosperioden. Näringslivets totala produktion väntas öka med 4,2 % i år och 3,5 % 2007. Under kalkylåret 2008 beräknas näringslivets produktion växa med 3,3 %.

Diagram 3.18 Konfidensindikator för handeln

Säsongrensade kvartalsvärden

Anm.: Indikatoren baseras på faktisk och förväntad försäljningsvolym samt nulägesomdöme om varulager.
Källa: Konjunkturinstitutet.

Offentlig produktion

Produktionen av välfärdstjänsterna vård, skola och omsorg sker till större delen i kommunal regi, men sedan början av 1990-talet har kommuner och landsting i allt större utsträckning lagt ut verksamhet på entreprenad, hyrt in personal och privatiserat eller bolagiserat daghem, sjukhus med mera. Denna förändring gör att konsumtionen kan växa snabbare än produktionen. Förra året ökade produktionen inom kommunal sektor med 0,4 % medan konsumtionen ökade med 1,6 %. Kommunal konsumtion drevs istället av förbrukning av material och tjänster samt sociala naturaförmåner (läkemedel, tandvård, privata daghem med mera). De starka finanserna i kommunsektorn i kombination med statens satsning på plusjobb väntas innebära att en högre andel av produktionen förläggs inom den kommunala sektorn de närmaste åren. Produktionen förväntas öka med 1,6 % i år, 1,4 % nästa år samt med 1,0 % 2008, medan konsumtionen ökar med i genomsnitt 1,5 % per år under samma period.

I staten minskade produktionen med 0,6 % förra året. Förbrukningen var stark varför konsumtionen inte minskade i samma utsträckning. Under 2006 och 2007 väntas

produktionen lyftas av statens satsning på utökade arbetsmarknadspolitiska program och beräknas öka med 1,2 % respektive 0,8 %. Avtrappningen av plusjobben 2008 förväntas leda till att produktionen minskar med drygt 1 %.

Sammantaget väntas produktionen i offentlig sektor öka med i genomsnitt ca 1,0 % per år 2006–2008.

3.8 Bytesbalans och bruttosparande

Minskat bytesbalansöverskott 2005

Överskottet i bytesbalansen uppgick till 6,1 % av BNP 2005, vilket är en minskning med 0,8 procentenheter jämfört med 2004 (se tabell 3.8). Minskningen berodde framför allt på ett minskat överskott i handelsbalansen. Även kapitalavkastningsnettot bidrog till minskningen av bytesbalansöverskottet. Dämpningen motverkades dock delvis av ett kraftigt ökat tjänstetnetto.

Tabell 3.8 Bytesbalans

Miljarder kronor, löpande priser, om ej annat anges

	2005	2006	2007	2008
Handelsbalans	142	140	157	169
<i>procent av BNP</i>	5,3	5,0	5,3	5,4
Tjänstebalans	61	75	86	92
Faktorinkomster	-5	3	5	7
Löpande transfereringar	-35	-36	-36	-39
Bytesbalans	163	183	211	228
<i>procent av BNP</i>	6,1	6,5	7,1	7,3
Kapitaltransfereringar	2	-4	-4	-5
Finansiellt sparande	165	179	206	222
<i>procent av BNP</i>	6,2	6,3	6,9	7,1

Anm.: Bytesbalansen redovisas enligt Riksbankens definition. Fördelningen mellan bytesbalansens poster i Riksbankens statistik skiljer sig från NR:s fördelning i försörjningsbalansen.

Källor: Riksbanken, Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Försämringen av handelsöverskottet väntas, i viss mån, fortsätta även i år. Under perioden 2007–2008 väntas dock handelsbalansen ge ett ökande överskott. Även det stigande nettot av tjänstehandeln och ett ökat kapitalavkastningsnetto bedöms bidra positivt till bytesbalansöverskottet.

Att handelsöverskottet stärks framöver beror till viss del på att exportvolymen ökar mer än importvolymen trots att ökningstakten, i pro-

cent räknat, är högre för importen. Det förklaras av att exportvolymen är mycket högre i utgångsläget. Förstärkningen av utrikeshandelsöverskottet beror även på att exportpriserna ökar snabbare än importpriserna vilket påverkar bytesförhållandet. Bytesförhållandet förbättras med 1,4 % 2007 och 0,2 % 2008. I år väntas bytesförhållandet vara oförändrat.

Överskottet i bytesbalansen väntas öka till 6,5 % av BNP 2006 samt 7,1 % respektive 7,3 % av BNP 2007 och 2008.

Bruttosparande

Det totala bruttosparandet 2005 uppgick till 23,1 % av BNP (se tabell 3.9). Omkring en fjärdedel av bruttosparandet utgjordes av finansiellt sparande medan det reala sparandet svarade för omkring tre fjärdedelar. Det finansiella sparandet motsvarar, i princip, överskottet i bytesbalansen. Av det reala sparandet användes i princip hela sparandet till fasta investeringar som 2005 uppgick till 17 % av BNP.

Av det finansiella sparandet står hushållen för den största delen. Förra året uppgick hushållens finansiella sparande till 3,1 % av BNP. Framöver beräknas hushållens finansiella sparande minska, framför allt på grund av att hushållens konsumtion väntas öka mer än dess disponibla inkomster. Nettosparandet inklusive avtalspensioner väntas minska samtidigt som hushållens investeringar förväntas öka. Detta drar ned det finansiella sparandet ytterligare. Som andel av BNP beräknas hushållens finansiella sparande uppgå till 2,9 % i år och falla tillbaka till 2,0 % 2008.

Starka offentliga finanser medför att det offentliga sparandet överstiger 2 % under hela prognosperioden.

Framöver väntas både det finansiella och det reala sparandet öka. Sammantaget ökar bruttosparandet därmed successivt till 24,5 % av BNP 2008.

Tabell 3.9 Bruttosparande

	Mdkr 2005	Andel av BNP i löpande priser			
		2005	2006	2007	2008
Realt sparande	453,6	17,0	17,2	17,3	17,4
Fasta investeringar	453,7	17,0	17,2	17,2	17,3
Lagerinvesteringar	-0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0
Finansiellt sparande ¹	164,9	6,2	6,3	6,9	7,1
Offentlig sektor	71,1	2,7	2,0	2,2	2,8
Hushåll	83,7	3,1	2,9	2,5	2,0
Företag	10,1	0,4	1,4	2,2	2,3
Bruttosparande	618,5	23,1	23,5	24,2	24,5

¹ Enligt Riksbankens definition.

Källor: Statistiska centralbyrån, Riksbanken och Finansdepartementet.

3.9 BNI

Bruttonationalinkomsten (BNI) beräknas genom att man till BNP i löpande priser adderar svenska inkomster i utlandet och subtraherar utländska inkomster i Sverige. BNI ligger till grund för beräkandet av bl.a. biståndsanslaget och EU-avgiften.

Framöver väntas Sveriges BNI vara högre än BNP då Sveriges nettoställning gentemot omvärlden stärks som följd av de stora bytesbalansöverskotten (se tabell 3.10).

Tabell 3.10 Bruttonationalinkomst

Miljarder kronor, löpande priser

	2005	2006	2007	2008
BNP	2 673	2 820	2 977	3 128
Primära inkomster netto ¹	-7	3	6	8
BNI	2 666	2 824	2 984	3 136

¹ Löner, kapitalavkastning, subventioner och skatter gentemot utlandet.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

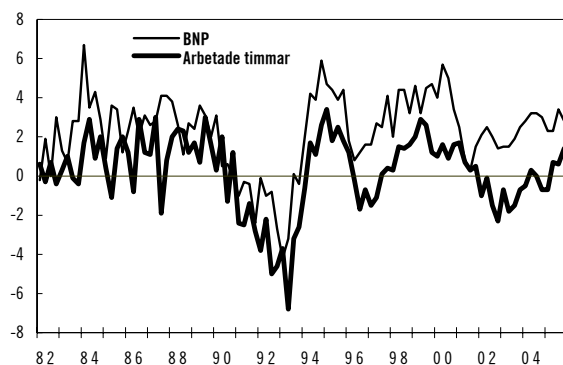
4 Arbetsmarknad, resursutnyttjande och inflation

Sysselsättningen ökar starkt 2006 och 2007

Den konjunkturåterhämtning som inleddes under andra halvåret av 2003 innebar att antalet arbetade timmar började växa 2005 (se diagram 4.1). Under loppet av 2005 började även sysselsättningen stiga. Som en följd av ett stigande arbetskraftsutbud låg dock den öppna arbetslösheten kvar på en hög nivå under 2005. Den höga arbetslösheten har medfört att regeringen ökat de arbetsmarknadspolitiska programvolymerna, vilka i år beräknas uppgå till 161 500 personer.

Diagram 4.1 Arbetade timmar och BNP

Årlig procentuell förändring, kalenderkorrigerade kvartalsdata

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet.

Under de senaste åren har produktivitetstillväxten i den svenska ekonomin varit stark. Därmed har produktionen kunnat växa snabbt utan att antalet arbetade timmar har ökat nämnvärt. Under 2005 bromsade dock produktivitetstillväxten in, och antalet arbetade timmar ökade. Framöver bedöms produktivitetstillväxten bli lägre än genomsnittet för åren 2002–2004.

En fortsatt stark BNP-tillväxt kopplad till en lugnare produktivitetstillväxt innebär att antalet arbetade timmar väntas utvecklas i god takt under prognosperioden. Antalet arbetade timmar bedöms öka med 1,1 % i år och 0,8 % 2007.

Sysselsättningen ökade med 0,8 % mellan 2004 och 2005 och förväntas växa snabbt under prognosperioden. De flesta indikatorer på arbetsmarknaden har förbättrats det senaste året och är nu positiva. Sysselsättningen förväntas öka med 1,8 % i år och 1,0 % 2007. Den reguljära sysselsättningsgraden, där sysselsättning i arbetsmarknadspolitiska program exkluderas, stiger i en jämn takt och väntas 2008 uppgå till 78,6 % för åldersgruppen 20–64 år.

Den starka sysselsättningsökningen har dock hittills endast fått ett begränsat genomslag på arbetslösheten till följd av det ökande arbetskraftsutbudet. Utbudet bedöms fortsätta öka med 0,7 % 2006 och 0,5 % 2007, dvs. i en betydligt lägre takt än sysselsättningen. Den öppna arbetslösheten väntas sjunka till 4,9 % i år och 4,5 % nästa år. Den totala arbetslösheten, som även omfattar personer i arbetsmarknadspolitiska program, sjunker till 8,5 % i år och 8,0 % 2007.

Resursutnyttjandet är lågt

Den relativt höga arbetslösheten, de låga bristtalerna, de måttliga löneökningarna och den svaga inflationen tyder på att det finns gott om lediga resurser i ekonomin. Detta kan också uttryckas som att det s.k. BNP-gapet är negativt.

BNP-gapet definieras som skillnaden mellan den faktiskt uppmätta BNP-nivån och den potentiella BNP-nivån, dvs. den nivå på BNP som kan uppnås utan att löner och priser stiger i alltför hög takt. Ett negativt gap – dvs. en faktisk BNP-nivå som är lägre än den potentiella – innebär att det finns lediga resurser i ekonomin och att inflationstrycket är lågt. Faktisk BNP kan då stiga snabbare än potentiell BNP utan att det uppstår inflationsdrivande löneökningar.

Produktionen i ekonomin bestäms av antalet sysselsatta, de sysselsattas medelarbetstid och deras produktivitet. BNP-gapet kan därför delas upp i ett sysselsättningsgap, ett medelarbetstids-gap och ett produktivitetssgap, alla uttryckta i procent av respektive potentiell nivå.

Från 2004 till 2005 bedöms BNP-gapet ha vidgats något, till -1,5 %, trots att BNP-tillväxten var god och sysselsättningsutvecklingen, mätt i antal personer, vände uppåt. Det beror på att den faktiska produktiviteten 2005 ökade mindre än den potentiella. Den faktiska sysselsättningen steg 2005 i ungefär samma takt som den potentiella och sysselsättningsgapet beräknas till -1,8 %. Det bedöms alltså ha funnits mer lediga resurser på arbetsmarknaden än vad BNP-gapet indikerar.

Medelarbetstiden bedöms ligga på en lägre nivå än den potentiella. Förra året skedde en återgång mot en mer långsiktig hållbar nivå då den faktiska medelarbetstiden utvecklades starkare än den potentiella. Antalet arbetade timmar steg därmed mer än den långsiktiga öknings-takten.

I år beräknas såväl BNP som antalet sysselsatta öka snabbt. BNP-gapet minskar därmed till -0,6 % och sysselsättningsgapet till -0,7 %. År 2007 fortsätter gapen att minska.

Tabell 4.1 Resursläget

Procent av potentiell nivå

	2005	2006	2007	2008
BNP-gap	-1,5	-0,6	-0,3	0,0
Produktivitetsgap	0,5	0,3	0,0	0,0
Medelarbetsstidsgap	-0,4	-0,3	0,0	0,0
Sysselsättningsgap	-1,8	-0,7	-0,3	0,0

Anm.: Delarna summerar inte alltid till totalen, se fotnot i tabellsamlingen i slutet av denna bilaga.

Källa: Finansdepartementet.

Ekonomi går mot fullt resursutnyttjande 2008

Det är svårt att göra en konjunkturbedömning som sträcker sig längre än två år framåt i tiden. Därför ska beräkningarna för 2008 inte ses som en konjunkturprognos utan bygger i stället på bedömningar av resursläget 2007 och av den potentiella tillväxttakten samt på ett antagande om att ekonomin går mot fullt resursutnyttjande.

Potentiell BNP beräknas 2008 öka med 2,5 %, varav sysselsättningen beräknas bidra med endast 0,2 %. Eftersom det fortfarande bedöms finnas lediga resurser i ekonomin 2007 kan dock antalet sysselsatta och BNP 2008 växa med 0,5 % respektive 2,8 % utan att löne- och prisdrivande bristsituationer uppstår. Därmed sluts BNP- och sysselsättningsgapen 2008. Arbetslösheten faller dock inte i samma utsträckning som sysselsättningen stiger mellan 2007 och 2008 eftersom antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program minskar.

Löne- och prisutvecklingen är fortsatt dämpad

Som en följd av det låga resursutnyttjandet har det varit förhållandevis lätt de senaste åren för arbetsgivarna att rekrytera lämplig arbetskraft. Detta har inneburit att den nominella löneökningstakten successivt har dämpats de senaste åren. Löneökningstakten väntas stiga något framöver i takt med att resursutnyttjandet ökar. Avtalen på större delen av arbetsmarknaden löper ut under 2007, dvs. i ett arbetsmarknads-läge som är betydligt ljusare än vid den föregående avtalsrörelsen. Detta kan förväntas bidra till att löneökningstakten tilltar 2007. Samman-

taget väntas lönerna öka med 3,4 % 2006 och 3,9 % 2007.

Inflationen är låg. Mätt som årsgenomsnitt uppgick inflationen 2005 till 0,5 % enligt konsumentprisindex (KPI), medan den underliggande inflationen (UND1X) uppgick till 0,8 %. Hittills under 2006 har inflationen varit fortsatt dämpad. Under prognosperioden förväntas fallande oljepriser och en starkare krona bidra till att den importerade inflationen utvecklas svagt.

Det låga resursutnyttjandet och den dämpade löneutvecklingen innebär att det inhemska inflationstrycket endast stiger långsamt framöver. I kombination med en låg inflation på importerade varor innebär detta att den underliggande inflationen väntas uppgå till endast 1,3 % i år och 1,7 % 2007. KPI-inflationen – som framöver påverkas av de stigande bostadsräntorna – förväntas uppgå till 1,4 % i år och 2,2 % 2007. Under 2008 får den snabba förbättringen på arbetsmarknaden större genomslag på löner och priser, och den underliggande inflationen stiger men beräknas inte nå upp till Riksbankens inflationsmål under 2008.

Riskbild

Resursutnyttjandet bedöms i nuläget vara förhållandevis lågt, samtidigt som arbetskraftsutbudet väntas öka i god takt de kommande åren. Detta innebär att den svenska ekonomin kan växa snabbt utan att betydande flaskhalsar och inflationsproblem uppstår. Om tillväxten skulle bli högre än vad som förutses i denna prognos, eller om arbetskraftsutbudet skulle utvecklas svagare, finns dock en risk för att det uppstår flaskhalsar och därmed högre inflation.

Den starka ökningen av antalet platser i arbetsmarknadspolitiska program under 2006 innebär också en riskfaktor i prognosen. Om inte de beslutade programvolymerna uppnås finns en risk att arbetslösheten hamnar på en högre nivå än enligt prognosen.

4.1 Arbetsmarknad

Stark utveckling sedan andra halvåret 2005

Efter att ha utvecklats svagt under fyra års tid vände sysselsättningen uppåt under andra halvåret 2005. Enligt Statistiska centralbyråns arbets-

kraftundersökning (AKU) ökade sysselsättningen med 0,8 % år 2005. Den statistikomläggning⁷ som genomfördes under året bedöms dock ha drivit upp siffrorna. Enligt nationalräkenskaperna ökade sysselsättningen förra året med endast 0,3 %.

Till följd av att även arbetsutbudet ökade i god takt förändrades inte den öppna arbetslösheten jämfört med föregående år. På grund av statistikomläggningen går det i dagsläget inte att med säkerhet uttala sig om vilka grupper som fått arbete, men det troliga är att de till en stor del utgörs av personer som tidigare räknades som studerande utanför arbetskraften.⁸

Den positiva utvecklingen på arbetsmarknaden har fortsatt under inledningen av 2006. Sysselsättning och arbetskraftsutbud har ökat och den öppna arbetslösheten har minskat.

Utvecklingen i näringslivets olika sektorer skiljer sig åt. Sysselsättningen har kontinuerligt ökat i byggsektorn och i den privata tjänstesektorn under två respektive ett års tid, medan den minskat i industrin. I kommunal sektor har sysselsättningen ökat marginellt, medan den minskat i statlig sektor. Inom den privata tjänstesektorn utvecklades företagstjänsterna allra starkast förra året, både mätt i procentuell tillväxttakt och som bidrag till sektorns sysselsättningsökning. Företagstjänster var även den bransch som bidrog mest till den totala sysselsättningsökningen under 2005.

Indikatorerna har stärkts under det senaste året

Indikatorerna för arbetsmarknaden har förbättrats under 2005 och inledningen av 2006.

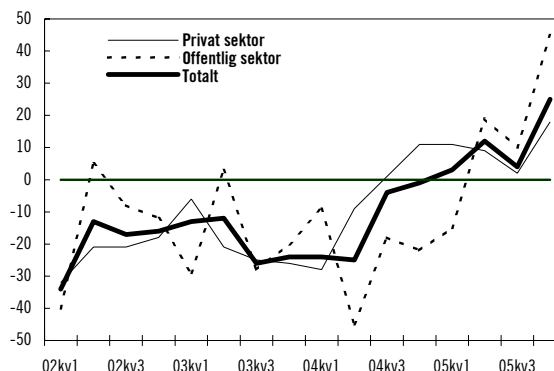
Antalet nyanmälda lediga platser med mer än 10 dagars varaktighet som anmälts till landets arbetsförmedlingar har ökat kontinuerligt sedan mitten av 2005. Den kraftiga ökningen under andra halvåret 2005 ska dock tolkas med viss försiktighet sedan det framkommit att en del av

de lediga platserna räknats mer än en gång av Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS).

Att antalet lediga jobb ökat under loppet av 2005 understöds dock även av andra statistik-källor. Enligt SCB:s konjunkturstatistik ökade antalet lediga jobb med 25 % fjärde kvartalet 2005 jämfört med ett år tidigare (se diagram 4.2), och enligt TCO ökade antalet orubricerade platsannonser i de största dagstidningarna med 50 % i december 2005 jämfört med december 2004.

Diagram 4.2 Lediga jobb

Årlig procentuell förändring, kvartalsdata

Källa: Statistiska centralbyrån.

Indikatorerna ger dock en fingervisning om att den branschvis splittrade utvecklingen under föregående år kommer att bestå en tid framöver. Enligt KI:s senaste konjunkturbarometer är företagens anställningsplaner fortsatt optimistiska inom byggsektorn och stora delar av privat tjänstesektor, medan de är fortsatt negativa inom industrin.

Antalet arbetade timmar steg under loppet av 2005 enligt nationalräkenskaperna och har fortsatt att stiga under inledningen av 2006. Historiskt brukar en ökning av antalet arbetade timmar följas av att antalet sysselsatta stiger med en fördröjning på ett till två kvartal.

Antalet programdeltagare ökar kraftigt i år

Antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program uppgick i genomsnitt till 123 000 under 2005. Antalet platser väntas i år uppgå till 161 500. Under inledningen av året har programvolymen inte ökat i önskad omfattning, t.ex. så har plusjobben inte ökat i den takt AMS planerat. Genom att regeringen i denna proposition föreslår en omfördelning från sysselsättningsprogram till utbildningsprogram förbättras

⁷ De två viktigaste definitionsförändringarna rör sysselsättning och arbetslöshet. Till skillnad från tidigare räknas numera personer som är folkbokförda i Sverige men arbetar vid ett arbetsställe utomlands som sysselsatta och i arbetskraften. Till gruppen arbetslösa hänförs nu alla personer som saknar arbete men som skulle kunna arbeta och aktivt har sökt arbete under referensveckan. Tidigare fanns också ett krav att personen velat arbeta.

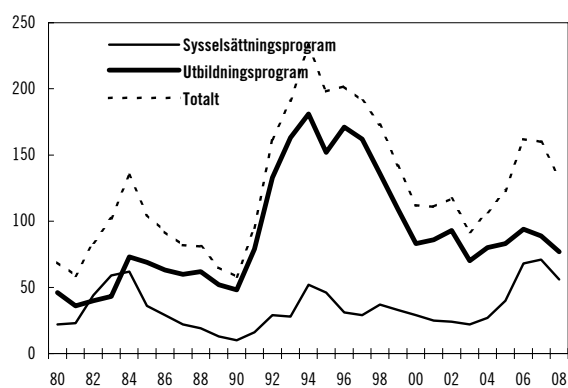
⁸ En indikation på detta är att antalet inskrivna vid arbetsförmedlingen som gått från arbetslöshet till arbete knappt har förändrats under det senaste året.

möjligheten att nå upp till planerade volymer. Detta eftersom utbildningsprogram i allmänhet är lättare att utöka snabbt än sysselsättningsprogram. Ökningen av programvolymen är i och med denna omfördelning ungefär jämnt fördelad mellan sysselsättningsprogram och utbildningsprogram för innevarande år.

I denna proposition föreslår regeringen en ökning av programmen med ytterligare 11 000 år 2007 och 2008 jämfört med planerna i budgetpropositionen för 2006. Det innebär att nästa år väntas den totala programvolymen endast minska marginellt. Inriktningen kommer dock att ha en något större vikt mot sysselsättningsprogram än under innevarande år. År 2008 minskar programvolymen ytterligare (se diagram 4.3).

Diagram 4.3 Deltagare i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program

Tusental personer, årsgenomsnitt

Källor: Arbetsmarknadsstyrelsen och Finansdepartementet.

Prognosen för arbetsmarknaden bygger på att den planerade volymen arbetsmarknadspolitiska program uppnås. Den bygger också på att de arbetsmarknadspolitiska programmen i mindre utsträckning än tidigare satsningar tränger undan reguljär sysselsättning. En stor del av satsningen ligger i offentlig sektor där risken för undanträngning generellt bedöms vara lägre än i privat sektor. De satsningar som görs är också till stor del riktade mot svaga grupper vilket också minskar risken för undanträngning.

Sysselsättningen fortsätter att stiga

Under andra halvåret 2005 utvecklades sysselsättningen, antalet arbetade timmar och kortsiktsindikatorerna positivt. Tillväxten i ekonomin väntas bli stark under 2006 och 2007. Andelen företag som upplever brist på arbets-

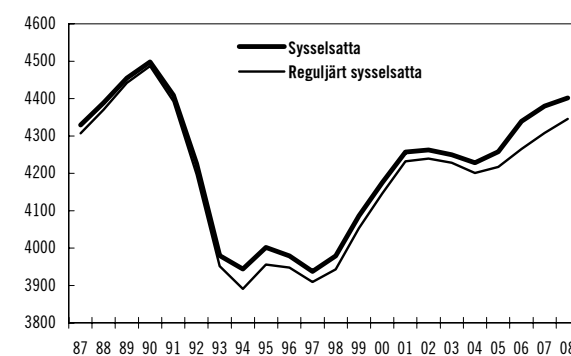
kraft och rekryteringssvårigheter är i dagsläget relativt liten. Förutsättningarna för att sysselsättningen ska fortsätta att öka kan därmed sägas vara goda.

Under prognosperioden väntas antalet arbetade timmar fortsätta öka i god takt. Sysselsättningen räknat i antal personer förutses utvecklas något starkare än sysselsättningen räknat i antal timmar, då medelarbetstiden antas minska något framöver.

En bidragande orsak till den starka sysselsättningsutvecklingen under prognosperioden är ökningen av de arbetsmarknadspolitiska programvolymerna. Den ökade programvolymen bidrar dock inte till att öka den reguljära sysselsättningen. Detta eftersom sysselsatta i arbetsmarknadspolitiska program⁹ räknas som sysselsatta men inte som reguljärt sysselsatta. Det faktum att sysselsättningsprogram leder till viss undanträngning av reguljär sysselsättning medför att den reguljära sysselsättningen utvecklas svagare än den skulle ha gjort i frånvaro av ökade programvolymer.

Diagram 4.4 Sysselsatta

Tusental personer

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen och Finansdepartementet.

Sysselsättningen väntas stiga med 1,8 % i år och 1,0 % nästa år. Det motsvarar en ökning med drygt 115 000 personer. Av dessa bedöms 85 000 vara reguljärt sysselsatta (se diagram 4.4). År 2008 beräknas sysselsättningen stiga med 0,5 %. Den reguljära sysselsättningsgraden för personer i åldersgruppen 20–64 år väntas då uppgå till 78,6 %.

Omkring 65 % av sysselsättningsökningen 2006–2007 väntas ske inom näringslivet. Tjänste-

⁹ Friårslediga, "plusjobbbara", personer som uppbär anställningsstöd eller starta eget-bidrag samt personer som har utbildningsvikariat räknas som sysselsatta.

och byggsektorerna väntas bidra till ökad sysselsättning, medan antalet sysselsatta fortsätter att minska inom industrin.

Inom tjänstesektorn ökade sysselsättningen i samtliga större delsektorer¹⁰ under 2005 för första gången sedan 2000. Samtidigt har förväntningarna när det gäller antalet anställda stärkts. Enstaka branscher uppvisar dock negativa netttotal. I dagsläget finns det inga generella problem att hitta lämplig personal i tjänstesektorn. Inom uppdragsverksamhet anger dock ett ökat antal företag att de upplever brist på arbetskraft. Av den totala sysselsättningsökningen under 2006 och 2007 väntas tjänstesektorn svara för omkring 75 %.

Byggkonjunkturen har fortsatt att stärkas. Orderläget i branschen är gott. Företagen är mycket optimistiska inför framtiden och förväntar sig att såväl byggande som sysselsättning ska stiga framöver. Bristen på byggarbetare utgör dock ett problem. Störst är problemen bland företag med huvudsaklig inriktning mot bostadsbyggande. Arbetskraftsbristen bedöms begränsa sysselsättningstillväxten något.

Sysselsättningen i industrin har minskat trendmässigt under flera decennier. Sysselsättningen har ökat endast under de år då industrikonjunkturen varit mycket stark. Produktionstillväxten beräknas tillta i år, men tillväxten bedöms inte bli tillräckligt hög för att resultera i en ökad sysselsättning.

Kommunsektorns starka finanser och satsningen på plusjobb väntas leda till att sysselsättningen ökar med drygt 35 000 personer under 2006 och 2007. Även staten påverkas av satsningen på plusjobb och sysselsättningen beräknas stiga med omkring 4000 personer. Offentlig sektor kommer därmed att stå för omkring 35 % av den totala sysselsättningsökningen under 2006 och 2007.

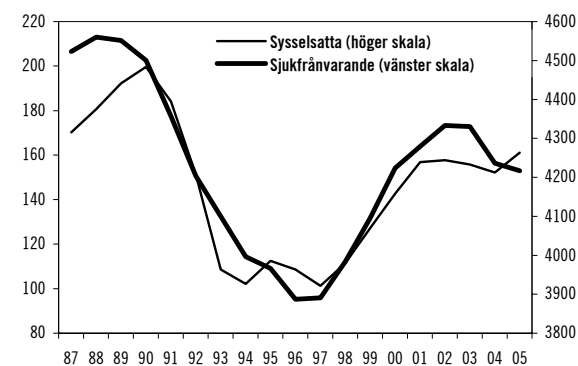
Medelarbetstiden sjunker något

Medelarbetstiden per sysselsatt minskade under perioden 2000–2003. Minskningen förklaras delvis av ökade sjukskrivningar, men också av en sjunkande medelarbetstid per person i arbete till följd av ett försämrat konjunkturläge. De senaste

två åren har förändringarna i medelarbetstiden från kvartal till kvartal varit små. Under andra halvåret 2005 sjönk medelarbetstiden.

Diagram 4.5 Sysselsatta och sjukfrånvarande

Tusental personer, årsgenomsnitt

Anm.: Sjukfrånvarande avser personer som varit sjukfrånvarande hela mätveckan.
Källa: Statistiska centralbyrån (AKU).

Under prognosperioden väntas frånvaron öka något till följd av att denna brukar variera med konjunkturen (se diagram 4.5). Det gäller både sjukfrånvaro¹¹ och frånvaro av andra skäl. Demografiutvecklingen är också sådan att den har en negativ effekt på medelarbetstiden. Befolkningsandelen i åldersgrupper med lägre medelarbetstid ökar mer än grupper med högre medelarbetsid. Med hänsyn taget till skillnader i antalet arbetsdagar beräknas medelarbetstiden minska marginellt de kommande åren.

Produktiviteten ökar snabbare

Produktivitetstillväxten avtog 2005. Det berodde på den tillfälliga avmattningen i industrikonjunkturen samt på att bidraget från så kallad merchanting minskade. Produktivitetsökningen i tjänstesektorn, som under flera år varit hög, avtog också. I takt med att tillväxten tar fart under 2006 beräknas produktivitetstillväxten stiga något. I tjänstesektorn förväntas den ligga kvar på en lägre, mer trendmässig tillväxttakt. Produktivitetsökningen avtar 2007 då tillväxten dämpas något och ekonomin går mot ett högre resursutnyttjande.

¹¹ I AKU fångas sjukfrånvaron upp antingen som "frånvaro på grund av sjukdom hela mätveckan" eller "sjukfrånvaro på grund av sjukdom del av mätveckan". AKU:s statistik är inte direkt jämförbar med Försäkringskassans (FK:s) statistik över antalet sjukskrivna. Detta beror bland annat på att FK:s statistik endast inkluderar personer som varit sjukskrivna i mer än 14 dagar och på att arbetslösa sjukskrivna och studerande sjukskrivna inkluderas i FK:s siffror men inte i AKU:s.

¹⁰ Företagstjänster, hushållstjänster, parti- och detaljhandel, reparationer och verkstäder, samt övriga tjänster.

Arbetskraftsutbudet fortsätter att öka

Efter att ha utvecklats svagt under flera år vände arbetskraftsutbudet uppåt förra året. Under hösten och vintern steg utbudet i stort sett i takt med sysselsättningen.

Konjunkturläget har betydelse för utvecklingen av arbetskraftsutbudet. En ökad efterfrågan på arbetskraft gör att fler söker sig till arbetsmarknaden, vilket framför allt gäller de yngre grupperna. De yngre tenderar att i hög grad kliva in i arbetskraften först i samband med att de får ett arbete. Detta gör att arbetskraftsdeltagandet svänger mer över konjunkturcykeln bland yngre grupper. När arbetsmarknadsläget är svagt tenderar ungdomar också att börja studera i högre grad än andra. Yngre gruppers möjlighet att få sommar- och extraarbeten ökar dessutom i högkonjunkturer. Att sysselsättningen stiger bland yngre behöver således inte betyda att de studerar i mindre omfattning.¹² Även de äldres deltagande på arbetsmarknaden påverkas mer än genomsnittet av konjunkturläget. De äldre väljer att stanna kvar längre i arbete då arbetsmarknadsläget är gott. Ett sämre arbetsmarknadsläge kan innebära att äldre i vissa fall går i pension tidigare.

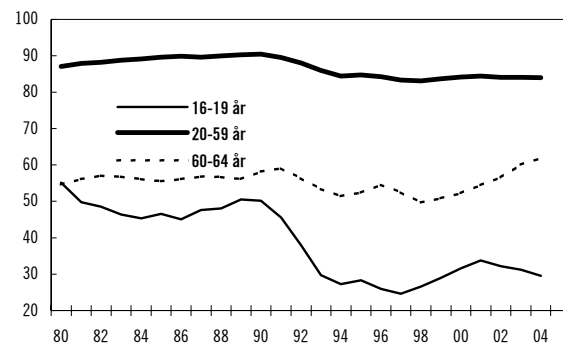
Arbetskraftsutbudet påverkas även av den demografiska utvecklingen. En större befolkning gör att det finns fler som kan arbeta. Sammansättningen på befolkningstillväxten har också betydelse (se diagram 4.6). Ur ett arbetskraftsperspektiv är den demografiska utvecklingen under de kommande åren relativt ogynnsam. Åldersgrupper som har ett lågt arbetskraftsdeltagande växer mycket. Det gäller framför allt i åldersgrupperna 16–19 år och 60–64 år, men även gruppen 20–24 år som har ett relativt lågt deltagande väntas öka kraftigt. Grupperna 45–54 år och 55–59 år som har ett högt arbetskraftstal, minskar eller är i stort oförändrade.

Under ett antal år har dock arbetskraftsdeltagandet trendmässigt stigit kraftigt i gruppen 60–64 år. Även i gruppen 55–59 år kan en stigande om än inte lika stark trend identifieras. Till största del förklaras denna trend av att äldre i dag i större utsträckning än tidigare generationer väljer att stanna kvar längre på arbetsmarknaden.

De som i dag tillhör de två äldsta grupperna är till största del 40-talister. Det är en generation som är friskare vid given ålder än tidigare generationer och har ett starkt fotfäste på arbetsmarknaden. De drabbades inte lika hårt under 1990-talskrisen som äldre generationer. Även pensionsreformen kan ha påverkat arbetskraftsdeltagandet bland de äldre. Mycket talar för att trenden med stigande arbetskraftstal bland de äldre kommer att fortsätta de kommande åren. Under innevarande år väntas arbetskraftsdeltagandet stiga något i de flesta åldersgrupperna, men framför allt i de yngre och äldre grupperna.

Diagram 4.6 Arbetskraftsdeltagande i olika åldersgrupper

Procent av befolkningen

Anm.: Till följd av statistikomläggningen finns inga länkade värden för 2005.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Även gruppen heltidsstudierande som sökt arbete har ökat de senaste månaderna enligt AKU. Denna grupp ingår inte i arbetskraften.¹³ Det innebär att det finns en stor arbetskraftspotential utanför arbetskraften som kan skjuta eventuella flaskhalsproblem något framåt i tiden och underlätta en sysselsättningsökning.

Utbudet beräknas stiga med 0,7 % i år och 0,5 % nästa år. År 2008 antas utbudet öka med 0,4 %.

Arbetslösheten faller

Under hösten och vintern har sysselsättningen stigit. Den öppna arbetslösheten har dock inte fallit i motsvarande grad eftersom även arbetskraftsutbudet ökat. Under det senaste halvåret har den öppna arbetslösheten rensat för säsongsvariationer sjunkit marginellt.

¹² Om en person arbetar en timme eller mer under mätveckan räknas personen i AKU som sysselsatt (oavsett om personen är heltidsstudierande eller inte).

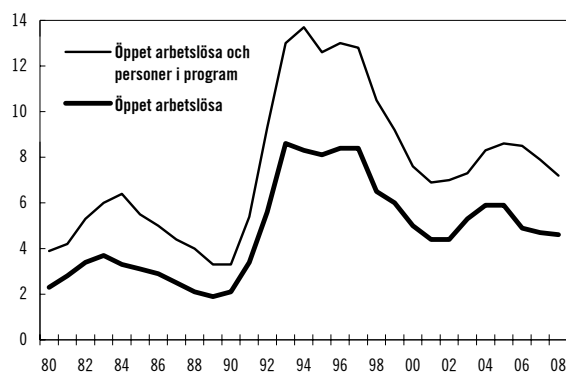
¹³ Internationellt räknas dock denna grupp som tillhörande arbetskraften.

En stark efterfrågan på arbetskraft och starkt stigande programvolym beräknas leda till att den öppna arbetslösheten sjunker under året. Mätt som årsgenomsnitt beräknas den öppna arbetslösheten uppgå till 4,9 % i år. Nästa år antas de sysselsättningsskapande programmen öka ytterligare något samtidigt som efterfrågan på reguljär arbetskraft fortfarande är god. Detta medför att den öppna arbetslösheten faller till 4,5 % (se diagram 4.7).

Den totala arbetslösheten, dvs. antalet öppet arbetslösa och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som andel av arbetskraften, beräknas sjunka svagt i år för att därefter falla snabbare under 2007 och 2008. Den totala arbetslösheten beräknas bli 7,3 % som årsgenomsnitt år 2008.

Diagram 4.7 Arbetslöshet

Procent av arbetskraften

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen och Finansdepartementet.

4.2 Löner

Löneökningstakten var fortsatt dämpad under 2005. Enligt Medlingsinstitutets preliminära statistik uppgick den genomsnittliga löneökningstakten till knappt 3,1 % 2005. Utfallet kommer under innevarande år att revideras till följd av retroaktiva löneutbetalningar.¹⁴ Det definitiva utfallet bedöms uppgå till 3,2 %.

Snabbast steg lönerna inom byggsektorn där den starka konjunkturen medförde att löneökningstakten steg till 3,4 %, vilket var knappt 1 procentenhet högre än 2004. Detta kan jämföras

med industrin där lönerna ökade med 3,1 % för andra året i rad. I den privata tjänstesektorn steg löneökningstakten jämfört med föregående år och uppgick till 3,3 %. Inom kommunal sektor växlade löneökningstakten ned markant jämfört med föregående år, medan den steg något inom statlig sektor.

Måttlig löneökningstakt 2006

Flera faktorer talar för en fortsatt relativt måttlig löneökningstakt under 2006. För det första är de avtalade löneökningarna fortsatt låga. Övergången till en mer decentraliserad lönebildning under 1990-talet har dock inneburit att det blivit allt svårare att göra en rättvisande uppdelning av löneökningarna i avtal och löneglidning. Detta på grund av att avtalsstatistiken endast omfattar centrala avtal och inte lokala avtal. De lägre avtalade löneökningarna på central nivå bedöms dock bidra till en dämpning av löneökningstakten.

För det andra bedöms resursutnyttjandet vara lågt, vilket väntas dämpa löneökningstakten. För det tredje innebär den låga inflationen att reallönerna ökar i relativt god takt trots en dämpad nominell löneutveckling.

Tilltagande löneökningstakt 2007

Under 2007 väntas löneökningarna bli större. Detta beror i huvudsak på att efterfrågan på arbetskraft väntas ha stigit en längre tid och att resursutnyttjandet därför är högre. Om inga avtal sägs upp i förtid kommer avtal för 80 % av alla anställda att löpa ut under 2007.¹⁵

För ekonomin som helhet beräknas lönerna öka med 3,4 % i år och 3,9 % nästa år.

Lönerna i näringslivet ökar snabbare än i offentlig sektor

Löneökningstakten väntas stiga i samtliga sektorer i takt med att efterfrågan på arbetskraft

¹⁴ Huvuddelen av de retroaktiva löneutbetalningarna väntas inom kommunal och statlig sektor. Det definitiva löneutfallet väntas dock inte ändra den övergripande bilden av löneutvecklingen inom dessa sektorer.

¹⁵ Av de anställda i näringslivet omfattas 45 % av avtal som innehåller uppsägningsklausuler och i den statliga sektorn omfattas samtliga. Om dessa inte utnyttjas kommer endast ca 30 000 anställda att omfattas av avtal som löper ut under 2006. Merparten av avtalen inom privat sektor löper ut i slutet av mars 2007. Avtalen inom kommunal och statlig sektor löper ut i juni respektive september samma år.

ökar. Till skillnad mot utvecklingen under de senaste åren väntas lönerna stiga snabbare i näringslivet än i offentlig sektor under perioden 2006–2007 (se tabell 4.2).

Tabell 4.2 Nominell löneutveckling

Årlig procentuell förändring

	2005	2006	2007	2008
Privat tjänstesektor	3,3	3,6	4,1	–
Industri	3,1	3,2	3,7	–
Byggindustri	3,4	4,0	4,4	–
<i>Näringsliv</i>	<i>3,2</i>	<i>3,5</i>	<i>4,0</i>	–
Kommunala myndigheter	3,1	3,1	3,7	–
Statliga myndigheter	3,2	3,3	3,5	–
Totalt	3,2	3,4	3,9	4,0

Anm.: Siffrorna avseende 2005 är en prognos. Löneutvecklingen avser timlön enligt konjunkturlönestatistiken. Enligt NR, vars definition skiljer sig från konjunkturlönestatistiken, bedöms lönerna öka med 4,3 % 2008.

Källor: Medlingsinstitutet och Finansdepartementet.

Lönerna väntas stiga snabbast inom byggsektorn. Den starka efterfrågan på byggnadsarbetare under 2005 har redan slagit igenom i högre löneökningstakt. Eftersläpningen mellan förändringar i konjunkturläge och löneutveckling är kortare i byggsektorn än i övriga branscher. Den i dagsläget höga andelen företag som anger att de har brist på arbetskraft väntas bidra till att löneökningstakten stiger ytterligare.

Inom tjänstesektorn väntas den uppgång i löneökningstakten som påbörjats under 2005 fortsätta till följd av en relativt kraftig ökning av efterfrågan på arbetskraft inom denna sektor.

Löneutvecklingen inom industrin väntas bli något svagare än i ovan nämnda sektorer till följd av en svagare efterfrågan på arbetskraft inom denna sektor.

Nedväxlingen i löneökningstakten inom den kommunala sektorn 2005 väntas till viss del bestå under prognosperioden. En anledning är att sänkningen av den centrala avtalsnivån fick större genomslag på det slutgiltiga löneutfallet under förra året än vid de senast föregående avtalsrevideringarna.

I statlig sektor väntas en svag underliggande sysselsättningsutveckling¹⁶ tillsammans med en svag uppräknings av anslagen 2007 innebära en dämpad löneökningstakt de kommande åren.

År 2008 antas lönerna öka med i genomsnitt 4,0 %, vilket motsvarar den takt som bedöms vara förenlig med produktivitets- och inflationsutvecklingen på lång sikt.

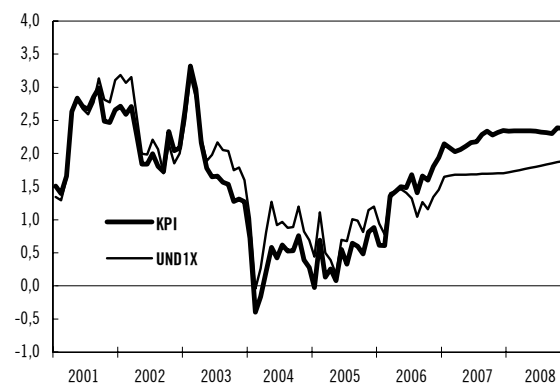
4.3 Inflation

Inflationen har fortsatt att vara låg

Inflationen, mätt som den procentuella förändringen av konsumentprisindex (KPI) under en tolv månadersperiod, har 2004 och 2005 varit i genomsnitt 0,4 % (se diagram 4.8). Den underliggande inflationen, mätt med Riksbankens mått UND1X¹⁷, har varit något högre eftersom den inte hållits ned av de låga bostadsräntorna. I genomsnitt har den dock inte varit högre än 0,8 % under dessa två år. I början av 2006 har inflationen förblivit låg. KPI-inflationen var 0,6 % såväl i januari som i februari.

Diagram 4.8 Konsumentprisernas utveckling

Årlig procentuell förändring

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Förklaringarna till de senaste två årens låga inflation står att finna bland både inhemska och internationella faktorer.

Diagram 4.9 visar att prisutvecklingen på importerade varor alltsedan första halvåret 2003 har bidragit till att hålla ned inflationen, även om dessa varors bidrag steg under andra halvåret 2005. De inhemska producerade varornas bidrag till inflationen har gradvis sjunkit och började under 2005 att hålla ned inflationen. Tjänsternas

¹⁶ Sysselsättningsförändring exklusive effekten av ökade arbetsmarknads-politiska åtgärder riktade till denna sektor.

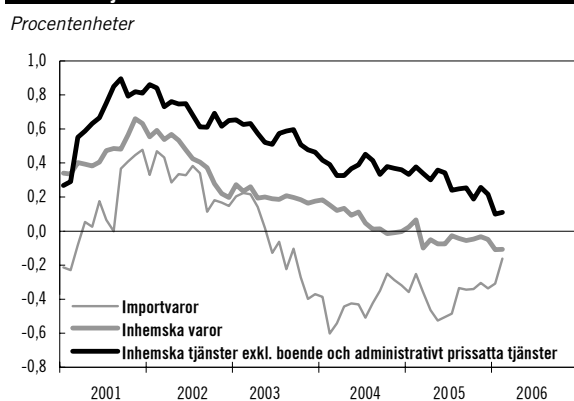
¹⁷ UND1X exkluderar räntekostnader för egna hem samt direkta effekter på konsumentpriserna av förändrade indirekta skatter och subventioner.

bidrag till inflationen har minskat gradvis de senaste åren men har förblivit positivt.

För att göra diagram 4.9 mer lättläst har boende samt några komponenter som brukar uppvisa stora kortsiktiga variationer utelämnats, nämligen energi, frukt och grönsaker. Av dessa komponenter har energivarorna bidragit mest till inflationen de senaste åren. I början av 2006 bidrog energipriserna med mellan 0,7 och 0,8 procentenheter till KPI-inflationen.

Diagram 4.9 Bidrag till KPI-inflationen från vissa grupper av varor och tjänster

Anm.: El, bränsle, drivmedel, frukt och grönsaker har exkluderats.
Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Importpriserna sjunker igen då kronan stärks

Att de importerade varornas bidrag till inflationen blev mindre negativt under 2005 berodde till stor del på förra årets kronförsvagning. Under en stor del av första halvåret 2006 väntas kronan alltjämt vara svagare än under motsvarande månader 2005, vilket bidrar till en viss ökning av inflationen.

Dessutom väntas fördröjda effekter av förra årets kronförsvagning fortsätta att höja konsumentpriserna på vissa varor under en stor del av 2006. Detta gäller exempelvis kläder, en varugrupp där ledtiderna för handelns stora inköp gör att konsumentpriserna samvarierar starkt med kronans växelkurs ungefär ett halvt år tidigare.

För många andra varugrupper är det svårare att bestämma storleken och fördröjningen av växelkursens genomslag i konsumentpriserna. En orsak till detta kan vara att priset på världsmarknaden är så stort att konsumentpriset fortsätter att sjunka trots en svagare krona. Ett exempel på detta är priserna på hemelektronik: Även i början av 2006 var dessa priser 10–15 % lägre än ett år tidigare, trots kronförsvagningen.

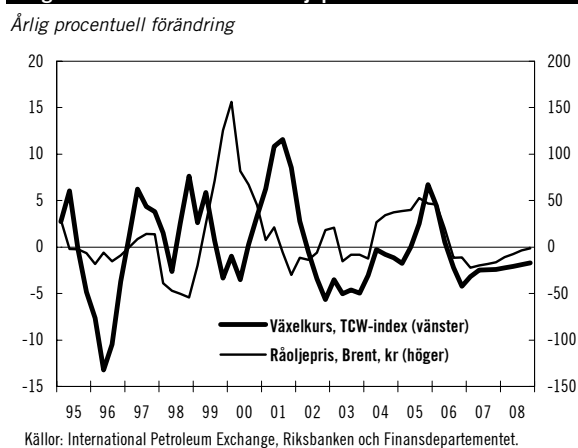
Till svårigheten att bedöma importprisgenomslaget bidrar även osäkerheten om i vilken utsträckning företagen valutasäkrar sina inköp. Ett begränsat genomslag i konsumentledet kan också bero på att importörer och handel betraktat kronförsvagningen som tillfällig och valt att under en tid låta det högre importpriset påverka handelns vinstmarginaler. Den växelkursprognos som beskrivs i avsnitt 2.2 innebär att förra årets kronförsvagning var tillfällig, vilket talar för att det fördröjda genomslaget i konsumentledet under 2006 blir begränsat.

Även inhemska faktorer, såsom ökad konkurrens i grossist- och detaljhandelsledet, kan hålla tillbaka prisutvecklingen på importerade varor. Detta bedöms ha varit fallet i bland annat livsmedelshandeln de senaste åren. Under prognosperioden väntas en fortsatt utveckling mot ökad konkurrens i viss mån bidra till att dämpa inflationsuppgången.

Under senare delen av 2006 väntas kronan åter stärkas och importpriserna på bearbetade varor sjunka. Priserna på importerade varor fortsätter därmed att hålla ned inflationen under 2007 och 2008.

Utöver kronförstärkningen bidrar den förutsedda nedgången i råoljepriset (se diagram 4.10) till att hålla ned inflationsprognosen från och med senare delen av 2006. I slutet av 2007 beräknas priserna på villaolja och bensin dra ned inflationen med ca 0,3 procentenheter. Under 2008 bedöms villaolja- och bensinpriserna plana ut på en något lägre nivå än årsgenomsnittet för 2007 och bidra svagt negativt till inflationen i slutet av året. Indirekta effekter av det höga oljepriset, via företagens ökade kostnader för produktion och transporter, kan dock fortsätta att bidra till en högre inflation under 2007 och 2008.

Diagram 4.10 Växelkurs och oljepris

Källor: International Petroleum Exchange, Riksbanken och Finansdepartementet.

Det inhemska inflationstrycket tilltar gradvis

De sjunkande inflationsbidragen från inhemska varor och tjänster i diagram 4.9 indikerar troligen både att det inhemska kostnadstrycket har fortsatt att vara lågt och att handelsmarginalerna utvecklats måttligt. En viktig förklaring till det låga kostnadstrycket är de senaste årens förhållandevis låga resursutnyttjande på arbetsmarknaden.

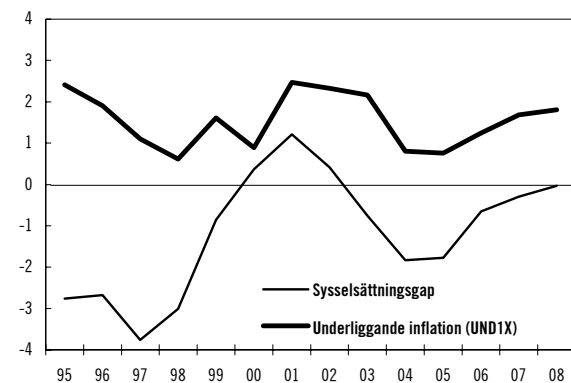
Sysselsättningen föll 2003 och 2004 och började stiga först 2005. Under de senaste åren har också produktiviteten stigit snabbt, vilket tillsammans med måttliga löneökningar dämpat enhetsarbetskostnadens utveckling. Dessutom har en kombination av begränsad inhemsk efterfrågetillväxt och stärkt konkurrens inom handeln bidragit till att dämpa utvecklingen av handelsmarginalerna.

Under 2006 och 2007 väntas sysselsättningen fortsätta att stiga i god takt. De lediga resurserna på arbetsmarknaden tas därmed successivt i anspråk. Det s.k. sysselsättningsgapet (skillnaden mellan faktisk och potentiell sysselsättning, se diagram 4.11) beräknas minska relativt snabbt för att slutas under 2008. Samtidigt väntas löneökningstakten tillta (se avsnitt 4.2), och produktivitetstillväxten i tjänstesektorn bedöms bli något lägre än den varit i genomsnitt de senaste åren.

Det inhemska kostnadstrycket förutses därmed öka och, med viss fördröjning, leda till stigande inflation.

Diagram 4.11 Sysselsättningsgap och underliggande inflation

Procent, årsgenomsnitt

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Även det efterfrågerelaterade inhemska inflationstrycket tilltar något under prognosperioden, då den goda inhemska konsumtionstillväxten gör det lättare för handeln att höja sina marginaler. Som nämnts ovan förutses dock en fort-

satt utveckling mot ökad konkurrens på varu- och tjänstemarknaderna hålla tillbaka prisökningarna något.

Låga hyror och höga elpriser

Hyrorna står för drygt 14 % av den totala varu- och tjänstekorgen i KPI¹⁸ och har därmed stor betydelse för den totala inflationen. De senaste fyra åren har hyrorna stigit med mellan 2,4 % och 3,0 % per år. För 2006 har de avtalade hyreshöjningarna visat sig bli betydligt lägre. Hyrorna beräknas stiga med endast ca 0,5 % under loppet av 2006, vilket bidrar till att inflationen förblir låg i år. Under nästa år bedöms hyrorna öka med ca 1,7 %.

En relativt stor och svårbedömd del av bostadskostnaderna utgörs av elpriset (4 % av KPI-korgen). Elpriserna på elbörsen Nord Pool har under de första månaderna 2006 stigit kraftigt. I prognosen antas att elpriset ligger kvar på en hög nivå under 2006 och 2007. Elprisets bidrag till KPI-inflationen beräknas därmed bli ca 0,2 procentenheter i slutet av 2006 för att i slutet av 2007 vara nära noll.

Stigande bostadsräntor höjer KPI

De sjunkande räntekostnaderna för egnahem har sedan april 2003 bidragit till att hålla ned inflationen mätt med KPI. Den ränteprogno som redovisas i avsnitt 2.2 innebär att egnahemsräntorna från och med mitten av 2006 i stället börjar bidra till att dra upp KPI-inflationen. KPI-inflationen blir därför högre än den underliggande inflationen mätt med UND1X under större delen av prognosperioden (se diagram 4.8 och tabell 4.3). Räntornas bidrag till inflationen uppskattas till 0,5 procentenheter i slutet av 2006, 0,8 procentenheter i slutet av 2007 och 0,5 procentenheter i slutet av 2008.

Inflationen närmar sig gradvis målet

Sammanfattningsvis väntas inflationstrycket förbli lågt under 2006, då bland annat mycket låga

¹⁸ Hyror för hyresbostäder står för ca 10 % och bostadsrättsavgifter för ca 4 % av KPI-korgen. Bostadsrättsavgifterna prismäts dock inte i KPI utan representeras i stället av hyror för hyresbostäder.

hyresökningar och ett ännu måttligt resursutnyttjande på den svenska arbetsmarknaden motverkar effekterna av förra årets kronförsvagning och ett högt oljepris. Nästa år stiger resursutnyttjandet på arbetsmarknaden relativt snabbt, men inflationsuppgången dämpas av sjunkande oljepris och starkare krona.

Under 2008 får den snabba förbättringen på arbetsmarknaden större genomslag på inflationen, men importpriserna fortsätter att dämpa inflationsstegringen. Den underliggande inflationen, mätt med UNDI_X, bedöms inte bli högre än ca 1,9 % i slutet av 2008 (se tabell 4.3).

Tabell 4.3 Konsumentpriser

Årlig procentuell förändring

	2005	2006	2007	2008
KPI, december	0,9	1,9	2,3	2,4
KPI, årsgenomsnitt	0,5	1,4	2,2	2,3
UNDI _X , december	1,2	1,5	1,7	1,9
UNDI _X , årsgenomsnitt	0,8	1,3	1,7	1,8

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och Finansdepartementet.

Inhemskt inflationstryck och energipriser osäkra

Ett betydande osäkerhetsmoment i inflationsprognosen ligger i bedömningen av hur inflationen påverkas av sysselsättningsökningen under prognosperioden. Å ena sidan har det inhemska inflationstrycket ofta överskattats de senaste åren, och det är möjligt att en fortsatt god produktivitet utveckling och ökande konkurrens medför att konsumentpriserna stiger mindre eller senare än vad som förutses i denna prognos.

Å andra sidan kan priserna komma att stiga snabbare än väntat under 2007 och 2008 om den goda sysselsättningsutvecklingen och den starka inhemska efterfrågetillväxten leder till lönedrivande personalbrist, framför allt i enskilda konsumentnära tjänstebranscher.

Osäkerheten om energiprisernas utveckling utgör också en risk för högre inflation än prognostiserat.

5 Den offentliga sektorn

5.1 Den offentliga sektorns finanser

Den offentliga sektorns finansiella sparande motsvarade 2,7 % av BNP 2005 enligt preliminära nationalräkenskaper, vilket kan jämföras med 1,6 % av BNP 2004. Till förbättringen bidrog en relativt kraftig ökning av skatteintäkterna från bolagsvinster och från hushållens kapitalvinster, vilket medförde ett överskott i statens finansiella sparande motsvarande 0,3 % av BNP. Därtill förbättrades den kommunala sektorns finansiella sparande med ca 10 miljarder kronor till 0,5 % av BNP. Ålderspensions-systemets finansiella sparande uppgick till 1,9 % av BNP.

Tabell 5.1 Den offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor

	2005	2006	2007	2008
Inkomster	1 505	1 561	1 628	1 704
<i>Procent av BNP</i>	<i>56,3</i>	<i>55,4</i>	<i>54,7</i>	<i>54,5</i>
Skatter och avgifter	1 357	1 407	1 472	1 542
<i>Procent av BNP</i>	<i>50,8</i>	<i>49,9</i>	<i>49,4</i>	<i>49,3</i>
Kapitalinkomster	58	65	62	64
Övriga inkomster	89	90	94	98
Utgifter	1 434	1 506	1 562	1 617
<i>Procent av BNP</i>	<i>53,6</i>	<i>53,4</i>	<i>52,5</i>	<i>51,7</i>
Utgifter exkl. räntor	1 382	1 452	1 504	1 559
Ränteutgifter	52	54	57	58
Finansiellt sparande	71	55	66	87
<i>Procent av BNP</i>	<i>2,7</i>	<i>2,0</i>	<i>2,2</i>	<i>2,8</i>
Staten	7	-15	-7	22
ÅP-systemet	50	52	55	53
Kommunal sektor	14	18	19	12
Finansiell ställning				
Nettoskuld	-331	-408	-482	-571
<i>Procent av BNP</i>	<i>-12,4</i>	<i>-14,5</i>	<i>-16,2</i>	<i>-18,3</i>
Konsoliderad bruttoskuld	1 346	1 295	1 278	1 249
<i>Procent av BNP</i>	<i>50,3</i>	<i>45,9</i>	<i>42,9</i>	<i>39,9</i>

Anm.: Konsoliderad bruttoskuld definieras av EU-regler (Maastrichtvillkoren).
Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Vid utgången av 2005 översteg den offentliga sektorns finansiella tillgångar skulderna med 331 miljarder kronor eller 12,4 % av BNP. Den offentliga sektorns kapitalinkomster i form av räntor och utdelningar överstiger också ränteutgifterna. Den positiva nettoförmögenheten kan ses mot bakgrund av att tillgångarna i pensionsystemet uppgick till drygt 1 000 miljarder

kronor. Den konsoliderade bruttoskulden uppgick till 50,3 % av BNP, vilket med god marginal understiger referensvärdet inom EMU på 60 % av BNP (se tabell 5.1).

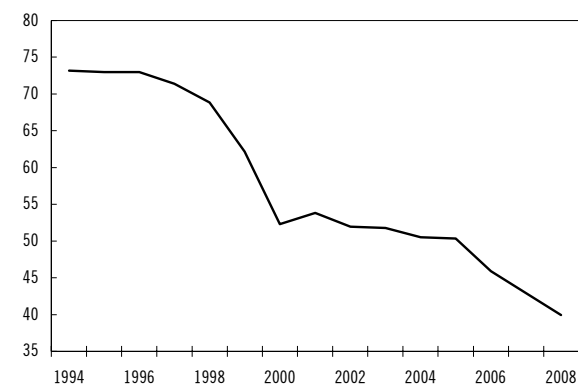
I år reduceras den offentliga sektorns finansiella sparande till 2 % av BNP. Inkomsterna minskar uttryckt som andel av BNP, delvis till följd av att de tillfälliga skatteintäkterna från upplösningen av periodiseringsfonderna 2004 och 2005 faller bort. Expansiv finanspolitik bidrar också till att statens finansiella sparande åter väntas visa underskott efter förra årets överskott. Ökade statsbidrag till kommunsektorn bidrar till fortsatt goda finanser för kommuner och lands-
ting.

Under 2007 och 2008 förstärks den offentliga sektorns finansiella sparande trots de reformer som föreslås i denna proposition. Såväl inkomster som utgifter minskar uttryckt som andel av BNP och det finansiella sparandet beräknas till 2,2 % av BNP 2007 och till 2,8 % av BNP 2008.

Överskottet i den offentliga sektorns finansiella sparande medför att den finansiella nettoställningen fortsätter att stärkas och bidrar till att den konsoliderade bruttoskulden minskar under prognosperioden (se diagram 5.1).

Diagram 5.1 Konsoliderad bruttoskuld

Procent av BNP

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

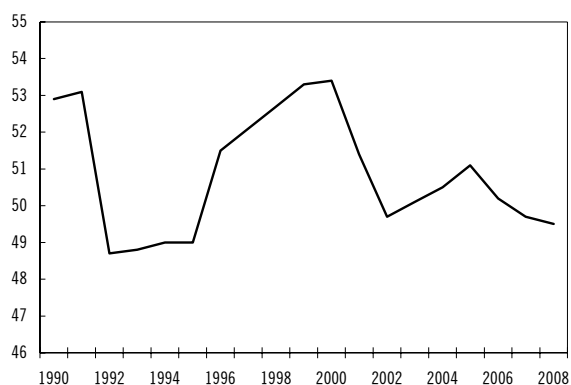
Skatter och avgifter

De skatter som nationalräkenskaperna (NR) redovisar för den offentliga sektorn är något lägre än de totala skatterna. Den del av mervärdesskatten och tullinkomsterna som ingår i avgiften till EU redovisas nämligen inte som skatt i den offentliga sektorn, utan som en skatt till utlandet. De totala skatterna uttryckt som andel av BNP (skattekvoten) sjönk i början av

1990-talet till följd av den ekonomiska krisen och av att 1990 års skattereform var underfinansierad under de första åren efter ikraftträdandet. Skattekvoterna i konsolideringsprogrammet 1995-1998 och extraordinärt höga bolagsvinster och kapitalvinster 1999-2000 medförde att skattekvoten ökade kraftigt under andra hälften av 1990-talet. Skattesänkningar och minskade bolags- och kapitalvinster bidrog till att skattekvoten återigen minskade i början av 2000-talet (se diagram 5.2).

Diagram 5.2 Skatter inklusive skatt till EU

Procent av BNP

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Under 2004 och 2005 steg skattekvoten främst till följd av ökade kapitalvinster och bolagsvinster.

År 2005 uppgick skattekvoten till 51,1 %, varav 31,7 procentenheter eller drygt 60 % bestod av skatt och avgifter på löneinkomster och transfereringar. Skatt på kapital motsvarade 5,9 % av BNP, vilket är det högsta andelen sedan 2000 då kapitalskatterna motsvarade 7,3 % av BNP. Mervärdesskatten motsvarade 9,4 % och övriga skatter 4,1 % av BNP (se tabell 5.2).

I år medför regeländringar ett skattebortfall på ca 4 miljarder kronor motsvarande 0,2 % av BNP. Skatt på löner och transfereringar har sänkts med ca 9 miljarder kronor bland annat genom att den stegvisa kompensationen för den allmänna pensionsavgiften, som inleddes 2000, fullföljts och genom höjt grundavdrag. Skattesänkningarna finansieras delvis, liksom tidigare år, med höjda energi- och miljöskatter och är därmed en del av den s.k. gröna skatteväxlingen.

Tabell 5.2 Skatter och avgifter

Procent av BNP

	2005	2006	2007	2008
Skatt på löner och transfereringar	31,7	31,1	31,0	30,8
Inkomstskatt	17,7	17,4	17,3	17,1
Arbetsgivaravgifter	14,0	13,8	13,7	13,7
Skatt på kapital	5,9	5,9	5,8	5,9
Hushållen kapitalskatter	0,7	1,0	0,7	0,6
Skatt på bolagsvinster	3,1	2,9	3,0	3,1
Fastighetsskatt	0,9	1,0	1,0	1,0
Övrig skatt på kapital	1,1	1,0	1,1	1,1
Mervärdesskatt	9,4	9,4	9,3	9,3
Övriga skatter	4,1	3,7	3,6	3,5
Summa inkl. skatt till EU	51,1	50,2	49,7	49,5
varav till				
Offentliga sektorn	50,8	49,9	49,4	49,3
EU	0,3	0,3	0,2	0,2

Anm.: De totala skatteinkomsterna är enligt nationalräkenskapernas preliminära utfall och fördelade på olika kategorier enligt Finansdepartementet. För 2005 är nationalräkenskapernas preliminära utfall 6 miljarder kronor högre än Finansdepartementets bedömning. Skillnaden som motsvarar 0,3 % av BNP har lagts på övriga skatter i tabellen.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Skatt på kapital från hushåll har ökat under de senaste två åren till följd av ökade kapitalvinster och aktieutdelningar. Denna utveckling väntas fortsätta och hushållens kapitalskatt beräknas i år till 1 % av BNP, vilket kan jämföras med 1,5 % av BNP 2000.

Beslutet att räntebelägga bolagens periodiseringsfonder från och med 2005 har fått till följd att vissa bolag återfört hela eller delar av sin fondavsättning till beskattning under 2004 och 2005. Det beräknas ha medfört tillfälligt höga skatteinkomster från bolagen uppgående till 13 miljarder kronor 2004 och 9 miljarder kronor 2005. Bortfallet av dessa tillfälliga inkomster bidrar till att skatt på bolagsvinster minskar som andel av BNP i år (se fördjupningsruta Skatt på kapital).

Mervärdesskatten som andel av BNP beräknas i år ligga kvar på 2005 års nivå på 9,4 % av BNP. Sammantaget minskar skattekvoten relativt kraftigt i år till 50,2 %.

Åren 2007 och 2008 fortsätter skattekvoten att minska trots endast marginella regeländringar. Det är en följd av att viktiga skattebaser ökar långsammare än BNP och att hushållens realiserade kapitalvinster förväntas återgå till en mer normal nivå.

Andra inkomster

Vid sidan av skatter har den offentliga sektorn andra inkomster, vilka 2005 uppgick till 147 miljarder kronor motsvarande 5,5 % av BNP. Omkring 40 % av dessa inkomster består av kapitalinkomster i form av räntor och utdelningar, varav ca hälften är direktavkastning på pensionsfonderna. År 2005 översteg kapitalinkomsterna ränteutgifterna, vilket avspeglar den positiva finansiella förmögenheten. Kapitalinkomsterna ökar relativt kraftigt i år till följd av höjda aktieutdelningar.

Övriga inkomster består huvudsakligen av tillräknade pensionsavgifter och kapitalförslitning. Dessa inkomster är kalkylmässiga och motsvaras på utgiftssidan av lika stora kostnader, som inräknas i den offentliga konsumtionen.

Utgifter

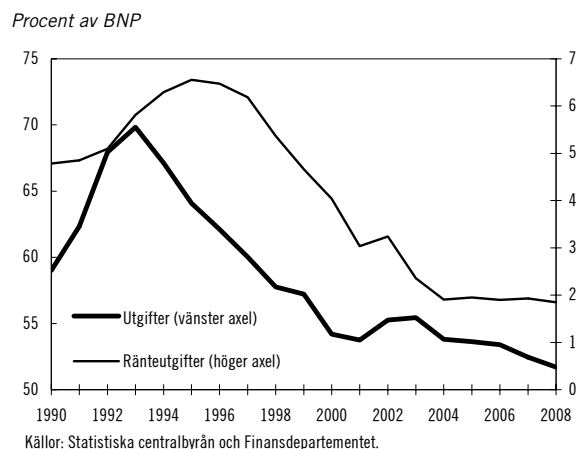
Den offentliga sektorns utgifter uttryckt som andel av BNP (utgiftskvoten) steg kraftigt under den ekonomiska krisen i början av 1990-talet. Besparingarna i konsolideringsprogrammet tillsammans med en snabb ekonomisk tillväxt bidrog till att utgiftskvoten minskade under andra hälften av 1990-talet. När förtroendet för svensk ekonomi återvanns föll räntorna och därmed minskade ränteutgifterna. Reformen i kombination med konjunkturedgången medförde att utgiftskvoten ökade 2002 och 2003. Sedan 2004 har utgiftskvoten minskat och uppgick 2005 till 53,6 %. Utgiftskvoten beräknas minska successivt under prognosperioden (se diagram 5.3 och tabell 5.3).

Transfereringarna till hushållen, som motsvarade 18,2 % av BNP och 34 % av utgifterna 2005, minskar som andel av BNP under prognosperioden. Pensionsutbetalningarna har minskat i relation till BNP under en följd av år och fortsätter att minska i år och nästa år trots en real ökning av pensionerna (se avsnitt 3.4). En orsak är att antalet pensionärer ökar relativt måttligt de närmaste åren.

De senaste årens kraftiga ökning av utgifterna för sjukförsäkringen har brutits, men utgifterna för förtidspensionerna och assistansersättningen fortsätter att öka. Nästa år bidrar även förbättringen på arbetsmarknaden till att transfereringarna till hushållen minskar i relation till BNP. Flera reformer ökar transfereringar rela-

terade till familjer och barn under prognosperioden.

Diagram 5.3 Utgifter

Övriga transfereringar beräknas öka som andel av BNP 2006, delvis genom en kraftig ökning av biståndet.

Den offentliga konsumtionen som andel av BNP uppgick till 27,3 % 2005 och svarade för ca 51 % av utgifterna (utvecklingen av den offentliga konsumtionen beskrivs i avsnitt 3). Under prognosperioden minskar den offentliga konsumtionen som andel av BNP, men den ökar som andel av utgifterna. De offentliga investeringarna ökar något i år som andel av BNP.

Tabell 5.3 Den offentliga sektorns utgifter

Procent av BNP

	2005	2006	2007	2008
Hushållstransfereringar	18,2	17,8	17,2	16,9
Ålderspensioner	8,7	8,5	8,3	8,3
Sjukdom	4,4	4,2	4,1	4,0
Arbetsmarknad	1,6	1,6	1,4	1,3
Familjer och barn	1,8	1,9	1,9	1,8
Studier	0,4	0,5	0,5	0,4
Socialbidrag m.m.	0,4	0,4	0,4	0,3
Övrigt	0,8	0,8	0,8	0,7
Övriga transfereringar	3,4	3,7	3,5	3,4
Konsumtion	27,3	27,2	26,9	26,7
Investeringar	2,7	2,8	2,8	2,8
Ränteutgifter	1,9	1,9	1,9	1,8
Summa utgifter	53,6	53,4	52,5	51,7
exklusive räntor	51,7	51,5	50,5	49,8

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Ränteutgifterna har minskat med 40 miljarder kronor sedan 2000 och väntas uppgå till knappt 2 % av BNP under hela prognosperioden.

Tabell 5.4 Indikatorer för överskottsmålet: Strukturellt sparande och genomsnitt av sparandet

Procent av BNP

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Finansiellt sparande	5,0	2,6	-0,5	-0,2	1,6	2,7	2,0	2,2	2,8
Justering för BNP-gap m.m.	-2,0	-0,3	0,5	1,2	0,5	0,7	0,4	0,2	0,0
Strukturellt sparande	2,9	2,4	0,0	1,1	2,1	3,4	2,4	2,4	2,8
Genomsnitt finansiellt sparande fr.o.m. 2000	5,0	3,8	2,4	1,7	1,7	1,9	1,9	1,9	2,0
<i>BNP-gap</i>	2,3	0,4	-0,7	-1,8	-1,4	-1,5	-0,6	-0,3	0,0

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

5.2 Målen för finanspolitiken

Finanspolitiken styrs av två medelfristiga mål. För det första ska den offentliga sektorns finansiella sparande i genomsnitt motsvara 2 % av BNP över en konjunkturcykel (*överskottsmålet*). För det andra ska statens utgifter, exklusive utgifter för statsskuldräntor, och ålderspensionssystemets utgifter sammantagna rymmas inom ett *utgiftstak*, som normalt beslutas tre år i förväg. Därutöver finns för den kommunala sektorn ett krav om balanserade budgetar (*balanskravet*). Utgiftstaken gäller sedan 1997 och överskottsmålet och balanskravet sedan 2000.¹⁹

Överskottsmålet motiveras i första hand av behovet av att stärka den offentliga sektorns finansiella ställning inför de framtida demografiska utmaningarna på de offentliga välfärdssystemen. Samtidigt innebär målet att det skapas ett utrymme för att undvika alltför stora underskott i en lågkonjunktur. Utgiftstaket för staten är ett viktigt verktyg i budgetprocessen och förhindrar att tillfälligt högre inkomster leder till varaktigt högre utgifter. Utgiftstaken är dessutom ett viktigt instrument för att säkerställa överskottsmålet.

En utvärdering av måluppfyllelse för överskottsmålet bör förhålla sig till det faktum att längden på en konjunkturcykel är osäker och kan variera över tiden. I det följande redovisas två typer av indikatorer för bedömning av

måluppfyllelsen, dels genomsnitt över tidsperioder och dels s.k. strukturella saldon.

Genomsnittliga sparandet nära 2 % av BNP

Överskottsmålet formuleras som ett genomsnitt över en konjunkturcykel. Decennierna efter andra världskriget var längden på en typisk svensk konjunkturcykel ca fem år. Efter den ekonomiska krisen i början av 1990-talet tycks konjunkturcyklerna ha förlängts. Det är därför rimligt att som en indikator för måluppfyllelse mäta ett genomsnitt av överskotten över perioder något längre än fem år.

År 2005 motsvarade genomsnittet för det finansiella sparandet beräknat från och med 2000 1,9 % av BNP. Samma genomsnitt gäller även för prognosåren 2006 och 2007. För 2008 beräknas genomsnittet öka till 2,0 % av BNP (se tabell 5.4).

Det strukturella saldot

De offentliga finanserna påverkas av automatiska variationer i skatteinkomster och utgifter över konjunkturcykeln. Detta tillsammans med den osäkerhet som normalt råder om konjunkturcykeln gör att överskottet för enskilda år kan avvika från 2 % av BNP, utan att det medelfristiga målet äventyras. Detta är ett uttryck för en avvägning mellan kortsiktig flexibilitet och långsiktig hållbarhet. Av det skälet är överskottsmålet angivet som ett genomsnitt över en konjunkturcykel.

För att bedöma huruvida det *finansiella sparandet enskilda år* ligger i linje med målet kan också sparandet justeras för konjunkturberoende

¹⁹ Den offentliga sektorns finansiella sparande definieras av EU:s regelverk för nationalräkenskaper, ENS-95. Det innebär att överskottsmålet omfattar staten, ålderspensionssystemet och den kommunala sektorn.

Utgiftstaket omfattar utgifterna på statsbudgeten exklusive statsskuld-räntor, utgifterna för ålderspensionssystemet samt en budgeteringsmarginal. Den kommunala sektorns utgifter ingår inte i utgiftstaket. Därutöver finns andra utgifter som påverkar den offentliga sektorns finansiella sparande, men som inte omfattas av utgiftstaket. Vissa statliga utgifter finansieras på statsbudgetens inkomstsida och genom lån i Riksgäldskontoret.

Tabell 5.5 Utgiftstak för staten

Miljarder kronor om ej annat anges

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ¹
Utgiftstak	720	746	773	803	836	870	907	949	982
<i>Procent av BNP</i>	<i>32,5</i>	<i>32,6</i>	<i>32,6</i>	<i>32,7</i>	<i>32,5</i>	<i>32,5</i>	<i>32,2</i>	<i>31,9</i>	<i>31,4</i>
Budgeteringsmarginal	5,0	4,7	0,4	2,9	2,4	5,7	2,9	9,7	16,2
Takbegränsade utgifter	715	741	773	800	834	864	904	939	966
<i>Procent av BNP</i>	<i>32,2</i>	<i>32,4</i>	<i>32,6</i>	<i>32,5</i>	<i>32,4</i>	<i>32,3</i>	<i>32,1</i>	<i>31,5</i>	<i>30,9</i>

Anm.: Utgiftstaket och takbegränsade utgifter är korrigerade för tekniska förändringar.

¹ Budgeteringsmarginalen 2008 är beräknad på ett utgiftstak enligt regeringens bedömning.

Källa: Finansdepartementet.

variationer i offentliga inkomster och utgifter samt för tillfälliga effekter av annan typ. Det justerade sparandet speglar den underliggande eller ”strukturella” nivån på sparandet.

Det strukturella sparandet i offentlig sektor bör normalt ligga nära 2 % av BNP. Vid risk för hög arbetslöshet, eller överhettning i ekonomin med hög inflation som följd, kan finanspolitiken behöva lättas upp eller stramas åt. I ett sådant läge kan det vara rimligt att det strukturella sparandet tillfälligt avviker från en nivå motsvarande 2 % av BNP. Ett högre eller lägre strukturellt sparande kan också vara nödvändigt ett visst år om sparandet tidigare år avviker markant från 2 %. En snabb anpassning av de offentliga finanserna kan då ge upphov till en alltför stark effekt på efterfrågan i ekonomin och bidra till instabilitet i den reala ekonomin.

Justeringen av sparandet för konjunktoren bygger på en bedömning av konjunkturläget samt dess effekter på de offentliga finanserna. Konjunkturläget beskrivs med det så kallade BNP-gapet, som utgör den procentuella skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP.²⁰ Finansdepartementets bedömning är att en förändring av BNP-gapet med 1 procentenhet påverkar det finansiella sparandet i offentlig sektor med i genomsnitt 0,7 % av BNP. Känsligheten kan variera mellan åren beroende på hur olika BNP-komponenter utvecklas i förhållande till varandra. Det ska emellertid understrykas att beräkningen av strukturellt sparande är osäker eftersom bedömningen av framför allt den potentiella produktionens nivå och sammanställning är osäker.

Sedan 2000 har de strukturella saldon på både över- och underskridit 2 % av BNP.²¹ År 2005 beräknas det strukturella sparandet till 3,4 % av BNP. BNP-gapets storlek bedöms till 1,5 % av BNP vilket innebär att det fanns lediga resurser i ekonomin. Samtidigt påverkades det finansiella sparandet av intäkter av engångskaraktär som bedöms utgöra 0,3 % av BNP. Det strukturella saldot är justerat för dessa båda effekter.

Mellan 2005 och 2006 bedöms resursutnyttjandet i ekonomin, mätt som BNP-gapet, öka, men fortfarande finns lediga resurser i ekonomin. Med den expansiva finanspolitiken 2006 minskar det strukturella saldot till 2,4 % av BNP.

När BNP-gapet sluts 2008 sammanfaller det strukturella överskottet med det faktiska överskottet.

Finanspolitiken i linje med överskottsmålet

Sammantaget visar indikatorerna att finanspolitiken ligger i linje med målet om ett överskott motsvarande 2 % av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Utgiftstaket

De takbegränsade utgifterna har underskridit utgiftstaket varje år sedan taket infördes 1997. Under perioden 2000–2005 har emellertid budgeteringsmarginalen varit relativt liten, och den är knapp även för 2006. Med de nu föreslagna re-

²⁰ För bedömningar av BNP-gapet se avsnitt 4.²¹ Mått på strukturella saldon tidigt i perioden bör emellertid endast ses som grova indikatorer. Det beror framför allt på revideringar av BNP-gapen bakåt i tiden vid beräkningar av de aktuella BNP-gapen.

formerna uppgår budgeteringsmarginalen 2007 till 9,7 miljarder kronor (se tabell 5.5).

Utgiftstaket för 2008 beslutas först efter förslag i budgetpropositionen för 2007, men enligt regeringens bedömning i budgetpropositionen för 2006 är 982 miljarder kronor en väl avvägd nivå för det samhällsekonomiska utrymmet för de statliga utgifterna 2008.

Redovisningsprinciperna i statsbudgeten varierar över tiden. Därför genomförs ibland tekniska justeringar av utgiftstaket, vars syfte är att taket ska utgöra en lika stram begränsning för de takbegränsade utgifterna efter justeringen som före de förändringar som föranledde justeringen. För att skapa jämförbarhet över tiden har därför de takbegränsade utgifterna 2000–2005 i tabell 5.5 korrigerats till den redovisning som gäller från och med 2006. Korrigerat för tekniska förändringar har utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna uttryckt som andel av BNP legat på en relativt stabil nivå sedan 2000. Framöver väntas en viss minskning 2006 och 2007.

5.3 Finanspolitiken

Effekterna på den privata sektorns efterfrågan av förändringar i de offentliga finanserna är svårbedömda av flera skäl. Skatteförändringar som riktar sig till hushåll har sannolikt en annan effekt än de som riktar sig mot företag. På samma sätt kan hushåll med olika konsumtionsbenägenhet reagera på olika sätt på finanspolitiska stimulanser.

Därutöver har offentlig konsumtion och offentliga investeringar direkta effekter på efterfrågan, medan förändringar i det finansiella sparandet till följd av förändringar i utlandstransfereringar, som biståndet och EU-avgiften, inte påverkar efterfrågan i den svenska ekonomin överhuvudtaget.

För att finanspolitiken ska ha önskade effekter krävs trovärdighet för de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet. Hushållen blir mer försiktiga och sparar mer om de offentliga underskotten är stora, eftersom dessa förr eller senare måste finansieras med skattehöjningar eller besparingar. Omvänt kan konsumentförtroendet påverkas positivt när de offentliga finanserna uppvisar stora överskott.

Av dessa skäl mäter förändringen av det offentliga sparandet den offentliga sektorns impuls på den privata sektorns efterfrågan, men är

endast en grov indikator för de offentliga finansernas effekter på efterfrågan i ekonomin.

Förändringen av den offentliga sektorns finansiella sparande mellan åren kan beskrivas med utgångspunkt i tre saldpåverkande faktorer: automatiska stabilisatorer, diskretionär finanspolitik och övriga saldpåverkande faktorer.

De så kallade *automatiska stabilisatorerna* ger ett viktigt bidrag till stabiliseringspolitiken. När BNP-tillväxten överstiger den trendmässiga förstärks de offentliga finanserna, och inkomstillväxten dämpas i den privata sektorn. Det bidrar till att begränsa den inhemska efterfrågan och minskar risken för överhettning. Omvänt stimuleras ekonomin när tillväxten är lägre än den trendmässiga. De automatiska stabilisatorerna har därmed en dämpande effekt på konjunktursvängningarna.

Den *diskretionära finanspolitiken* består av aktiva reformbeslut och besparingar i den statliga budgeten. En sammanställning av tidigare beslutade och nu föreslagna eller aviserade reformer redovisas i kapitel 4 i denna proposition. Budgeteffekten avser året när besluten träder i kraft oavsett när de fattats.

Utöver den diskretionära finanspolitiken och de automatiska stabilisatorerna påverkas de offentliga finanserna av en rad *övriga faktorer*. Dessa innefattar bl.a. BNP-tillväxtens sammansättning, förändringar i kapitalinkomster och ränteutgifter beroende på förändringar av den offentliga sektorns tillgångar och skulder och ränteläget, transfereringsutgifternas utveckling på grund av den demografiska utvecklingen eller beteendeförändringar. Slutligen påverkas de offentliga finanserna av beslut inom den kommunala sektorn.

Förändringen i den offentliga sektorns finansiella sparande utgörs av summan av de tre komponenterna ovan. Förändringen i det faktiska sparandet mäter den offentliga sektorns impuls till efterfrågan. Förändringen i det strukturella sparandet, det vill säga den förändring av sparandet som inte beror på de automatiska stabilisatorerna, utgör en indikator på finanspolitikens inriktning. Denna indikator omfattar således inte enbart beslut om reformer och besparingar i statsbudgeten utan även övriga saldpåverkande faktorer förutom den ekonomiska konjunkturen. Det kan gälla till exempel förändringar i kommunsektorns sparande och förändringar i det offentliga sparandet som beror av strukturella förändringar i ekonomin.

Finanspolitikens inriktning 2005–2008

Det strukturella sparandet stärktes mellan 2004 och 2005. Finanspolitiken kan därmed karaktäriseras som åtstramande trots att den diskretionära politiken i statsbudgeten var starkt expansiv. Budgetpolitiken motverkades av att den kommunala sektorns finansiella sparande stärktes. Det berodde på kommunala skattehöjningar och på att höjda statsbidrag till kommunerna delvis användes till att förstärka det finansiella sparandet. De starkt ökande inkomsterna av kapitalskatter, utöver vad som inräknas i effekten av konjunkturen, bidrar till den stora övrigposten (se tabell 5.6.) En stark inhemsk efterfrågan gav därutöver en för de offentliga finanserna gynnsam BNP-sammansättning, vilket höjde skattekvoten.

Tabell 5.6 Indikator för impuls till efterfrågan

Förändring i procent av BNP

	2005	2006	2007	2008
Finansiellt sparande	1,1	-0,7	0,3	0,6
varav				
Automatiska stabilisator	-0,1	0,6	0,2	0,2
Engångseffekter	-0,2	-0,3	0,0	0,0
Strukturellt sparande	1,3	-1,0	0,0	0,4
varav				
Diskretionär finanspolitik	-1,2	-1,2	-0,4	0,1
Kapitalkostnader, netto	0,1	0,2	-0,2	0,0
Övriga faktorer	2,5	0,1	0,6	0,3
Kommunsektorns finanser	0,3	0,1	0,0	-0,2
Övrigt	2,1	0,0	0,6	0,5
<i>BNP-gap, förändring i procentenheter</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,9</i>	<i>0,3</i>	<i>0,3</i>

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

År 2006 är finanspolitiken mätt som förändringen i det strukturella sparandet expansiv och i linje med den diskretionära politiken i statsbudgeten. Konjunkturuppgången innebär att resursutnyttjandet ökar vilket medför att den expansiva finanspolitiken delvis motverkas av de automatiska stabilisatorerna. Den sammantagna expansiva impulsen till efterfrågan är därmed något mindre än den från finanspolitiken.

Under 2007 och 2008 beräknas det finansiella sparandet förbättras med sammanlagt knappt 1 % av BNP. Ungefär halva förbättringen härrör från de automatiska stabilisatorerna som förstärks i takt med att BNP-gapet sluts. Därutöver innebär de hittills beslutade och aviserade åtgärder

erna i statsbudgeten att utgifterna som andel av BNP minskar.

5.4 Den statliga sektorn

I nationalräkenskaperna (NR) omfattar den statliga sektorn all verksamhet som huvudsakligen är finansierad av skatter och kontrollerad av staten oberoende av organisationsform. Affärsverksamhet i statliga bolag och affärsverk ingår inte i staten utan i näringslivet. Statsbudgeten omfattar alla transaktioner som påverkar statens lånebehov.

Nationalräkenskapernas redovisning

Statens finansiella sparande var positivt 2005 efter att ha varit negativt sedan 2002. I år beräknas åter ett underskott på 15 miljarder kronor motsvarande 0,5 % av BNP. Nästa år väntas underskottet i det finansiella sparandet minska till 7 miljarder kronor och 2008 beräknas ett överskott på 22 miljarder kronor (se tabell 5.7).

Tabell 5.7 Statens finanser

Miljarder kronor om ej annat anges

	2005	2006	2007	2008
Inkomster	851	872	908	951
Skatter och avgifter	774	794	832	873
Övriga inkomster	77	78	76	77
Utgifter	844	887	915	929
Utgifter exkl. räntor	798	840	863	878
Ränteutgifter	46	48	51	51
Finansiellt sparande	7	-15	-7	22
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,3</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,7</i>

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Statsbudgeten

Statens finansiella sparande visar förändringen av den finansiella förmögenheten exklusive värdet förändringar. Budgetsaldot visar statens lånebehov, och avspeglar därmed förändringen av statskulden. Det finansiella sparandet påverkas inte av att staten säljer eller köper finansiella tillgångar, t.ex. aktier, eller ökar utlåningen, t.ex. studiemedel, eftersom detta inte förändrar förmögenheten. Däremot påverkas budgetsaldot och statsskulden av sådana finansiella transaktioner.

Förutom denna principiella skillnad avviker redovisningen i statsbudgeten i flera avseenden från redovisningen i NR. Budgetsaldot redovisas kassamässigt medan NR tillämpar periodiserad redovisning. Denna skillnad påverkar framför allt redovisningen av skatter och ränteutgifter.

De ovannämnda skillnaderna i redovisningsprinciper medför att budgetsaldo och finansiellt sparande skiljer sig åt. Därutöver finns stora saldoneutrala skillnader i redovisningen av inkomster och utgifter mellan statsbudgeten och NR.

Tabell 5.8 Statens finansiella sparande och budgetsaldo

Miljarder kronor

	2005	2006	2007	2008
Finansiellt sparande	7	-15	-7	22
Periodisering av räntor, kursvinster/förluster	8	-5	5	2
Periodisering av skatter	-11	15	-6	-7
Försäljning av aktier m.m.	11	22	18	14
Övriga finansiella transaktioner m.m.	-1	-4	-8	-7
Budgetsaldo	14	14	3	25

Källor: Riksgäldskontoret och Finansdepartementet.

Förra året redovisades ett budgetöverskott på 14 miljarder kronor. Även i år beräknas ett budgetöverskott på 14 miljarder kronor, vilket ska jämföras med ett underskott i det finansiella sparandet på 15 miljarder kronor. Skillnaden på 29 miljarder kronor beror bl.a. på att de kassamässigt inbetalda skatterna är 15 miljarder kronor högre än de periodiserade skatterna som avser inkomståret 2006. Budgetsaldot, men inte det finansiella sparandet, förstärks av antagna försäljningar av aktier på 15 miljarder kronor samt extraordinära aktieutdelningar. Övriga finansiella transaktioner har en negativ effekt på budgetsaldot, men påverkar inte det finansiella sparandet.

Även för 2007 och 2008 antas försäljningar av aktier på 15 miljarder kronor per år, vilket bidrar till fortsatta budgetöverskott (se tabell 5.8).

Den konsoliderade statsskulden uppgick till 1 262 miljarder kronor motsvarande 47,2 % av BNP vid utgången av 2005. Statsskulden ökade från 2004 med 49 miljarder kronor trots budgetöverskottet på 14 miljarder kronor. Ökningen berodde på att skulden i utländsk valuta steg till följd av försvagningen av kronan samt av att Riksgäldskontoret tillfälligt ökade sina placeringar. Dessa två faktorer får motsatt effekt på skulden i år, som beräknas minska med 47 mil-

jarder kronor. Den förväntade förstärkningen av kronan bidrar även 2007 och 2008 till att skulden minskar något mer än budgetöverskottet. Som andel av BNP minskar statsskulden till 37,6 % 2008 (se tabell 5.9).

Tabell 5.9 Budgetsaldo och statsskuld

Miljarder kronor om ej annat anges

	2005	2006	2007	2008
Inkomster	746	798	809	846
Utgifter under utgiftstaket	692	725	750	764
Statsskuld räntor	33	48	42	44
Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m.	7	12	14	13
Budgetsaldo	14	14	3	25
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,5</i>	<i>0,5</i>	<i>0,1</i>	<i>0,8</i>
Skulddispositioner m.m.	63	-33	-8	-3
Konsoliderad statsskuld	1 262	1 214	1 203	1 175
<i>Procent av BNP</i>	<i>47,2</i>	<i>43,1</i>	<i>40,4</i>	<i>37,6</i>

Källor: Riksgäldskontoret och Finansdepartementet.

5.5 Ålderspensionssystemet

Ålderspensionssystemet består av en fördelningsdel och en premiereservdel. Under uppbyggnadsfasen av det reformerade pensionssystemet är inkomsterna större än utbetalda pensioner. Därigenom uppstår ett sparande i såväl fördelnings- som i premiereservdelen av pensionssystemet. I fördelningsdelen fungerar AP-fonderna som en buffert. Vid sidan av AP-fonderna sker en förmögenhetsuppbyggnad inom premiepensionssystemet. De medel som sedan 1995 avsätts motsvarar intjänad premiepensionsrätt och placeras först i Riksgäldskontoret (RGK). Under den tillfälliga förvaltningen i RGK ingår avsättningarna i statens sparande och reducerar därmed statsskulden. Sedan 2000 överförs medel motsvarande premiepensionsrätten till Premiepensionsmyndigheten (PPM) andra året efter inkomståret, och placeras hos den fondförvaltare som den enskilde själv väljer.

År 2005 uppgick det finansiella sparandet i pensionssystemet, dvs. AP-fonderna och PPM, till 50 miljarder kronor motsvarande 1,9 % av BNP. Därtill ökade placeringstillgångarna i pensionssystemet med 140 miljarder kronor till följd av värdeökningar på aktier, som svarar för större delen av tillgångarna både i AP-fonderna och i de fonder som förvaltas av PPM. Värdeförändringar påverkar inte det finansiella sparandet. Där in-

räknas endast direktavkastningen i form av räntor och utdelningar.

Sparandet förutses ligga kvar på en nivå strax under 2 % av BNP under prognosperioden. Ökade pensionsutbetalningar medför att AP-fondernas sparande minskar mot slutet av prognosperioden, medan det fortsätter att öka i premiepensionssystemet (se tabell 5.10).

Tabell 5.10 Ålderspensionssystemet

Miljarder kronor om ej annat anges

	2005	2006	2007	2008
Inkomster	223	233	245	256
Avgifter	178	184	193	199
Premiepensionsmedel	23	24	26	28
Räntor, utdelningar m.m.	22	25	26	28
Utgifter	173	181	190	202
Pensioner	169	177	186	198
Övriga utgifter	4	4	4	4
Finansiellt sparande	50	52	55	53
<i>procent av BNP</i>	<i>1,9</i>	<i>1,9</i>	<i>1,8</i>	<i>1,7</i>
därav				
AP-fonderna ¹	24	24	24	19
Premiepensionsmyndigheten	26	29	31	34

¹ Med AP-fonderna avses fördelningsdelen av ålderspensionssystemet.
Källor: Riksgäldskontoret, Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

EU:s statistikorgan Eurostat beslutade 1997 att hela det reformerade svenska pensionssystemet skulle klassificeras till den offentliga sektorn. Beslutet motiverades bl.a. med att deltagandet är obligatoriskt och att staten kontrollerar regelverket för både avgifter och förmåner. Detta beslut har nu ändrats av Eurostat till att avgiftsbestämda fonderade pensionssystem inte ska klassificeras till den offentliga sektorn i NR. För medlemsländer som för närvarande klassificerar sådana allmänna pensionssystem i den offentliga sektorn har Eurostat medgett en övergångstid att ändra redovisningen till mars 2007. För svensk del innebär det att den offentliga sektorns finansiella sparande kommer att reduceras med ca 1 % av BNP i nationalräkenskapernas redovisning. Regeringen återkommer med ett förslag till hantering av detta beslut i budgetpropositionen för 2007.

5.6 Den kommunala sektorn

Den kommunala sektorns finanser stärktes kraftigt mellan 2004 och 2005. Det finansiella sparandet och det ekonomiska resultatet blev 14 respektive 13 miljarder kronor, vilket motsvarar

0,5 % av BNP.²² Efter en lång period med återkommande underskott har den kommunala sektorn nu redovisat överskott två år i rad.

Kraftigt höjda statsbidrag och vissa skattehöjningar bidrog till de stärkta finanserna. Denna förbättring skedde samtidigt som den kommunala konsumtionsvolymen ökade med 1,6 %.

Fortsatt stark inkomstutveckling

Kommunsektorns inkomster utgörs huvudsakligen av skatter och statsbidrag. Sammantaget beräknas de öka med 6,3 % i år medan skatteinkomsterna väntas öka med 5,2 % (se tabell 5.11).

Tabell 5.11 Skatter och avgifter

Procentuell förändring

	2005	2006	2007	2008
Skatter och statsbidrag exkl. mervärdesskatt	5,7	6,3	4,7	3,5
Skatteinkomster exkl. regleringar ¹	3,5	5,2	4,4	4,4
varav				
skatteunderlag	3,2	5,2	4,4	4,4
skattesatsändringar	0,3			
Statsbidrag exkl. regleringar	16,3	10,6	5,5	-0,4

¹ Skatteinkomster och statsbidrag redovisas justerade för regeländringar som påverkar det kommunala skatteunderlaget.
Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Statsbidragen exklusive kompensation för mervärdesskatt, enligt NR-definition, ökar med 11 miljarder kronor, vilket motsvarar 10,6 %.²³ Ökningen kan bl.a. hänföras till de utökade arbetsmarknadspolitiska programmen som tidigare beslutats av riksdagen, vilka höjer bidragen med ca 4 miljarder kronor. Regeringens förslag i denna proposition, om ökade resurser till bl.a. åtgärder för äldre och integration, bidrar till att övriga statsbidrag ökar med ca 7 miljarder kronor (se tabell 5.12).

Nästa år ökar skatteinkomsterna med 4,4 % medan skatter och statsbidrag tillsammans ökar med 4,7 %. Efter kraftiga nivåhöjningar 2005 och 2006 ökar statsbidragen i måttligare takt 2007. De generella bidragen höjs då främst till

²² Med ekonomiskt resultat avses här resultat före extraordinära poster.

²³ I NR redovisas mervärdesskatt i offentlig konsumtion och investering. Denna återbetalas sedan i form av statsbidrag.

följd av att sysselsättningsstödet införlivas i dessa bidrag.

Även 2008 väntas skatteunderlaget öka relativt starkt. De generella bidragen ökar med ytterligare 7 miljarder kronor. Dels kompenseras detta avtrappningen av de arbetsmarknads-politiska programmen, dels är det en följd av att resurser till satsningar inom olika områden successivt förs över från övriga bidrag. Totalt är dock statsbidragen i det närmaste oförändrade 2008 och inkomstutvecklingen blir därmed svagare.

Tabell 5.12 Statsbidrag enligt nationalräkenskaperna

Miljarder kronor

	2005	2006	2007	2008
Generella bidrag	55	58	68	75
Sysselsättningsstöd	9	7	–	–
Plusjobb o. utbildningsvikariat	–	4	5	3
Övriga bidrag ¹	43	49	51	47
Totala statsbidrag exkl. mervärdesskatt	107	118	125	125
Årlig förändring	17	11	7	0
Regleringar	-2	–	–	–
Årlig förändring justerat för regleringar	15	11	7	0

Anm.: Beloppen avser samtliga bidrag fördelade på ett flertal utgiftsområden och är angivna enligt NR:s redovisning som skiljer sig från statsbudgetens redovisning. I NR redovisas även bidrag som ligger på statsbudgetens inkomstsida, vidare görs en annorlunda periodisering av utgifterna.

¹Övriga bidrag utgörs nästan uteslutande av riktade bidrag, dvs. bidrag som är förknippade med en specifik verksamhet. Bidrag för läkemedelsförmånen svarar för närmare hälften av de riktade bidragen.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Finansiellt sparande och resultat

Den goda inkomstutvecklingen medför att kommunsektorns finanser stärks ytterligare i år, trots en relativt hög utgiftsutveckling. Det finansiella sparandet och det ekonomiska resultatet beräknas till 18 miljarder kronor respektive 19 miljarder kronor.

För 2007 väntas överskotten ligga kvar på ungefär samma nivåer. Det finansiella sparandet och det ekonomiska resultatet minskar 2008, bl.a. som en följd av att statsbidragen ligger på en oförändrad nivå.

Tabell 5.13 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor om ej annat anges

	2005	2006	2007	2008
Inkomster	627	663	694	719
Skatter och statsbidrag exkl. mervärdesskatt	539	572	600	620
<i>Procent av BNP</i>	<i>20,2</i>	<i>20,3</i>	<i>20,1</i>	<i>19,8</i>
Övriga inkomster	88	90	94	99
Utgifter	613	645	675	707
Konsumtion	527	555	583	612
<i>Procentuell volymökning</i>	<i>1,6</i>	<i>1,8</i>	<i>1,5</i>	<i>1,2</i>
Övriga utgifter	86	90	92	95
Finansiellt sparande	14	18	19	12
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,5</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>	<i>0,4</i>
Resultat före extraordinära poster	13	19	17	10

Anm.: Statsbidrag och skatter redovisas tillsammans eftersom effekten av reformer som påverkar skatteunderlaget neutraliseras genom justeringar av statsbidragen.

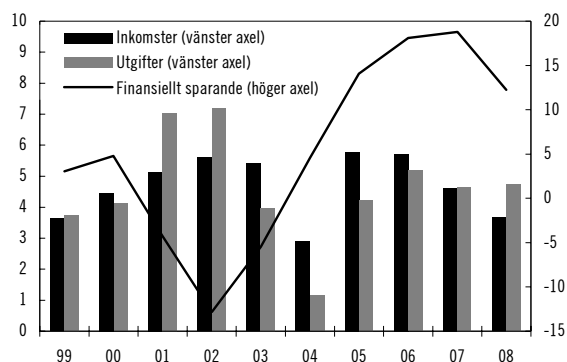
Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Förra årets överskott samt den förväntade utvecklingen av kommunsektorns ekonomiska resultat överstiger avsevärt de nivåer som redovisats tidigare år och är i linje med vad som kan anses vara god ekonomisk hushållning enligt kommunallagen.

Diagram 5.4 Kommunsektorns finanser

Procent

Miljarder kronor

Anm.: Exklusive kyrkan.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Skatteprognoser – skatt på kapital

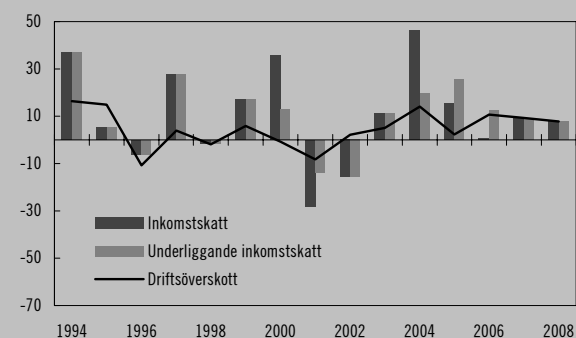
Skatt på kapital utgör cirka 12 % av den offentliga sektorns skatteintäkter. I skatt på kapital ingår bland annat bolagens inkomstskatt och hushållens skatt på kapitalinkomster, vilka är de skatteintäkter som uppvisar störst variationer mellan olika år. I 2006 års ekonomiska vårproposition har prognosen för 2005 för både bolagens inkomstskatt och hushållens skatt på kapital reviderats upp kraftigt sedan budgetpropositionen för 2006.

Intäkterna från skatt på kapital är svåra att prognostisera. En anledning är att bolagens inkomstskatt och hushållens kapitalskatt är svåra att knyta till utvecklingen i någon underliggande makroekonomisk variabel. En variabel som används för att göra prognoser för bolagens inkomstskatt är utvecklingen av driftsöverskottet i bolagssektorn. Kopplingen mellan driftsöverskottet och bolagens resultat, som ligger till grund för beskattningen, är dock ofta svagt. Därtill är det mycket svårt att göra prognoser över de bokslutsdispositioner bolagen väljer att göra, såsom avsättningar till och återföringar från periodiseringsfonder, och de avräkningar av utländsk skatt som bolagen gör.

Utfallet av bolagens inkomstskatt fastställs i taxeringen som är klar i november året efter inkomståret. Denna tidsförskjutning i utfallen är ytterligare en faktor som försvårar prognosarbetet.

Driftsöverskott och bolagens inkomstskatt

Procentuell förändring

Anm.: Den underliggande utvecklingen av inkomstskatten exkluderar tillfälliga effekter.
Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

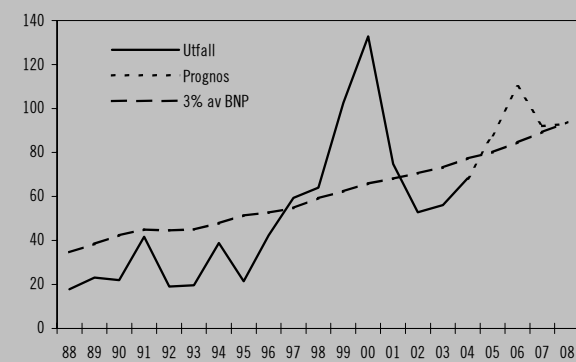
Diagrammet ovan visar den årliga procentuella utvecklingen av driftsöverskottet och bolagens inkomstskatt under perioden 1994–2008. Även om upp- och nedgångarna i variablerna följer varandra tämligen väl kan skillnaderna i utvecklingstakt vara stora. En skillnad på

10 procentenheter innebär i år ungefär 8 miljarder kronor i skatteintäkter. De ljusgrå staplarna visar den underliggande utvecklingen av skatten, då tillfälliga skatteintäkter räknats bort. År 2004 och 2005 beror dessa på förändrade regler för bolagens avsättningar i periodiseringsfonder. Denna förändring är en faktor som starkt påverkat prognosen för 2004 och 2005 och som föranlett stora prognosjusteringar mellan olika tidpunkter. Prognosen för 2005 har också påverkats av att vinstutvecklingen i bolagen varit mycket stark under 2005. En stor del av vinstökningen inträffade under andra halvan av året, vilket har lett till justeringar i prognosen.

Hushållens kapitalskatter består i huvudsak av realiserade kapitalvinster, som också är svåra att förutse. Kapitalvinsternas storlek beror på marknadsvärdet av olika tillgångar i ekonomin och när vinsterna realiserar. Slutlig information om kapitalvinsternas storlek redovisas i samband med taxeringen av hushållens inkomster. Det innebär att det idag inte finns något utfall för kapitalvinsternas storlek 2005. En prognos för dessa görs med information bl.a. från de kompletteringsbetalningar hushållen gjort i början av 2006. En bakomliggande prognos om värdeutvecklingen på olika tillgångar finns också med i bilden. Prognosen för 2005 är en viktig grund för prognosen för 2006, men längre fram i tiden är det vanskligt att göra prognoser för kapitalvinsterna. På längre sikt görs därför en prognos som innebär att kapitalvinsterna uppgår till det historiska genomsnittet på knappt 3 % av BNP. I diagrammet nedan framgår dock att variationerna runt denna nivå har varit mycket stora under perioden 1988–2008.

Kapitalvinster

Miljarder kronor

Källa: Finansdepartementet.

6 Prognosutvärdering

Finansdepartementets prognoser utgör underlag för statsbudgeten och för regeringens utformning av den ekonomiska politiken. Den ekonomiska politiken är i hög grad målstyrd. Flera av regeringens uttalade mål – t.ex. sysselsättningsmålet och målet om överskott i den offentliga sektorns finansiella sparande – är relaterade till den makroekonomiska utvecklingen. Hög precision i prognoserna är således av stor betydelse. Ett viktigt led i att förbättra prognosernas precision är att utvärdera tidigare prognoser.

I detta avsnitt redogörs för hur väl de fyra prognoserna för 2005 som Finansdepartementet publicerade under 2004 och 2005 förhöll sig till det preliminära utfallet som SCB publicerade den 7 mars 2006. I likhet med tidigare prognosutvärderingar jämförs dessutom Finansdepartementets prognoser med prognoser från andra konjunkturbedömare. Utvärderingen innehåller även en analys av förändringar i prognosen jämfört med föregående prognos. Syftet med denna jämförelse är att belysa motiven till förändringarna i prognosen.

6.1 Finansdepartementets prognoser

Nationalräkenskaperna har publicerat ett preliminärt utfall för BNP 2005, vilket senare kan komma att revideras. Enligt utfallet ökade BNP med 2,7 % 2005 (se tabell 6.1). BNP-tillväxten överskattades på hösten 2004 samt på våren 2005, men låg på hösten 2005 något under det preliminära utfallet. Arbetslösheten för 2005 underskattades i prognoserna under 2004 och våren 2005, men låg på hösten 2005 i linje med utfallet. Prognosen för inflationen, mätt som förändringen i KPI, låg högre än utfallet under 2004. Inflationsprognoserna under 2005 var emellertid förhållandevis träffsäkra.

BNP-prognoser under 2004

Den internationella konjunkturen utvecklades mycket starkt under 2004 och utsikterna för en fortsatt robust internationell efterfrågan under 2005 såg goda ut. För svenskt vidkommande väntades detta leda till en fortsatt stark exportutveckling och en utbyggnad av produktionskapaciteten. Exportindustrins framgångar i

kombination med ökande investeringar i näringslivet avspeglade sig även i en stark förväntad industriproduktion. Såväl exporten som industriproduktionen överskattades dock i 2004 års prognoser.

På grund av en oväntat kraftig utveckling av såväl bostadsbyggandet som maskininvesteringarna underskattades styrkan i investeringsuppgången i 2004 års prognoser. Synen på arbetsmarknaden stärktes samtidigt successivt i prognoserna under 2004. Detta bidrog till att hushållens konsumtion väntades växa förhållandevis starkt, speciellt i budgetpropositionen för 2005.

Tabell 6.1 Finansdepartementets prognoser och utfallet för 2005

Procentuell förändring där annat ej anges					
	Vår 2004	Höst 2004	Vår 2005	Höst 2005	Utfall 2005
BNP	2,6	3,0	3,2	2,4	2,7
Hushållens konsumtion	2,2	2,7	2,2	2,0	2,4
Offentlig konsumtion	0,2	0,8	1,2	0,0	1,1
Bruttoinvesteringar	3,4	4,0	7,1	7,9	8,3
Lagerinvesteringar ¹	0,2	0,2	0,4	0,1	-0,2
Export	7,2	7,5	6,9	4,2	6,4
Import	6,9	7,4	7,9	4,8	7,4
Industriproduktion	4,5	5,0	6,0	3,2	2,6
Antal sysselsatta ²	0,5	0,8	0,8	0,1	0,8
Produktivitet	2,0	2,0	2,5	2,0	2,1
Medelarbetstid ²	0,0	0,1	-0,2	0,3	-0,3
Öppen arbetslöshet ^{2,3}	5,3	5,1	5,0	5,9	6,0
KPI, årsgenomsnitt	1,4	1,4	0,5	0,3	0,5
Reporänta ⁴	2,75	3,00	2,00	1,50	1,50
BNP, världen	4,1	4,1	4,1	4,1	4,3 ⁵

¹ Förändring uttryckt i procent av BNP föregående år.

² Den statistikomläggning som genomfördes under 2005 innebär att utfall och prognoser inte är direkt jämförbara.

³ I procent av arbetskraften.

⁴ Reporänta vid årets slut.

⁵ För vissa länder är utfallet prognostiserat.

Källor: Statistiska centralbyrån, Riksbanken och Finansdepartementet.

Generellt kan sägas att bidraget från utrikeshandeln överskattades samtidigt som bidraget från den inhemska efterfrågan underskattades i 2004 års ekonomiska vårproposition (vår 2004). Sammantaget gav detta en BNP-prognos som hamnade mycket nära utfallet vid tidpunkten ifråga. Också i budgetpropositionen för 2005 (höst 2004) överskattades bidraget från utrikeshandeln. Det kan i efterhand konstateras att även kraften i konsumtionsuppgången överskattades, vilket bidrog till att BNP-utvecklingen överskattades i höstprognosen.

BNP-prognoser under 2005

Även vid tidpunkten för 2005 års ekonomiska vårproposition förutsågs BNP växa i snabb takt. Den internationella efterfrågan hade dock mattats under inledningen av 2005, vilket medförde att exporten reviderades ner jämfört med föregående prognos. Samtidigt gjordes nu en bättre bedömning av kraften i investeringsuppgången, även om exempelvis bostadsinvesteringarna fortfarande underskattades. Investeringarnas bidrag till BNP blev därmed 1,1 procentenheter i 2005 års ekonomiska vårproposition, vilket kan jämföras med 0,6 procentenheter i den föregående prognosen.

Trots att exporten – som har ett stort importinnehåll – reviderades ner, reviderades importutsikterna upp under våren. Såväl stigande maskininvesteringar som ett förväntat behov av att bygga upp lagren bidrog till den bedömningen. Återhämtningen på arbetsmarknaden lät samtidigt vänta på sig, vilket bidrog till att hushållens konsumtion reviderades ner jämfört med föregående prognos.

Vid tiden för budgetpropositionen för 2006 hade nya utfall visat en överraskande svag utveckling under inledningen av 2005. Den internationella industrikonjunkturen hade utvecklats svagt och exportutsikterna reviderades ner ytterligare. Med facit i hand kan konstateras att såväl exporten som importen underskattades i höstprognosen. Nettobidraget från utrikeshandeln till tillväxten, 0,1 procentenheter, överensstämde dock med det preliminära utfallet.

Trots den vikande industrikonjunkturen reviderades investeringsutsikterna upp ytterligare i höstprognosen. Kapacitetsutnyttjandet var fortsatt högt samtidigt som svackan i industrikonjunkturen bedömdes vara temporär. Företagens investeringsbeslut kan anses vila på mer långsiktiga ställningstaganden.

Den statistik som fanns tillgänglig vid tidpunkten för budgetpropositionen för 2006 indikerade en mycket svag offentlig konsumtions-tillväxt. När sedan det preliminära utfallet kom för helåret 2005, hade betydande revideringar av tidigare utfall gjorts. De två föregående prognoserna över offentlig konsumtion var därför mer rättvisande.

Arbetsmarknadsprognoser

Under 2004 pekade fortfarande många indikatorer på en fortsatt svag sysselsättningsutveckling. Tillväxtutsikterna såg samtidigt relativt goda ut, vilket väntades leda till en något starkare sysselsättningsstillväxt under 2005 än under 2004. Även den öppna arbetslösheten väntades sjunka något.

Då budgetpropositionen för 2005 publicerades såg tillväxtutsikterna ännu något bättre ut, jämfört med bedömningen i föregående prognos. Den högre förväntade tillväxten under 2005 bedömdes huvudsakligen leda till en något starkare sysselsättningsutveckling, även om också arbetslösheten reviderades ner med två tiondelar jämfört med vårpropositionen. Också vid tidpunkten för 2005 års ekonomiska vårproposition höjdes prognosen för BNP-tillväxten något. Detta bidrog till att arbetslösheten reviderades ner marginellt jämfört med föregående prognos.

De betydande revideringar som sedan gjordes i samband med budgetpropositionen för 2006 hängde till stor del samman med omläggningen av AKU, i enlighet med beslutad EU-harmonisering. Bland annat som en följd av länkningsproblem och att säsongsmönstret förändrades ökade osäkerheten om den underliggande utvecklingen på arbetsmarknaden. Som en direkt följd av nya definitioner i samband med AKU-omläggningen reviderades arbetslösheten upp med fyra tiondelar.

Klart stod samtidigt att sysselsättningen hade utvecklats förvånansvärt svagt under våren och sommaren 2005. Sysselsättningen reviderades därför ner kraftigt i samband med budgetpropositionen för 2006. Under hösten ökade dock sysselsättningen oväntat kraftigt, och utfallet för helåret uppgick till 0,8 % enligt AKU. Statistikomläggningen som genomfördes under året bedöms dock ha lett till att ökningstakten för 2005 överdrevs. Enligt nationalräkenskaperna ökade sysselsättningen med endast 0,3 %. Länkningsproblemen bedöms även ha påverkat utfallet för övriga centrala arbetsmarknadsrelaterade variabler.

Även arbetsutbudet ökade starkt under hösten 2005. Utfallet för arbetslösheten låg därmed in i linje med prognosen i budgetpropositionen.

Inflationsprognoser

Vid de två prognostillfällena under 2004 överskattades årsgenomsnittet för KPI-inflationen 2005 med nästan en procentenhet. Även den underliggande inflationen (UND1X) överskattades vid dessa bägge tillfällen, men i mindre utsträckning (mindre än en halv procentenhet).

Överskattningen av UND1X berodde både på att kraften i konsumentprisfallet på importerade varor under första halvåret 2005 underskattades och på att det inhemska pristrycket under 2005 överskattades. Att de prognoser som gjordes under 2004 överskattade KPI mer än de överskattade UND1X berodde främst på att ränteprognosen för 2005 var alltför hög.

Osäkerhet om effekterna av den omläggning av inflationsstatistiken som gjordes 2005 kan i någon mån ha bidragit till de prognosfel som gjordes under 2004.

De prognoser som gjordes under 2005 var betydligt mer rättvisande, även om oljeprisuppgången och genomslaget av kronförsvagningen under slutet av 2005 underskattades något så sent som i budgetpropositionen för 2006.

6.2 Jämförelse med andra prognosmakare

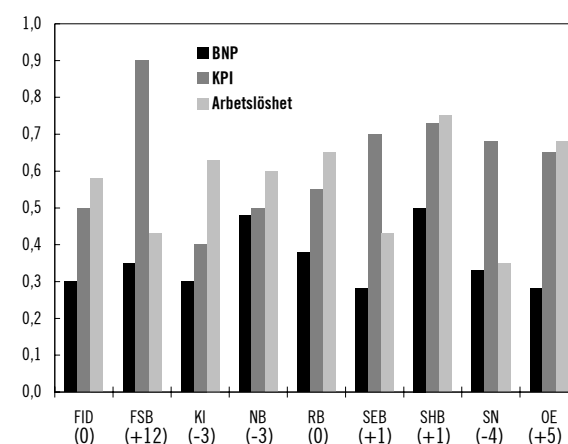
Ett sätt att utvärdera Finansdepartementets prognoser är att jämföra prognosfelen för några centrala variabler mellan olika prognosmakare. En sådan prognosjämförelse är emellertid förknippad med flera begränsningar och blir lätt missvisande. Till exempel publiceras prognoserna vid olika tidpunkter, vilket gör att prognosmakarna inte alltid har tillgång till samma informationsmängd. Detta blir särskilt tydligt när högfrekventa variabler från finansiella marknader eller månadsfrekventa data som inflation och arbetslöshet analyseras, eller när en bedömare har tillgång till särskilt viktig information såsom ett nytt utfall från nationalräkenskaperna. I denna jämförelse görs ett försök att reducera detta problem genom att jämföra prognoser publicerade vid i stort sett samma tidpunkt.

Prognosantagandena skiljer sig dessutom i flera fall mellan olika prognosmakare. Finansdepartementet utgår exempelvis från redan beslutade, eller i propositionen föreslagna, ekonomisk-politiska åtgärder. Andra prognosmakare gör explicita antaganden om den framtida eko-

nomiska politiken. Dessa skillnader beaktas inte då prognoserna jämförs. Trots dessa svårigheter kan en jämförande analys ge en uppfattning om tillförlitligheten hos olika konjunkturbedömare, och kanske också hur stora prognosfel som kan betraktas som normala. Syftet är dock inte att rangordna olika prognosmakare.

Diagram 6.1 Genomsnittliga absoluta prognosfel för 2005

Procentenheter

Anm.: Genomsnittet avser de fel, i absoluta tal, som gjordes i fyra prognoser avseende 2005, dvs. på våren och hösten 2004, samt på våren och hösten 2005. Siffrorna inom parentes visar när respektive prognosinstituts prognos genomsnittligt publiceras i förhållande till Finansdepartementets prognos mätt i veckor. Prognosurvalet har gjorts så att tidpunkten för prognosen i så stor utsträckning som möjligt sammanfaller med Finansdepartementets tidpunkt för publicering. Instituterna är: Finansdepartementet (FID), Föreningssparbanken (FSB), Konjunkturinstitutet (KI), Nordea (NB), Riksbanken (RB), SEB, Handelsbanken (SHB), Svenskt näringsliv (SN) och Organisation for Economic Cooperation and Development (OE).

Källor: Statistiska centralbyrån, Finansdepartementet samt respektive konjunkturbedömare.

I diagram 6.1 redovisas ett antal prognosmakares prognosfel för BNP-tillväxten, inflationen och arbetslösheten för 2005. I jämförelse med tidigare år var prognosavvikelserna för BNP-tillväxten relativt små. Det genomsnittliga absoluta prognosfelet var ungefär 0,4 procentenheter under 2005, vilket kan jämföras med 0,9 procentenheter föregående år. Under perioden 1990–2004 var genomsnittsfelen ungefär 0,8 procentenheter i absoluta termer.

Samtliga prognosmakare underskattade arbetslösheten 2005 i de prognoser som gjordes 2004. I prognoserna som gjordes 2005 var bilden mer splittrad. Sammantaget kan prognosfelen avseende arbetslösheten betecknas som relativt stora i ett historiskt perspektiv, vilket sannolikt hänger samman med den ökade osäkerheten i samband med AKU-omläggningen.

Överlag överskattades också inflationsutvecklingen för 2005 i 2004 års prognoser. Prognosprecisionen i inflationsprognoserna var dock god under 2005. De betydande prognosfelen i 2004

års prognoser drar dock upp genomsnittsfelen avseende inflationen 2005. Det absoluta prognosfelet för 2005 var i genomsnitt 0,6 procentenheter. För perioden 1994–2004 var de absoluta prognosfelen i genomsnitt 0,6 procentenheter.

Tabell 6.2 Genomsnittligt absolut prognosfel för BNP-tillväxten

Procentenheter, fem års glidande medelvärden

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
FID	0,61	0,70	0,71	0,80	0,81	0,76
FSB	0,58	0,76	0,73	0,73	0,79	0,78
KI	0,53	0,68	0,74	0,84	0,82	0,78
Nordea	0,53	0,68	0,75	0,85	0,82	0,79
OECD	0,68	0,72	0,74	0,81	0,74	0,67
SEB	0,48	0,64	0,66	0,71	0,74	0,70
SHB	0,62	0,89	0,93	1,05	0,98	0,92
SN	0,68	0,89	0,88	0,97	0,95	0,88
<i>Medelvärde</i>	<i>0,58</i>	<i>0,75</i>	<i>0,77</i>	<i>0,85</i>	<i>0,84</i>	<i>0,80</i>
Naiv	0,91	1,03	1,05	0,94	1,18	1,21

Anm.: Genomsnitten avser de absoluta fel som gjordes för respektive år, dvs. på hösten och våren föregående år, samt på hösten och våren innevarande år. Felen för respektive år är dessutom beräknade som fem års glidande medelvärden. Detta innebär att för exempelvis år 2005 ingår de fel som gjordes för åren 2001–2005. Genomsnitten avser därför totalt 20 prognoser per kolumn. Medelfelet visar för respektive år medelvärdena av samtliga prognosmakares absoluta prognosfel. Den naiva prognosen innebär att den prognos som görs år t sätts lika med utfallet för år $t-1$.

Källor: Statistiska centralbyrån, Finansdepartementet samt respektive konjunkturbedömare.

Att jämföra prognosmakare utifrån endast ett utfallsår är självklart osäkert. I tabell 6.2 visas därför utvecklingen av prognosfelen för BNP-tillväxten över de senaste åren, mätt i form av fem års glidande medelvärden. Under den senaste femårsperioden missbedömdes BNP-tillväxten i genomsnitt med 0,8 procentenheter, i absoluta tal. De stora prognosfelen för 2001, då tillväxttakten i BNP föll med drygt 3 procentenheter, håller upp genomsnitten avsevärt. Detta speglar samtidigt att en prognosmakares svåraste uppgift är att bedöma utvecklingen i vändpunkter i ekonomin.

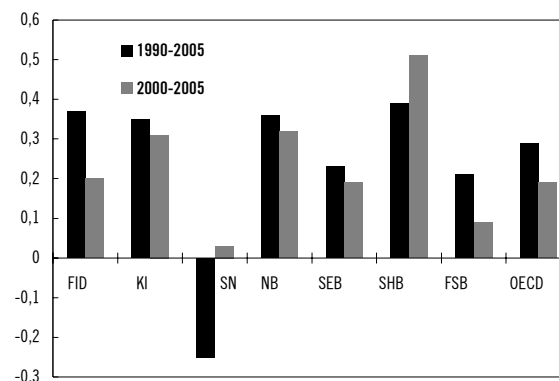
Samtliga prognosmakare gör bättre bedömningar än en så kallad naiv prognos. Den naiva prognosen definieras som att prognosen för år t är identisk med utfallet för närmast föregående år, $t-1$.

Med undantag för Svenskt näringsliv, som underskattat BNP-tillväxten, förefaller de flesta prognosmakare ha en tendens att systematiskt överskatta BNP-tillväxten (se diagram 6.2). Detta gäller både 2000-talets prognoser såväl som de som gjordes på 1990-talet. Vidare kan noteras att skillnaderna mellan olika prognos-

makare är små. En förklaring till detta är att bedömare har tillgång till samma information och att informationen tolkas på ett likartat sätt. Tendensen att systematiskt överskatta BNP-tillväxten tycks dock ha blivit något mindre över tiden, vilket kan ses i diagram 6.2.

Diagram 6.2 Medelfel avseende BNP

Procentenheter

Anm.: Genomsnitten avser de fel som gjordes för respektive år, dvs. på hösten och våren föregående år, samt på hösten och våren innevarande år. Prognosurvalet har gjorts så att tidpunkten för prognosen i så stor utsträckning som möjligt sammanfaller med Finansdepartementets tidpunkt för publicering.

Källor: Statistiska centralbyrån, Finansdepartementet samt respektive konjunkturbedömare.

6.3 Jämförelse med föregående prognos

Sedan budgetpropositionen för 2006 har prognosen för svensk BNP-tillväxt 2006 reviderats upp, från 3,1 % till 3,6 %. Upprevideringen beror främst på att tillväxten i hushållens konsumtion och exporten väntas bli starkare än vad som tidigare förutsetts.

Prognosen för hushållens konsumtion 2006 har reviderats upp från 3,0 % till 3,4 %. Upprevideringen förklaras dels av att antalet sysselsatta beräknas öka i en snabbare takt, dels av att hushållens disponibla inkomster bedöms öka något starkare i år än vad som tidigare förutsetts. Dessutom har olika framåtblickande indikatorer för konsumtionen stärkts betydligt.

Prognosen för statens och kommunernas konsumtion är oförändrad jämfört med i budgetpropositionen. Därmed är även prognosen för den totala offentliga konsumtionen oförändrad.

Det fortsatt höga kapacitetsutnyttjandet i industrin, den starka efterfrågan på svenska produkter och de gynnsamma finansiella förutsättningarna har medfört att investeringstillväxten under innevarande år bedöms bli starkare än vad

som förutsågs i budgetpropositionen. Tillväxten i bruttoinvesteringarna är uppreviderad från 5,0 % till 5,6 %. Det är bl.a. industrins investeringar i mjukvaror och maskiner som väntas utvecklas starkare under 2006.

Exportprognosen för 2006 revideras upp jämfört med den tidigare prognosen, från 6,1 % till 8,2 %. Varuexporten är uppreviderad med 1,2 procentenheter medan tjänsteexporten är uppreviderad med 5,0 procentenheter. Att tjänsteexporten förväntas utvecklas betydligt starkare jämfört med bedömningen i föregående prognos beror främst på ett väldigt starkt exportutfall för andra halvåret 2005. Även världsmarknadstillväxten har stärkts jämfört med i budgetpropositionen, vilket har inneburit en upprevidering av varu- och tjänsteexportprognoserna.

Importprognosen för 2006 har reviderats upp markant jämfört med budgetpropositionen, från 6,7 % till 8,6 %. Detta är ett resultat av att exporten, hushållens konsumtion och investeringarna har reviderats upp, vilket innebär ett ökat behov av importerade varor och tjänster.

Arbetsmarknadsprognosen har reviderats något sedan budgetpropositionen. Antalet sysselsatta väntas öka kraftigare än vad som tidigare förutsågs, vilket delvis beror på att sysselsättningen ökade i en snabbare takt under andra halvåret 2005 jämfört med i föregående prognos. Även en starkare underliggande utveckling på arbetsmarknaden bidrar till upprevideringen. Då även tillväxten i arbetskraftsutbudet är starkare än i föregående prognos har bedömningen av den öppna arbetslösheten justerats upp, från 4,8 % till 4,9 %. Prognosen för tillväxten i antalet arbetade timmar är oförändrad jämfört med budgetpropositionen.

Prognosen för löneutvecklingen för 2006 har inte ändrats sedan budgetpropositionen.

Inflationsprognosen för 2006 mätt med KPI har reviderats ned något. Prognosen för bostadshyran har reviderats ned betydligt, medan prognosen för energipriserna har reviderats upp.

Prognosen för reporäntan vid utgången av 2006 är oförändrad.

Valutakursprognosen för december 2006 mätt med TCW-index har reviderats upp något, från 124 till 126 i vårpropositionen. Förväntningarna om en svagare krona, i handelsviktade termer, beror delvis på en försvagning av kronan under sista kvartalet 2005. Dessutom bedöms kronan stärkas något mindre mot dollarn till 7,17 jämfört med 6,74 i föregående prognos.

Tabell 6.3 Finansdepartementets prognoser för 2006 i budgetpropositionen för 2006 och 2006 års vårproposition

Procentuell förändring om ej annat anges

	BP06	VÅP06
Sverige		
BNP	3,1	3,6
Hushållens konsumtion	3,0	3,4
Offentlig konsumtion	1,8	1,8
Bruttoinvesteringar	5,0	5,6
Export	6,1	8,2
Import	6,7	8,6
Antal sysselsatta	1,3	1,8
Antal arbetade timmar	1,1	1,1
Öppen arbetslöshet ¹	4,8	4,9
Timlön	3,4	3,4
Offentliga sektorns finansiella sparande ²	0,7	2,0
KPI, årsgenomsnitt	1,5	1,4
Reporänta ³	2,50	2,50
TCW-index ⁴	124	126
Förenta staterna		
BNP	3,4	3,5
Arbetslöshet	4,9	4,7
Euroområdet		
BNP	1,8	2,1
Arbetslöshet	8,7	8,4

¹Procent av arbetskraften.

²Procent av BNP.

³Reporäntan vid årets slut.

⁴TCW-index vid årets slut.

Källa: Finansdepartementet.

I prognosen för den offentliga sektorns sparande har skatteinkomsterna reviderats upp med 34 miljarder kronor, huvudsakligen till följd av en upprevidering av skatt på kapital. Därmed har prognosen för den offentliga sektorns sparande reviderats upp till 2,0 % av BNP jämfört med 0,7 % av BNP i budgetpropositionen.

Prognosen för BNP-tillväxten i Förenta staterna har reviderats upp något för innevarande år. Främst under det första halvåret 2006 väntas ekonomin växa snabbt och arbetslösheten väntas därför sjunka ytterligare något jämfört med bedömningen i budgetpropositionen.

Den senaste tidens positiva utveckling i euroområdet och den betydande förbättringen av förtroendeindikatorerna har motiverat en upprevidering av BNP-tillväxten jämfört med budgetpropositionen. Den starkare tillväxten väntas också få genomslag på arbetsmarknaden i euroområdet, vilket har resulterat i en nedrevidering av arbetslösheten för innevarande år.

Tabellsamling

Tabeller till avsnitt 2 Finansiella marknader

Ränte- och valutakursantaganden

Värde vid respektive års slut

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Reporänta	3,25	4,00	3,75	3,75	2,75	2,00	1,50	2,50	3,50	4,00
6-månadersränta	3,81	4,22	3,73	3,54	2,70	2,05	1,93	3,00	3,60	4,00
5-årsränta	5,38	4,47	4,98	4,14	4,30	3,33	3,16	3,65	3,90	4,15
10-årsränta	5,73	4,86	5,35	4,71	4,86	3,90	3,38	4,00	4,20	4,35
10-årsdiff. SEK-DEM	0,38	0,20	0,35	0,52	0,51	0,25	0,02	0,00	0,05	0,05
6 mån. EURIBOR	3,38	4,73	3,14	2,67	2,14	2,16	2,60	3,25	3,60	3,80
TCW-index	125	129	137	131	124	121	131	126	123	121
EUR/SEK	8,56	8,87	9,32	9,12	9,02	8,98	9,44	9,10	9,00	8,90
USD/SEK	8,51	9,41	10,45	8,68	7,36	6,70	7,95	7,17	6,67	6,59
EUR/USD	1,01	0,93	0,89	1,05	1,22	1,34	1,19	1,27	1,35	1,35

Källor: Riksbanken, Reuters och Finansdepartementet.

Tabeller till avsnitt 3 Efterfrågan och produktion

Försörjningsbalans

	Mdkr 2005	Procentuell volymförändring									
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Hushållens konsumtionsutgifter	1 284	3,8	5,0 ¹	0,4	1,5	1,8	1,8	2,4	3,4	3,2	3,0
Offentliga konsumtionsutgifter	730	1,7	-1,2 ¹	0,9	2,3	0,7	0,1	1,1	1,8	1,0	0,3
Statliga	203	2,6	-2,9	-1,7	3,0	1,5	-0,9	-0,3	1,9	-0,3	-2,0
Kommunala	527	1,4	-0,5 ¹	1,9	2,0	0,4	0,5	1,6	1,8	1,5	1,2
Fasta bruttoinvesteringar	454	8,2	5,7	-1,0	-2,6	1,1	5,1	8,3	5,6	4,0	4,0
Lagerinvesteringar ²	0	-0,5	0,5	-0,5	-0,2	0,3	-0,3	-0,2	0,0	0,1	0,0
Export	1 299	7,3	11,5	0,5	1,2	4,5	10,8	6,4	8,2	6,7	6,3
Import	1 094	4,9	11,4	-2,6	-1,9	5,0	6,4	7,4	8,6	6,9	6,4
BNP	2 673	4,5	4,3	1,1	2,0	1,7	3,7	2,7	3,6	3,0	2,8³
BNP, kalenderkorrigerad	-	4,3	4,4	1,2	2,0	1,8	3,2	2,7	3,9	3,1	2,8

¹ Inklusive effekten av att Svenska kyrkan 1 januari 2000 överfördes från kommunsektorn till hushållssektorn i nationalräkenskaperna. Exklusive denna effekt är utvecklingen för hushållens konsumtion 4,0 %, för offentlig konsumtion 0,6 % och för kommunal konsumtion 2,0 %.

² Förändring uttryckt i procent av BNP föregående år.

³ För kalkylåret 2008 görs ingen bedömning av kalendereffekten.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Bidrag till tillväxt

Procentenheter

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Hushållens konsumtionsutgifter	1,9	2,4	0,2	0,7	0,9	0,9	1,2	1,6	1,5	1,5
Offentliga konsumtionsutgifter	0,5	-0,3	0,2	0,6	0,2	0,0	0,3	0,5	0,3	0,1
Statliga	0,2	-0,2	-0,1	0,2	0,1	-0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1
Kommunala	0,3	-0,1	0,4	0,4	0,1	0,1	0,3	0,3	0,3	0,2
Fasta bruttoinvesteringar	1,3	1,0	-0,2	-0,5	0,2	0,8	1,3	0,9	0,7	0,7
Lagerinvesteringar	-0,5	0,5	-0,5	-0,2	0,3	-0,3	-0,2	0,0	0,1	0,0
Netto utrikeshandel	1,3	0,7	1,3	1,3	0,1	2,3	0,1	0,5	0,4	0,5
Export	3,1	4,9	0,2	0,5	2,0	4,7	2,9	3,9	3,3	3,3
Import	-1,8	-4,1	1,0	0,8	-1,9	-2,4	-2,8	-3,4	-2,9	-2,7
BNP	4,5	4,3	1,1	2,0	1,7	3,7	2,7	3,6	3,0	2,8

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Export och import av varor och tjänster samt prisutveckling

	Mdkr 2005	Procentuell volymförändring									
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Export											
Varuexport	972	5,9	12,1	-2,1	2,0	4,8	9,8	4,5	7,5	6,6	-
Bearbetade varor ¹	811	6,8	13,0	-2,9	1,9	4,8	9,7	4,2	7,6	6,8	-
Tjänsteexport	327	13,2	9,1	10,1	-1,5	3,6	14,1	12,2	10,5	7,0	-
Total export	1 299	7,3	11,5	0,5	1,2	4,5	10,8	6,4	8,2	6,7	6,3
Exportpris	-	-1,5	2,6	2,5	-1,7	-1,9	-0,2	3,3	1,7	-1,0	0,0
Import											
Varuimport	828	3,2	11,7	-5,0	-0,2	7,0	7,6	8,1	9,1	7,0	-
Bearbetade varor ¹	624	4,4	14,1	-6,5	-1,4	5,6	9,6	10,3	10,3	7,9	-
Tjänsteimport	265	10,2	10,5	4,6	-6,4	-0,4	2,9	5,3	7,0	6,8	-
Total import	1 094	4,9	11,4	-2,6	-1,9	5,0	6,4	7,4	8,6	6,9	6,3
Importpris	-	1,0	4,6	4,1	0,1	-2,2	0,7	4,7	1,6	-2,4	-0,2

¹ Varugrupper enligt SNI.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Fasta bruttoinvesteringar

	Mdkr 2005	Procentuell volymförändring									
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Näringslivet¹	306	8,5	8,2	-2,9	-7,1	1,2	3,9	8,6	5,1	3,6	-
Varuproducenter	135	1,5	0,6	-0,6	-9,4	3,3	0,8	14,4	5,9	3,7	-
Industri	81	0,1	0,1	2,2	-14,2	-1,4	1,5	12,6	8,4	2,3	-
El-, gas- och vattenverk	25	-8,2	0,9	-7,5	3,9	11,0	-2,2	23,9	14,9	9,8	-
Tjänsteproducenter ¹	171	14,8	14,2	-4,4	-5,4	-0,2	6,3	4,5	4,5	3,5	-
Företagstjänsteverksamhet	39	23,1	10,7	-7,6	-1,0	0,5	22,8	6,3	4,9	3,3	-
Handel	30	10,8	6,4	-6,8	-6,3	9,0	8,1	2,7	4,6	4,6	-
Bostäder	75	10,8	10,0	4,2	10,5	5,4	18,2	16,9	9,2	5,8	-
Nybyggnationer	48	21,1	17,3	5,7	13,1	6,3	29,0	20,9	9,9	4,6	-
Ombyggnationer	27	2,3	2,8	2,4	6,9	4,0	2,9	10,0	8,0	8,0	-
Offentliga myndigheter	73	5,3	-7,7	4,5	8,7	-2,7	-0,7	-0,5	3,9	3,9	-
Staten	38	0,8	-6,5	1,3	11,1	1,0	5,2	-6,0	5,1	5,0	-
Kommuner	35	10,1	-8,9	7,7	6,5	-6,3	-6,9	6,1	2,7	2,7	-
Totalt	454	8,2	5,7	-1,0	-2,6	1,1	5,1	8,3	5,6	4,0	4,0
Byggnader	192	0,2	4,3	5,9	2,6	-2,1	5,3	7,2	6,2	5,1	-
Maskiner	193	12,3	5,2	-4,4	-3,6	3,3	4,2	11,1	4,4	3,2	-
Mjukvara	68	14,7	10,3	-5,7	-11,9	3,1	7,1	3,8	7,2	3,5	-

¹ Exklusive bostäder.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Hushållens ekonomi

	Mdkr 2005	Procentuell förändring ¹									
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Nominell disponibelinkomst	1 338	3,9	5,7	8,5	5,2	3,0	2,6	2,8	4,5	3,9	3,9
Prisindex ²	–	1,3	1,2	2,1	1,7	1,8	1,3	1,0	1,4	1,6	1,9
Real disponibelinkomst varav	1 324	2,6	4,5	6,3	3,4	1,2	1,3	1,8	3,0	2,3	2,0
Lönesumma ³	1 082	4,4	5,5	3,6	1,5	0,6	1,1	3,0	3,5	3,3	2,4
Övriga faktorinkomster	238	-0,4	9,7	-2,0	3,3	1,8	-0,3	5,1	-1,6	1,2	1,6
Räntor och utdelningar, netto ⁴	17	-0,1	-0,9	0,3	-0,4	0,0	0,9	-0,2	0,7	-0,2	0,1
Offentliga transfereringar varav	487	1,0	1,3	0,6	2,4	5,8	2,1	0,2	1,5	0,6	1,4
Pensioner	232	– ⁵	-0,2	1,3	2,3	8,8	2,0	-0,3	1,5	2,0	3,1
Sjukdom	118	– ⁵	9,9	7,9	7,0	5,5	-0,3	2,7	-0,3	0,5	1,1
Arbetsmarknad	44	-6,7	-9,2	-19,7	0,2	9,2	9,5	-1,3	-1,3	-8,8	-4,1
Familjer och barn	49	-1,9	3,3	5,2	0,5	1,2	0,5	1,8	8,3	2,3	0,6
Studier	12	-6,4	-13,6	0,0	-5,2	-11,0	-0,2	-3,9	9,1	4,0	-0,9
Övrigt	33	-2,1	6,1	-0,1	-1,9	-2,2	3,6	-2,6	-1,6	-1,2	-1,1
Privata transfereringar	43	33,2	-8,9	28,5	-16,4	3,3	1,7	-6,6	1,0	1,3	2,0
Skatter och avgifter	530	5,2	2,4	-4,7	-4,7	4,7	3,4	3,1	2,1	1,7	2,3

Hushållens sparande

	Mdkr 2005	Andel av disponibel inkomst									
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Eget sparande	54	-1,2	-1,7	3,9	5,7	5,2	4,6	4,0	3,7	2,9	1,8
Nettosparande i avtalspensioner	54	3,3	4,9	4,7	3,5	4,1	4,1	4,0	3,9	4,0	4,0
Total sparkvot ⁶	107	2,0	3,0	8,2	8,9	8,9	8,4	7,7	7,4	6,6	5,7
Finansiellt sparande ⁷	84	1,4	2,4	7,9	8,3	7,9	7,0	6,3	5,9	5,2	4,2

¹ Hushållens reala inkomster beräknas genom att de nominella inkomsterna deflateras med implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.

² Implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.

³ Lönesumman motsvarar antal arbetade timmar multiplicerat med timlön, deflaterad med implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter, enligt not 1.

⁴ Vid räntor och utdelningar anges nettobidraget i procentuell volymförändring.

⁵ På grund av definitionsändring är 1998 och 1999 ej jämförbara.

⁶ Total sparkvot = nettosparande inklusive sparande i avtalspensioner / (Disponibel inkomst + nettosparande i avtalspensioner).

⁷ Finansiellt sparande = eget finansiellt sparande + nettosparande i avtalspensioner.

Anm.: Skillnaden mellan begreppen nettosparande och finansiellt sparande är framför allt att kapitalförslitning på hushållens kapitalstock utgör en avdragspost vid beräkning av nettosparandet, medan investeringsutgifter är en avdragspost vid beräkning av det finansiella sparandet. Om nettoinvesteringarna överstiger kapitalförslitningen blir det finansiella sparandet lägre än nettosparandet.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Näringslivets produktion

	Mdkr 2005	Procentuell volymförändring									
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Varuproducenter	685	6,9	6,7	0,3	3,7	1,7	8,0	2,6	4,5	4,1	–
varav: Industri	485	8,9	8,8	2,2	5,8	3,7	9,8	2,6	5,5	5,0	–
Byggverksamhet	109	3,1	0,5	5,2	0,4	3,3	3,9	7,3	4,1	3,1	–
Tjänsteproducenter	1 124	4,7	5,8	1,8	1,4	2,1	2,7	3,7	4,0	3,1	–
varav: Handel	253	6,4	2,0	1,2	2,3	5,9	4,2	5,0	6,1	5,1	–
Företagstjänster	230	8,3	9,3	4,7	-4,0	4,2	4,1	5,4	5,1	4,3	–
Näringslivet totalt	1 809	5,6	6,2	1,0	2,3	1,9	4,7	3,3	4,2	3,5	3,3

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Bytesbalans

Miljarder kronor, löpande priser, om annat ej anges

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Handelsbalans	138	142	149	158	150	171	142	140	157	169
<i>procent av BNP</i>	6,6	6,4	6,5	6,7	6,1	6,6	5,3	5,0	5,3	5,4
Tjänstebalans	-9	-14	-5	6	17	43	61	75	86	92
Faktorinkomster	-17	-13	-15	-11	31	-4	-5	3	5	7
Löpande transfereringar	-25	-26	-28	-32	-18	-35	-35	-36	-36	-39
Bytesbalans	87	90	101	121	181	176	163	183	211	228
<i>procent av BNP</i>	4,2	4,1	4,4	5,1	7,3	6,9	6,1	6,5	7,1	7,3
Kapitaltransfereringar	-25	-4	-2	-1	0	0	2	-4	-4	-5
Finansiellt sparande	62	86	99	121	180	176	165	179	206	222
<i>procent av BNP</i>	3,0	3,9	4,3	5,1	7,3	6,9	6,2	6,3	6,9	7,1
Bytesförhållande										
<i>procentuell utveckling</i>	-2,4	-2,0	-1,6	-1,8	0,4	-0,9	-1,3	0,0	1,4	0,2

Källor: Riksbanken och Finansdepartementet.

Bruttosparande

	Mdkr 2005	Andel av BNP, löpande priser									
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Realt sparande	453,6	17,3	18,3	17,5	16,6	16,4	16,2	17,0	17,2	17,3	17,4
Fasta investeringar	453,7	17,1	17,5	17,3	16,5	16,0	16,1	17,0	17,2	17,2	17,3
Lagerinvesteringar	-0,1	0,3	0,7	0,3	0,1	0,4	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0
Finansiellt sparande ¹	164,9	3,0	3,9	4,3	5,1	7,3	6,9	6,2	6,3	6,9	7,1
Offentlig sektor	71,1	2,3	5,0	2,6	-0,5	-0,2	1,6	2,7	2,0	2,2	2,8
Hushåll	83,7	0,7	1,2	4,1	4,3	4,1	3,6	3,1	2,9	2,5	2,0
Företag	10,1	0,0	-2,3	-2,4	1,3	3,4	1,7	0,4	1,4	2,2	2,3
Bruttosparande	618,5	20,3	22,2	21,9	21,7	23,7	23,1	23,1	23,5	24,2	24,5

¹ Enligt Riksbankens definition.

Källor: Statistiska centralbyrån, Riksbanken och Finansdepartementet.

BNI

Miljarder kronor, löpande priser

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
BNP	2 096	2 217	2 288	2 372	2 459	2 573	2 673	2 820	2 977	3 128
Primära inkomster netto	-21	-16	-19	-9	23	-5	-7	3	6	8
BNI	2 076	2 201	2 269	2 362	2 482	2 568	2 666	2 824	2 984	3 136

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Tabeller till avsnitt 4 Arbetsmarknad, resursutnyttjande och inflation

Arbetsmarknad och resursläge

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Nyckeltal inom arbetsmarknadsområdet										
<i>Procentuell förändring om annat ej anges</i>										
BNP	4,5	4,3	1,1	2,0	1,7	3,7	2,7	3,6	3,0	2,8
Produktivitet ¹	1,9	3,7	0,4	3,3	3,2	3,0	2,1	2,5	2,2	2,4
Arbetade timmar	2,7	1,0	0,5	-1,3	-1,5	0,9	0,5	1,1	0,8	0,4
Medelarbetstid	0,0	-1,1	-1,4	-1,4	-1,1	1,4	-0,3	-0,7	-0,2	-0,2
<i>Kalenderkorrigerat</i>										
BNP	4,3	4,4	1,2	2,0	1,8	3,2	2,7	3,9	3,1	2,8
Produktivitet ^{1,2}	2,1	3,6	0,3	3,2	3,0	3,5	2,0	2,2	2,0	2,4
Arbetade timmar ²	2,1	1,3	0,8	-1,2	-1,2	-0,3	0,5	1,6	1,0	0,4
Medelarbetstid ²	-0,5	-0,9	-1,1	-1,4	-0,9	0,2	-0,3	-0,2	0,1	-0,2
Sysselsatta	2,7	2,2	2,0	0,1	-0,3	-0,5	0,8	1,8	1,0	0,5
Sysselsättningsgrad enligt mål ^{3,4}	76,2	77,5	78,6	78,4	77,9	77,2	77,4	77,8	78,2	78,6
Arbetskraften	2,2	1,1	1,2	0,2	0,7	0,2	0,8	0,7	0,5	0,4
Öppen arbetslöshet ^{4,5}	6,0	5,0	4,3	4,3	5,3	6,0	6,0	4,9	4,5	4,4
Programdeltagare ^{5,6}	3,3	2,6	2,5	2,6	2,1	2,4	2,7	3,5	3,5	2,9
Deltagare i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program										
<i>Tusental personer, årsgenomsnitt</i>										
Sysselsatta	33	29	25	24	22	27	40	68	71	56
I utbildning	109	83	86	93	70	80	83	94	89	77
Totalt	142	113	112	117	92	107	123	162	160	133
Resursläget										
<i>Procent av potentiell nivå⁷</i>										
BNP-gap	0,6	2,3	0,4	-0,7	-1,8	-1,4	-1,5	-0,6	-0,3	0,0
Produktivitetsgap	-0,7	0,5	-1,7	-1,0	-0,4	0,8	0,5	0,2	0,0	0,0
Medelarbetstidsgap	2,3	1,8	1,0	-0,1	-0,9	-0,5	-0,4	-0,3	0,0	0,0
Sysselsättningsgap	-0,9	0,4	1,2	0,4	-0,8	-1,8	-1,8	-0,7	-0,3	0,0

¹ Utvecklingen av produktiviteten, arbetade timmar och medelarbetstiden summerar inte alltid till den procentuella förändringen av BNP på grund av avrundning och på grund av att BNP beräknas utifrån marknadspris medan produktiviteten beräknas utifrån baspris.

² Konjunkturinstitutets dagkorrigering.

³ Antalet sysselsatta i åldern 20–64 år, exklusive sysselsatta i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program, i procent av befolkningen i denna åldersgrupp.

⁴ Enligt AKU efter statistikomläggningen 2005.

⁵ I procent av arbetskraften.

⁶ Personer i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program.

⁷ Delarna summerar inte alltid till totalen på grund av avrundning och på grund av att BNP-gapet beräknas utifrån BNP till marknadspris medan delgapen beräknas utifrån baspris.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen, Konjunkturinstitutet och Finansdepartementet.

Löneutveckling och inflation

Procentuell förändring om annat ej anges

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Nominell löneutveckling										
Industri	2,3	4,2	3,9	4,2	3,2	3,1	3,1	3,2	3,7	–
Byggindustri	4,1	4,0	4,8	3,7	3,8	2,6	3,4	4,0	4,4	–
Näringslivets tjänstesektorer	3,5	3,5	4,3	3,8	3,2	3,0	3,3	3,6	4,1	–
Statliga myndigheter	4,6	4,8	4,2	4,3	4,2	3,3	3,2	3,3	3,5	–
Kommunala myndigheter	3,8	3,6	4,9	4,5	3,8	4,2	3,1	3,1	3,6	–
Totalt¹	3,4	3,7	4,4	4,1	3,5	3,3	3,2	3,4	3,9	4,0
Konsumentprisernas utveckling										
KPI, dec–dec	1,3	1,0	2,7	2,1	1,3	0,3	0,9	1,9	2,3	2,4
KPI, årsgenomsnitt	0,5	0,9	2,4	2,2	1,9	0,4	0,5	1,4	2,2	2,3
UNDIX, dec–dec	2,0	0,8	3,1	2,0	1,6	0,7	1,2	1,5	1,7	1,9
UNDIX, årsgenomsnitt	1,6	0,9	2,5	2,3	2,2	0,8	0,8	1,3	1,7	1,8
HIKP, dec–dec	1,2	1,3	3,2	1,7	1,8	0,9	1,3	1,6	1,6	–
HIKP, årsgenomsnitt	0,6	1,3	2,7	2,0	2,3	1,0	0,8	1,4	1,7	–
NPI, dec–dec	-0,4	2,4	2,9	2,2	0,8	0,1	0,2	0,6	0,9	–
NPI, årsgenomsnitt	-1,1	2,1	2,6	2,3	1,5	0,1	0,1	0,1	0,9	–
Prisbasbelopp, tusen kronor	36,4	36,6	36,9	37,9	38,6	39,3	39,4	39,7	40,2	41,1
HIKP, euroområdet, årsgenomsnitt	1,1	2,1	2,4	2,3	2,1	2,1	2,2	2,0	2,1	1,9

¹ Löneutvecklingen avser timlön enligt konjunkturlönestatistiken. Enligt nationalräkenskapernas definition, som skiljer sig från konjunkturlönestatistikens, bedöms lönerna öka med 4,3 % 2008.

Källor: Arbetsmarknadsstyrelsen, Medlingsinstitutet, Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Tabeller till avsnitt 5 Offentliga finanser

Offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor om ej annat anges

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Inkomster	1 248	1 312	1 290	1 300	1 360	1 426	1 505	1 561	1 628	1 704
<i>Procent av BNP</i>	<i>59,5</i>	<i>59,2</i>	<i>56,4</i>	<i>54,8</i>	<i>55,3</i>	<i>55,4</i>	<i>56,3</i>	<i>55,4</i>	<i>54,7</i>	<i>54,5</i>
Skatter och avgifter	1106	1172	1164	1170	1224	1292	1357	1407	1472	1542
<i>Procent av BNP</i>	<i>52,8</i>	<i>52,8</i>	<i>50,9</i>	<i>49,3</i>	<i>49,8</i>	<i>50,2</i>	<i>50,8</i>	<i>49,9</i>	<i>49,4</i>	<i>49,3</i>
Kapitalinkomster	70	69	51	50	54	53	58	65	62	64
Övriga inkomster	72	71	74	80	82	81	89	90	94	98
Utgifter	1 199	1 202	1 230	1 311	1 364	1 385	1 434	1 506	1 562	1 617
<i>Procent av BNP</i>	<i>57,2</i>	<i>54,2</i>	<i>53,7</i>	<i>55,3</i>	<i>55,4</i>	<i>53,8</i>	<i>53,6</i>	<i>53,4</i>	<i>52,5</i>	<i>51,7</i>
Transfereringar och subventioner	469	470	481	502	543	559	579	606	618	638
Hushåll	395	404	415	433	466	482	488	502	513	530
Näringslivet	51	40	38	40	44	41	50	58	54	54
Utlandet	23	26	28	30	33	36	41	46	51	54
Konsumtion	572	585	615	658	692	705	730	767	802	836
Investeringar m.m.	60	58	64	73	71	72	73	80	84	86
Ränteutgifter	98	90	69	77	58	49	52	54	57	58
Finansiellt sparande	49	110	60	-11	-4	41	71	55	66	87
<i>Procent av BNP</i>	<i>2,3</i>	<i>5,0</i>	<i>2,6</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,2</i>	<i>1,6</i>	<i>2,7</i>	<i>2,0</i>	<i>2,2</i>	<i>2,8</i>
Staten	88	58	168	-43	-45	-12	7	-15	-7	22
Pensionssystemet	-41	48	-104	45	47	49	50	52	55	53
Kommunsektorn	2	5	-4	-13	-5	5	14	18	19	12
Finansiell ställning										
Konsoliderad bruttoskuld	1 303	1 160	1 232	1 232	1 273	1 300	1 346	1 295	1 278	1 249
<i>procent av BNP</i>	<i>62,2</i>	<i>52,3</i>	<i>53,8</i>	<i>52,0</i>	<i>51,8</i>	<i>50,5</i>	<i>50,3</i>	<i>45,9</i>	<i>42,9</i>	<i>39,9</i>
Nettoskuld	190	26	-67	72	-37	-147	-331	-408	-482	-571
<i>procent av BNP</i>	<i>9,1</i>	<i>1,2</i>	<i>-2,9</i>	<i>3,0</i>	<i>-1,5</i>	<i>-5,7</i>	<i>-12,4</i>	<i>-14,5</i>	<i>-16,2</i>	<i>-18,3</i>

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Statens finanser

Miljarder kronor om ej annat anges

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Inkomster	799	820	885	717	748	792	851	872	908	951
Skatter och avgifter	691	708	668	651	679	725	774	794	832	873
Överföring från AP-fonden	49	47	155	0	0	2	0	0	0	0
Övriga inkomster	60	65	62	66	69	66	77	78	76	77
Utgifter	711	762	717	760	793	804	844	887	915	929
Transfereringar hushåll, näringsliv och utland	295	293	298	314	348	356	369	388	391	398
Bidrag till kommunsektorn	111	111	114	119	122	121	140	154	162	164
Ålderspensionsavgifter	16	20	21	21	23	27	27	25	27	26
Premiepensionsmedel	0	56	18	20	20	22	23	24	26	28
Konsumtion	169	171	173	184	193	194	199	209	216	220
Investeringar m.m.	29	29	30	34	36	40	39	40	43	43
Ränteutgifter	91	83	62	68	50	43	46	48	51	51
Finansiellt sparande	88	58	168	-43	-45	-12	7	-15	-7	22
<i>Procent av BNP</i>	<i>4,2</i>	<i>2,6</i>	<i>7,4</i>	<i>-1,8</i>	<i>-1,8</i>	<i>-0,5</i>	<i>0,3</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,7</i>
Budgetsaldo	82	102	39	4	-47	-51	14	14	3	25
<i>Procent av BNP</i>	<i>3,9</i>	<i>4,6</i>	<i>1,7</i>	<i>0,1</i>	<i>-1,9</i>	<i>-2,0</i>	<i>0,5</i>	<i>0,5</i>	<i>0,1</i>	<i>0,8</i>
Statsskuld (konsoliderad)	1 370	1 278	1 209	1 166	1 186	1 213	1 262	1 214	1 203	1 175
<i>Procent av BNP</i>	<i>65,4</i>	<i>57,6</i>	<i>52,9</i>	<i>49,1</i>	<i>48,2</i>	<i>47,1</i>	<i>47,2</i>	<i>43,1</i>	<i>40,4</i>	<i>37,6</i>

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Ålderspensionssystemet

Miljarder kronor om ej annat anges

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Inkomster	144	236	198	199	205	217	223	233	245	256
Socialförsäkringsavgifter	93	127	137	140	143	147	151	159	166	173
Statliga ålderspensionsavgifter	16	20	21	21	23	27	27	25	27	26
Premiepensionsmedel	0	56	18	20	20	22	23	24	26	28
Räntor, utdelningar m.m.	35	34	21	19	19	21	22	25	26	28
Utgifter	185	188	301	154	159	169	173	181	190	202
Pensioner	135	139	144	152	155	163	169	177	186	198
Överföring till staten	45	45	155	0	0	2	0	0	0	0
Övriga utgifter	5	5	3	3	3	4	4	4	4	4
Finansiellt sparande	-41	48	-104	45	47	49	50	52	55	53
<i>Procent av BNP</i>	<i>-2,0</i>	<i>2,2</i>	<i>-4,5</i>	<i>1,9</i>	<i>1,9</i>	<i>1,9</i>	<i>1,9</i>	<i>1,9</i>	<i>1,8</i>	<i>1,7</i>
AP-fonden	-41	-9	-124	23	25	24	24	24	24	19
Premiepensionsmyndigheten	0	57	20	21	22	25	26	29	31	34

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor om ej annat anges

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Inkomster	482	492	517	546	575	592	627	663	694	719
Skatter	322	336	359	379	403	420	432	454	475	496
Statsbidrag ¹	85	83	84	87	90	90	107	118	125	125
<i>Skatter och statsbidrag¹, procent av BNP</i>	<i>19,4</i>	<i>18,9</i>	<i>19,4</i>	<i>19,6</i>	<i>20,1</i>	<i>19,8</i>	<i>20,2</i>	<i>20,3</i>	<i>20,1</i>	<i>19,8</i>
Kapitalinkomster	10	10	9	11	11	11	9	10	10	11
Övriga inkomster	65	62	65	69	71	72	79	81	84	88
Utgifter	481	487	521	559	581	587	613	645	675	707
Transfereringar till hushåll	27	26	28	26	25	26	25	25	25	26
Övriga transfereringar	10	8	9	12	12	10	13	16	17	17
Konsumtion	401	411	438	471	495	507	527	555	583	612
Investeringar	36	34	39	41	40	39	42	42	44	46
Ränteutgifter	6	7	7	9	8	6	6	6	6	7
Finansiellt sparande	2	5	-4	-13	-5	5	14	18	19	12
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,1</i>	<i>0,2</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>0,5</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>	<i>0,4</i>
Resultat före extraordinära poster	-4	1	1	-7	-1	2	13	19	17	10

¹ Statsbidrag exklusive mervärdesskatt.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Bilaga 2

Redovisning av skatteutgifter

Bilaga 2

Redovisning av skatteutgifter

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	5
1.1	Disposition	5
2	Skatteutgifterna ur ett budgetperspektiv	5
2.1	Skatteutgifternas omfattning	6
3	Beskrivning av jämförelsenorm	7
3.1	Norm för inkomstbeskattning.....	7
3.2	Norm för indirekt beskattning av förvärvsinkomster	7
3.3	Norm för mervärdesskatt.....	7
3.4	Norm för punktskatter.....	8
4	Beräkningsmetoder	8
4.1	Saldopåverkande skatteutgifter	8
4.2	Icke saldpåverkande skatteutgifter	9
5	Skatteutgifter 2006	9
5.1	Nyttillkomna skatteutgifter 2006.....	9
5.2	Saldopåverkande skatteutgifter i sammandrag.....	10
5.2.1	Inkomstbeskattning.....	10
5.2.2	Indirekt beskattning av förvärvsinkomster	10
5.2.3	Mervärdesskatt	10
5.2.4	Punktskatter.....	10
5.2.5	Skattereduktioner.....	10
5.2.6	Kreditering på skattekonto	10
5.2.7	Skattesanktioner.....	10
5.3	Icke saldpåverkande skatteutgifter i sammandrag	10
6	Redovisning av skatteutgifter	11
7	Beskrivning av enskilda skatteutgifter	19
7.1	Saldopåverkande skatteutgifter	19
A.	Inkomst av tjänst och allmänna avdrag.....	19
B.	Intäkter i näringsverksamhet.....	23
C.	Kostnader i näringsverksamhet.....	23
D.	Intäkter i kapital.....	25
E.	Kostnader i kapital	27
F.	Socialavgifter	27

G.	Särskild löneskatt.....	28
H.	Mervärdesskatt.....	28
I.	Punktskatter.....	29
J.	Skattereduktioner	32
K.	Kreditering på skattekonto	33
L.	Skattskyldighet	35
M.	Skattesanktioner	35
7.2	Icke saldpåverkande skatteutgifter.....	36
N.	Skattefria transfereringar.....	36
	Appendix.....	38

Tabellförteckning

Tabell 1. Andel skatteutgifter och skattesanktioner av totala skatteintäkter inom olika skatteområden 2006	6
Tabell 2. Skatteutgifter fördelade på skatte-, utgifts- och politikområden.....	13

1 Inledning

Samhällets stöd till företag och hushåll redovisas i huvudsak på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på statsbudgetens inkomstsida i form av skatteutgifter.

Definitionen av en skatteutgift är att skatteuttaget är lägre än en viss angiven norm. Ett exempel är mervärdesskattesatsen på livsmedel, som är nedsatt från 25 till 12 procent. Normen är i detta fall 25 procent och skatteutgiften utgörs av skillnaden mellan 25 procent och 12 procent multiplicerat med underlaget. Om en skatteutgift slopas leder det till ökade skatteintäkter och därmed till en budgetförstärkning för offentlig sektor på samma sätt som om en utgift på statsbudgetens utgiftssida slopas.

Vid sidan av skatteutgifter finns det även skattesanktioner, där skatteuttaget är högre än den angivna normen. Ett exempel på en skattesanktion är den särskilda skatt som utgår på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer. Denna skatt tas endast ut för sådan el som produceras i kärnkraftverk och är därför att betrakta som en skattesanktion.

Det primära syftet med den redovisning av skatteutgifter som lämnas i denna bilaga är att synliggöra de indirekta stöd som skatteutgifterna utgör på statsbudgetens inkomstsida för att därmed ge underlag till prioritering av olika stöd. Allmänt gäller att ett givet skatteuttag kan uppnås genom en lägre skattesats om den bas skatten tas ut på breddas. En sådan breddning av basen kan ske genom att minska antalet skatteutgifter. Redovisningen av skatteutgifterna syftar dock inte till att eliminera skatteutgifterna. Ett bibehållande av en skatteutgift kan vara mer samhällsekonomiskt lönsamt än ett slopande.

1.1 Disposition

De senaste åren har ett arbete bedrivits i syfte att tydliggöra skatteutgifternas betydelse i ett budgetperspektiv. I avsnitt 2 i denna bilaga beskrivs detta arbete närmare. För att kunna identifiera en skatteutgift måste det existerande skattesystemet sättas i relation till en jämförelsenorm. Avsnitt 3 innehåller därför en relativt utförlig beskrivning av de normer som har valts för de olika inkomstslagen. Avsnitt 4 beskriver

de beräkningsmetoder som används. I avsnitt 5 redogörs dels för vilka skatteutgifter som har tillkommit sedan föregående års redovisning, dels kommenteras de största skatteutgifterna inom de olika skatteområdena.

Avsnitt 6 innehåller den tabell som redovisar samtliga, identifierade, skatteutgifter och skatte-sanktioner för inkomståren 2005–2007 fördelade på skatteområden. I avsnitt 7 ges beskrivningar av de enskilda skatteutgifterna. Slutligen ges, i ett appendix till denna bilaga, en förteckning över samtliga utgifts- och politikområden för 2006.

2 Skatteutgifterna ur ett budgetperspektiv

Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika politikområden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik i syfte att stärka dessa områden. Ur ett budgetperspektiv kan de därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. De bör därför behandlas i likhet med utgifterna och inkluderas i de resultat-redovisningar som regelbundet lämnas avseende olika politikområden. En sådan redovisning är en förutsättning för en mer rättvisande jämförelse av stöd som lämnas över statsbudgeten inom olika områden på såväl utgifts- som inkomstsidan.

Vid sidan av de skatteutgifter som kan anses vara medel inom specifika politikområden finns det skatteutgifter som har uppstått till följd av regler som i huvudsak har sin grund i mål inom skattesystemet. Sådana mål kan vara att ge intäkter, allmänna fördelningsmål, administrativa mål såsom enkelhet, legitimitet/rimlighet och att undvika oacceptabla konsekvenser för den enskilde. Sådana skatteutgifter är i första hand skattetekniskt motiverade.

Även om de skattetekniskt motiverade skatteutgifterna medför ett stöd för de grupper eller verksamheter som berörs, så saknar de direkt koppling till olika politikområden. Ur ett budgetperspektiv kan de därför inte jämföras med stöd på budgetens utgiftssida.

Det finns ingen klar gräns mellan de skatteutgifter som utgör medel inom specifika politikområden och de som är skattetekniskt motiverade. Ett antal skatteutgifter kan därför anses vara en blandning av dessa två grupper.

Sammanfattningsvis kan skatteutgifterna därför delas in i tre grupper:

1. medel inom specifika politikområden (PO)
2. skattetekniskt motiverade (ST)
3. en blandning av 1. och 2.

En fördjupad redovisning och uppföljning av skatteutgifterna, i syfte att bl.a. ytterligare förbättra underlaget för prioriteringar mellan olika områden i budgetarbetet, bör i första hand ta sikte på de skatteutgifter som är att jämställa med stöd på budgetens utgiftssida, dvs. de som utgör medel inom ett specifikt politikområde.

2.1 Skatteutgifternas omfattning

I tabell 1 redovisas det samlade intäktsbortfall som de beräknade skatteutgifterna medför, relaterat till de intäkter de olika skatteslagen inbringar till den offentliga sektorn. Redovisningen görs dels för samtliga skatteutgifter, dels enbart för skatteutgifter som utgör medel inom specifika politikområden. Beräkningarna bygger på prognoser för 2006. En detaljerad redovisning av samtliga, identifierade, skatteutgifter ges i avsnitt 5, tabell 2.

De andelar som anges i tabell 1 bör tolkas med viss försiktighet då redovisningen av skatteutgifterna av olika skäl inte är fullständig. Ett skäl är att det i många fall saknas underlag för att beräkna skatteutgifterna. Ett annat är att någon fullständig genomgång av skattelagstiftningen avseende skatteutgifter inte har gjorts. Tabellen ger dock en översiktlig bild av skatteutgifternas betydelse inom olika skatteområden.

Tabell 1. Andel skatteutgifter och skattesanktioner av totala skatteintäkter inom olika skatteområden 2006

	Specifika politikområden	Samtliga
<i>Skatteutgifter</i>		
Direkt skatt på arbete	4	4
Indirekt skatt på arbete	3	3
Skatt på kapital	26	49
Skatt på bolagsvinster	3	8
Mervärdesskatt	18	20
Punktskatter	52	53
Skattereduktioner*	0	0
Kreditering på skattekonto*	2	2
<i>Skattesanktioner</i>		
Indirekt skatt på arbete	0	-4
Skatt på kapital	-13	-15
Punktskatter	-4	-4
Totalt*	12	13

* Anges som andel av totala skatteintäkter för samtliga skatteområden

Skatteutgifterna inom specifika politikområden uppgår till 12 procent av totala skatteintäkter. Motsvarande andel för samtliga skatteutgifter är 13 procent.

Sett till de olika skatteslagen återfinns de största andelarna skatteutgifter inom områdena punktskatter och skatt på kapital. Ett flertal av skatteutgifterna inom kapitalskatteområdet är skattetekniskt motiverade. Om de skattetekniskt motiverade skatteutgifterna exkluderas sjunker andelen inom området skatt på kapital från 49 till 26 procent.

De punktskatteutgifter som är knutna till specifika politikområden uppgår till 52 procent. Nära hälften av dessa skatteutgifter ligger inom PO 38, Näringspolitik. Detta område syftar bl.a. till att främja en hållbar ekonomisk tillväxt och en ökad sysselsättning genom fler och växande företag.

3 Beskrivning av jämförelsenorm

Den jämförelsenorm som har använts vid beräkningen av skatteutgifterna i denna bilaga utgår i huvudsak från principen om likformig beskattning, vilket också var en av grundpelarna i 1990 års skattereform. Principen om likformig beskattning innebär i detta sammanhang att beskattningen inom varje skatteslag skall vara enhetlig och utan undantag. Därför preciseras jämförelsenormen separat inom vart och ett av de olika skatteslagen inkomstskatt, indirekt beskattning av förvärvsinkomst, mervärdesskatt och punktskatt.

I betänkandet Förmåner och sanktioner (SOU 1995:36) och i 1997 års ekonomiska vårproposition finns en uttömmande beskrivning av jämförelsenormer och beräkningsmetoder vid skatteutgiftsberäkningarna. I detta avsnitt ges ett sammandrag av dessa inom varje skatteslag.

Det pågår ständigt en översyn av de normer som redovisningen bygger på. Exempelvis genomfördes till 2003 års bilaga en översyn inom punktskatteområdet. Arbetet syftade till att tydliggöra principerna för vilka skatter som ingår i redovisningen och även till att förtydliga och i viss mån revidera normerna.

3.1 Norm för inkomstbeskattning

För inkomstbeskattningen finns en gemensam norm för vad som är en inkomst. Den innebär att den samlade inkomst som skall beskattas enhetligt motsvaras av summan av konsumtionsutgifterna och nettoförmögenhetens förändring under beskattningsperioden. Beskattningsperiodens längd skall vara ett kalenderår eller ett 12 månader långt räkenskapsår.

Det finns dock ingen gemensam norm för vilken skattenivå som skall gälla för de olika inkomstslagen tjänst, kapital och näringsverksamhet. Det förhållandet att skattenivån för de olika inkomstslagen skiljer sig åt påverkar således inte skatteutgiftsberäkningarna. Vidare gäller att olika grad av progressivitet i skatteskalen är förenlig med normen under förutsättning att individer med identiska inkomster betalar lika mycket i skatt. Likaså är skattereduktioner förenliga med normen under förutsättning att de är generella och inte gynnar vissa grupper av skattskyldiga eller inkomster av

vissa typer av aktiviteter. Därutöver har bl.a. följande preciseringar gjorts av normen för inkomstbeskattningen:

- Sparande skall ske med beskattade inkomster.
- Värdeförändringar skall beskattas (alternativt skall skatterestitution ges) när de uppkommer och inte vid realisationstillfället.
- Värdet av hushållsarbete och fritid skall inte ingå i skattebasen.
- Offentliga transfereringar skall utgöra skattepliktig inkomst.
- Den implicita avkastning i form av boendetjänster som egnahemsägaren eller bostadsrättsinnehavaren erhåller skall utgöra skattepliktig inkomst.
- Avskrivningar i näringsverksamhet skall hanteras efter ekonomisk livslängd.
- Endast ränteutgifter för lån till investeringar där avkastningen är skattepliktig skall vara avdragsgilla.

3.2 Norm för indirekt beskattning av förvärvsinkomster

Enligt normen för indirekt beskattning av förvärvsinkomster skall socialavgifter och allmän löneavgift eller särskild löneskatt utgå på all ersättning för utfört arbete. Normen är i detta fall en enhetlig skattesats för respektive skatt eller avgift. Sådana ersättningar som är förmånsgrundande för olika socialförsäkringar skall ingå i underlaget för socialavgifter och allmän löneavgift.

Övriga ersättningar för utfört arbete skall ingå i underlaget för särskild löneskatt. Nivån på den särskilda löneskatten skall återspegla vad som i ekonomisk mening kan anses vara skatteinnehållet i socialavgifterna, den allmänna löneavgiften och den allmänna pensionsavgiften.

3.3 Norm för mervärdesskatt

Normen för mervärdesskatt är att i princip all yrkesmässig omsättning av varor och tjänster skall beskattas med normalskattesatsen 25 procent. Undantaget från skatteplikt när det gäller uthyrning av fast egendom redovisas dock

inte som en skatteutgift. Skälet är att skatteplikt för sådana tjänster skulle innebära en icke neutral beskattning av boende i hyresrätt och egnahem. Vidare anses det förhållandet att omsättning av finansiella tjänster och försäkringstjänster inte omfattas av mervärdesskatteplikt utgöra en del av normen i skatteutgiftsredovisningarna.

Destinationsprincipen skall tillämpas vid internationella transaktioner. Offentlig myndighetsutövning skall inte vara skattepliktig. Varor och tjänster som subventioneras med offentliga medel är inte skattepliktiga när den ingående mervärdesskatten är högre än den utgående mervärdesskatt som skulle utgå på det subventionerade priset.

3.4 Norm för punktskatter

Redovisningen av skatteutgifter inom punktskatteområdet omfattar endast energi- och koldioxidskatterna inklusive den särskilda skatten på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer. Energiskatten tar sikte på energianvändningen och normen är därför att all energiförbrukning skall belastas med samma skatt per kWh.

En differentiering av skatteuttaget mellan el och övriga bränslen för uppvärmnings- och drivmedelsändamål är förenlig med normen. Skälet är att el och övriga bränslen är olika typer av energislag. För övriga bränslen är det förenligt med normen att differentiera mellan uppvärmning och drivmedel. Motivet är att energiskatten på drivmedel inte bara fyller övergripande fiskala syften utan också fångar upp vissa samhällsekonomiska kostnader av vägtrafiken såsom slitage på väg, bullerstörning och olyckor.

För förbrukning av el motsvaras normen av normalskattesatsen på el.

För förbrukning av bränslen som används till uppvärmningsändamål motsvaras normen av skattesatsen på eldningsolja.

För bränsle som används som drivmedel utgörs normen av skattesatsen för bensin i miljöklass 1.

Normen för koldioxidskatten utgår från att skatten är avsedd att utgöra ett pris på utsläpp av koldioxid. Enligt normen skall skatten därför vara proportionell mot koldioxidutsläppen från respektive bränsle. Implicit speglar skattenivån en monetär värdering av den skada som en enhet utsläppt koldioxid medför. Denna skada är

densamma oavsett var utsläppen kommer ifrån. Därför sätts normen för koldioxidskatten lika med normalskattesatsen oberoende av om bränslet används för uppvärmning eller som drivmedel.

Energi- och koldioxidskatterna är endast avsedda att träffa bränsle som används som drivmedel eller för uppvärmning. Skattefriheten för bränsle som används som råvara betraktas därför inte som en skatteutgift.

4 Beräkningsmetoder

Beräkningen av skatteutgifterna baseras på en periodiserad redovisning, vilket innebär att skatteeffekterna avser det år den underliggande ekonomiska aktiviteten sker. Uppbördsförskjutningar beaktas således inte.

Beräkningsmetoden av skatteutgifterna är statisk. Det innebär att ingen hänsyn tas till de effekter på de olika skattebasernas storlek som uppstår genom gällande skattereglers inverkan på individernas och företagets beteenden. Effekten av detta är att ett slopande av skatteutgifterna inte ger en så stor intäktsförstärkning som kan tyckas framgå av denna redovisning.

Det finns saldpåverkande och icke saldpåverkande skatteutgifter. I det följande beskrivs skillnaden mellan dessa två.

4.1 Saldopåverkande skatteutgifter

De saldpåverkande skatteutgifterna redovisas både netto- och bruttoberäknade. Den nettoberäknade skatteutgiften visar det faktiska skattebortfall som skatteutgiften medför. Om stödet istället hade getts på utgiftssidan skulle det motsvaras av en skattefri transferering. Exempel på sådana skattefria transfereringar på utgiftssidan är barnbidrag och bostadsbidrag.

Skatteutgifterna redovisas även brutto för att kunna jämföras med skattepliktiga transfereringar på utgiftssidan. Exempel på sådana transfereringar är sjukpenning och föräldrapenning.

Vid beräkningen av en bruttoberäknad skatteutgift justeras de nettoberäknade skatteutgifterna upp med hänsyn till den marginalsatt som gäller för det aktuella skattesubjektet.

Antag t.ex. en skatteutgift som ger ett skattebortfall netto i inkomstslaget tjänst på 100. Det är detta som är statens intäktsbortfall till följd av skatteutgiften. Om denna skatteutgift skall kunna jämföras med ett skattepliktigt stöd på utgiftssidan måste skatteutgiften räknas upp med den marginalskatt som gäller för inkomstslaget, vilket ger åtgärdens bruttoeffekt. Under antagandet att marginalskattesatsen uppgår till 40 procent blir den bruttoberäknade skatteutgiften 167 kronor ($=100/(1 - 0,40)$), vilket kan jämföras med ett skattepliktigt stöd på utgiftssidan.

4.2 Icke saldpåverkande skatteutgifter

På utgiftssidan finns det såväl skattefria som skattepliktiga transfereringar. Enligt den norm som gäller för inkomstbeskattningen skall offentliga transfereringar utgöra skattepliktig inkomst. Det innebär att skattefria transfereringar automatiskt definieras som skatteutgifter. Exempel på sådana, icke saldpåverkande, skatteutgifter är barnbidrag och bostadstillägg för pensionärer. Orsaken till skattefriheten är närmast administrativ.

För att kunna jämföra skattefria och skattepliktiga transfereringar krävs en kompletterande redovisning, där bidragen först höjs, för att sedan beskattas så att bidraget efter skatt är lika stort. En sådan skattebeläggning innebär visserligen ökade offentliga utgifter, men samtidigt ökar skatteintäkterna. Budgetsaldo påverkas således inte. Därför kallas dessa skattefria transfereringar för icke saldpåverkande skatteutgifter.

De icke saldpåverkande skatteutgifterna har inte fördelats på utgiftsområden eller politikområden då de inte påverkar statsbudgetens saldo. För dessa skatteutgifter beräknas endast ett brutto, som visar hur mycket utgifterna för den ifrågakommande transfereringen skulle behöva öka om transfereringen var föremål för inkomstbeskattning. Redovisningen netto återfinns på utgiftssidan under respektive utgiftsområde.

5 Skatteutgifter 2006

I detta avsnitt anges dels vilka skatteutgifter som har tillkommit, dels kommenteras de största skatteutgifterna inom respektive skatteområde. I kommentarerna refereras genomgående till uppgifter om de bruttoberäknade skatteutgifterna 2006.

5.1 Nyttillkomna skatteutgifter 2006

Enmansföretag som anställer en person får under tiden den 1 juni 2006 till och med den 31 december 2007 nedsatta löneskatter under längst 12 månader i följd. Nedsättningen gäller arbetsgivaravgiften och den särskilda löneskatten på förvärvsinkomster, med undantag för ålderspensionsavgiften.

Två nya särskilda investeringsstöd ges till ägare av småhus, flerbostadshus samt bostadsanknutna lokaler för konvertering från direktverkande elvärme och från oljeuppvärmning. Stöden tillgodoförs ägarna genom kreditering på skattekonto. Åtgärderna är tidsbegränsade och gäller till och med den 31 december 2010.

Regeringens tvååriga sysselsättningspaket, med start den 1 januari 2006, medför två nya skatteutgiftsposter. En ny typ av anställningsstöd införs, benämnt Plusjobb, för kvalitetshöjande arbetsuppgifter inom offentligt finansierad verksamhet. Utbildningsvikariat införs som en ny arbetsmarknadspolitisk insats och innebär att arbetsgivare inom offentligt finansierad vård och omsorg erbjuder anställningsstöd för en vikarie som anställs istället för en anställd som genomgår utbildning med lön. Dessutom kan arbetsgivaren erhålla stöd för utbildningskostnaden. Stöden till Plusjobb och utbildningsvikariat tillgodoförs arbetsgivaren genom kreditering på skattekonto.

I årets redovisning av skatteutgifter finns fyra skatteutgifter med som tidigare inte har redovisats som skatteutgifter: utjämning av småföretagares inkomst, kapitalvinst på näringsfastigheter, bidrag till Tekniska museet och Svenska Filminstitutet, samt utbildning av personal inom vård och äldreomsorg.

5.2 Saldopåverkande skatteutgifter i sammandrag

De saldopåverkande skatteutgifter som redovisas här förväntas uppgå till omkring 190 miljarder kronor brutto inkomståret 2006. Denna uppgift om den samlade omfattningen bör dock, av skäl som anförts i avsnitt 2, tolkas med försiktighet.

5.2.1 Inkomstbeskattning

Den största skatteutgiften inom tjänsteinkomstbeskattning är avdrag för resor till och från arbetet, som för inkomståret 2006 beräknas uppgå till omkring 10 miljarder kronor brutto.

Den största skatteutgiften inom kapitalinkomstbeskattning förväntas inkomståret 2006 vara nedsatt avkastningsskatt på pensionsmedel. Denna skatteförmån orsakas av att avkastningsskatten på pensionsmedel uppgår till 15 procent av en schablonmässigt beräknad avkastning istället för till 30 procent. För inkomståret 2006 beräknas denna skatteutgift uppgå till omkring 14 miljarder kronor brutto.

5.2.2 Indirekt beskattning av förvärvsinkomster

Bland de skatteutgifter som rör socialavgifter är nedsättning med inriktning mot mindre företag och regional nedsättning för arbetsgivaravgifter den största. Inkomståret 2006 beräknas denna skatteutgift uppgå till omkring 8 miljarder kronor brutto.

5.2.3 Mervärdesskatt

Den största skatteförmånen inom mervärdesskatteområdet uppstår genom den reducerade skattesatsen för livsmedel. Inkomståret 2005 beräknas denna skatteutgift uppgå till omkring 26 miljarder kronor brutto.

5.2.4 Punktskatter

Inom punktskatteområdet ger nedsatt skatt till 0,5 öre/kWh för elförbrukning inom industrin

upphov till beskattningsbara förmåner på omkring 18 miljarder kronor brutto inkomståret 2006.

5.2.5 Skattereduktioner

En skattereduktion minskar den slutliga skatten genom avräkning mot statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt, inkomst av näringsverksamhet och statlig fastighetsskatt. Skattereduktionerna beräknas sammanlagt uppgå till omkring 7 miljarder kronor brutto inkomståret 2006. Den största enskilda skatteutgiften är skattereduktion för fackföreningsavgiften som beräknas till omkring 4 miljarder kronor brutto.

5.2.6 Kreditering på skattekonto

Det finns ett antal stöd som efter beviljande tillgodoförs målgruppen genom kreditering av dennes skattekonto. Den sammanlagda skatteutgiften för kreditering på skattekonto beräknas uppgå till omkring 23 miljarder kronor brutto inkomståret 2006. Den största enskilda skatteutgiften uppgår till 7 miljarder kronor brutto och avser tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting.

5.2.7 Skattesanktioner

Den största enskilda skattesanktionen uppgår till omkring 16 miljarder kronor brutto och avser uttag av socialavgifter på icke förmånsgrundande ersättningar för arbete.

5.3 Icke saldopåverkande skatteutgifter i sammandrag

De icke saldopåverkande skatteutgifter som redovisas här beräknas för inkomståret 2006 uppgå till omkring 36 miljarder kronor brutto.

6 Redovisning av skatteutgifter

I tabell 2 i denna bilaga redovisas skatteutgifterna uppdelade på skatteområden för inkomståren 2005–2007. Tabellen inleds med saldpåverkande skatteutgifter och avslutas med icke saldpåverkande skattutgifter. De saldpåverkande skattutgifterna har fördelats på utgiftsområden (UO) och politikområden (PO), vilket framgår av kolumnerna två och tre i tabellen. En definition av vad numreringen av de olika utgifts- och politikområdena står för, ges i

ett appendix till denna bilaga.

I redovisningen av skatteutgifter beaktas såväl beslutade som föreslagna regelförändringar. En ”*” visar att skatteutgiften är nyttillkommen, men att riksdagen ännu inte har fattat beslut om den. Ett ”u” i tabellen innebär att skatteutgiften har upphört eller kommer att upphöra ett visst år. Ett blankt fält, ” ”, visar att skatteutgiften inte existerade under ett eller flera år under den period för vilken skatteutgifterna redovisas. Slutligen, ett ”-” i brutto- och nettokolumnerna betyder att utgiften inte är beräkningsbar.

Tabell 2. Skatteutgifter fördelade på skatte-, utgifts- och politikområden

Mdkr				<i>brutto</i>		<i>netto</i>			
				2005	2006	2007	2005	2006	2007
SALDOPÅVERKANDE SKATTEUTGIFTER									
A. Inkomst i tjänst och allmänna avdrag									
A1	U011	P020	Arbetsgivares kostnader för arbetstagares pension	-	-	-	-	-	-
A2	U024	P038	Löneunderlaget i fåmansaktiebolag	0,60	0,60	0,61	0,36	0,36	0,37
A3	U024	P038	Sjöinkomstavdrag	0,30	0,30	0,30	0,17	0,17	0,17
A4	U024	P038	Underskott i aktiv verksamhet m.m.	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01	0,02
A5	-	ST	Personaloptioner	-	-	-	-	-	-
A6	U019	P033	Regionalt förhöjt grundavdrag		1,02	0,51		0,60	0,30
<i>Avdrag för kostnader i tjänst</i>									
A7	U013	P022	Avdrag för ökade levnadskostnader vid tillfälligt arbete, dubbel bosättning och hemresor	1,34	1,37	1,42	0,77	0,80	0,82
A8	U013	P022	Avdrag för resor till och från arbetet	9,20	10,07	10,51	5,34	5,83	6,06
A9	U013	P022	Avdrag för inställelseresor	-	-	-	-	-	-
<i>Skattefria förmåner och ersättningar</i>									
A10	U024	P038	Sänkt skatt för utländska nyckelpersoner	0,33	0,34	0,35	0,15	0,15	0,16
A11	U013	P022	Förmån av resa vid anställningsintervju	-	-	-	-	-	-
A12	U013	P022	Förmån av utbildning vid personalavveckling m.m.	-	-	-	-	-	-
A13	U022	P037	Förmån av personaldator	4,04	4,09	4,14	2,34	2,37	2,39
A14	U020	P034	Förmån av miljöanpassade bilar	0,06	0,07	0,07	0,03	0,04	0,04
A15	-	ST	Stipendier	-	-	-	-	-	-
A16	-	ST	Personalarabatter m.m.	-	-	-	-	-	-
A17	-	ST	EU-parlamentarikers rese- och kostnadsersättning	-	-	-	-	-	-
A18	-	ST	Hittelön	-	-	-	-	-	-
A19	-	ST	Ersättning för blod m.m.	0,06	0,06	0,06	0,04	0,04	0,04
A20	-	ST	Inkomst från försäljning av vilt växande bär	-	-	-	-	-	-
A21	-	ST	Utlandstillägg m.m.	-	-	-	-	-	-
A22	-	ST	Ersättningar och förmåner till statligt anställda vid utlandsstationering	-	-	-	-	-	-
A23	-	ST	Tjänsteinkomster förvärvade vid vistelse utomlands	-	-	-	-	-	-
A24	-	ST	Tjänsteinkomster förvärvade på vissa utländska fartyg	-	-	-	-	-	-
A25	-	ST	Ersättning till offer för nationalsocialistisk förföljelse	-	-	-	-	-	-
A26	U014	P023	Personalvård	-	-	-	-	-	-
A27	U09	P014	Förmån av privat hälso- och sjukvård	-	-	-	-	-	-
A28	U05	P05	Kostnadsersättning till viss personal på SIPRI	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A29	U011	P020	Avdrag för pensionspremier	-	-	-	-	-	-
A30	U024	P038	Utjämning av småföretagares inkomst	-	-	-	-	-	-
B. Intäkter i näringsverksamhet									
B1	U023	P043	Uttag av bränsle	0,20	0,20	0,19	0,12	0,12	0,12
B2	U023	P041	Avverkningsrätt till skog	-	-	-	-	-	-
B3	U023	P038	Kapitalvinst på näringsfastigheter	2,11	2,11	2,13	1,26	1,27	1,28

Mdkr							<i>brutto</i>			<i>netto</i>		
							2005	2006	2007	2005	2006	2007
C. Kostnader i näringsverksamhet												
C1	U013	P022	Avdrag för kostnader för resor till och från arbetet				-	-	-	-	-	-
C2	U024	P038	Matching-credit-klausuler i olika dubbelbeskattningsavtal				-	-	-	-	-	-
C3	U024	P038	Koncernbidragsdispens				-	-	-	-	-	-
C4	U024	P038	Rabatter och liknande från ekonomiska föreningar				-	-	-	-	-	-
C5	U011	P020	Avsättning till personalstiftelse (pension)				-	-	-	-	-	-
C6	U023	P041	Anläggning av ny skog m.m.				0,38	0,45	0,53	0,23	0,27	0,32
C7	-	ST	Skadeförsäkringsföretag				0,31	0,39	0,50	0,22	0,28	0,36
C8	-	ST	Överavskrivningar avseende inventarier				2,48	3,18	4,41	1,77	2,27	3,15
C9	-	ST	Periodiseringsfonder				0,25	0,33	0,44	0,15	0,20	0,27
C10	-	ST	Substansminskning				-	-	-	-	-	-
C11	U023	P041	Skogsavdrag				-	-	-	-	-	-
C12	U019	P033	Bidrag till regionala utvecklingsbolag				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
C13	U017	P028	Bidrag till Tekniska museet och Svenska Filminstitutet				0,07	0,07	0,07	0,05	0,05	0,05
C14	-	ST	Nedskrivning av lager och pågående arbeten				0,03	0,04	0,05	0,02	0,03	0,04
C15	-	ST	Skogs-, skogsskadekonto och upphovsmannakonto				0,03	0,04	0,04	0,02	0,02	0,03
C16	-	ST	Räntefördelning vid generationsskiften				-	-	-	-	-	-
D. Intäkter i kapital												
D1	U018	P031	Avkastning eget hem				5,15	1,83	-7,27	3,61	1,28	-5,09
D2	U024	P038	Utdelning på aktier i onoterade bolag				1,82	1,84	1,88	1,27	1,29	1,31
D3	U024	P038	Utdelning av aktier				-	-	-	-	-	-
D4	-	ST	Värdeförändring på eget hem och bostadsrätt				6,98	7,54	8,34	4,88	5,28	5,84
D5	-	ST	Värdeförändring på aktier m.m.				10,06	10,96	9,51	7,04	7,67	6,66
D6	U018	P031	Nedsatt kapitalvinstskatt vid försäljning av eget hem och bostadsrätt				4,98	4,84	4,80	3,49	3,39	3,36
D7	U011	P020	Nedsatt avkastningsskatt på pensionsmedel				15,43	13,52	15,76	10,80	9,46	11,03
D8	-	ST	Nedsatt avkastningsskatt på K-försäkringar				0,31	0,27	0,31	0,21	0,19	0,22
D9	-	ST	Schablonmässigt underlag för avkastningsskatt				-66,33	0	0	-46,43	0	0
D10	-	ST	Begränsningslagen				0,57	0,57	0,57	0,40	0,40	0,40
D11	-	ST	Framskjuten beskattning vid andelsbyte				-	-	-	-	-	-
D12	-	ST	Skogs-, skogsskadekonto och upphovsmannakonto				0,03	0,03	0,03	0,01	0,02	0,02
E. Kostnader i kapital												
E1	-	ST	Konsumtionskrediter				-	-	-	-	-	-
E2	-	ST	Kapitalförluster på marknadsnoterade aktier m.m.				-	-	-	-	-	-
F. Socialavgifter												
F1	U024	P038	Nedsättning med inriktning mot mindre företag, egenavgifter				1,74	1,81	1,90	1,22	1,27	1,33
F2	U019	P033	Regional nedsättning av egenavgifter				0,11	0,12	0,12	0,08	0,08	0,09
F3	U024	P038	Nedsättning med inriktning mot mindre företag och regional nedsättning för arbetsgivaravgifter				6,81	8,47	8,19	4,90	6,10	5,90
F4	U024	P038	Tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifter för enmansföretag 2006-2007					1,53	1,25		1,10	0,90
G. Särskild löneskatt												
G1	U017	P028	Utländska artister				0,15	0,16	0,16	0,11	0,11	0,11
G2	U024	P038	Ersättning skiljemannauppdrag				-	-	-	-	-	-
G3	U017	P030	Ersättning till idrottsutövare				-	-	-	-	-	-
G4	U024	P038	Tillfälligt slopad särskild löneskatt för enmansföretag 2006-2007					-	-		-	-

Mdkr				<i>brutto</i>		<i>netto</i>			
				2005	2006	2007	2005	2006	2007
H. Mervärdesskatt									
<i>Undantag från skatteplikt (avdragsrätt föreligger ej)</i>									
H1	U018	P031	Försäljning av tomtmark och byggnader	1,52	1,60	1,68	1,10	1,15	1,21
H2	U017	P028	Försäljning av konstverk <300 000 kr/år	-	-	-	-	-	-
H3	-	ST	Lotterier	4,67	4,91	5,16	3,36	3,53	3,72
<i>Skattesats 0, 6 eller 12 procent (avdragsrätt föreligger)</i>									
H4	U09	P013	Läkemedel	1,81	2,00	2,18	1,31	1,44	1,57
H5	-	ST	Internationell personbefordran	0,98	1,03	1,08	0,70	0,74	0,77
H6	U022	P036	Personbefordran	5,23	5,77	6,34	3,77	4,16	4,57
H7	U017	P028	Allmänna nyhetstidningar	1,69	1,86	2,03	1,22	1,34	1,46
H8	U017	P028	Böcker, tidskrifter m.m.	2,49	2,75	3,00	1,80	1,98	2,16
H9	U017	P028	Biografföreställningar	0,28	0,29	0,31	0,20	0,21	0,22
H10	U017	P028	Vissa entréavgiftsbelagda kulturevenemang	1,76	1,85	1,95	1,27	1,33	1,40
H11	U017	P030	Kommersiell idrott	2,67	2,95	3,24	1,93	2,12	2,33
H12	U017	P028	Upphovsrätter	0,17	0,18	0,19	0,12	0,13	0,14
H13	U017	P028	Entré djurparker	0,05	0,05	0,05	0,03	0,03	0,04
H14	Uo12	P021	Livsmedel	24,56	25,56	26,54	17,68	18,40	19,11
H15	U024	P038	Rumsuthyrning	1,24	1,30	1,37	0,89	0,94	0,99
H16	U024	P038	Transport i skidliftar	0,16	0,17	0,18	0,12	0,12	0,13
H17	U017	P028	Försäljning av konstverk >300 000 kr/år	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
<i>Undantag från skattskyldighet</i>									
H18	U017	P030	Omsättning i ideella föreningar	0,08	0,09	0,09	0,06	0,06	0,07
<i>Redovisningsperiod</i>									
H19	-	ST	Tidpunkt för inbetalning i byggnads- och annan entreprenadverksamhet	0,36	0,46	0,56	0,26	0,33	0,41
<i>Avdrag för ingående skatt</i>									
H20	-	ST	Ingående skatt på jordbruksarrende	-	-	-	-	-	-
I. Punktskatter									
<i>Energiskatt</i>									
I1	U022	P036	Energiskatt på dieselbränsle i motordrivna fordon	11,53	12,08	12,79	8,30	8,70	9,21
I2	U022	P036	Energiskattebefrielse för elförbrukning vid banddrift	1,20	1,22	1,26	0,86	0,88	0,91
I3	U022	P036	Energiskattebefrielse för bränslebrukning vid banddrift	0,18	0,19	0,20	0,13	0,14	0,15
I4	-	ST	Energiskattebefrielse på bränsle för inrikes sjöfart	0,80	0,87	1,45	0,58	0,63	1,04
I5	-	ST	Energiskattebefrielse på bränsle för inrikes luftfart	-	-	-	-	-	-
I6	U019	P033	Elförbrukning i vissa kommuner	0,78	0,78	0,79	0,56	0,56	0,57
I7	U021	P035	Skatt på el för gas-, värme-, vatten- och elförsörjning	0,29	u	u	0,21	u	u
I8	U021	P035	Differentierat skatteuttag på fossila bränslen för uppvärmning	0,38	0,40	0,47	0,27	0,29	0,34
I9	U021	P035	Energiskattebefrielse för biobränslen, torv m.m.	4,78	5,01	5,19	3,44	3,61	3,73
I10	U021	P035	Avdrag för energiskatt på bränsle i kraftvärmeverk	0,37	0,38	0,40	0,26	0,27	0,29
I11	U021	P035	Återbetalning av energiskatt för fjärrvärmelieferanser till industrin	0,48	0,48	0,48	0,35	0,35	0,35
I12	U024	P038	Bränsleförbrukning inom industrin	1,58	1,62	1,69	1,14	1,17	1,22
I13	U023	P043	Bränsleförbrukning inom växthus- och jordbruksnäringen	0,15	0,15	0,15	0,10	0,11	0,11
I14	U023	P041	Tillfällig energiskattebefrielse för dieselbränsle till arbetsmaskiner inom skogsbruksnäringen	0,11	0,11	u	0,08	0,08	u

Mdkr				<i>brutto</i>			<i>netto</i>		
				2005	2006	2007	2005	2006	2007
I15	U024	P038	Elförbrukning inom industrin	17,09	17,94	18,61	12,31	12,91	13,40
I16	U023	P043	Elförbrukning inom växthus- och jordbruksnäringen	0,74	0,76	0,78	0,53	0,55	0,56
I17	U021	P035	Miljöbonus för el producerad i vindkraftverk	0,12	0,10	0,11	0,09	0,07	0,08
I18	U024	P038	Befrielse från energiskatt på el vid deltagande i program för energieffektivisering inom industrin	0,18	0,18	0,18	0,13	0,13	0,13
<i>Koldioxidskatt</i>									
I19	U024	P038	Generell nedsättning av koldioxidskatt för industrin	6,06	6,24	6,52	4,37	4,49	4,69
I20	U024	P038	Särskild nedsättning av koldioxidskatt för industrin	0,29	0,29	0,29	0,21	0,21	0,21
I21	U023	P043	Generell nedsättning av koldioxidskatt för växthus- och jordbruksnäringen	0,45	0,45	0,46	0,32	0,32	0,33
I22	U023	P044	Nedsättning av koldioxidskatt för dieselbränsle till arbetsmaskiner inom jord- och skogsbruksnäringen	1,19	1,19	1,22	0,85	0,86	0,88
I23	U023	P038	Tillfällig koldioxidskattebefrielse för dieselbränsle till arbetsmaskiner inom skogsbruksnäringen	0,06	0,06	u	0,05	0,05	u
I24	U021	P035	Återbetalning av koldioxidskatt för fjärrvärmeleveranser till industrin	1,21	1,21	1,21	0,87	0,87	0,87
I25	U022	P036	Koldioxidskattebefrielse för bandrift	0,15	0,15	0,16	0,11	0,11	0,12
I26	U021	P035	Koldioxidskattebefrielse för elproduktion	2,63	2,76	3,11	1,89	1,99	2,24
I27	-	ST	Koldioxidskattebefrielse för inrikes luftfart	-	-	-	-	-	-
I28	-	ST	Koldioxidskattebefrielse för inrikes sjöfart	0,65	0,70	0,72	0,46	0,50	0,52
I29	U021	P035	Nedsättning av koldioxidskatt på bränsle i kraftvärmeverk	1,61	1,65	1,82	1,16	1,19	1,31
I30	U021	P035	Koldioxidskattebefrielse för torv	1,95	1,95	1,97	1,41	1,40	1,42
J. Skattereduktioner m.m.									
J1	U022	P037	Skattereduktion för anslutning till bredband	0,06	0,05	u	0,04	0,03	u
J2	U013	P022	Skattereduktion för avgiften till arbetslöshetskassa	0,64	0,68	0,71	0,37	0,39	0,41
J3	U014	P023	Skattereduktion för avgiften till fackförening	3,66	3,85	4,06	2,12	2,23	2,34
J4	U013	P022	ROT-avdrag	2,03	u	u	1,33	u	u
J5	U024	P038	Skattereduktion för sjöinkomst	0,13	0,13	0,13	0,08	0,08	0,08
J6	U023	P041	Skattereduktion för stormskadad skog	2,65	0,66	u	1,60	0,40	u
J7	U018	P031	Begränsningsregel småhus	0,52	1,01	1,16	0,36	0,70	0,81
J8	U018	P031	Begränsningsregel förmögenhetsskatt	0,06	0,13	0,14	0,04	0,09	0,10
K. Kreditering på skattekonto									
K1	U013	P022	Anställningsstöd vid anställning av långtidsarbetslösa	4,38	5,58	5,10	3,15	4,01	3,67
K2	U013	P022	Anställningsstöd till långtidssjukskrivna	0,00	0,03	0,03	0,00	0,02	0,02
K3	U013	P022	Offentligt skyddat arbete (OSA)	0,74	0,79	0,79	0,74	0,79	0,79
K4	U022	P036	Sjöfartsstöd	2,36	2,49	2,60	1,70	1,79	1,87
K5	U025	P048	Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting	8,78	7,00	u	8,78	7,00	u
K6	U018	P031	Investeringsstimulans till hyres- och studentbostäder	0,52	0,97	0,97	0,37	0,70	0,70
K7	U018	P034	Investeringsstimulans för källsortering	0,38	0,18	u	0,27	0,13	u
K8	U021	P035	Investeringsstimulans för energi- och miljöinvesteringar i offentliga lokaler	1,33	0,67	0,50	1,33	0,67	0,50
K9	U021	P035	Investeringsstöd för konvertering från direktverkande elvärme i bostadshus		0,42	0,42		0,30	0,30
K10	U021	P035	Investeringsstöd för konvertering från oljeuppvärmning i bostadshus		0,56	0,10		0,40	0,07
K11	U013	P022	Utbildning av personal inom vård och äldreomsorg	0,45	0,30	0,30	0,45	0,30	0,30
K12	U013	P022	Utbildningsvikariat		0,62	1,27		0,62	1,27
K13	U013	P022	Plusjobb		3,58	5,15		3,58	5,15
K14	U021	P035	Vissa miljöförbättrande installationer i småhus	0,07	0,07	u	0,05	0,05	u

Mdkr				<i>brutto</i>		<i>netto</i>			
				2005	2006	2007	2005	2006	2007
L. Skattskyldighet									
L1	-	ST	Akademier m.m.	-	-	-	-	-	-
L2	-	ST	Företagarföreningar m.m.	-	-	-	-	-	-
L3	-	ST	Erkända arbetslöshetskassor m.m.	-	-	-	-	-	-
L4	-	ST	Ideella föreningar	-	-	-	-	-	-
L5	-	ST	Kyrkor	-	-	-	-	-	-
L6	-	ST	Ägare av vissa fastigheter	-	-	-	-	-	-
M. Skattesanktioner									
<i>Kostnader i kapital</i>									
M1	-	ST	Ränteutgifter – 21 procents reduktion	-0,40	-0,40	-0,47	-0,28	-0,28	-0,33
M2	-	ST	Begränsning av skattereduktion	-0,60	-0,59	-0,63	-0,42	-0,41	-0,44
M3	U018	P031	Ränteutgifter för bostadsrättsföreningar	0,45	0,09	-0,13	0,31	0,06	-0,09
M4	U018	P031	Fastighetsskatt på konventionellt beskattade hyreshus och småhus	-2,76	-2,77	-2,91	-1,99	-1,99	-2,09
M5	U024	P038	Fastighetsskatt på lokaler	-4,63	-4,70	-5,24	-3,23	-3,38	-3,77
M6	U024	P038	Fastighetsskatt på industri- och elproduktionsenheter	-1,84	-3,28	-3,29	-1,32	-2,36	-2,37
M7	U018	P031	Avkastning på bostadsrättsfastighet	-0,33	-0,70	-1,93	-0,24	-0,50	-1,39
<i>Socialavgifter</i>									
M8	-	ST	Socialavgifter på icke förmånsgrundande ersättningar för arbete	-16,63	-15,59	-17,39	-11,97	-11,23	-12,52
<i>Punktskatter</i>									
M9	U021	P035	Särskild skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer	-2,49	-4,48	-4,48	-1,79	-3,23	-3,23
N. EJ SALDOPÅVERKANDE SKATTEAVVIKELSER									
<i>Skattefria transfereringar</i>									
N1			Näringsbidrag och EU-bidrag	-	-	-			
N2			Avgångsvederlag till jordbrukare	-	-	-			
N3			Bidrag från Sveriges författarfond och konstnärnämnd	-	-	-			
N4			Flyttningserättningar	-	-	-			
N5			Totalförsvarspliktigas ersättningar och förmåner	-	-	-			
N6			Bistånd	2,91	2,91	2,94			
N7			Barnbidrag m.m.	14,50	16,30	16,22			
N8			Handikappersättning m.m.	0,64	0,66	0,67			
N9			Underhållsstöd	2,34	2,29	2,22			
N10			Bidrag till adoption	-	-	-			
N11			Engångsbidrag i samband med arbetsplacering av flyktingar	-	-	-			
N12			Bostadstillägg pensionärer (BTP)	5,54	5,69	5,77			
N13			Bostadsbidrag	1,53	1,56	1,49			
N14			Studiestöd	5,12	5,37	5,50			
N15			Skattefria pensioner	0,30	0,31	0,32			
N16			Äldreförsörjningsstöd	0,26	0,26	0,27			
N17			Övriga icke skattepliktiga transfereringar	0,19	0,19	0,20			

7 Beskrivning av enskilda skatteutgifter

7.1 Saldopåverkande skatteutgifter

A. Inkomst av tjänst och allmänna avdrag

A1. Arbetsgivares kostnader för arbetstagares pension

Arbetsgivarens kostnader skall inte tas upp till beskattning hos arbetstagaren om kostnaderna avser tryggnad av pension genom avsättning eller pensionsförsäkring på visst sätt och inom vissa ramar. Avsättningen utgör en ersättning för utfört arbete som inte är förmånsgrundande i socialförsäkringssystemen och ligger därför till grund för särskild löneskatt. Skatteutgiften för skatt på inkomst av tjänst är beroende av skillnaden i marginalskatt vid avsättning och utbetalning av pensionen.

A2. Löneunderlaget i fåmansaktiebolag

Genom reglerna om löneunderlag ökar den kapitalbeskattade inkomsten för aktiva delägare i fåmansaktiebolag och närstående till dessa. Därigenom beskattas viss avkastning på arbetskraft i inkomstslaget kapital. Avkastning på arbete är lön, som bör beläggas med arbetsgivaravgifter och beskattas i inkomstslaget tjänst. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt och består i skillnaden i skattesats mellan dubbelbeskattad tjänste- och dubbelbeskattad kapitalinkomst.

A3. Sjöinkomstavrdrag

Sjömän som har haft s.k. sjöinkomst medges sjöinkomstavrdrag som uppgår till 36 000 kronor om fartyget till övervägande del går i fjärrfart

och 35 000 kronor om det går i närfart. Om man inte har arbetat ombord hela året skall avdrag medges med 1/365 av sjöinkomstavrdraget per dag. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst.

A4. Underskott i aktiv verksamhet m.m.

Underskott av aktiv näringsverksamhet får dras av som allmänt avdrag under vissa förutsättningar (maximalt under 5 års tid med högst 100 000 kronor per år; restriktionerna gäller dock inte litterär, konstnärlig eller liknande verksamhet). Normen är annars att underskottet får sparas och kvittas mot senare överskott i den aktiva näringsverksamheten. Den tidigare lagda kvittningen är en skattecredit. Skatteutgiften utgörs av räntan på skattecrediten och avser inkomst av tjänst.

A5. Personaloptioner

Beskattning av personaloptionsförmånen sker först när personaloptionen utnyttjas. För de personer som utnyttjar personaloptionen är räntan på denna skattecredit en skatteutgift. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst.

A6. Regionalt förhöjt grundavdrag

Fysiska personer bosatta inom stödområde A kompenseras för ökade utgifter på grund av de geografiska lägesnackdelarna. Kompensationen lämnas genom ett med 2 500 kronor förhöjt grundavdrag. För taxeringsåret 2007 lämnas dock kompensation med det dubbla beloppet. Den regionala höjningen av grundavdraget för inkomståret 2006 föreslås således vara 5 000 kronor. Undantag görs av statsstödsskäl för dem som bedriver näringsverksamhet inom transportsektorn.

*Avdrag för kostnader i tjänst***A7. Avdrag för ökade levnadskostnader vid tillfälligt arbete, dubbel bosättning och hemresor**

Den som har tillfälligt arbete på annan ort än hemorten eller flyttat till annan ort på grund av arbete men har kvar den tidigare bostaden kan under vissa förutsättningar få avdrag för den ökning av levnadskostnaderna som därigenom uppkommer. Om den skattskyldige på grund av sitt arbete vistas på annan ort än hemorten kan avdrag för utgifter för en hemresa per vecka medges. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst.

A8. Avdrag för resor till och från arbetet

Skatterettsligt anses kostnader för resor till och från arbetet i princip vara privata levnadskostnader och inte en kostnad för intäkternas förvärvande. Anledningen är att den skattskyldige själv anses kunna välja sin bostadsort. Då kostnader som överstiger 7 000 kronor är avdragsgilla vid inkomsttaxeringen utgör avdraget en skatteutgift avseende skatt på inkomst av tjänst.

A9. Avdrag för inställelseresor

Om den skattskyldige har haft utgifter för resa mellan två platser inom EES i samband med tillträdande eller frånträdande av anställning eller uppdrag, s.k. inställelseresa, har denne rätt till avdrag för utgifterna. Avdraget skall som huvudregel beräknas efter utgiften för det billigaste färd sättet. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst.

Skattefria förmåner och ersättningar

Skattefria ersättningar och förmåner minskar den beskattningsbara arbetsinkomsten. Då den beskattningsbara inkomsten minskar, minskar även underlaget för socialavgifter. Ett minskat underlag innebär att den förmånsgrundande inkomsten för olika socialförsäkringar sänks, vilket minskar statens utgifter. Statens utgifter

minskar dock inte med lika mycket som inbetalningarna till systemet minskar då det i socialavgifterna finns en skattedel, som inte ger rätt till några förmåner. Skattedelen motsvaras av den särskilda löneskatten. Skatteutgiften vad gäller socialavgifterna utgörs därför enbart av den särskilda löneskatten. Totalt uppgår skatteutgiften för skattefria ersättningar och förmåner därmed till skatt på dels inkomst av tjänst, dels särskild löneskatt.

A10. Sänkt skatt för utländska nyckelpersoner

Vissa förmåner och ersättningar till utländska experter, forskare och andra nyckelpersoner kan undantas från beskattning. För skattefrihet krävs beslut av Forskarskattenämnden. 25 procent av lönen undantas från beskattning. Vissa ersättningar för utgifter är också undantagna från skatteplikt. Undantagen gäller under högst tre år. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

A11. Förmån av resa vid anställningsintervju

Förmån av resa till eller från anställningsintervju eller kostnadsersättning för sådan resa är ej skattepliktig. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

A12. Förmån av utbildning vid personalavveckling m.m.

Förmån av utbildning vid personalavveckling m.m. är undantagen från skatteplikt om utbildningen är av väsentlig betydelse för att den skattskyldige ska kunna fortsätta att arbeta. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

A13. Förmån av personaldator

I de fall arbetstagaren för privat bruk får använda en datorutrustning som arbetsgivaren tillhandahåller, utgår varken inkomstskatt eller sociala avgifter. Denna förmån utgör ersättning för utfört arbete. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt. Fr.o.m. år 2004 är högsta tillåtna bruttolöneavdrag 10 000 kronor per år.

A14. Förmån av miljöanpassade bilar

Förmånsvärdet för en bil som – helt eller delvis – är utrustad med teknik för drift med elektricitet eller med mer miljöanpassade drivmedel än bensin eller dieselolja och som därför har ett nybilspris som är högre än nybilspriset för närmast jämförbara bil utan sådan teknik, justeras ned till en nivå som motsvarar förmånsvärdet för den jämförbara bilen. För förmånsbilar som helt eller delvis drivs med elektricitet eller gas, utom de som drivs med gasol, utgör i stället förmånsvärdet 60 procent av förmånsvärdet för närmast jämförbara bil utan sådan mer miljöanpassad teknik. Den maximala reduceringen för el/elhybridbilar och gasbilar får inte överstiga 16 000 kr per år. För alkoholdrivna bilar utgör i stället förmånsvärdet 80 procent av förmånsvärdet för den jämförbara bilen. Den maximala reduceringen för alkoholbilar får inte överstiga 8 000 kr per år. Skattebortfallet uppstår till följd av det nedsatta förmånsvärdet och skatteutgiften avser inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

A15. Stipendier

Stipendier som är avsedda för mottagarens utbildning är skattefria. Stipendier som är avsedda för andra ändamål är skattefria under vissa förutsättningar, bl.a. om de inte utgör ersättning för utfört arbete. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

A16. Personalrabatter m.m.

Personalrabatter beskattas normalt inte. Reseförmåner med inskränkande villkor som tillhandahålls anställda inom t.ex. flyg eller järnväg beskattas enligt en schablon. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

A17. EU-parlamentarikers rese- och kostnadsersättning

EU-parlamentarikernas fasta resekostnads- och traktamentsersättningar från EU-parlamentet är normalt inte skattepliktiga. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

A18. Hittelön

Hittelön, ersättningar till den som i särskilt fall har räddat person eller egendom i fara, och ersättningar till den som bidrar till avslöjande eller gripande av person som begått brott, är skattefria. Eftersom ersättningarna i princip är ersättning för prestation är detta en skattelättnad. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

A19. Ersättning för blod m.m.

Ersättningar till den som har lämnat organ, blod eller modersmjölk är skattefria. Eftersom ersättningarna i princip är ersättning för prestation är detta en skattelättnad. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

A20. Inkomst från försäljning av vilt växande bär

Inkomster från försäljning av vilt växande bär, svamp och kottar som den skattskyldige har plockat själv är skattefria upp till 5 000 kronor. Eftersom inkomsten är en ersättning för arbete är detta en skattelättnad. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

A21. Utlandstillägg m.m.

Utlandstillägg och liknande ersättningar samt förmåner såsom fri bostad och bostadskostnadsersättning, är inte skattepliktiga för personal stationerade utomlands vid utrikesförvaltningen eller i svensk biståndsverksamhet. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt. Från och med 2007 gäller nya regler.

A22. Ersättningar och förmåner till statligt anställda vid utlandsstationering

Vissa kostnadsersättningar och förmåner i samband med utlandsstationering till andra statligt anställda än anställda vid utrikesförvaltningen eller i biståndsverksamhet är inte skattepliktiga. Skatteutgiften avser skatt på

inkomst av tjänst och särskild löneskatt. Från och med 2007 gäller nya regler.

A23. Tjänsteinkomster förvärvade vid vistelse utomlands

Den s.k. ettårsregeln medger skattefrihet i Sverige, även om ingen beskattning skett utomlands. Om anställningen har varat minst ett år i samma land och avsett anställning hos annan än bl.a. svenska staten eller svensk kommun, medges befrielse från skatt även om ingen beskattning skett i verksamhetslandet. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

A24. Tjänsteinkomster förvärvade på vissa utländska fartyg

Skattefrihet gäller för anställning ombord på utländskt fartyg om anställningen och vistelsen utomlands varat minst 183 dagar sammanlagt under en tolv månadersperiod och avsett anställning hos arbetsgivare som hör hemma i en stat inom EES. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

A25. Ersättning till offer för nationalsocialistisk förföljelse

Ersättning från utlandet till offer för nationalsocialistisk förföljelse har undantagits från beskattning. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

A26. Personalvård

Personalvårdsförmåner är skattefria. Med personalvårdsförmåner avses förmåner av mindre värde som inte är en direkt ersättning för utfört arbete utan består av enklare åtgärder för att skapa trivsel i arbetet eller liknande eller lämnas på grund av sedvänja inom det yrke eller den verksamhet som det är fråga om. Som personalvårdsförmåner räknas inte rabatter, förmåner som den anställde får byta ut mot kontant ersättning, förmåner som inte riktar sig till hela personalen, eller andra förmåner som den anställde får utanför arbetsgivarens arbetsplatser genom kuponger eller något

motsvarande betalningssystem. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

A27. Förmån av privat hälso- och sjukvård

Om arbetsgivaren bekostar offentligt finansierad hälso- och sjukvård i Sverige är detta en skattepliktig förmån. Om arbetsgivaren däremot bekostar privat hälso- och sjukvård för en anställd är detta en skattefri förmån. Detsamma gäller för hälso- och sjukvård utomlands. Arbetsgivaren har å andra sidan ingen avdragsrätt för kostnaden. Det finns inget som hindrar att arbetsgivaren efter överenskommelse gör ett bruttolöneavdrag för den anställde för att kompensera sig för kostnaden. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

A28. Kostnadsersättning till viss personal på SIPRI

Ersättningar för ökade levnadskostnader eller för skolavgifter för barn och förmån för fri bostad är ej skattepliktig när ersättningen anvisats av styrelsen för SIPRI till vissa utländska forskare. Skattefriheten har motiverats med svårigheten att rekrytera forskare. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

A29. Avdrag för pensionspremier

Avdrag får göras för erlagda pensionspremier. Avdragen är begränsade beloppsmässigt. Om marginalskatten vid utbetalningen av pensionen är lägre än vid inbetalningen av premien uppstår en skatteutgift. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst.

A30. Utjämnings av småföretagares inkomst

I småföretag bidrar inkomstutjämnande åtgärder, t.ex. avsättningar till skogskonto och periodiseringsfond samt överavskrivningar, till skatteutgiften i den mån åtgärderna medför att ägarens marginalskatt blir olika vid avsättning och uttag. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst.

B. Intäkter i näringsverksamhet

Betydelsen av organisationsform

I följande beskrivningar av skatteutgifterna inom näringsverksamhet under B. och C. gäller generellt att posterna påverkar den beskattningsbara inkomsten i näringsverksamheten. Storleken på skatteutgiften kommer att bero av i vilken organisationsform näringsverksamheten bedrivs. För aktiebolag och ekonomiska föreningar, där inkomst av näringsverksamhet beskattas med bolagsskatt, innebär den lägre beskattningsbara inkomsten att statens bolagsskatteintäkter minskar. För enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag, där inkomst av näringsverksamhet beskattas som inkomst av tjänst, innebär en sänkt beskattningsbar inkomst att även underlaget för socialavgifter minskar. Skatteutgiften utgörs därför av dels inkomst av tjänst, dels särskild löneskatt (se utförlig beskrivning under A. Inkomst av tjänst, vad gäller förhållandet mellan socialavgifter och särskild löneskatt).

B1. Uttag av bränsle

Enligt huvudregeln är uttag ur näringsverksamhet skattepliktigt. Uttag av bränsle för uppvärmning är dock undantaget från skatteplikt om fastigheten är taxerad som lantbruksenhet. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

B2. Averkningensrätt till skog

Enligt god redovisningssed uppkommer intäkten när bindande avtal träffats. Enligt gällande lagstiftning tillämpas dock i detta fall kontantprincipen, vilket innebär att beskattningen skjuts upp, varför en räntefri kredit uppstår i näringsverksamhet. Räntan på krediten borde utgöra underlag för skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

B3. Kapitalvinst på näringsfastigheter

Kapitalvinst på enskildas näringsfastigheter beskattas som kapitalinkomst. Samtidigt ingår näringsfastigheten i det fördelningsunderlag som utgör grunden för i vilken utsträckning övriga

inkomster i näringsverksamheten ska beskattas som kapitalinkomst. Skatteutgiften avser att en större del av näringsinkomsten beskattas som kapitalinkomst än vad som är normenligt. För denna del kan skatteutgiften beräknas ur skillnaden mellan skattesatsen för näringsinkomst (inkl. särskild löneskatt) och kapitalinkomstskattesatsen.

C. Kostnader i näringsverksamhet

C1. Avdrag för kostnader för resor till och från arbetet

För näringsidkare som företar arbetsresor med egen bil tillämpas idag de regler som gäller för löntagare, dvs. de kostnader som överstiger 7 000 kronor är avdragsgilla vid inkomsttaxeringen. Kostnaden är egentligen en privat levnadsomkostnad, varför avdraget utgör en skatteutgift avseende skatt på inkomst av näringsverksamhet, se A7.

C2. Matching-credit-klausuler i olika dubbelbeskattningsavtal

I vissa fall kan en skattskyldig få avräkning för den skatt som skulle ha utgått i det andra avtalslandet även om sådan skatt inte har erlagts. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet.

C3. Koncernbidragsdispens

Regeringen kan i vissa fall medge att avdrag får göras för lämnade bidrag trots att reglerna för koncernbidrag ej är uppfyllda. Detta förutsätter dels att avdraget redovisas öppet, dels att den verksamhet som bedrivs av berörda företag skall vara av samhällsekonomiskt intresse. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet.

C4. Rabatter och liknande från ekonomiska föreningar

Ekonomiska föreningar får göra avdrag för rabatter, utdelningar m.m. trots att dessa inte är

skattepliktiga hos mottagaren. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet.

C5. Avsättning till personalstiftelse (pension)

Arbetsgivare får göra avdrag för belopp som förts över till personalstiftelse för tryggnad av pensionsutfästelse. Avsättningen utgör en ersättning för utfört arbete som inte är förmånsgrundande i socialförsäkringssystemen och ligger därför till grund för särskild löneskatt. Om marginalskatten vid utbetalning av pensionen är lägre än vid inbetalning av premien uppstår en skatteutgift avseende skatt på inkomst av näringsverksamhet.

C6. Anläggning av ny skog m.m.

Utgifter för anläggning av ny skog och dikning som främjar skogsbruk skall omedelbart kostnadsföras. Utgifter för inköp av och plantering av träd och buskar för frukt- eller bärödling får dras av omedelbart. Skatteutgiften utgörs av ränteeffekten på den omedelbara avskrivningen och avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

C7. Skadeförsäkringsföretag

I vissa fall har skadeförsäkringsföretag möjlighet att göra extra avsättningar till s.k. säkerhetsreserv. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och utgörs av räntan på den skattecredit som det extra avdraget medför.

C8. Överavskrivningar avseende inventarier

Den planmässiga avskrivningstiden bestäms av tillgångens ekonomiska livslängd, medan den skattemässiga avskrivningstiden bestäms enligt lag. Detta innebär att planmässiga och skattemässiga avskrivningar endast undantagsvis överensstämmer. Lagstiftningen tillåter att en tillgång skrivs av snabbare än vad som är ekonomiskt motiverat av förslitning. Genom överavskrivningarna uppstår en skattecredit; inkomstskatten multiplicerad med den ackumulerade överavskrivningen. Skatteutgiften utgörs av räntan på skattecrediten och avser

inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

C9. Periodiseringsfonder

Periodiseringsfonden är en vinstanknuten reserveringsmöjlighet i företaget, där medel kan reserveras under högst sex år. Reserveringsmöjligheten innebär att inkomstbeskattningen skjuts upp. För enskilda näringsidkare och för fysiska personer som är delägare i handelsbolag utgörs skatteutgiften av räntan på skattecrediten. Skatteutgiften avser inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Från och med inkomståret 2005 påförs aktiebolag, som gör avsättning till periodiseringsfond, en schablonintäktsränta i syfte att räntebelegga den skattecredit som tidigare år har utgjort en skatteutgift. Skatteutgiften för aktiebolag upphör därmed från och med inkomståret 2005.

C10. Substansminskning

Huvudregeln vad gäller avdrag för substansminskningar är ingen skattutgift. Enligt en alternativregel får avdraget uppgå till högst 75 procent av täktmarkens allmänna saluvärde då utvinningen påbörjades. Skatteutgiften utgörs av ränteeffekten på den snabbare avskrivningen och avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

C11. Skogsavdrag

Vid skogsavyttring minskar skogens värde i förhållande till anskaffningstidpunkten, förutsatt att avverkningen inte ryms inom skogens tillväxt under innehavstiden. Vid taxering får en fysisk person som en schablon göra avdrag med högst 50 procent av årets skogsintäkt, medan avdraget för juridiska personer är begränsat till 25 procent. Syftet med avdragsrätten är att undanta rena kapitaluttag från beskattning. Å andra sidan saknas anledning att ge avdrag när värdeökningen på skogstillväxten överstiger gjorda uttag. Skatteutgiften uppkommer genom den schablon som är vald för beräkning av avdragets storlek och avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

C12. Bidrag till regionala utvecklingsbolag

Avdrag får göras för bidrag som lämnas till regionalt utvecklingsbolag. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

C13. Bidrag till Tekniska museet och Svenska Filminstitutet

Avdrag får göras för bidrag som lämnas till Tekniska museet och Svenska Filminstitutet. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

C14. Nedskrivning av lager och pågående arbeten

Enligt en alternativregel kan lager (gäller ej fastigheter och värdepapper) tas upp till 97 procent av det sammanlagda anskaffningsvärdet. Byggnads-, hantverks- och anläggningsföretag kan tillämpa motsvarande alternativregel på pågående arbeten om arbetet utförs till ett fast pris. Nedskrivningen ger en skattecredit. Skatteutgiften utgörs av räntan på krediten och avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

C15. Skogs-, skogsskadekonto och upphovsmannakonto

Skogsägare och författare m.fl. som bedriver enskild firma drabbas av progressiv beskattning samtidigt som de har oregelbundna inkomster. För att möjliggöra en resultatutjämnning tillåts dessa göra avdrag för belopp som sätts in på skogskonto, skogsskadekonto eller upphovsmannakonto. Insättningen begränsas i tid till 10 år på skogskonto, 20 år på skogsskadekonto och 5 år på upphovsmannakonto. Kontoinsättningen medför att egenavgiften skjuts upp, där skattdelen utgörs av särskild löneskatt. Bidraget till skatteutgiften ges av den räntefria skatte-krediten.

C16. Räntefördelning vid generationsskiften

Förvärvas en näringsfastighet genom arv, testamente, bodelning med anledning av makes död eller äktenskapsskillnad eller genom gåva kan förvärvaren undvika negativ räntefördelning till den del det negativa fördelningsunderlaget är hänförligt till förvärvet. Skatteutgiften avser inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

D. Intäkter i kapital**D1. Avkastning eget hem**

Med eget hem avses ett småhus som inte upplåts med hyresrätt eller bostadsrätt. Den direkta avkastningen i form av boendet i eget hem beskattas inte som inkomst av kapital. Däremot utgår fastighetsskatt med 1,0 procent av taxeringsvärdet eller, om det är lägre, det underlag som beräknats med hjälp av den s.k. dämpningsregeln. Direktavkastningen förutsätts motsvara fastighetens marknadsvärde multiplicerat med den reala statslåneräntan. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av kapital och utgörs av skillnaden mellan kapitalinkomstskatten (30 procent) på fastighetens reala direktavkastning och fastighetsskatten.

D2. Utdelning på aktier i noterade bolag

Lättnadsreglerna för delägare i noterade bolag medför en skatteförmån. En avkastning på 70 procent av statslåneräntan på ett speciellt definierat underlag undantas från beskattning i inkomstslaget kapital. Fr.o.m. inkomståret 2006 har lättnadsreglerna ersatts med en sänkt kapitalinkomstskattesats för delägare i noterade bolag. I båda fallen avser skatteutgiften skatt på inkomst av kapital.

D3. Utdelning av aktier

Beskattning av aktieutdelning i form av aktier skjuts i vissa fall upp till dess att mottagaren

äljer aktierna. Räntan på denna skattekredit är en skatteutgift. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av kapital.

D4. Värdeförändring på eget hem och bostadsrätt

Enligt normen skall värdeförändringar beskattas (alternativt skall skatterestitution ges) när de uppkommer och inte, som fallet är, när de realiseras. Dessutom ges möjlighet till ytterligare uppskov, under vissa förutsättningar, även då vinsten har realiserats. Dessa uppskovsmöjligheter ger upphov till en skatte­kredit. Räntan på denna skatte­kredit utgör en skatte­utgift som avser skatt på kapital.

D5. Värdeförändring på aktier m.m.

Enligt normen skall värdeförändringar beskattas (alternativt skall skatterestitution ges) när de uppkommer och inte, som fallet är, när de realiseras. Uppskovet ger upphov till en skatte­kredit. Räntan på denna skatte­kredit är en skatte­utgift som avser skatt på inkomst av kapital.

D6. Nedsatt kapitalvinstbeskattning vid försäljning av eget hem och bostadsrätt

Endast två tredjedelar av den kapitalvinst som realiseras vid försäljning tas upp till beskattning i inkomstslaget kapital. Den tredjedel som inte beskattas ger upphov till en skatteutgift som avser skatt på inkomst av kapital.

D7. Nedsatt avkastningsskatt på pensionsmedel

Avkastningen på medel reserverade för pensionsändamål beskattas lägre än normen för kapitalinkomster. Inkomstskatt tas ut med 15 procent istället för 30 procent på en schablonberäknad avkastning. Den lägre skattesatsen ger upphov till en skatteutgift som avser skatt på inkomst av kapital.

D8. Nedsatt avkastningsskatt på K-försäkringar

Avkastningen på K-försäkringskapital beskattas lägre än normen för kapitalinkomster. Inkomstskatt (30 procent) tas endast ut på 9/10 av en schablonberäknad avkastning. Skatte­utgiften avser skatt på inkomst av kapital.

D9. Schablonmässigt underlag för avkastningsskatt

Skatteunderlaget utgörs av kapitalunderlaget – värdet av den skattskyldiges tillgångar med avdrag för finansiella skulder vid beskattnings­årets ingång – multiplicerat med den genom­snittliga statslåneräntan året före beskattnings­året. Om den faktiska avkastningen på försäkringskapital över-/understiger den schablon­mässigt framräknade avkastningen uppstår en skatteutgift/skattesanktion avseende skatt på inkomst av kapital.

D10. Begränsningslagen

Ett spärrbelopp fastställs som uppgår till 60 procent av summan av den skattskyldiges beskattningsbara inkomst av tjänst/närings­verksamhet och inkomst av kapital. Om det totala skattebeloppet är högre än spärrbeloppet sätts förmögenhetsskatten och den statliga inkomstskatten ned med överskjutande belopp. Förmögenhetsskatten får dock inte sättas ner till ett lägre belopp än skatten på 50 procent av den skattskyldiges beskattningsbara förmögenhet. Skatteutgiften avser förmögenhetsskatt, skatt på inkomst av kapital och statlig skatt på inkomst av tjänst/näringsverksamhet.

D11. Framskjuten beskattning vid andelsbyte

Reglerna om framskjuten beskattning vid andelsbyten tillämpas när fysiska personer gör andelsbyten om vissa villkor är uppfyllda. Reglerna innebär att det inte fastställs någon kapitalvinst vid bytet av andelarna utan beskattning sker när de mottagna andelarna

avyttras. Skatteutgiften utgörs av räntan på den kredit som den framskjutna beskattningen innebär och avser skatt på inkomst av kapital eller tjänst (fåmansföretagsreglerna).

D12. Skogs-, skogsskadekonto och upphovsmannakonto

Skogsägare och författare m.fl. som bedriver enskild firma drabbas av progressiv beskattning samtidigt som de har oregelbundna inkomster. För att möjliggöra en resultatutjämnning tillåts dessa göra avdrag för belopp som sätts in på skogskonto, skogsskadekonto eller upphovsmannakonto. Insättningen begränsas i tid till 10 år på skogskonto, 20 år på skogsskadekonto och 5 år på upphovsmannakonto. Räntan på kontona beskattas med den lägre skattesatsen 15 % istället för 30 %, vilket är normen för kapitalinkomster. Den lägre skattesatsen ger upphov till en skatteutgift som avser skatt på inkomst av kapital.

E. Kostnader i kapital

E1. Konsumtionskrediter

Enligt gällande regelsystem är samtliga ränteutgifter avdragsgilla. Enligt normen skall endast ränteutgifter för lån till investeringar inklusive bostadsinvesteringar vara avdragsgilla, vilket innebär att ränteutgifter för lån till konsumtion är en skatteutgift. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av kapital.

E2. Kapitalförluster på marknadsnoterade aktier m.m.

Kapitalförluster på marknadsnoterade delägarätter skall dras av i sin helhet, kapitalförluster på sådana andelar i svenska aktiebolag och utländska juridiska personer som inte är noterade eller kvalificerade skall dras av till fem sjättedelar och kapitalförluster på kvalificerade andelar skall dras av till två tredjedelar mot skattepliktiga vinster så sådana tillgångar. Till den del förluster inte kan dras av mot sådana tillgångar skall 70 procent, fem sjättedelar av 70

procent respektive två tredjedelar av 70 procent dras av. Huvudregeln är att 70 procent av förlusten får dras av. Skatteutgiften avser inkomst av kapital.

F. Socialavgifter

F1. Nedsättning med viss inriktning mot mindre företag, egenavgifter

Vid beräkning av egenavgifter får en enskild näringsidkare göra avdrag med 5 procent av avgiftsunderlaget, dock högst med 9 000 kronor per år, vilket motsvarar ett underlag på 180 000 kronor. Skatteutgiften avser egenavgifter.

F2. Regional nedsättning av egenavgifter

Vid beräkning av egenavgifter får en enskild näringsidkare med fast driftsställe i stödområde A göra ett avdrag med 10 procent av avgiftsunderlaget upp till 180 000 kronor, dvs. högst 18 000 kronor per år. Nedsättningen är en utvidgning av den generella nedsättningen av socialavgifterna på 5 procent. Fiskeri-, vattenbruks-, jordbruks- och transportverksamhet är undantagna från nedsättning p.g.a. EG-regler. Skatteutgiften avser egenavgifter.

F3. Nedsättning med inriktning mot mindre företag och regional nedsättning för arbetsgivaravgifter

Vid beräkning av arbetsgivaravgifter får en arbetsgivare göra ett avdrag med 5 procent av lönesumman, dock högst med 3 090 kronor per deklarationstillfälle. Därutöver får arbetsgivare med fast driftsställe i stödområde A göra ett avdrag med 10 procent av lönesumman, dock högst med 7 100 kronor per deklarationstillfälle. Den sistnämnda nedsättningen på 10 procent gäller inte för kommuner, landsting, statliga myndigheter, statliga affärsdrivande verk eller registrerade trossamfund. Vidare är fiskeri-, vattenbruks-, jordbruks- och transportverksamhet undantagna från nedsättning p.g.a. EG-regler. Skatteutgiften avser arbetsgivaravgifter.

F4. Tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifter för enmansföretag 2006-2007

Enmansföretag som anställer en person får under tiden den 1 juni 2006 till och med den 31 december 2007 nedsatt arbetsgivaravgift under längst tolv månader i följd. Nedsättningen gäller alla arbetsgivaravgifter med undantag av ålderspensionsavgiften och innebär att arbetsgivaravgiften sänks från 32,28 procent till 10,21 procent av avgiftsunderlaget. För att vara berättigad till nedsättningen skall anställningen avse en sammanhängande period på minst tre månader och omfatta minst 20 timmars arbete i veckan. Anställningen får inte ha påbörjats tidigare än den 1 januari 2006. Nedsättningen avser arbetsgivaravgifter på ersättning som inte överstiger 25 000 kronor per månad och får inte kombineras med avdraget på fem procent av avgiftsunderlaget som gäller generellt och den regionala utvidgningen av avdraget på ytterligare tio procent som gäller inom stödområde A. Fiskeri-, jordbruks- och transportverksamhet är undantagna från nedsättning p.g.a. EG-regler.

G. Särskild löneskatt

G1. Utländska artister

Inkomst från artistisk eller idrottslig verksamhet som en utländsk fysisk person bedrivit i Sverige beskattas med en speciell artistskatt. Däremot behöver varken sociala avgifter eller särskild löneskatt erläggas. Inkomsten är inte förmånsgrundande. Skatteutgiften avser därför särskild löneskatt.

G2. Ersättning skiljemannauppdrag

Ersättning för skiljemannauppdrag ingår inte i underlaget för socialavgifter om parterna är av utländsk nationalitet. Skatteutgiften avser särskild löneskatt.

G3. Ersättning till idrottsutövare

Ersättning som en idrottsutövare erhåller från en skattebefriad ideell förening och som inte överstiger ett halvt basbelopp är undantagen från

socialavgifter. Ersättningen är inte förmånsgrundande. Skatteutgiften avser därför särskild löneskatt.

G4. Tillfälligt slopad särskild löneskatt för enmansföretag 2006-2007

Enmansföretag som anställer en person får under tiden den 1 juni 2006 till och med den 31 december 2007 slopad särskild löneskatt på förvärvsinkomster under längst tolv månader i följd. Ålderspensionsavgift betalas för arbetstagare födda 1938 eller senare. I övrigt gäller samma villkor som för tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter för enmansföretag (F4).

H. Mervärdesskatt

Undantag från skatteplikt (avdragsrätt föreligger ej)

H1. Försäljning av tomtmark och byggnader

Vid försäljning av en- och flerbostadshus är ca 15 procent av värdet undantaget från mervärdesskatt. Undantaget gäller i huvudsak tomtmark, bygggränta och vinst som enligt normen borde beskattas. Undantaget ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

H2. Försäljning av konstverk < 300 000 kr/år

Undantaget från skatteplikt omfattar enbart upphovsmannen och hans dödsbos försäljning. Om konstnären eller dödsboet säljer för under 300 000 kronor är försäljningsbeloppet undantaget från mervärdesskatt. Undantaget ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

H3. Lotterier

Enligt EG-regler får det inte tas ut någon mervärdesskatt på lotterier. All beskattning sker endast i form av punktskatt. Enligt den svenska normen borde det utgå mervärdesskatt och skatteutgiften avser därför mervärdesskatt. Skattesats 0, 6 eller 12 procent (avdragsrätt föreligger)

H4. Läkemedel

För läkemedel som utlämnas enligt recept eller säljs till sjukhus gäller kvalificerat undantag från mervärdesskatt. (Vid försäljning av icke receptbelagda läkemedel utgår dock mervärdesskatt.)

H5. Internationell personbefordran

Transport till eller från utlandet räknas som en omsättning utomlands. Detta innebär att en resa från ort i Sverige till en ort i utlandet i sin helhet är frikallad från skatteplikt. Skattebefrielsen gäller både luft-, vatten- och landtransporter. Beloppen i tabellen avser inrikes del av utrikes buss- och tågtransporter. Skattebefrielsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

H6–H13. Personbefordran, allmänna nyhetstidningar, böcker, tidskrifter m.m., biografföreställningar, vissa entréavgiftsbelagda kulturevenemang, kommersiell idrott, upphovsrätter, samt entré djurparker

Skattesatsen för dessa grupper är nedsatt till 6 procent. För böcker och tidskrifter gäller detta från den 1 januari 2002. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

H14–H16. Livsmedel, rumsuthyrning, transport i skidliftar

Skattesatsen för dessa grupper är nedsatt till 12 procent. Som livsmedel räknas inte vatten från vattenverk, spritdrycker, vin och starköl samt tobaksvaror.

H17. Försäljning av konstverk > 300 000 kr/år

Undantaget omfattar enbart upphovsmannen och hans dödsbos försäljning. Om konstnären eller dödsboet säljer för över 300 000 kronor per år, eller själva begär att bli beskattade, så sker

beskattning med skattesatsen 12 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

*Undantag från skattskyldighet***H18. Omsättning i ideella föreningar**

Omsättning av vara eller tjänst i en ideell verksamhet räknas inte som yrkesmässig verksamhet om föreningen är befriad från inkomstskatt för omsättningen ifråga.

*Redovisningsperiod***H19. Tidpunkt för inbetalning i byggnads- och annan entreprenadverksamhet**

Redovisningsskyldigheten inträder två månader efter det att fastigheten tagits i bruk. Skatteutgiften uppgår till räntan på skatte-krediten för mervärdesskatt.

*Avdrag för ingående skatt***H20. Ingående skatt på jordbruksarrende**

Avdragsrätten omfattar hela den ingående skatten på jordbruksarrende, även om värdet av bostad ingår i arrendet.

I. Punktskatter*Energiskatt***I1. Energiskatt på dieselbränsle i motordrivna fordon**

Skattesatsen för dieselolja i miljöklass 1 jämförs med skattesatsen för bensin i miljöklass 1, vilken utgör normen på hela transportområdet. I praktiken utgörs nästan all bensin- och dieselolje användning av miljöklass 1. År 2006 är skattesatsen för bensin i den främsta miljöklassen 31 öre/kWh medan dieselolja i den främsta miljöklassen beskattas med 10 öre/kWh. Skatteutgiften utgörs av mellanskillnaden i skattesats.

12. Energiskattebefrielse för elförbrukning vid bandrift

Befrielsen gäller elförbrukning för järnväg och tunnelbana. Skatteutgiften uppgår till 31 öre/kWh.

13. Energiskattebefrielse för bränsleförbrukning vid bandrift

Bränsle i dieseldrivna järnvägsfordon beskattas inte. Skatteutgiften uppgår till 31 öre/kWh.

14. Energiskattebefrielse på bränsle för inrikes sjöfart

Bränsle som används vid inrikes sjöfart beskattas inte. Skatteutgiften uppgår till 31 öre/kWh.

15. Energiskattebefrielse på bränsle för inrikes luftfart

Bränsle som används som flygbränsle beskattas inte. Detta gäller både privat och yrkesmässig förbrukning. Skatteutgiften uppgår till 31 öre/kWh.

16. Elförbrukning i vissa kommuner

Normen för skatt på el utgörs av den skattesats som merparten av de svenska hushållen betalar. Den uppgår till 26,1 öre/kWh 2006. I Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län samt kommunerna Sollefteå, Ånge, Örnsköldsvik, Malung, Mora, Orsa, Älvdalen, Ljusdal och Torsby är dock skattesatsen nedsatt till 20,1 öre/kWh. Skatteutgiften uppgår till 6 öre/kWh.

17. Skatt på el som används för gas-, värme-, vatten- och elförsörjning

Skattesatsen för denna förbrukning har, med vissa undantag, varit nedsatt till 22,8 öre/kWh i de län och kommuner som inte omfattas av den regionala nedsättningen på elförbrukning till 19,4 öre/kWh. Undantagen gällde el som förbrukats i elpannor (>2MW) under perioden 1 november till 31 mars. I ovannämnda län och kommuner var nedsättningen begränsad till 21,8 öre/kWh för sådan förbrukning. Fr.o.m.

den 1 januari 2006 utgår full skattesats på ovan nämnda förbrukning. Skatteutgiften upphör därmed.

18. Differentierat skatteuttag på fossila bränslen för uppvärmning

Skatteutgifterna beräknas som skillnaden mellan skattesatserna på de olika energislagen och skattesatsen på eldningsolja. Skattesatsen för gasol uppgår 2006 till 1,1 öre/kWh, för naturgas 2,4 öre/kWh, för kol 4,2 öre/kWh. För eldningsolja är skattesatsen 7,1 öre/kWh, vilken utgör normen.

19. Energiskattebefrielse för biobränslen, torv m.m.

Ingen skatt utgår på biobränslen, torv m.m. som används för uppvärmning, vilket innebär en utgift på 7,1 öre/kWh 2006. Energiskatt utgår dock på råttallolja med en skattesats som motsvarar energi- och koldioxidskatten på eldningsolja.

110. Avdrag för energiskatt på bränsle i kraftvärmeverk

För bränsle som förbrukas vid samtidig produktion av värme och el i kraftvärmeverk medges avdrag för hela energiskatten på den del av bränslet som motsvarar värmeproduktionen. Normen motsvaras av full skattesats på respektive bränsle.

111. Återbetalning av energiskatt för fjärrvärmeleveranser till industrin

Fjärrvärme som levereras till industrin medges fullt avdrag för energiskatten på bränsle och el. Normen utgörs av full skattesats på respektive bränsle.

112. Bränsleförbrukning inom industrin

Industrisektorn är energiskattebefriad för användning av fossila bränslen i tillverkningsprocesser. Normen utgörs av full skattesats på respektive bränsle.

I13. Bränsleförbrukning inom växthus- och jordbruksnäringen

Växthus- och jordbruksnäringen är skattebefriad från energiskatt för användning av fossila bränslen till uppvärmning. Normen utgörs av full skattesats på respektive bränsle.

I14. Tillfällig energiskattebefrielse för dieselbränsle till arbetsmaskiner inom skogsbruksnäringen

Befrielse medges från energiskatt för diesel som förbrukas i skogsbruksverksamhet i södra Sverige från och med den 8 januari 2005 till och med utgången av 2006. Detta för att underlätta omhändertagandet av stormfälld skog efter den svåra stormen i början av 2005. Normen utgörs av full skattesats på dieselolja.

I15. Elförbrukning inom industrin

El som används i tillverkningsprocesser inom industrisektorn beskattas med 0,5 öre/kWh. Normen utgörs av normalskattesatsen på el, dvs. 26,1 öre/kWh.

I16. Elförbrukning inom växthus- och jordbruksnäringen

El som används i växthus- och jordbruksnäringen beskattas med 0,5 öre/kWh. Normen utgörs av normalskattesatsen på el, dvs. 26,1 öre/kWh.

I17. Miljöbonus för el producerad i vindkraftverk

För 2006 får ett skatteavdrag motsvarande 6,5 öre/kWh göras för el från landbaserad vindkraftsel. För el från havsbaserad vindkraft medges ett avdrag på 15,0 öre/kWh. Avdraget upphör när elproduktionen uppnått 20 000 timmar beräknad som drift med full last.

I18. Befrielse från energiskatt på el vid deltagande i program för energieffektivisering inom industrin

För energiintensiva industriföretag, som deltar i program för energieffektivisering medges befrielse från energiskatten på el. Skatteutgiften uppgår till 0,5 öre/kWh.

*Koldioxidskatt***I19. Generell nedsättning av koldioxidskatt för industrin**

För industrisektorn medges en nedsättning på 79 procent av koldioxidskattesatsen för all användning av fossila bränslen för uppvärmning. Normen utgörs av full koldioxidskattesats, dvs. 92 öre/kg koldioxid.

I20. Särskild nedsättning av koldioxidskatt för industrin

För energiintensiva industriföretag medges nedsättning utöver den generella nedsättningen om koldioxidskatten överstiger 0,8 procent av det enskilda företagens försäljningsvärde. För det överskjutande beloppet sätts skatten ned till 24 procent. Företag inom cement-, kalk-, glas- och stenindustri är dock befriade från den del av koldioxidskatten på kol och naturgas som överstiger 1,2 procent av försäljningsvärdet. EU:s minimiskattesatser måste dock alltid respekteras.

I21. Generell nedsättning av koldioxidskatt för uppvärmning inom växthus- och jordbruksnäringen

För bränslen som används inom växthus- och jordbruksnäringen medges en nedsättning på 79 procent av koldioxidskattesatsen för all användning av fossila bränslen för uppvärmning. Normen utgörs av full koldioxidskattesats, dvs. 92 öre/kg koldioxid.

122. Nedsättning av koldioxidskatt för dieselbränsle till arbetsmaskiner inom jord- och skogsbruksnäring

För dieselolja som används i arbetsmaskiner i jord- och skogsbruksverksamhet medges en nedsättning av koldioxidskatten med 77 procent. Normen utgörs av full koldioxidskattesats för dieselolja.

123. Tillfällig koldioxidskattebefrielse för dieselbränsle till arbetsmaskiner inom skogsbruksnäringen

Befrielse medges från koldioxidskatt för diesel som förbrukas i skogsbruksverksamhet i södra Sverige från och med den 8 januari 2005 till och med utgången av 2006. Detta för att underlätta omhändertagandet av stormfälld skog efter den svåra stormen i början av 2005. Normen utgörs av skattesatsen för diesel till arbetsmaskiner inom skogsbruket.

124. Återbetalning av koldioxidskatt för fjärrvärmeleveranser till industrin

Fjärrvärme som levereras till industrin medges ett avdrag på 79 procent av koldioxidskatten på bränslen. Normen utgörs av full koldioxidskattesats, dvs. 92 öre/kg koldioxid.

125. Koldioxidskattebefrielse för bandrift

Bränsleförbrukning i dieseldrivna järnvägsfordon är befriad från koldioxidskatt. Normen utgörs av full skattesats.

126. Koldioxidskattebefrielse för elproduktion

För bränslen som används för elproduktion utgår ingen koldioxidskatt. Normen utgörs av full koldioxidskattesats, dvs. 92 öre/kg koldioxid.

127. Koldioxidskattebefrielse för inrikes luftfart

Koldioxidskatt tas ej ut för flygbränsle. Detta gäller både privat och yrkesmässig förbrukning. Normen utgörs av full skattesats.

128. Koldioxidskattebefrielse för inrikes sjöfart

Bränsle för inrikes sjöfart är befriad från koldioxidskatt. Normen utgörs av full skattesats.

129. Nedsättning av koldioxidskatt på bränsle i kraftvärmeverk

För bränsle som förbrukas vid samtidig produktion av värme och el i kraftvärmeverk får avdrag göras för 79 procent av koldioxidskatten på den del av bränslet som motsvarar värmeproduktionen. Normen utgörs av full koldioxidskattesats, dvs. 92 öre/kg koldioxid.

130. Koldioxidskattebefrielse för torv

Torv är ett bränsle som är befriad från koldioxidskatt. Normen utgörs av full koldioxidskattesats, dvs. 92 öre/kg koldioxid.

J. Skattereduktioner**J1. Skattereduktion för anslutning till bredband**

Skattereduktion utgår för anslutning till bredband som tas i bruk under perioden 1 januari 2001 till 31 december 2006. Skattereduktion får göras med högst 5 000 kronor eller, i fråga om hyreshus, 5 000 kronor per bostad eller lokal som anslutits. Till den del skattereduktion beviljas privatpersoner (fysiker) avser skatteutgiften skatt på inkomst av tjänst. Till den del skattereduktion beviljas företag (juridiker) avser skatteutgiften skatt på inkomst av näringsverksamhet.

J2. Skattereduktion för avgift till arbetslöshetskassa

Skattereduktion för avgift till arbetslöshetskassan är 40 procent av medlemmens avgift till arbetslöshetskassan under kalenderåret före taxeringsåret. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst.

J3. Skattereduktion för avgift till fackförening

Skattereduktionen för fackföreningsavgift är 25 procent av den medlemsavgift som betalats till en arbetstagarorganisation. Skattereduktion görs endast om den sammanlagda medlemsavgiften till en eller flera arbetstagarorganisationer under kalenderåret före taxeringsåret uppgår till minst 400 kronor. Reduktionen är en skatteutgift avseende skatt på inkomst av tjänst.

J4. ROT-avdrag

Skattereduktion medges med en viss del av löneandelen av utgifter för reparation, underhåll och om- och tillbyggnad för ägare till småhus eller innehavare av privatbostadsrätt. Åtgärden är tidsbegränsad och gäller för byggnadsarbeten som utförs under perioden den 15 april 2004 t.o.m. den 30 juni 2005. Ansökan skall ske senast den 1 mars 2006. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst/näringsverksamhet.

J5. Skattereduktion för sjöinkomst

Utöver sjöinkomstavdrag har den som har haft sjöinkomst rätt till skattereduktion med 14 000 kronor om fartyget till övervägande del gått i fjärrfart och med 9 000 kronor om det gått i närfart. Om man inte har arbetat ombord hela året, skall reduktion medges med 1/365 av dessa belopp för varje dag som sjöinkomst uppbärs. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

J6. Skattereduktion för stormskadad skog

Med anledning av de skador på skogsbeståndet, som uppstått i samband med den svåra stormen i början av 2005, ges en skattereduktion under två år. Inriktningen är att reduktionen skall ges i förhållande till den mängd stormskadat virke som under 2005 och 2006 forslas ut ur den stormskadade skogen. Till den del skattereduktion beviljas privatpersoner (fysiker) avser skatteutgiften skatt på inkomst av tjänst. Till den del skattereduktionen beviljas företag (juridiker) avser skatteutgiften skatt på inkomst av näringsverksamhet.

J7. Begränsningsregel småhus

Fr.o.m. 2001 skall fastighetsskatteuttaget i princip begränsas till högst 5 procent av hushållets beskattningsbara inkomst. Fr.o.m. 2006 gäller att skatteuttaget skall begränsas till högst 4 procent av hushållets beskattningsbara inkomst. Denna begränsning utgör en skatteutgift, som avser skatt på inkomst av kapital.

J8. Begränsningsregel förmögenhetsskatt

Fr.o.m. 2004 års taxering skall den som tillgodoräknats skattereduktion för fastighetsskatt (begränsningsregel småhus) och som betalar förmögenhetsskatt för sin permanentbostad kunna tillgodoräknas skattereduktion även för förmögenhetsskatten. Denna skattereduktion utgör en skatteutgift. Skatteutgiften avser förmögenhetsskatt.

K. Kreditering på skattekonto**K1-K3. Anställningsstöd och skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA)**

Stöden utgår genom en kreditering av skattekonto. Krediteringen utgör en skatteutgift. Syftet med stöden är att underlätta för målgruppen att få ett jobb som stärker deras ställning på arbetsmarknaden och som i slutändan leder till en reguljär osubventionerad anställning. Tiden för när stöd kan lämnas och krediteringens storlek beror bland annat på hur länge den anställda har varit inskriven på arbetsförmedlingen eller varit sjukskriven, samt på arbetshandikapp.

Anställningsstöd vid anställning av långtidsarbetslösa (K1)

Målgruppen är arbetslösa med långa inskrivningstider på arbetsförmedlingen och stimulansen ges i form av allmänt, förstärkt och särskilt anställningsstöd. Fr.o.m. 2004 höjs dagersättningen från 750 kronor till 1 000 kronor.

*Anställningsstöd vid anställning av
långtidssjukskrivna (K2)*

Målgruppen är sjukskrivna anställda som inte kan återgå till nuvarande arbetsgivare och där rehabiliteringsansvaret har övergått till Försäkringskassan.

Offentligt skyddat arbete (OSA) (K3)

Målgruppen för stödet är främst arbetslösa med socialmedicinskt handikapp. Stödet omvandlades 2003 från ett bidrag till en skattekreditering. Villkoren är för övrigt oförändrade.

K4. Sjöfartsstöd

Sjöfartsstöd ges till last- och passagerarfartyg i internationell trafik. Stödet ges genom att arbetsgivarens skattekonto krediteras ett belopp motsvarande skatteavdrag och arbetsgivaravgifter på sjöinkomst. Krediteringen utgör en skatteutgift.

K5. Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting

Ett tillfälligt sysselsättningsstöd utgår sedan 2002 till kommuner och landsting genom en kreditering på deras skattekonton. Stödet bestod fram till och med 2003 av två delar – ett generellt stöd och ett nyanställningsstöd. Från och med 2004 har nyanställningsstödet tagits bort och istället har det generella stödet höjts.

K6. Investeringsstimulans till hyres- och studentbostäder

Investeringsstimulans utgår vid byggande av mindre hyres- och studentbostäder. Beloppsmässigt motsvarar den en sänkning av mervärdesskattesatsen från 25 till 6 procent vid inköp av varor och tjänster som avser den stödberättigade delen av bygg- eller ombyggnadsprojekt. Beloppet krediteras fastighetsägarens skattekonto i efterhand. Stimulansen innefattar projekt som har påbörjats eller kommer att påbörjas under perioden den 1 januari 2003 t.o.m. den 31 december 2006.

K7. Investeringsstimulans för källsortering

Ett särskilt investeringsstöd för källsorteringslokaler i flerbostadshus infördes den 10 februari 2005. Åtgärden är tidsbegränsad och gäller för investeringar som utförs under perioden den 1 januari 2005 t.o.m. den 31 december 2006. Investeringsstimulansen ges via en kreditering på skattekontot.

K8. Investeringsstimulans för energi- och miljöinvesteringar i offentliga lokaler

En särskild investeringsstimulans för energi- och miljöinvesteringar i offentliga lokaler infördes under 2005 efter godkännande från Europeiska kommissionen om stödets förenlighet med EG-fördragets regler om statligt stöd. Åtgärden är tidsbegränsad och gäller till och med den 31 december 2006, förutom vad gäller installation av solcellssystem som gäller till och med den 31 december 2007. Investeringsstimulansen ges via en kreditering på skattekontot.

K9. Investeringsstöd för konvertering från direktverkande elvärme i bostadshus

Ett särskilt investeringsstöd för konvertering från direktverkande elvärme i bostadshus ges till ägare av småhus, flerbostadshus samt bostadsanknutna lokaler och tillgodoförs ägaren genom kreditering på skattekonto. Åtgärden är tidsbegränsad och gäller till och med den 31 december 2010.

K10. Investeringsstöd för konvertering från oljeuppvärmning i bostadshus

Ett särskilt investeringsstöd för konvertering från oljeuppvärmning i bostadshus ges till ägare av småhus, flerbostadshus samt bostadsanknutna lokaler och tillgodoförs ägaren genom kreditering på skattekonto. För flerbostadshus och bostadsanknutna lokaler träder åtgärden i kraft så snart ett godkännande från Europeiska kommissionen erhållits om stödets förenlighet med EG-fördragets regler om statligt stöd. Åtgärden är tidsbegränsad och gäller till och med den 31 december 2010.

K11. Utbildning av personal inom vård och äldreomsorg

Ett tidsbegränsat stöd för utbildning av personal inom vård och omsorg gäller från den 1 januari 2005 till och med den 31 december 2007.

K12. Utbildningsvikariat

Arbetsgivare inom offentligt finansierad vård och omsorg erbjuder anställningsstöd för lönekostnader med högst 800 kronor per dag under sex månader för en vikarie som anställs istället för en anställd som genomgår utbildning med lön. Arbetsgivaren kan dessutom erhålla stöd för halva utbildningskostnaden, dock högst 1 000 kronor per vecka. Stödet är tidsbegränsat och gäller från och med den 1 januari 2006 till och med den 31 december 2007.

K13. Plusjobb

Plusjobb infördes den 1 januari 2006 för kvalitetshöjande arbetsuppgifter inom offentligt finansierad verksamhet. Den som anställer en långtidsarbetslös på Plusjobb får en lönesubvention för lön inklusive lönebikostnader upp till ett tak på 1 000 kronor per dag. Om överenskommelse om anpassning och utveckling görs ges ett bidrag för merkostnader på 100 kronor per dag till arbetsgivaren. För deltagare från aktivitetsgarantin ges dessutom alltid ett bidrag på 150 kronor per dag till arbetsgivaren. Stödet är tidsbegränsat och gäller till och med den 31 december 2007.

K14. Vissa miljöförbättrande installationer i småhus

Stödet medges för privatpersoner (fysiker) med ett belopp som motsvarar en viss andel av den utgift som en fastighetsägare har vid installation av energieffektiva fönster i ett befintligt småhus eller ett biobränsleldat uppvärmningssystem i ett nyproducerat småhus.

Vid installation av energieffektiva fönster kan stödet även ges till privatbostadsföretag som äger småhus. Åtgärden är tidsbegränsad och gäller för installationer som påbörjas tidigast den 1 januari 2004 och avslutas senast den

31 december 2006. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst/näringsverksamhet.

L. Skattskyldighet**L1–L6. Akademier m.m., företagareföreningar m.m., erkända arbetslöshetskassor m.m., ideella föreningar, kyrkor, samt ägare av fastigheter nämnda i 3 kap 2–4 §§ fastighetstaxeringslagen**

Befrielse från skatteplikt på all inkomst utom inkomst av fastighet och vissa rörelseinkomster. För ägare av fastigheter gäller att de är befriade från skattskyldighet på vissa typer av inkomster från fastigheter, bl.a. nationalparker, utbildnings- och vårdanstalter.

M. Skattesanktioner*Kostnader i kapital***M1. Ränteutgifter – 21 procents reduktion**

Enligt normen skall samtliga ränteutgifter vara avdragsgilla om lånet avser investeringar. Dock finns en begränsning i lagstiftningen som innebär att avdragseffekten är 21 procent i de fall nettoränteutgiften (kapitalinkomster från dragna) överstiger 100 000 kronor.

M2. Begränsning av skattereduktion

I reglerna om skattereduktion för underskott av kapital finns en regel som begränsar reduktionen till summa andra skatter. Skatterestitution medges inte. Skattesanktionen avser skatt på kapitalinkomst.

M3. Ränteutgifter för bostadsrättsföreningar

Avdragsrätten för räntor är begränsad och får ett givet år ej överstiga den intäkt på 3 procent av taxeringsvärdet som föreningen skall ta upp till beskattning. Uppkommer underskott får detta rullas framåt i tiden. Finns ett sådant underskott kvar när fastigheten avyttras får detta kvittas mot en eventuell kapitalvinst.

M4–M6. Fastighetsskatt på konventionellt beskattade hyreshus och småhus, lokaler, industri- och elproduktionsenheter

Skatten på dessa fastigheter är en objektskatt som enbart träffar fastighetskapital. Eftersom intäkterna beskattas som inkomst av näringsverksamhet utgör fastighetsskatten (som är avdragsgill mot intäkterna), till den del den inte reducerar inkomstskatten, en skattesanktion.

M7. Avkastning på bostadsrättsfastighet

Direktavkastningen från privatbostadsföretags (äpta bostadsrättsföreningar) fastigheter beskattas inte konventionellt, utan genom en särskild schablonmetod. Enligt gällande regler skall föreningen årligen ta upp en intäkt om 3 procent av fastighetens taxeringsvärde till beskattning. Därutöver utgår fastighetsskatt på 0,5 procent av taxeringsvärdet (eller, om det är lägre, det underlag som beräknats med hjälp av den s.k. dämpningsregeln) för fastigheter som är taxerade som hyreshus och 1,0 procent för småhusfastigheter. Direktavkastningen förutsätts motsvara det sammanlagda marknadsvärdet av bostadsrätterna multiplicerat med den reala statslåneräntan. Skattesanktionen utgörs av skillnaden mellan kapitalskatten (30 procent) på fastighetens reala direktavkastning och den skatt som betalas enligt gällande regler.

Socialavgifter

M8. Socialavgifter på icke förmånsgrundande ersättningar för arbete

Endast sådan ersättning som är förmånsgrundande för olika socialförsäkringar skall ingå i underlaget för socialavgifter och allmän löneavgift. Övriga ersättningar skall ingå i underlaget för särskild löneskatt. På ersättning för arbete som ligger över förmånstaken utgår dock socialavgifter trots att denna ersättning inte är förmånsgrundande. Skattesanktionen utgörs av skillnaden mellan nivån på den särskilda löneskatten och nivån på socialavgifterna.

Punktskatter

M9. Särskild skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer

För el som produceras i kärnkraftverk tas en skatt ut på den tillståndsgivna termiska effekten med 10 200 kronor per MW och månad. Skatten kan likställas med en extra skatt som lagts på vissa företag och är därför att betrakta som en skattesanktion.

7.2 Icke saldpåverkande skatteutgifter

N. Skattefria transfereringar

N1. Näringsbidrag och EU-bidrag

Med näringsstöd avses stöd som lämnas av stat eller kommun. Beroende på hur stödet hanteras i näringsverksamheten blir effekten olika. Om bidraget används för finansiering av en icke avdragsgill utgift är bidraget i sin helhet att betrakta som en avvikelse. Om bidraget däremot används för finansiering av en tillgång som enligt allmänna regler får skrivas av med årliga värdeminskningsskattavdrag är avvikelserna enbart en skattecredit. Bidraget fungerar i dessa fall såsom en direktavskrivning. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet.

N2. Avgångsvederlag till jordbrukare

I vissa fall är avgångsvederlag till jordbrukare inte skattepliktigt. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet.

N3. Bidrag från Sveriges författarfond och konstnärsnämnd

Ersättningen finansieras med statliga medel och är pensionsgrundande. Eftersom ersättningen är pensionsgrundande bör den betraktas som ersättning för utfört arbete. Fr.o.m. inkomståret 1999 beläggs ersättningarna med statlig ålderspensionsavgift. Skatteutgiften utgörs av

särskild löneskatt med avdrag för den delen av pensionsavgiften som ej grundar förmån.

N4. Flyttningersättningar

Ersättning för utgifter för flyttning när en skattskyldig på grund av byte av verksamhetsort flyttar till en ny bostadsort är skattefri, om ersättningen betalas av allmänna medel eller av arbetsgivaren. Om ersättningen för utgifter för flyttning också omfattar ersättning för körning med egen bil, skall denna ersättning dock tas upp till beskattning till den del den överstiger 18 kr/mil. Flyttningsbidrag som lämnas av arbetsmarknadsmyndigheter är skattefria. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst.

N5. Totalförsvarspliktigas ersättningar och förmåner

Totalförsvarspliktigas dagersättningar och tillägg till sådana ersättningar, naturaförmåner, fälttraktamenten, befattningspenningar, utbildningspremier, utryckningsbidrag samt avgångsvederlag är skattefria. Familjebidrag till totalförsvarspliktiga är skattepliktigt bara om bidraget betalas ut i form av näringsbidrag. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst.

N6. Bistånd

Bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453) och lagen (2001:853) om äldreomsorgsbidrag samt liknande ersättningar är skattefria. Detta gäller

också för bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst.

N7. Barnbidrag m.m.

Allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag och barnpension till den del pensionen inte överstiger 0,4 prisbasbelopp eller, vid pension efter båda föräldrarna, 0,8 prisbasbelopp, är ej skattepliktiga. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst.

N8. Handikappersättning m.m.

Handikappersättning, sådan del av vårdbidrag som utgör ersättning för merutgifter, särskilt pensionstillägg för långvarig vård av sjukt barn samt hemsjukvårdsbidrag och hemvårdsbidrag som betalas ut av kommunala eller landstingskommunala medel till en vårdbehövande är skattefria. Skatteutgiften avser skatt av tjänst.

N9–N17. Underhållsstöd, bidrag till adoption, introduktionsersättning för flyktingar och vissa andra utlänningar, bostadstillägg till pensionärer (BTP), bostadsbidrag, underhållsstöd, studiestöd, skattefria pensioner, äldreförsörjningsstöd samt övriga skattefria transfereringar

Bidragen och stöden är skattefria. Skatteutgifterna avser skatt på inkomst av tjänst.

Appendix

Utgifts- och politikområden 2006

Utgiftsområden (UO)

U01	Rikets styre
U02	Samhällsekonomi och finansförvaltning
U03	Skatt, tull och exekution
U04	Rättsväsendet
U05	Internationell samverkan
U06	Försvar samt beredskap mot sårbarhet
U07	Internationellt bistånd
U08	Invandrare och flyktingar
U09	Hälsovård, sjukvård och social omsorg
U010	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp
U011	Ekonomisk trygghet vid ålderdom
U012	Ekonomisk trygghet för familjer och barn
U013	Arbetsmarknad
U014	Arbetsliv
U015	Studiestöd
U016	Utbildning och universitetsforskning
U017	Kultur, medier, trossamfund och fritid
U018	Samhällsplanering, Bostadsförsörjning och byggande
U019	Regional utveckling
U020	Allmän miljö- och naturvård
U021	Energi
U022	Kommunikationer
U023	Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar
U024	Näringspolitik
U025	Allmänna bidrag till kommuner
U026	Statsskulsdränter mm.
U027	Avgiften för Europeiska gemenskapen

Politikområden (PO)

P01	Effektiv statsförvaltning
P02	Finansiella system och tillsyn
P03	Skatt, tull och exekution
P04	Rättsväsendet
P05	Utrikes- och säkerhetspolitik
P06	Totalförsvar
P07	Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar
P08	Internationellt utvecklingsarbete
P09	Samarbete med Central- och Östeuropa

P010	Integrationspolitik
P011	Storstadspolitik
P012	Migrationspolitik
P013	Hälso- och sjukvårdspolitik
P014	Folkhälsa
P015	Barnpolitik
P016	Handikappolitik
P017	Äldrepolitik
P018	Socialtjänstpolitik
P019	Ersättning vid arbetsoförmåga
P020	Ekonomisk äldrepolitik
P021	Ekonomisk familjepolitik
P022	Arbetsmarknadspolitik
P023	Arbetslivspolitik
P024	Jämställdhetspolitik
P025	Utbildningspolitik
P026	Forskningspolitik
P027	Mediepolitik
P028	Kulturpolitik
P029	Ungdomspolitik
P030	Folkrörelsepolitik
P031	Bostadspolitik
P032	Regional samhällsorganisation
P033	Regional utvecklingspolitik
P034	Miljöpolitik
P035	Energipolitik
P036	Transportpolitik
P037	IT, elektronisk kommunikation och post
P038	Näringspolitik
P039	Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande
P040	Konsumentpolitik
P041	Skogspolitik
P042	Djurpolitik
P043	Livsmedelspolitik
P044	Landsbygdspolitik
P045	Samepolitik
P046	Demokrati
P047	Minoritetspolitik
P048	Allmänna bidrag till kommuner

Bilaga 3

Fördelningspolitisk redogörelse

Bilaga 3

Fördelningspolitisk redogörelse

Innehållsförteckning

Förord	7
Sammanfattning.....	7
1 Löner	7
2 Inkomster och ekonomisk standard	10
2.1 Från lön till disponibel inkomst och ekonomisk standard.....	10
2.2 Den ekonomiska standardens utveckling.....	11
2.2.1 Den ekonomiska standarden har ökat från 1991	11
2.2.2 Barns, ungdomars och pensionärers relativa standard.....	12
2.2.3 Standardförändring 2003 till 2006 beror mest på den ekonomiska utvecklingen	13
2.3 Den ekonomiska standardens fördelning.....	15
2.3.1 Den ekonomiska standardens fördelning 1991 till 2004	15
2.3.2 Höginkomsttagarna har ökat sin andel av inkomsterna.....	16
2.3.3 Stabil andel ekonomiskt utsatta	16
3 Sveriges inkomstfördelning i internationellt perspektiv	18
3.1 Jämn inkomstfördelning i Sverige.....	19
3.2 Låg andel ekonomiskt svaga	19
3.3 Barnens situation god	20
4 Ekonomiska drivkrafter till arbete	21
4.1 Marginaleffekterna minskar	22
4.2 Ersättningsgrad	23
Underbilaga.....	25
Begrepp och definitioner	25
Datamaterial.....	26

Tabellförteckning

1.1	Genomsnittlig lön i olika deciler 2004.....	8
1.2	Lön för kvinnor respektive män 2004.....	8
1.3	Lön i privat och offentlig sektor 2004	9
2.1	Individuell disponibel inkomst och ekonomisk standard efter kön och hushållstyp 2004.....	11
2.2	Ekonomisk standard 2004 samt förändring 1991–2004 för olika hushållstyper	12
2.3	Andel individer med ekonomisk standard understigande 60 procent av medianinkomsten 1997 och 2004.....	17
3.1	Inkomstspridningen 2000.....	19
3.2	Andel personer med inkomster under halva medianinkomsten år 2000	20
3.3	Barns relativa disponibla inkomst år 2000	20
3.4	Andel barn som lever i familjer med inkomst under halva medianinkomsten år 2000.....	21
4.1	Marginaleffekt i skatte- och bidragssystem 1997–2006.....	22
4.2	Marginaleffekt för kvinnor respektive män 1997–2006.....	22
4.3	Marginaleffekt för olika typer av hushåll 1997–2006.....	23
4.4	Ersättningsgrad vid sjukdom och arbetslöshet 1997–2006	24
U.1	Ekonomisk standard 1991–2004 samt förändring till 2006. Median samt medelvärde för olika grupper	28
U.2	Fördelningspolitiska nyckeltal 1991–2004	29

Diagramförteckning

1.1	Kvinnors lön som andel av mäns lön i olika deciler 1992–2004	8
1.2	Real löneutveckling 1999–2004	9
1.3	Lön i förhållande till medianen i olika percentiler för kvinnor respektive män 1999 och 2004	9
1.4	Lönespridning efter sektor 1999 och 2004	10
2.1	Ekonomisk standard 1991–2006.....	12
2.2	Relativ ekonomisk standard för barn, ungdomar och pensionärer 1991–2004	12
2.3	Förändring av ekonomisk standard i olika inkomstgrupper. Regler och ekonomi 2003–2006	14
2.4	Förändring av ekonomisk standard i olika hushållstyper. Regler och ekonomi 2003–2006	14
2.5	Gini-koefficienten för ekonomisk standard 1991–2004	15
2.6	Ekonomisk standard i förhållande till medianen i olika percentiler 1991, 2000 och 2004	15
2.7	Den översta decilens inkomstandel 1991–2004.....	16
2.8	Den översta percentilens inkomstandel 1991–2004.....	16
2.9	Andel hushåll med svag ekonomi 1991–2004.....	17

Förord

Sedan 1994 lämnar regeringen fördelningspolitiska redogörelser i anslutning till budgetpropositionen och/eller den ekonomiska vårpropositionen. Årets redogörelse innehåller en redovisning av hushållens inkomster och inkomstfördelning sedan början av 1990-talet. Redogörelsen innehåller även en beskrivning av inkomstfördelningen i ett internationellt perspektiv. Jämfört med tidigare års fördelningspolitiska redogörelser särredovisas uppgifter för kvinnor och män i högre grad.

Sammanfattning

Lönespridningen har inte förändrats nämnvärt de senaste åren. Kvinnors lön i förhållande till mäns beräknas 2004 vara 92 procent när hänsyn har tagits till olika ålder, utbildning, arbetstid och bransch. Det finns en tendens till ökande lönespridning bland kvinnorna där de höglönade kvinnorna drar ifrån.

Hushållens ekonomiska standard ökade med 15 procent mellan 1991 och 2004. Högst standard har sammanboende hushåll i åldern 45–64 år utan barn. Lägst standard har äldre pensionärshushåll och ensamstående kvinnor med barn. Andel hushåll med svag ekonomi, lägre än 60 procent av medianen, uppgår till cirka 9 procent.

Mellan åren 2004 och 2006 beräknas den ekonomiska standarden öka med knappt 6 procent. Förbättringen beror både på den ekonomiska utvecklingen och på genomförda regeländringar. De ändrade reglerna har främst gynnat dem i den nedre delen av inkomstfördelningen.

Spridningen av ekonomisk standard har ökat det senaste decenniet. Den s.k. Gini-koefficienten har ökat med 13 procent mellan 1991 och 2004. Spridningen ökade framför allt under den andra halvan av 1990-talet. Därefter har inkomstspridningen varit relativt stabil.

Den ökade inkomstspridningen beror framför allt på att höginkomsttagarna dragit ifrån. Inkomstandelen för de med *högst ekonomisk standard* har ökat något sedan 1991. Den tiondel av befolkningen med de högsta inkomsterna ökade sin andel av de totala inkomsterna från 20 procent 1991 till 22 procent 2004.

Drivkrafter för arbete kan mätas med måtten marginaleffekt och ersättningsgrad. Den genomsnittliga marginaleffekten har minskat med 5,7 procentenheter mellan 1997 och 2006, vilket innebär att den ekonomiska vinsten av en extra arbetsinsats har ökat över perioden.

Ersättningsgraden visar den disponibla inkomsten vid arbetslöshet respektive sjukdom jämfört med motsvarande inkomst vid arbete. Den genomsnittliga ersättningsgraden vid arbetslöshet har ökat med 2 procentenheter mellan 1997 och 2006, medan genomsnittlig ersättningsgrad vid sjukdom är oförändrad.

I ett *internationellt perspektiv* hör Sverige till ett av de länder som har den lägsta inkomstspridningen och lägst andel ekonomiskt svaga. Jämfört med andra länder är Sverige också ett land där barnen har en bra situation.

1 Löner

Sedan 1999 har inga stora förändringar skett i lönestrukturen.¹ Lönerna har ökat mest i de högre löneskikten. Kvinnor har i genomsnitt lägre lön och mer sammanpressad lönespridning än män. Männen lönespridning har i stort sett varit oförändrad sedan 1999. För kvinnor finns det en svag tendens till ökad spridning, främst genom att de med högre löner dragit ifrån.

Lönerna har ökat snabbare för de med hög lön

Medelvärdet för månadslönen 2004 var 23 600 kronor. Inom den lägst avlönade tiondelen var medellönen 15 000 kronor. Medellönen inom den högst betalda tiondelen var 45 800 kronor.² Mellan 1999 och 2004 ökade medellönen med 11,8 procent. Lönerna ökade snabbare i högre lönelägen än i lägre.

¹ Analysen baseras på årlig lönestatistik från Statistiska centralbyrån (SCB). År 1999 är det tidigaste år det finns fullt jämförbar statistik för.

² Löntagarna har delats in i 10 lika stora grupper, deciler, sorterade efter stigande månadslön. Vid redovisning av percentiler har löntagarna på motsvarande sätt delats in i 100 grupper.

Tabell 1.1 Genomsnittlig lön i olika deciler 2004

Medelvärde i kronor per månad. Utveckling och andelar i procent.

Decil	Lön 2004	Real utveckling 1999-2004	Andel 2004	
			Kvinnor	Män
1	15 000	9,9	63	37
2	17 100	10,1	67	33
3	18 200	10,6	62	38
4	19 300	11,0	58	42
5	20 400	11,2	52	48
6	21 700	11,5	48	52
7	23 300	12,0	46	54
8	25 400	12,7	42	58
9	29 400	13,0	37	63
10	45 800	13,1	25	75
Medelvärde	23 600	11,8	50	50

Källa: LINDA, SCB, Finansdepartementets beräkningar

I tabell 1.1 redovisas medelvärden, utvecklingen 1999–2004 samt könsfördelningen för varje decil. Decilindelningen är gemensam för kvinnor och män. De löner som redovisas avser månadslön vid arbete på heltid. Deltidsanställdas lön har räknats om till heltidslön. Eftersom väsentligt fler kvinnor än män arbetar deltid, frivilligt eller ofrivilligt, blir skillnaden i faktiskt utbetalda löner mellan könen större än vad dessa siffror visar.³

Andelen kvinnor inom decilerna sjunker med ökande lön, samtidigt som andelen män ökar. I den högsta decilen utgör män 75 procent och kvinnor 25 procent. Från 1999 finns det en tydlig tendens att andelen kvinnor ökar i de högre decilerna och att andelen minskar i de lägre. Kvinnorna har alltså rört sig uppåt i lönefördelningen.

Små förändringar i löneskillnaderna mellan könen sedan 1992

Sett över hela arbetsmarknaden var medianlönen för kvinnor 89 procent av männens 2004. Som framgår av tabell 1.2 var det störst skillnad i lönenivå mellan könen vid den högre decilen, där kvinnornas lön uppgick till 74 procent av männens lön. Vid den lägre decilen var

skillnaden mindre och kvinnornas lön var 94 procent av männens.

Till en del förklaras dessa skillnader i lön av att kvinnor och män på arbetsmarknaden har olika ålder, utbildning, arbetstid och arbetar inom olika sektorer. Vid s.k. standardvägning, där hänsyn tas till nämnda faktorer, har kvinnors lön som andel av mäns lön beräknats till 92 procent 2004. Andelen har varit densamma sedan 1999. Resterande skillnad, 8 procent, kan bero på diskriminering och/eller andra faktorer som inte är mätbara.⁴

Tabell 1.2 Lön för kvinnor respektive män 2004

Kronor per månad vid övre decilgräns

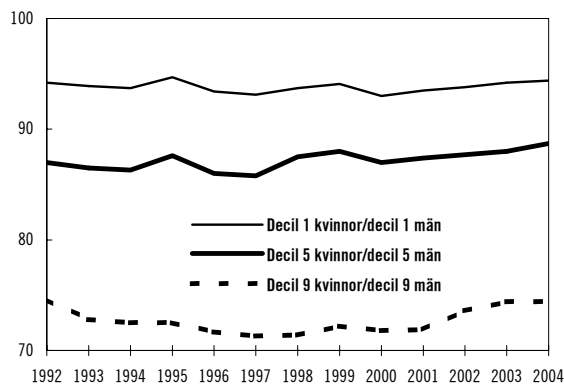
	Män	Kvinnor	Kvinnors lön i procent av mäns
Medelvärde	25 650	21 450	84
Decil 9	37 700	28 000	74
Decil 5 (median)	22 400	19 900	89
Decil 1	16 900	16 000	94

Källa: LINDA, SCB, Finansdepartementets beräkningar

I diagram 1.1 jämförs relationen mellan kvinnors och mäns löner vid olika deciler under en längre tidsperiod, 1992–2004.⁵ Relationerna har varit påfallande konstanta under perioden. I den högre decilen föll kvinnornas löner i förhållande till männens under 1990-talet, men är nu tillbaka på samma nivå som 1992.

Diagram 1.1 Kvinnors lön som andel av mäns lön i olika deciler 1992–2004

Procent

Källa: LINDA, SCB, Finansdepartementets beräkningar

⁴ Enligt SCB:s lönestrukturstatistik.

⁵ En del av den ökade lönespridningen under 1990-talet förklaras av förbättrad statistik, vilken medför att personer i högre befattningar, företrädesvis inom privat sektor, numera ingår i redovisningen i större omfattning. Detta innebär att lönespridningen underskattades före 1998 då dessa individer inte ingick i undersökningen.

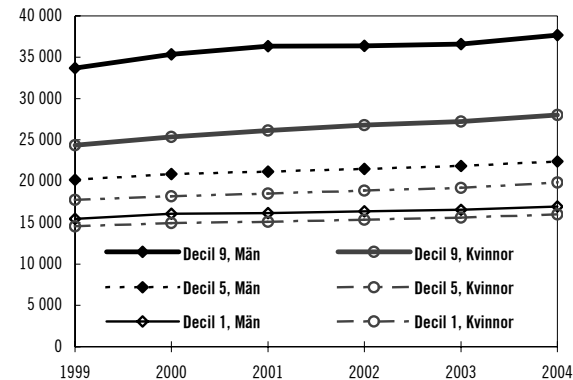
³ Detta har behandlats mer ingående i en bilaga till budgetpropositionen för 2006, *Fördelning av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män*, prop. 2005/06:1, bilaga 4.

Kvinnors genomsnittslön ökar snabbare än mäns

I diagram 1.2 redovisas de reala månadslönernas utveckling 1999–2004. Decilindelningen har gjorts separat för varje kön. Lönenivåerna ökar för alla grupper under perioden och för alla utom de högavlönade männen (decil 9) är utvecklingen stadig.

Diagram 1.2 Real löneutveckling 1999–2004

1:a, 5:e och 9:e decilen (övre decigräns) i 2004 års priser

Källa: Linda, SCB, Finansdepartementets beräkningar

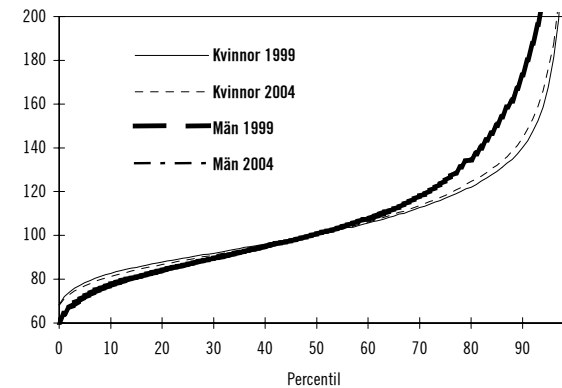
I genomsnitt ökade kvinnors månadslön med 12,8 procent och mäns månadslön med 11,3 procent 1999–2004. Skillnaderna i lön mellan könen ökar med stigande lön. Den snabbare löneutvecklingen vid högre lönenivåer är tydligare för kvinnor än för män.

Större lönespridning bland män än bland kvinnor

Diagram 1.3 visar månadslönerna för kvinnor respektive män i förhållande till medianlönen i olika lönegrupper 1999 och 2004. Lönerna har sorterats från låga till höga, varje kön för sig.⁶ För kvinnor är lönespridningen mindre än för män. Männens lönespridning är i stort sett oförändrad mellan 1999 och 2004. Däremot ökar den något för kvinnorna, främst genom att de med högre lön har ökat sina inkomster i förhållande till medianen.

Diagram 1.3 Lön i förhållande till medianen i olika percentiler för kvinnor respektive män 1999 och 2004

Procent

Källa: Linda, SCB, Finansdepartementets beräkningar

Större lönespridning i privat sektor

Lönestrukturen skiljer sig mellan privat och offentlig sektor. Genomgående gäller att män har högre lön än kvinnor. Medianlönen i privat sektor är ungefär densamma som i offentlig sektor, men lönespridningen är större i privat sektor. Högst lön har män i privat sektor (decil 9) och lägst lön har kvinnor i privat sektor (decil 1).⁷

Tabell 1.3 Lön i privat och offentlig sektor 2004

Kronor per månad vid övre decilgräns

Sektor		Män	Kvinnor
Privat	Medelvärde	25 750	21 950
	Decil 9	38 000	30 100
	Decil 5	22 400	20 000
	Decil 1	17 000	15 700
Offentlig	Medelvärde	25 250	21 050
	Decil 9	36 300	26 500
	Decil 5	22 600	19 800
	Decil 1	16 800	16 400

Källa: LINDA, SCB, Finansdepartementets beräkningar

Den största lönespridningen finns hos män inom privat sektor och den minsta hos kvinnor i offentlig sektor oavsett år, se diagram 1.4. Iögonfallande är att det är större skillnad i lönespridning mellan sektorerna för kvinnor än det är för män. Lönespridningen ökade något under perioden inom båda sektorerna för såväl

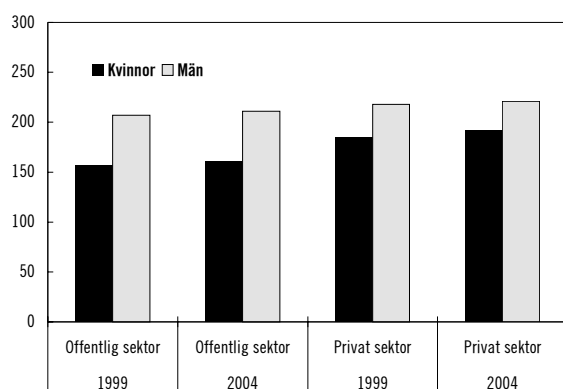
⁶ För att underlätta jämförelser mellan olika år har lönerna normerats så att lönerelationen alltid blir 100 procent vid medianlönen.

⁷ I tabellen anges decilgränser, dvs. den högsta lönen inom respektive decil. De lägst avlönade 10 procenten av löntagarna har således lön upp till decil 1 och de 10 högst avlönade procenten har högre lön än decil 9.

kvinnor som män. Mest ökade den hos kvinnor i privat sektor.

Diagram 1.4 Lönespridning efter sektor 1999 och 2004

Kvot mellan 9:e och 1:a decilen i procent

Källa: SCB, Lönestrukturstatistik

2 Inkomster och ekonomisk standard

Disponibel inkomst är ett inkomstbegrepp som är sammansatt av flera inkomstslag. Lön är tillsammans med företagarinkomst det viktigaste inkomstslaget för de flesta personer i förvärvsaktiv ålder. Lönen ligger till grund för en persons skattepliktiga transfereringar såsom sjukpenning, föräldrapenning eller arbetslöshetsstöd. I allmänhet har de med lägre löneinkomst högre andel av sin inkomst i form av transfereringar. Löneinkomstens storlek beror även på om personen arbetar heltid eller deltid och under hur stor del av året som förvärvsarbete utförs.⁸

2.1 Från lön till disponibel inkomst och ekonomisk standard

Män har genomgående högre genomsnittlig löne- och företagarinkomst än kvinnor och dubbelt så hög kapitalinkomst. Barnfamiljer har en hög andel skattefria transfereringar, vilka till stor del utgörs av barn- och bostadsbidrag. Ekonomisk standard

är lägst för ensamstående med barn och ensamstående pensionärer.

I tabell 2.1 redovisas genomsnitt av löne- och företagarinkomst, kapitalinkomst samt skattepliktiga, skattefria och negativa transfereringar, dvs. skatter och avgifter, för olika typer av hushåll.

Skillnaderna mellan kvinnor och män när det gäller löne- och företagarinkomst är störst bland barnhushåll. Utbetald pension är en skattepliktig transferering som är väsentligt större för män än för kvinnor. Övriga skattepliktiga transfereringar är i genomsnitt något större för kvinnor än för män.

Kvinnor har genomgående högre genomsnittliga skattefria transfereringar än män och detta är speciellt tydligt för ensamstående föräldrar, som till övervägande del är kvinnor.

För pensionärshushåll är löneinkomsten liten och den huvudsakliga försörjningskällan är ålderspension.

Till begreppet *individuell disponibel inkomst* summeras individanknutna inkomstslag och hushållsrelaterade transfereringar (barnbidrag, social- och bostadsbidrag), vilka har delats lika mellan sammanboende.

Pensionärer har lägre individuell disponibel inkomst än övriga grupper. Män har högre individuell disponibel inkomst än kvinnor.

I tabellen visas även *hushållets sammanlagda disponibla inkomst*, vilken är högre än den individuella disponibla inkomsten för hushåll med fler än en person.

Försörjningsbördan är olika i hushåll av olika storlek och för att få jämförbarhet korrigeras hushållets samlade disponibla inkomst med en ekvivalensskala, vilken tar hänsyn till antal hushållsmedlemmar. Denna justerade disponibla inkomst benämns *ekonomisk standard* och samtliga individer i hushållet antas ta del av denna standard under antagande om solidaritet inom hushållet. Den ekonomiska situationen i hushåll av olika storlek blir därmed jämförbar för vuxna och eventuella barn.

Ekonomisk standard för ensamstående är detsamma som individuell disponibel inkomst. Ekonomisk standard är lägst för ensamstående med barn och ensamstående pensionärer. Det gäller för såväl kvinnor som män.

Sammanboende med barn har högre standard än ensamstående med barn och högst ekonomisk standard har sammanboende utan barn.

⁸ SCB följer regelbundet inkomstfördelningen i Sverige genom undersökningen av hushållens ekonomi, HEK. Analysen i följande avsnitt grundar sig huvudsakligen på denna undersökning.

Tabell 2.1 Individuell disponibel inkomst och ekonomisk standard efter kön och hushållstyp 2004

Medelvärde för individer 20 år och äldre, kronor per person och år i 2005 års prisnivå

	Inkomster och transfereringar som summerar till individuell disponibel inkomst					Individuell disponibel inkomst Summa	Hushållets disponibla inkomst	Ekonomisk standard
	Löne- och företagari- inkomst	Kapital- inkomst	Skattepliktig trans- ferering	Skattefri trans- ferering	Skatt och avgift (Neg. trans.)			
Samtliga	155 700	16 800	65 300	10 300	75 100	173 100	286 700	179 200
Ensamstående utan barn	162 500	12 600	37 500	11 800	66 300	158 100	158 100	158 100
Ensamstående med barn	159 600	4 700	46 500	57 900	65 200	203 500	208 400	126 400
Samboende utan barn	209 300	20 900	45 700	2 800	88 700	190 000	380 900	234 500
Samboende med barn	232 400	15 600	31 700	14 200	91 600	202 400	408 700	179 900
Ensamstående pensionär	3 700	18 400	145 300	10 100	46 800	130 700	130 700	130 700
Samboende pensionär	12 900	22 100	164 500	900	60 300	140 000	279 300	171 800
Kvinnor	121 100	11 200	63 700	12 400	58 400	150 000	281 500	174 600
Ensamstående utan barn	145 400	12 400	41 100	13 100	59 800	152 300	152 300	152 300
Ensamstående med barn	140 100	5 100	48 100	62 100	58 500	196 800	201 800	121 900
Samboende utan barn	172 700	12 400	40 400	3 300	68 700	160 100	378 300	232 900
Samboende med barn	167 100	8 200	39 100	15 300	65 400	164 400	409 000	180 000
Ensamstående pensionär	2 300	14 500	137 900	11 900	42 000	124 600	124 600	124 600
Samboende pensionär	8 400	11 700	120 900	900	39 100	102 800	273 900	168 600
Män	191 800	22 600	67 000	8 100	92 500	197 100	292 200	184 000
Ensamstående utan barn	174 500	12 700	35 000	10 900	70 900	162 100	162 100	162 100
Ensamstående med barn	238 900	3 100	40 000	41 100	92 400	230 700	235 000	144 700
Samboende utan barn	249 600	30 400	51 700	2 300	110 800	223 100	383 800	236 200
Samboende med barn	297 900	23 000	24 300	13 100	117 900	240 500	408 400	179 700
Ensamstående pensionär	7 400	28 200	164 600	5 400	59 200	146 400	146 400	146 400
Samboende pensionär	16 600	30 500	200 200	900	77 700	170 400	283 800	174 400

Anm. Disponibel inkomst för sammanboende män och kvinnor är olika då individens ålder styr redovisningen. En make kan då klassas som pensionär.
Källa: HEK, SCB, Finansdepartementets beräkningar

2.2 Den ekonomiska standardens utveckling

Ekonomisk standard är ett mått som beskriver inkomstnivån på ett sätt som möjliggör jämförelser av levnadsstandarder mellan hushåll av olika storlek och med olika sammansättning. Genom att det är hushållet det handlar om är en uppdelning efter kön inte alltid meningsfull eftersom det antas att alla i hushållet har samma levnadsnivå. För ensamstående hushåll är dock en uppdelning efter kön möjlig.

2.2.1 Den ekonomiska standarden har ökat från 1991

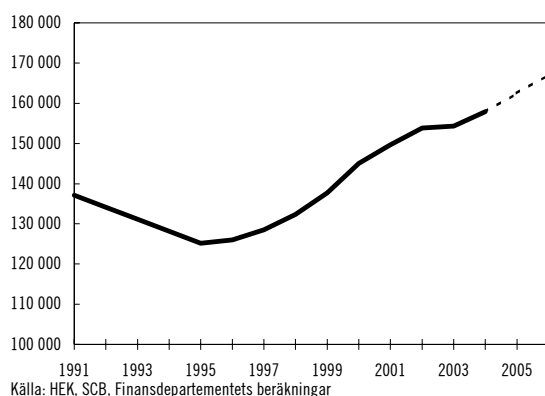
Mellan 1991 och 2004 ökade den ekonomiska standarden med 15 procent. Mellan 2004 och 2006 beräknas den ekonomiska standarden öka med cirka 6 procent.⁹

Standardens nivå 2004 och utveckling sedan 1991 för olika hushållstyper framgår av tabell 2.2. Mer detaljerade uppgifter finns i tabell U.1.

⁹ För män beräknas ökningen bli 6,0 procent och för kvinnor 5,8 procent. Framskrivningen från utfallsåret 2004 har gjorts med FASIT-modellen och tar hänsyn till ekonomisk och demografisk utveckling samt regler i skatte- och transfereringssystemet.

Diagram 2.1 Ekonomisk standard 1991–2006

2005 års priser

Det finns stora skillnader i standardens nivå och utveckling mellan olika hushållstyper. Hushåll i åldern 45–64 år utan barn har högst standard. Lägst standard har ensamstående hushåll med barn och äldre pensionärer, i synnerhet kvinnor. Vid jämförelser mellan olika hushållstyper bör man notera att andelen hushåll i olika grupper är olika. Den vanligaste hushållstypen är sammanboende med barn. Andelen ensamstående kvinnor med barn är t.ex. fem gånger högre än andelen ensamstående män med barn.

Tabell 2.2 Ekonomisk standard 2004 samt förändring 1991–2004 för olika hushållstyper

Median, kronor i 2005 års pris, samt förändring, procent

Hushållstyp	Andel av individer	Ekonomisk standard	Förändring 1991–2004
Kvinna ensam med barn	2,0	115 400	4
Kvinna ensam 20-44 år	3,3	134 500	7
Kvinna ensam 45-64 år	2,8	164 600	13
Kvinna ensam 65-74 år	2,5	120 000	19
Kvinna ensam 75+ år	3,6	109 600	22
Man ensam med barn	0,4	134 300	-4
Man ensam 20-44 år	6,1	153 500	9
Man ensam 45-64 år	2,7	166 900	14
Man ensam 65-74 år	1,0	121 900	4
Man ensam 75+ år	1,1	119 300	30
Sammanboende med barn	20,5	163 600	17
Sammanboende 20-44 år	7,1	192 500	10
Sammanboende 45-64 år	12,7	211 300	17
Sammanboende 65-74 år	6,2	158 100	25
Sammanboende 75+ år	3,0	128 800	32
Barn	25,0	150 000	15
Samtliga	100,0	157 900	15

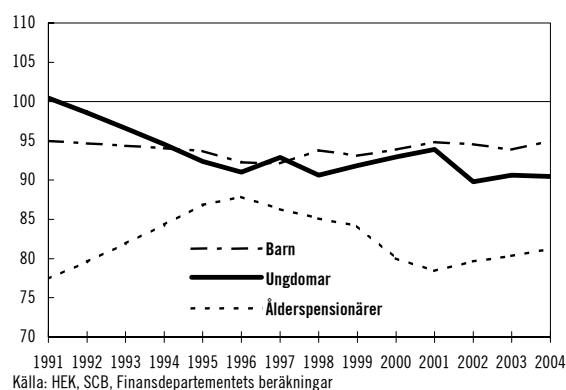
Källa: HEK, SCB, Finansdepartementets beräkningar

2.2.2 Barns, ungdomars och pensionärers relativa standard

I början av 1990-talet var barns och ungdomars ekonomiska standard ungefär samma som för befolkningen som helhet, medan pensionärernas var lägre. Under 1990-talskrisen sjönk standarden för alla grupper utom för pensionärer, som haft en jämn ökning under hela perioden sedan 1991. Barn har haft en positiv utveckling under senare år och den relativa positionen 2004 är som före krisen, medan ungdomarnas relativa position är fortsatt svag.

Diagram 2.2 Relativ ekonomisk standard för barn, ungdomar och pensionärer 1991–2004

Andel av median för hela befolkningen, procent

Barnens relativa standard samma som 1991

Efter en mindre relativ försämring under 1990-talet är åter barnfamiljernas relativa ekonomiska standard ungefär densamma som 1991. Den stigande arbetslösheten och de minskade transfereringarna under krisåren påverkade även barnfamiljerna. Efter 1997 har en återhämtning skett i takt med att situationen på arbetsmarknaden förbättrats och under senare år har även reformer genomförts för att förbättra barnfamiljernas situation.

Även om utvecklingen generellt har varit positiv så skiljer sig situationen åt för olika barn. Andelen barn med en ekonomisk standard som är lägre än 50 procent av medianen, har ökat från 2,9 procent 1991 till 4,5 procent 2004.¹⁰

¹⁰ Se tabell U.2. Enligt SCB:s nya definition är individer 0–19 år barn.

Ungdomarnas standard fortsatt låg

Ungdomars (18–24 år) ekonomiska standard var 1991 i nivå med medianen för hela befolkningen men därefter har deras relativa position försämrats påtagligt. Den relativa standarden sjönk fram till mitten av 1990-talet och fram till 1996 sjönk inkomstnivån även realt. Därefter stabiliserades ungdomarnas relativa standard på en betydligt lägre nivå än 1991, för att 2001 ytterligare falla. Huvudförklaringen till denna utveckling är att allt färre ungdomar yrkesarbetar, medan antalet studerande ökat. Utbyggnaden av gymnasieskolan med ett tredje år, en kraftigt utbyggd högskola och ett svagt arbetsmarknadsläge under senare år har medfört att allt fler väljer att studera, med lägre inkomst som följd. Ungdomar drabbades särskilt hårt av den sjunkande sysselsättningen i början av 1990-talet. Sysselsättningsgraden sjönk från över 60 procent till 40 procent mellan 1991 och 1997.¹¹ Fram till 2001 ökade sysselsättningsgraden till 48 procent. Därefter bröts den positiva trenden och sysselsättningsgraden föll till 43 procent 2005. Utvecklingen var densamma för kvinnor och män.

Ålderspensionärernas standard fortsätter att öka i jämn takt

Ålderspensionärernas ekonomiska standard har ökat i jämn takt sedan 1991, men är fortfarande under genomsnittet i befolkningen. Den relativa ekonomiska standarden förbättrades påtagligt fram till 1996, eftersom standarden sjönk realt för övriga grupper. När ekonomin vände uppåt 1997 ökade de förvärvsaktivas inkomster snabbt, vilket medförde att pensionärernas relativa position successivt återgick till ursprungsläget. Efter 2001 har åter de äldres inkomster vuxit snabbare än för befolkningen som helhet, vilket innebär en viss förbättring av den relativa positionen.

Ökningen av ålderspensionärernas standard har flera förklaringar. För det första ersätts äldre pensionärer successivt med yngre pensionärer med högre ATP. För det andra påverkas pensionärer inte direkt av läget på arbets-

marknaden. Slutligen påverkade besparingar i de offentliga transfereringarna under 1990-talet inte pensionärgruppen i samma utsträckning som övriga grupper.

Det finns betydande skillnader i standard mellan olika pensionärshushåll. Generellt gäller att ensamstående och äldre pensionärer har en sämre standard än yngre och sammanboende, se tabell 2.2.

ATP-systemets konstruktion medför att pensionärernas inkomst inte har varierat med den makroekonomiska utvecklingen på samma sätt som förvärvsaktivas inkomster. I det reformerade pensionssystemet kommer däremot även pensionärs inkomst att på ett tydligare sätt vara beroende av tillväxten i ekonomin.

2.2.3 Standardförändring 2003 till 2006 beror mest på den ekonomiska utvecklingen

I reala termer beräknas den årliga ekonomiska standarden öka med ca 13 500 kronor mellan 2003 och 2006. En fjärdedel av förändringen kan förklaras av förändrade regler medan tre fjärdedelar beror på den ekonomiska utvecklingen.¹² De regelförändringar som genomförts under perioden har haft större betydelse för hushåll med låg relativ ekonomisk standard.

Förändringen av hushållens ekonomiska standard mellan åren beror i huvudsak på den ekonomiska och demografiska utvecklingen men påverkas även av regler i skatte- och bidragssystemen. Förändring av ekonomisk karaktär kan vara ökad sysselsättning, vilket medför att fler får löneinkomst samtidigt som färre behöver arbetslöshetsersättning. Reallöneutvecklingen sedan 2003 är positiv vilket ger en ökad tyngd åt den ekonomiska utvecklingen. Regelförändringar är direkt kopplade till skatte- och bidragssystemen och framgår av faktaruta 1.

¹¹ Enligt SCB, arbetskraftsundersökningen AKU. Avser 16–24 år då åldersgruppen 18–24 ej särredovisas i AKU.

¹² Regler för 2003 har analyserats tillsammans med regler för 2006. Utvecklingen mellan åren har sedan delats upp på en regeleffekt och en ekonomisk effekt. I modellen tas ingen hänsyn till beteendeförändringar.

Faktaruta 1: De viktigaste regelförändringarna 2003–2006

Transfereringssystemen

I föräldraförsäkringen höjs grundnivån och i sjukförsäkringen minskas sjuklöneperioden. I båda försäkringarna införs ett nytt högre tak för ersättning. Barnfamiljernas ekonomi stärks genom höjt bostads-, barn- och studiebidrag. Barn tillägg för studerande med barn införs liksom ett flerbarnstillägg redan från det andra barnet. Underhållsstöd för ensamstående och bostadstillägg till pensionärer (BTP) höjs. Inkomsttaket för maxtaxa inom barnomsorgen höjs.

I vårpropositionen 2006 föreslås höjt studiebidrag, höjt studiestöd samt höjd andel av boendekostnaden i BTP. Dessa förslag finns med i beräkningen.

Skattesystemet

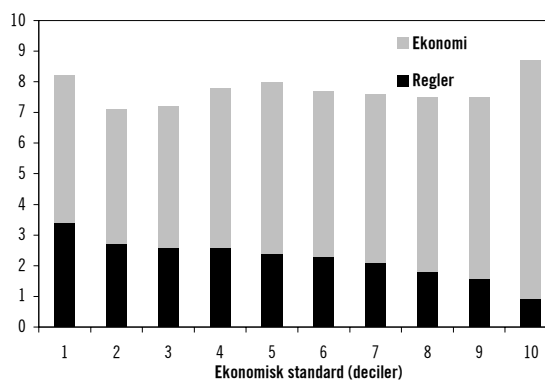
Inkomstskatten sänks genom att skattereduktion för den allmänna pensionsavgiften höjs från 75 procent till 100 procent. Grundbeloppet för statlig skatt tas bort. Grundavdraget för låg- och medelinkomsttagare höjs genom grön skatteväxling. Inkomstgränsen för statlig skatt ska normalt räknas upp med konsumentprisutvecklingen plus två procent. För 2005 och 2006 görs avsteg från detta genom uppräknings med konsumentpris plus en procent. Det innebär att fler betalar statlig inkomstskatt än som annars blir fallet. Avdrag för arbetsresor höjs. Förmögenhetsskattegräns för samtaxerade höjs.

Regeländringen i form av ökat grundavdrag vid grön skatteväxling ger ökad inkomst för individen men finansieras genom ökade avgifter och skatter. Effekt av förändrade utgifter beaktas inte i beräkningen.

Av diagram 2.3 framgår hur regler och ekonomisk utveckling påverkar den ekonomiska standarden i olika inkomstgrupper. Regelförändringarna påverkar framför allt skatteuttaget genom de sista stegen i kompensationen för pensionsavgiften. Den disponibla inkomsten förändras sammantaget relativt likartat i samtliga inkomstgrupper.

Diagram 2.3 Förändring av ekonomisk standard i olika inkomstgrupper. Regler och ekonomi 2003–2006

Procent

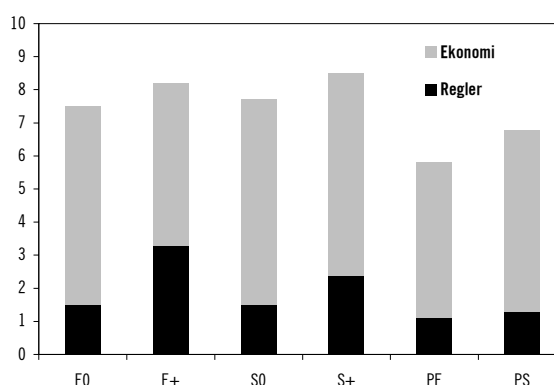
Källa: HEK, SCB, Finansdepartementets beräkningar

När förändringen delas upp i regeländringar respektive ekonomiska effekter kan det dock konstateras att de regelförändringar som genomförs under perioden har större relativ betydelse för hushåll med låg ekonomisk standard jämfört med andra hushåll.

Ekonomisk standard förbättras något mer för barnfamiljer än för hushåll utan barn (diagram 2.4). För samtliga typer av hushåll är det den ekonomiska utvecklingen som bidrar mest till den förbättrade familjeekonomin medan regelförändringar svarar för en mindre del. Regelförändringarna är mer betydelsefulla för barnfamiljer, där de bidrar till att öka den disponibla inkomsten med 2,5–3,3 procent. Den ekonomiska utvecklingen bidrar med en ökning på 5–6 procentenheter.

Diagram 2.4 Förändring av ekonomisk standard i olika hushållstyper. Regler och ekonomi 2003–2006

Procent

Källa: HEK, SCB, Finansdepartementets beräkningar

Anm. EO = Ensamstående utan barn, E+ = Ensamstående med barn, SO = Gift/samboende utan barn, S+ = Gift/samboende med barn, PE = Ensamstående pensionär, PS = Gift/samboende pensionär.

Regelförändringar ger en ökning av ekonomisk standard med 3,4 procent för ensamstående kvinnor med barn jämfört med 2,3 procent för ensamstående män med barn. För ensamstående utan barn bidrar regelförändringar med cirka 1,5 procent för båda könen. För ensamstående pensionärer betyder regler en ökning med 1,2 procent för kvinnor och 0,7 procent för män.

Den ekonomiska och demografiska utvecklingen beräknas medföra en ökning av ekonomisk standard med 5–6 procent i genomsnitt för alla grupper utom ensamstående kvinnliga pensionärer som får en lägre ökning.

2.3 Den ekonomiska standardens fördelning

2.3.1 Den ekonomiska standardens fördelning 1991 till 2004

Mellan 1991 och 2004 blev den ekonomiska standarden något ojämnnare fördelad. Ökningen av inkomstspridningen skedde fram till sekelskiftet. Mellan 2000 och 2003 minskade inkomstspridningen för att 2004 öka svagt. Den ökade spridningen 2004 förklaras av stigande kapitalvinster.

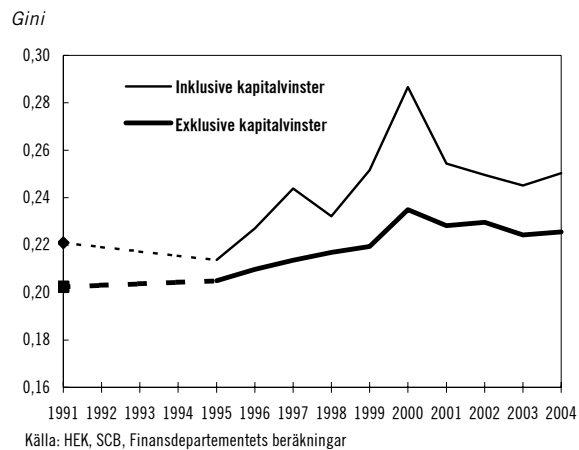
Gini-koefficienten är ett sammanfattande mått som beskriver hur ojämnt inkomsterna är fördelade. Måttet kan anta värden mellan 0 och 1, ju lägre värde desto jämnare är fördelningen. Gini-koefficienten anger den andel av inkomstsumman som måste omfördelas för att en helt jämn fördelning ska uppnås.

I diagram 2.5 visas hur Gini-koefficienten utvecklades mellan 1991 och 2004, med och utan kapitalvinster (netto), dvs. realiserade värdeförändringar för aktier och andra tillgångar. Syftet med att redovisa båda måtten är att kapitalvinsterna påverkar inkomstfördelningen olika beroende på om tillgångspriserna har stigit eller fallit. Ojämnheten ökar de år då hushållen kan, och vill, realisera stora nominella värdeökningar. Nominella värdeminskningar realiserar däremot sällan, och ger därför inte motsvarande hack nedåt i de registrerade inkomsterna.

Kapitalvinsterna är ojämnt fördelade och varierar kraftigt mellan enskilda år. År 1999 stod 1 procent av befolkningen för 70 procent av kapitalvinsterna och tio procent av befolkningen för 99 procent av vinsterna. År 2000 var nivån

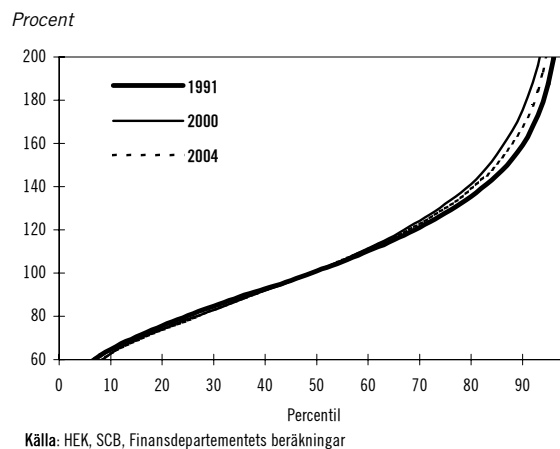
som högst med 127 miljarder kronor, men redan året därefter var nivån nästan halverad. Efter några år med kapitalvinster under 50 miljarder kronor ökade de åter till 61 miljarder kronor 2004.¹³ Om man inkluderar kapitalvinster blir därför Gini-koefficienten högre och varierar mer mellan enskilda år. Inklusiva kapitalvinster ökade Gini-koefficienten från 0,221 till 0,250 mellan 1991 och 2004, motsvarande 13,3 procent.

Diagram 2.5 Gini-koefficienten för ekonomisk standard 1991–2004

Exklusive kapitalvinster ökade Gini-koefficienten med 11,4 procent mellan 1991–2004, vilket främst förklaras av att de med högst standard haft en snabbare ökning än övriga mot slutet av 1990-talet, se diagram 2.5. Ökningen skedde främst mellan 1995 och 2000, men därefter har Gini-koefficienten mätt på detta sätt minskat något.

Diagram 2.6 Ekonomisk standard i förhållande till medianen i olika percentiler 1991, 2000 och 2004

¹³ Enligt Skatteverket.

Ökningen framgår även av diagram 2.6 som visar den ekonomiska standardens spridning 1991, 2000 och 2004.¹⁴ Skillnaderna mellan åren är små i de flesta inkomstlagen.¹⁵ Den enda betydande skillnaden är att grupperna med högst standard har haft en något snabbare inkomstutveckling än medianen. Denna förskjutning skedde fram till 2000 varefter fördelningen åter närmade sig den för 1991.

Sammanfattningsvis präglas perioden 1991 till 2004 av förhållandevis små förändringar i inkomstfördelningen. Anmärkningsvärt är att fördelningen påverkades i så liten utsträckning av den ekonomiska krisen och den höga arbetslösheten under 1990-talet. Att inkomstfördelningen var förhållandevis stabil under krisåren betyder inte att enskilda hushåll och individer inte drabbades hårt av den ekonomiska nedgången och arbetslösheten under perioden. Det kan ske stora förändringar inom en given fördelning genom att hushåll "byter plats" med varandra, utan att fördelningens sammantagna utseende påverkas. Inkomstfördelningen förblir också opåverkad om allas inkomster samtidigt sjunker eller ökar i samma takt.

2.3.2 Höginkomsttagarna har ökat sin andel av inkomsterna

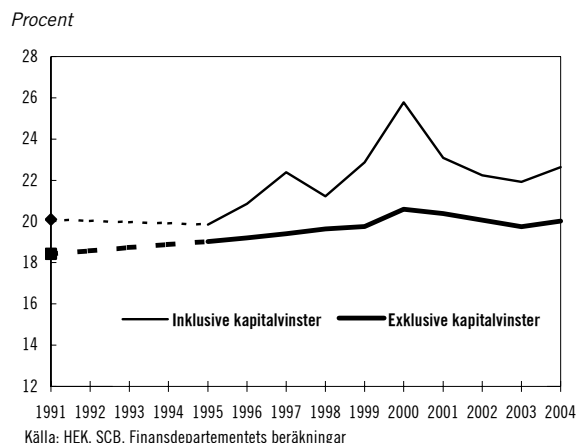
De 10 procent av befolkningen med högst ekonomisk standard ökade sin andel av disponibel inkomst inklusive kapitalvinster från 20,1 procent 1991 till 25,8 procent 2000. Därefter har andelen sjunkit och 2004 var den 22,6 procent.

När kapitalvinster exkluderas blir utvecklingen mindre dramatisk. Andelen var 18,4 procent 1991, 20,6 procent 2000 och 20,0 procent 2004. I inkomstgruppen med den högsta ekonomiska standarden 2004 var andelen män 77 procent och andelen kvinnor 23 procent. Dessa andelar har varit i stort sett oförändrade under åtminstone de senaste 15 åren. En jämförelse med Gini-koefficienterna i diagram 2.5 visar att utvecklingen av inkomstspridningen i stor utsträckning samvarierar med höginkomsttagarnas inkomstandel.

¹⁴ Inklusive kapitalvinster. Hushållen med lägst- och högst ekonomisk standard har utelämnats ur diagrammet för att göra det tydligare.

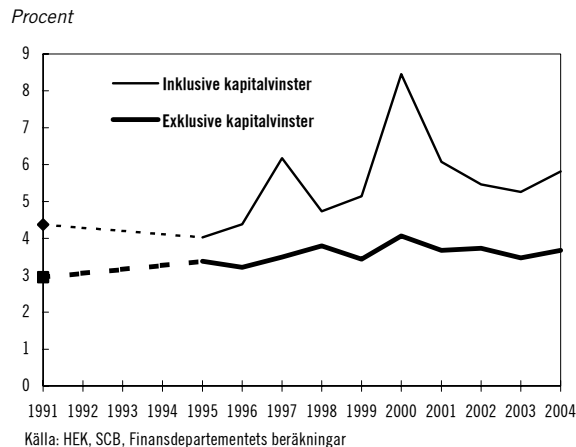
¹⁵ Om linjerna ligger på varandra innebär det att inkomsterna utvecklas i samma takt som medianinkomsten i alla inkomstskikt.

Diagram 2.7 Den översta decilens inkomstandel 1991–2004

Inom den översta inkomstgruppen har de med den allra högsta ekonomiska standarden också störst årlig variation i sina inkomstandelar. I diagram 2.8 redovisas den rikaste procentens (översta percentilens) andel av disponibel inkomst. Inklusive kapitalvinster ökade de sin inkomstandel från 4,4 procent 1991 till 8,5 procent 2000. Därefter har andelen minskat och 2004 var den 5,8 procent.¹⁶

Diagram 2.8 Den översta percentilens inkomstandel 1991–2004

2.3.3 Stabil andel ekonomiskt utsatta

Andelen ekonomiskt utsatta har varit förhållandevis stabil trots den dramatiska ekonomiska

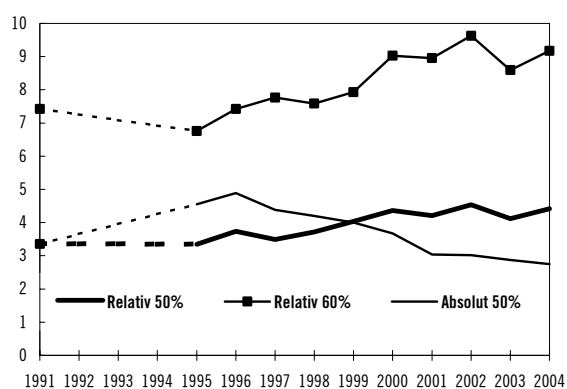
¹⁶ Andelen kvinnor i den översta percentilen var nära 50 procent, men varierar kraftigt mellan olika år, förmodligen till följd av tillfälligheter vid valet av urvalspersoner. Den jämna fördelningen mellan kvinnor och män i den översta percentilen är sannolikt en effekt av att det främst handlar om sammanboende hushåll.

utvecklingen sedan 1991. Bilden av utvecklingen är emellertid inte entydig, utan beroende av det mått på ekonomisk utsatthet som används.

När förekomsten av låga inkomster ska beräknas utgår man vanligen från en inkomstgräns och betraktar alla individer eller hushåll vars inkomst understiger denna gräns som ekonomiskt utsatta. Inkomstgränsen kan vara absolut eller relativ. Här används två vedertagna relativa mått på svag ekonomi; andelen hushåll som har en ekonomisk standard som understiger 50 respektive 60 procent av medianinkomsten.¹⁷

Diagram 2.9 Andel hushåll med svag ekonomi 1991–2004

Procent

Källa: HEK, SCB, Finansdepartementets beräkningar

En egenskap hos dessa relativa mått är att inkomstgränsen varierar över tiden. I en lågkonjunktur sänks gränsen genom att medianinkomsten sjunker och resultatet kan då bli att andelen med svag ekonomi minskar i takt med att ekonomin i landet försämras. I en konjunkturuppgång kan resultatet bli det omvända, dvs. att det ekonomiska uppsvinget leder till att fler hamnar under gränsen för svag ekonomi.

Därför kompletteras redovisningen med ett absolut mått, andelen med inkomst under hälften av 1991 års medianinkomst. I stället för att beräkna en ny gräns varje år används 1991 års medianinkomst uppräknad med prisutvecklingen.

De relativa måtten – 50 och 60 procent av medianinkomsten – utvecklas i stort sett parallellt, men på olika nivåer, vilket framgår av diagram 2.9. Andelen med svag ekonomi minskade enligt dessa mått mellan 1991 och 1995 när ekonomin utvecklades svagt och arbetslösheten ökade. Mot slutet av perioden ökade andelen i takt med att ekonomin förbättrades. Ökningen var särskilt tydlig för 60-procentsnivån vilket betyder att andelen med inkomst mellan 50 och 60 procent av medianinkomsten ökade under perioden. Med det absoluta måttet ökade i stället andelen med svag ekonomi i början av perioden och minskade i slutet. Sett över hela perioden minskade andelen med låg inkomst enligt det absoluta måttet.

Tabell 2.3 Andel individer med ekonomisk standard understigande 60 procent av medianinkomsten 1997 och 2004

Procent

	1997	2004	Förändring, procentenheter
Kvinna ensam m barn	15,0	20,7	5,7
Kvinna ensam 20-44 år	15,0	19,6	4,6
Kvinna ensam 45-64 år	3,1	6,8	3,8
Kvinna ensam 65-74 år	6,4	9,9	3,6
Kvinna ensam 75+ år	15,4	21,6	6,1
Man ensam m barn	8,8	11,1	2,3
Man ensam 20-44 år	13,2	16,3	3,2
Man ensam 45-64 år	8,6	9,9	1,3
Man ensam 65-74 år	7,6	14,2	6,6
Man ensam 75+ år	10,6	18,2	7,5
Sammanboende m barn	6,7	6,6	0,0
Sammanboende 20-44 år	4,2	5,1	0,9
Sammanboende 45-64 år	2,6	2,5	0,0
Sammanboende 65-74 år	2,4	3,3	0,9
Sammanboende 75+ år	4,6	6,0	1,4
Samtliga	7,8	9,1	1,3

Källa: HEK, SCB, Finansdepartementets beräkningar

Inkomsterna för de med lägst inkomst har ökat realt sedan 1991, men ökningen har varit mindre än ökningen i medianinkomst. Detta innebär att andelen med inkomst under den relativa gränsen har ökat. Utvecklingen varierar mellan olika hushållstyper och åldersgrupper. Andelen med inkomst understigande 60 procent av medianinkomsten ökade mest för ensamstående pensionärer, i synnerhet 75+, och för ensamstående kvinnor i alla åldrar (tabell 2.3). Minst

¹⁷ Att utifrån inkomststatistik beräkna hur många personer som har en svag ekonomi är svårt. Det är inte självklart vilket eller vilka mått som är mest rättvisande och det finns en mängd felkällor i statistiken. Resultaten blir svårtolkade och måste bedömas med stor försiktighet. I prop 2002/03:100, bilaga 3 har mätproblem samt för- och nackdelar med olika tänkbara mått på låg inkomst diskuterats mer ingående.

har ökningen varit för sammanboende, i synnerhet för de med barn.

Orsaken till den svaga utvecklingen för pensionärer och andra utsatta grupper har bl.a. att göra med utvecklingen av vissa behovsprövade transfereringar. Medianinkomsten har under perioden ökat reallt vilket innebär att prisindexerade transfereringar i vissa fall successivt kommit att understiga 60 procent av medianinkomsten.

De ålderspensionärer som har lägst inkomst är ofta äldre kvinnor som inte varit förvärvsaktiva och därför har låg eller helt saknar ATP-pension. En ålderspensionär med en hyra motsvarande genomsnittet för BTP-tagare, dvs. 4 000 kronor per månad, och som enbart har garantipension och BTP har en disponibel inkomst överstigande 60 procent av medianinkomsten. En lägre hyra ger i motsvarande grad lägre BTP. Även förmögenhet kan medföra lägre BTP. En förhållandevis hög andel av ekonomiskt utsatta bland pensionärer kan i stor utsträckning förklaras av låga boendekostnader, förekomst av förmögenhet eller att de inte sökt BTP.

För andra åldersgrupper kan en del av ökningen förklaras av att socialbidragsnivån inte ökat lika snabbt som medianinkomsten. De som varaktigt lever på socialbidrag har därför i vissa fall fått en ekonomisk standard på mindre än 60 procent av medianinkomsten.

Socialbidragsberoende

Som framgått ovan finns det vissa svagheter med de relativa mått för ekonomisk utsatthet som presenterats. Ett alternativt sätt att mäta ekonomisk utsatthet är att se på socialbidragsberoendet. Under 2004 fick 6 procent av hushållen socialbidrag någon gång under året, vilket var en ungefär lika stor andel som året innan. Av socialbidragshushållen var 38 procent män utan barn och 24 procent kvinnor utan barn. Sammanboende utan barn svarade endast för 6 procent av socialbidragshushållen.

Om man i stället ser till risken att bli beroende av socialbidrag inom en viss typ av hushåll var det vanligast bland ensamstående kvinnor med barn. Av dessa fick 22 procent socialbidrag någon gång under året, att jämföra med 9 procent för ensamstående män. Lägst risk att bli socialbidragsberoende, 1 procent, har sammanboende utan barn. Bland olika åldersgrupper är risken minst för personer över 65 år, en procent för såväl kvinnor som män. Störst var

risken i åldern 20-24 år, 10 procent för män och 11 procent för kvinnor.¹⁸ Jämfört med de relativa måtten ger socialbidragsberoendet samma bild av ekonomisk utsatthet i vissa fall, t.ex. för ensamstående mödrar. I andra fall förmedlas en helt annan bild, t.ex. för ålderspensionärer.

Ekonomiskt marginaliserade

De hittills redovisade måtten avser situationen under ett år i taget. Låg inkomst en kortare period är ett mindre problem än att leva varaktigt med låg inkomst och begränsade möjligheter att påverka sin ekonomiska situation. Ett mått som tar hänsyn till situationen under en längre tidsperiod är *ekonomiskt marginaliserade* som anger den andel personer i åldern 20-64 år som får mer än halva sin disponibla inkomst från arbetsmarknadsstöd, sjukförsäkring, förtidspension, bostadsbidrag eller socialbidrag minst tre år i rad.

Efter en kraftig ökning under 1990-talets krisår vände utvecklingen runt millennieskiftet till en nivå runt 9 procent. För 2004 har andelen ekonomiskt marginaliserade beräknats till 9,8 procent, vilket är en ökning med 0,4 procentenheter jämfört med 2003, se vidare tabell U.2 i underbilagan. Andelen ekonomiskt marginaliserade kvinnor beräknas till 11,0 procent och andelen män till 8,7 procent.

3 Sveriges inkomstfördelning i internationellt perspektiv

I kapitel 2 beskrivs hur den svenska inkomstfördelningen utvecklats över tiden. Det är även intressant att jämföra den svenska inkomstfördelningen med motsvarande fördelning i andra länder. Det finns ett fåtal källor att hämta internationell inkomstfördelningsstatistik från.

Ett alternativ är OECD som regelbundet genomför jämförande studier av inkomstfördelning och ekonomisk fattigdom i medlemsländerna. I en tidigare fördelningspolitisk redogörelse¹⁹ redovisades statistik base-

¹⁸ För en mer ingående beskrivning av socialbidragsberoendet hänvisas till prop 2005/06:1, bilaga 3, *Avstämning av målet om en halvering av antalet socialbidragsberoende mellan åren 1999 och 2004*.

¹⁹ Prop. 1999/2000:100, bilaga 3, *Fördelningspolitisk redogörelse*.

rad på en sådan rapport från OECD som avsåg situationen i medlemsländerna fram till mitten av 1990-talet.²⁰ I detta kapitel redovisas motsvarande material från den senaste studien som avser situationen runt millennieskiftet.²¹ För senare år finns ingen jämförbar statistik tillgänglig, vare sig från OECD eller från andra tänkbara källor.

Studien omfattar 27 länder och baseras på resultat från nationella beräkningar med standardiserade metoder och definitioner. De inkomstundersökningar som ligger till grund för beräkningarna skiljer sig åt i flera avseenden varför viss försiktighet ändå bör iakttas vid jämförelser av nivåerna. De standardiserade definitionerna överensstämmer i huvudsak med de som används för svenska data i kapitel 1. Vissa avvikelser förekommer dock varför resultaten för Sverige här inte blir identiska med den övriga redovisningen i denna bilaga.²²

3.1 Jämn inkomstfördelning i Sverige

Sverige har, tillsammans med några andra europeiska länder, en internationellt sett mycket jämn fördelning av de ekonomiska resurserna.

Inkomstolikheterna ökade mot slutet av 1990-talet i de flesta länder som har en jämn inkomstfördelning. Trots att ökningen var förhållandevis stor i Sverige så är nivån i början av 2000-talet fortfarande bland de lägsta inom OECD. Bland de länder som uppvisar en mycket ojämn fördelning av de ekonomiska resurserna, framför allt Mexiko, Turkiet och Polen, minskade ojämnheten under perioden. Avståndet mellan de länder som har jämn respektive ojämn inkomstfördelning har alltså minskat men den inbördes rangordningen är förhållandevis stabil.

²⁰ Förster, M (2000) *Trends and Driving Factors in Income Distribution and Poverty in The OECD Area*. OECD Labour Market and Social Policy Occasional Papers No. 42.

²¹ Förster, M. & Mira d'Ercole, M. (2005) *Income Distribution and Poverty in OECD Countries in the Second Half of the 1990s*. OECD Social, Employment and Migration Working Papers No. 22.

²² Avvikelsena förklaras främst av den ekvivalensskala som tillämpas. OECD använder *rotskalan* som innebär att den disponibla inkomsten divideras med kvadratroten ur antalet hushållsmedlemmar.

Tabell 3.1 Inkomstspridningen 2000

Gini-koefficienten samt förändring, procent

Land	2000	Förändring från 1995
1 Danmark	0,225	1,2
2 Sverige	0,243	3,1
3 Nederländerna	0,251	-0,4
4 Österrike	0,252	1,4
5 Tjeckien	0,260	0,2
6 Finland	0,261	3,3
7 Luxemburg	0,261	0,2
8 Norge	0,261	0,5
9 Schweiz	0,267	..
10 Belgien (1995)	0,272	..
11 Frankrike	0,273	-0,5
12 Tyskland	0,277	-0,6
13 Ungern	0,293	0,1
14 Kanada	0,301	1,8
15 Spanien (1995)	0,303	..
16 Irland	0,304	-2,1
17 Australien	0,305	0,0
18 Japan	0,314	1,9
19 Storbritannien	0,326	1,4
20 Nya Zeeland	0,337	0,6
21 Grekland	0,345	0,9
22 Italien	0,347	-0,1
23 Portugal	0,356	-0,3
24 USA	0,357	-0,5
25 Polen	0,367	-2,1
26 Turkiet	0,439	-5,2
27 Mexiko	0,467	-3,7

Källa: Förster & Mira d'Ercole (2005)

3.2 Låg andel ekonomiskt svaga

De nordiska länderna har, tillsammans med Tjeckien, Luxemburg och Nederländerna, en låg andel personer med en disponibel inkomst under halva medianinkomsten.

I Sverige har andelen personer med en svag ekonomi ökat sedan början av 1990-talet (se även avsnitt 2.3.3). Andelen har ökat i drygt hälften av de jämförda länderna och Sveriges ökning är ganska genomsnittlig. Ökningen har varit störst i Irland och Nya Zeeland.

Tabell 3.2 Andel personer med inkomster under halva medianinkomsten år 2000

Procent, procentenheter

Land	2000	Förändring från 1995
1 Danmark	4,3	0,6
2 Tjeckien	4,3	0,0
3 Sverige	5,3	1,6
4 Luxemburg	5,5	-0,1
5 Nederländerna	6,0	-0,3
6 Norge	6,3	-1,7
7 Finland	6,4	1,5
8 Schweiz	6,7	-1,9
9 Frankrike	7,0	-0,4
10 Belgien (1995)	7,8	..
11 Ungern	8,1	0,8
12 Tyskland	8,9	0,6
13 Österrike	9,3	1,9
14 Polen	9,8	0,0
15 Kanada	10,3	0,8
16 Nya Zeeland	10,4	2,6
17 Australien	11,2	1,9
18 Storbritannien	11,4	0,5
19 Spanien (1995)	11,5	..
20 Italien	12,9	-1,3
21 Grekland	13,5	-0,3
22 Portugal	13,7	-0,9
23 Japan	15,3	1,6
24 Irland	15,4	4,4
25 Turkiet	15,9	-0,3
26 USA	17,1	0,4
27 Mexiko	20,3	-1,5

Källa: Förster & Mira d'Ercole (2005)

I kapitel 2 visades att inkomstolikheterna i Sverige ökade under 1990-talets andra hälft och att det framför allt berodde på snabbt ökande inkomster i toppen av inkomstfördelningen. Ojämnheten var som störst år 2000, trots detta behåller Sverige sin position som ett land med en långt gången utjämning av de ekonomiska villkoren och en låg andel ekonomiskt utsatta även detta år.

3.3 Barnens situation god

De svenska barnen har en bättre relativ standard än vad som är vanligt i andra länder.

Den ekonomiska krisen och besparingarna i mitten av 1990-talet träffade dock barnfamiljerna

hårdare än andra grupper. Trots detta hade barn i Sverige i mitten av 1990-talet fortfarande en god relativ standard.

Tabell 3.3 Barns relativa disponibla inkomst år 2000

Procent, procentenheter

Land	2000	Förändring från 1995
1 Belgien (1995)	104,9	..
2 Danmark	99,0	-0,9
3 Norge	98,5	0,9
4 Sverige	98,3	2,9
5 Finland	97,8	-3,1
6 Grekland	96,5	-1,2
7 Frankrike	93,4	-1,5
8 Ungern	92,9	-0,6
9 Spanien (1995)	92,6	..
10 Polen	91,9	0,8
11 Irland	91,1	2,2
12 Japan	90,6	-0,5
13 Tyskland	90,0	..
14 Nederländerna	89,3	-0,1
15 Kanada	89,2	1,7
16 Italien	89,1	2,3
17 Portugal	89,0	-4,9
18 Tjeckien	89,0	-4,9
19 Storbritannien	88,4	2,6
20 Luxemburg	87,8	1,2
21 Turkiet	87,8	3,1
22 Australien	87,6	3,0
23 USA	86,7	2,6
24 Österrike	86,2	-3,6
25 Nya Zeeland	85,6	2,2
26 Schweiz	85,5	1,5
27 Mexiko	85,4	1,4

Källa: Förster & Mira d'Ercole (2005)

Under andra hälften av 1990-talet har barnens relativa position förbättrats något (se även avsnitt 2.2.2). Barn under 18 år antas i beräkningen få samma del av de disponibla inkomsterna som föräldrarna och barnens relativa standard beräknas i procent av genomsnittet för hela befolkningen. Barn i Sverige hamnar på fjärde plats efter barnen i

Belgien²³, Danmark och Norge. Barnen i Sverige har fått en relativ standardförbättring under mätperioden. Det gäller också i drygt hälften av övriga länder.

Ett annat viktigt mått är hur stor andel av barnen som lever i familjer med en svag ekonomi. De nordiska länderna och Belgien har färre ekonomiskt utsatta barn än övriga länder (tabell 3.4). I botten återfinns Mexiko och USA där över vart femte barn lever i relativ fattigdom.

Tabell 3.4 Andel barn som lever i familjer med inkomst under halva medianinkomsten år 2000

Procent, procentenheter

Land	2000	Förändring från 1995
1 Danmark	2,4	0,6
2 Finland	3,4	1,4
3 Norge	3,6	-0,8
4 Sverige	3,6	1,1
5 Belgien (1995)	4,1	..
6 Schweiz	6,8	-3,6
7 Tjeckien	7,2	1,7
8 Frankrike	7,3	0,2
9 Luxemburg	7,8	-0,1
10 Nederländerna	9,0	-0,1
11 Tyskland	10,9	0,9
12 Australien	11,9	0,7
13 Grekland	12,4	0,0
14 Ungern	13,1	2,8
15 Spanien (1995)	13,3	..
16 Österrike	13,3	6,0
17 Kanada	13,6	0,8
18 Japan	14,3	2,3
19 Polen	14,5	0,9
20 Portugal	15,6	0,0
21 Irland	15,7	2,3
22 Italien	15,7	-2,9
23 Storbritannien	16,2	-1,2
24 Nya Zeeland	16,3	4,2
25 Turkiet	21,1	1,4
26 USA	21,7	-0,6
27 Mexiko	24,8	-1,2

Källa: Förster & Mira d'Ercole (2005)

4 Ekonomiska drivkrafter till arbete

I Sverige är de välfärdspolitiska ambitionerna höga med omfattande och generella trygghets-system. För att finansiera och upprätthålla den svenska välfärdsstaten krävs ett högt arbetskraftsdeltagande bland alla i arbetsför ålder. Det är inte minst betydelsefullt under de kommande åren när det demografiska trycket från en åldrande befolkning ökar. För att säkerställa ett högt arbetsutbud krävs tydliga drivkrafter till arbete. Om inkomsten vid arbete inte är högre än vid arbetslöshet eller sjukdom kan viljan att ta ett arbete minska. Arbetsutbudet kan också påverkas negativt om det inte lönar sig att öka sin arbetsinsats för den som redan har ett arbete. I förlängningen kan svaga ekonomiska drivkrafter även medföra att färre väljer att byta arbete eller yrke, utbilda sig eller att flytta till orter där det finns arbete. Med generösa ersättningsnivåer ökar också behovet av väl fungerande kontroller av försäkringssystemen, för att minimera förekomsten av otillbörligt nyttjande och fusk.

Samtidigt är det viktigt att skillnaderna inte är alltför stora; låg ersättning vid sjukdom eller arbetslöshet kan ge upphov till försörjningsproblem och dessutom minska tilltron till generella offentliga försäkringar. Avvägningen mellan ersättningen och drivkrafter för arbete är således av central betydelse. Å ena sidan bör ersättningarna utformas så att de ger rimliga villkor till försörjning för den enskilde, å andra sidan bör de inte verka hämmande på arbetskraftsutbudet. Denna svåra balansgång är väl känd och står högt på dagordningen i många länder, inte minst i EU.

I detta kapitel beskrivs de ekonomiska drivkrafterna till arbete för Sverige under de senaste åren. Det finns flera sätt att mäta drivkrafter och här redovisas två olika mått, marginaleffekt och ersättningsgrad, som på olika sätt beskriver hur mycket en individ får behålla vid ökad arbetsinsats.²⁴

²³ Barnen i Belgien har, tillsammans med sina föräldrar (26–65 år), en genomsnittlig inkomst som ligger över populationsgenomsnittet. Övriga grupper, ungdomar (18–25 år) och äldre (över 65 år) har följaktligen relativa inkomster under 100.

²⁴ Beräkningsmetoden beskrivs utförligare i bilaga 14 till Långtidsutredningen 2003/2004 (SOU 2004:2), *Vem tjänar på att arbeta?*, sid. 32–38.

Faktaruta 2: Mått på drivkrafter

Marginal effekten visar hur lönsamt det är att öka sin arbetsinsats – på marginalen – för personer som redan har ett arbete. Mer precist visar marginaleffekten hur stor andel av en liten bruttolöneökning som faller bort till följd av ökad skatt, ökade avgifter och minskade bidrag. Ju högre marginaleffekt, desto mindre ökar hushållets disponibla inkomst och desto svagare blir individens ekonomiska drivkraft att öka sin arbetsinsats. En marginaleffekt på 100 procent innebär att hela löneökningen går bort och att hushållets disponibla inkomst inte ökar alls.

Ersättningsgraden visar hur stor andel av den disponibla inkomsten, som hushållet får behålla när individen går från arbete till arbetslöshet eller sjukskrivning. Ju högre ersättningsgrad, desto mindre minskar den disponibla inkomsten och desto svagare blir individens ekonomiska drivkraft. Samtidigt ger försäkringen en högre ersättning. När ersättningsgraden är 100 procent är hushållets disponibla inkomst densamma när individen är arbetslös eller sjukskriven, som när individen arbetar.

4.1 Marginaleffekterna minskar

Om en genomsnittlig anställd får en löneökning med 100 kronor beräknas 40,4 procent gå bort till följd av skatt och ökade avgifter samt minskade bidrag. Marginaleffekten har minskat 5,7 procentenheter sedan 1997. Minskningen är något större för män än för kvinnor.

Ensamstående hushåll med barn har de högsta marginaleffekterna då de ofta träffas av kombinerade effekter av olika avgifts- och bidragssystem. För dessa hushåll har dock marginaleffekterna minskat mest under perioden.

Marginaleffekterna har minskat kraftigt under perioden 1997–2006. Den genomsnittliga nivån beräknas 2006 till 40,4 procent (tabell 4.1). Minskningen beror främst på att kompensation för den allmänna pensionsavgiften införts i fem steg under åren 2000 till 2006. Detta har tillsammans med övriga skatteförändringar bidragit till att minska marginalskatten med 4,2 procentenheter. Arbetsmarknadsläget har förbättrats kraftigt under perioden från 1997,

vilket medför att färre har behov av inkomstprövade bidrag som bostads- och socialbidrag. Maxtaxa för avgift inom barnomsorgen har mer än halverat den genomsnittliga marginaleffekten vid barnomsorg.

Tabell 4.1 Marginaleffekt i skatte- och bidragssystem 1997–2006

	Procent			Procentenheter	
	1997	2000	2003	2006 ¹	Förändring 1997–2006
Inkomstskatt	41,0	38,8	36,8	36,8	-4,2
Barnomsorgsavgift	0,6	0,5	0,2	0,2	-0,4
Bostadsbidrag	2,0	1,5	1,6	1,8	-0,2
Socialbidrag	2,4	1,5	1,1	1,1	-1,3
Underhållsstöd ²	0,2	0,3	0,3	0,3	0,1
Totalt	46,1	42,6	39,9	40,4	-5,7

¹ Avser prognos för 2006.

² Avser givet stöd.

Källa: HEK, SCB, Finansdepartementets beräkningar

Sammansättningen av marginaleffekten är något annorlunda för kvinnor än för män och nivån är högre för män. Bidraget från inkomstskatten är större för män till följd av högre löneinkomst. För kvinnor är effekten från bostadsbidrag större än för män, vilket även gäller för barnomsorgsavgift till följd av att fler ensamstående är kvinnor. Underhållsstödet (givet) är däremot av större betydelse för män eftersom de är underhållsskyldiga i större utsträckning än kvinnor.

Förändringen från 1997 är större för män än för kvinnor genom att marginalskattesänkningen har varit kraftigare för män.

Tabell 4.2 Marginaleffekt för kvinnor respektive män 1997–2006

	Procent				Procentenheter	
	1997		2006 ¹		Förändring 1997–2006	
	Kv.	Man	Kv.	Man	Kv.	Man
Inkomstskatt	38,6	43,4	34,6	39,0	-4,0	-4,4
Barnomsorgsavgift	0,7	0,5	0,2	0,2	-0,5	-0,3
Bostadsbidrag	2,4	1,5	2,3	1,4	-0,1	-0,1
Socialbidrag	2,5	2,3	1,2	1,1	-1,3	-1,2
Underhållsstöd	0,1	0,4	0,2	0,5	0,1	0,1
Totalt	44,1	48,1	38,6	42,2	-5,5	-5,9

¹ Avser prognos för 2006.

Källa: HEK, SCB, Finansdepartementets beräkningar

Marginaleffekterna varierar kraftigt mellan olika typer av hushåll. Hushåll med barn har högre marginaleffekter än hushåll utan barn och ensamstående hushåll har högre marginaleffekter

än hushåll med flera vuxna, vilket framgår av tabell 4.3.

Samtliga år har ensamstående hushåll med två eller fler barn den högsta marginaleffekten. Detta är en grupp med låg inkomst som huvudsakligen består av kvinnor och där ensamt ansvar för barn och hushåll medför svårigheter att lönearbeta på heltid. Låg lön vid heltidsarbete ger dessutom svaga incitament till arbete när det finns alternativ i form av förhållandevis höga transfereringar, vilka medför litet inkomstbortfall vid valet att avstå från arbete. Deltidsarbete är vanligt förekommande, vilket ytterligare bidrar till låg förvärvsinkomst och till ett ökat behov av inkomstprövat stöd från olika transfereringssystem. En viktig förklaring till höga marginaleffekter för denna grupp är därför att de ofta träffas av kombinerade effekter av skatt, bidrag och barnomsorgsavgift, vilket tillsammans ger en hög marginaleffekt. Detta är särskilt allvarligt då ensamstående med barn är känsliga för svaga ekonomiska drivkrafter.²⁵

Tabell 4.3 Marginaleffekt för olika typer av hushåll 1997–2006

Procent	Procentenheter				
	1997	2000	2003	2006 ¹	Förändring 1997–2006
Ensam utan barn	45,1	41,0	39,4	39,8	-5,3
Ensam m 1 barn	57,9	53,7	47,4	47,8	-10,1
Ensam m 2+ barn	61,6	57,2	49,2	49,3	-12,3
Sambo utan barn	43,5	40,7	38,6	39,0	-4,5
Sambo m 1 barn	46,1	42,9	40,1	40,6	-5,5
Sambo m 2 barn	47,2	44,3	40,6	41,2	-6,1
Sambo m 3+ barn	51,0	45,2	41,3	42,0	-9,0
Totalt	46,1	42,6	39,9	40,4	-5,7

¹ Avser prognos för 2006.

Källa: HEK, SCB, Finansdepartementets beräkningar

Ensamstående barnfamiljer är de hushåll för vilka marginaleffekten har minskat mest under perioden 1997–2006. För ensamstående med ett barn är minskningen 10 procentenheter och för ensamstående med två eller fler barn har marginaleffekten minskat med över 12 procentenheter. En kraftig minskning har även skett för sammanboende familjer med tre eller fler barn där marginaleffekten minskat med 9 procent-

enheter. För övriga hushållstyper är minskningen betydligt mindre och ligger mellan 5 och 6 procentenheter.

Barnfamiljernas kraftigt minskade marginaleffekter är främst en följd av att färre familjer får bostadsbidrag nu än under mitten av 1990-talet. Gränserna i systemet har inte justerats upp i takt med den allmänna löne- och hyresutvecklingen och det kraftigt förbättrade sysselsättningsläget har minskat behovet av inkomstprövade bidrag.

4.2 Ersättningsgrad

Om en genomsnittlig anställd blir arbetslös så sjunker den disponibla inkomsten med 21 procent. Ersättningen vid sjukdom är högre än vid arbetslöshet; den disponibla inkomsten minskar med 15 procent vid sjukdom.

I Sverige får individen behålla 80 procent av lönen upp till ett inkomsttak²⁶ vid sjukdom och arbetslöshet. Den faktiska kompensationen kan dock avvika från den nivån. Det beror på kombinationseffekter av skatter, inkomstprövade bidrag eller inkomster över taket. Den lägre inkomsten vid sjukdom kan exempelvis innebära att individen blir berättigad till någon form av bidrag, exempelvis bostadsbidrag, eller betalar en lägre andel skatt än vid arbete.

Ersättningsgraden beräknas med utgångspunkt från *disponibel inkomst* i stället för lön, som vid beräkningen av marginaleffekten, vilket betyder att alla effekter av skatter och bidrag automatiskt räknas. Ersättningsgraden beräknas också utifrån *hushållets* disponibla inkomster, vilket innebär att ersättningen i hög grad påverkas av övriga inkomster i familjen.

Ersättningsgraden i detta avsnitt avser endast de offentliga systemen – privata och avtalade förmåner ingår inte.²⁷ Ökade kostnader i form av resor, måltider etc. som följer av att arbeta har heller inte beaktats.

²⁶ För 2006 är inkomsttaket i sjukförsäkringen ca 24 800 kronor per månad och i a-kassan är inkomsttaket motsvarande 20 075 kronor per månad de första 100 dagarna och 18 700 kronor därefter.

²⁷ För en översikt av avtalssystemen se Sjögren Lindkvist, G & Wadensjö, E (2005) *Inte bara socialförsäkringar – kompletterande ersättningar vid inkomstbortfall*. Rapport till ESS 2005:2.

²⁵ Flood, L & Pylkkänen, E & Wahlberg, R (2003) *From welfare to work: Evaluating a Proposed Tax and Benefit Reform Targeted at Single Mothers in Sweden* IZA Discussion Papers No. 891.

Arbetslöshet

Den genomsnittliga ersättningsgraden vid arbetslöshet uppgår till 79 procent 2006, se tabell 4.4. Det betyder att om en genomsnittlig anställd blir arbetslös minskar den disponibla inkomsten med 21 procent.

De senaste åren har ersättningsgraden ökat något. Det är en följd av höjningar av den faktiska ersättningsnivån och den maximala ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen. Samtidigt får allt fler människor inkomst över inkomsttaket i takt med att lönerna stiger, vilket medför en lägre ersättningsgrad.

Att ersättningsgraden sjunker i takt med högre inkomster har betydelse för skillnaden i ersättningsgrad mellan könen. Män har i genomsnitt lägre ersättningsgrad än kvinnor, vilket beror på att fler män har inkomst över inkomsttaket. Den genomsnittliga ersättningsgraden vid arbetslöshet uppgår 2006 till 84 procent för kvinnor och 75 procent för män.

snitt högre än för män vid sjukdom, 88 procent jämfört med 83 procent.

Tabell 4.4 Ersättningsgrad vid sjukdom och arbetslöshet 1997–2006

Medelvärde, procent

År	Arbetslöshet	Sjukdom
1997	77	85
2000	78	85
2003	80	83
2006 ¹	79	85
Förändring 1997-2006, procentenheter	2	0

¹ Avser prognos för 2006.

Källa: HEK, SCB, Finansdepartementets beräkningar

Sjukdom

Den genomsnittliga ersättningsgraden vid sjukdom var 85 procent för 2006. För en genomsnittlig anställd som blir sjuk minskar följaktligen den disponibla inkomsten med 15 procent. Ersättningsgraden har ökat sedan 2003 och det beror på att inkomsttaket i sjukförsäkringen höjs under 2006.²⁸ Den försäkrade inkomsten stiger från knappt 25 000 kronor till drygt 33 000 kronor i månaden.

Att ersättningsgraden är högre vid sjukdom jämfört med arbetslöshet beror på att inkomsttaket är högre. På samma sätt som vid arbetslöshet är ersättningsgraden för kvinnor i genom-

²⁸ Inkomsttaket höjs från 7,5 till 10 prisbasbelopp den 1 juli 2006. Denna höjning är medräknad i ersättningsgraden för 2006.

Underbilaga

Begrepp och definitioner

Inkomstbegrepp

Lön: Överenskommen månadslön uppräknad till heltid.

Disponibel inkomst: Hushållens sammanlagda inkomst från arbete, kapital och positiva transfereringar minus negativa transfereringar såsom skatt, betalt underhållsbidrag, återbetalda studielån och återbetalt socialbidrag. Erhållna studielån ingår som en positiv transferering.

Justering för försörjningsbörda: För att kunna jämföra disponibla inkomster mellan olika typer av hushåll måste hänsyn tas till hur många personer som ska försörjas på inkomsten. Förekomsten av kollektiva nyttigheter och stordriftsfördelar hos hushåll med flera medlemmar medför att inkomst per person blir missvisande. I stället används en ekvivalensskala. Finansdepartementet använder ekvivalensskalan PEL som baseras på Socialstyrelsens norm för socialbidrag, kompletterad med en schablonmässig boendekostnad enligt ”trångboddhets-norm2”. Ekvivalensskalan skrivs på matematisk form enligt:

$$\text{Hushållets vikt} = (\text{antal vuxna} + 0,7 * \text{antal barn})^{0,7}$$

Ekonomisk standard (Justerad disponibel inkomst): Hushållets disponibla inkomst divideras med hushållets vikt enligt ovanstående formel. Genom att justera den disponibla inkomsten för försörjningsbörda skapas ett mått som är jämförbart mellan hushåll av olika storlek. Skillnaden mellan disponibel inkomst och ekonomisk standard kan illustreras i ett enkelt räkneexempel:

Ex: Hushåll 1 består av ett sammanboende par med en disponibel inkomst på 260 000 kronor per år. För att beräkna ekonomisk standard för de sammanboende måste deras disponibla inkomst justeras för antalet hushållsmedlemmar. Detta sker genom att inkomsten divideras med tvåpersonshushållets vikt. I det här fallet:

$$260\,000 / 1,62 = 160\,500 \quad (\text{där } 1,62 = 2^{0,7})$$

Hushåll 2 består av en ensamstående kvinna utan barn. För att den ensamstående kvinnan ska uppnå samma ekonomiska standard som de sammanboende behöver hon ha en disponibel in-

komst på 160 500 kronor, då hennes ekvivalensvikt är ett.

	Enpersonshushåll	Tvåpersonshushåll
Ekonomisk standard	160 500	160 500
Disponibel inkomst	160 500	260 000

Individens ekonomiska standard: Hushållets ekonomiska standard påförs samtliga hushållsmedlemmar. Redovisningen sker sedan på individnivå.

Kapitalvinst: Avser uppkommen vinst vid försäljning eller avyttring av värdepapper, utländsk valuta, personlig egendom, andel i handelsbolag, fastighet eller bostadsrätt. Information om kapitalvinster baseras på deklara-tionsuppgifter. En värdeökning registreras därför som en inkomst först när tillgången realiserats medan en orealiserad värdeökning inte registreras. Detta medför en asymmetri i inkomstbegreppet som gör förändringar i inkomstfördelningen svårtolkade. För att illustrera kapitalvinsternas betydelse redovisas utvecklingen med och utan kapitalvinster. Om inget annat anges avses justerad disponibel inkomst inklusive kapitalvinster.

Relativ inkomst: Medianvärdet av ekonomisk standard i den aktuella gruppen i förhållande till medianvärdet för totalbefolkningen.

Redovisningsgrupper

Deciler: Populationen delas in i tio lika stora grupper sorterade efter stigande inkomst. Det mittersta värdet, gränsen mellan den femte och sjätte decilen, utgör medianen i populationen.

Percentiler: Som deciler, men populationen delas in i 100 lika stora delar.

Hushållstyper: Populationen delas in efter hushållets sammansättning med avseende på antal barn och antal vuxna.

Barn: Enligt SCB:s nya definition är barn individer 0-19 år. I denna bilaga definieras dock barn omväxlande som 0-17 år eller som 0-19 år. Vilken definition som gäller framgår av texten.

Övriga begrepp

Löneskillnader mellan kvinnor och män kan delvis förklaras av skillnader avseende ålder, utbildningsnivå, arbetstid, sektor och yrke. SCB beräknar därför löneskillnader mellan kvinnor

och män där dessa strukturella skillnader rensas bort genom s.k. *standardvägning*.²⁹ Den återstående oförklarade löneskillnaden kan bero på diskriminering och/eller andra faktorer. År 2004 ingår inte statlig sektor till följd av byte av yrkesklassificering.

Ekonomiska mått

Inkomstandelar: För att beskriva utvecklingen för individer i olika delar av inkomstfördelningen används ofta inkomstandelar. Dessa inkomstandelar beräknas som den andel av de totala inkomsterna som en viss grupp förfogar över.

Decilkvot: Inkomsten (vid övre decilgränsen) bland dem med högre ekonomisk standard dividerad med inkomsten för dem med lägre standard.

Gini-koefficient: Det vanligaste måttet på ojämnheten i inkomstfördelningen, vilket kan anta ett värde mellan noll och ett. Koefficienten beräknas utifrån Lorenz-kurvan, vilken definieras utifrån den kumulativa inkomsten från den fattigaste till den rikaste individen i populationen. Om perfekt jämlikhet råder har alla exakt lika stora inkomster och Gini-koefficienten antar värdet noll. Vid maximal ojämnhett antas värdet ett. Ett annat sätt att beskriva måttet är att det anger den del av inkomstsumman som måste omfördelas för att total jämnhett i fördelningen ska uppnås.³⁰

Mått på ekonomiska drivkrafter

Marginaleffekt: Den andel av en marginell inkomstökning som faller bort till följd av ökad skatt, ökade avgifter och minskade bidrag.³¹ Beräkning av marginaleffekter har utförts med hjälp av FASIT-modellen, efter en tänkt inkomstökning på 12 000 kronor. För personer med socialbidrag antas att bidraget minskas när löneinkomsten ökar. Förtidspensionärer antas kunna öka sin arbetstid i den utsträckning som här är aktuell utan att pensionen reduceras.

Ersättningsgrad: Den andel av den disponibla inkomsten som hushållet får behålla när

individen går från arbete till arbetslöshet eller sjukskrivning. Ersättningsgraden visar hur hushållets ekonomiska standard förändras och är beroende av hushållets alla inkomster.³²

Fördelningspolitiska nyckeltal

Förmögenhetskonzentration: Andel av hela nettoförmögenhetssumman, värderad till marknadsvärde, som ägs av de en procent rikaste hushållen.

Andel med svag ekonomi: Andelen av samtliga individer mellan 18 och 64 år som har en ekonomisk standard understigande femtio procent av medianen. Nyckeltalet *Andel barn 0–17 år med svag ekonomi* definieras på samma sätt men gäller för barn mellan 0 och 17 år.

Barn 0–17 år relativ standard: Medianen för ekonomisk standard för barn dividerat med ekonomisk standard för samtliga hushåll.

Ekonomiskt marginaliserade: Personer som under minst tre år i rad har fått mer än femtio procent av sin disponibla inkomst från arbetsmarknadsstöd, sjukförsäkring, förtidspension, bostadsbidrag eller socialbidrag.

Datamaterial

HEK

HEK är en urvalsundersökning som genomförs varje år i huvudsakligt syfte att ge en tydlig bild av den disponibla inkomstens fördelning bland olika hushåll samt för att belysa inkomststrukturen. HEK bygger på årliga tvärsnitt av befolkningen, vilket innebär att det inte är samma individer som studeras över tid. Urvalet består av individer som är 18 år eller äldre bland samtliga hushåll och individer som var folkbokförda i landet någon gång under undersökningsåret. Både urvalspersonen och tillhörande hushållsmedlemmar ingår i undersökningen. Uppgifterna i HEK samlas in från deklara-tionsuppgifter, telefonintervju och olika administrativa register.³³

Den senaste versionen av HEK avser 2004 och i fördelningspopulationen ingår ca 17 000 hushåll. För en analys av senare år görs en fram-

²⁹ För mer läsning om standardvägning vid undersökning av löneskillnader mellan kvinnor och män se SCB Information om utbildning och arbetsmarknad 2004:2, *Löneskillnader mellan kvinnor och män i Sverige, ansatser till beskrivning med hjälp av den officiella statistiken*.

³⁰ Fördelningspolitikens mål och medel, Bilaga 8 till LU 2003, SOU 2003:20.

³¹ För en djupare beskrivning se Bergh (1998), *Marginaleffekter i Sverige*.

³² För vidare läsning se Bilaga 14 till LU 2003/04, *Vem tjänar på att arbeta?*, (SOU 2004:2).

³³ Inkomstfördelningsundersökningen 2003, HE 21SM 0501.

skrivning av de ekonomiska och demografiska förhållanden som gäller för det aktuella året.

denna bilaga används modellen främst vid marginaleffektsberäkningar samt i avsnitt 2.2.3.

LINDA

LINDA³⁴ är en panelurvalsundersökning vilket möjliggör observationer för samma individer över tiden. 1994 drogs ett slumpmässigt urval om ca tre procent av samtliga personer i Sverige under inkomståret. Dessa urvalspersoner följs både bakåt till 1968 samt framåt i tiden. För att urvalet ska motsvara befolkningen kompletteras det med nya personer varje år. De nya urvalspersonerna ersätter de som har lämnat databasen, t.ex. genom dödsfall eller emigration. Detta görs på ett sätt som säkerställer att databasen är representativ för det enskilda året. På så sätt är LINDA även användbar för tvärsnittsstudier. Utöver urvalsindivider ingår även eventuella hushållsmedlemmar.

I LINDA finns uppgifter avseende bl.a. individernas inkomster, transfereringar och skatter. Sammanlagt omfattar databasen drygt tusen variabler. Uppgifterna samlas in främst från den totalräknade inkomststatistikens årsregister samt från registret över totalbefolkningen, RTB.

Fördelen med LINDA är att databasens storlek och dess longitudinella struktur tillåter att såväl tvärsnitt- som panelstudier kan genomföras med en hög grad av statistisk säkerhet. I den här bilagan används databasen främst i kapitel 1 som handlar om lön.

FASIT

För att analysera fördelningseffekterna av en regeländring använder Finansdepartementet mikrosimuleringsmodellen FASIT. Till grund för beräkningarna ligger HEK-databasen och modellen tillåter undersökningar av hur disponibel inkomst m.m. påverkas av en regeländring. Det är även möjligt att undersöka hur en regeländring påverkar hushållens inkomster på marginalen. Effekterna kan undersökas för olika grupper (inkomstgrupper, hushållstyper etc.) eller aggregerat till samhällsnivå. Det bör påpekas att FASIT är en statisk modell vilket innebär att den inte tar hänsyn till eventuella beteendeförändringar vid en regeländring. I

³⁴ SCB:s beskrivning av statistiken, LINDA, se även Edin och Fredriksson (2000).

Tabell U.1 Ekonomisk standard 1991–2004 samt förändring till 2006. Median samt medelvärde för olika grupper

Kronor per år i 2005 års prisnivå. Förändring i procent

	1991	1997	2004 ¹	1991/2004, %	2004/2006 ² , %	1991/2006 ² , %
Samtliga	137 100	128 600	157 900	15,2	5,9	22,0
Samtliga kvinnor	133 500	125 000	154 000	15,4	5,8	22,0
Samtliga män	140 900	132 200	161 400	14,5	6,0	21,4
Kvinna barn 0-19 år	131 300	118 800	150 200	14,4	6,8	22,2
Kvinna ensam med barn	111 300	101 200	115 400	3,7	6,1	10,0
Kvinna ensam 20-44 år	126 000	116 100	134 500	6,7	5,5	12,6
Kvinna ensam 45-64 år	146 100	133 200	164 600	12,7	4,8	18,0
Kvinna ensam 65-74 år	101 000	106 300	120 000	18,8	4,1	23,7
Kvinna ensam 75+ år	89 600	95 000	109 600	22,3	2,3	25,1
Man barn 0-19 år	130 500	119 000	149 800	14,8	7,2	23,0
Man ensam med barn	140 400	113 100	134 300	-4,3	6,4	1,7
Man ensam 20-44 år	141 300	126 400	153 500	8,6	6,3	15,4
Man ensam 45-64 år	146 600	141 800	166 800	13,8	5,0	19,5
Man ensam 65-74 år	117 300	117 300	121 900	3,9	5,8	9,9
Man ensam 75+ år	91 400	103 900	119 200	30,4	3,7	35,3
Sammanboende med barn	139 800	129 400	163 500	17,0	6,3	24,4
Sammanboende 20-44 år	175 000	160 100	192 400	9,9	5,6	16,1
Sammanboende 45-64 år	180 800	173 400	211 200	16,8	4,8	22,4
Sammanboende 65-74 år	126 400	131 500	158 000	25,0	4,5	30,6
Sammanboende 75+ år	97 700	109 800	128 800	31,8	3,7	36,7
Inkomstgrupper (deciler), medelvärden						
Decil 1	61 700	61 300	69 600	12,8	4,8	18,3
Decil 2	90 200	87 500	101 900	13,0	4,1	17,6
Decil 3	102 800	99 000	116 200	13,0	4,1	17,7
Decil 4	115 300	109 000	129 600	12,4	5,0	18,0
Decil 5	127 300	120 100	144 800	13,7	5,4	19,9
Decil 6	140 000	132 600	160 900	14,9	5,5	21,3
Decil 7	154 800	147 000	179 100	15,7	5,5	22,0
Decil 8	172 000	164 800	201 400	17,1	5,3	23,3
Decil 9	195 500	189 500	234 800	20,1	5,0	26,1
Decil 10	290 500	314 300	386 600	33,1	5,1	39,9
Samtliga (medelvärde)	149 000	144 400	176 700	18,6	5,5	25,2
Andel under halva medianen, %	3,9	4,0	4,9			
Andel av total inkomst						
1 % högst standard	4,4	6,1	5,1			
10 % högst standard	19,8	21,9	21,4			

¹ Data för 2004 är preliminära.² Framskrivning av ekonomi, demografi och regler till 2006.

Källa: HEK, SCB, Finansdepartementets beräkningar

Tabell U.2 Fördelningspolitiska nyckeltal 1991–2004

	1991	1992	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Lönespridning (Decil9/Decil5)	-	1,40	1,44	1,46	1,46	1,52	1,55	1,56	1,59	1,58	1,57	1,57
do för kvinnor	-	1,30	1,30	1,32	1,32	1,35	1,37	1,40	1,41	1,42	1,42	1,41
do för män	-	1,52	1,57	1,58	1,59	1,65	1,67	1,69	1,72	1,69	1,68	1,68
Lön (D5kvinnor/D5män)	-	0,87	0,88	0,86	0,86	0,88	0,88	0,87	0,87	0,88	0,88	0,89
Kvinnors lön som andel av männens standardvägt	-	-	-	92	93	91	92	92	92	92	92	92
Inkomstspridning (Gini)	0,221	-	0,214	0,227	0,244	0,232	0,252	0,287	0,254	0,250	0,245	0,250
Gini exkl. kapitalvinster	0,202	-	0,205	0,210	0,214	0,217	0,219	0,235	0,228	0,230	0,224	0,226
Förmögenhetskonc. topp 1 %	-	19,5	-	-	20,3	-	29,8	26,1	25,3	24,3	24,4	-
Andel med svag ekonomi (%)	3,4	-	3,3	3,7	3,5	3,7	4,0	4,4	4,2	4,5	4,1	4,4
Andel barn 0-17 år med svag ekonomi (%)	2,9	-	2,9	3,8	3,4	2,9	4,1	3,8	3,7	4,3	3,8	4,5
Barn 0-17 år relativ standard (%)	95,0	-	93,7	92,3	92,1	93,8	93,1	93,9	94,8	94,6	93,9	95,4
Marginaleffekt (%)	-	-	-	45,7	46,2	46,0	44,6	42,6	40,7	39,8	39,9	40,4
Ekonomiskt marginaliserade (%)	5,9	6,3	9,8	9,9	9,8	9,9	9,5	9,0	8,9	9,1	9,4	9,8
Andel socialbidragsberoende hushåll	8,3	9,0	9,9	10,3	10,3	9,3	8,2	7,2	6,4	6,0	5,9	5,9

Anm. Förklaringar till nyckeltalen finns tidigare i underbilagan.

Källa: SCB, Finansdepartementets beräkningar